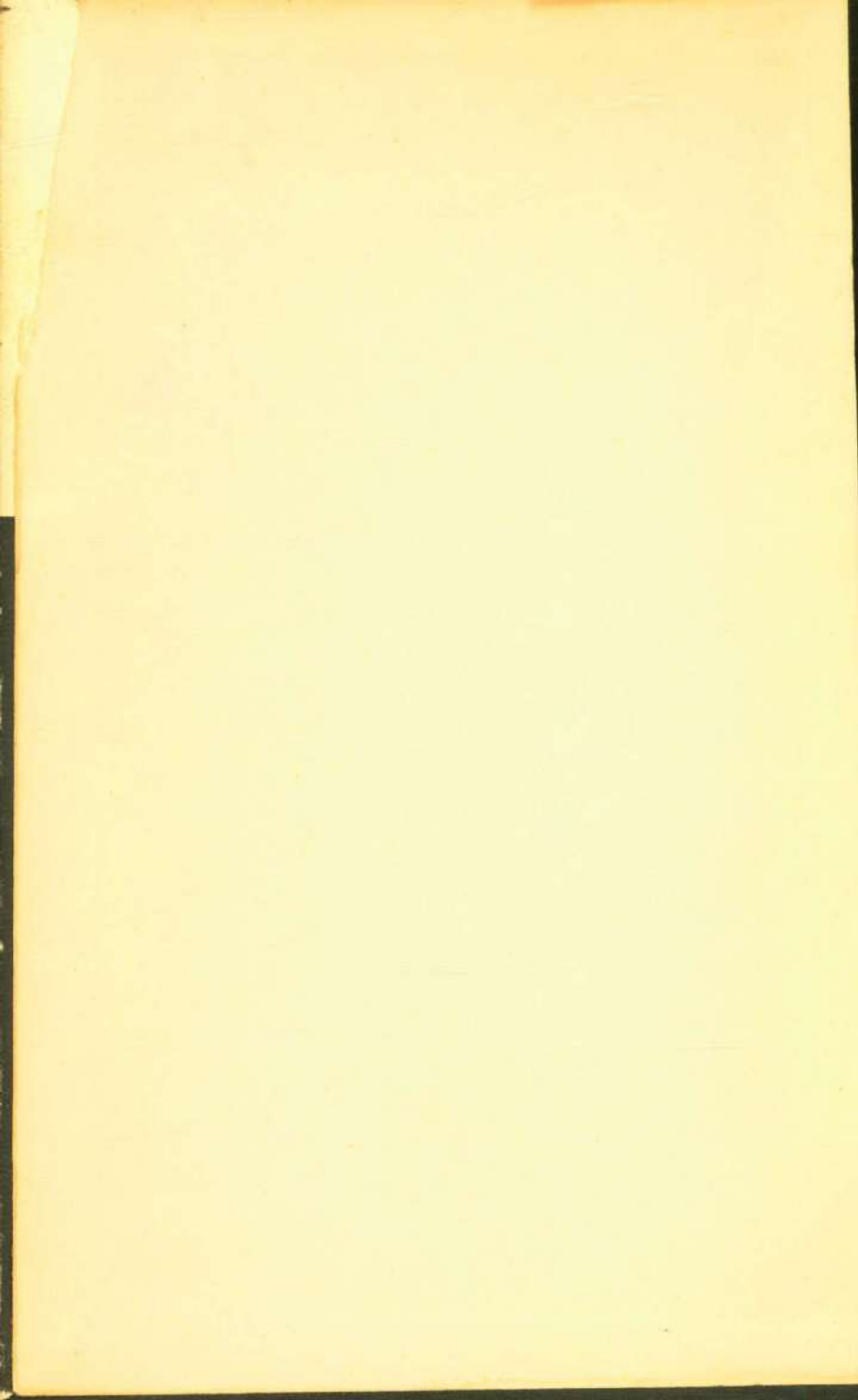

Cao Hszüe-csin A Vörös Szoba álma

Horizont Könyvek

Fordította
Lázár György

A versbetéteket fordította
Szerdahelyi István

Az utószót írta
Tőkei Ferenc

Cao Hszüe-csin
Kao O
A Vörös Szoba
álma

Regény

Kriterion Könyvkiadó
Bukarest 1975

A fordítás Franz Kuhn
Der Traum der roten Kammer
(Insel-Verlag, Leipzig) című rövidített német szövegből
készült

Alapkiadás
Cao Hszüe-csin
A Vörös Szoba álma
Európa Könyvkiadó, Budapest, 1964

A borítólapon
ÁRKOSSY ISTVÁN
rajza

— Pfuj, hogyan lehetsz ennyire tiszteletlen! Más fiak a halálba mennének apjukért! — szidta meg még az anyja is. — Vigyázz, fel ne bosszantsd apádat ezekben a napokban. Különben még verést is kaphatsz!

— Beszélj vele előbb te! Nekem nincs bátorságom — kérte a fia megszeppenve.

Ső hercegnő tehát egyedül ment férjéhez, és közölte vele küldetése szomorú eredményét. A herceg belátta, hogy minden további lépés céltalan volna, lenyelte a rajta esett gyalázatot, s bosszúságában — betegség ürügyén — egy időre eltűnt az anyahercegnő szeme elől. A köteles napi látogatásokat feleségére és fiára bízta. Egyébként pedig szétküldte az embereit, hogy nézzenek körül, és keressenek valaki más, megfelelő társnót. Végre aztán sikerült neki nyolcszáz taelért egy üde, tizenhét esztendő lányt beszereznie, és hálótermeibe vezetnie.

HUSZONNYOLCADIK FEJEZET

A bolond rabló Lovagnak csintalankodni támad kedve, de megkorbácsolják. A Rideg Lovag kerülni akarja a bajt, s utazásra adja a fejét

A Jung-kuo palota udvarmesterének, Laj-tának fia, hála korábbi hercegi urai pártfogásának, elnyerte első hivatalát. A büszke szülők elhatározták, hogy ezt a szerencsés eseményt három napig tartó és házukban rendezendő nagy lakomával fogják illőn megünnepelni. Az első napot a Jung-kuo és Ning-kuo palotabeli nemesuraknak, hölgyeknek és kisasszonyoknak, valamint néhány tekintélyes mandarinvendégnek tartották fenn. A második napra rokonok és ismerősök lakomázását, s a harmadikra a két palotabeli egykori kollégák vendégül látását tervezték. Az anyahercegnő kegyesen elfogadta a meghívást, és tizennegyedikén férfi és női családtagok nagyszámú kíséretében személyesen jelent meg, hogy az egykori udvarmester házaspár otthonának jelenléte fényét ajándékozza. A hölgyek részére a szép kertet és az ottani pavilonokat tartották fenn, az urakat a fogadócsarnokban vendégelték meg.

A vendégek között ott volt Pao-jü és az elhunyt Csin Csung közös jó barátja, egy bizonyos Liu Hsziang-lien is. A régi nemesi család elárvult sarja vidám életet élő fickó volt, aki a könyveket nem sokra tartotta, s inkább a vadászat és a fegyvertáncok, a fuvola és a lant, a bor és a kockajáték barátja volt, de a virágszedés helyeit s a réteket sem vetette meg. A csinos, jó alakú fiatalember ezenfelül rendkívüli mértékben vonzódott a színházhoz is, és igen erős színészi tehetség volt benne. Alkalomadtán műkedvelő előadásokon fel is lépett, és epekedő szél- és holddara-bokban a fiatal hősnő tehetséges alakítójaként tűnt ki.

Egy ilyen műkedvelő magánelőadás alkalmával meglátta és megcsodálta őt egyszer a korhely Hszie Pan, és azóta nem tudta elfelejteni. Égett a vágytól, hogy vele ismeretséget és barátságot kössön. Amolyan könnyelmű színházi ifjoncnak tartotta, aki minden további nélkül kapható egy kis gáláns szél- és holdjátékra. Így hát öröme nem ismert határt, amikor most a társaságban véletlenül felfedezte. El is határozta, hogy barátságot köt vele.

A meghívott társaság szórakoztatására a vendéglátó házigazda színjátszó társulatot fogadott fel. A Liu művészetét és személyét ugyancsak nagyon tisztelő Csen herceg egyenes kívánságára — amely kívánság valami ittas szézyéből fakadt — az ifjú Liu az általa választott darab két felvonásában maga is ott játszott a színpadon a színészekkel. A herceg ezután maga mellé ültette őt az előke-lőségek asztalához, és hosszú, nyájas beszélgetésbe ereszkedett vele. Ilyen módon ismerkedett meg a közelben ülő Hszie Pannal, s ez minél mámorosabb lett, annál tola-kodóbban lépett fel kérdéseivel és gyöngédségeivel, úgyhogy lassacskán terhessé vált számára. Egy alkalmas pillanatban felállt tehát az asztaltól, és gyors elhatározással el akarta hagyni a társaságot.

A ház fia arra kérte őt, maradjon még egy kicsit, mint-hogy Pao-jü, aki odaát volt a hölgyeknél, asztalbontás után feltétlenül beszélni kívánt vele négyszemközt. Ez a kíván-ság érthető volt, mivel Pao-jünek vigyáznia kellett arra, hogy se éber unokanővérei pletykájának, se az ittas urak gúnyolódásának ki ne tegye magát. Ha mindenáron el akar menni már most, akkor legalább egy kis ideig várjon még, amíg Pao-jüt kihívja. Az ifjú Liu beleegyezett, vendéglá-

tója pedig egy szöbaasszony segítségével észrevétlenül elhívta Pao-jüt a hölgyek köréből.

Pao-jü maga után húzta barátját a félreeső könyvtárba, ahol zavartalanul beszélgethettek kettesben.

— A mi jó Csin Csungunk sírja nagyon a szívemen fekszik. Voltál-e nála odakünn mostanában? — kezdte Pao-jü.

— Voltam, nemrégiben is, a sólyomvadászat alkalmával. A vadászat a sírtól alig két li távolságra zajlott le, megragadtam hát az alkalmat, és titokban mindjárt a sírt is meglátogattam. Attól tartottam, hogy a sok esőzés a múlt nyáron elmosta, és sejtésem nem is csalt, a sír nagyon rászorult már a gondozásra. Két nap múlva aztán megint kimentem, és két kulival rendbe szedtettem. Néhány száz rézgarasomba került a dolog.

— No, akkor értem már. A múlt hónapban kiküldtem oda a szolgálmat, Ming-jent, hogy tegyen a sírra áldozati ajándéknak tíz érett lótuszmagot, melyet saját kezűleg szedtem parkunk taván. Amikor visszajött, megkérdeztem, milyen állapotban találta a sírt, hogy nagyon megszenvedte-e a nyári esőzéseket. Azt mondta, hogy ellenkezőleg, sokkal szebb, mint azelőtt, olyan most, mintha csak új lenne. Gondoltam mindjárt, hogy ez barátai műve lesz. Most hát tudom, hogy te voltál. Én magam, sajnos, nehezen szakadok el hazulról, állandó felügyelet alatt tartanak, vigyázzák és bírálják minden lépésemet. Ezért nem törődhettem személyesen a sírral. S ami még ostobább: semmiféle kiadást sem csinálhatok önállóan, holott igazán van elég pénzünk.

— Emiatt ne aggódj! Hiszen itt vagyok én. Fordulj csak bizalommal hozzám, ha a városból valamire szükséged van! Egyébként már intézkedtem is afelől, hogy elhunyt barátunk méltó éggő áldozatban részesüljön a tizedik hónap közelgő első napján.

— Ennek örülök. Már el is akartam küldeni emiatt hozzád Ming-jent. Csakhogy te amolyan ársodorta vízinövény vagy, az ember sohasem tudja, hol keressen.

— Úgy van, és most megint hosszabb útra készülök. Ezúttal három-négy évnél előbb aligha térek vissza.

— Csak olyan sokára? Miért, mi úz el innét?

— Ilyen futtában nem magyarázhatom meg neked. Később majd megtudod. De most megyek.

— Nem beszélhetnénk még egyszer ma este, amikor a társaság széteszlik?

— Sajnos nem! Nem szeretnék tovább maradni, különben veszekedés lehet a dologból Hszie Pan fivérével... értesz?

— Értelek. Igaz, az a legjobb, ha eltűnsz. De mielőtt hosszú utadra elindulnál, búcsúzasképpen látjuk még egymást, ugye? Ígérd meg nekem!

— Természetesen előbb búcsút veszek tőled. És kérek, ne beszélj az utamról senkinek! S most menj vissza a többiekhez, én pedig észrevétlenül eltűnök.

Elváltak egymástól, s az ifjú Liu a kapu felé tartott. Már éppen ki akart lépni rajta, amikor Hszie Pannal futott össze. Ez hangos gajdolással kutatta őt mindenfelé.

— Hol van a kis Liu? Ki engedte el a kis Liut?

Az ifjú Liunak szikrákat szórt haragjában a szeme, amikor az ittas fickót észrevette, és gajdolását meghallotta. Legszívesebben a földre terítette volna egyetlen erős ökölcsapással. Tekintettel volt azonban vendéglátójára, s ez visszatartotta attól, hogy itt a házban tettelegességhez folyamodjon. Közben Hszie Pan észrevette, s mint valami elveszett kincset, úgy üdvözölte.

— Hova igyekszel, kicsike? — gügyögte, megfogva a kabátja ujját.

— Egy kis mozgásra vágyom. Később majd visszajövök — felelte az ifjú Liu.

— Ó, ne menj el! Nélküled nem is érdekes itt. Maradj az én kedvemért! Megteszek neked mindent, amit csak kívánsz. Pénzre van szükséged, vagy valami hivatalra vágyasz? Bátyád meg tud neked szerezni mindent, ha egy kicsit kedves leszel hozzá.

Az ifjú Liu a leghevesebb ellenszenvet érezte a tolokódóval szemben. Csak egyszer láthatná el amúgy igazában a baját! Erre aztán pompás ötlete támadt. Színlelt szívélyességgel vont a Hszie Pant egy félreeső sarokba.

— Igazán a barátom akarsz lenni? Vagy csak játszol? — kérdezte halkán.

— De édes kis fivérékém, hogyan is kérdezheted ezt? — sietett a válasszal boldogan a másik, ferdén hunyorítva rá.
— Itt essem össze holtan, ha nem őszinte a szándékom!

— Jól van, de itt a házban nem csinálhatunk semmit. Maradjunk még egy kicsit. Aztán előbb én megyek el, egyedül. Kicsivel később gyere majd utánam a lakásomra! Az éjszaka folyamán iszogatunk nálam odahaza. Még két elragadó fiatal teremtéssel is rendelkezem, akik velünk lesznek. De egyedül gyere, kíséret nélkül! Vannak embereim, akik kiszolgáljanak!

Szavai hatására Hszie Pan csaknem teljesen kijózanodott az örömtől.

— Igazán? Valóban akarod?

— Még kételkedsz?

— De hol talállak meg?

— A városfalon kívül, az északi kapu előtt lakom. Kinn töltheted nálam az éjszakát.

— Ó, csak légy egyszer az enyém, nem gondolok én akkor a hazamenéssel!

— Akkor hát várlak a hídon az északi kapunál. És rendezd úgy a dolgot, hogy eltávozásodat ne vegyék észre!

Hszie Pan megígérte ezt, majd mindketten visszatértek az asztalhoz, s egy ideig még folytatták az iszogatást. Túláradó örömeiben Hszie Pan egyik csésze bort a másik után öntötte le a torkán, s rövidesen odáig jutott, hogy a teljes bódultságtól már csak egy szüköcske tizedrész választotta el. Az ifjú Liu hamarosan távozott az asztaltól, szolgáját hazaküldte, s egyedül lovagolt előre a sáncárok északi kapunál levő hídjához. Körülbelül annyi idő múlva, mely egy közepes nagyságú ebéd elfogyasztásához lett volna elegendő, meglátta Hszie Pant, amint nagy gebéjén sebesen ügett arrafelé. Nevetséges látványt nyújtott, amint a nyergében ingadozott, kerek koponyáját, akárcsak egy utcai kereskedő a trombitáját, szakadatlanul lóbálta jobbra-balra, s így közelgett, eltátva száját, és ittas, meredt szemekkel görcsösen nézegetve minden irányba. A szürkületben aztán el is vétette, amit keresett, s ellovagolt a hídnál álló Liu előtt, annak közvetlen közelében, egyre tovább haladva az országúton, ki a szabadba. Bármennyire haragudott is Liu, kénytelen volt nevetni ezen a fajankón. Aztán kimért távolból követni kezdte. Amikor a vidék egyre magánosabb és egyre elhagyatottabb lett, Hszie Pan visszakanyarodott a gebéjével, és elindult arra, amerről jött. Akkor végre megpillantotta az ifjú Liut.

— Rendes fickó vagy, megtartottad a szavadat! — kiáltotta.

— Tovább, tovább! Egy ideig még egyenesen kell menni! — biztatta Liu nevetve, s gyors ügetésben ugratott előre, tovább az országúton. Hszie Pan nehézkesen fújtatva követte. Egy egészen elhagyatott helyen, egy náddal körülvett tavacskánál aztán Liu megállt, leszállt nyergéből, és lovát egy fához kötötte.

— Szállj le! Ezen a helyen mindenekelőtt ünnepélyes esküvel fogjuk kapcsolatunkat megerősíteni. Átkozott legyen, aki a hűséget megszegi, s a másikat elárulja. Esküdj először tel! — kiáltott mérgesen Hszie Panra.

— Rendben van! — dadogta Hszie Pan, azzal lecsúszott nyergéből, s ugyancsak egy fatörzshöz kötötte gebéjét. Aztán a földre térdelt, és ünnepélyesen esküdni kezdett: — Ezennel örök hűséget esküszöm. Ha szívem érzését megváltoztatnám, és árulóvá lennék, sújtson az égnek büntetése és a földnek bosszúja...

Még be sem fejezte esküjét, amikor a háta mögött valami suhogást hallott, s nyomban utána hatalmas ütést érzett a tarkóján, mintha csak vasbuzogány érte volna. Szeme előtt elfeketedett a világ, s a ráboruló sötétben aranycsillagok táncoltak előtte. Elvesztette egyensúlyát, és lomha tehetetlenséggel felborult.

— Nyápic! — förmedt Liu megvetéssel az út porában heverőre. — Alig érezte még haragomnak háromtized részét, s máris kikészült. Várj csak, kapsz még többet is!

Óklével néhányszor az arcába vágott, majd többször belerúgott, s ezek az ütések és rúgások a másikat mindannyiszor újra földre terítették, valahányszor csak fel akart tápázkodni.

— Ezt nevezed te barátságnak? — nyögte Hszie Pan. — Ha velem nem akarsz, miért nem mondtad meg szépszerével? Mire volt jó ez a hamis játék s ez a durva bánásmód?

Kezdett volna dühöngve szitkozódni, de Liu nyersen a szavába vágott:

— Tulajdonképpen kinek is tartottál vakságodban engem, a nagy Liut? — kiáltott rá haragosan. — Ha még szemtelenkedsz is, olyanban lesz részed, hogy megemlegeted!

S lovaglóostorával vagy harmincat-egyvenet vágott rá, aztán a bal lábánál fogva a közeli nádas tavacska part-

jára vonszolta, s néhány lépésnyire annak szélétől a zavaros pocsolyába huppantotta.

— Most már ismersz? Bocsánatot kérsz? — kérdezte bőszen.

Hszie Pan, akit a durva ütések és a hideg fürdő félig már ki is józanított, csak azon igyekezett, hogy feltápaszkodjék a sárból és iszapból, s így nem jött tőle más felelet, mint valami nyögés, vinnyogás. Liu ledobta a partra a lovaglóstort, s még néhány kemény ökölcsapást mért rá.

Hszie Pan minden erejét megfeszítette, hogy az inai is csaknem elpattantak bele, s így partra vergődve, nagy hangon üvöltötte:

— Elismerem, hogy rendes, talpraesett fickó vagy! Féltreismertelek. De ebben a többiek a hibásak, akik engem pletykákkal félrevezettek.

— Egy szót se a többiekről! — szakította félbe Liu mérgesen. — Maradj a tárgynál és a mánál!

— Belátom tévedésemet. Derék, rendes fickó vagy, kifogástalan becsületű férfi!

— Ez nekem nem elég. Ha azt akarod, hogy kegyelmet gyakoroljak, fejezd ki magad udvariasabban és alázatosabban!

— Kedves öcsém!... — vinnyogta Hszie Pan. Nem jutott tovább, mert rögtön újabb ökölcsapást kapott.

— Kedves bátyám!... Puff, csattant újabb két ütés az arcába.

— Én jó öreg parancsolóm! — nyöszörögte a megalázott. — Légy hozzám kegyes elnézéssel! Együgyű szememet vakság verte meg. Mostantól kezdve tisztelni és becsülni foglak.

— Igyál két korttyal ebből a pocsolyából! — parancsolta Liu, hogy betöltse a megalázás mértéket.

Hszie Pan undorodó ábrázatot vágott.

— Ebből a sáros léből? Hiszen azt ember meg nem ihatja! — kísérelte meg az ellenvetést, de máris újabb ökölcsapást kellett eltűrnie.

— Jó, jó, hát iszom belőle — mondta szaporán, hogy elhárítson magától minden további bajt. S nekilátott, hogy fejét az iszapos tócsába dugja, és száját teletöltse az undorító folyadékkal. Ahhoz azonban már nem jutott, hogy le is

nyelje. Öklendezett egyet, s a folyadék gyomrának tartalmával együtt jött ki a száján.

— Szerencséd, hogy már nem tetszik nekem a levegő! — jelentette ki Liu kurtán, s a tett színhelyének kedves illataitól űzve, gyorsan sarkon fordult, elkötötte lovát, és odábbügetett.

Hszie Pan és az ifjú Liu eltűnését az asztalnál is észrevették.

Amikor egyáltalán nem tértek vissza, felkutatták értük az egész házat, de lehetetlen volt rájuk akadni. Végül aztán elterjedt a hír, hogy gyors ügetésben látták őket az északi városkapu felé haladni. Erre aztán Csen herceg keresésükre küldte a fiát, Csia Zsungot, valamint több emberét is, ki az északi kapun. A kapunál levő hídon túl mintegy két mérföldnyire, egy náddal körülvett kis tavacska mentén a keresők ráakadtak Hszie Pan lovára, mely egy fához volt kötve. Ahol a paripa van, ott kell legyen a közelben lovasa is, gondolták magukban. És valóban, a tavacska partjáról most panaszos nyögéseket és elnyújtott segélykiáltásokat hallottak. Leugrottak a nyeregből, s arrafelé siettek, amerről a kiáltások jöttek. Ott találták Hszie Pant átázott, besározott ruhában, eltorzult, összezúzott, szétvert ábrázattal a nád között fekve, és disznó módjára henteregve az iszapos földön. Csia Zsung, aki az összefüggés kilenczted részét nyomban kitalálta, megparancsolta embereinek, hogy siessenek segítségére tehetetlenül nyöszörgő nagybátyjának, és segítsek talpra.

— Nézzétek csak, a kiváló nagybátya gáláns kalandjainak színteréül újabban mocsaras tavakat, iszapos tócsákat választ — évődött Csia Zsung. — Bájaival, úgy lehet, a vizisárkányt igézte meg. Közben azonban mintha sárkányszarvakba is beleütközött volna.

Hszie Pan szégyenében legszívesebben a föld alá süllyedt volna. Arra, hogy nyeregbe kapaszkodjék, ilyen összezúzott állapotban, nem is gondolhatott. Nem maradt más hátra, mint hogy gyaloghíntót béreljenek Kuan harcisten közeli templomában, és azon vigyék be Hszie Pant a városba. Esdeklő könyörgésének engedve, nem a lakomázókhoz vitték vissza, mint ahogyan azt a rosszmájú Csia Zsung akarta, hanem egyenesen hazaszállították.

Csia Zsung tehát egyedül tért vissza a lakomához Laj-ta házába, s kalandos tartalmú jelentésével Csen herceget megértő hunyorgásra készítette.

— Az a pottyanás nem árt meg neki egy cseppet sem! — vélte a herceg kárörvendőn.

Amikor aztán este fel akarta keresni Hszie Pant otthonában, azt jelentették neki, hogy Hszie Pan beteg, és senki nem mehet be hozzá. Amikor pedig kis idő múlva Hszie néni és Pao-csaj is hazajött, Hszie Pan másodfelesége, Lótusz, kisírt szemmel lépett elébük, s a hálószobára mutatott, melyben Hszie Pan összezúzott tagokkal s összevert ábrázattal feküdt az ágyban, sérüléseit gyógyíttatva. Szerencsére sem súlyos belső sérülést, sem csonttörést nem szenvedett.

Hszie néni magánkívül volt, és felváltva rohant ki hol fia, hol pedig annak kínzója ellen. Tulajdonképpen panaszt akart tenni Cseng asszonynál, és keresztül akarta vinni, hogy az ifjú Liut azonnal tartóztassák le. De Pao-csajnak sikerült őt szándékától eltérítenie és lecsillapítania. Hiszen nem történt más, csak egy kis verekedés részeg ivópajtások között, vélte a lány. Ilyesmi gyakran előfordul, emiatt nem érdemes nagy hühöt csapni.

— Egyébként házunk fiát az egész világ úgy ismeri, mint aki az éggel is dacol, s a törvényeket semmibe veszi — folytatta. — Ha törvényes eljárás útjára terelnéd a dolgot, ellene és ellened foglalnának állást. Ha ragaszkodsz az elégtételhez, várj még néhány napig, amíg Hszie Pan újra egészséges lesz. Bizonyos, hogy Csen herceg a mai napi lakomáért viszontmeghívással fogja köszönetét leróni. Ott lesznek az összes vendégek, így Hszie Pan testvér és az a Liu is. Ám kérjen bocsánatot Liu az összes jelenlevők előtt. Ez jobb, mint ha nyilvános botrányt csapunk az ügyből.

— Igazad van, gyermekem — helyeselt neki Hszie néni. — Első felindulásomban beragadt az értelmem.

— Alapjában véve meg is érdemelte, amit kapott — tette hozzá Pao-csaj nevetve. — Nem érzett ő eddig tiszteletet se irántad, se az emberek iránt, s bizony már sok is volt, amit nap nap után csinált. Ebben a tekintetben azonban csak a maga kárán tanulhat. Még két-három ilyen keserves tapasztalat, és már ki is gyógyult bajából!

Ezen az éjszakán Hszie Pannak nem jött álom a szemére. Dühöngött ellenségére, bosszút esküdött ellene, s másnap

aztán ki is küldte szolgáit azzal a megbizatással, hogy az ifjú Liu házát rombolják le, őt magát pedig verjék el, vagy amit a legszívesebben vett volna, akár verjék mindjárt agyon. A szolgák azonban dolgukvégezetlenül tértek vissza. Az ifjú Liu ittas állapotban cselekedett tegnap, közölték velük a szomszédok. Amikor újra kijózanodott, megbánta cselekedetét, és a büntetéstől való félelmében elmenekült a városból.

Hogy Hszie Pan ezt a hírt hogyan fogadta, azt majd a következő fejezetben fogjátok meghallani.

HUSZONKILENCEDIK FEJEZET

A megszegyénített korhely érzelmeinek zavarában üzleti utazást tervez, hogy szórakozást leljen. Egy kitűnő szolgáló, kitűnő példaképekhez fordulva, szorgalmasan gyakorolja a versírást

Ellenfele menekülésének hírére Hszie Pan haragja lassacskán lecsillapodott. Néhány nap leforgása alatt testi állapota is megjavult, az elszenvedett gyalázat feletti szegyenkezés azonban továbbra is visszatartotta attól, hogy a rokonok és ismerősök előtt mutatkozzék.

Eljött a tizedik hónap. Ez az az idő, amelynek elérésekével az utazó kereskedők évi számadásaikat elkészítik, s hazafelé indulnak, hogy újév ünnepét családi körben érhessék meg. A Jung-kuo palotában is számos búcsúvacsorát tartottak mostanában, hazautazó üzletvezetők tiszteletére, akik a városban a két hercegi ház számlájára dolgozó kereskedések működését irányították. Ezek között az üzletvezetők között volt egy bizonyos Csang Tő-huj is, aki Hszie Pan számára egy zálogkölcsonüzletet vezetett, s azonkívül háromezer aranyuncia saját tőke felett is rendelkezett.

— Az idén szűkös volt a kínálat a piacon halotti díszekben és illatosított legyezőkben — említette meg csak úgy mellékesen azon a búcsúvacsorán, amelyet Hszie Pan adott a tiszteletére. — A jövő évben erős áremelkedés lesz ezekben a cikkekben. Az a tervem, hogy még idejében biztosítom magamnak megfelelő készletek fedezetét, s aztán a jövő év

első hónapjaiban útközben haszonnal helyezem el az árumat vidéken. Még ha a belső vámok költségeit le is vonom, előreláthatólag jókora haszonra teszek szert ezzel. Most tehát hosszabb ideig leszek távol, a sárkányhajó ünnepe, az ötödik hónap ötödik napja előtt aligha érkezem vissza. Addig a zálogházat embereim felügyelete alá kell helyezned.

Ezeket hallván, Hszie Pan így gondolkodott magában: „Nem az volna-e a legokosabb, ha csatlakoznék hozzá, s egy kis tőkével részt vennék vállalkozásában? Gyalázatosan megszegyenítettek, nem árt tehát, ha eltűnök innét egy évre vagy fél évre, s így kitérek a kínos pletykák útjából. Azonfelül ezzel hasznos foglalkozásra is találok. Elégé idős vagyok ahhoz, hogy valami rendes dologhoz lássak. Tudományra vagy a fegyverek mesterségére nem vásik-a fogam, de egy kis kereskedelmet űzni, az éppen megfelel nekem. Megtanulni a mérleget és a számvetőt kezelni, megismerni az országot és az embereket, idegen tájakkal és idegen szokásokkal ismerkedni: ez is ér valamit. Még ha üzletileg nem is bizonyulna hasznosnak, akkor is mellette szólna az, amit a változatosság és a helyzetváltoztatás jelent nekem.“

Miután a dolgot ilyen módon meghányta-vetette magában, vacsora után teljes lelki nyugalommal közölte az elhatározását Csanggal, üzletbarátjával. Kérte, halassza el két nappal az utazását, s akkor ő is csatlakozik hozzá. Ugyanaznap este anyját is értesítette. Tervét Hszie néni önmagában véve dicséretesnek találta, de azért aggódott, hogy útközben ostobaságokat fog elkövetni, kellemetlenségekbe keveredik, és a magával vitt tőkét céltalanul eltékozza. Ezért nem akarta útjára engedni. Öregségének ő a támasza — vetette ellene —, s igazán nem szorul rá arra, hogy ilyen kis tételekben való kereskedéssel jusson jövedelemhez.

— Örökké csak a tudatlanságomat és tapasztalatlanságomat veted a szememre — felelte Hszie Pan. — Egyszer ezt nem tudom, másszor azt nem értem. Most pedig, amikor szakítani akarok eddigi tartalmatlan életemmel, hogy valami hasznos foglalkozáshoz lássak, és rendes emberré vájak, most ezt is ellenzed. Hogyan kellene hát cselekednem, hogy neked is tessen? Hiszen nem vagyok lány, akit egész életére elzárnak a külvilágtól! Azonkívül ez a Csang idősebb s az üzleti életben jártas, világlátott ember, s csak hasznom lehet abból, ha a közelében vagy társaságában vagyok. Majd

ő vigyáz, hogy ostobaságot ne csináljak, s tanácsával segíteni fog. Elhatározásom szilárd. Nem hagyom, hogy visszatartsatok. Várj csak, egy év múlva kész emberként térek vissza! Majd akkor megtudod, kivel van dolgod!

Hszie néni lányával, Pao-csajjal is tanácskozott a dologról.

— Hiszen terve dicséretes — vélekedett Pao-csaj. — Csak vissza ne essék régi hibáiba az idegenben! De hát végtére is nem kötozhetjük meg kötelekkel. Felnőtt ember már, miért kuksoljon örökké idehaza? Hadd nézzen egy kicsit körül a világban. Ha meg akar javulni, ha rendes ember akar lenni, csak hadd kísérelje meg! Hiszen Csang úrban megbízható tanácsadó lesz az oldalán. Az sem árthat neki, ha egyszer odakinn a világban a maga lábán kell megállnia, nélkülözve a család megszokott támogatását is, meg a barátok csábításait is. Kénytelen lesz kinyitni a szemét, és önállóvá válni. Bíz csak rá nyugodtan azt az ezernyolcszáz ezüstunciát, amit amúgy is örökrészéül szántál, s hadd menjen!

— Igazad van. Kezdd csak hasznos foglalkozásba! — adta beleegyezését Hszie néni is, hosszabb megfontolás után.

Másnap aztán házába kérette Csang üzletvezetőt, s Hszie Pan könyvtárában kétszemélyes ebéden látta vendégül. Ebéd alatt kívülről, az ablakon át közölte a vendéggel, hogy beleegyeznek fiának utazásába, s ehhez a közléshez még száz gyakorlati útbaigazítást és ezer hasznos intelmet fűzött, amelynek megszívlelését a vendég két szájjal egyszerre igerzte meg. Hszie Pan túlaradóan boldog volt. A naptárból a tizedik hónap tizennegyedik napját keresték ki, mint elutazásuk időpontjaként szerencsét hozót. Az addig hátralevő tizenkét napot serény útikészülődéssel töltötték, s ebben Hszie Pannak anyja, testvére, másodfelesége és két idősebb szobaasszony is segített. Három nagy szekeret csupán úti-holmikkal raktak meg. Nyerges állatként Hszie Pan egyrészt egy vasszürke színű, a fáradságot kitűnően álló nagy számarósvért kapott, amely még a Hszie család saját tulajdonából származott, másrészt egy erős hátaslovat a hercegi istállókból. Kíséretül öt embert kapott, három kipróbált idősebb szolgát és két fiatal legényt. Tizenharmadikán megtörtént a nagy búcsúzkodás a rokonoktól. Tizennegyedikén hajnalban aztán útnak indultak. Anyja, húga és Lótusz ki-

kísérték a belső kapuig, aztán egy ideig még meresztgették szemüket a távozó után, majd visszatértek szobáikba, egyrészt szomorú szívvel, másrészt megkönnyebbült sóhajtással.

Elutazása után Hszie Pan szobáiból Hszie néni a berendezési és disztárgyakat áthordatta magához, a szobákat pedig lezáratta. Továbbá elrendelte, hogy Lótusz hozzá költözzék át, és éjjel nála aludjék. Pao-csaj azonban kérte, hogy Lótusz nála lakhassék a Szemek Gyönyörűségének Parkjában. Hiszen hely volt ott elég, s a hosszú téli estéken nagyon is jól jön neki társasága. Hszie néni egyetértett ezzel, s így Lótusz összekapta takaróit és párnáit, ruhatárát és pipe-retárgyait, és átköltözött Pao-csajhoz az Őserdő Udvarba. Lótusz nagyon örült ennek a változásnak, már maga is engedélyt akart kérni Hszie nénitől, hogy hébe-hóba Pao-csaj társaságában a szép parkban tartózkodhassék. Most pedig hosszú ideig ott is lakhatott.

— Nagyon szeretném, ha megtanítaná a versírás művészetére, ha ugyan lenne időd és kedved hozzá — szólt sugárzó arccal Pao-csajhoz, mindjárt az átköltözés napján.

— Ejnye, de mohó vagy! Akárcsak Kuang, a régi Handinasztiai császár, aki alig foglalta el Lung országot, máris szerette volna Csu országot is megszerezni hozzá. Természetesen szívesen megtanítlak a versírásra, csak nem mindjárt az első napon. Ma előbb odaát kell búcsulátogatáson megjelened az öreg taj-tajnál és sorban az összes többi hölgnél, majd itt kell az összes kisasszonyoknál bemutatkozó látogatásokat tenned. Ha a hogyan és miért után kérdezősködnék, mondd csak azt, hogy én kívántalak téged társalkodónőnek.

Lótusz éppen el akart indulni látogatási körútjára, amikor Ping-er szobalány jelent meg náluk.

— Mától kezdve ő az új társalkodónőm — mondta neki Pao-csaj, Lótuszra mutatva. — Éppen azon voltam, hogy átköltözését, amint azt az illendőség kívánja, bejelentem úrnődnek, Főnixnek.

— Minek ezek a formaságok? Semmi kifogása nem lesz ellene.

— Rendnek kell lennie. Már csak a parkkapu őrei miatt is: tudniuk kell, hogy a jövőben este egy személlyel többet kell kapuzárás előtt beereszteniük. Most azonban magad

is jelentést tehetsz úrnődnek, s nekem nem kell ezért külön átküldenem.

— Jó, meglesz. Elbúcsúzott-e már a régi szomszédoktól, s jelentkezett-e már az újaknál?

— Épp most készül erre.

— De hozzánk ne először jöjjön! Csia Lien úr betegen fekszik odahaza.

Amikor Lótusz elment, Ping-er félrevonta Pao-csajt, és halkán megkérdezte tőle:

— Hallottál-e már legújabb botrányunkról?

— Nem. A legutóbbi napokban annyira elfoglaltak a bátyám utazási előkészületei, hogy semmi mással nem tudtam törődni. A legutolsó nyolc nap alatt még unokanővéreimet se láttam.

— Akkor nem tudsz semmi közelebbit arról a súlyos botozásról sem, amelyet Csia Lien úr kapott a legutóbb atyjától, Ső hercegtől?

— Nem, csak említeni hallottam. Már fel is akartam keresni emiatt Főnix nővért. Mi volt a botozás oka?

— Természetesen megint a miatt a bizonyos Jü-cun úr miatt történt az egész, e kétes Sehonnai úr miatt, aki annak idején a fővárosba vezető úton csaknem éhen vészett, és végül elakadt, de sajnos nem döglött meg. Tíz év óta, amióta a palotába bejáratos, csak szerencsétlenséget hozott házunkra. Hadd mondjam el tehát neked. Egy napon egyszer, még a tavasszal, Ső herceg meglátott néhány szép régi legyezőt. Azóta a maga legyezői egyáltalán nem tetszettek neki, s kiküldte embereit, hogy azokhoz hasonló régi példányokat hajtsanak fel neki.

Emberei valóban fel is kutattak egy szerencsétlen öreg különöcöt, egy legyezőgyűjtőt, kinek tulajdonában nem kevesebb, mint húsz értékes öreg példány van. Az illetőnek, akit általában „megkövesedett különöc” néven ismernek, valamelyik előző létében nyilván súlyos perpatvara kellett legyen a herceggel. Mindenesetre tény, hogy semmi áron nem akar megválni a legyezőitől, bár olyan szegény, hogy ennie is alig van mit. A herceg megtesz minden elképzelhető, hogy a legyezőket legalább egyszer megtekinthesse. Kétszeri-háromszori udvarias megkeresésre is sor kerül, amíg a különöc végre hajlandónak mutatkozik a herceget fogadni és kincsét megmutatni neki. Valamennyi egészen

ritka, egyedülálló példány volt; nyelük és feszítópálcáik pettyezett könnybambuszból, kókuszpálmafából, jávorszarvas szarujából és ehhez hasonló ritka anyagokból készültek, s hozzá még történelmi hírességek kezétől származó festmények és feliratok is voltak rajtuk.

A herceg szilárdan elhatározta, hogy megvásárolja a gyűteményt. Amikor az árát tudakolta, a különc csak a fejét rázta, s kijelentette, hogy legyezőit még akkor sem adná oda, ha ezer rúd aranyat ígérnének is darabjéért. A herceg dolgavégezetlenül távozott, s aztán naponta odaküldte a fiát, hogy tovább alkudozzék. Ajánlatát lassacskán ötszáz rúd aranyra emelte fel, a különc azonban nem akart legyezőitől megválni. Inkább odaadná az életét, jelentette ki. A herceg dühöngött a fiára, s tehetetlen gyűgének nevezte, amiért képtelen volt a megegyezést nyélbe ütni. Nos, ebből még nem lett volna semmi baj, ezzel a dolog el is lett volna intézve, ha ez a szerencsétlen Jü-cun úr fölöslegesen bele nem avatkozik a dologba. De ő egyszerre csak azt a hamis vádat emeli a különc ellen, hogy az megkárosította az állampénztárt ennyi meg ennyi adó és beszolgáltatás elmulasztásával, jamenje elé hurcolja, pert indít ellene, elítéli, és az állítólagos adótartozás fedezésére lefoglalja vagyontárgyait, közöttük a szép legyezőket is. A legyezőket csekély értékre becsültetve, olcsón átengedi a hercegnek. A szerencsétlen tulajdonos viszont állítólag belehalt az izgalomba és a bánatba.

A herceg aztán rosszállólag jegyezte meg fiának: „Azt állítottad, hogy az üzletet nem lehet nyélbe ütni. Akkor mások miért tudták megcsinálni?” Mire Csia Lien úr elítélően válaszolta: „Valóban kiváló érdem, ilyen semmiségért, mint ezek a legyezők, egy derék, ártatlan embert romlásba dönteni!”

Meggondolatlan kijelentése a herceget roppant haragra gerjesztette. Különböző egyéb okok folytán már amúgy sem volt valami jóban a fiával. Röviden szólva, fiára súlyos botbüntetést méretett, nemcsak fektében a hátára, hanem általában az egész testére is, még arcát sem kímélve. Két helyen is véres sebeket ütöttek rajta. A hercegnő éppen emiatt küld engem hozzád. A te jófajta sebkenőcsödből szeretne kérni valamicskét.

Pao-csaj hozatott Kakadu szobalánnyal a kívánt kenőcsből. S jobbnak látta, ha ilyen körülmények között eltekint Főnix asszonytól tervezett látogatásától.

Vacsora után, amikor Pao-csaj az anyahercegnőhöz ment, Lótusz átugrott még a Bambusz Remetelakba, hogy Kék Drágakőt is üdvözölje. S mindjárt az első szavak után elő is állott hő vágyával, hogy szeretne megtanulni verseket írni; Kék Drágakőt pedig nagyon kérte, legyen neki ebben segítségére.

— Persze az én tudásom sem valami rendkívüli, egymásra azonban meg tudlak majd tanítani — egyezett bele Kék Drágakő mosolyogva. — Előbb azonban bókolj előttem, és ismerj el mesterednek!

Lótusz illedelmesen meghajolt előtte, és megígérte, hogy derék és engedelmes tanítványa lesz. Kék Drágakő rögtön meg is kezdte a tanítást egy előadással, melyet a versmértékről és a vers felépítéséről tartott, valamint annak fontosságáról, hogy a megfelelő írásjegyek a különböző sorokban sorrendjük szerint egymással kapcsolatban álljanak, értelmük és zenei hanglejtésük szerint egymással ellentétesek legyenek, hogy például egy elvont szóval egy konkrét szó, alacsony hanggal magas hang álljon szemben és így tovább. Ez alól a szabály alól csak az mentesül, aki valamiféle egészen új, sajátos szabályt tud helyette kialakítani.

— Tehát a kifejezés sajátosságai fontosak?

— Nem annyira a kifejezése, mint inkább a kifejezett gondolaté. A gondolatnak kell igaznak és eredetinek lennie, a forma és a kifejezés csak díszítő kiegészítés. A szónak nem szabad megölnie a szellemet, szokták mondani.

— Én Lu Fang-ving verseit szeretem — mondta Lótusz naivul, s idézett két sort a névtelen kis költőtől.

— Hogyan is lehet ilyen sekélyes dolgokat olvasni és becsülni! — mondta Kék Drágakő elítélően. — De hát neked nincsen még ítélőképességed, hiányzik hozzá a szükséges olvasottságod. Ha valóban komolyan akarod venni a dolgot, akkor hallgasd meg tanácsomat. Kezdd Vang Vejvel. Nekem megvannak itt az *Összes művei*. Vegyél elő százat az ötlábú versei közül, s véd őket pontosan emlékezetedbe. Aztán olvasd el százhusz hétlábú versét az öreg Tu Funak. Folytasd azzal, hogy alaposan elolvasod kétszáz

hétlábú versét a nagy Li Taj-pónak. Ha ezt a három mestert alaposan megismerted, akkor szilárd alapra tettél szert. Később aztán hozzáláthatsz Tao Jüan-minghez meg a többiekhez is. Ilyen módon egyetlen év leforgása alatt úgy fogsz érteni hozzá, mint valami régi szakértő.

Kakukk szobalánnyal egy kötet Vang Vej-t adatott kezdő tanítványa, Lótusz kezébe. — Vidd magaddal, s az általam pirossal bekarikázott szövegeket tanulmányozd alaposan. S ha egyes helyek homályosak előtted, kérdezz meg nyugodtan, majd megmagyarázom őket.

Lótusz boldogan vonult el a Vang Vej-kötettel az Őserdő Udvarba. Aznap este késő éjjelig ott ült a lámpa alatt, és költeményről költeményre, sorról sorra haladva tanult. Láthatóan mindenről megfeledezett maga körül. Pao-csajnak ismételtlen figyelmeztetnie kellett őt, amíg végre lefeküdt. S így csinálta aztán nap mint nap, fáradhatatlan buzgósággal.

Egy reggel, amikor Kék Drágakő éppen öltözködött, a Vang Vej-kötettel a hóna alatt, s nagy büszkén szavalva a költő egy versét, átjött a Bambusz Remetelakba, s egy Tu Fu-kötetet kért.

— Hány verset tudsz már kívülről? — kérdezte Kék Drágakő mosolyogva.

— Mindazokat, melyeket pirossal bekarikáztál.

— Próbáltál-e már magad is írni?

— Valamicskét igen.

— Hadd halljam!

Lótusz előadta azt, ami első ízelítő volt tudásából, majd nagy buzgalommal merült mesterével valami irodalmi vitába. Ebben később a véletlenül odavetődött Tavasz Virulása és Pao-jü is részt vett. Tavasz Virulása úgy vélekedett, hogy Lótusznak feltétlenül be kell lépnie a Begónia Klubba.

— De hiszen én csak kontárkodom. Nálam csak a jó szándék van meg — hártotta el magától a megtiszteltetést Lótusz.

— Nyugodt lehetsz, mi is csak kontárkodunk — mondta nevetve Kék Drágakő s vele egyszerre Tavasz Virulása is. — Ugyan ki merné állítani, hogy mi igazi költők vagyunk? Ha a mi csinálmányaink a park területéről a nagy nyilvánosság elé kerülnének, az embereknek még a foguk is kihullana neveltükben.

— Csak semmi álszerénység! — tett ellenvetést Pao-jü. — Amikor a legutóbb egy társaságban a mi klubunk került szóba, ismerőseim művészetünknek néhány mintadarabját kívánták látni. Költeményeink közül többet is leírtam számukra, s elébük tettem véleményezés végett. Igazán el voltak ragadtatva, s később a versek terjesztéséről is gondoskodtak.

— Igazán? — kérdezte egyszerre Kék Drágakő és Tavasz Virulása.

— Persze. Nem karattyolok hazugságokat, mint a papagáj ott a rúdon.

— Ezt nem kellett volna tenned — korholta őt a két lány. — Titokszegés volt részéről. Akár vehetők költeményszámba a mi tussal-ecsettel gyártott termékeink, akár nem, a nyilvánosság elé semmi esetre sem szántuk őket.

— De hát mi van ebben? Mit tudnánk ma régi korokban élt fiatal lányok szép költeményeiről, ha titokszegéssel a nyilvánosság elé nem kerültek volna?

A beszélgetés megszakadt, mert megjelent Tavasz Búcsúzása, hogy magával vigye Pao-jüt, s kikérje véleményét készülő nagy parkfestményéről, amelyen az anyahercegnő megbízásából már hetek óta serényen dolgozott. Lótusz tehát elvonult a kötet Tu Fu-vel. Kívánságára Kék Drágakő kitűzött neki egy témát feldolgozásra. Azt a feladatot kapta, hogy a tegnapi szép őszi holdról írjon egy nyolcsoros, hétlábú sorokból álló verset, „an“ alaprimmel, amely hat-szor térjen vissza.

Ezen az estén is késő éjjelig ült Lótusz részben a Tu Fu-kötet, részben pedig saját műve felett, s emiatt teljesen meglepedkezett az evésről, ivásról, alvásról.

— Megerőlteted magadat a munkával! Hiszen ez már esztelenség! — szidta őt Pao-csaj. — Amúgy is egy kissé nehéz felfogású vagy, most még meg is hibbansz nekem. Ez azonban Kék Drágakő lelkén szárad. Na, majd számolok még ezért veled.

— Kedves kisasszony, később, jó? Most kérlek, ne zavarj a munkámban! — felelte Lótusz szórakozottan, és folytatta az írást, míg csak be nem fejezte művét. Másnap aztán odatette Kék Drágakő elébe.

— Gondolattartalom szempontjából nem rossz — hangzott a mester ítélete —, nyelvileg azonban nem kielégítő.

Hiányzik hozzá a kellő olvasottság. Amit írsz, túlságosan erőltetett. De ne vészítsd el a bátorságodat! Csináld meg még egyszer!

Elgondolkodva ment ki a parkba Lótusz. Az Őserdő Udvarba nem mert visszamenni. Pao-csaj bizonyosan ki fogja nevetni, amiért ilyen gyenge az ítélőképessége. Így aztán elüldögélt egy kicsit a tavacska partján, sétálgatott a fák alatt, megpihent a sziklatömbökön, és elrévülten bámult a semmibe, vagy mélyen meggörnyedve rajzolt írásjegyeket a homokba. Különös viselkedésének híre gyorsan elterjedt a park többi lakója között. Csu özvegye, Pao-csaj, Tavasz Virulása, Pao-jü mind odasietett, s a távolból, egy sziklakiszögellés fedezékéből figyelték feszült érdeklődéssel minden mozdulatát. Hogy ráncolta a homlokát, húzta össze a szemöldökét, és nevetett maga elé! Mennyire furcsának tűnt ez előttük!

— Hibbant egy kissé — súgta oda Pao-csaj a többinek. — Tegnap az ötödik éjjeli őrseg órájáig ébren maradt, s egyre csak mormogott maga elé, és írt, írt, és mormogott maga elé. Már felderengett a hajnal, mire végre lefeküdt. De alighogy kivilágosodott, már megint hallottam, hogy motoszkál; nagy sietve felöltözködött, és reggeli nélkül elrohant Kék Drágakőhöz. Most pedig megint dolgozik. Ez már nem normális dolog!

— Lótusz rendkívüli ember, és kétségkívül isteni szelemtől ihletett! — vélte a bámulattól eltelt Pao-jü. — Eddig kinevettük, és az átlaghoz számítottuk. Most aztán át-tör az igazi természete.

— Inkább utánoznád, ne csak bámulnád! Ez tanulmányaid szempontjából nagyon hasznos volna — ingerkedett vele Pao-csaj. Intelmét Pao-jü szóltanul zsebre vágta. Most Lótusz egyszerre csak felvetette a fejét, felugrott, és elrohant a Bambusz Remetelak irányába.

— Fel, fel! Utána! Lássuk, mit csinál megint! — javasolta Tavasz Virulása. S valamennyien utánamentek a Bambusz Remetelakba. Idejében odaértek még, látták, amint Kék Drágakő a holdköltemény új fogalmazását át-nézte, és hallották, hogyan bírálta meg. Még mindig nem találta a költeményt eléggé megcsiszoltnak, s másodszori átírást is követelt. Lótusz szomorú volt. Már azt hitte, hogy ezúttal kifogástalanul megoldotta feladatát. A többiek bá-

torították; s így harmadszor is munkához látott. Kiült a bambuszliget előtti kőterasra, és írt, nem látva és nem is hallva, ami körülötte történik.

— Egy kis pihenő nem lenne jó? — kiáltotta oda neki Tavasz Virulása az ablakon át.

— A pihenő nem jó rím ide! — felelte Lótusz szórakozottan.

— Valóban megszállotta a költészet démona. Ezért Kék Drágakő felelős — jegyezte meg Pao-csaj, miközben mindenki nevetett.

— Miért ne tanítottam volna; ha megkért reá? — védekezett Kék Drágakő.

— Vigyük át magunkkal Tavasz Búcsúzásához, és mutassuk meg neki az új festményt. Ez majd eltereli egy kicsit a figyelmét — javasolta Csu gyakorlatias özvegye. Tanácsát magukévá tették, Lótuszt közrefogták, s nevetve vonultak át a Meleg Illatok Kastélyába, el a Lótuszgyökér Kioszk mellett. Tavasz Búcsúzása éppen egy kis szünetet tartott a festésben, ledőlt egy díványra, és elbóbiskolt. A festőállványon álló kép kendővel volt leterítve. Az alvót felkeltették, a kendőt levették az állványról, aztán megtekintették a képet. Egyharmada volt készen, s a park tíz pavilonja közül csak három volt még rajta. Lótuszt azokra a szép fiatalányokra figyelmeztették, akiket a festő a tájba helyezett.

— Mindenki, aki tud verset írni, rákerül a képre — magyarázták tréfásan. — Igyekezz hát, és tanulj meg verset írni, hogy te is rákerülhess!

Ez a kis kikapcsolódás Lótusznál nem tartott valami sokáig. A nap hátralevő részét s csaknem az egész éjszakát is költeménye fölé görnyedve töltötte. Még álmában is megfelelő szavak és rímek után kutatott. Pao-csaj azt is hallotta, amint egyszer felkiáltott:

— Megvan! Ezúttal már semmi kifogásolnivalója nem lesz!

„Költeni ugyan nem tanul meg, de az esze rámehet erre“ — gondolta Pao-csaj, sóhajtva magában. De bármennyire csodálatos is, a nyolc sor helyes megoldására, melyre nappal nem tudott rátalálni, álmában valóban rábukkant Lótusz. Amikor másnap reggel az új kéziratot a Bambusz Remetelakba átvitte, már ott találta Pao-jüt és a park valamennyi

fiatal hölgyét tele várakozással. Időközben Pao-csaj elterjesztette a buzgó kezdő hangos álombeli fantáziálásának hírét.

— Itt van, nézzétek meg! Ha most sem találjátok jónak, akkor végleg szakítok a költészettel! — Ezekkel a szavakkal lépett be Lótusz, átnyújtva kéziratát Kék Drágakőnek. Valamennyien kíváncsian dugták fejüket a papír fölé.

— Nemcsak hogy hibátlan, hanem forma és tartalom szempontjából egyaránt új és egyéni — hangzott az általános vélemény. S egyhangúlag elhatározták, hogy Lótuszt e tehetségvizsga után új tagként felveszik a Begónia Klubba.

HARMINCADIK FEJEZET

Egy kuruzsló tigris- és farkasorvosságokkal gyógyítgatja Tarka Felhőt. A hősiességű Tarka Felhő betegsége ellenére feláldozza magát Pao-jü érdekében, és kijavítja pávatoll köpenyét

Kevéssel Lótusz felvétele után újabb jelentékeny gyarapodásra tett szert a Begónia Klub. Egy szép napon a tizedik hónapban számos új rokon érkezett a Jung-kuo palotába: két Li kisasszony, Csu özvegyének unokanővérei anyjukkal együtt, továbbá Pao-csaj egy unokahúga, akit Pao-csinnek hívtak, a bátyjával, végül Ső hercegnő egy szegény sógornője Hsziu-jen nevű lányával, összesen hét személy. A három csoport útközben tallkozott egymással, s miután rokonságukat kiderítették, útjukat együtt folytatták. Az anyahercegnő, aki mindig örült, ha minél több rokon veszi körül, a jövevényeket szívélyesen fogadta, s valamennyit huzamos időre magánál tartotta vendégül.

Különösen el volt ragadtatva Pao-csintól, aki unokanénjét, Pao-csajt, ha lehet, még felül is múlta bájosságban. A lányt örökbe fogadtatta Cseng asszonnyal, és magához vette a saját lakásába. Pao-csint korábban, amikor apja még a fővárosban élt, a Han-lin Akadémia egy tagjának, Mejnek fiával jegyezték el, s most bátyja kíséretében jött ide közeli lakodalmát megülni. Bátyját Hszie néninél helyezték el; azokat a helyiségeket foglalta el, melyekben addig Hszie Pan lakott. A másik három fiatal lány a Szemek Gyö-

nyörőségének Parkájában kapott helyet, és pedig Hsziu-jen unokanővérénél, Tavasz Köszöntésénél, Ső herceg lányánál, a Li kisasszonyok pedig unokánjüknél, Csu özvegyénél, a Rizstermelő Paraszt udvarában.

A Begónia Klub nagy öröme mind a négy új unokanővér alapos jártasságot mutatott az irodalomban és a költészetben, s így őket szívesen látott új klubtagokként üdvözölték. A klub tagjainak száma így tizennégyre emelkedett: Csu özvegye mint elnök, a három Tavaszlány, a két unokanővér, Pao-csaj és Pao-csin, a testvérpár, Li Ven és Li Csi, Kék Drágakő és Pao-jü, Felhőske, Lótusz és Hsziu-jen, s rajtuk kívül még Főnix asszony mint tiszteletbeli elnök. Ő a versfaragáshoz nem értett ugyan, mégis rávették, hogy a tiszteletbeli elnökséget elfogadja, mert ő anyagilag hathatós támogatásával a különböző klubrendezvényeket lehetővé tudta tenni. A személyével kapcsolatos várakozások dolgában Főnix asszony nem is okozott csalódást, s a klub szűkös pénzalapját mindjárt belépésekor nagyon megsegítette a maga ötven taelnyi jelentékeny hozzájárulásával.

Életkorát tekintve, Csu özvegye volt a legidősebb tag, utána következett Főnix asszony. Valamennyi többi tag életkora tizenöt és tizenhét év között mozgott. Minthogy a legtöbben nemrégén ismerték egymást, s egymás születési dátumai még nem rögzödtek eléggé a fejükben, a megszólítások tekintetében szerfölött mulatságos zűrzavar uralkodott, s gyakran előfordult, hogy a fiatalabb az idősebbet „húgomnak“, az idősebbik pedig a fiatalabbat „nénémnek“ nevezte. A Begónia Klub tehát igen élénk tevékenységet fejtett ki ezekben a téli hónapokban, s a Szemek Gyönyörűségének Parkjában olyan versenyköltés folyt, mint eddig soha.

Egy napon Gyöngyszem hosszabb szabadságra ment halálos beteg anyja kérésére, aki utolsó óráiban maga körül akarta tudni a lányát. Távolléte idején két másik szobalánynak, Tarka Felhőnek és Pézsmának kellett őt Pao-jü személyes kiszorgálásában helyettesítenie.

— Aztán vigyázzatok, hogy uratok idejében menjen aludni, idejében keljen, és rendetlenségeket ne kövessen el!
— kötötte a lelkükre Főnix asszony.

Gyöngyszem távozása utáni első éjszakán Pao-jü kétszer is nevéen szólította álmában Gyöngyszemet.

— Mi tetszik? — hangzott Pézsma ásitásba fúló kérdése.

— Teát kérek.

Míg mellette Tarka Felhő lustán fekve maradt, Pézsma felkelt, és a konyhába sietett. Minthogy csak piros, bélelt alsószoknya volt rajta, Pao-jü még egy meleg cobolyprémet is ráparancsolt. Hozott Pao-jünek egy csésze teát, s magának is töltött egy fél csészével.

— Nekem is egy korttyal — rimázkodott Tarka Felhő.

— Nagyszerű szokásaid vannak. Úgy csinálsz, mintha a ház lánya volnál itt.

— Holnap majd én foglak téged kiszolgálni. Holnap egész nap a kezedet sem kell mozdítanod.

Pézsma megtette, amit kért, s neki is adott egy csészével.

— Ki akarok szaladni egy kicsit — mondta aztán. — Addig csak szórakozzatok tovább! Jövök vissza mindjárt.

— Te, vigyázz magadra, odakünn kísértetek járnak! — kiáltott utána Tarka Felhő.

— De hiszen fényesen süt a hold. Nem kell félned. Eredj csak! Mi majd beszélgetünk közben — mondta Pao-jü. Kétszeres torokköszörülése azt jelezte Pézsmának, hogy egyedül akar lenni Tarka Felhővel. Pézsma már ott is volt a hátsó ajtónál, s a függöny alatt átbújva, kiosont a holdsütötte udvarra.

Tarka Felhő kedvet kapott rá, hogy utánaosonjon, és megijessze kissé. Minthogy alkata szerint egészséges, erős lány volt, nem öltözött fel előbb, hanem úgy, ahogy volt, rövid alsószoknyában lemászott fekhelyéről, és az ajtóhoz surrant.

— Meg ne fázz! — kiáltott utána Pao-jü figyelmeztetőleg. De Tarka Felhő már ki is lépett az ajtón. Hideg légáramlás csapta meg, amely egész testét átáljárta. Összeborzongott, de mégis kinn maradt. Már éppen oda akart osonni hátulról Pézsmához, hogy egy kiáltással megijessze, amikor őt magát is megijesztette Pao-jü kiáltása, amely bentről visszahívta. Sietve szaladt vissza Tarka Felhő Pao-jü fekhelyéhez.

— Megijeszteni nem akartalak, csak óvni a megfázástól. Azonkívül, ha éjszakánként odakünn rendetlenkedtek, megzavarhatjátok másnak az álmát, és szóbeszédre adhattok alkalmat. Nem szeretném ha azt mondanák, hogy alig tette ki Gyöngyszem a lábát, itt máris elszabadult az ördög. Gyere ide, igazítsd meg a takarómat!

Tarka Felhő közelebb lépett Pao-jü fekhelyéhez, megigazította a takaróját, s eközben kezét egy kicsit a takaró alá is becsúsztatta.

— Hú, milyen hideg a kezed! — kiáltott Pao-jü elfojtott nevetéssel, s megsimogatta a lány kipirult, hideg arcát. — Gyere a takaró alá, hogy megmelegedjél — súgta oda neki. Ebben a pillanatban azonban sajnos megcsikordult az ajtó és visszajött Pézsma. Lélekszakadva érkezett, s izgatottan számolt be róla, mennyire megijedt odakünn. Az egyik szikla sötét árnyékában egy kuporgó emberalakot vélt látni, s már éppen segítségért akart kiáltani. De csak egy aranyfácán volt, amely közeledtére fel is rebbent.

— Tiszta szerencse, hogy nem kiáltottam! Szép kis kavarodás lett volna belőle itt a házban! Egyébként Tarka Felhő merre bujkált? Biztosra vettem, hogy utánam fog osonni.

— Visszazavartam, különben alaposan megijesztett volna téged.

— Nem is volt rá szükség, megijesztette ő magamagát! — tette hozzá Tarka Felhő, és visszamászott a fekhelyére.

— Csak nem ebben az öltözékben voltál odakünn, nyergeletlen paripa módjára? — kérdezte Pézsma.

— De mennyire hogy úgy volt! mondta Pao-jü.

— Nagy könnyelműség volt! Biztosan alaposan megfázott. — Tarka Felhő hálófülkéje felől kétszeri tüszentés hallatszott.

— Már itt is a kedves meglepetés! — sóhajtotta Pao-jü.

— Egész nap nem lehetett már mit kezdeni vele. Étvágya se volt; s ahelyett hogy kímélné magát, még bújócskát játszik, s ilyen esztelen öltözékben szaladgál odakünn! Meg is érdemli, ha holnapra megbetegszik! — szidta a társnőjét Pézsma, miközben a piszkavassal a kályhában kotorászott, kiszedte a forró hamut s két hasáb jó illatú kambodzsafát rakott a tűzre. Miután az ellenzőfal mögött még a lámpabelet is kitisztította, visszakuporodott a Pao-jü baldachinos ágya melletti fekhelyére. Az állóóra mellettük kettőt kongatott. A szobaasszonyok szobájából kétszeri erős torokköszörlés volt a válasz.

— Nem lennének olyan szívesek a kisasszonyok végre nyugton maradni és aludni? Holnap is van még nap a feleségre! — hangzott kelletlenül morogva odaátrol. Még egy

elfojtott vihogás és egy kis mozgolódás, aztán végre újra csend lett a Begónia Udvarban.

Másnap reggel Tarka Felhő alapos megfázással ébredt. Orra eldugult, hangja rekedt lett, tagjai nehezek voltak és lomhák. A háziszabályok szerint tulajdonképpen minden mégoly csekély megbetegedést is azonnal jelenteni kellett az öreg taj-tajnak, az öreg taj-taj pedig, aki a fertőzés veszedelmei tekintetében igen aggályoskodó volt, a megbetegedett személyzetet rendszerint azonnal eltávolította a palotából, és visszaküldte saját családjához. Pao-jü, aki Gyöngyszem távozása után nem vette volna szívesen, ha még a csinos Tarka Felhő is hiányzik környezetéből, elhatározta, hogy a beteget magánál tartja, és az anyahercegnő háta mögött orvost hívat.

— De azért legalább Főnix asszonyt jó volna beavatnunk a dologba — vetette ellene Tarka Felhő. — Megtudhatja esetleg, hogy az orvos itt járt, s rossz néven venné tőlünk, hogy nem szóltunk neki.

Pao-jü igazat adott neki, s egy szobaasszonyt küldött Főnix asszonyhoz. Tarka Felhőnek csak egy kis könnyű megfázása van — üzente —, nem különösebben veszélyes a dolog, engedje meg neki, hogy itt a házban ápolja a lányt, mivel nemigen tudja nélkülözni; majd orvost is fog hozzá hívatni az oldalkapun át, s kéri, hogy Főnix asszony ne csapjon nagy hűhót a dologból. Főnix azt üzente vissza, nincs ellene kifogása, de ha nem áll be azonnali javulás, a betegnek el kell hagynia a házat, és vissza kell térnie családjához, mert ezekben a téli napokban a fertőzési veszély különösen nagy, s a kisasszonyok egészsége drága.

— Igazán úgy csinál, mintha pestist kaptam volna — szaladt ki a bosszús megjegyzés a megsértődött Tarka Felhő száján, amikor a feleletet megkapta. — Jó, akkor inkább megyek is már, hogy a finom hölgyeknek itt a további fejfájást megtakarítsam.

Felkelt, és össze akart pakolni. Pao-jü szelíden visszanyomta az ágyára.

— Nem kell mindjárt megsértődni! — csillapította. — Főnix felelősnek érzi magát az öreg taj-taj előtt, és mindenesetre teljesíteni akarja kötelességét, de egyáltalán nem fogja szigorúan venni a dolgot.

Már jött is a Pao-jü által hívott orvos, három idősebb ajtónálló kiséretében. Pao-jü gyorsan elbújt egy könyvvállvány mögé. A szobaasszonyok leeresztették Tarka Felhő hálófülkéje előtt a hímzett piros függönyt, a betegnek pedig a függönyön át kellett kidugnia a kezét. Az orvos nézegette egy ideig a kezét meg a két, kínabalsammal vörösre festett, két és három hüvelyk hosszúságú körmöt, majd miután egy szobaasszony tiszta zsebkendőt kötött a beteg csuklójára, megvizsgálta a pulzusát is.

— Belülről dugulás, kívülről gyulladás, egy kis könnyű megfázás a kedvezőtlen időjárás következtében — magyarázta aztán odakünn a szobaasszonyoknak, amit észlelt. — Szerencsére a kisasszony mértékletes az evésben és ivásban, így hát ez a megfázás nem sok kárt tehet benne, leszámítva a légzésnek és a vérkeringésnek egy kis ártalmát. Egy adag orvosságot, és máris egészséges lesz.

A szobaasszonyok kikísérték a parkból. Csu özvegye gondoskodott róla, hogy útközben a park fiatal lakónói közül senkit meg ne lásson. A parkkapunál bement a kapuőrök szobájába, és leírta receptjét. Amikor felállt, hogy elmenjen, egy szobaasszony arra kérte, maradjon még egy kicsit. Az ifjú parancsoló látni kívánja receptjét, s esetleg még beszélni akar vele.

— Ó, hát a páciens egy ifjú parancsoló volt? A szoba azzal a leeresztett ágyfüggönnyel olyan benyomást tett rám, mintha leányszoba volna. Azt hittem, hogy a háznak egyik kisasszonyához van szerencsém — jegyezte meg az orvos meglepetten.

— Első ízben vagy itt, s ilyenformán nem lehetsz tisztában az itteni viszonyokkal — világosította fel a szobaasszony mosolyogva. — Az imént a mi fiatalurunk lakásában jártál, és páciensed nem valami kisasszony, nem a ház egyik lánya volt, hanem a fiatalúr egyik szobalánya. A ház valamelyik lányának szobájába aligha juthattál volna be ilyen könnyűszerrel.

Elvette az orvostól a receptet, s a Begónia Udvarba futott, hogy azt Pao-jünek bemutassa. Pao-jü átolvasta. A receptben bíbor-kakukkfűről, sisakvirágról, zsályáról, citromról, „lófarokfőzetről“ és hasonlókról esett szó.

— Átkozott fajzatja! — kiáltott fel. — Mi nem jut a fickó eszébe! Olyasmiket ír itt fel, ami jó lehetne talán egy

magamfajtanak, de nem egy gyöngye fiatal lánynak! Ki vele innét, hozzatok egy jobb orvost!

— Azonnal elküldünk Vang doktorért — ígérte meg a szobaasszony, aki az első orvos odahívásáért felelős volt. — Ki hitte volna, hogy ez ilyen kuruzsló! Persze, „lópénz“ nélkül nem nagyon engedhetjük el. Hiszen mi hívtuk ide, nem az udvarmester.

— Mennyit kell neki adni? — kérdezte Pao-jü.

— Egy tael talán elég lesz.

— És mennyit kap a másik, Vang doktor?

— Vang doktor, akárcsak Csang doktor is, állandó házi orvos itt. E miatt az egyszeri látogatása miatt nem kell külön honoráriumot adni neki. Állandó tiszteletdíját rendszeresen kapja az év négy ünnepén.

— Akkor hát ereddj, és vidd el a kuruzslónak a taeljét! — parancsolta Pao jü Pézsmának.

— Igen, ha tudnám, hol őrzi Gyöngyszem a pénzünket — vélte Pézsma.

— Ha jól tudom, kagyló- és gyöngyházdíszítésű kis fiókos szekrényében. Gyere, menjünk és keressük meg!

Bementek ketten Gyöngyszem bútorokkal és egyéb holmival teletömött szobájába, és kinyitották a szóban forgó fiókos szekrényt. A felső fiók tele volt festett legyezőkkel, erszényekkel, tárcákkal, illatosító kenőcsökkel, zsebkendőkkel, és hasonló limlommal. Az alsó fiókban néhány ezergarasos zsinór hevert. Végül volt még egy fiók. Abban aztán találtak egy nyitott bambuszból font dobozt, benne néhány ezüsttörmelék-darabot és egy kis pénzmérleget. Pézsma találmra kivett egy ezüstdarabot, és a mérlegre tette.

— Van ez egy tael? — kérdezte Pao-jütől bizonytalan-kodva.

— Ezt aztán hiába kérdezed tőlem — mondta Pao-jü zavartan mosolyogva. A mérleghez éppolyan keveset értett, mint Pézsma.

— Majd megkérdem a többieket.

— Minek? Vedd csak ezt a darabot, minden további nélkül! Ha egy kicsit több vagy kevesebb, oda se neki. Nem vagyunk mi szatócsok!

Pézsma félreállította a mérleget, és a kezével latolgatta a kérdéses ezüstdarab súlyát.

— Na, remélhetőleg nem kevesebb egy taelnél! — vélte habozva. Ennek a szegény ördögnek, ennek a kontár gyógyásznak különben még hamis képzei támadnának rólunk. Nem azért, hogy nem értünk a mérleghez, ezt még csak feltételezni sem fogja. Inkább azt fogja gondolni, hogy szándékosan adtunk neki keveset, mert nagyon szűkösön vagyunk, és ki kell számítanunk a pénzünket.

— Egy ötunciás rúdnak a fele az — avatkozott bele egy szobaasszony, aki az ajtóban állva hallgatta, mit beszélnek.

— Az a darab, amely a kezében van, legalább két unciát nyom. Nyugodtan vehettek egy kisebb darabot.

— Ugyan, minék még olyan sokat keresgélni! Itt van, fogd. A többi legyen a tied! — adta a nagyvonalút Pézsma.

— Ming-jen pedig hozza el azonnal Vang doktort! — tette hozzá Pao-jü.

Egy idő múlva beállított Vang doktor, és újra megvizsgálta a beteget. Lelete nem nagyon különbözött kollégájától, csak a receptek voltak különbözők. Ezúttal hiányoztak az erős hajtó- és izzasztószer, melyeket az előbbi akart alkalmazni, ehelyett angyalfű, bazsarózsagyökér és hasonló szelíd hatású szerek szerepeltek. Amellett az egy alkalommal beadandó gyógyszeradag sem volt olyan nagy, mint az előbbi recepten.

— Ez már inkább tetszik nekem! Jobban hasonlít egy fiatal lánynak való orvossághoz! — jelentette ki Pao-jü elégedetten a két szobalány előtt. — Ilyen hajtó- és izzasztószer, gyermekkoromban, náthám vagy szorulásom volt, az orvosok sohasem kezelték „lófarokfőzettel“, mésszel, citrommal és hasonló tigris- és farkasszerekkel. S ami nekem nem jó, az még kevésbé lehet jó a ti érzékeny szervezeteteknek.

Belépett egy idős szobaasszony, és hozta a különböző orvosságokat. Pao-jü megparancsolta neki, hogy vegye el azt az ezüstüstöt, amelyben rendszerint az orvosságokat szokták főzni, s Tarka Felhő szobájában nyomban készítse is el a főzetet a parazsas serpenyő felett.

— Főzzék csak inkább rendes tűzhelyen a konyhában! Különben az egész helyiséget telegőzölik itt orvosságzaggal. Ez kibíratatlan volna! — mondott ellent Tarka Felhő.

— Ó, az orvosságzag sokkal finomabb valamennyi virágillatnál — vélte Pao-jü tapintatosan. — Lehet-e valami

jobb és nemesebb, mint az, amit magányukban szent remeték szedtek, gyűjtöttek és készítettek? Itt, ahol egyébként minden szép megtalálható, mindig ezt az egyet hiányoltam, gyógyfüvek és csodahatású szerek illatát. Most először jön majd létre az igazi összhang, s lesz az én elégedettségem maradéktalanná.

Amikor aztán jó idő múlva visszajött az anyahercegnőtől, ahova közben átment, szobáit már átható illatfelhők töltötték be, melyek Tarka Felhő szobájából áradtak kifelé. Tarka Felhő bátran kiitta a forró főzetet, s este egy második adagot is bevett. Igazi eredmény azonban nem mutatkozott. Éjszaka ugyan megizzadt egy kicsit, másnap reggel azonban megint csak fejfájásról és lázról panaszkodott, akárcsak előző nap, valamint arról, hogy az orra el van dugulva, és a torka lepedékes. Megint eljött Vang doktor, hogy a beteget újra megvizsgálja, s receptjén változtatott egyet-mást, az egyik adagot növelte, a másikat csökkentette. Amikor aztán a javított recept se vált be, Pao-jü szaporán kiadta a parancsot:

— Burnótot ide!

Pézsma ugrott is nyomban, s egy kis, aranszegélyű, két aranycsillaggal díszített kristályszelencét hozott neki.

Pao-jü felnyitotta a tetejét. A belső oldalán európai zománcrea festve meztelen nő képe volt látható, sárga hajjal és két szárnyal a vállán. A szelencében igazi, legfinomabb fajtájú európai burnót volt. Tarka Felhő teljesen elmerült a kép szemléletében.

— Rajta! Szippants! A fedélnek nem szabad olyan hosszan nyitva maradnia, mert akkor elillan belőle a fűszer! — unszolta őt Pao-jü.

Tarka Felhő gyorsan kiemelt egy körömhegynyivel, orrához emelte, s felszippantotta a tubákot. Azután hasonló módon szippantott föl még néhány adaggal. Orrüregében, fel egészen a koponyája bejáratáig, egyszerre csak valami éles, maró bizsergést érzett, s rögtön utána ötször-hatször olyan hevesen kellett tüszzentenie, hogy csak úgy folyt tőle orra-szeme egyaránt. — Hűha, ez nagyon mar! Gyorsan, papírt ide! — kiáltotta nevetve. Odaugrott egy lány, s egész csomó finom selyempapírlapot nyújtott oda neki. Tarka Felhő egyik lapot a másik után vette el belőle, s az orrát törölgette velük.

— Na, hogy érzed magad? — kérdezte Pao-jü izgatottan.

— Ó, ez használt! — kiáltotta Tarka Felhő elégedetten. — Igazán, máris sokkal jobban érzem magamat. Csak a halántékom fáj még.

Pao-jü roppantul büszke volt eljárásának gyors eredményére. Többet is tett még, mert szerzett a betegnek egy keveset abból az európai kenőcsből, melyet Főnix mindig fejfájás ellen szokott alkalmazni. Aztán elhagyta a betegszobát, s kísétált a parkba, hogy egy kis szórakozást keressen magának Tavasz Búcsúzásánál és festőállványánál.

Ütközben Csigával, unokanővérének, Pao-csinnek kis szobalánykájával találkozott, aki Kék Drágakő Bambusz Remetelakja felé tartott. Úrnője és Pao-csaj ott van — mondotta. Pao-jü erre megváltoztatta tervét, és elkísérte Csigát a Bambusz Remetelakba.

— Még egy látogató. Valamennyi ülőhely foglalt már! — hangzott feléje a kacagás, amikor Kék Drágakő szobájába lépett.

Valóban, nem kevesebb, mint négy unokanővérét találta ott, szorosan a paraszas üst köré gyűlve: Kék Drágakőt, Pao-csajt, Pao-csint és Hsziu-jent. Kakukk szobalány az ágyszélen ült az ablak közelében, kézimumkázva.

— Milyen elragadó kép! — kiáltotta Pao-jü bámulattal. — Azt a címet lehetne neki adni: *Leánytársaság télen*. És milyen jóleső meleg van nálatok!

Kényelmesen letelepedett egy mókuszprémmel fedett számolyra, melyet rendszerint Kék Drágakő szokott használni. Tekintete egy jádevázára esett, amelyben öt szál virágzó jácint pompázott.

— Hogy kerülnek ide ezek a csodálatos jácintok? — kérdezte. — Tegnap még nem voltak itt!

— Laj-ta udvarmesteretek feleségének ajándéka — magyarázta neki Kék Drágakő. — Pao-csinnek két ilyen váza jácintot és két váza kalikantosz virágot ajándékozott. Az egyik jácintos vázáját Pao-csin nekem adta, egy téliszilvavirágos vázát pedig Felhőcskének. Szereted a jácintot? Tied lehet!

— Köszönöm, nekem is van néhány. Csak nem olyan szépek, mint a tieid. Neked se jó a magadéit továbbajándékoznod.

— Miért nem? Eléggé körülvesz itt engem mindenféle egyéb illat, orvosságok illata. Orvosságos üstöm egész nap nem kerül le a tűzről. Mégiscsak kár a szép tiszta virágillatért, ha az orvosság gígőzőlgései tönkreteszik. Az a sok erős illat sok a jóból, egészen elkábítanak.

— Tegnap óta nálam is egyre bugyborékol az orvosságos üst — mondta nevetve Pao-jü, s beszámolt Tarka Felhő hűléséről. — Egyébként ezek nagyon szép és megfelelő témák lennének legközelebbi klubülésünk számára: jácintok és kalikantosok.

A beszélgetés a költészetre terelődött.

— Ha a klub legközelebb nálam ülésezik, lesz majd nemulass! — mondta Pao-csaj tettetett szigorúsággal. — Mindegyikötöknek írnia kell négy nyolcsoros rímes verset, ötlábú sorokban, nyolc különböző témáról. Az első téma lesz: taj csi tu, a fenséges öszterv. Elengedni semmit sem engedünk el!

— Ne higgyetek neki! Csak tréfál! — kapcsolódott a beszélgetésbe Pao-csin unokanővér, Minthogy ő egy nagykereskedő lánya volt, fiatal kora ellenére sokat utazott, s világlátottságáért és szabadabb nézeteiért igen sokan csodálták. — Ugyan minek gyötörjük magunkat a *Ji king*ből, a *Változások* könyvéből vett filozófiai témákkal! Ebből úgyse kerekedne ki semmi okos dolog, legfeljebb erőltetett és mesterkéltné művek. Erről eszembe jut valami. Amikor nyolcesztendő voltam, apám magával vitt egy útjára, a nyugati tenger kikötőibe, ahol külföldi árukat vásárolt. Ott megismerkedtem egy tizenöt esztendő európai lánnyal. Egészen olyan volt, mint azok a szép női alakok, melyeket olyan gyakran látni európai képeken. Sárga haja volt, mely szabadon lógó fűrtökben hullott alá a vállára. Ékszerei korallak, tarka achátok és zöld macskaszemek voltak. Testén arany páncélinget hordott. Nyugati damasztból készült bő ujjú ruhája övén aranyhüvelyben drágakövekkel kirakott kis tört viselt. Valóban gyönyörű szép volt, még szebb, mint azok a festett nők. Azt beszélték róla, hogy ismeri a mi költészetünket és öt klasszikusunkat, s hogy maga is tud kínai verseket írni. A konzul közvetítésével apám elkérte tőle kínai versíróművészetének néhány mintadarabját. Apám és valamennyi ismerőse csodálatosan jóknak találta ezeket a költeményeket.

— Ó, mutass belőlük valamit! — kérte Pao-jü izgatottan.

— Sajnos, nem lehet. A verseket odahaza őrzöm, a déli fővárosban.

— Kár! — sóhajtott Pao-jü csalódottan. — Milyen jó is neked, hogy megismerhetsz valamit a világból! Nekem nincs meg ez az örömöm.

— Ne hagyjátok, hogy mindenfélét elhitesse veletek! — vetette közbe Kék Drágakő. — Annyi csomagot hozott magával, miért éppen ezeket a verseket hagyta volna ott-hon? Egyáltalán nem hiszek ezeknek a verseknek a létezésében.

— Ez megint teljesen rávall Kék Drágakőre! Nem hagyja, hogy elkápráztassák. Ezúttal azonban túlságosan is kételkedő — jegyezte meg Pao-csaj.

— Ám adja akkor állításának kézzelfogható bizonyítékát! Előbb nem hiszek benne — makacskodott Kék Drágakő.

— Légy még néhány napig türelemmel, amíg valamennyi holmiját kipakolta és rendezte. Akkor majd csak előkerülnek azok a versek is — válaszolta Pao-csaj. — Nem tudod-e valamelyiket kívülről? — fordult aztán unokanővéréhez.

— Dehogynem. Egy rímes nyolcsoros vers, ötlábú sorokban, még megmaradt az emlékezetemben. Mindenesetre derekas teljesítmény egy európai lánytól — jelentette ki Pao-csin.

— Akkor hát halljuk! Nem, várj csak, előbb idehívom Felhőcskét! Neki is hallania kell — mondta Pao-csaj.

— Szaladj az Őserdő Udvarba, s kérd meg a kisasszonyt, jöjjön át — parancsolta Csiga szobalánynak. — Mondd meg neki, itt nálunk most megcsodálhat egy szép európai kislányt, aki tud kínai verseket írni. És hozza magával mindjárt a másik költőbolondot is.

Egy idő múlva Csiga Felhőcskével és Lótusszal tért vissza.

— Hol van az az európai szépség? — kiáltott Felhőcske messziről.

— Testileg ugyan nincs még itt, de beszélni már hallhatod — hangzott nevetve a felelet.

Pao-csin még egyszer elismételte Felhőske és Lótusz előtt, amit az előbb a távoli nyugatról jött szép lányról mesélt, majd elszavalta a következő verset:

Vörös szobáról álmodtam az éjjel,
s a Víz Országáról dalolgotok ma.
Felhők párállanak a száz szigetről,
s a köd a sűrű erdőt egybefogja.
Mindegy a holdnak, tegnap van, vagy holnap,
magától nő s apad szerelmünk sodra.
Hannanban új tavasz jön új tavaszra,
lehet, hogy néked ez közömbös volna?

— Tisztelet-becsület neki! Hiszen ez a lány csaknem jobban ír, mint mi, kínaiak! — mondták mindannyian. A beszélgetés folytatódott még egy ideig, aztán megjelent Csao másodfeleség, Kék Drágakő egészségi állapota után érdeklődően, s a társaság felbomlott.

Másnap korán reggel, amikor Pao-jü az anyahercegnőhöz indult a szokásos reggeli köszöntésre, a téli eget szürke felhők borították. Az anyahercegnő nem kelt még fel, de őt bebocsátotta magához a hálószobába. Pao-csin unokanővér, aki arccal a fal felé fordulva az anyahercegnő mellett feküdt, mélyen aludt még.

— Havazik? — kérdezte az anyahercegnő, egy pillanást vetve Pao-jü vörösésbarna majomszőrnemezből készült durva viharköpenyére.

— Még nem. De minden arra vall, hogy havazni fog.

— Hozd elő neki a pávatoll kabátot! — parancsolta az anyahercegnő Mandarinkacsának. Mandarinkacsa egy arany és zöld színben csillogó díszes köpenyt hozott ki, melyet Pao-jü most látott először. Még szebb volt, mint az a prémel bélelt kacsatoll kabát, melyet az anyahercegnő nemrégiben ajándékozott legújabb kedvencének, Pao-csinnek.

— Ez a madáranyszar köpeny — jelentette ki tréfásan az anyahercegnő. — Vedd, neked ajándékozom. Oroszországból származik, pávatollból és selyemfonálból szőtték. Éredj, és mutasd meg az anyádnak!

Pao-jü köszönetképpen a földre borult, majd büszkén vonult el a pompás darabbal. Odakünn Mandarinkacsa szobalány mellett haladt el. A lány szándékosan elfordította a

tekintetét. Attól a naptól fogva, hogy letette ünnepélyes szüzességi fogadalmát, Mandarin-kacsa kerülté őt, és egyetlen szava sem volt hozzá.

— Nos, hogy áll rajtam ez az új darab? — kérdezte tőle Pao-jü mosolyogva. A lány csak egy elhárító mozdulatot tett, s már el is tűnt az anyahercegnő hálószobájában.

Miután megszodáltatta magát az anyjával és szobalányaival, még egyszer megjelent az anyahercegnőnél, és kötelessége szerint jelentette neki, hogy anyja lelkére kötötte: új ruhadarabját különös gonddal viselje, és vigyázzon, hogy azt baj ne érje.

— Jól van. Vigyázz rá nagyon! Ilyenem csak egyetlenegy van, másikat nem kaphatsz! Adj mindig sokat magadra, légy mértékletes az ivásban, és gyere mindig szépen idejében haza!

— Si, si — ígérte meg Pao-jü sietve, aztán elköszönt. Alig várta, hogy megmutathassa magát díszes új kabátjában városbeli ismerőseinek, akikhez ma hivatalos volt. Amikor estefelé hazajött, szobalányai csodálkozva hallották, hogy a házba lépve, sajnálkozva mondja: — Ó, ó! — s bosszúsan dobbant hozzá a lábával.

— Mi baj van? — kérdezte Pézsma.

— Az új köpeny! Buta dolog! Pillanatnyi jó hangulatában az öreg taj-taj nekem adta ma reggel, s most veszem észre, hogy hátul a gallérjánál egy jókora darab megpörköldött. Igazán kár! — morogta bosszúsan. — Csak az a szerencse, hogy már késő este van. Így már nem kell odaát mutatkoznom.

Pézsma szemügyre vette a kárt.

Valóban fel is fedezett egy ujjnyi nagyságú megpörköldött helyet.

— Valaki túlságosan közel ment hozzád a kézi kályhájával — jegyezte meg. — De hát semmi különös az egész. Odaadjuk a szabónak és kijavíttatjuk.

Becsomagolta a köpenyt, és egy szobaasszonynak adta át.

— Gyorsan a szabóhoz! Holnap reggelig javítsa ki. És az öreg taj-taj vagy a taj-taj meg ne tudjon valamit a dolgról!

A szobaasszony egy idő múlva dolgavégezetlenül tért vissza.

— Hiába jártam több szabónál és varrónőnél is. Egyik sem ért az effajta hímzéshez, és egyik sem vállalja a munkát — jelentette.

— Akkor holnap ne viseld! — javasolta Pézsma.

— Az lehetetlen, nagyanyám és anyám kifejezett kívánsága volt, hogy holnap, elsején, Vang nagybácsi születésnapján ezt vegyem fel. Nagyon fognak haragudni, ha megtudják, hogy mindjárt az első napon baja esett.

— Hadd lássam csak! — kiáltotta Tarka Felhő a hálófülkéjéből, megfordulva fekhelyén.

Pézsma odanyújtotta neki a köpenyt, s odatartotta neki a lámpát is, egészen közel.

— Páva-aranyselemfonalra lenne szükség. Nehézséget a széle okoz. Műtömést kell végezni — jelentette ki Tarka Felhő.

— A szükséges fonál kéznél van, de rajtad kívül ki értene a házban műtöméshez? — jegyezte meg Pézsma.

— Majd én megpróbálom!

— Csak nem teszed kockára az egészségedet, amikor éppen csak hogy kezdesz gyógyulni? — tiltakozott Pao-jü.

— Csak semmi izgalom! Ez az én dolgom.

Ülő helyzetbe emelkedett, rendbe rakta a haját, és magára húzott egy házikabátot. Szédült, a szeme káprázott, s legszívesebben visszahanyatlott volna. De Pao-jü kedvéért összeharapta a fogát, Pézsmától tűt, ollót és különböző fonalgombolyagokat kért, azzal bátran munkához látott.

— Ez a fonál lesz a legjobb — mondta hosszabb próbálgatás és hasonlítgatás után. — Nem teljesen ugyanaz, de a különbség nem fog feltűnni.

— Én is úgy látom — helyeselt Pao-jü. — Orosz szabót nem egykönnyen tudnék itt felhajtatni.

Tarka Felhő a megrongálódott hely alá egy bambuszból készült, teáscsésze nagyságú gömbölyű stoppolófát dugott, éles aranyozott késsel szép tisztán kiemelte a megpörkölődött szövetet, aztán szaporán kezdte a keresztaszalakat és hosszanti szalakat húzogatni, egyik öltést a másik után tenni, s nagy ügyességgel hozta újra létre az eredeti mintát. Miután három-négy fonalat elhasznált már, kimerülten hanyatlott párnájára, s kénytelen volt egy kis szünetet tartani.

— Iszol egy korty forró mártást? — kérdezte Pao-jü aggódva, miközben a lány vállát mokusprémmelel takarta be, s újabb párnát tett a háta mögé.

— Kis családfő, csak hagyjunk minden körülményeskedést! Inkább feküdj le, különben holnap fel se tudod nyitni álomittas szemedet! Hiszen már éjfélre jár, s neked régóta aludnod kellene — utasította el türelmetlenül Tarka Felhő.

Pao-jü engedelmeskedett, és a takarója alá bújt, de még hosszú ideig nem jött álom a szemére. Az állóóra már a negyedik reggeli órát is elütötte, mire Tarka Felhő a munkával elkészült. Egy kis kefével még lekefélt néhány fennakadt cérnafoszlányt, aztán megmutatta művét Pézsmának.

— Nagyszerű! — dicsérte a munkát Pézsmá. — Ha az ember nem néz nagyon erősen oda, a javításnak nyomát se látni.

— Valóban, az eredetitől meg se lehet különböztetni! — helyeselt buzgón Pao-jü, aki sietve kászolódtott ki a takaró alól.

— No, hát olyan tökéletesen éppen nem sikerült. De most a legjobb akarattal sem bírom tovább — nyögte ki nagy nehezen Tarka Felhő, aztán elvesztette egyensúlyát, és eszméletlenül zuhant fekhelyére.

Pao-jü Pézsmával együttműködve buzgó ütögetéssel és nyomkodással hamarosan újra magához térítette, s aztán mindaddig nem mozdult el ágya mellől, míg csak reggel Vang doktor be nem állított, s újból meg nem vizsgálta Tarka Felhő pulzusát. A doktor csodálkozott a visszaesésen, hiszen a páciens állapota már bizonyos javulást mutatott, s úgy vélte, hogy vagy túlságosan sokat evett, vagy megerőltette magát, s újabb vér- és idegerősítő orvosságot rendelt neki kiningyökérből, rókakesztyűlapuból, angyalfűből és hasonlókából. Hála erős szervezetének, valamint annak, hogy mindig mértékletes volt az evésben és ivásban, hogy tartózkodott a felettébb fűszeres ételektől, és különösen, hogy betegsége idején, amint azt a háziszabályok is előírták, szigorú diétát tartott; Tarka Felhő hamarosan összeszedte magát, és egy hét leforgása alatt újra egészséges lett.

HARMINCEGYEDIK FEJEZET

Kakukk szobalány ravasz módon próbára teszi Pao-jü érzelmeit, s búcsúzásra célozva, lelkét felkavarja. A jószágos néni szelíd szavakkal nyugtat meg egy bolondos, szerelmes lányt

Egy tavaszi napon Pao-jü felkerekedett, hogy átmenjen a Bambusz Remetelakba, és Kék Drágakő hogyléte felől érdeklődjék. Kék Drágakő éppen ebéd utáni álmát aludta. Pao-jü nem akarta zavarni, s Kakukk szobalányhoz csatlakozott, aki valami kézimunkával kezében a ház előtti nyitott sétatályosón ült.

— Hogy érzi magát kis úrnőd? Csillapodott-e a köhögése? — kérdezte.

— Köszönöm, valamivel jobban van.

— Buddhának hála, akkor meg vagyok nyugodva.

— Mióta szokásod Buddhához fohászzkodni? Ez újdonság nekem!

— No, hát bajban az ember az orvosba kapaszkodik.

Pao-jü észrevette, hogy a szobalányon csak egy vékony, fehér-fekete pettyes selyemszoknya van, s fölötte sötétzöld atlaszmellény.

— Nem túl könnyű ez a ruha? — kérdezte, és simogatni kezdte. — Huzat van itt, megfázol.

— Ejnye, mit csinálsz? — kiáltott fel Kakukk, s boszszankodva húzódott hátrább. — Egyszer s mindenkorra: ha beszélgetünk, hagyd ezt a tapogatást, kérlek! Nem vagy már kisgyerek! Mit fognak az emberek gondolni, ha látják? Viselkedésed beszéd tárgya lesz a hátad mögött, s nem lesz tekintélyed az emberek előtt. A kisasszony szigorúan megtiltotta nekünk, hogy veled enyelgésekbe bocsátkozzunk. Nem veszed észre, hogy ő maga is mennyire visszahúzódik tőled?

Felállt, összeszedte kézimunkáját, s bement a házba. Pao-jü megdöbbenve nézett utána, mintha egy vödör hideg vízzel öntötték volna nyakon. Aztán szomorúan osont el onnét, leült egy útjába akadó sziklatömbre, s átengedte magát ezernyi bánatos gondolatnak. Annyira levert volt, hogy még a könnyek is kiültek a szemébe. Körülbelül annyi ideig

ülhetett így, amíg az ember egy közepes ebédet el tud fogyasztani, amikor Hókacsa szobalány jött arra. Látva, hogy ilyen elhagyatottan ül ott a sziklatömbön, az őszibarackfa alatt, s hogy fejét tenyerébe támasztva a semmibe mered, elcsodálkozva megállt, lekuporodott előtte, s mosolyogva szólt hozzá.

— Mit csinálsz itt ilyen szomorúan és elhagyatottan? Nem hideg túlságosan ez a kő?

— Mi az? Mit akarsz tőlem? — kérdezte Pao-jü felijedve. — Hiszen te is lány vagy, hát nyilván neked is megtiltotta, hogy velem érintkezz. Mit mondanak az emberek, ha bennünket együtt látnak? El innét, gyorsan!

Hókacsa megütközve fordított hátat, és bement a házba. „A kisasszony valószínűleg megint szemrehányásokkal illette” — gondolta magában.

— Itt a ginszeng, amit Cseng asszony a kisasszonynak küld — szólt Kakukkhöz. — A kisasszony még alszik? Hát akkor ki okozott a kis parancsolónak olyan bánatot, hogy most csak ül ott és ri?

— Hol ül?

— Egy kővön az őszibarackfa alatt, az Illatot Csepegető Lugas mögött.

Kakukk gyorsan letette kezimunkáját, s a megjelölt helyre sietett. Uralkodnia kellett magán, hogy ki ne törjön belőle a nevetés, amint szegényt a sziklatömbön megpillantotta.

— Jó hűvös helyet kerestél ki magadnak pihenőhelyül, csak meg ne fázzál! Hogyan lehetsz ennyire érzékeny, hogy attól a két jó szándékú szótól is ennyire megbántódjál?

— Én, érzékeny? Szó sincs róla! Teljesen igazad volt! Csak elgondoltam magamban, hogy hozzád hasonlóan gondolkodhatnak a többiek is, és a végén egyik se akar majd beszélni velem. Ez a gondolat persze fájdalmat okozott — válaszolta Pao-jü borongós mosollyal.

Kakukk szorosan melléje telepedett.

— Miért jössz olyan közel? — kérdezte Pao-jü. — Hiszen csak az imént törtél ki, amiért közel merészkedtem hozzád.

— Ó, tedd már túl rajta magadat, s felejtsd el az egészet! Mit is akartam kérdezni tőled: legutóbb valami fecskéfészekről kezdtél kis úrnőmnek beszélni, de mindjárt az elején félbeszakított Csao másodfeleség érkezése. Szeretném

tudni, mit akartál akkor a fecskéfészekkel kapcsolatban mondani.

— Ó, semmi különöset. Nagyanyámmal beszélgettem róla, hogy úrnődnek naponta egy kis fecskéfészekre van szüksége gyógyszer gyanánt. De Pao-csaj is csak vendég itt, s nem képes huzamosabb ideig beszerezni neki a kellő mennyiséget. Kívánságomat nagyanyám Főnixhez is közvetítette, ha jól tudom; ezt akartam kis úrnődnek elmesélni, amikor félbeszakítottak.

— A te jóságos közbenjárásodnak köszönheti tehát, hogy most naponta egy uncia fecskéfészket kap a konyháról! Egyáltalán nem tudta magának megmagyarázni, miért tanúsít iránta az öreg taj-taj egyszerre annyi gondoskodást.

— No, ha mindennap elfogyasztja szépen a maga adagját, két-három év múlva teljesen egészséges lesz már — vettette oda Pao-jü tréfásan.

— Csak az a kérdés, lesz-e neki elég pénze a kúra folytatására, ha jövőre hazamegy — jegyezte meg Kakukk.

— Haza? Kiről beszélsz? — kérdezte Pao-jü ijedten.

— Természetesen Kék Drágakő kisasszonyról. Hiszen a jövő évben visszatér hazájába, Jangcsouba.

— Ugyan, eredj! Ostobaságokat beszélsz. A szülei mindketten meghaltak. Hiszen éppen ezért vettük ide magunkhoz. Mihez kezdjen ő Jangcsouban?

— Csak azt ne képzeld, hogy a Csia családon kívül más tekintélyes családok nincsenek! — felelte Kakukk hidegen. — Igaz, az öreg taj-taj magához fogadta az árvát, hogy pótolja számára a családi házat. Mostanra azonban a kisasszony felnőtt, és érett lett arra, hogy férjhez menjen. Illő tehát, hogy visszatérjen a saját családjához. Hiszen a szülein kívül vannak még rokonai is. Ha szegények is, mégiscsak egy nagy tekintélyű család tagjai, melyben nemzedékek óta öröklődik a nemes műveltség levegője. Gúnynak és megvetésnek tennék ki magukat, ha belenyugodnának, hogy egy rokonuk idegen asztalnál étkezzék. Röviden szólva, jövő tavasszal, legkésőbb azonban jövő őszön Kék Drágakő kisasszony elhagyja ezt a házat. És ha nem küldenék, akkor maga a Lin család fogja elvitetni. Legutóbb egy este a kisasszony már rám is bízta, kérjem vissza tőled mindazokat a kis emléktárgyakat, melyeket az idők folyamán adott neked. Ha-

sonlóképpen ő is vissza fogja küldeni mindazt, amit tőled kapott.

Pao-jü úgy érezte, mintha valami villám sugara nagy mennydörgés közepette egyenesen a feje búbjába csapott volna.

Képtelen volt egyetlen szót is szólni. Kakukk mondani akart még valamit, de akkor odalépett hozzájuk Tarka Felhő. Pao-jüt kereste.

— Kisasszonyommal kapcsolatban kellett megmondanom valamit, de szemmel láthatólag nem értette meg egészen. Vidd magaddal! — jelentette ki Kakukk röviden, és magukra hagyta őket.

Tarka Felhő csodálkozva vette észre Pao-jü arcának zavart, elrémült kifejezését, a pirosságot, mely orcáira kiült, s a homlokán gyöngyöző izzadságot. Kézen fogta, s úgy vezette a Begónia Udvarba.

— Mi történt? — kérdezte Gyöngyszem ijedten.

— Lázás meghülés, nyilván felhevült, s valami hűvös légáramlásba került — vélte Tarka Felhő vállat vonva.

Ha csak ennyi lett volna! Csakhogy két szemgolyója furcsa módon kidülledt, szája szögletéből tájték csöpögött, teljesen elrémültnek látszott, gépiesen hagyta, hogy történjék vele akármilyen, hogy ágyába vigyék, párnái közt felültessek, teát töltsenek neki, mindent, anélkül, hogy a legkisebb önálló akaratú megnyilvánulást mutatna volna. Elváltozott állapota szobalányait nagyon megdöbbenettette, s tanácsalanságukban Li mamát, Pao-jü öreg dajkáját hívták fekhelyéhez.

Li mama figyelmesen megnézegette, különböző kérdéseket intézett hozzá, anélkül hogy feleletet kapott volna rájuk, megtapintotta pulzusát, és hegyes körmeit teljes erővel nyomta a fiú ajkába s teste más részein is a húsába. De hiába vágta belé a körmeit oly erősen, hogy annak körvonalai mélyen belevésődtek a bőrbe, Pao-jü láthatóan semmit sem érzett. Erre Li mama hangos fájdalomkiáltást hallott, fejét megszállottként ingatta ide-oda, öklével vadul kezdte verni az ágyat és a párnákat, s elátkozta magamamát, hogy mint csecsemőt hiába táplálta, s életét hiába tékozlotta rá. Ez a kétségbeesett kitörés Gyöngyszemre is átragadt, aki Li mamát és annak ítéletét igen sokra tartotta, s ő is jajveszékelné kezdett. Erre aztán Tarka Felhőből is kikíváncszolt a beismerés, hogy Pao-jü állapotának meghű-

léshez semmi köze, hanem zavartsága azokkal a közlésekkel kell kapcsolatban álljon, amelyeket Kakukk tett neki az imént a Bambusz Remetelakban.

Gyöngyszem nyomban a Bambusz Remetelakba rohant, hogy Kakukkot kérdőre vonja. Kakukk éppen azzal volt elfoglalva, hogy Kék Drágakőnek orvosságot adjon be. Minden köszönés és teketória nélkül rontott rá Gyöngyszem:

— Mit mondtál az imént a kis parancsolónak? Eredj, nézd meg, és győződj meg róla a magad szemével, milyen bajt okoztál! S aztán lássad, hogyan felelhetsz tettedért az öreg taj-taj előtt!

Ezekkel a szavakkal vetette magát a legelső zsámolyra, mely elébe akadt. Kék Drágakő nagyon elcsodálkozott ezen a minden formát félretelő, izgatott viselkedésen, mely anynyira elütött Gyöngyszem máskor nagyon is higgadt, kimért magatartásától.

— Miért, mi történt? — kérdezte nyugtalanul.

— Ezt Kakukktól kell megkérdezned — felelte Gyöngyszem sírva. — Nem tudom, mit beszélt a szegény kis parancsolóval. Mindenesetre tény, hogy a kis parancsoló teljesen zavarttá lett, elvesztette látását, nem tud beszélni, s az egész teste hideg tapintású. Az imént Li mama hiába nyomkodta bele a körmeit, nem érzett semmit, a teste olyan, mintha elhalt volna. Li mama már lemondott róla, odaát üldögél, és tejgyermeké végét siratja.

Amint ezt Kék Drágakő meghallotta, izgalmában kihányta az imént elfogyasztott orvosságot, s olyan heves köhögési roham fogta el, hogy tüdeje megszakadással és egész belseje szétrepedéssel fenyegetett. Arca sötétvörössé vált, szeme kidülledt üregéből, s az erecskék élesen kirajzolódtak rajta; görnyedten ült ott, s levegő után kapkodva, még a fejét felemelni sem volt képes. Ijedséggel tapasztalta Kakukk, milyen súlyos következményei vannak meg gondolatlanságának.

— Miért, hát mi különöset mondtam én? — nyöszörögte. — Csak néhány tréfás szót mondtam, ő meg komolyan vette.

Úrnője körül buzgólkodott volna, hátba akarta veregetni, de Kék Drágakő haragosan lökte el magától.

— Hagyd a hátbaveretést! Hozz inkább egy kötelet, hogy felkössem magamat! — nyögte ki nagy nehezen.

— Ismerhetnéd már végtére a kis parancsolót, s tudhatnád, hogy együgyűségében minden tréfás szót igaznak véli! — korholta Gyöngyszem Kakukkot.

— Ha szavaid nem voltak komolyak, akkor eredj, és tisztázd a félreértést! Ez talán újra észhez téríti — adta ki szobalányának a parancsot Kék Drágakő.

Kakukk engedelmeskedett, és Gyöngyszemmel átment a Begónia Udvarba. Időközben odaérkezett Pao-jü anyja és nagyanyja is.

— Mit mondtál neki, nyomorult marhacsánk? — támadt Kakukkra szikrázó dühvel az anyahercegnő.

Kakukk éppen dadogni akart néhány szót védekezésül, amikor Pao-jü észrevette őt, s merevségéből nyomban felébredt. Ajkát mély sóhaj hagyta el, meg egy panaszos jajszó: — Ó! — s aztán zokogásban tört ki. Megkönnyebbülten lélegzett fel mindenki.

— Kérj tőle bocsánatot! — ripakodott az anyahercegnő Kakukkra. Azt hitte, hogy Kakukk valamivel megsértette Pao-jüt. De Pao-jü minden várákozás ellenére gyöngéden kézen fogta Kakukkot, s közelebb húzta magához.

— Ne beszélj többet elmenésről! — suttozta. — De ha mindenképpen meg kell lennie, hadd menjek veled én is!

Szavai a körülállók számára érthetetlenek voltak. Unszolni kezdték Kakukkot, hogy beszéljen, s így aztán végre megtudták, hogyan tette próbára tréfából Pao-jüt, s hogyan zökkentette ki teljesen a kerékvágásból azokkal az egyáltalán nem komolynak szánt szavakkal, melyek a búcsúzásra és a Jangcsouba való visszatérésre vonatkoztak.

— Semmi más nem történt? Azt hittem, ki tudja, mi csoda nagy dolgok estek meg itt! — mondta az anyahercegnő, könnyei között is fellélegezve. Majd szemrehányóan fordult Kakukkhoz: — Máskülönben okos, értelmes lány vagy, s tudnod kellene, hogy ő együgyű. Hogyan is vezethetted félre ennyire felelőtlenül.

— Lin Cse-hsziao asszony van odakünn, s fivéréje hogyléte felől kíván érdeklődni — jelentette ebben a pillanatban egy szolgáló.

E név említése hirtelen változást idézett elő Pao-jünél.

— Rettenetes! Már itt is vannak a hozzátartozói, és magukkal akarják hurcolni! De nektek nem szabad tűrnötök! El velük, el! — kiabálta rendkívüli izgalomban.

Az anyahercegnő parancsot adott, látszólag Pao-jü kívánságának engedve, hogy küldjék el Lin udvarmester feleségét.

— Nyugodj meg, azok a Linek, akikre te gondolsz, valamennyien meghaltak. Unokanővérednek nincsenek már olyan hozzátartozói, akik elvihetnék — nyugtatta unokáját.

— Jól van, de hát akkor kik ezek a másféle Linek? Nem akarom, hogy hozzám Lin nevű emberek közel jöhessenek, unokanővéremet kivéve! — kiáltotta még remegve a félelemtől.

— Legyen, ahogy kívánod! Egyetlen más Lin nevű ember se jöjjön hozzád közel! — mondta az anyahercegnő, s utasítást adott; hogy a jövőben Lin udvarmester és családja a Szemek Gyönyörűségének Parkjába ne léphessen be, s hogy őket Pao-jü jelenlétében ne említsék. Senki sem mert ezen a különös utasításon nevetni.

Pao-jü tekintete véletlenül az Európából hozott, aranylemezből készült, önműködő hajóra esett, amely a fal mellett a porcelán állványon állott.

— Ott, ott! Ott van a hajója! Nézzétek, jön és el akarja vinni! — kiáltott lázas hallucinációi újabb rohamában, ujjával a hajóra mutatva.

Az anyahercegnő intésére Gyöngyszem gyorsan elvette a játékszert az állványról, hogy eltüntesse Pao-jü szeme elől. Ő azonban kinyújtotta a kezét, odaadatta magának a hajót, s takarója alá rejtette. — Úgy, most már nem tud utazni! — mondotta elégedetten. Közben pedig görcsösen belekapaszkodott Kakukkba, mintha soha többé nem akarná elereszteni az oldala mellől. Ekkor Vang doktort jelentették.

Vang doktor megvizsgálta Pao-jü pulzusát, s aztán hosszadalmasan kifejtette tudós szakvéleményét, melyet Kakukk büntudatosan, lehorgasztott fővel hallgatott meg. Ebben az agyvelő elnyálkásodásáról, eldugulásáról és hiányos vérellátásáról volt szó, mely lelki izgalom következtében állott elő, s mely az értelem elhomályosulását okozta.

— Hagyd már azt a tudományos kacatot! — szakította félbe az anyahercegnő türelmetlenül. — Mi laikusok vagyunk, és elméleteidet úgysem értjük. Mindenekelőtt azt akarjuk tudni: veszélyes-e az állapota?

Az orvos megnyugtatta őket, s nyájasan mosolyogva hamaros gyógyulást ígért.

— Jól van, akkor írd meg a receptedet a szomszéd szobában! Ha eredménye lesz, biztosra veheted, hogy külön díjazásban részesülsz, s arról is gondoskodni fogok, hogy unokám személyesen nyújtsa át neked, illő leborulással. Ha azonban eredménytelen lesz, jaj neked! Akkor kiküldöm embereimet, s leromboltatom az egész orvosi főiskolát, amelyben tanultál! — fenyegette meg tréfásan az anyahercegnő.

A külön díjazás szóra a doktor felpattant, s mély, udvarias hajlongások közben szaporán ismételte a pu kan szavakat, ami „túlságos nagy megtiszteltetést” jelent, s buzgalmában pu kanjait még akkor is folytatta, amikor az anyahercegnő már régen odaért a maga második mondatában foglalt borzasztó fenyegetéséhez, ami aztán a körülállókól természetesen szívből jövő nevetést fakasztott.

Nos, a Vang doktor orvossága valóban enyhülést hozott, s az anyahercegnő és hölgyei némileg megnyugodva hagyhatták el a betegszobát. Minthogy Kakukk szobalányt Pao-jü egyáltalán nem akarta elengedni az oldala mellől, Kék Drágakő ideiglenesen Ámbrát kapta meg helyette.

Ezen az éjszakán tehát Pao-jü fekhelyénél, Li dadáról és néhány idősebb szobaasszonyról nem is beszélve, három szobalány virrasztott: Gyöngyszem, Tarka Felhő és Kakukk. Pao-jü álomba merült, időnként azonban még álmában is élénken képzelődött, s olyan felkiáltásokkal, mint „már elutazott?“, vagy: „jönnek érte, magukkal akarják vinni“, elárulta, hogy szelleme még álmában is Kék Drágakőnél időzik. Az anyahercegnő az éjszaka folyamán többször is odaküldött, hogy a beteg felől híreket hozzanak neki, s amikor ezekről az álombeli képzelődésekről hallott, intézkedett, hogy a betegnek adják be a házi gyógyszertárban található legjobb cinóberpirulákat és csodapороkat. Ezek ugyanis olyan hatékony szerek voltak, melyek gonosz démonok elűzésére szolgáltak, valamint arra, hogy megtisztítsák a test eldugult kapuit, s így hozzáférhetővé tegyék a jó szellemek számára.

Másnap Pao-jü már sokkal jobban érezte magát, s visszanyerte világos öntudatát. Félelmében azonban, hogy Kakukk el fogja hagyni, abban tetszelgett magának, hogy tovább

játszotta a beteget. Ilyen színleléssel persze nem sokáig téveszthette meg a környezetét, s amikor egy napon Felhőcske meglátogatta, és a maga vidám módján, mókázva és finto-rokat vágva kezdte bemutatni, milyen volt Pao-jü ama vál-ságos napon, a fiú annyira megfélemedezett mesterséges szen-vedő pózáról, hogy felemelkedett párnái közt, s teli torok-ból nevetni kezdett. Nem gondolta volna, hogy állapota ennyire nevetséges volt! Erre aztán mindenki megnyugodott a házban, s biztosra vették, hogy meg fog gyógyulni.

— Miért ijesztettél meg a minap annyira? — kérdezte Kakukktól, amikor egyszer egyedül maradt vele.

— Csak tréfáltam. Hogyan is vehetted mindjárt komo-lyan!

— Nem, amit mondtál, mégsem hangzott teljesen való-színűtlennek.

— Légy nyugodt! Lin kisasszony közelebbi családjából senki sincs már életben. Azok a távolabbi családtagok, akik még élnek, Jangcsoutól távol, különböző tartományokban szétszóródtak. De ha egy napon el is jönne valaki, hogy kis úrnómet elvigye, az öreg taj-taj biztosan nem engedné.

— És ha az öreg taj-taj elengedné, én nem fogom túrni! — tette hozzá Pao-jü szenvedélyesen.

— Nana! Ki tudja, így gondolkozol-e még két-három év múlva is. Hiszen felnőtt vagy, s el is jegyezték már.

— Eljegyezték? Nem tudok róla.

— Ó, hát azt beszélik, hogy az öreg taj-taj Pao-csin kis-asszonyt jelölte ki neked. Különben miért részesítené a kisasszonyt annyi kiváltságban?

— Haha! Még mindig bolondnak tartotok. De azt hi-szem, te sokkal bolondabb vagy. Véletlenül tudom, hogy Pao-csint rég eljegyezték már az ifjú Mejjel, a Han-lin Aka-démia tagjának fiával. Ezúttal tehát nem tudsz félrevezetni. Nem tudod, milyen ünnepélyes esküt tettem kis úrnódnak? Nem, nem, örülök, hogy legutóbbi ijedtségemből épen sike-rült kilábalnom. S már megint kezded a bolondját jártni velem? Szeretném, ha ezen a helyen kitéphetném szívemet a mellemből, s megmutathatnám neked és úrnódnak, hogy meggyőzzelek benneteket, milyen őszintén beszélek. Akkor nyugodtan meghalnék. Akkor hamuvá éghetek, és füstté válhatok, s szétszórhat a szél az ég minden tája felé! Nekem úgy is jó lennel

Amint beszélt, egyre fokozódó izgalomba lovalta magát, fogát csikorgatta, szemébe könny szökött.

— Ne igazsd fel magadat! Hiszen csak próbára tettelek egy kicsit, mert nagyon aggódom kis úrnőm miatt. Eredetileg nem tartoztam hozzá, de ő mindig nagyon jó volt hozzám. Ezért nagyon ragaszkodom hozzá, s elszomorít a gondolat, hogy egyszer el kell válnom tőle — mondta Kakukk, miközben egyik kezével a fiú száját fogta be, a másikkal a maga szeméből törölte ki a könnyeket.

— Butácska, emiatt kár aggódnod — nyugtatta most már Pao-jü Kakukkot nevetve. — Hadd áruljak el valamit: élve vagy halva, mi hárman együtt maradunk!

Kakukk elgondolkozva hallgatott. Ekkor megjelent egy szobaasszony, s jelentette, hogy Csia Huan, a fattyú, és Pao-jü unokaöccse, Csia Lan van odakünn, s a kis parancsoló hogyléte felől szeretnének érdeklődni.

— Ó, ne fáradjanak! Éppen aludni akarok. Küldd el őket! — morogta Pao-jü.

— Inkább engem küldenél el! Legfőbb ideje, hogy kis úrnőmről gondoskodjam! — vetette oda Kakukk.

— Igazad van. Tegnap este már gondoltam rá. Úgyis megint egészen jól vagyok. Hát akkor menj!

Kakukk nyomban hozzá is látott, hogy összecsomagolja ágyneműjét, fehérneműjét és egyéb holmiját.

— Három kezitükröd van — jegyezte meg Pao-jü. — Nem hagynád itt nekem azt az egyiket emlékül? Lefekvéskor mindig a párnám mellé tenném, s ha elmegyek hazulról, mindig magammal vinném.

Kakukk megtette, amit kért, búcsút vett tőle és a Begónia Udvar lakóitól, s visszatért a Bambusz Remetelakba.

Kék Drágakő együtt szenvedett Pao-jüvel, amíg csak őt a betegágyán tudta, és amíg Kakukk távol volt, titokban sokat sírt. Most, hogy a lányt visszatérni látta, s Pao-jü felgyógyulásáról hallott tőle, egy csapásra sokkal jobban érezte magát, és hangulata is vidámabbá lett.

— Érzelmek valóban őszinték — mondta este, lefekvéskor, Kakukk mosolyogva. — Állapotának ez a hirtelen rosszra fordulása egyedül onnan credt, hogy néhány szót ejtettem előtte elmenetelről és búcsúvételről.

Kék Drágakő úgy tett, mintha a megjegyzést nem hallotta volna. Hosszabb szünet után Kakukk mintegy magában beszélve így folytatta:

— Minek a nyughatatlanság és a változás, ha itt olyan jól rejtve és védve vagyunk? A földolog az, hogy már gyermekkoruktól fogva ismerjék és értsék egymást. Minden egyéb adódik majd!

— Nem mennél végre aludni? Annyira nem fárasztottak ki az utóbbi napok, hogy a nagy ráérésben most még hangyatozásokon is rágódogol? — szakította félbe Kék Drágakő. De Kakukk nem hagyta megtéveszteni magát, s így folytatta:

— Ó, nem hiábavaló beszéd, hanem őszinte szívből fakadó szó, amit most mondani akarok. Hidd el nekem, amióta melletted vagyok, annyira együtt érzek veled, elhagyatottsággoddal! Annyira szívemből kívánom, hogy életed nagy lépését minél előbb, még az öreg taj-taj életében megtehesd! Amíg itt az öreg taj-taj parancsol, addig nincs mitől tartanod. De ha ő meghal, ki tudja! Ezek az előkelő ifjak már ilyenek: ma keletre tekintenek, holnap nyugatra, és legszívesebben nem is adják három fő- és öt másodhálóterem alatt. Ma otthonukba vezetnek egy feleséget, aki bájos, mint valami mennyei tündér, de három vagy öt éj múltán már elégük van belőle, másik után nézelődnek, s elvetik maguktól az elsőt, vagy agyuk függelékének leghátulsó zugába számúzik a gondolatot, mely őt idézi. Ilyenkor jó, ha a fiatal feleség tekintélyes rokonsággal rendelkezik, melyben támaszra találhat. Azért gondolom, hogy előnyös volna számodra, ha életed nagy lépésére akkor kerülne sor, amikor még itt az öreg taj-taj kezében van a hatalom. Okos vagy, megérted, mire gondolok, ha azt tanácsolom: határozd el magadat, s tartsd is magad elhatározásodhoz, megszívlevén a közmondást:

Míg tízezer pénzt könnyen kaphat bárki,
egyetlen hű szívet nehéz találni.

— Úgy látom, valóban meghibbantál — vetett véget Kék Drágakő ennek a szóáradatnak. — Hogyan is lehet néhány hét alatt ennyire megváltozni! Egészen kiállhatatlan lettél! Várj csak, holnap megkérem az öreg taj-tajt, hogy vegyen el tőlem.

— Miért? Hiszen csak a javadat akarom. Hogy éber légy, s tudd, hogy időd mikor érkezik el. Ebben csak nincs semmi rossz — védekezett nevetve Kakukk, s aztán hamarosan elaludt.

Kék Drágakő azonban sokáig ébren maradt. Szívében egészen másként állt a dolog, mint ahogy a rideg hang, melyet az imént megütött, sejteni engedte. Derék szobalányának értelmes szavai mélyen megindították, s magában bizony igazat adott neki. Forgolódott az ágyában pirkadatig, tépelődye s csendesen sírdogálva párnáiba; csak akkor jött egy kevés álom a szemére.

Kialvatlanul és megtörtén kelt fel fekhelyéről másnap reggel. Erőfeszítésébe került megmosdani, a száját kiöblíteni és fecskefészekpépjét elkölteni. Ezen a napon ünnepelte Hszie néni a születésnapját. Kék Drágakő is átadta neki szerencsekívánatait, egy maga készítette kézimunka kíséretében, s aztán gyorsan visszatért Bambusz Remetelakába. Nem volt képes részt venni a szokásos ünnepi lakomán és színelőadáson. Pao-jü is hiányzott a születésnap vendégek közül. A férfivendégek számára tartott lakomán, mely három-négy napig is elhúzódott, a távollevő Hszie Pan helyett a néni unokaöccse, Hszie Kuo látta el a házigazda tisztét.

Hszie néni már jó ideje szemet vetett Hsziu-jenre, Sö hercegnő szegény unokahúgára. Bizonyos, hogy a kislány szegény volt, egyike azoknak, „kiknek csak egy tövis a hajcsatjuk“, amint mondani szokás. Másrészt bájos kül-sővel rendelkezett, s higgadt és békés, igazán házasságra termett természettel. Hszie néni eredetileg tulajdonképpen fiára, Hszie Panra gondolt. De aztán azt mondotta magában, hogy kár volna a kislányt ehhez a semmirekellő vadóchoz adni, s hogy ebben a házasságban a lánynak csak megannyi sérelmet kellene elszenvednie. Megváltoztatta hát a tervét, s elhatározta, hogy Hsziu-jent rokonszenves unokaöccsének, Hszie Kuónak nyeri meg.

Először Főnixet vonta be a tervbe, Főnix pedig beavatta az anyahercegnőt is. Az anyahercegnő boldogan egyezett bele, s örömet és szórakozását lelte benne, hogy maga játssza a kezeset és a közvetítőt, aki a hegyeket összehozza. Nyomban magához hívatta Sö hercegnőt, s kérte beleegyezését a házassági tervbe. A hercegnő úgy gondolkodott, hogy nincstelen unokahúgának csak előnyös lehet egy ilyen kapcsolat

a gazdag Hszie családdal, s minthogy a vőlegényjelölt ezenfőül csinoska külsejű, illetudó fiatalember is volt, nem sokat gondolkodott, hanem igent mondott. Akkor aztán az anyahercegnő Hszie nénit is odahívatta, hogy mint harmadik, ő is részt vegyen a házassági konferencián. A forma kedvéért Sö hercegnő és Hszie néni között még hosszabb ideig folyt a vita látszólagos ellenzésekkel és elutasításokkal, emilyen ellenvetéssel és amolyan aggálllyal, de végül is az anyahercegnő erős rábeszélésére létrejött az egyezés. Ekkor aztán értesítették és odahívták a menyasszony szüleit. Szorult gazdasági helyzetük miatt ezek akkoriban éppen a Jung-kuo palotában találtak menedékre. Kívánhattak-e maguknak valami jobbat, mint ezt a kapcsolatot a vagyonos Hszie családdal? Kész örömmel adták beleegyezésüket.

Az anyahercegnő nagyon meg volt elégedve a művével.

— Szerencsésen megint tető alá hoztuk az ügyet! Ilyen dolgokat igazán nagyon szívesen intézek. Hogyan is állunk a közvetítő jutalékkal? — mondta tréfásan Hszie néninek.

— A jutalékot természetesen megérdemelted. Remélem, tízezer ezüstgaras meg fog felelni! — ment bele a tréfába Hszie néni. — De mi lenne, ha az öreg taj-taj a házasságközvetítés lebonyolítása után még azzal is kitüntetne bennünket, hogy a menyegzőt is megrendezi?

— Köszönöm, inkább nem! — tiltakozott nevetve az anyahercegnő. — Azért csak hadd futkossanak és serénykedjenek mások! — Aztán hívatta Csen hercegnőt, és megbízta, hogy tegyen meg minden szükséges előkészületet egy méltó, nem túlságosan szegényes és nem is túlságosan dús lakodalom megrendezésére, neki pedig lelkiismeretesen számoljon be minden egyes mozzanatról.

Amióta a Jung-kuo palotában lakott, Hsziu-jen főként Pao-csajhoz csatlakozott, s benne testvériesen érző barátnőre talált. Igaz ugyan, hogy unokanővérével, Tavasz Köszöntésével lakott együtt, Tavasz Köszöntése azonban, akárcsak mostohaanyja, Sö hercegnő, vajmi keveset törődött szegény rokonával. Világosan éreztették vele, hogy szegény, s hogy nem tekintélyes mandarinkörökből származik, mint a többi fiatal lány, aki a Szemek Gyönyörűségének Parkjában lakik. Felszerelése hiányos volt, s nemegyszer még a legszükségesebbeket is nélkülözte. Hogy unokanővérétől

vagy büszke nagynénjétől, Sö hercegnőtől kérjen valamit, ahhoz hiányzott a bátorsága, így hát mindig Pao-csajhoz fordult zavarában, aki titkon ezzel-azzal mindig ki is segítette.

Pao-csaj egy napon a parkban véletlenül összetalálkozott Hsziu-jennel. Mindketten egyfelé tartottak, Kék Drágakőt akarták meglátogatni. Egy keskeny ösvényen Pao-csaj előreengedte a másikat, s ekkor észrevette, hogy a lány csak egészen vékony holmit visel.

— Miért nem öltözöl egy kicsit melegebben ebben a hűvös tavaszi időben? — kérdezte tőle.

Hsziu-jen zavartan lehajtotta fejét, és hallgatott.

— Nyilván megint nem volt elég a zsebpénz — folytatta Pao-csaj mosolyogva. — Hát igen, Főnix nővér újabban farkarkodik, és megszámlálja a garast.

Hsziu-jen bólintott.

— Sö hercegnő kívánságára alig kétfelny havi zsebpénzem felét szüleimnek kell leadnom. Ehhez jönnek azok a kisebb ajándékok, amelyeket szobaasszonyok és szobalányok közt kell szétosztanom, hogy egyáltalán hajlandók legyenek kiszolgálni engem, s teljesen keresztül ne nézzenek rajtam. Ugyan mi marad akkor nekem beszerzésekre? — panaszkodott. — Zsebpénzem természetesen már a hónap elején mindig elfogy. Röviden szólva, titokban minden meleg, bélelt ruhámat elvittem egy zálogházba, és elzálogosítottam.

— Mindjárt gondoltam. Na, beszélék majd anyámmal. Eredj most vissza, és küldd el nekem a zálogcéduládat, de gyorsan! Ki fogom váltani. Estére meleg ruháidat visszakapod. Csúnyán megfázhatsz, ha ilyen könnyen öltözve szaladgálsz. De hol van az a zálogház?

— A főutcán, a doktoronytól nyugatra. A neve Tartós Jólét Csarnoka, vagy valami ilyesmi.

— No, akkor a pénz legalább a családban marad. A zálogházi alkalmazottak majd azt gondolják: ha kenyéradóink személyesen nem is fáradnak ide, legalább ruháikkal megtisztelnak bennünket.

Hsziu-jen elvörösödött zavarában. Ezek szerint éppen egy olyan zálogházzal került kapcsolatba, melyet a Hszie család tartott fenn!

A Bambusz Remetelakban Pao-csaj Kék Drágakőn kívül anyját, Hszie nénit is ott találta.

— Milyen csodálatosak a sors útjai! — szólt Kék Drágakő Pao-csajhoz. — A néni éppen arról számolt be, hogy Hszü-jent eljegyezték unokaöccsével, Hszie Kuóval. Ki gondolta volna, hogy ez ilyen gyorsan fog menni!

— Hát igen, gyermekem, ha a holdbéli öreg akarja, a fiatalok ezer mérföld távolságból is egymásra találhatnak — jegyezte meg Hszie néni mosolyogva. — A holdbéli öregember titkon kiszemeli magának a maga emberkéit, s vörös fonállal köti össze őket, melyet a lábuk köré teker. S akkor, válasszák el bár a kettőt országok, tengerek és hosszú évek, emberkéi végül mégis férj és feleség lesznek. Emberi akarat itt nem elég. Mert fordítva, ha két gyermek mégoly közel él is egymáshoz, s ha szüleik és rokonaik ünnepélyesen egymásnak szánják is őket, de a holdbéli öregember nem köti össze őket azzal a vörös fonállal, akkor mindenképpen ellenére mégsem lesznek egymáséi. Ki tudja, milyen gyorsan fog ez egyszer majd nálatok kettőtöknél is végbemenni, rejtezzék bár jövődöbelitek a déli hegyekben vagy az északi tengerben.

— Mindazonáltal egy kis anyai segítség talán mégsem ártana nekünk — mondta Pao-csaj, s nevetve simult anyjához.

— Ekkora nagy lány, s így hagyja még dédelgetni magát! Milyen jó is neki! — sóhajtott Kék Drágakő, fájdalomosan mosolyogva. Milyen szívesen odasimult volna még ő is anyja kebelére! Szeme könnyel telt meg.

— Édes gyermekem, ne sírjál — vigasztalta őt részvétől eltelve Hszie néni, s toll-legyezőjével meglegyintette az arcát. — Megértem, hogy fáj neked látni, ha anya és lánya szeretik egymást. De hidd el nekem, irántad érzett szeretetem nem kisebb, mint amit a saját lányom iránt érzek. Csak nem mutathatom meg nyíltan a szeretetemet. Annyi gonosz nyelv van ebben a házban. Hogy az ember egy védetlen árvával merő emberi együttérzésből törődik, azt természetesen nem értik meg, hanem arra magyarázzák, hogy az öreg taj-tajnak akar hízelegni, mivel az öreg taj-tajnak kicsit te is kedvence vagy.

— Ó, ha valóban így érzel, néni, nem engednéd-e meg akkor, hogy anyámnak tekintselek? — kérdezte Kék Drágakő.

— Miért ne? Ha nem utasítasz vissza, szívesen örökbe fogadlak — felelte barátságosan Hszie néni.

— Megállj, ez nem megy! — szólt közbe ravasz mosolygással Pao-csaj.

— Miért ne menne? — kérdezte Kék Drágakő csodálkozva.

— No, hát természetesen bátyám, Hszie Pan miatt. Hisz ő még nőtlen! Mit gondolsz, miért nem vele jegyezték el Hszü-jent, s miért lett az unokafivérem, Hszie Kuo menyasszonya?

— Hogy miért? Valószínűleg azért, mert Hszie Pan távol van, vagy mert horoszkópja nem egyezik a Hszü-jenével — mondta Kék Drágakő ártatlanul.

— Nem, nem nem ez az oka. Hszie Pan jövődöbelijét már kiválasztották. Mihelyt útjáról visszatér, nevét is közzéteszik. Na, kitalálod-e most már, miért nem megy, hogy anya téged örökbe fogadjon? Gondolkozz csak!

Miközben ezt mondta, Pao-csaj mulatva hunyorított az anyjának. Kék Drágakő, aki most megértette, miről van szó, a tréfát komolyra vette. Ijedten rejtette Hszie néni kezére a fejét, s zavartan mondta:

— Nem akarom!

— Ne hagyd, hogy megijesszen, hiszen csak tréfál veled! — nyugtatta meg nevetve Hszie néni, s gyöngéden átölelte.

— De nem, hát elhiheted, ha mondom! — évődött tovább Pao-csaj. — Anyu holnap beszél az öreg taj-tajjal, s megkéri a kezedet. Ugyan mit kutatgasson sokat másfelé, ha már megvan az igazi?

— Juj, te bolond, te! — kiáltott Kék Drágakő nevetve, s szétterpesztett ujjakkal rohant rá unokanővéreire, mintha össze akarná karmolni. Hszie néni szétválasztotta a lányokat, s így szólt gyermekéhez: — Hagy már ezt az ostobaságot! Ha Hszü-jent sajnáltam vadóc bátyádhoz adni, még kevésbé engedem, hogy ezt a finom, törékeny gyermeket kaparintsa karmai hözé. Nem, az öreg taj-taj nemrégiben kijelentette, hogy Kék Drágakő nővéred számára unokáját, Pao-jüt szánta. Így is van ez rendjén, Pao-jü a maga különlegességeivel olyan feleséget kell kapjon, aki őt alaposan ismeri és megérti, s ez csak Kék Drágakő lehet. Az öreg taj-taj semmiképp sem fog unokájához idegen nőt adni.

Kék Drágakő növekvő feszültséggel figyelt szavaira, s közben unokanővérére fintorított. Most aztán lángvörös lett:

— Pfuj! Verést érdemelnél, elcsábítottad anyádat, hogy ilyen ide nem illő dolgokat hozzon szóba! — mondta tréfás duzzogással Pao-csajnak.

— Ó, ha a hölgynek ez a véleménye, akkor tegye meg még azt is, hogy szóljon egy jó szót kis úrnóm érdekében az öreg taj-tajnál! — avatkozott a dologba Kakukk, Hszie néninek címezve szavait.

— Nézzetek oda, a kicsike! Alig várja már, hogy kisasszonya kikerüljön a lányszobából! Nyilván ő is szeretne hamarosan férjhez menni! Nem? — jegyezte meg mosolyogva Hszie néni.

Kakukk vörös lett és elfordult.

— Légy szíves ne avatkozz mások dolgába, te kis gonosz! — szidta Kék Drágakő tettett szigorúsággal. Nyomban utána azonban neki is nevetnie kellett.

— Szent Buddha, ilyen egy átk... — átkozott teremtés: kaj sze, akarta folytatni, de a kaj szón nem jutott túl, a sze a jelenlevők nagy multságára hatalmas tüsszentéssé változott. Éppen be akarta fejezni a megkezdett mondatot, amikor Felhőscke toppant be. Kezében papírlapot lobogtatott.

— Meg tudjátok-e mondani, mi ez a fura okirat itt? Olyan, mint valami számla.

Kék Drágakő kukkantott először az iratba. Ő sem okosodott ki belőle, erre Pao-csaj vetett bele egy pillantást. Ijedten ismerte fel benne Hsziu-jen említett zálogcéduláját. Gyorsan kitépte a papírlapot Felhőscke kezéből, s el akarta dugni. Akkorra már Hszie néni is beleolvasott futólag.

— Egy zálogcédula — mondta Felhőskének. — Nyilván valamelyik szobaasszonyé, és elveszett. Hol találtad? A tulajdonosnő keresni fogja.

— Zálogcédula? Hát az micsoda? — kérdezte Felhőscke naivan.

— Milyen kis butuska! Azt se tudja, mi a zálogcédula — kuncogtak a körülálló asszonyok és szobalányok.

— Mi van ezen olyan nevetséges? — utasította őket rendre Hszie néni. — Éz a tudatlanság csak becsületére válik. Kitűnik belőle, hogy igazi ezer-darab-arany kisasszony ő, ártatlan kis hajadon, aki mit sem tud még erről a gonosz

világról. A többi kisasszony remélhetőleg ugyanilyen kis butuska.

— Persze, úgy van — helyeseltek a szobaasszonyok buzgó egyöntetűséggel. — Hiszen még Kék Drágakő kisasszony se tudta, mi fán terem a dolog, így hát a többi kisasszony nyilván még kevésbé tudja. Sőt, úgy hisszük, a mi kis parancsolónk se látott még soha zálogcédulát, pedig gyakran kijár a házból.

A három jelenlevő lányt Hszie néni néhány szóban felvilágosította a zálogcédula lényegéről.

— Nohát, az emberek mit ki nem találnak, csak hogy pénzhez jussanak! — kiáltott Kék Drágakő és Felhőscke. Megjegyzésük a szobaasszonyokat és szobalányokat újabb kuncogásra készítette, meg arra, hogy ismét butuskáknak nevezzék őket.

— Tulajdonképpen honnan szedted ezt a cédulát? — tudakolta Hszie néni. Felhőscke már éppen feleletre nyitotta a száját, Pao-csaj azonban megelőzte, és közbekiáltott:

— A cédula rég lejárt, és nem ér semmit. Lótusz bizonyára csak időtöltésből őrizgette.

Így akarta megakadályozni, hogy a valóság kiderüljön, és Hsziu-jen unokanővér pellengérré kerüljön. Hszie néni ebbe bele is nyugodott, s nem kérdezősködött tovább. Később azonban, amikor maguk között voltak, Pao-csaj újra faggatni kezdte Felhősckét. Erre aztán Felhőscke beismerte, hogy meglátta, amikor Hsziu-jen szobalánya a cédulát titkon Pao-csaj szobalányának, Kakadunak kezébe nyomta, s hogy Kakadu azt egy könyvbe dugta el. Furdalta a kíváncsiság, tehát egy óvatlan pillanatban kiemelte a könyvből, s mivel nem tudta, mi az, behozta, hogy megmagyaráztassa magának.

— Egyszóval Hsziu-jen elzálogosított egyet-mást! De miért adta oda a zálogcéduláját a te szobalányodnak? — kérdezősködött Kék Drágakő Pao-csajtól. Pao csaj belátta, hogy a valóságot tovább titokban (nem tarthatja, s bevatta unokanővéreit a dologba. Mindketten sajnálkoztak a szegény Hsziu-jen felett, s fel voltak háborodva, hogy gazdag hercegi nagynénje és unokanővére, Tavasz Köszöntése, ilyen csúnyán bánik vele.

— Na, majd megmondom én a véleményemet Tavasz Köszöntése unokanővérnek meg neveletlen személyzetének! — jelentette ki Felhőcske nekitüzesedve.

Szándékát legszívesebben nyomban végre is hajtotta volna. A két másiknak azonban sikerült őt visszatartania ettől a meggondolatlanságtól, amellyel csak kellemetlenségeket okozhatott volna magának. Megegyeztek abban, hogy szavak haszontalan vesztegetése helyett inkább cselekszenek, és valamilyen ürüggyel megszabadítják Hszü-jent unokanővérének, Tavasz Köszöntésének csöppet sem szeretetre méltó társaságától, úgyhogy a jövőben Pao-csajjal, Felhőcskével és Lótusszal lakják az Őserdő Udvarban.

HARMINCKETTEDIK FEJEZET

Csia Lien titokban feleségül veszi a második Ju kisasszonyt. A harmadik Ju kisasszony a Rideg Lovag kezére vágyik

Csia Csing, a hercegi remete meghalt. Elhunytának híre a Ning-kuo és a Jung-kuo palotába éppen Pao-jü születésnapján érkezett meg. Az anyahercegnő, valamint a két palota idősebb hölgyei és összes családfői, közöttük Csen herceg, valamint fia, Csia Zsung is, házon kívül voltak, mert egy nemrégiben elhunyt császári feleség holttestét kísérték a császári sírokhoz. Csen hercegnőnek azonnal el kellett hagynia a születésnap lakomát, ékszereit és ünnepi díszöltözékét le kellett vesse, s egyszerű, fehér gyászruhát öltve a város előtti hegyekbe, apósa remetelakáéhoz kellett sietnie, hogy felügyeljen az első formaságok végrehajtására, a holttest megvizsgálására, felravatalozására és hasonlókra, mint a család egyetlen jelenlevő képviselője. Férje után ugyan gyorsköveteket küldött, csakhogy bizonyára beletelik néhány hét, amíg Csen herceg a császári síroktól visszatérhet, és segíthet neki. Ezért abba is bele kellett nyugodnia, hogy egy ideig a közeli Vasrácsos Templomba költözzék át, ahol a Csia család hagyományos temetkezési helye volt, s ahol ezért a holttestet felravataloztatta; és bele kellett nyugodnia abba is, hogy az előírt halottszolgálatot maga lássa el,

amíg csak férje meg nem érkezik; őt le nem váltja, és a gyászszertartásra vonatkozó végleges intézkedéseket meg nem teszi. Segítségül udvarmesterét, Laj-senget és annak feleségét vitte magával. Hogy pedig távolléte idején a Ning-kuo palota ne nélkülözze egy idősebb, tekintélyes személyiség felügyeletét, odahívatta mostohaanyját, s felkérte, hogy a háztartás vezetésének terhére egy időre vegye át.

Mostohaanyja, Ju asszony, két hajadon lányát is magával hozta. Mindkettő egyaránt szép volt, bár jellemük különbözött, amint ez később kiderül. Amikor aztán a Csia család idősebb hölgyeit és családfeleit a császári síroknál betöltendő további szolgálat alól császári jóváhagyással felmentették, s valamennyien hazatérve a hercegi remete koporsója előtt, a Ning-kuo palota főcsarnokában, közös gyászajátosságot tartottak, akkor bekövetkezett, ami elkerülhetetlen volt: hogy tudniillik a két szép Ju lány látása Csia Lienben olyan heves vágyakozást ébresztett, hogy még a nyála is kicsordult. Első feleségével hosszú ideje torkig volt már, annál is inkább, mivel Főnix asszony újabban sokat betegeskedett. Csia Lien mindkét Ju lányt egyaránt kívánatosnak találta, mivel azonban a fiatalabbik világosan értésére adta, hogy közömbös iránta, érzelmeit az idősebbikre korlátozta, s elégtelként érzelmeit viszonzva is látta. Érintkezésük egyelőre persze csak szellemi maradt, s futó találkozásokra, pillantások és szavak titkos kicserélésére szorítkozott. Mindig túlságosan sok figyelő szempár volt a közelben, s ezek sohasem engedték, hogy Csia Len eljusson vágyai céljához.

Végre aztán fellélegzett, mert eljött a nap, amelyen az ott-honi gyászszertartás befejeződött, s a hercegi remete koporsóját átkísérték a hagyományos családi temetkezési helyre, a Varsácsos Templomba, míg a rokonság többi része aznap visszatérhetett a városba, a halott közelebbi hozzátartozóinak, így tehát Csen hercegnek és hercegnőnek, valamint fiuknak, Csia Zsungnak, és menyüknek a rítus előírása szerint még száz napon át kinn kellett maradniuk a családi templomban, további gyászszolgálatok teljesítése céljából. Velük együtt a szolgaszemélyzet nagy része is távol maradt, miközben odahaza a Ning-kuo palotában újból Ju asszonyság vette át a háztartás irányítását két lányával.

Most vagy soha, mondta magának Csia Lien, s elszánta magát, hogy e száz nap alatt célhoz ér. Természetesen vala-

mi illő ürügyre is szüksége volt ahhoz, hogy megközelíthesse szerelmét, aki az elhagyatott Ning-kuo palotában most enyhébb őrizet és megfigyelés alatt állt. Ennek érdekében gyakran kilovagolt a családi templomba, egy-két napig együtt volt a herceggel és családjával, s hazatérésekor rendszerint adott aztán a herceg néhány megbízatást, a hercegnő pedig ilyen vagy olyan háztartási kívánságot, s ez neki kívánsága szerint ürügyet szolgáltatott arra, hogy átsétáljon a keleti palotába, láthassa szerelmét, és beszélhessen vele.

Egy napon, amikor megint odakünn tartózkodott a Vasrácsos Templomban, beállított Jü Lu, a herceg helyettes udvarmestere, hogy urával megbeszéljen néhány anyagi természetű ügyet. A fehér gyászszövetnek és a koporsóvivők zöld köntöseinek számlájáról visszamaradt még egy hatszáz unciára rúgó kifizetetlen rész, s a két szövetszállító meg is küldte már tegnap a fizetési felhívást — jelentette.

— No, akkor vedd ki az összeget a pénztárból! Mit zavarasz engem ilyesmivel, s teszed meg fölöslegesen az utat idáig? — vélte a herceg.

— A pénztár nem tudta nekem az összeget kifizetni. A legutóbbi gyászhetek sok költsége kimerítette. Ami készpénz még rendelkezésre áll, azt arra szánták, hogy fedezze a Vasrácsos Templomban való tartózkodás költségeit a száz utolsó gyásznap alatt. Azért jöttem, hogy utasítást kérjek tőled.

— No, akkor nézz utána, hol tudnád még ezt a pénzösszeget felhajtani! Elég öreg vagy már, van eszed hozzá — mondta a herceg könnyedén.

— Hm, ha mindössze arról volna szó, hogy száz-kétszáz unciát kell előteremteni, akkor még csak tudnék magamon segíteni, de egyszerre hatszázat!... — hebegett Jü Lu zavartan.

A herceg gondolkodott egy ideig, aztán fiához, Csia Zsung-hoz fordult:

— Eredj csak át az anyádhoz, s kérdezd meg, hol van az az összeg, amely nemrégiben érkezett a Csen család gyászajándékaként Csiangnanból. Amennyire tudom, a pénz még nem folyt be a pénztárba.

Csia Zsung átment a hercegnőhöz, s egy idő múlva azzal jött vissza, hogy az ötszáz unciából kétszázat már kiadtak, a maradék háromszázat pedig Ju asszonynak adták át megőrzésre.

— No jó. Akkor menj szépen haza, utaltasd ki magadnak a nagyanyáddal azt a háromszázat, s add oda Jü Lunak, hogy a szövetszámlát kifizethesse. A még hiányzó összeget ő maga fogja felhajtani. Ebből az alkalomból nézz is egy kicsit körül, hogyan állnak a dolgok odahaza, nem történt-e valami, érdeklődj nagynénéid egészségi állapota után is, és add át nekik üdvözléteinket!

Csia Zsung és Jü Lu már éppen búcsúzni akart, amikor Csia Lien lépett a szobába.

— No, van-e valami fontos megtanácskoznivaló? — kérdezte. S miután a herceg tájékoztatta, magában azt gondolta: „Itt van a megfelelő alkalom! Most aztán résen kell lennem!”

— Kedves fivérem, miért akarsz ilyen csekélység miatt idegenekhez fordulni kölcsönért? — folytatta hangosan. — Odahaza nálam történetesen nagyobb összeg hever. Örömmel bocsátom rendelkezésedre.

— Pompás! Akkor légy szíves, adjál a fiamnak meghatalmazást, hogy a pénzt kézhez fizessék neki.

— Hm, jobb szeretnék ennél a dolognál személyesen jelen lenni. Egyébként is, elég rég eljöttem már hazulról, s gondolnom kell a mielőbbi hazatérésre. Illenék is már utánanéznem, hogy van a nagyanyám, az anyám, hogy érzik magukat nagynénéim, s meggyőződnöm afelől, hogy odahaza minden rendben v n-e.

Így hát Lien nagybácsi és unokaöccse, Zsung, együtt kerekedtek fel, hogy néhány szolga kíséretében hazalovagoljanak a fővárosba. Útközben sikerült a nagybácsinak a beszélgetést egészen véletlenszerűen a kettes számú Ju nővérré terelni. Kiválóságainak és erényeinek, szépségének, jellemességének és kifogástalan viselkedésének dicséretére minden szót szegényesnek talált, s olyan túlaradó dicsőhimnuszokba bocsátkozott, hogy unokaöccse csakhamar rá is jött, hova akar nagybátyja kilyukadni.

— Úgy látszik, nagybátyám igen nagy véleménnyel van a lányról — jegyezte meg Csia Zsung mosolyogva. — Mi lenne, ha másodfeleségévé tenné őt, s én magamra venném a közvetítő szerepét?

— Komolyan gondolod ezt, vagy tréfálsz? — adta Csia Lien a meglepettet.

— Természetesen komolyan.

— Igazán kedves töled. Csakhogy itt különféle aggályok merülnek fel: mit szólna hozzá, a feleségem? És beleegyezne-e a nagyanyád? Azonkívül, amint hallom, második nénédet eljegyezték már.

— Úgy van. De mióta jegyesének apja, Csang földbirtokos tíz évvel ezelőtt egy perben elvesztette a vagyonát, a két család már nincs kapcsolatban egymással. Nagyanyám és apám régóta tervezi, hogy ezt az eljegyzést készpénzben fizetett csekély kártérítés ellenében felbontják, s második nénémnek megfelelő férjet keresnek. A Csang család szegény, néhány unciával könnyen ki lehet őket elégiteni, s visszalépnek az eljegyzéstől. Abban sem kételkedem, hogy olyan tekintélyes kérőnek, mint te vagy, nagyanyám és apám is boldogan mond igent. Maradna tehát az az egyetlen aggály, hogy mit szólna a dologhoz Főnix asszony.

Ezt persze Csia Lien se tudta, s a kérdésre nem is volt más felelete, mint egy erőltetett mosoly.

— Megállj! Van egy ötletem! — kiáltott fel kis gondolkodás után az unokaöcs. — Persze szükséges a dologhoz egy kis bátorság, s némi kiadástól sem szabadna visszariadnod, hogy sikerüljön.

— Halljam!

— Tervem az, hogy Főnix asszonyt egyszerűen lerohanjuk. Szándékodról semmit sem szabad megtudnia. Apámmal és nagyanyámmal az egész ügyet a legszigorúbb titoktartás alapján elrendezem. Mihelyt a beleegyezésüket elnyertük, én megvásárolok neked egy házacskát, közvetlenül a palotánk mögött. Azt berendeztetem számodra, csinosan és lakályosan, hogy szerelmi fészek gyanánt szolgálhasson, s bérelek neked hozzá két-három titoktartó szolgálót. Egy boldog napon aztán nagynénémet másodfeleségként átvezetem szerelmi fészkedbe, titokban, anélkül hogy emberek vagy szellemek észrevennék. A jövőben aztán felváltva hol Főnix asszonynál, hol pedig új feleségednél fogsz lakni. Ha Főnix asszony az idők folyamán rájön a dologra és lármát csap, azzal vágod ki magadat, hogy—érthető módon—fiúörökösre vágytál, aki a nevedet fenntartsa, s ez a vágyad első feleséged által nem teljesült. Ha kész ténnyel áll már szemben, a rizs megfőtt a fazékban, Főnix asszony is beletörődik a dologba. S akkor lezárásul még az öreg taj-taj áldását is kikéred.

A szerelemtől elvakult Csia Lien kitűnőnek találta a tervet. Hogy a hagyományos rítus szerint neki most, a gyászidőben, házasságra gondolnia tulajdonképpen nem volna szabad, az eszébe se jutott, és számításán kívül hagyta apjának, Ső hercegnek szigorát, s feleségének, Főnixnek féltékenységét is. Azt sem sejtette, hogy a ravasz unokaöcs a maga hasznát tartotta szem előtt, amikor tanácsait adta. Hiszen az unokaöcs is bomlott szép nénjéért, de a szülői házon belül nemigen közelíthette meg. Erre viszont kitűnő lehetőségek kínálkoznának a palota mögötti titkos szerelmi fészekben. Csak ki kell majd lesnie az alkalmat, amikor nincs ott Lien bátya, s ilyen alkalom eléggé sűrűn fog adódni. Mindez a szerelmes nagybácsinak eszébe sem jutott.

— Kedves öcsém, te valóban derék fiú vagy! — mondta mosolyogva. — Köszönatképpen két csinos szobalányt kapsz majd tőlem ajándékba.

Megérkeztek a Ning-kuo palota főkapujához. Itt elváltak egymástól, miután szigorú titoktartást ígértek egymásnak. Az unokaöcs eléggé tapintatos volt ahhoz, hogy nagybátyját egyedül engedje Ju nagyanyához, nem akart ugyanis útban lenni akkor, amikor, majd ezután nagybátyja a kettes számú nénnel találkozik. Ő maga a nyugati palota felé vette útját, az anyahercegnőt köszönteni.

A nagy csarnok előtt Csia Lien elbocsátotta kíséretét, leszállt lováról, s egyedül és bejelentetlenül ment a nők lakosztályaiba. Mint közeli rokon, aki a ház urával, Csen herceggel bizalmas lábon állt, megengedhette magának ezt anélkül, hogy a személyzet megütközött volna rajta. Váratlanul lépett be a Ju hölgyek lakásába, és szerencséje volt: egyedül találta a második Ju kisasszonyt. A lány a díványon feküdt, s két szobalány társaságában valami kézimunkával foglalatoskodott.

Csia Lien fürge léptekkel ment oda hozzá, s illedelmesen köszöntötte. Ju kisasszony egy mosolyt elfojtva felkelt, hogy üdvözölje őt, s helyet is kínálta maga mellett a díványon.

Csia Lien nyomban közölte vele, milyen nagy szerencséjének tartja, hogy viszontláthatja.

— Hol van kedves édesanyja és húga? — firtatta.

— Hátról a gazdasági épületekben — hangzott a válasz.

Időközben a két szobalány eltűnt, hogy teát hozzon. Csia Lien kihasználta az alkalmat, hogy szép unokatestvéreinek mélyen a szemébe nézzen. Erre a lány lehajtottáugyan egy kissé a fejét, de azért elfogódottság nélkül mosolygott tovább. Nos, Csia Lien nem akart túlságosan közvetlenül és otrombán fellépni. Pillantása a lány kezére esett, mely egy lótuszlevél alakú kézitáska ezüst díszkötőjével játszadozott.

— Jaj, úgy látszik, a bételes zacskómat odakünn felejtettem a templomban — mondta, övét tapogatva. — Talán unokanővérem adna nekem egy kis bételt a zacskójából?

— Nos, hát éppen van benne bétel, de én magam szoktam megenni, s nem szoktam másokkal osztzkodni rajta — válaszolta a lány.

Csia Lien közelebb húzódott hozzá, s kezével a zacskó után nyúlt, hogy maga vegyen ki belőle. A lány, attól való féltében, hogy a szobalányok ebben a kényes helyzetben lepik meg őket, gyorsan odadobta neki a zacskót. Csia Lien ügyesen elkapta, kivett belőle egy darabot, s a szájába dugta. Aztán vissza akarta csúsztatni a zacskót a lány ölébe. Éppen akkor jött be azonban a két szobalány a teászedényekkel, s így a férfi a zacskót egyelőre ujjsebébe rejtette. Míg a teát itta, sikerült övéről leoldania egy jádéból faragott sárkányfüggőt, s a lány zacskójának díszkötőjét arra rábogoznia. Amikor aztán egyszer a szobalányok félrepillantottak, észrevétlenül visszadobta a zacskót a lánynak. Az meg úgy tett, mintha semmit se vett volna észre.

Egy idő múlva csörömpölt a gyöngyzinór függöny, s Ju mama lépett a szobába hármas számú lányával, valamint két kis szobalánnyal. Csia Lien sietve adta pillantásokkal értésére a lánynak, hogy dugja el a zacskóját, de a lány nem hallgatott rá. Most már aztán legfőbb ideje volt, hogy felálljon, s üdvözlje Ju nénit és hármas számú unokanővérét. Mikor újra leültek, s ő lopva kettes számú unokanővére pillantott, észrevette, hogy a zacskója most is ott van, a selyem díszzinór azonban s vele a sárkányfüggő nyomtalanul eltűnt. A lány arca vidám volt, és semmi elfogódottságot nem mutatott. Most már Csia Lien is megnyugodott.

Beszélgettek mindenféléről, majd előhozakodott látogatásának anyagi okával, s kifizette magának a háromszáz unciát. Azután megjelent unokaöccse, Csia Zsung.

— Az öreg parancsoló beszélni kíván veled — mondta ez, vidáman hunyorgatva nagybátyjára. Csia Lien sietve el akart köszönni. S ekkor azt hallja, hogy hetyke unokaöccse odafordul Ju asszonyhoz, és így szól:

— Nos, mit gondolsz, nagyanya, nem ez a nagybácsi volna-e az igazi Második néném számára? Nincsenek-e meg benne mindazok a tulajdonságok, a nagyság, a termet, a csinos külső és így tovább, amelyeket ő, apa legutóbbi kijelentései alapján, jövődöbelijétől megkívánhat?

Így szólván, ujjával fesztelenül nagybátyjára mutatott, s két pimasz fintort vágott nagynénjére. Láthatólag zavarban levő testvére helyett Harmadik néne volt az, aki kinyitotta a száját, s félig nevetve, félig bosszúsan így szidta unokaöccsét:

— Ilyen szemtelen kis majmot! Ha nem beszélt volna történetesen anya is erről, lekennék neki egy jókora pofont!

A kis majom vihogva ki is futott már az ajtón. Mindjárt utána mosolyogva elköszönt a nagybácsi is.

Csia Zsung még aznap visszatért a Vastrácsos Templomba, s beszámolván az anyagi ügyekről, előadta Csia Lien nagybácsi házassági kérését is, miközben nem mulasztotta el, hogy a nagybácsi és a nagynéni tervezett kapcsolata mellett erőteljesen szót emeljen. Csen herceg fontolóra vette a dolgot. Aztán mosolyogva így szólt:

— Nem bánom. De a lány maga egyetért-e a dologgal? Holnap menj be megint a városba, s bizonyosodj meg efelől!

Aztán felkereste feleségét, és kikérte véleményét. Csen hercegnő eleinte határozottan ellenezte a tervet, mert azt meglehetősen veszedelmesnek tartotta. Hogy gyászidő alatt valaki házasságot kössön, hogy egy másodfeleséget a főfeleség tudta és beleegyezése nélkül vegyenek el, ez olyan rítussértés volt, mely a tisztesség és az illem minden fogalmának ellentmondott. Mivel hozzászókkott azonban, hogy mindenre igent mondjon, amit egyszer a herceg a fejébe vett, végül is engedett. Amellett ez a Ju kisasszony nem is édes-testvére, hanem mostohatestvére volt csak, s ezért úgy vélte, hogy a kifogásolható házasság esetleges kellemetlen következményeiért nem kell minden tekintetben felelősnek éreznie magát.

Csia Zsung tehát másnap kora hajnalban apja kívánságára újra a Ning-kuo palotába sietett, hogy elnyerje a Ju hölgyek beleegyezését. Bejelentette magát Ju nagyanyánál, közölte vele a herceg kívánságát, s nyomatékkal és szavakkal nem fukarkodva sorolta elő mindazokat az érveket, amelyek e házasság mellett szólnak: hogy milyen jó dolga lesz Második nénének Csia Liennél, hogy Főnix asszony halála után, ami rövidebb-hosszabb idő múlva várható, természetesen főfeleséggé fog előlépni, hogy a herceg a házasság minden költségét megfizeti, s gondoskodik egy csinos otthonról és szép berendezésről, s hogy neki magának, a nagyanyának is gondtalanságot fog biztosítani élete alkonyatára, sőt tetejébe még Harmadik nénét is hozzásegíti valami jó házassághoz. Addig-addig festegette a mennyei szépségű virágos jövődőt, míg teljesen meg nem nyerte Ju nagyanyát. A dolog nem járt semmi kiadással, s azonkívül Csia Lien kiváló és előkelő fiatalember volt. Mégiscsak butaság volna visszautasítani egy ilyen előnyös ajánlatot. Ju nagyanya rövid megbeszélést tartott lányával, s aztán Csia Zsung még azon a napon vihette apjának a kívánt beleegyezést.

Erre aztán Csia Lient kihívták a családi templomba, s tájékoztatták a másik fél beleegyezéséről. Csia Lien túláradóan boldog volt, s készséges segítői, Csen herceg és fia iránt érzett hálája nem ismert határt. Nagy sietséggel megvásárolták a menyasszonyi díszeket és a fehérneműfelszerelést, s megtették az összes nászi előkészületeket. Két li távolságra a hercegi lakóterület hátsó falától, a csöndes Virágos Ág utcában szereztek egy megfelelő „szereimi fészket”. Kisebb telek volt ez, húsz lakóhelyiséggel. Személyzetként Pao-ert alkalmazták. Felesége helyett, aki annak idején önként vált meg az élettől, Pao-er időközben To szakács életvidám özvegyét vette feleségül, a hülye To szakácsét, aki az ivásban lelte halálát. Amellett Pao-er hosszabb ideje megvált már a hercegi háztól. Csia Lien keresve sem találhatott volna nála megfelelőbbet. Pao-er annak idején száz taelnyi fájdalomdíjat kapott tőle, felesége helyett pedig kárpótlásul éppen To szakács csinos özvegyét, nagyon le volt tehát kötelezve neki; To özvegyét pedig egykori gyöngéd kapcsolatok fűzték új urához. Csia Lien tehát számíthatott emberei odaadására és titoktartására.

Az öreg Csangot viszont, a második Ju kisasszony eredeti jegyesének elszegényedett apját, húsz taelni kártérítésben részesítették, s ennek fejében aláírta a kívánt lemondási nyilatkozatot.

A naptárból megállapították, hogy e házasság megkötésére a kilencedik hónap harmadik napja lesz a megfelelő. Miután egy nappal előbb Ju asszony és harmadik lánya az új otthont megtekintette, és mindent a legnagyobb rendben talált, a menyasszonyt harmadikán reggel öt órakor egy közönséges gyaloghintóban a Virágos Ág utcába, a szerelmi fészekbe szállították, anélkül hogy egyetlen ember vagy szellem is látta volna. Később, kis gyaloghintóban ülve és hétköznapi ruhába öltözve, Csia Lien is beállított, ugyancsak észrevétlenül, meghajolt az Ég, a Föld és a jelenlevő Ju asszony előtt, tömjént és papírlovacskákat vetett a tűzre, s az ünnepien kivilágított nászszobában új jegyesével kiürítette a közös menyegzői serleget, hogy aztán kettesben üzzék játékaikat, a jól ismert módon, pajkos főnixpáročska gyanánt.

E titkos házasság híre nem jutott túl a néhány beavatott körén. Főnix asszony előtt Csia Lien mostantól kezdve azzal palástolta gyakori távolmaradását, hogy a Ning-kuo palotában van dolga, s tekintve azt a szoros baráti kapcsolatot, amely őt Csen herceghez fűzte, a gyanútlan Főnix asszony hitt is a szavának. Minden úgy ment, mint a karikacsapás. Új feleségének Csia Lien tizenöt taelni havi tartásdíjat szabott meg, s olyankor, amikor maga nem jöhetett, anyjával és testvérével együtt ebédeltetette az asszonykát, hogy ne érezze magát túlságosan elhagyatottnak. Kapcsolata új feleségével annyira meghitté vált, hogy a Jung-kuo palotabeli lakásából titkon sorra-rendre kicsempészte az évek során magának felhalmozott értéktárgyakat, s új feleségének adta azokat megőrzésre. Emellett annyira tapintatlanul titokszegő is volt, hogy a párnák és takarók alatt új feleségének mindenféle bizalmas részleteket elmondott első felesége személyéről és jelleméről. A második Jut persze rendkívüli elégtétel érzése töltötte el, s magában már Főnix asszony utódjának és a nyugati palota jövődöbéli úrnőjének képzelte magát. Két hónap telt el így titkos és zavartalan boldogságban, amikor egy este, a száznapos gyászszolgálat befejezése után, Csen herceg visszatért a Vastrácsos Temp-

lomból a keleti palotába. A hosszú távollét után elfogta a kívánság, hogy még aznap este láthassa két szép sógornőjét. Miután megbizonyosodott róla, hogy Csia Lien történetesen nincs ott, átment a Virágos Ág utcába, mindössze két bizalmas lovászlegény kíséretében.

Miközben a nyugati szárny lámpáktól megvilágított lakószobájában Ju asszonnyal és sógornőjével, a harmadik Ju lánnyal beszélgetett, és iszogatta a puncsot — másik sógornője, a második Ju lány mindjárt az üdvözlés után visszavonult —, beállított Csia Lien. Amikor meghallotta, hogy hercegi unokafivére itt van, gondolta, amit gondolt, s szó nélkül a maga naj-najához ment. Nem akarta unokafivérét zavarni. Amellett fáradtnak érezte magát, s az volt a szándéka, hogy korán aludni tér. Kényelembé tette magát, megette vacsoráját, s némi bortól jókedvre is derült. A naj-naj buzgón vele tartott az ivásban, s amint férje így piros alsóruhában, kibontott hajjal, tavaszias pírral az arcán látta őt, szebbnek érezte, mint valaha, és átkarolva őt, hízelgve így szólt hozzá:

— Az emberek mindig különlegesen elragadtatva beszélnek első feleségemről. De ha azzal a gonosz boszorkánnyal összehasonlítalak, úgy találom, arra se méltó ő, hogy a cipőt lehúzza lábadról.

— Ugyan, végtére is mi hasznom abból a kis szépségből? — felelte sóhajtvá az asszony.

— Mit akarsz ezzel mondani? — kérdezte a férfi. — Nem értelek.

— Ó, hát a nővéremre gondoltam — felelte a felesége, s egyszerre könnyekben tört ki. — Mi ketten hónapok óta férj és feleségként élünk. Tudod, mennyire ragaszkodom hozzád, s tudom én is, mit szeretek rajtad. De mi lesz a húgommal? Mit csináljon ő itt nálunk? Ez nyugtalanít. Gondolkoznunk kellene, hogyan biztosítsuk az ő jövőjét is.

— Tökéletesen értelek, magam is gondoltam már rá, ne aggódj! — nyugtatta meg Csia Lien mosolyogva. — Meglátod, hogy nem vagyok féltékeny és önző lélek. Nos, mi lenne, ha húgod Csen fivérhez menne feleségül? Gyere, menjünk mindjárt oda, s beszéljünk vele egészen nyíltan! Olyan szépen ülnek ott most kettesben.

Együtt mentek át a nyugati szárny lakószobájába. Váratlan megjelenésük a késői látogatót és Ju mamát szörnyű

zavarba hozta, de néhány barátságos fordulattal Csia Lien rögtön helyre tudta billenteni a megzavart hangulatot.

— Hiszen jó barátok és unokaivérek vagyunk, igazán nem kell feszélyeznünk egymást — mondotta minden elfogódottság nélkül Csen fivérnek. — Te kimondhatatlanul sokat tettél értem, s én végtelen hálával tartozom neked, hát igazán szép dolog volna, ha szégyenkezniék egymás előtt. Mindig szívesen látunk itt.

S Csia Lien térdre eséssel akarta odaadását kifejezésre juttatni, de Csen fivér azonnal visszarántotta.

— Rendelkezzél velem, kedves fivérem — mondta. — Kérlek, közöld velem kívánságaidat.

— Ó, csak egy csésze bort szeretnék inni veled.

Csia Lien intett Pao-er feleségének, hogy töltsön, aztán a harmadik Juhoz fordulva, ravasz-kás mosollyal így folytatta:

— No, mit gondolsz, nem volna kedved Csen fivérrel közös serleget üríteni? Én a magam részéről boldogságotokra ürítem csészémet!

E szavakra a harmadik Ju felpattant helyéről, s egyetlen ugrással fenn termett a cserépdívány tetején.

— Mellőzd csak bátran a mézesmázos köntörfalazást! Alaposan kiismertem már magamat ebben a finom házban! — kiáltott le neki gúnyosan a magasból. — Nem másként, szajhák módjára használtok ki bennünket! Előbb néhány bűdös pénzdarabon a nővéreimet vásároltátok meg, most pedig én vagyok soron. De hát elszámítottátok magatokat! Rendben van, megteszem, amit akartok, s amíg tisztességesen bántok velünk, békében is maradunk. De jaj nektek, ha csak a legkisebb mértékben is okot adtok a panaszra! Én képes vagyok rá, elmegyek első feleségedhez, és botrányt csapok előtte. Akkor majd kitűnik, valóban olyan okos és rátermett-e, mint ahogyan mondják róla! Most pedig igyunk és vigadjunk!

Töltött csészéjébe a korsóból, félig kiitta, a másik felét meg Csia Lien torkába töltötte. A két unokaivér szólni se tudott e viselkedés láttán. Megszokták ugyan a könnyű helyek ledér hangnemt, de ilyen zabolátlan beszédet lány szájából még sohase hallottak. A harmadik Ju azonban nem törődött elfogódottságukkal, s zavartalanul folytatta léha beszédét; akár egy szabad szájú szajha.

— Gyere! Ne légy érzéketlen, segíts az urakat elszórakoztatni! — biztatta nővérét, aki riadtan húzódott a háttérbe. — Mi itt mindnyájan egy család vagyunk, miért ne érezzük magunkat kellemesen! Nosza! Vigadjunk!

Csen herceg elátkozta meggondolatlan vállalkozását. Ez az eszeveszett lány valósággal ijesztő volt. A herceg megpróbálta elhagyni a szobát, a harmadik Ju azonban nem engedte el. S hogy megmutassa, mennyire komolyan beszél, ékszereit letette, haját kibontotta, s fesztelenül ledobta magáról felsőruháit. Csak piros alsóruhája volt most már rajta, s még azt is megnyitotta félig, hogy előtűnjék sápadtzöld inge, mely keble kettős hóhullámát fedte, zöld nadrágja és piros papucsja. Nem, nem fukarkodott üde bájaival, melyeknek minden férfiszívet fel kellett kavarniuk és meg kellett szédíteniük.

S még ezen is túlment, hogy vérmérsékletét gáttalanul megmutathassa, s a két férfinak, aki vele egy asztalnál ült, ne engedjen időt az észheztérésre. Csupa mozgás volt az egész lány, egy félmondatnyi ideig se maradt meg a helyén, már fel kellett pattannia, hogy aztán megint gyorsan leüljön, és megváltoztassa helyét. Két fülbevalója egy pillanatra meg nem nyugodott, mint a hinták, lengtek folytonosan ide-oda. Közben egyik csészét a másik után ürítette, a lámpafénynél szeme egyre csábítóbban csillogott, akár az őszi hullám nedves ragyogása, arcát piros tűzár borította el, fel egészen a halántékáig; szemöldökének keskeny fűzfalevelek keretei közé szorított kékfekete csíkjai ékesszóló, beszédes játékot űztek, ajkai közül áradt a szó, mint szantálfából az illat. Tudatos játéka a sógort s az unokafivért egyaránt megbabonázta: visszataszította, de vonzotta is. Némán és döbbenetben ültek ott, rémülten bámulva és lesve mindazt, ami ezekről a szép, finom leánykaajkáról szökött elő, merész fordulatok, féktelen szurkálások és gúnyos csipkelődések szakadatlan egymásutánjában, hellyel-közzel durva, útszéli kifejezésekbe öltözve. Végre aztán kitombolta magát a harmadik Ju lány. Felugrott, kitudszkolta látogatóit az ajtón, bezárkózott, és lefeküdt aludni.

Attól kezdve Csen herceg hivatlanul soha többé nem mérszkedett nehezen kezelhető sógornője közelébe. Ám annál gyakrabban fordult elő mostantól kezdve, hogy a lány idézte őt maga elé, vagy a fiát, vagy Csia Lient. Persze csak olyan-

kor, amikor úgy gondolta, hogy panaszolnivalója van, vagy ha akart valamit. A lány felettébb igényes volt a ruházkodás és a külső megjelenés tekintetében, s mohón megkívánt mindig minden divathóbortot. Mostantól kezdve azonban igényei egyáltalán nem ismertek határt. Ha ezüstékszert már követelt, aranyat kívánt; ha elhalmozták gyöngyökkel, ékköveket kívánt. Ha egy ruha nem tetszett neki, minden teketória nélkül vette az ollót, s rongyokra hasogatta és vagdosta azt, akár régi volt, akár új, akár olcsó kartonból készült, akár drága atlaszselyemből. Ha valamelyik étkezőskor nem ízlett neki egy fogás, felborította az egész asztalt, s földre döntötte az összes ételeket és tálakat. Ilyen esetekben aztán felváltva hol a sógornak, hol az unokafivérnek, hol az unokaöcsnek kellett megjelennie, s gondoskodnia arról, hogy ellentmondást nem tűrő utasításainak megfelelően orvosolják a bajokat; mindenekeelőtt pedig fizetniük, újra meg újra fizetniük kellett. És ha nem tettek kívánsága szerint, akkor a leghevesebb jeleneteket rendezte nekik, elhalmoztatta őket szitkokkal, és azzal fenyegetőzött, hogy mindent feltár és leleplez a rettegett Főnix asszony előtt. Röviden szólva, alaposan ki tudta használni helyzeté előnyeit, s három férfi rokonának, kik egy ilyen kínos családi titokba bonyolódtak, derekasan megnehezítette az életét.

Hogy ez az állapot sokáig nem tartható, azt maga a második Ju lány is nagyon jól tudta, s ezért arra unszolta titkos férjét, adja férjhez a húgát mielőbb, s ilyen módon gondoskodják arról, hogy gyötrő szellemük végre elkerüljön a háztól, s ne zavarja tovább a Virágos Ág utca szerelmi fészékének békéjét.

— Már beszéltem is erről Csen fivérémmel — felelte Csia Lien —, csakhogy nagyon nehezen válik meg húgodtól. Magyaráztam neki, hogy húgod olyan az ő számára, mint valami kövér, de megemészthetetlen vadjuh-hús, vagy mint a szép, de tövises rózsa, és hogy legjobban tenné, ha túladna rajta. Mégsem tudta elszánni magát reá. Mit lehetne tenni?

— Holnap komolyan elővesszük a húgomat — javasolta a második Ju —, bízd csak rám! Bármennyire nyakas-kodjék és tomboljon is, majd móresre tanítom én!

Másnap tehát a harmadik Ju lányt anyjával együtt ünnepélyesen meghívták ebédre.

— Gondolom, miért hívtatok meg — vágott elébe könynyekkel a szemében a makrancos természetű, bár ma éppen lány hangulatában levő fiatalabb lány az idősebbnek. — Feltehetően megint a lelkemre akartok beszélni, hogy legyek okos, sok szót azonban kár vesztegetnetek, nem olyan kemény az én fejem, tudom én úgylis, mit akartok. Te meg az anyám, ti ketten jó helyen vagytok itt, jól el vagytok látva, békén akartok hát élni, s engem valahol másutt elhelyezni. Ez a magatok szemszögéből minden bizonnyal helyes és méltányos. Nekem azonban komolyan kell vennem a házasságot. Az első jöttmenthez nem köthetem hozzá egy életre magamat. Rendben van, szereztétek meg nekem az igazit, s férjhez megyek hozzá. De kíméljétek olyan javaslatoktól, mint amilyen Csen sógor! Bármennyi pénze és tekintélye legyen is, nem szeretem és nem akarom őt!

— Hát szerinted ki az igazi? Beszélj — unszolta Csia Lien. — Minden mást bízzál ránk! Se neked, se anyádnak nem fog a dolog költségeket vagy kellemetlenséget okozni.

— Kérdezd meg a nővéremet! Ő pontosan tudja, kire gondolok — jelentette ki a harmadik Ju lány röviden és határozottan.

— Ó, már gondolom, ki az. És meg kell adnom, jó szemed van! — kiáltott fel Csia Lien nevetve.

— Kicsoda? Kicsoda? — unszolta a második Ju lány.

— Nos, ki más kerülhetett volna láthatárába, mint Pao-jü fivér?

A harmadik Ju lány megvető mosolyra húzta a száját.

— Eh, mintha a Ju lányok számára, lenne bár belőlük akár egy tucat is, csak ti, fivérek, volnátok a világon! Nevetséges! Szerencsére van még az ég alatt más választás is.

— De hát ki jöhetne még tekintetbe? — ostromolták őt egyszerre három oldalról is.

— Nővérem gondolja csak meg szépen a dolgot, s képzeletben helyezze vissza magát öt évvel ezelőttre! — felelte a harmadik Ju lány.

A beszélgetést Csia Lien bizalmas szolgájának, Hszing-ernek megjelenése szakította félbe, aki őt valamilyen sürgős ügyben apjához, Sö herceghez szólította. Csia Liennek tehát egyelőre abba kellett hagynia a fontos megbeszélést, s lóra kellett szállnia. Kísérőül Lung-er szolgát vette maga

mellé, míg Hszing-ert visszatértéig második feleségének rendelkezésére bocsátotta.

A második Ju lány felhasználta az alkalmat, alaposan kifaggatta Hszing-ert a nyugati palotában uralkodó viszonyok felől. Milyen idős Főnix asszony, és vajon valóban olyan gonosz-e, mint a híre mondja, milyen idős az anyahercegnő, és milyen a jelleme, milyen idősek és milyen természetűek a Szemek Gyönyörűségének Parkjában lakó fiatal lányok; ilyeneket tudakolt nagy pontossággal, és még sok egyebet. Szolgálatkészen vigyorogva, közbe-közbe majszolgotva és teát szűrösölve válaszolgotott neki Hszing-er mindarra, amit kérdezett. A szolgaszemélyzet jobban fél Főnix asszonytól, mint Csia Lien úrtól, mindenki fél fürge és csípős nyelvévtől, és hátsó gondolatainak mérgétől, ezzel szemben a férje jószívű úr, ami pedig Ping-ert, Főnix asszony kedvenc szobalányát illeti, nyíltan elentmondani nem mer ugyan szigorú úrnőjének, háta mögött azonban sok bajt rendbe tesz, s az egész szolgaszemélyzet kedveli, mint jószívű szószólót. Elmesélte továbbá, hogyan téveszti meg Főnix asszony minduntalan az öreg taj-tajt, s hogyan tudja jókedvét fönntartani, hogyan ír minden jót mindig a maga javára, hogyan varr minden rosszat más emberek nyakába, hogyan tagadja le a saját hibáit, s hogyan tud mások ellen uszítani és paraszat szítani, hogy mennyire pénzéhes, hogy a pénzt legszívesebben magas hegyekbe halmozná össze, és hogy az öreg taj-tajtól eltekintve ma már az egész házban senki sem szereti. Ilyenekkel és ehhez hasonlókkal hozakodott elő Hszing-er, ravaszul úgy számítva, hogy ilyesmit hallani kellemes lesz a majdani úrnőnek.

— No, szépen megtámadod te háta mögött az úrnődet! Akkor a jövőben nyilván még inkább megtámadsz majd engem! Hiszen én még sokkal rosszabb vagyok, mint ő — vélte nevetve a második Ju lány.

Hszing-er gyorsan térdre esett.

— Ejnye, ménkű üssön belém, ha valaha is megtámadlak! Veled, naj-naj, egészen másként áll a dolog! Mi, szolgák, boldogok volnánk, ha urunk olyan hölgyet vett volna el első feleségül, mint amilyen te vagy. Akkor ez idő alatt nem kellett volna annyi verést elszenvednünk, s állandóan félelem és reszketés között élnünk. Szelídségedet és jóságodat mérték nélkül dicsérjük és áldjuk, hol nyíltan, hol a hátad mö-

gött. Versengünk azért, hogy urunk magával vigyen bennünket, ha távozik hazuról, s alkalmat adjon, hogy neked szolgáljunk! — hízelgett a szolgál.

— Ejnye, te ravasz kópé! No, jól van, állj csak fel! Ne félj, csak tréfáltam az imént, nem vagyok én olyan gonosz. De mondd csak, mit gondolsz, mi lenne, ha én egyszerűen felkerekednék, és személyesen megismerkednék úrnóddel?

Hszing-er ijedt, elhárító mozdulatot tett a kezével.

— Ezerszer és tízezerszer, ne tedd ezt! Hallgass a szavamra, naj-naj, s vigyázz, hogy soha a szeme elé ne kerülj! Óva intelek tőle! Kétarcú ember ő! Behálóz mosolyával és mézesmázos beszédével, közben azonban alávalóságot forral magában, hurkot vet a lábad köré és elgáncsol. Élesre fent törököt és késeket hord magával láthatatlanul. Még pergő nyelvű nővéred sem tudná felvenni vele a versenyt, nem-hogy egy olyan nemes, finom, jófajta természet, mint te. Nem, nem neked való társaság ő!

— Hiszen nem rendszeres kapcsolatra, hanem egyetlen látogatásra gondolok, a forma kedvéért.

— Forma ide, forma oda, óva intelek, naj-naj! Ne gondold, hogy ittam, s nem tudom, mit beszélek! De hidd el, csak lásson meg téged, bájaiddal, melyek vonzóbbak az övéinél, lényeddel, mely megnyerőbb az övéinél, s máris halálos ellenségének fog tekinteni. Ha másokban egy korsónyi van a féltékenység ecetéből, neki egy hatalmas hordó van, színültig telve azzal. Ha az úr ránéz valamelyik szobalányra, s csak egyetlen pillantással juttat neki többet a kelletténél, ez elég ok neki arra, hogy az illetőt férjének jelenlétében siralmasan lehordja és megfenyítse.

— Ejnye, ejnye, mintha valósággal ördög volna. De most mesélj nekem Csu özvegyéről és a Szemek Gyönyörűségének Parkjában lakó fiatal lányokról.

— Nohát, Csu özvegye derék, jó lélek, aki semmi mással nem törődik, mint hogy felügyeljen a fiatal hölgyek tanulására, s kézimunkázni tanítsa őket. Ami a ház négy lányát illeti, hát a legidősebb, Tavasz Érkezése, a császári feleség, a jóság és az erény megtestesülése. A második, Tavasz Köszöntése kisasszony, kissé korlátolt, s emiatt a gúnyneve „Fafejú”. A harmadik, Tavasz Virulása kisasszony, rózsapiros orcái miatt, no meg azért is, mert nemcsak bájos tud lenni, hanem szűrő is, a „Rózsa” gúnynevet kapta. Kár, hogy

nem a jó Cseng taj-tajnak, hanem a gonosz másodfeleségnek, Csaónak az édesgyermeké! Valóban egy főnixfióka került vele tévedésből a hollók fészkébe. A negyedik, Tavasz Búcsúzása kisasszony, Csen herceg édeshúga, nagyon rendes, illedelmes gyermek. Azonkívül van a háznak még két nevelt gyermeke is, két egészen rendkívüli fiatal lány. Az egyik Kék Drágakő, az elhunyt Lin néni gyermeke, a másik Pao-csaj, a mi Hszie nénink gyermeke. Mindkettő egyaránt szép és egyaránt művelt, ha valamelyiket meglátjuk, mi, szolgák, még a lélegzetünket is vissza szoktuk tartani.

— Igen? És miért?

— Mert attól tartunk, hogy az egyiket, a törekeny Kék Drágakő kisasszonyt elfűjük, ha túlságosan erősen szuszogunk, meg hogy a másik, a gömbölyű Pao-csaj kisasszony el találna olvadni, ha túl forró a lélegzetünk.

A szobában levőknek hangosan nevetniük kellett ezen a mókás magyarázaton.

Hanem a tisztelt olvasók nyilván tudni akarják, ki is tulajdonképpen, akit a harmadik Ju lány férjéül szeretne. Türelem, megtudjátok a következő fejezetből.

HARMINCHARMADIK FEJEZET

Egy szenvedélyes lány szégyelli, hogy szenvedélye viszonzatlan, és öngyilkossá lesz. A Rideg Lovag rideg szívvel halad át a Nagy Üresség Kapuján

Pao-er felesége meglegyintette az élceldő Hszing-ert, és nevetve így szólt:

— Hallod-e, amit te itt zabolátlan nyelvvél mesélsz nekünk, hamisat és valóságot keverve, az egészen úgy hangzik, mintha nem uradnál, Csia Liennél, hanem Pao-jü fiatalúrnál szedted volna fel!

— Tulajdonképpen mivel foglalkozik ez az ifjú Pao-jü? — tudakolta a harmadik Ju lány.

— Ó, kérdezd inkább, mivel nem foglalkozik! Annyi bizonyos, hogy semmi okos dologgal — világosította őt fel fintorogva Hszing-er. — Elütött a fajtájától, cseppet sem érdeklődik se a könyvek, se a fegyverek iránt. Cseng úr, az

apja, eleinte foglalkozott még a nevelésével, de aztán feladta régen. Így most teljesen magára van hagyatva. Amúgy külsőleg egészen csinos, jóvágású legény, akin meg se látszik, hogy hiányzik egy kereke. Ha közelebbről odanéz azonban az ember, kiderül, hogy gyengeelméjű és gyüge. Idegének előtt olyan bárgyúnak mutatkozik, hogy alig tud egy mondatot kinyögni. Elkényeztetett anyámasszony katonája ő, s csak akkor érzi jól magát, ha egész halom lány van körülötte, akikkel butaságokat művelhet és szerelmeskedhet. Minden komolyság, minden szilárdság hiányzik ebből a petyhüdt fickóból. Velünk, szolgálkkal, a szeszélye szerint bánik, hol így, hol úgy. Ha jókedve van, tréfálkozik velünk, mintha vele egyivásúak volnának, és mintha rendbéli különbségek nem is lennének. Ha rossz a kedve, visszahúzódik, s ilyenkor mások nem is léteznek a számára. Olyankor még arra sem képes, hogy jó erősen ránk ripakodjék, ha nem úgy viselkedünk, ahogy kell. Így persze nemigen tisztelhetjük őt.

— Ti bizony nehezen kezelhető népség vagytok — vélte mosolyogva a harmadik Ju lány. — Ha egyszer valóban olyan urat kaptok, aki jóindulatú és elnéző, akkor morogtok, és megint csak elégedetlenkedtek.

— Kár érte, helyes fickó különben — sóhajtotta részvétellel a második Ju lány.

— Ugyan, ne hallgass ilyen szolgabeszédre! — folytatta a harmadik Ju lány. — Hiszen magunk is találkoztunk vele már egyszer-kétszer, s megalkothattuk róla a véleményünket. Bizonyos, hogy önmagában véve van a lényében és viselkedésében valami nőies. Nem is csoda, ha valaki csupa aszszony és lány között nő fel. De gyengeelméjűnek és bolondnak mondani nevetséges! Ez tévedés! Emlékszel-e, amikor legutóbb az egyik gyászajtatosságon, melyet a hercegi remete emlékezetére tartottak, összetalálkoztunk vele a koporsónál? Mi, lányok, egy csoportba verődtünk ott. Amikor aztán a szerzetesek bejöttek, és felálltak a koporsó körül, éppen a mi csoportunk elé állt. Ezt mindenki rosszállóan állapította meg. Nem lát-e a szemétől, mondták, hiszen illetlen dolog, hogy olyan ügyetlenül áll oda, és elzárja előlünk a kilátást. Később azonban elárulta nekünk különös viselkedésének okát. Tudja ő nagyon jól, hogy mi illik, s van neki szeme a látásra, hanem tudatosan állott közénk és a szerze-

tesek közé, hogy ne legyünk túlságosan közvetlenül kitéve testük utálatos kigőzölgéseinek. Később pedig, amikor egy korty teát kértél, és a szobaasszony ugyanabba a csészébe akart neked tölteni, amelyből az imént Pao-jü maga ivott, megtiltotta ezt a szobaasszonynak, és megparancsolta, hogy a csészét először öblítse ki, hogy tiszta legyen. Ebből a két kis esetből, melyet hideg szemmel figyeltem meg, kitűnik, hogy nagyon is finom érzésű, s ha fiatal lányok vannak körülötte, akkor csak reánk gondol, és minden másról megfeledkezik. Kívülállók, persze, akik lénye sajátosságait nem ismerik, viselkedését nem is érthetik.

— Te, ha az ember téged így beszélni hall, az a benyomása, hogy ti ketten már értitek egymást — tréfált az idősebb Ju leány. — Mit gondolsz, nem vele kellene-e eljegyezni téged?

Hszing-er szolga jelenlétére való tekintettel a harmadik Ju lány helyesebbnek tartotta, ha fejét lehajtja, és dinnyemagokat rágcsál.

— Nohát, amúgy egész jól találna a kisasszonyhoz — avatkozott bele a kotnyeles Hszing-er. — Ő azonban sajnos már a másé! Hiszen nyílt titok, hogy Lin kisasszony a jövődöbelije. Persze mindketten nagyon fiatalok még, s azonkívül Lin kisasszony az utóbbi időben betegeskedik, ezért nem került még sor a szabályos eljegyzésre. De két-három éven belül az öreg taj-taj bizonyára kinyitja majd a száját, és rendbe hozza a dolgot.

Amíg beszélt, Lung-er szolga visszaérkezett. Azt jelentette, hogy Sö herceg a fiát, Csia Lient, valami fontos megbízatással Pingancsoubba akarja küldeni. Csia Lien úr három-négy nap múlva útnak indul, s mintegy két hetet marad távol. Sürgős úti készületek miatt mára elnézést kér, és kéri a naj-najt, hogy a szóban forgó ügyet egyelőre egyedül intézze tovább. Mihelyt visszatér, maga is tovább foglalkozik a dologgal. Erre aztán a két szolga, Lung-er és Hszing-er elvont. A második Ju lány bereteszeltette mögöttük a ház ajtaját, s anyjával és hűgával együtt korán lefeküdt.

De mielőtt elaludt volna, addig-addig unszolta hűgát, míg csak meg nem tudta választottja nevét.

Amikor másnap délelőtt Csia Lien rövid időre átugrott hozzájuk, s szeretete volna a harmadik Ju lány választottjára.

nak nevét megtudni, a második Ju lány nevetve így szólt hozzá:

— Nem sürgős a dolog, ez idő szerint távol van az illető, s nem lehet tudni, hol és mennyi ideig. Húgom kijelentette, ha egy évig marad még távol, akkor egy évet vár rá, s ha visszatértéig tíz év telik el, akkor hát tíz évig is türelemmel lesz, de ha a fiú időközben meghalna, lenyíratja a haját, és kolostorba vonul. Más férjhez semmi esetre sem megy férjhez.

— Kicsoda hát, aki ennyire megbabonázta? — unszolta feleségét türelmetlenül Csia Lien.

— Ó, hosszú történet az. De azért rövid leszek. Öt évvel ezelőtt történt, a nagymama házában, a születésnapján. Az ünnep tiszteletére színházat játszottak. A közreműködők nem voltak hívatásos színészek, hanem csupa jó családból való fiúk. Volt közöttük egy, aki az ifjú hősnő szerepét játszotta. Hosszabb ideje már, hogy valami ügye miatt elmenekült a városból, és utazásra adta a fejét. Órála van szó. A neve Liu Hsziang-lien.

— Ó, hát ő az? Kiváló, csinos fiú! Ízlése és szeme van a húgodnak, azt meg kell hagyni. Csakhogy a fiú rideg, büszke természet! Közönséges emberekkel mit sem törődik, Pao-jüvel azonban jól megértik egymást. A múlt évben összevekedett bolond fivérünkkel, Hszie Pannal, s hogy családkat a további kellemetlenségektől megkímélje, nyomtalanul eltűnt akkor a városból. Talán Pao-jü szolgájától megtudhatunk valamit a holléte felől. Persze állhatatlan vízínővény ő, mely sodródik az árral. Évek is eltelnek, amíg eszébe jut, hogy újra megmutassa magát. Húgod feltehetőleg hiába fog várni rá. Jobban tenné, ha meggondolná a dolgot.

— Sógor, úgy látszik, te még mindig nem ismeresz engem — szólt közbe hirtelen a harmadik Ju lány, a szomszéd szobából belépve. — Azt szoktam mondani, amit gondolok. Vagy Liu úr, vagy senki! És ennél maradok! Mától kezdve böjtölni és imádkozni fogok, anyámat gondozom, és erre a fiúra várok, még ha száz évig kellene is várnom. S ha nem beszélek őszintén, az történnék velem, ami most ezzel a hajtúval! — tette hozzá ünnepélyesen. Kihúzott a hajából egy jáde hajtűt, s kettétörte. Aztán újra eltűnt a szomszéd szobában.

Csia Liennek bele kellett törődnie a lány elhatározásába. Megkísérelte tehát, hogy Pao-jü kedvenc szolgájából, Ming-jenből kivegyen valamit a Rideg Lovag hollétéről. De Ming-jen semmit sem tudott, s a szomszédság közötti kutatás ugyancsak eredménytelen maradt.

Kevéssel ezután Csia Lien, miután még két éjszakát eltöltött a Virágos Ág utcában, útnak indult Pingancsou prefektusi városba.

Három napja volt már úton, amikor egy kereskedőkaravánnal találkozott. Amikor közelebb értek egymáshoz, a tizenkét lovas között legnagyobb meglepetésére unokafivérért, Hszie Pant fedezte fel. És ami még jobban meglepte, oldalán egészen békésen ott lovagolt egykori ellensége, a Rideg Lovag. Kölcsönösen üdvözölték egymást, s közös pihenőre betértek egy közeli kocsmába.

— Hogyan lehet az, hogy benneteket, egykori bajvívó ellenfeleket, ma olyan békés együttlétben látlak? — tudakolta Csia Lien.

— Utazás közben Pingancsou vidékén rablóbanda támadta meg és fosztotta ki karavánomat. Véletlenül és éppen a legjobbkor jött segítségemre Liu fivérem az apódjaival. A rablókat megfutamtította, zsákmányukat elvette, s megmentette életemet, valamint embereim életét. Köszönetemet visszautasította, így hát vérszerződéssel kötött barátságot ajánlottam neki. Így lettünk örök időkre hűséges barátok, s most egy ideig együtt utazunk. Útjaink azonban hamarosan újra elválnak. Én a fővárosba térek, ő pedig kétszáz lit tesz meg majd déli irányban, hogy felkeresse egy nagynénjét. Mihelyt ügyeimet odahaza elintéztem, menyasszonyt és házat fogok neki szerezni, s ráveszem, hogy a fővárosban telepedjék le.

— Menyasszonyt? Ó, akkor pompásan egybevig minden, mindjárt megfelelő javaslattal is szolgálhatnék — kapott a szón Csia Lien, s elmesélte titkos házasságát a második Ju lánnyal, majd mesélt a fiatalabb Ju lányról is, aki még kapható. Hogy a harmadik Ju lány a Rideg Lovagot maga is férjül választotta, arról hallgatott, s hasonlóképpen azt is lelkére kötötte fivérének, hogy odahaza egy szót se ejtsen az egész történetről.

— Ez a ravasz ötlet már régóta eszedbe juthatott volna! Megérdemli a fukar Főnix nővér! — vélte Hszie Pan kárör-

vendően, s lelkesedéssel helyeselte a házasság tervét. A Rideg Lovag azonban kijelentette:

— Mindez nagyon szép és jó, azonban fejembe vettem, hogy csak egészen különleges szépséget veszek feleségül. Pénzre és származásra nem fektetek nagy súlyt. Efelől mindenestre biztosat kellene tudnom, mielőtt javaslatodra igent mondanék.

— Ó, teljesen nyugodt lehetsz — biztosította Csia Lien buzgón. — De mire jók a szavak? Látnod kell őt, látnod! Akkor meg leszel győzve. Nem találsz még valakit, ki szépségben utolérje!

— Rendben van. Akkor hát körülbelül egy hónap múlva a fővárosban leszek. Előbb még felkeresem a nagynénémet — jelentette ki a Rideg Lovag.

— Tisztelet-becsület az ígéretednek, te azonban állhatatlan természet vagy, árral sodródó vizinövény. Nem tennéd meg inkább, hogy szavadat valamilyen látható módon, valamiféle jegyajánékkal erősítenéd meg? — vetette fel Csia Lien mosolyogva.

— Semmit se félj, sógor uram, bízhatok a szavamban. Nem vagyok nagyon vagyonos, s amellettt úton vagyok. Honnan vegyek most megfelelő ajándékot? — felelte a Rideg Lovag.

— Hadd legyen az ajándék az én gondom — ajánlkózott Hszie Pan.

— Hiszen nem kell annak mindjárt valami drága ékszernek lennie, aranyból, ezüstből és ékkövekből. Megteszi valami olyan csekélység is, amelyet viselsz. Csak valami személyes jellegű emlék legyen, különben talán el se hiszi majd — makacskodott Csia Lien.

— No, jól van, akkor hát kapja meg ezt a kardot az oldaláról, ezt a kettős pengéjű fegyvert. Családom régi, öröklött darabja ez. Mindig hűségesen őriztem — határozott a Rideg Lovag.

Ittak még néhány csészével, aztán felkerekedtek, s ellentétes irányban utaztak tovább. Csia Lien elintézte megbízatását a pingancsoui prefektusnál, s két hét múlva visszatért a fővárosba.

Első útja a Virágos Ág utcába vezetett. Eltekintve a hercegi sógor két titkon lebonyolított s teljességgel gyümölcstelen látogatásától, távolléte alatt itt semmi jelentős dolog

nem történt. A három Ju hölgy zárt ajtók mögött csendesen őrizte a házat, s idejét serény kézimunkázással töltötte. Csia Lien büszkén számolt be a Rideg Lovaggal való eredményes találkozásáról, s átnyújtotta a harmadik Ju lánynak jegyajándékát, a kétpengéjű „kacsapár-kardot“.

A lány közelebről szemügyre vette a furcsa jegyajándékot. Egy gyöngyökkel és ékkövekkel kirakott közös hüvely két teljesen egyformán megmunkált, hidegen szikrázó, élesre fent pengét rejtett. Az egyik pengébe a jüan-írásjegyet vésték, ami „kacsahímet“ jelent, a másikba a jang-írásjegyet, melynek jelentése „kacsanőstény“.

A harmadik Ju lány nagyon boldog volt. Fogta a kettős kardot, bevitte leányszobájába, s a falra akasztotta az ágya fölé. Azt akarta, hogy mindig szeme előtt legyen, s hogy a kard látása erősítse meg addig a napig, amelyen szerelme maga jön el érte, és házába vezeti.

Csia Lien két napig időzött naj-najánál a Virágos Ág utcában, csak azután ment a nyugati palotába, hogy apjának jelentést tegyen, és Főnix asszonyt üdvözlje. Főnix időközben meggyógyult hosszú betegségéből, megint kijárt, és el tudta látni szokott feladatait a háztartás vezetésében. Végül Csia Lien Csen herceget is felkereste, s közölte vele a harmadik Ju lány szerencsésen tető alá hozott eljegyzését. A herceg meglehetősen szórakozottan és közönyösen hallgatta beszámolóját. Elkeserítette ugyanis, hogy ő maga hiába fáradozott szép sógornőinek kegyeiért, minden fáradozása eredménytelen maradt. Ezért arra szorítkozott, hogy zsebébe nyúljon, s néhány tucatnyi taelt adjon a hozományhoz, a továbbiakat pedig mind unokafivérére, Csia Lienre bízta.

A nyolcadik hónapban a Rideg Lovag valóban megjelent a fővárosban. Az első napon felkereste Hszie nénit és új barátját, Hszie Pant, aki alaposan megfázva, erős náthával feküdt ágyában. Hszie néni már nem haragudott rá, amiért annak idejét összetűzött a fiával; most már csak a barátot és életmentőt látta benne, s köszönettel és figyelmességekkel halmozta el. Hogy köteles hálájuk egy részét leróják, anya és fia magukra vállalták, hogy a küszöbönálló lakodalmat megrendezik, s minden költséget a maguk zsebéből fedeznek, amibe a Rideg Lovag örömmel bele is egyezett.

Másnap aztán baráti látogatás következett Pao-jünél. A Rideg Lovag szeretett volna közelebbit is megtudni Csia Liennek a második Ju lánnyal való titkos házasságáról. De Pao-jü is keveset tudott erről, Ming-jentől származó mende-mondákból.

— Ebbe a kényes ügybe lehetőleg nem is szeretnék belekeveredni — tért ki a kérdés elől. — De mesélj magadról! Hallottam, hogy Csia Lien fivér Pingancsou felé utaztában találkozott veled, s hogy fontos dolgokat beszéltetek meg. Miről volt szó?

A Rideg Lovag elmesélte útközben létrejött eljegyzését a harmadik Ju lánnyal.

— Nos, ehhez csak szerencsét kívánhatok — biztosította Pao-jü szívből jövő örömmel. — A lány valóban ritka szépség, méltó társad lesz.

— De ha olyan nagyon szép, akkor csak azt nem értem, miért választott éppen egy olyan szegény ördögöt, amilyen én vagyok. Amellett sógora meglehetősen távol áll tőlem — mondta a Rideg Lovag elgondolkozva. Az a kétely támadt benne, hogy Csen herceg egy levitézlett szeretőjét tukmálták rá. — Elég meghökkentő, hogy útközben, véletlen és futólagos összetalálkozásunk alkalmával vettek rá erre a házasságra. Hiszen nem tételezhetem fel, hogy olyan lány, mint ő, fusson egy férfi után. Most már szinte sajnálom, hogy zálogul hagytam neki a kardomat. Előbb mégiscsak érdeklődnöm kellett volna felőle.

— Igazán fölöslegesen aggodalmaskodsz. Ragaszkodsz ahhoz, hogy a jövődbelid különleges szépség legyen, most meg mégis ingadozni kezdesz. Vágj csak neki, és ne sokat töprenkedj!

— Valóban olyan biztos vagy benne, hogy olyan szép az a lány? Mert amint látom, személyéről és családi körülményeiről nem tudsz semmi közelebbit.

— Csen hercegnő mostohatestvére, született Ju lány. A keleti palotában most lezajlott gyászünnepségeken vele, az anyjával meg a testvérével gyakran találkoztam, így hát pontosan tudom.

A Rideg Lovag bosszúsan toppantott a lábával.

— Eredj a keleti palotáddal! Az egyetlen, aminek ott nincs rossz híre, a két márványoroszlán a kapu előtt. Nem, ez a história nem tetszik nekem, ebbe én nem megyek bele!

Sértő kijelentését rögtön meg is bánta, észrevéve, hogyan száll barátja arcába a szégyenpír. Gyorsan felállt, és szertartásosan meghajolt előtte.

— Összevissza fecsegtem, és halált érdelek, nevetlenségemért — mentegetőzött. — De mondd meg nekem legalább, milyen a természeted?

— Ó, kérlek, minek kérdezel még engemet? Hiszen láthatóan többet tudsz, mint én. S bizonyára nekem is rossz a hírem, s nem lehet hinni nekem.

— Kérlek, ne haragudj rám! Megfeledkeztem magamról.

— Jól van! Ne beszéljünk többet róla!

A Rideg Lovag belátta, hogy kedveszegett barátjából nem tud többet kiszedni. Röviden és előírásosan még egyszer meghajolt, és elköszönt. El volt szánva rá, hogy az elsietett eljegyzést, melyet egyre aggályosabbnak látott, felbontja.

Fel is kerekedett azonnal, hogy közölje elhatározását Csia Liennel, aki akkor éppen a második Ju lánynál volt, a Virágos Ág utcában. A gyanútlan Csia Lien a legnagyobb szívélyességgel és meghittséggel fogadta, azonnal a ház úrnőinek fogadósobájába vezette, s ott bemutatta jövődöbeli anyósának. Csodálkozott is nagyon azon a merev, szertartásos módon, ahogyan az állítólagos vő Ju asszony előtt meghajolt, s még inkább elcsodálkozott, amikor azt hallotta, hogy nem anyósának, hanem néniének szólítja, magáról pedig nem mint vőről, hanem csak mint „később születtetről“ beszél. Teljes mértékben meg volt lepve, amikor teaivás közben a Rideg Lovag egyszerre csak minden átmenet nélkül így szólt:

— Legutóbbi megegyezésünk a véletlen elsietett műve volt. Nagynéném, akit kevéssel utána felkerestem, már döntött jövődöbelim felől, és azt kívánja, hogy a negyedik hónapban feleségül vegyem. A kegyeletes tisztelet azt követeli tőlem, hogy alávessem magam nagynéném akaratának. Ezért sajnos vissza kell lépnem megegyezésünktől, s vissza kell kérnem zálogul adott jegyajándékomat. Ha valami közönséges ékszerdarabról lenne szó, nem ragaszkodnék hozzá. Ez a kard azonban, mint apáim és őseim hagyatéka, becses és szent előttem. Szeretném tehát visszakapni.

Csia Lien nem akart hinni a fülének, amikor ezt meghallotta.

— Fivérem tévedésben van. A szerződés szerződés! — kiáltott fel megrökönyödve. — Hiszen éppen azért ragaszkodtam a jegyajándékhoz, hogy valami látható zálogod is legyen, ha szavadat megbánnád. Hova is vezetne, ha mindenki tetszés szerint visszaléphetne a jegyességtől? Nem, amit te kívánsz, az lehetetlen!

— Kész vagyok bármilyen vezeklésre, melyet fivérem kiszab rám. Kardomat azonban vissza kell kapnom — ragaszkodott álláspontjához a Rideg Lovag mosolyogva.

Csia Lien felelni akart valamit, de a Rideg Lovag felállt, és kihívta őt, hogy a vitát ne Ju asszony jelenlétében folytassák. Éppen el akarták hagyni a termet, amikor a szomszéd szobába vezető ajtó felnyílt, és a harmadik Ju lány lépett be rajta. Az egész vitát végighallgatta a szomszédból. Hát azért várta-várta szerelmét annyira, hogy most azt hallja: tudni se akar róla! Talán a Jung-kuo palotában hallott felőle valami kedvezőtlen? Talán szégyentelen szajhának festették le őt neki, aki nem méltó rá, hogy törvényes feleségévé legyen? Ha most engedi, hogy minden további nélkül távozzék, odakünn talán Csia Lien és a Rideg Lovag közt még valami rút civakodásra kerül sor miatta. Hirtelen elhatározással letépte tehát a kétpengéjű kardot a falról, kihúzta a hüvelyből a női pengét, s azt jobbójával köntösének ujja mögé rejtette; majd bal kezébe fogta a hüvelyt, amelyben a férfigenge volt, úgy lépett a szobába.

— Vitátok fölösleges. Jegyajándékomat önként visszadom — szólt könnyekbe fúló hangon, s odanyújtotta a Rideg Lovagnak a férfigengét rejtő hüvelyt. Ugyanakkor előhúzta az elrejtett női pengét, s egy hirtelen, erős rándítással finom vonalú nyakába dőfte. Rémülten ugrottak oda a többiek, hogy lefogják. De már késő volt. Az őszibarack letört virágának szirmai akkor már pirosan terültek el a földön, s a meghasadt nefritdomb soha többé fel nem kel!

A halott anyja az első ijedség után hangos jajveszékelésbe kezdett, s átkozta és gyalázta a Rideg Lovagot. Csia Lien megragadta őt, s megparancsolta embereinek, kötözzék meg, és cipeljék a törvényszék elé. A második Ju lány azonban sietve gátat vetett könnyeinek, s megakadályozta ebben a férjét.

— Nővérem szabad elhatározásából cselekedett. Ez az úr se kényszerít, se erőszakot nem alkalmazott vele szemben

— mondta. — Ha az ügyet odaráncigálsz a törvény elé, ezzel a történeten mit sem változtatsz, és házunkra csak gyalázatot hozol. Hagyd az urat, hadd menjen útjára!

Csia Lien kénytelen volt igazat adni neki, és szabadon bocsátotta a Rideg Lovagot. Ez pedig még mindig kábultan állott ott, s könnyeit törölgette, melyek lassan peregtek végig az arcán. — Micsoda nagyszerű, hőtlelkű lány! Ki gondolta volna! Átok reám, aki ezt a veszedelmet hoztam! — mormogta maga elé, gondolatokba merülve. Egy tapodtat sem mozdult helyéről, amíg el nem hozták a koporsót, s bele nem fektették a szerencsétlen halott lányt. Kezét a koporsóra tette, s egy ideig hangos szóval siratta a halottat. Miután így leróttá kegyeletét, búcsút vett, és lassú léptekkel távozott. Gondolatokba merülve, szemrehányásokkal kínozza magát, ment és mendegélt, megfélekezve útról és célról egyaránt.

Egyszerre csak halk neszt hallott, mely mintha selyemruhák suhogása és arany karperecek s jáde övdíszek csörgése lett volna, aztán hirtelen a harmadik Ju lány állott előtte. Egyik kezében az ő kétpengéjű kardját tartotta, a másikban egy irattekercset, és panaszosan így szólt hozzá:

— Bolond szerelemben öt esztendeig vártam rád. Én ostoba, nem tudtam, hogy szíved is olyan rideg, mint a szemed. Nos, esztelen szerelmemért halállal kellett lakolnom. Most a Kiábrándult Ébredés Tündérének szolgálatában állok, aki a Nagy Üresség Birodalmában uralkodik. Tisztem az, hogy a meg nem fizetett szerelmi tartozások levéltárában boldogtalan szerelmek nevezetes eseteit jegyezsem fel, és lássam el megjegyzésekkel. Azért jöttem, hogy örök búcsút vegyek tőled, mert a sors megtagadta tőlünk, hogy még egyszer viszontlássuk egymást.

Könnyekkel szemében hajolt meg a lány, hogy üdvözölje őt. A fiú odarohant, át akarta karolni, és vissza akarta tartani. A lány azonban szelíden félretolta kezét, s eltűnt előle. Ekkor a fiú hangosan zokogni kezdett, s ettől felébredt, mert csak álmodott. Amikor szemét felvetette, maga körül régi, romba dőlt templomfalakat látott. Oldalán egy fickó ült, mocskos taoista papruhában. Egyik lábára sánta volt, és bolhák fogdosásával foglalkozott.

— Mester, ki vagy te, és hol vagyunk? — kérdezte a különös idegentől.

— Azt magam sem tudom, de mindegy is. Csak azt tudom, hogy egy kis pihenő van mögöttünk — hangzott a furcsa felelet. A Rideg Lovagnak jeges borzongás futott végig a hátán a hirtelen felismeréstől. Kihúzta kardpengéjét, s lemetszette haját. Aztán követte a különös idegent a bizonytalanba.

HARMINCNEGYEDIK FEJEZET

Főnix asszony kihallgat egy szolgát, és rájön ura meszterkedéseire. A sajnálatra méltó Ju lányt sikerül tör be csalni

A harmadik Ju lányt még halála napján koporsóba tették, s a városfal előtt teljes csöndben elföldelték. Hirtelen halálának híre szobalányok pletykázása folytán Hszie néni fülébe jutott. Hszie néni ez a dolog rendkívül elszomorította és megdöbbenetette. Hiszen annyira örült neki, hogy amiért a Rideg Lovag megmentette fiának, Hszie Pannak életét, ő hálából segíthet neki tető alá hozni a harmadik Ju lánnyal való házasságát. Azonfölül nászajándékol egy egész házat szánt neki, berendezéssel együtt.

— Mit szólsz ehhez a szomorú, rejtélyes esethez? — kérdezte sóhajtván lányát, Pao-csajt. — A szegény lány a Rideg Lovaggal, fivérével felesküdt barátjával járt jegyben. Most aztán közvetlenül a házassága előtt öngyilkos lett, jegyese pedig nyomtalanul eltűnt azóta!

— Ebben is annak a régi tételnek igazsága bizonyosodik be újra, hogy nekünk, embereknek, kiszámíthatatlan a végzetünk, akárcsak a szelek járása és a felhők alakja. Estétől reggelig sorsunk sok körülménytől hirtelen jóra vagy rosszra fordulhat. Így rendeltetett — bölcselkedett Pao-csaj. — De mit segít a töprenkedés és a panasz? A lány meghalt, s vissza nem hozhatjuk többé. Törődj bele, fordulj érdeklődéssel az élet felé, s foglalkozz a magunk dolgaival! Hszie fivér néhány hete visszatért már délről s a magával hozott árut időközben bizonyára eladta. Itt volna az ideje, hogy embereinek, akik hónapokon keresztül úton voltak, s megosztották vele a fáradalmakat és veszélyeket, szerencsés

hazatérésük megünneplésére lakomát adjon. Beszélned kell fivéremmel, s rá kellene szorítanod, hogy az illem követelményének eleget tegyen.

Hszie néni éppen válaszolni akart, amikor a nevezett maga is megjelent. Feldúltan s izgatottan kiáltotta oda a két nőnek:

— Hallottátok már a szomorú eseményeket? Ju unokanővér halott! Liu fivér eltűnt!

— Éppen erről beszélgettünk. Milyen szomorú! — sóhajtott Hszie néni.

— Állítólag egy taoista szerzetessel ment el.

— Ez még különösebbé teszi az egészet. Hogyan is juthatott egy értelmes fiatalember ilyen bolond ötletre? Mint-hogy barátod, és egészen egyedül áll a világban, törődnöd kellene vele, kutattatnod kellene utána. Egy ilyen nyomorúságosan tengődő koldus szerzetessel aligha juthatott messzire. Valószínűleg a közelben rejtőzködik valahol egy templomban.

— Legényemmel a város egész környékét átkutattam utána, de nyomát se lelte.

— Jól van, ezzel eleget tettél baráti kötelességednek. De ne hanyagold el a magad ügyeit se! Embereidnek, akik téged háromezer li távolságra elkísértek, és négy-öt hónapra át hűségesen megosztották veled a fáradalmakat és veszélyeket, köszönetképpen méltó ünnepi lakomát kell adnod. Nyilván megérdemelték.

Hszie Pan egyetértett vele, s néhány kipróbált üzletvezetőjének és útitársának még azon a napon meghívót küldött az ünnepi lakomára. Amikor aztán a társaság az asztalnál összegyülekezett, beszélgetés közben az egyik vendég így kiáltott fel:

— Két jó pajtás hiányzik még az asztaltól!

— Kicsoda? — kérdezték.

— Csia Lien úr és vendéglátónk felesküdt barátja, a Rideg Lovag. Miért nem hívtátok őket?

Hszie Pan arca elborult, és mélyen felsóhajtott.

— Fivérem kevéssel ezelőtt újra elutazott Pingancsoubába. Ami azonban Liu barátomat illeti, nevének pusztá említése is fájdalommal tölt el. Egészen különös történet ez. Váratlanul lemondott a világ hívságairól, s egy ismeretlen taoista pap társaságában eltűnt. — Aztán elmesélt mindent, amit

barátja eljegyzésének tragikus kimeneteléről és barátja hirtelen eltűnéséről tudott.

— Milyen különös! — hangzott mindenfelől, s az egyik üzletvezető a következőket tette hozzá:

— Egy vevő az üzletben nemrégiben elmesélt egy ugyanilyen esetet egy szerzetesről, aki két-három mondattal állítólag elvarázsolt és láthatatlanná tett valakit. Már nem tudom, hogy volt pontosan, mi eladással voltunk elfoglalva, nem értünk rá a vásárlók fecsegésére figyelni.

— Ugyan, a dolog bizonyára egészen másképpen áll — jegyezte meg egy másik kételkedve. — Egy olyan bátor, eszes, erős, fegyverforgatásban jártas ifjú, mint Liu úr, csak nem hagyja, hogy valami jöttment szerzetes elvarázzolja? Talán csak megtévesztés végett csatlakozott hozzá, hogy rájöjjön varázsló fogásainak és hókuszpókuszainak nyitjára. Alaposan meg fogja majd tréfálni a csalót.

— Így lesz ez! — helyeselt hevesen Hszie Pan. — Valóban nem szabadna túrni ezeknek a személynyvesztőknek a mesterkedéseit, hiszen fogásaikkal csak elkápráztatják és megszedítik a népet.

— Nem kutattál a barátod után? — kérdezték tőle.

— Dehogynem, városfalon innen és túl, mindenütt kutattam. Ámde, nevetni fogtok, nem akadtak a nyomára — jelentette ki, megint elbizonytalanodva, Hszie Pan.

Az asztal körül meghökkent hallgatás állott be, csupán hosszú vagy rövid sóhajok hangzottak, a vidámság nem tudott többé felülkerekedni, s alig néhány csésze kiürítése után a társaság nyomott hangulatban oszlott szét.

Egy következő napon történt, hogy szabad órájában Gyöngyszem átment Főnix asszonyhoz, hogyléte felől érdeklődni. Sokáig azonban nem maradt ott. Mintha valami nyugtalanságot vett volna észre, mely a levegőben lógott, izgatottan súgdolózó szobalányokat látott, s félfüllel hallott valamit egy kihallgatásról, amelyre Főnix asszony ezt a kapust vagy azt a szolgát berendelte. Így hát nem akart zavarni.

Alighogy elment, Főnix asszony a második kapu egyik kapusa, Vang-er után küldött.

— Hogy volt ez? Mit hallottál? — kérdezte Főnix asszony Ping-er szobalányt, mielőtt Vang-er megérkezett volna.

— A szolgáló, aki nekem elmondta, az előbb a második kapunál egy beszélgetést hallgatott ki, melyet Vang-er folytatott az úr két szolgájával. Valami második naj-najról beszéltek, aki sokkal szebb, jobb és barátságosabb, mint a régi naj-naj; ezen téged értettek...

Bejelentették Vang-ert. Főnix asszony hallgatást parancsolt Ping-ernek, s behívatta. A kapus tisztelettudó testtartással, oldalához szorított karral, félénken állt meg a szoba küszöbén.

— Lépj közelebb! Ki akarlak kérdezni — parancsolta Főnix asszony, mire a kapus a belső szoba küszöbéig jött előre.

— Mit tudsz te arról a személyről, akivel férjem a házon kívül tölti az idejét?

Vang-er fél térdre ereszkedett.

— A rabszolga nap mint nap a második kapunál teljesít szolgálatot. Honnan tudhatná, mit csinál az úr odakünn?

— Persze, te semmiről sem tudsz!

Vang-er most egészen térdre esett.

— Azazhogy történetesen jelen voltam, amikor Hszing-er és Hszü-er az előbb a második kapunál egymással fecsegett. Én csak csendre intettem őket. Amiről beszéltek, abból én semmit sem értettem. Kérdezd meg Hszing-ert. Ő az, aki az urat állandóan elkíséri, amikor elmege hazulról.

— Eh, te is éppen olyan semmirekellő vagy, mint a többi csöcselék népség! — kiáltott rá Főnix asszony felbőszülten. — Mint valami folyondár, úgy összevissza bonyolódtok és gabalyodtok egymással; csak azt ne képzeljétek, hogy az orromnál fogva tudtok vezetni. Szaladj és hozd nekem ide Hszing-ert! Előbb kihallgatom őt. Aztán még egyszer sorra kerülsz te is!

— Si, si! — dadogta Vang-er, leborult, aztán feltápászkodott és kifutott, hogy egy idő múlva Hszing-errel együtt térjen vissza. Hszing-er félénken, habozva állt meg a külső küszöbön.

— Idejönni! — förmedt rá Főnix asszony. — Szép kis históriák ezek, amiket te az uraddal műveltél! No csak, ki vele, beszélj!

Az asszony zord arckifejezése és hanghordozása minden addig még színlelt biztonságától megfosztotta a szolgát.

Zavarában nem jutott semmi jobb eszébe, mint hogy térdre essék, és homlokát a földre fektesse.

— A dologban magában nem vettél részt — folytatta Főnix asszony szelídebben. — De miért nem jelentetted nekem rögtön? Ezt a szemrehányást nem hallgathatom el előled. Nos hát, kérek, mondd a teljes igazságot! Akkor kímélni foglak. De jaj neked, ha üres kibúvókkal hozakodsz elő! Inkább jó előre győződj meg róla, hogy a fejed dinnyéje biztosan ül-e még kocsányán!

Remegve csúszott Hszing-er kissé közelebb, s újabb leborulást hajtott végre.

— A rabszolga egyáltalán nem is tudja, mi rosszat művelt ő az úrral! — mondta aztán, amennyire csak tudta, elfogódottság nélkül és vakmerőn.

— Kenjetelek le neki néhányat! — parancsolta Főnix asszony fellobbanó haraggal. Vang-er odarohant, s már éppen végre akarta hajtani parancsát, de Főnix asszony újra megálljt parancsolt neki.

— Nem, inkább ő maga pofozza magát! Később még lesz idő, hogy más kezeket is fárasszunk e teknősbéka miatt.

Hszing-er jobbra-balra hajladozott tehát, s jó nagy lendülettel vagy tizenkét erős pofont mért ki magának, míg csak úrnője megálljt nem kiáltott neki.

— Nos, mit tudsz erről az új naj-najról, akit a hírek szerint urad szedett fel magának odakünn a városban?

Hszing-er letépte fejéről a sapkát, s meztelen homlokát olyan hevesen ütötte néhányszor a padló téglalapjaira, hogy az ütések tompán visszhangzottak, mint a hegyekben a kiáltás.

— Kegyelem szegény fejemnek, ígérem, hogy nem lódítok többet!

— Állj fel és beszélj!

Hszing-er feltápáskodott, s bevallott mindent, amit tudott. Hogyan ment ki egy nap Jü Lu intező Csen herceghez a Vaszácsos Templomba, hogyan kísérte őt vissza Csia Lien úr a keleti palotába, és beszélgetett útközben Csia Zsung úrral Csen herceg két sógornőjéről, s dicsérte bámulva kiválóságát és erényeit, és hogyan ajánlkozott Csia Zsung úr, hogy a második Ju lányt neki másodfeleségül megszerzi.

Itt tartott vallomásában, amikor Főnix asszonyból, aki csak úgy fuldoklott a dühtől, a következő haragos szavak törtek elő:

— Tehát ő! Méghozzá egy rokon! Micsoda nyomorult, pofátlan teknősbékatojás!

Hszing-er riadtan szakította félbe beszámolóját, gyorsan leborult, s alázatos odaadással meredt maga elé.

— Fejezd csak be! Mért nem beszélsz? — unszolta Főnix asszony.

— De nem fogja a naj-naj bántani a rabszolgáját, ha tovább beszél? — igyekezett Hszing-er az óvatosság kedvéért előbb biztosítani magát.

— Szamárság. Tovább!

És Hszing-er folytatta az elbeszélést, hogyan állott rá az úr örömmel unokaöccse tervére.

— Hogy aztán a tervet hogyan valósították meg, arról mit sem tudok.

— Természetesen, egy küldönc nem is értesülhet mindenről, amit az uraság tesz és vesz. Tovább!

— Később aztán Csia Zsung úr Csia Lien úrnak szerzett egy házat, és azt berendezte...

— Egy házat? Hol? — szakították megint félbe.

— A keleti palota mögött.

— Aha! És mi semmit sem vettünk észre! Mintha csak halottak lettünk volna! — fordult Ping-er szobalányhoz megróvó pillantással Főnix asszony.

— Csen herceg aztán pénzzel kártalanította a Csang családot. Hogy az összeg pontosan mekkora volt, azt nem tudom — folytatta Hszing-er.

— A Csang család? Hát annak mi köze hozzá?

— Tudnod kell, hogy a második naj-naj...

Félbeszakította magát, s egy csattanós pofont adott magának. Hogyan is feledkezhetett meg annyira magáról, hogy a naj-naj jelenlétében egy második naj-najról beszéljen! Ez a mulatságos önbüntetés még Főnix asszonyt is mosolyra készítette, noha a tényállás egyébként nagyon is komoly volt; s a tőle jobbra és balra álló szobalányok és szobaasszonyok gyorsan eltakarták kezükkel a szájukat, és vele nevettek.

— Csen hercegnő húga — javította ki magát a szolga — eredetileg a Csang család egyik sarjával, egy bizonyos Csang Huával járt jegyben. A család újabban nagyon szegényes

viszonyok között él, s így késznek mutatkozott rá, hogy valami kártérítés ellenében lemondjon az eljegyzett lányról.

— Hallottátok? Mik ki nem derülnek! — fordult Főnix asszony fejcsóválva a környezetéhez. — S ez a pimasz az elején még azt állította, hogy nem tud semmiről!

— Csia Lien úr a házat újonnan kifestette, kitapétáztatta és berendeztette, s aztán otthonába vezette a második Ju lányt.

— Ki kísérte a nőt?

— Csak Csia Zsung úr és néhány szobalány meg szoba-asszony.

— Nem Csen hercegnő?

— Nem. Csen hercegnő csak meglátogatta két nap múlva, s ajándékot vitt neki.

— Hát ezek azok a tennivalók, amelyek azóta napok hosszat a keleti palotához kötötték! — sziszegte Főnix asszony. — Lakik még valaki annál a nőszemélynél?

— Az anyja meg kevéssel ezelőtt még a húga is, aki nemrégiben elvágta a torkát.

— Miért tette ezt?

Hszing-er mesélt a lány boldogtalan szerelméről s a Rideg Lovaggal való eljegyzéséről, amely felbomlott.

— Jól tette az a Liu, hogy idejében megszabadult ettől a társaságtól! — vélte Főnix asszony. — Van még valami?

— Nem hinném. Amit pedig elmondtam, az szóról szóra a tiszta igazság. Érdeklődjék utána a naj-naj, s ha valami hazugságon kap rajta, akkor ám veressen halálra.

— Volna okom rá elegendő, te majom. Felállni!

Hszing-er még egy leborulást hajtott végre, aztán felállt, és kifelé settenkedett. Már a küszöbön volt, amikor Főnix asszony újra visszahívta.

— Úgy látszik, nagyon sietsz, hogy mielőbb új naj-najodhoz érjél. Szeretnéd a dolgokat kifecsegni, s magadnak jutalmat kiérdemelni, mi? De ebből semmi sem lesz. Mától kezdve abba a házba a lábadat se teszed be, s mindenkor az én rendelkezésemre állasz, megértted?

— Si — ígérte Hszing-er, és elvonult. De újra visszahívták.

— Most aztán rohansz, és mindent elmondasz uradnak, igaz?

— A szolga nem merészkedik ilyesmit tenni.

— Nem is ajánlanám neked, ha az életed kedves. Elinnét! Kotródj!

Aztán Vang-ernek kellett elébe állnia. Főnix asszony egy ideig átható pillantással méregette a kapust, aztán így szólt:

— Derék fickó vagy, Vang-er. Meg vagyok elégedve veled. A jövőben pedig mindig jelentsd csak, ha odakünn valami a füledhez jut. Bízhatok benned? Jól van! Elmehetsz.

— Na, mit szólsz hozzá? Csinos kis história, mi? — fordult Ping-erhez. Ping-er csak mosolygott. Főnix asszony a díványra vetette magát, ivott egy korty teát, és gondolkodott. Hirtelen felvonta a szemöldökét. Egy terv fogamzott meg benne. Odaintette magához Ping-ert.

— Cselekednünk kell, mégpedig nyomban, mielőtt férjem visszatérne útvjáról! — mondta, s elkezdte magyarázni tervét a szobalánynak.

Az úton levő Csia Lien lakóterületén a következő napokban nagy sürgés-forgás támadt. Egy sereg kőműves, ács, mázoló, asztalos és egyéb iparos állított be, s Főnix asszony utasítására rendbe tette a ház három lakószobából álló keleti szárnyát. Ezek a helyiségek ugyanolyan tapétát, szőnyegeket, bútorokat, takarókat, ajtófüggönyöket és egyéb berendezési tárgyakat kaptak, mint azok a helyiségek, amelyekben Főnix asszony maga lakott. Azon a napon, amelyen a munkát befejezték, s az iparosok a házat elhagyták — a kilencedik hónap tizennegyedik napja volt ez —, Főnix asszony az anyahercegnőhöz küldetett, s azt üzenté neki, hogy másnap elmegy ebbe és ebbe a templomba, tömjént égetni és imádkozni.

Másnap kocsiba szállt, s Ping-er és Feng-er szobalányoknak, valamint Vang-er kapus feleségének és Csou Zsuj intéző feleségének kíséretében eltávozott hazulról, nem éppen az általa megjelölt templomba, de a Virágos Ág utcába, a második Ju lány házába. Hszing-ert magukkal vitték, neki kellett utat mutatnia, és a látogatót bejelentenie. A második Ju lány alaposan meg is lepődött, amikor egyszerre csak, egész testében reszketve, Pao-er felesége szaladt hozzá, izgatottan jelentve:

— A nagy naj-naj jön látogatóba!

A meglepetéstől azonban hamarosan felocsúdott, az ajtóhoz futott, s a látogatót illedelmesen a fogadószobába vezette, a díszhelyre udvariasan párnákat tétetett számára, s vendégét teával kínálta. Fiatalságával mentegetőzött, mindazt, ami történt — mondta —, anyja meg Csen hercegnő intézték a feje felett, és biztosította Főnix asszonyt, hogy látogatása nagyon megtiszteli és megörvendezteti őt, s nagyon vágyik rá, hogy „testvérnénjétől“ utasításokat kapjon, s neki illő tisztelettel szolgáljon.

Főnix asszony tetőtől talpig fehérbe és ezüstszürkébe öltözött, mert azt a látszatot akarta kelteni, mintha a harmadik Ju lányt gyászolná, aki pedig tökéletesen közömbös volt számára. Állva, könnyű meghajlással viszonzta az odaadást kifejező leborulást, melyet a másik hajtott végre előtte, s a következőket felelte:

— Ha férjemet mindig óva intettem attól, hogy a házon kívül virágok között és rétek ölen éjszakázzék, ezt mindig csak jól érthető gyöngédségből és egészségéért való aggodásból tettem, meg azért is, hogy szüleit minden bosszúságtól és bánattól megkíméljem. Sajnos, jó szándékú tanácsomat férjem teljesen félreértette. Persze, ha valami kétes személyről volna szó, akkor talán igaza lett volna, hogy egy ilyen kapcsolatot eltitkol előttem. Minthogy azonban másodhálótermébe olyan nőt szemelt ki, amilyen te vagy, kedves nővérem, aki ellen annyira nem merülhet fel semmi kifogás, ez így természetesen egészen más, ez teljesen rendben van, s neki természetesen a legkisebb szemrehányás sem tehető. Hiszen ilyesmi más családokban is szokás. Ellenkezőleg, én magam mindig rá is beszéltem őt erre, sőt, Pingert magam ajánlottam fel neki. Hiszen a magam vágya is, hogy fiúörököshöz jusson, aki majd öregségemben nekem is támaszom és gyámoltóm lehet. Teljesen helytelen volt tőle, hogy féltékenységem miatti alaptalan aggodalmában ezt az ügyet eltitkolta előlem. Egyáltalán nem vagyok szűkkeblű és féltékeny. Az ég és a föld legyenek tanúim erre! Csak néhány nappal ezelőtt, véletlenül értesültem a dologról. Férjem ez idő szerint úton van, úgyhogy vele magával nem beszélhettem. Hogy időközben azonban neked, kedves nővérem, bebizonyítsam, mennyire félreismert engem a férjem, ma idejöttem hozzád. Szeretnék sietve barátsággal meghívni, hogy add fel egyedülletedet, s költözz át az én

otthonomba. Lakjunk ezentúl együtt, s osztozzunk testvériesen a közös gondban, abban, hogy gondoskodunk férjünk egészségéről, valamint arról, hogy jól érezze magát; tartozunk ezzel a hagyományos formák és az illendőség magas követelményeinek. Ez a különlakás sem az én híremmel, sem a tieddel, kedves nővérem, sem a férjünkével nem egyeztethető össze. Vajon milyen színben tűnök fel én a szolgálatszélyzet előtt, mely engem amúgy sem szenvedhet, mivel egy kissé szigorúan nézek a körmérem? Nem, ez a mostani állapot tarthatatlan. Azért hát tedd meg nekem, kedves nővérem, hogy velem jössz! Ami a lakást, ételmezt, ruházatot és kiszolgálást illeti, nálam mindezzel éppúgy el lesz látva, akár csak magam. Te olyan értelmes nő vagy, felbecsülhetetlen értékű támaszra fogok találni benned, a szolgálatszélyzet pletykáinak pedig egyszer s mindenkorra gátat vetünk ezzel. Férjünk pedig, ha hazatér, és békés együttélésben talál bennünket, bűnbánóan magába fog szállni, s belátja, hogy szégyenletesen félreismert engem. Ha azonban nem akarnál hozzám költözni, akkor el vagyok szánva rá, hogy én költözöm hozzád, kedves nővérem. És remélem, ebben az esetben szólsz majd egy jó szót férjemnél annak érdekében, hogy bennünket többé el ne szakítson egymástól. Meg is teszek neked szíves örömezt mindent, megigazítom a hajadat, elkészítem számodra a lábvizet, és elvégzek neked mindent, amit csak kívánsz, csak nálad lehessenek.

Beszéd közben egyre inkább belelovalta magát valami megindultságba, mely a szív őszinte melegének látszatát volt hivatva felkelteni, s most még nyeldekelni és sírni is elkezdett. S megindultsága annyira őszintének hatott, hogy a második Ju lány egészen meghatódott, s neki is könnyes lett a szeme. Űrnőjének egyetlen intésére most Csou Zsuj szintező felesége egy kartontáskából négy vég szép selyemszövetet s két-két pár gyöngyökkel kirakott aranycsatot és fülbevalót vett elő, azokat a második Ju lánynak nyújtotta a barátságot megpecsétlő ajándék gyanánt. A második Ju lány most már biztosra vette, hogy Főnixnek nagyon jólelkű asszonynak kell lennie, s hogy mindaz, amit Hszing-er nemrégiben Főnix gonosz természetéről mesélt, csak rágalom volt, szolgálpletyka. Feladta kezdeti tartózkodását, beszédessé lett, szívét kifordította, bensejét feltárta előtte, s

bizalommal elfogadta a meghívást, hogy még aznap költözzék át a nyugati palotába.

— De mi történnék itteni háztartással? — kérdezte még Főnixtől.

— Felettből egyszerű. Új lakásod teljesen be van rendezve, tehát csak ruháidat, fehérneműidet és egyéb személyi tulajdonodat kell átvitetni, az egész berendezés itt maradhat. — A második Ju lány megjelölte azt a néhány ládát és tárgyat, amely az ő személyi tulajdona volt, külsejét rendbe hozta, úgy, hogy bátran kimehessen a házból, aztán hagyta, hogy Főnix asszony kézen fogva vezesse a kocsihoz. Útközben a kocsi Főnix asszony bizalmas hangon így szólt hozzá:

— Odaát meglehetősen szigorú háziszabályaink vannak. Az öreg taj-taj mind ez ideig semmit nem tud a dolgról. Ha most megtudná, hogy férjünk a gyászidő kellős közepén titokban megházasodott, roppantul megharagudnék, s büntetésül valószínűleg agyonverné őt. Azért hát jobb, ha az öreg taj-tajnak még nem mutatlak be, s egyelőre nem is nálam, tulajdonképpeni lakásodban helyezlek el, hanem a parkunkban. Ott biztonságban leszel, s nem vagy kiteve avatatlan pillantásoknak. Közben majd lépéseket teszek, s az öreg taj-tajt óvatosan előkészítem.

— Tegyel csak teljesen úgy, ahogyan helyesnek látod! — egyezett bele a második Ju lány engedelmesen. A koci megállapodás szerint nem elöl, a főkapun át, hanem feltűnés nélkül az egyik hátsó mellékbejáraton át hatolt be a nyugati palota területére. Alig voltak odabenn, Főnix asszony rögtön elbocsátotta kíséretét, a második Ju lányt — megint csak egy mellékbejáraton át — becsempészte a Szemek Gyönyörűségének Parkjába, s feltűnés nélkül Csu özvegyéhez, a Rizstermelő Paraszt házába vitte. Főnix bevatta Csu özvegyét, s arra kérte, fogadja magához néhány napra a második Ju lányt, a park személyzetének viszont kemény büntetések terhe mellett a legszigorúbb hallgatást parancsolt, s elrendelte, hogy az új lakó minden lépésére gondosan felügyeljenek, s őt semmilyen körülmények közt ki ne engedjék a parkból. Továbbá megvonta a második Ju lánytól addigi személyzetét, s helyette a maga személyzetéből adott mellé egy San nevű szolgálólányt, akit külön utasításokkal látott el.

Három nappal később aztán a második Ju lány Főnix asszonyhoz akarta küldeni San szobalányt, hogy új hajolajat hozasson magának. Meglepetésére azonban ez a szándéka ellenállásba ütközött.

— Furcsa fogalmaid vannak! — mondta a szobalány felettébb hányaveti modorban. — Főnix asszonynak komolyabb gondjai vannak, s nem törődhet ilyen semmiségekkel. Egész nap talpon van, készen arra, hogy az öreg taj-taj vagy Sö hercegnő vagy Cseng taj-taj parancsait átvegye, aztán gondoskodnia kell a parkbeli sok fiatal hölgyről, a sok vendégről és látogatóról, s végül őt terheli a felelősség az egész, több száz főből álló szolgálószemélyzetért. Mindenki hozzáfordul, minden oldalról kérdésekkel és kérésekkel ostromolják. Keveset számítva naponta legalább egy vagy két tucat nagyobb ügyet és harminc vagy ötven kisebb ügyet kell elintéznie, s naponta ezrek fordulnak meg a kezén. Hogyan zavarhatnám akkor ilyen csekélységekkel? Hozzá kell szoknod, hogy egy kis türelemmel légy! Gondold meg, hogy te nem nyílt és kifogástalan úton házasodtál be a mi házunkba! Már csak ezért is jó lesz szépen meghúznod magadat! Örülj, hogy Főnix asszony eddig olyan barátságosan kezelt, s ne játszd el a kegyét! Máskülönben még rosszul járhatsz.

Mit volt mit tennie a második Ju lánynak, zsebre vágta a kioktatást, és hallgatott. San szobalány lassacskán mindenféle hanyagságokat kezdett tanúsítani a kiszolgálásban, így például pontatlanul szolgálta fel az étkezéseket, amit pedig az asztalra tett, az délben is, este is többnyire állott maradék volt. Kétszer-háromszor még megengedett magának a második Ju lány valami megjegyzést, a sértődött pillantások és a felháborodott sürgölődés azonban minden alkalommal annyira megfélemlítette, hogy a továbbiakban már egyetlen panaszszót sem mert kiejteni, s mindent eltűrt.

Hetenként egyszer Főnix asszony személyesen is át szokott jönni. Ilyenkor külsőleg csupa barátságosság és szeretetreméltóság volt, szájából pedig csak úgy patakzott a kedveskedés; egyre csak azt lehetett hallani tőle, hogy kedves nővérem így, meg kedves nővérem úgy.

— Ha valami panaszod van a kiszolgálásra, tudasd velem azonnal! — mondta, s látszatra nekitámadott a Rizstermelő Paraszt Udvarában szolgáló személyzetnek, hogy nagyon is jól átlát rajtuk, s majd kíméletlenül el is látja a

bajukat, ha a háta mögött elhanyagolják kötelességeiket, és nem teljesítik szolgálatukat. A jószívű Ju lány pedig megsajnálta a megszüdöttakat, s ha előzőleg már-már fel is nyitotta volna a száját valami panaszra, ilyenkor újra be is csukta, hogy embereit megkímélje, és magát meg ne gyűlöltesse. Így aztán az ilyen látogatások után is minden maradt a régiben.

Közben Főnix asszony a bizalmi embere, Vang-er kapus révén titokban értesüléseket szerzett be a második Ju lány előéletéről. Közlebbtről értesült tehát Csang Huával való első jegyességéről is. Megtudta, hogy Csang Hua most tizenkilenc éves, és hogy teljesen elzüllött, szerencsejátékos és csavargó lett belőle. Léha életmódja miatt szülei már régebben eltaszították maguktól. Ennek következtében egyáltalán nem tud még semmit jegyessége felbontásáról és arról a húsz taelnyi kártalanításról, melyet Csen herceg fizetett a szüleinek.

Főnix asszony tehát Vang-ert titkon Csang Huához küldte, s húsz tael lefizetése ellenében megnyerte őt játéknak. Feladatául azt szánta, hogy egy panaszíratot szerkesztszen, amelyben megvádolja Csia Lient, hogy jegyesét elcsábította, s az országos és a családi gyász idején a törvényes feleség és a család legidősebb tagjának tudta nélkül feleségül vette, miután kényszer és megvesztegetés alkalmazásával arra is rábírta, hogy visszavonja első jegyességét vele, a panaszossal. Csang Hua félt attól, hogy panaszát közvetlenül a hatalmas Csia család egyik tagja ellen emelje, mint-hogy nem akart a családdal ellenséges viszonyba kerülni. Abban egyeztek meg tehát, hogy a vádat Vang-er veszi magára mint közvetítőt. Főnix asszony ugyanis hangsúlyozta, hogy neki nem annyira a per szigorú végigvitele a fontos, mint inkább az, hogy a „bandát“, tudniillik azokat, akik az egész dologban leginkább ludasok voltak: Csen herceget, annak feleségét, valamint fiát, Csia Zsungot leleplezzék, s a nyilvános botrány fenyegető veszélyével megijessék. Egyébiránt idejében beleavatkozik majd az ügybe, ha a per valami nemkívánatos fordulatot venne.

Csang Hua tehát egy napon megjelent az illetékes cenzor nyilvános ülésén, felhívta magára a figyelmet a hagyományos „igazságtalanság!“ kiáltással, és átnyújtotta panaszíratát. A cenzor aztán az ügyészi indítványnak megfelelően másnap

elküldte a maga zöldkabátosait a Jung-kuo palotába, hogy a bevádolt Vang-er kapust elfogják, és a törvénykezés helyére cipeljék. A zöldkabátosok merő tiszteletből nem is gondoltak arra, hogy az előkelő palota területére behatoljanak, hanem meg akartak elégedni azzal, hogy egy szolgát küldjenek be a belső kapu felvigyázójához, s őt udvariasan kihívassák. Erre azonban nem is volt szükség. Vang-er számolt a jövetelükkel, s már ott várt rájuk kedélyesen a főkapu előtt az utcán.

— Tiszteletreméltó fivéreim, ti bizonyára értem jötetek. Nohát, akkor csak ragadjatok meg, és tartóztassatok le! — nógatta teljes lelki nyugalommal és nagy élvezettel a zöldkabátosokat. Hiszen tudta, hogy vele semmi baj nem történik.

— De hát, kedves bátyánk, hogyan is tehetnénk mi ilyet! Mi csak azt szeretnénk, ha minden hűhó nélkül követnél bennünket — biztatták azok őt ugyanolyan illedelmesen, s a cenzor törvényszéke elé kísérték. A cenzor elébe tárta az előző napi panaszíratot. Vang-er elolvasta, végrehajtott egy leborulást, majd kijelentette:

— A dolog megfelel a valóságnak. Nekem azonban semmi közöm hozzá. Csang Hua csak azért kevert engem az ügybe, mert már régóta rosszban vagyunk. Itt azonban másokhoz kell majd fordulnod.

Erre Csang Hua, a panaszos is végrehajtott egy leborulást, és kijelentette:

— Ez is megfelel a valóságnak. Nem mertem azonban magával az urasággal szembefordulni, ezért neveztem meg a szolgát.

— Ostoba fickó! Mi itt császári törvénykezés színhelyén vagyunk. Úr vagy szolga, itt mindenki egyenlő. Mondd hát meg a nevet! — felelte neki Vang-er. Erre aztán Csang Hua Csen herceg fiát, Csia Zsungot nevezte meg mint tulajdonképpen vétkest. A cenzor tehát kénytelen volt idézési parancsot kiadni Csia Zsung ellen.

Aznap este Főnix asszony titokban háromszáz taelt küldött a cenzor házába, s különféle okokra hivatkozva arra kérte őt, járjon el kímélet nélkül családjá, a Csia család bevádolt tagjai ellen, leckéztesse meg alaposan. Fontos neki — üzentette —, hogy embereire illően rájesszen. A cenzor pedig, aki jó barátja volt Főnix asszony nagybátyjának,

Vang Ce-tungnak, kötelességének érezte, hogy eleget tegyen az asszony kérésének, amelyet az ilyen nyomós érvekkel is alátámasztott.

Csen herceget és fiát iszonyú rettegés fogta el, amikor hírt vették, hogy ez a sötét alak, Csang Hua, az ő tiszteletreméltó nevüket a cenzori törvényszék elé hurcolta. Csen herceg tájékozott a gondolatra, hogy valaki ennyire vakmerő legyen. Ő úgy hitte, a Csang család száját egyszer s mindenkorra betömte azzal a húsz taenyi kártérítéssel. Most kénytelen újra mélyen a zsebébe nyúlni, s kétszáz szép fényes ezüstgarast kiadni, hogy megvásárolja magának a cenzor keyjét. Miközben fiával éppen ezt a bosszantó ügyet beszélte meg, s a szükséges-ellenintézkedésekről tanácskozott, a tetejébe még váratlanul Főnix nővér is beállított hozzájuk látogatóba.

Mínthogy nem volt tiszta a lelkiismeretük, legszívesebben mind a ketten kámforrá váltak volna előtte. De már késő volt.

— Szép kis dolgokat műveltetek ti a férjemmel! — állított be ajtóstul az asszony.

S miközben megfogta a zavartan csing-ant mormoló Csia Zsung kezét, s azt el sem eresztette, a hercegnek sikerült mellette elossonnia, és az ajtóhoz jutnia.

— Sürgős üzleti elfoglaltság — mentegetőzött behízelt mosollyal. — Fiam azonban elbeszélget majd veled, s megvendégel a konyhákról kikerült legízesebb falatokkal.

S már kinn is volt, lóra is pattant, s el is vágatott. Időközben a szomszéd szobákból valahonnan előkerült Ju mama. A látogató zord ábrázata semmi jóval nem biztatta őt.

— Rosszkedvűnek látszol. Szabadna tudnom... — kérdezte.

Válaszul Főnix asszony az arcába köpött.

— Még kérded? — sziszegte. — Talán túrjem szépen nyugodtan, ha hoppon maradt lányodat a házunkba csempészed, s titkon a férjem nyakába akasztod? Ha legalább nyíltan és becsületesen tetted volna, három közvetítővel és hat tanúval, amint illik! De nem, te kerülő úton, a hátunk mögött tetted, s ami még sokkal illetlenebb, családi és országos gyász idején. Most pedig itt van az eredmény! Jelentkezett valaki, s az ügyet a nyilvánosság elé vitte, a cenzori törvényszékre! Hogy az egész világ megtudja, miféle ocsmány, szűkkeblű, féltékeny személy vagyok én! Ujjal fognak mutogatni rám, s rá fogják beszélni a férjemet, hogy elvál-

jon tőlem! Mit tettem én ellened, hogy ilyen gyalázatosan bántok velem? Talán az öreg taj-taj rejlik a dolog mögött? Talán az egész alávaló tervet ő súgta a fületekbe, hogy ilyen módon szabaduljon tőlem? Nos, ez majd kiderül. Először velem jössz a törvényszék elé, ott majd a bíró előtt mindketten számot adunk és felelünk, ki-ki magáért, hogy az igazság napvilágra jusson. S aztán majd odahaza is odaálunk az összegyűlt család elé, hogy igazoljuk magunkat, ki-ki önmagát. Ha a család engem ítél hibásnak, hát jó, akkor ám állítsák ki a válási okiratot, és én önként elhagyom a házat.

Hangosan ríni kezdett, s Ju mamát kezénél ráncigálta az ajtóhoz, mintha azon nyomban a törvényszékre akarna menni. Csia Zsung megdöbbenve állotta el az útját. Lábához vetette magát, leborult, és elnézéséért esedezett.

— Ejnye, üssön beléd a mennykő, s hasogasson ötféle — ripakodott rá Főnix asszony. — Pfuj, te semmirekellő, szégyentelen cselszövő, a ház békéjének megrontója, törvénynek, jognak és minden égi és földi rendnek lábbal tiprója! Valamennyi őszed szelleme és elhunyt feleséged árnya is utálattal és megvetéssel fog elfordulni tőled. S egy ilyen alak még arra vetemedik, hogy bele akar beszélni a dolgomba!

Felemelte kezét, s jobbról is, balról is lekent neki egyet. Csia Zsung gyorsan behúzta a nyakát, s újabb leborulást hajtott végre.

— Ne igazsd fel magad, néni! — rimázkodott. — Annak az egy napnak kedvéért, amelyen ezer nap közül egyszer, kivételképpen jó vagyok, kérlek, légy elnézéssel! Kíméld idegeidet és gyöngé kezedet! Ha már pofonokat érdemlek, megpofozhatom én magamat is.

S néhányszor keményen szájon verte magát. Aztán korholó beszédet intézett maga ellen:

— Elő ne forduljon velem többet ilyesmi! Négyig számolni s a hármast átugrani, csak a nagybácsinak engedelmeskedni s a tisztelt nénit semmibe se venni, miféle eljárás ez? Mit tett neked a tisztelt néni, hogy ilyen utálatosan és lelkiismeretlenül bántál vele?

A jelenlevőknek vissza kellett tartaniuk magukat, hogy hangosan fel ne nevéssenek, hallván, hogyan szidalmazza magát. Főnix asszony pedig patetikus kiáltással, az eget s a földet hívva segítségül, Ju mama keblére vetette magát.

— Jöjj! Jöjj velem a törvényszék elé! Különben talán még kényszerrel hurcolnak oda bennünket a poroszlók! — zokogott. — S aztán együtt lépünk majd az öreg taj-taj elé, hogy a család ítéljen felettünk. Meg fogok hajolni a szavuk előtt, s ha az ítélet engem marasztal el, elhagyom a házat. A lányodat már elvittem, s egyelőre a parkban helyeztem el. Igaz ugyan, hogy rendbe is tettem már neki egy lakást magamnál, és semmiben sem fog hiányt szenvedni, ruházatot, étkezést, kiszolgálást és minden egyebet ugyanúgy megkap, mint én magam, de arra még nem tudtam elszánni magamat, hogy lányod az öreg taj-taj szeme elé kerüljön, mert nem akartam az öregasszonynak bosszúságot és izgalmat okozni. Most azonban lehetetlen továbbra is palástolgatni ezt a dolgot, most már, amikor nyilvános botrány lett belőle, az öreg taj-tajnak is értesülnie kell róla. Rettenetes, hogy öreg napjaira ilyen szégyent kell megélnie! Hova lett családunk jó neve? Odavan! Odavan! És ezek a fölösleges kiadások! Ötszáz unciát vettem ki titokban a kasszából, és juttattam el a cenzornak, hogy az ügyet megsémmisítse. Szép kis összeg, nagy kár érte! Amellett azt sem tudom, használtam-e vele valamit. Úgy látszik, lépésemet a cenzor nem fogadta valami szívesen, mert követemet ottfogta, és bilincsekbe verette. Ó! Ó! Mit fognak gondolni fenséges családi őseink az Árnyak Birodalmában!...

Megint hangosan elsírta magát, sőt fejével a falnak is rohant, mintha meg akarná ölni magát. Késégbeesett kitörései hallatára Ju mama úgy érezte magát, mintha mozsárban megtörték és puhává gyúrták volna. Ruháját könnyek és orrfúvások nyomai áztatták. Most aztán ő is Csia Zsungra támadt:

— Sikerületlen sarjadék, te! Szép kis dolgot műveltél az apáddal! Pedig én jó előre intettelek benneteket!...

— Hát ha te ellenezted a dolgot, miért nem nyitottad ki a szájadat, és miért nem szóltál? — vágott a szavába Főnix asszony. — Hiszen nincsen a te szájad tojásokkal kitömve, se zabla és kantár nem kényszeríti. Bizonyára nem hagytam volna a dolgot nyilvános perré és botrányvá fajulni, ha idejében értesíttek engem. Igazán fölösleges másoknak szemrehányást tenned, jobb volna, ha magadat szidnád, amért olyan tehetetlen voltál, és még szólni se tudtál!

Ó, milyen ügyesen tudta forgatni a dolgokat! Hiszen ő maga bujtotta fel Csang Huát, hogy panaszt emeljen. A körülöttük álló másodfeleségek, szobaasszonyok és szobalányok megszánták a csúnyán sarokba szorított Ju asszonyt, valamennyien a haragvó Főnix asszony lábához vetették magukat, bölcsességére és mély belátására hivatkoztak, s kórusban könyörögtek neki, hogy legyen elnézéssel, és állítsa helyre a békét. Eléggé megtiporta most már a szegény öreg hölgyet. Unszolásuknak meg is volt az eredménye, hogy Főnix abbahagyta a bögést, és rendbe hozta félrecsúszott frizuráját. De még egyáltalán nem nyugodott meg. A tea sem kellett neki, hiába kínálták; csészéje tartalmát minden teketória nélkül a földre öntötte. Szerette volna még Csen herceget is felelősségre vonni.

— Hozd ide az apádat! Volna néhány kérdésem személyesen őhozza is — förmedt Csia Zsungra. — Magyarázatot kérek tőle arra, vajon összeegyeztethetőnek tartja-e ő a Li, az illem és erkölcs előírásaival, hogy az apja feletti gyász idején az elhunyt unokaöccse vidáman megházasodik. Egy kis kioktatás neki sem fog ártani, hogy a jövőben többé ne mutasson rossz példát nektek, fiataloknak.

Csia Zsung gyorsan földre borult, homlokát földre ütötte, és bizonykodni kezdett:

— Szüleim az egész dologban egyáltalán nem vettek részt. A felelősség egyedül rám hárul, magam csináltam az egészet. A tisztelt nagynéni annyi büntetést szabhat méltatlan unokaöccsére, amennyit csak akar, az unokaöcs némán fogja tűrni. Csak a szüleit kímélje! Ezt az unokaöcs nem élné túl. Amellett bizalommal könyörög azért is, hogy a tisztelt nagynéni találjon valami kiutat a per ügyében. A buta, méltatlan unokaöcs képtelennek érzi magát erre a feladatra, s teljesen rábízta magát a tisztelt nagynéni bölcsességére.

Alázatos beszédét ismételt leborulásokkal kísérte.

Főnix asszony megenyhült kissé. Felemelte unokaöccsét, aztán sóhajtván és könnyeit törölgetve fordult Ju mamához:

— Ne haragudj rám! Fiatal és tapasztalatlan mivoltomban kissé elragadtattam magam, és súlyosan megbántottalak. De ez a kellemetlen hír, annyira meglepett és megdöbbenett! Bocsáss meg! Most azonban cselekedjünk értelmesen és megfontoltan. Mindenekelőtt ezt a kellemetlen pert kell

kiküszöbölünk. Ezzel kapcsolatban feltétlenül szólnotok kell egy szót Csen hercegnek is.

— Légy nyugodt! Megelégedésedre fogjuk elintézni! — mondta Ju mama és Csia Zsung egyszerre, Főnix szavába vágva. — Az ötszáz unciát pedig, amelyet máris kiadtál, természetesen meg fogjuk téríteni. Megengedhetetlen, hogy ebből az ügyből neked még valami anyagi károd is származzék. Felelőtlen dolog volna tőlünk, ha ezt túrnénk. De lenne még egy kérésünk. Ügye számíthatunk arra, hogy az öreg taj-taj előtt tűrhetően eligazítod az ügyet, s velünk kíméletesen bánsz majd?

— Ejnye, nagyon is sokat tétélez fel szegény fejemről — felelte Ju mamának Főnix hidegen. — Előbb ilyen csúnyán elbánsz velem, aztán még szószóló gyanánt is lépjek fel. Kissé túlságosan sokat kívánsz tőlem. No de hát én olyan jószívú teremtes vagyok, amellet lányod ellen nekem a legkisebb kifogásom sincsen. Ellenkezőleg, őszintén örvendtem, hogy olyasvalaki jön a házba, aki nővérem és társam lesz. Már jó előre annyira örültem ennek, hogy újszakákon át nem is aludtam. Csak ez a sötét alak, ez az átkozott Csang Hua ne avatkozott volna a dologba panaszával! Buta dolog, hogy Csen herceg elrohant. Annyira szerettem volna vele megtanácskozni, hogyan rázhatnánk le ezt a kellemetlen pereskedőt.

— Ne aggódj, majd mi elintézzük azt a fickót! — biztosította őt Csia Zsung. — Ez a szegény éhenkórász, ez a földhözragadt koldus örömmel visszavonja panaszát valami csekély kártalanítás ellenében. Erről gondoskodunk. Több bajt nem okoz nekünk, bízhatsz benne!

— Nono, ha ugyan menni fog a dolog! Amíg futja a pénzből, addig talán tartani fogja a száját. Mihelyt azonban üres lesz a zsebe, megint akadékoskodni fog. Alapjában véve teljesen céltalan is, hogy pénzt dobjunk ki rája. Úgyse lesz tőle nyugtunk — vélte Főnix hitetlenkedően.

— No, hát választás elé is állíthatnánk: vagy a nőt, vagy pénzt — vélte Csia Zsung mosolyogva. — Ha mindenképpen ragaszkodik a birtokában levő íráshoz, s a nőt követeli, nos, akkor megtesszük, amit kíván, s kiadjuk neki második nagynénémet. Én vállalnám, hogy nagynénémet ilyen értelemben befolyásolom.

—Semmi esetre sem! — szakította félbe sietve Főnix. További, szépen kiforralt tervét látta ezzel veszélyeztetve. — Semmilyen körülmények között nem szeretnék megválni nagynénédőtől, kedves új nővéremtől. Milyen színben tűnnék fel a világ előtt, ha kiszolgáltatom őt most, miután befogadtam magamhoz? Nem, nem, maradni fog! Te pedig minden esetre próbáld meg pénzzel betömni Csang Hua száját!

Csia Zsung késznek mutatkozott arra, amit aztán Főnix asszony titkos elégtétellel vett tudomásul.

— Jól van, rázzuk hát le mindenekelőtt ezt a Csang Huát a nyakunkról; most pedig gyerünk mindnyájan, és értesítsük az öreg taj-tajt — határozott Főnix.

— De hát hogyan magyarázzam meg neki a dolgot? — kérdezte Ju mama egészen megdöbbenve.

— Hát aki ilyen tehetetlen, az inkább ne bocsátkozzék ilyen vakmerő vállalkozásokba — felelte Főnix gúnyosan. — Minthogy azonban én már ilyen jóindulatú és részvevő lélek vagyok, majd beszélek helyetted. Egyelőre ne mutakozz odaát! Lányodat előbb magam fogom az öreg taj-tajnak bemutatni. Olyasmit mondok neki, hogy amúgy is szándékomban volt már férjemnek két másodfeleséget venni, minthogy fiúutódra és hosszabb életre nem számíthatok. Újabban aztán alkalman nyílt második lányod kiválóságairól meggyőződni, s ezért mint rokont, őt részesítem előnyben. Tekintettel szűkös körülményeire, hogy az élet mindennapos gondjaitól mentesítsem, arra szántam el magamat, hogy eltérek egy kissé a szigorúan értelmezett szokásoktól, s már a száznapos gyászidő letelte előtt magamhoz vettem. Mihelyt a gyászidőnek vége, megtartjuk a hivatalos házassági szertartást is. Így, ezt fogom mondani. Magamra veszek tehát minden kifogást, ami csak felmerülhet. Meg vagy elégedve?

Mindketten, Ju mama és Csia Zsung is lelkesülten dicsérték nagylelkűségét és bölcsességét, s kilátásba helyezték, hogy a hercegnő ezért külön köszönetnyilvánító látogatást fog tenni nála.

— Jól van. Köszönetre nem tartok igényt — utasította el őket Főnix hidegen. — Téged, legényke, mostantól kezdve minden esetre ismerlek! — tette hozzá élesen, ujjával Csia Zsungra mutatva.

— De hát, néni, ez egyszer mégiscsak megbocsáthatsz nevetlen unokaöcsédnek! — rimázkodott Csia Zsung, és gyorsan térdre esett.

Főnix felvetette a fejét, mintha el akarna nézni a feje felett, s az ajtó felé fordult.

HARMINCÖTÖDIK FEJEZET

Új vetélytársát Főnix cselszövő és álnok módon kijátssza a régi ellen. A Nagy Határral szembesülvén, a második Ju lány aranyat nyel, és megöli magát

A Ju mamával folytatott megbeszélés után Főnix azonnal felkereste a Ju lányt. Előbb megrémítette korábbi jegyese, Csang Hua váratlan jelentkezésének hírével, majd megnyugtatta a tett ellenintézkedések felsorolásával; eközben persze kellően kiemelte saját érdemeit, s terjengősen ecsetelte, milyen önzetlenül áldozta fel és fárasztotta magát, s milyen körültekintéssel intézte el ezt vagy azt, hogy a szégyentől és gyalázattól mindkét családot megmentse. A második Ju lány túláradó érzésekkel mondott neki köszönetet, s bizalommal engedte, hogy Főnix őt az öreg taj-taj elé vigye. Ju mama, nem tudván kivárni az eseményeket, maga is átjött, s csatlakozott kettőjükhöz. Azt azonban legalábbis meg kellett ígérnie, hogy szép csendesén a háttérben marad, és a beszédet Főnix asszonyra bízza.

Az öreg taj-taj éppen vidám beszélgetést folytatott a Szemek Gyönyörűségének Parkjában lakó kisasszonyokkal, amikor a három látogató és kíséretük beállított.

— Milyen család gyermeke ez itt? — kérdezte az anyahercegnő, a második Ju lányra mutatva. — Nagyon csinos, rokonszenves valaki.

— Tetszik? Tekintsd meg közelebbről! — felelte Főnix mosolyogva, és a másikat kezénél fogva húzta magával.

— Íme ő, a mi nagy anyahercegnőnk — mondta. — Gyorsan, leborulni!

A második Ju lány földre vetette magát, s végrehajtotta az előírt nagy köszöntési ceremóniát. Utána a jelenlevő fiatal hölgyeket mutatták be.

Közben az anyahercegnőnek volt ideje hozzá, hogy a jövevényt tetőtől talpig végignézhesse.

— Hogy hívnak, és milyen idős vagy? — kérdezte a második Ju lánytól, aki szerényen lehajtotta fejét, és egy lépéssel félrehúzódott.

— Ott még nem tartunk. Előbb ki kell mondanod ítéletedet. Csinosabb-e, mint én? — vágott a szavába nevetve Főnix.

Az anyahercegnő feltette szemüvegét, s Mandarinkacsával és Ámbrával közelebb vezetette az idegen lányt, hogy teljes alapossággal szemügyre vehesse. A többiek fojtott kuncogása közben Ámbra szobalánynak még az idegen kezét is meg kellett ragadnia, hogy az anyahercegnő szeme elé tartsa. Alapos szemlélődés után az öreg hercegnő letette szemüvegét, s huncut mosollyal jelentette ki Főnixnek:

— Hm. Pompás külsejű, szép formájú gyermek. Azt hiszem, szinte még nálad is szebb.

Főnix mosolyogva borult térdre, majd előadta gondosan betanult hosszú beszédét, amelyet nagy vonalaiban már ismertetett Ju mamának. Az anyahercegnő mélyen meg volt hatva Főnix nemeslelkűségétől, s készségesen beleegyezését adta, hogy a család új női tagja már a száz gyásznap letelte előtt is a palotában lakhasson. A hivatalos lakodalmat az illendőség által megkívánt egy év leforgása után ülik majd meg. Főnix homlokát a földhöz ütve mondott köszönetet, majd két szobaasszonyt kért magának, hogy azok a család új női tagját Sö hercegnőhöz és Cseng taj-tajhoz vezessék, s nekik az anyahercegnő megbízásából bemutassák. Az anyahercegnő beleegyezett, s ezzel a második Ju lányt új hozzátartozóként be is fogadták a nyugati palotába. Most aztán átköltözhetett Főnix asszonyhoz a ház nyugati szárnyába, a külön neki berendezett lakásba. Meg kell említenünk, hogy a jószívű Cseng asszony ezt a fordulatot szívből helyeselte, és melegen üdvözölte. Mert ezzel tiszta vizet öntöttek a pohárba, és így most már a szép, de szegény és olyan sokáig pártában maradt lány jó hírért semmi se veszélyeztetni többé.

Miközben Főnix asszony kifelé az önzetlenség és nemeslelkűség látszatát tudta kelteni, titokban szívósan és céltudatosan folytatta tovább ármányos játékát a távollevő férje és annak új felesége ellen. Újra elküldött Csang Huá-

hoz, s bőséges pénzajándékkal felpiszkálta, hogy tovább pereskedjék, s ragaszkodjék menyasszonya kiadatásához.

Csang Hua eredetileg csak vonakodva ment bele abba, hogy panaszt tegyen. Csia Zsung, aki a tárgyalás további folyamán ellenfeleként szerepelt, azt az álláspontot fejtette ki, hogy Csang Hua az eljegyzéstől már korábban visszalépett. Amellett a második Ju lány a Csia család közeli rokona, és nyilván semmi kifogásolnivaló nem lehet abban, ha a saját rokonságánál talál lakásra és elhelyezkedésre. A családba való beházasodásról nincsen szó. Csang Hua még régebből adósa Csen hercegnek, s ezt a panaszt csak azért emelte, hogy így adósságának elengedését zsarolással kényszerítse ki. A cenzort, akinek ebben az ügyben bíraskodnia kellett, a Csia családhoz is baráti kapcsolatok fűzték bonyolult szálakkal, éppúgy, mint a Vang családhoz, Főnix asszony rokonaihoz. Mind az egyik, mind a másik oldalról, Csen hercegtől éppúgy, mint Főnix asszonytól tetemes pénzszegeket kapott. Némileg zavarban volt tehát, miképpen viselkedjék. Végül is aztán Csang Hua ellen döntött, mint rágalmazót és pereskedőt, panaszával elutasította, néhány botütést méretett rá, s így megcsapatva elkergette. Ekkor aztán odakünn a törvényszék előtt megint odalépett hozzá Főnix asszony egy küldötte, néhány ezüstgarast nyomott a markába, s arról igyekezett őt meggyőzni, hogy állhatatosnak kell maradnia, és hogy igaz ügyéért feltétlenül tovább kell küzdenie. Adósságait Főnix asszony meg fogja fizetni, és őt továbbra is támogatni fogja. Egyidejűleg a cenzorhoz is küldött valakit Főnix asszony, s különféle új utasításokat adott neki.

Az eredmény újabb panasz és újabb tárgyalás volt. Ezúttal a cenzor egyrészt Csen herceggel szemben régi adósságának megfizetésére ítélte a panaszost, másrészt a második Ju lányt mint törvényes jegyesét neki ítélte oda, s felhatalmazta az öreg Csangot, hogy menyét a Csia házból elhozza, és a maga házába vigye. Az öreg Csang örült annak a kettős sikernek, hogy egyrészt Főnix asszonyban olyasvalakire talált, aki adósságait megfizeti, s hogy másrészt ugyanakkor menyét is birtokába veheti, s így a bírói felhatalmazással zsebében felkerekedett, és a nyugati palotába ment. Főnix asszony leplezte elégedettségét, és megdöb-

benést színelve sietve felkereste az anyahercegnőt, beszámolva neki a dolgok legújabb fordulatáról.

— Mindezekért Csen sógornőre hárul a felelősség — zárta beszámolóját —, ebben a dologban minden körültkintés nélkül járt el. Feltétlenül biztosítania kellett volna magának a szabályosan kiállított, érvényes lemondási okiratot. Honnan is sejthettem volna, hogy ez a Ju lány már mással járt jegyben! Az első jegyesnek természetesen jogában áll panaszt tennie. Most aztán nyakunkon a kellemetlen meglepetés!

Az anyahercegnő odahívatta Csen hercegnőt, s haragosan megszidta, amiért nem volt okos és körültekintő.

— De hiszen ezek az emberek kártérítést kaptak tőlünk, s ki is állították nekünk a lemondási okiratot! — vetette ellen csodálkozva a hercegnő.

— A bírósági jegyzőkönyvben semmi nincsen kártérítésről és lemondási okiratról — mondta gyorsan Főnix asszony. — Az öreg Csang ezenkívül jegyzőkönyvbe mondta még: szó volt róla, de csak egyszer, nem kötelező erővel, hogy jegyese halála esetén a második Ju lány másodfeleségként házasodjék be a mi családunkba. Itt tehát nincs mit csinálni. Tiszta szerencse, hogy a férjem éppen úton van, és a Ju lánnyal való házasságát formálisan még nem kötötte meg. Az ám, csakhogymost hogyan szabaduljunk az öreg Csangtól? Itt van az öreg. A Ju lányt mégsem küldhetjük el minden további nélkül, miután egyszer már ünnepélyesen felvettük családunkba. Minden megbecsülésünket elveszítenék a világ szemében.

— De mások szerzett jogaiba se nagyon avatkozhatunk bele. Ez se illenék hozzánk. Végül mégiscsak az lesz a legjobb, ha kiadjuk — vélte az anyahercegnő.

— De hiszen anyám akkor, ebben és ebben az évben, ebben és ebben a hónapban, ezen és ezen a napon húsz tael kártérítést fizetett az öreg Csangnak, s ennek fejében az öreg Csang írásban erősítette meg lemondását — vetette ellen a második Ju lány. — Csen nővéremnek teljesen igaza van. Tévedésről itt nem lehet szó. Csang Hua hamis vallomást tett a bíróság előtt, és panaszával csak zsarolni akar.

— Gyalázatos, kellemetlen népség! — mondta az anyahercegnő haragosan. — Főnix, ereddj, és hozd valahogy rendbe a dolgot!

Főnix engedelmeskedett, és előbb Csia Zsungot hívta magához bizalmas megbeszélésre. Csia Zsung aztán atyjával, Csen herceggel tanácskozott, Csen herceg viszont titkon Csang Huához küldött valakit, s megüzente neki: vigyázzon magára, s a pimaszkodást ne vigye túlzásba, hogy hercegi haragját ki ne hívja maga ellen. Különben megeshet vele, hogy egy napon elföldeletlenül fog megdöglenni. Örüljön, hogy pénzhez jutott, s ne követelje még a lányt is hozzá. Szíveskedjék mielőbb kámforrá válni. Üti-költséget biztosít majd számára a herceg.

Csang Hua meghányta-vetette magában a dolgot, s a szüleivel is tanácskozott. Végül is a herceg ajánlata nem hangzott rosszul, s a készpénz nem volt megvetendő. Megegyeztek további száz uncia kártérítésben, s másnap kora hajnalban a Csang szülők és fiuk eltűntek a fővárosból, visszautaztak szülőfalujukba.

Titkos kárörömmel telve közölte Csia Zsung eltűnésük hírét az anyahercegnővel és Főnixszel. Mint mondta, a cenzor elismerte, hogy amivel Csang Hua előhozakodott, tartahatatlan család volt. Büntetéstől való félelmében az egész díszes társaság kerekelt oldott. A cenzor megszüntette az eljárást, s ezzel az ügy el van intézve.

Főnix igen vegyes érzelmekkel vette a hírt. Egyrészt nem tagadhatta maga előtt, hogy amennyiben Csang Hua magával vitte volna a Ju lányt, visszatérte után Csia Lien feltehetően minden követ megmozgatott volna, hogy másodfeleségét visszaszerezze. Abban pedig Főnix nem kételkedett, hogy pénzért Csang Hua készségesen ki is adta volna őt neki. Ennyiben Csang Hua eltűnése nem sokat változtatott a helyzeten, s még a tetejébe csökkentette is a költségeket. Másrészt viszont fel kellett készülnie arra is, hogy miután befolyása köréből kiszabadult, Csang Hua fecsegnie fog, s el fogja árulni, hogy ő volt, akitől az egész cselszövény kiindult. Ez igen kellemetlenné válhatna számára, és alighanem magával hozná, hogy ellene is panaszt tennének a bíróságon. Ez ellen feltétlenül védekeznie kellett.

Miután a dolgot meghányta-vetette magában, Vang-er kapust a szökevény után küldte. A kapus feladata az volt,

hogy a terhessé vált Csang Huát valamilyen módon ártalmatlanná tegye. Főnix szabad választást engedett neki abban, hogy ezt valami lopás vagy más bűn miatt emelt bírósági panasz útján éri-e el, vagy pedig úgy, hogy Csangot bérgyilkosokkal megöleti. Vang-er azonban nem akarta a lelkiismeretét ilyen aggályos megbízatással megterhelni. Am úrnőjével nyíltan szembeszegülni se szeretett volna, minthogy ezzel állását tette volna kockára. Látszólag tehát alávetette magát Főnix parancsának, eltűnt néhány napra, majd visszatértekor egy mesét tállt fel Főnix asszonynak. Azt mondta, hogy Csang Hua útközben elővigyázatlan módon hengegett tetemes készpénzével, amivel felhívta magára néhány útonálló figyelmét; ezek aztán a fővárosból való elmenekülése utáni harmadik napon kirabolták és megölték; apja pedig az ijedtségtől szívgörcsöt kapott, s abba belehalt a legközelebbi fogadóban. Testüket a halottkémek szabályszerűen felülvizsgálták, s aztán ott a színhelyen el is földelték őket. Főnix asszony némi bizalmatlansággal fogadta a hírt, s azzal fenyegette meg Vang-ert, hogy kivezeti a fogait, ha később kiderül, hogy hazudott. Tovább azonban nem feszegette a dolgot. Hiszen ellenbizonyítékai nem voltak, és más bizalmi embere sem volt. Mostantól kezdve minden energiáját arra összpontosította, hogy a barátság álarca mögé rejtezve, gyűlölt vetélytársnője életét tőle telhetőleg megnehezítse a házban.

Nem csekély volt Csia Lien megdöbbenése, amikor Pingancsouból való visszatérésekor zárva és üresen találta Virágos Ág utcai házát, ahova első útja vezetett. Csak egy öreg kulcsár maradt ott felügyelőnek. Amikor a kulcsár szájából a hogyanról és mikéntől is értesült, Csia Lien úgy megijedt, hogy a kengyelt se találta a lába. Aztán előbb apjához, Ső herceghez ment, s jelentést tett neki küldetésének eredményéről. Ső herceg elismerését fejezte ki, s jutalmul száz uncia ezüstöt ajándékozott neki, meg egy tizenhét éves hajadon lányt, akit Csiu-tungnak hívtak. Csia Lien, homlokát a földhöz ütve, örömteli szívvel köszönte meg az ajándékot, majd továbbment üdvözölni az öreg taj-tajt és a rokonságot.

Némi büntudattal és zavartan lépett felesége, Főnix elé. De minden várakozása ellenére, Főnix nyomát sem

mutatta annak, hogy haragudnék. Vidáman mosolyogva, a második Ju lánnyal kéz a kézben lépett elébe, s elfogódottság nélkül kérdezte őt útjának lezajlása felől, valamint az időjárás felől, amely őt útján kísérte, mintha mi sem történt volna köztük. Csia Lien nem tudta megakadályozni, hogy arcán bizonyos örömteli elégtételérzés jelenjék meg, amikor megemlítette, hogy apja az imént egy tizenhét éves ágyassal ajándékozta meg. Ez persze újabb túske volt Főnix asszony szívében, holott még az elsőt sem sikerült egészen kivennie. De uralkodott magán, amennyire csak tudott, továbbra is barátságosnak mutatkozott, és azonnal küldött két szobaasszonyt Ső hercegnő lakására, hogy az új lakótársnőt odahozzák, s az összegyűlt hölgyeknek bemutassák. Csia Lien nem tudott betelni a csodálkozással, hogy egyébként annyira féltékeny első felesége váratlanul ilyen békés magatartást tanúsít. Hogyan is sejthette volna, hogy az asszony egészen mást mutat kifelé, mint ahogyan belül érez!

Az első adandó alkalommal, hogy a második Ju lánnyal egyedül maradt, Főnix asszony színlelt jóakarattal így szólt hozzá:

— Nővérem, híred sajnos nem a legjobb. Azt rebesgetik, hogy eddigi életed kétes erkölcsű volt, hogy sógoroddal, Csen herceggel lett volna viszonyod, hogy eredeti jegyessed emiatt dobott el magától és hagyott faképnél, ilyeneket és ehhez hasonlókat beszélnek rólad, még az öreg taj-taj és a többi hölgyek is. Annyira sajnállak. Megpróbáltam kideríteni, ki indította útjára ezt a pletykát, eddig azonban eredmény nélkül. Már régóta akartam veled beszélni erről, a személyzet előtt azonban mégsem tehettem, így hát kénytelen voltam néma maradni, mint a hal. Annyira felizgattam magamat miattad, hogy bele is betegedtem, és naphosszat nem ment le egy falat sem a torkomon.

Ilyen és ehhez hasonló módokon szurkálódott és sűgdolózott, holott maga volt a pletyka elindítója. Ez a suttozás hamarosan az egész házban általánossá lett, s az egy derék Ping-er kivételével az egész női személyzet között senki sem akadt, aki a szegény Ju lány füle hallatára össze ne sűgött-bűgött volna, s aki részt ne vett volna abban a játékban, amelyet rosszmájú utalásokkal és rejtett célzá-

sokkal úznek, a hársfát említvén, de az akácfát kívánván eltalálni.

Akkor már annak a tizenhét éves lánynak, Csiu-tungnak is jobb dolga volt. Őrajta, aki nem hátulról kerülvén, hanem a család legidősebb tagjának, Sö hercegnek kívánságára és akarására jött a házba, senki sem merte köszörülni a nyelvét. Ezért aztán úgy is érezte, hogy magasan felette áll a második Ju lánynak. Őbenne még Főnix vagy Ping-er sem ébresztett tiszteletet, s így még sokkal kevésbé az a hoppon maradt kétes nőszemély, aki mostani helyzetében valami korábbi viszony révén csempészte be magát. Ezek az ő saját szavai voltak, s Főnix elégtétellel hallotta őket. Csiu-tungban olyan alkalmas eszközre talált, amelynek segítségével folytathatta aknamunkáját a gyűlölt Ju lány ellen.

Főnix asszony maga, amennyire csak lehetett, kerülte a Ju lánnyal való találkozást. Minduntalan betegséget színlelt, s étkezések alkalmával neki külön tálatatott. Amit pedig elébe tétetett, az állott, élvezhetetlen eledel volt. A jószívű Ping-er volt az egyetlen, aki az annyira mostohán kezelt Ju lány iránt részvétet érzett, s aki neki hébe-hóba, titokban, a saját zsebpénzéből jobb falatokat is juttatott. Ping-er iránti tiszteletből mukkanni sem mert ez ellen senki a házban, s nem merték Főnixet értesíteni. Csak Csiu-tung volt eléggé kíméletlen ahhoz, hogy Ping-ert befeketítse.

— Tekintélyed, taj-taj, a végén teljesen megsemmisül, ha továbbra is hagyod, hogy szobalányod ennyire önkényesen járjon el — mondta Főnixnek. — Ez az igényes nőszemély, ez a Ju, otthagya a te finom ennivalódat, s a parkban Ping-errel láttatja el magát titokban. Mi a véleményed erről?

Erre aztán Főnix alaposan ráreccsentett szobalányára.

— Másutt a macskákat egerekkel traktálják, amint dukál. Te pedig tyúkokkal eteted a macskámat! — kordolta. Ping-er semmit sem mert válaszolni, de rosszul érezte magát ilyen szeretetlen légkörben, elkíváncozott, s gyűlölni kezdte Csiu-tungot.

A szegény Ju a parkbeli lányok közt is általános részvétet keltett. De mivel Főnixtől mindenki nagyon félt, s mivel a fiatalasszony mindig ügyesen el tudta kerülni, hogy ki felé támadható felületet nyújtson, senki sem merte kinyitni

a száját. Csak egymás között és lopva merészelték a második Ju lány sorsán sóhajtozni és sajnálkozni. Ami pedig Csia Lient illeti, őt megtévesztette első feleségének tettető művészete. Ha ő odahaza volt, úgy látszott, hogy teljes az egyetértés, és minden a legnagyobb rendben van. Amellett a második Ju lány iránti érdeklődése jelentős mértékben le is lohadt, amióta azt a tizenhét éves lányt ajándékba kapta. Az volt neki ez a lány, ami a száraz fa a lobogó lángnak; mint enyv a lakkal, úgy tapadtak össze egymással, napokon és éjeken át nem tágitott ágyasának oldaláról a férfi. Főnix persze nem kevésbé gyűlölte Csiu-tungot, mint a második Ju lányt, egyelőre azonban férjének fiatalabb kedvence értékes szövetséges és fegyver volt számára az idősebb ellen. Azt akarta, hogy a hegy magaslatán ülve nézhesse, hogyan tépi szét kölcsönösen egymást a két vadállat. És ha majd az egyik elterül a földön, akkor arra veti rá magát, amelyik még életben maradt, s maga adja meg neki a kegyelemdöfést. Így tervezte.

— Te még fiatal és tapasztalatlan vagy, s nem ismered a veszélyt, amely fenyeget — igyekezett Csiu-tungot meggyőzni. — Szíve egészen a Ju lányé. Őelőtte még nekem is meg kell hátrálnom. Tönkreteszed magadat, ha olyan féktelen módon rontasz neki.

Így uszított és szította a lángot, s a forrófejű kislányt ezzel csak még inkább dacra és lázadásra tüzelte.

— Eszembe se jut, hogy egy ilyen előtt meglapuljak! — fortyant fel az. — Hiszen látni a te megcsappant tekintélyedből, taj-taj, hova vezet erőtlen engedékenységed és békes megférésre igyekvésed. Csak bízd rám! Majd elbánok én ezzel a szajhával. Majd megtanulja még, ki vagyok én!

Ezt pedig szándékosan olyan hangosan mondta, hogy a második Ju lánynak feltétlenül meg kellett hallania a szomszédban. Szegény, alig bírt magával kétségbeesésében, ennyi gyűlölet hallatán, egész nap sírnia kellett, s egy falat se ment le a torkán. Amikor azonban másnap az anyahercegnő észrevette a fiatalasszony vörös és duzzadt szemhéjait, s azt tudakolta, mi ennek az oka, túlságosan is félneknek bizonyult ahhoz, hogy kinyissa a száját. Ehelyett a szemtelen Csiu-tung megragadta az alkalmat, s odasúgta az anyahercegnőnek meg a többi hölgynek, hogy örökös bőgésével és jajgatásával a Ju lány csak Csia Lienre akar

hatást gyakorolni, őt akarja másik két felesége ellen hangolni, minthogy titokban kettőjük halálát kívánja.

Sikerült is az anyahercegnőt megtévesztenie, olyannyira, hogy rosszállóan jelentette ki:

— Ebből is láthatni, micsoda aljasság rejtezhet egy ilyen szép külső mögött! Főnix igazán nagyon jó volt hozzá, ő meg köszönetképpen még ármánykodik is a jótevője ellen! Micsoda gonosz csont!

Ettől a perctől kezdve semmivé lett az a pártfogó jóindulat is, amelyben az anyahercegnő a második Ju lányt addig részesítette. Amikor pedig a többiek látták, hogy az anyahercegnő már nem kedveli, teljességgel félredobtak vele szemben minden kíméletet, s úgy megtiporták a szerencsétlent, hogy minden kedve elment az élettől. Csak a derék Ping-er maradt hű hozzá, s vigasztalta titkon, amikor csak tehetette.

A második Ju lány egy idő óta másállapotban volt. Elke-rülhetetlenül bekövetkezett, hogy az a sok bánatalom, amelyet állandóan túrnie kellett, megártott törékeny, kíméletre szoruló hótestének. Betegeskedni kezdett, lefogyott és elvesztette az étvágyát. Napközben bágyadtnak és megtörtnek érezte magát, éjjel nyugtalan álmok riasztották fel szender-géséből.

Egy ízben halott testvére, a harmadik Ju lány jelent meg neki álmában. Kezében az ékkövekkel kirakott kacsapár-kardot tartotta, s így szólt hozzá:

— Kedves nővérem, egész életedben túlságosan lágy és jószívű voltál. Most aztán kárát is vallod. Ne hagyj, hogy az a hamis, féltékeny asszony továbbra is megtéveszen, elámítson! Kifelé nemeslelkűséget és jóságot szinlel, befelé tele van álnoksággal és aljassággal, s nem fog nyugodni addig, amíg a halálba nem kerget. Ha még életben volnék, nem engedtem volna, hogy ennyire jusson a dolog, nem türtem volna, hogy idejőjj hozzá. De az, hogy most így kell szenvedned, sajnos a sors szomorú rendelése felőled. Korábbi létedben a gyönyörnek hódoltál, és idegen házasságokat romboltál szét. Ezért kell most lakolnod. Halld tanácsomat, vedd ezt a kardot, és öld meg ellenségedet, hogy a Kiábrándult Ébredés Tündérének bírói széke elé állíthassam! Különben magad fogsz hiábavaló halállal halni, és senki sem sajnál majd téged.

— Kedves húgom, az én életem most már el van rontva. Minthogy azonban korábbi bűnökért kell bűnhődnöm, megadom magamat sorsomnak, s nem veszek újabb bünt magamra — felelte szomorúan a második Ju lány.

A harmadik Ju lány sóhajtott és eltűnt. Másnap, amikor egyszer a második Ju lány Csia Liennel magára maradt, elmondta neki, hogy teherben van. De elmondta azt is, hogy nem érzi jól magát, s aggódik a maga és gyermeke sorsáért. Csia Lien azonnal orvosért küldött. Tulajdonképpen azt szerette volna, ha a kíróbált Vang doktor jön, de az valami rosszullet miatt nem jöhetett. Ehelyett a szolgálk Főnix asszony utasítására azt a Hu nevű kuruzslót hozták el, aki annak idején Tarka Felhő szobalánynak a farkas- és tigriskúrát rendelte. Az a szer, amelyet a kuruzsló szegény Junak írt, nem is gyógyulást, hanem azonnali elvetélést eredményezett. A halott magzat azonban, amely heves fájdalmak és vérzések közt napvilágra jött, fiúmagzat volt!

Csia Lien alig bírt magával a haragtól. Más orvosért küldött, s Hu kuruzslót el akarta fogatni embereivel, és pert akart ellene indítani. Hu doktor azonban idejében meghallotta ezt, s már elmenekült a városból. Csia Lien tombolt a dühtől, s azzal fenyegetőzött, hogy a szolgát, amely Hut odahívta, agyonvereti. Főnix asszony, bár ujjongott szívében, kifelé, ha lehet, még nagyobb megdöbbenést és izgatottságot mutatott, mint a férje.

— Hallatlan, micsoda végzetes eset! — jajgatott. — Most már közel voltunk ahhoz, hogy teljesedjék reményünk, s vér szerinti örökösünk születik, s erre közbelép ez az ügyetlen orvos, és megsemmisíti reményünket. Úgy látszik, sorsunk az, hogy fiú nélkül maradjunk.

Álnok színlelésből még tömjént is égetett, s ünnepélyes imát mondott, amelyben égtől és földtől kérte, sújtsák őt betegséggel, a második Ju lányt viszont gyógyítsák meg, s áldják meg testét újabb sarjjal. S megfogadta, hogy amíg ez be nem következik, böjtölni fog, s naponta ájtatosságot tart Buddha előtt. Természetesen mindenki meg volt hatva a házban, s ki nem fogytak nemeslelkűségének és önzetlenségének dicséretéből. De Főnix asszony még ennél is többet tett. Saját kezűleg főzött vetélytársnőjének gyógylevest, s a maga költségére jövendőmondót is hívatott, hogy megjósolja a beteg sorsát. A jövendőmondó, akit Főnix asszony

előzőleg kellőképpen megdolgozott, azt állította, hogy a betegre szerencsétlenséget hoz egy nő, aki a tyúk jegyében született. A házban pedig egyetlen személy volt, aki a tyúk jegyében született, és pedig Csiu-tung, a tizenhét éves ágyas.

Csiu-tung tajtékozott dühében, amikor Főnix vele a jövőmondó jóslatát közölte, hozzáfűzte azt a baráti tanácsot is, hogy amennyiben az élete és a ház békéje számára kedves, helyes volna, ha egy időre eltűnnék.

— Eh, mit törődöm én az ilyen éhenkórász szemfényvesztő fecsegésével! — kiáltott fel bosszúsán. — Én is ugyanolyan ember vagyok, mint ő, ő azelőtt mindenféle emberekkel érintkezett, miért éppen én hozzak reá szerencsétlenséget? És egyáltalában, miért csapnak olyan nagy hűhót a gyereke körül? Ki tudja hol szerezte be a fattyát ez a mindenkiszere-tője? Csak meséljen a mi gyanútlan urunknak, amit akar, velünk nem tudja meséit elhitetni. És egyáltalán, egy gyerek! Mi van abban olyan nagy dolog? Egy év se telik bele, s itt van magától! Ezt mindenki tudja!

Miközben így füstölgött magában, véletlenül látogatóba jött hozzájuk Sö hercegnő.

— Engem innét kiutálnak, mert egy jövőmondó azt állítja, hogy útjában állok másoknak — panaszkolta. — Csak-hogy nem tudom, hova legyek. Légy szíves, taj-taj, segíts nekem!

Sö hercegnő védelmébe is vette őt, s Csia Lient az ágyas jelenlétében szidta meg. Hogy merészelhet olyat tenni, hogy egy jöttment idegen kedvéért eltaszítja azt a lányt, akit a saját apja adott neki ajándékba? Hiszen ez sértés az apjával szemben. Haragosan fordított hátat fiának.

Csiu-tung pedig a helyzet urának érezte magát, inkább, mint valaha. Amikor a hercegnő távozott, odament a szomszéd pavilon ablaka alá, s hangos szidalmakra és átkozódásokra fakadt az odabenn tartózkodó második Ju ellen. A szerencsétlen teljesen össze volt törve. Ugyanazon az éjszakán, miközben Csia Lien Csiu-tungnál szórakozott, Főnix pedig aludt, szomorú elhatározásra jutott. Minek folytassa ezt a vigasztalan, elrontott életét? Érezte, hogy úgyszem lesz soha egészséges és boldog, s hogy kedvese reménytelenül eltávolodott tőle. Miután az elvetélés attól a reménytől is megfosztotta, hogy gyermeke lesz, semmi se volt már a világon, ami fontos lett volna szívének. Minek vonszolja hát magát to-

vább, céltalanul? Nyomorúságos helyzetéből az egyetlen határozott megoldásnak a halált látta. Csak a halál módja okozott még fejtörést neki. Felakasztani vagy agyonszúrni magát, az ilyen erőszakos halálnem visszatetsző volt számára. Akkor eszébe jutott, hogy gyakran hallott róla: nyersarany lenyelésével gyorsan, fájdalom nélkül ölheti meg magát az ember. S már határozott is.

Fáradtan feltápáskodott fekhelyéről, kinyitotta kincsesládikóját, s előkotort egy céljának megfelelő aranytörmelék darabot. Odakünn éppen az ötödik éjjeli őrségre doboltak; ekkor összeszedte minden erejét, és végbevitte, amit elhatározott. A halálos falat eleinte nem akart lemenni a torkán, végül mégiscsak bátran legyűrte. Ekkor aztán gyorsan ünnepi ruhába öltözött; még felvette legszebb ékszereit is, majd fekhelyéhez támolygott, s ledőlve megadással várta a halált.

A nap már magasan állott, de azért a derék Ping-ernek össze kellett szidnia a lusta szobalányokat, míg kénytelen-kelletlen elszánták magukat arra, hogy megnézzék, mit csinál beteg úrnőjük a keleti épületszárnyban, ahonnan egész reggel senki sem hívta őket, és semmiféle parancs nem érkezett.

Amikor a hálószobája ajtaját kinyitották, úrnőjüket holtan találták. Ijedten rohantak ki, és kiáltozva hívták oda Ping-ert. A diszbe öltözött holttest láttán Ping-er úgy érezte, meghasad a szíve, s a holtat hangos siratással tisztelte meg. A szobalányok és szolgálók, akik Főnix asszonytól való félelmükben barátságtalanságukkal és engedetlenségükkel maguk is jócskán elősegítették, hogy a szegény Ju az életet megtálya, egyszerre csak ráébredtek, hogy a halott tulajdonképpen jóindulatú, barátságos úrnőjük volt mindig, akire senkinek se lehetett panasza, s elfogta őket a megbánás és a sajnálkozás, és amíg Főnix asszony nem volt jelen, ők is csatlakoztak Ping-er jajveszékéhez.

Csia Lien vigasztalhatatlan volt, Főnix pedig igyekezett ezt az őszinte fájdalmat a maga színlelt bánkódásával még felül is múlni.

— Drága nővérem, miért hagytál el engem? Ez a köszöneted szeretetemért? — panaszkodott pátosszal.

Csia Lien kívánságára a holttest egy hétig feküdt ravatalon a körtés kertben, ő pedig hűségesen őrködött s virrasztott mellette, s megtartatta a hagyományos gyászszertartásokat is. Hogy azonban a családi templomban temet-

tethesse el, amint azt eredetileg szerette volna, azt az anyahercegnő Főnix asszony közbelépésére megtagadta tőle. A temetés egyszerű volt, s azon csak a legközelebbi rokonság vett részt. Főnix asszony, rosszulletére hivatkozva, távol maradt a temetéstől. A második Ju lány a városfalon kívül, a nővére sírja melletti szerény kis helyen talált végső nyugalomra.

HARMINCHATODIK FEJEZET

A sikamlós tárgyú hímmel ellátott erszény árulóvá lesz az együgyű cselédlány kezében. A Szemek Gyönyörűségének Parkjában lakó hajadonok hírbe kerülnek, s kénytelenek egy házkutatás kínját elviselni

Főnix asszony egészségét már hónapok óta emésztette valami makacs női baj, mely gyakorta szobájához és betegágyához kötötte. A megszokott felügyelet gyengülése következtében lassan meglazult a fegyelem a nyugati palotában; különösen a Szemek Gyönyörűségének Parkjában jelentkeztek szabálytalanságok, s ezek igen kevésbé voltak összeegyeztethetők azzal a szigorú renddel, amelynek itt, a ház erkölcsös lányai részére a fallal gondosan körülvevett lakóterületen uralkodnia kellett volna. Nemrégiben, egy esti sétája alkalmával, amelyet a parkban tett, Mandarinkacsa kapta rajta a Tavasz Köszöntése mellett szolgáló Sakkjáték szobalányt, hogy a bozótban titkos találkát adott egy legénynek a ház szolgálói közül, aki a falon át mászott be. Hallatlan eset, amely mindkét résztvevőjére azzal a következménnyel járhatott volna, hogy agyonveretik őket, ha kiderül. Mandarinkacsa elnézően hallgatott ugyan, és a szóban forgó legény kevéssel azután odébbállott a háztól, annak a bizonyos lólábnak azonban előbb-utóbb mégiscsak elő kellett bukkannia.

Egy késő este, amikor Pao-jü éppen lefeküdt, megjelent a Begónia Udvarban Szarka szobalány, Csao néaninek, Cseng úr másodfeleségének szobáiból, és Pao-jüvel akart beszélni. Úrnője — mondta — éppen most beszélt meg valamit Cseng úrral, suttogva ugyan, de neki sikerült a Pao-jü nevet ki-vennie; figyelmeztetni akarja hát őt, készüljön fel rá, hogy

holnap valami megbeszélése lesz az apjával. Ennyi volt, ami fontosat mondani akart. Keveset mondott, de eleget ahhoz, hogy Pao-jüre alaposan rájesszen.

Pao-jü úgy gondolta, semmi jót nem jelenthet, ha az iránta rosszindulatú másodfeleség őt választja egy Cseng úrral folytatott titkos megbeszélés tárgyául. Cseng úr nemrégiben tért vissza vidékről, s most éppen a trón által engedélyezett szabadságát töltötte. Ezt az örömmel fogadott szabadságidőt eddig otthoni pihenéssel és elmélyült szemlélődéssel töltötte, hogy szolgálatának fátalma után felfrissüljön; Pao-jüt szokásától eltérően ezúttal békében hagyta, s megkímélte a tanulmányaira és előmenetelére vonatkozó szigorú kihallgatásoktól is. Pao-jü most attól félt, hogy a másodfeleség rávette Cseng urat, vesse fia teljesítményeit újabb vizsgálat alá. Lehet, hogy a félelmetes vizsgára már holnap sor kerül. Ő pedig annyira készületlennek érezte magát! Egyetlen ugrással kint volt az ágyából, gyorsan újra felöltözött, és az oly régóta elhanyagolt klasszikusok után nyúlt. Az egész éjszakát arra akarta fordítani, hogy amennyire lehet, gyorsan felkészüljön, hiányos ismereteit felfrissítse. Szobalányai, akik látták, hogy uruk gyertyafény mellett könyveket forgat, s nyögni és sóhajtózni hallották, természetesen maguk sem tudták tovább élvezni éjjeli pihenőjüket.

— Micsoda állat! Éjnek idején ránk rontani, és hamis nótákat fújni a fülünkbe! Néhány alapos tűszúrás, az kellene neki is, meg az asszonyának is! — morogta Tarka Felhő haragosan. Pézsmá időközben friss teát öntött fel, s odatett egy csészével megkínzott ura elé az asztalra. Csak egy rövid, vékony alsószoknya volt rajta.

— Nem vennél valami melegebbet magadra? Az éjszaka hűvös, megfázol — vélte Pao-jü aggódón, könyveiből feltekintve.

— Ő, most figyelmednek nem szabad miattunk elterelődnie a munkáról! Most csak arra szabad gondolnod! — intette őt a lány, s mosolyogva mutatott az előtte fekvő könyvekre.

Ebben a pillanatban két fiatalabb szolgálo rémulten és kiabálva rontott a szobába. A falon át egy férfi hatolt be a parkba — jelentették lélekszakadva.

— Szörnyű! És hova szaladt? Át kell kutatni utána lámpásokkal a parkot! — hangzott az izgatott csárogás összevissza. Az okos és együttérző Tarka Felhő rögtön felismerte,

milyen kedvező alkalom kínálkozik itt arra, hogy kis parancsolója megszabaduljon a holnapi vizsga gondjától.

— Ez az éjszakai robotolás úgyse használhat valami sokat — igyekezett meggyőzni Pao-jüt. — Tettesd magadat, hogy az ijedtségtől megbetegedtél, s maradj holnap egyszerűen ágyban! Akkor megúszod.

Pao-jü örömmel fogadta a lány javaslatát, becsukta a gyűlölt könyveket, s megnyugodva lefeküdt aludni. Előzőleg a kapuórség asszonyainak és szolgálainak kiadta az utasítást: kutassák át lámpásokkal a park minden zugát, hogy a betolakodót megtalálják. De a keresés eredménytelen maradt. A kapuórség azt állította, hogy a lányok álmukban alighanem érzéki csalódás áldozatai lettek, a szélben susogó ágak zöreje megtévesztette őket.

— Ostobaság! A dolog bizonyára igaz volt, csak ti nem kerestétek alaposan — jelentette ki Tarka Felhő határozott hangon. — A kis parancsoló és mi, többiek, ugyancsak hallottuk azt a gyanús zajt. Nem lehet, hogy a fülünk mindnyájunkat egyszerre csalt volna meg. A kis parancsoló bele is betegedett az izgalomba, láza van, egész testében izzad. Éppen az anyjához indultam, lázcsillapító labdacsokat hozok neki. Azt hiszitek, szükség volna erre, ha a dolog annyira ártatlan volna, mint ahogyan állítjátok?

Erre aztán a kapuórség emberei meghökkenve elhallgattak, és újrakezdték a keresést. Tarka Felhő közben Cseng taj-tajhoz sietett, s szándékosan úgy intézte a dolgot, hogy az éjszakai esetnek és Pao-jü megbetegedésének híre az egész lakóterületen elterjedjen. Cseng asszony is megijedt, s másnap reggel szóba is hozta az esetet az öreg taj-taj előtt. Az öreg taj-taj alig bírt magával a felindulástól, hogy ilyesmi előfordulhat, s hevesen kifakadt a park személyzetének gondatlansága miatt.

— A legnagyobb baj az, hogy a saját embereinkben sem bízhatunk. Valószínűleg azért palástolják a dolgot, mert a gonosztevő éppen közülük való — vélte.

Míg a jelenlevő idősebb hölgyek, Sö hercegnő, Csen hercegnő és Cseng asszony, valamint Főnix és Csu özvegye zavartan hallgattak, előlépett Tavasz Virulása, és így szólt:

— Amióta Főnix nővér beteg, és a parkkal nem tud eleget törődni, a szolgaszemélyzet fegyelme meglazult. Korábban az emberek csak hébe-hóba húzták ki magukat egy-egy

órácskára a szolgálat alól, s találkoztak egymással hárman vagy négyen egy kis titkos játékra. Újabban a játéküzem teljesen zavartalanul és nagyban működik, klubelnökséggel, minden egyébbel, és harminc ezergaras-zsinórtól ötvenig terjedő tétekben. Nemrégiben még egy nagy verekedés is volt.

— Na de hát ezek hallatlan állapotok! Miért nem jelentetted ezt hamarabb? — kérdezte felháborodottan az anyahercegnő.

— Anyának annyi sok más gondja volt, s az utóbbi időben az egészsége sem volt egészen rendben. Nem akartam neki bosszúságot okozni, azért hallgattam — mentetegetőzt Tavaszi Virulása.

— Túlságosan könnyen veszed a dolgot — korholta őt az anyahercegnő. — Ha csak egy kis játékoskánál vagy ártatlan civakodásnál maradna a dolog, de ez a pénzbe menő éjszakai játék ivásra és dőzsölésre vezet, rejtett utakon borokat és zabálnivalókat hurcolnak be, titkon kapukat és ajtókat nyitnak ki, a nyitott ajtók és kapuk aztán tolvajokat és csöcseléket csalogatnak oda: egyik következik a másiktól. Meg kell gondolnod, hogy ilyen nagyszámú szolgálzamelyzet között jócskán akadnak kétes elemek is, akik, ha erre őket kínálkozó alkalom bátorítja, bűnös ösztöneiknek szabad folyást engednek, s a többieket is megfertőzik. S ilyen üzelmek folyjanak olyan erkölcsös, gondosan őrzött fiatal lányok közelében, mint ti! Fel se lehet mérni, hogy ilyen romlott környezetben mekkora károsodás érhet benneteket is!

Tavaszi Virulása némán tért vissza helyére. Az erélyes Főnix azonban odahívatta a négy intéző feleségét, akiknek a női személyzet feletti felügyelet volt a feladatuk, s az anyahercegnő jelenlétében illő szidásban részesítette őket. Az anyahercegnő aztán rögtön a parkba küldte őket, hogy állapítsák meg, kik voltak a bűnösök, akik a titkos szerencsejátékokban részt vettek, s állítsák őket elő; ugyanakkor pénzjutalmat tűzött ki minden feljelentésért, s a bűnösök palástolatóit botbüntetéssel fenyegette meg.

A vizsgálatok eredményeképpen három fő játékvezető és húsz más résztvevő személyét állapították meg, s ezeket állították az anyahercegnő elé. Az anyahercegnő letérdepeltette őket az udvaron, s alapos vallatás alá vetette őket. A

kockákat, zsetonokat és a szerencsejátékok egyéb eszközeit elszedték, halomba gyűjtötték és elégették. A nyert pénzeket elkobozták, és szétszították a többi szolga között. A három főbűnöst negyven számlált botütéssel büntették, és kidobták állásából. Kimondták, hogy a palota területére soha többé be nem tehetik a lábukat. A többi résztvevő húsz-húsz botütést kapott, azonkívül levonták háromhavi bérüket, s lefokozták őket a legalsóbb szolgálati osztályba, illemhelyőrizökké. A három főbűnös között volt Tavasz Köszöntésének dajkája is. Pao-csaj, Kék Drágakő és a többi fiatal lány hiába járt közbe annak érdekében, hogy unokanővérük becsületének megóvása végett a dajkának megkegyelmezzenek. Az anyahercegnő kérlelhetetlen maradt, és kérésüket figyelmen kívül hagyva, elkergette a háztól unokájának dajkáját is.

Miközben az anyahercegnő, akit ezek az izgalmak kimerítettek, déli pihenőre dőlt le, Ső hercegnő ellenőrző körútra indult a parkba. Éppen be akart lépni a parkkapun, amikor Bambácska szolgáló futott eléje, elégedetten kuncogva, s egy zölddel és pirossal hímzett erszényt lóbálva a kezében.

A tizenöt éves kislány csak kevés ideje tartozott a házhoz, s az anyahercegnő mellett szolgált mint durva munkákat végző szolgáló és kifutólány. Az anyahercegnő kedvét lelte a tenyeres-talpas, esetlen, széles képű és nagy lábú teremtésben, akinek egyszerű, naiv lelkivilága a vidámság állandó forrásául szolgált, s a Bambácska nevet adta neki. A kislányt különleges engedékenységgel kezelte, s hébe-hóba még azt is megengedte neki, hogy szabad idejében a parkban csatangoljon. Most aztán a lány, éppen egy ilyen csatangolás alkalmával, az úttól félreeső sziklakövek között tarka hímzésű illatszeres zacskót talált. A hímzés azonban nem valami megszokott képet mutatott, mely tárgyát a virág- és madárvilágból vette volna, hanem elfülső oldalán egy szorosan egymásba fonódott párocskát ábrázolt, s hátoldalán pedig egy sor írásjegy állt. Bambácska előtt teljesen rejtve maradt a kép sikamlós értelme. Ártatlanul azt gondolta magában, hogy a két meztelen alak nyilván két harcoló démon vagy egy ölelkező házaspár. Sugárzó boldogsággal indult leletével az anyahercegnőhöz, amikor a parkkapunál váratlanul Ső hercegnőbe ütközött.

— Ejnye, ugyan mi szépet talált a mi Bambácskánk, hogy annyira örül neki? Mutasd csak! — kérdezte a hercegnő.

— Ez valóban gyönyörű, itt van, nézd csak meg te is, taj-taj! — felelte Bambácska, s ragyogó arccal tartotta oda a hercegnőnek az illatszeres erszényt. Egyetlen futó pillantás elég volt ahhoz, hogy a hercegnő rémülten hőköljön vissza.

— Hol találtad ezt? — firtatta izgatottan.

— Tücsökfogás közben találtam a sziklakövek között.

— Ez valami egészen gonosz dolog. Tulajdonképpen egy jókora adag verést érdemelnél, amiért egyáltalán hozzányúltál. Minthogy azonban Bambácska vagy, s úgy vetted a kezedbe, hogy közben semmire se gondoltál, hát most még megbocsátjuk neked. Mindenesetre tartanod kell a szádat, senkinek sem szabad erről beszélned. Megértetted?

Bambácskának ijedtében egész fakó lett az arca. Gyorsan végrehajtott egy bocsánatkérő leborulást, s elképedve osont el onnét. A hercegnő ujjzsebébe rejtette az erszényt, s fejcsóválva folytatta útját lányának, Tavasz Köszöntésének pavilonja felé.

— Szép kis pácba keverte magát a dajkád. S egy olyan értelmes lány, mint te, elnézed ezt, és nem nyitod ki a szádat! — fordult korholólag Tavasz Köszöntéséhez. — S ilyesmi éppen az én lányomnál fordul elő. Miré magyarázom ezt?

Tavasz Köszöntése dacosan leszegte a fejét, s az övén babrált egy ideig.

— Kétszer is felelősségre vontam, hiába. Mit tehettem volna még? Végtére is mint dajkának több joga van beszélni az én dolgaimba, mint nekem az övébe — válaszolta Tavasz Köszöntése durcásan. Nem tudott belenyugodni a szigorú ítéletbe, melynek a dajkája áldozatul esett.

— Ostobaság! Te voltál az úrnője, s nemcsak jogod volt, hanem kötelességed is, hogy a körmére nézz, ha nem viselkedik rendesen. Ha pedig nem engedelmeskedett, engem kellett volna értesítened. Hova vezettek volna ezek az üzelmek? Az a nőszemély bizonyára még ékszereket és ruhákat is kért tőled kölcsön, hogy játékadóságait megfizethesse. Annyit azonban mondhatok: ha fecsegésével rá tudott bírni arra, hogy jólelkűségedben ilyen szívességeket tegyél neki, akkor tőlem egyetlen garasnyi zsebpénzre sem számíthatsz

többé. Akkor ám lásd, honnan szeded össze a pénzt ősz közepe-
nének küszöbénálló ünnepére!

S mivel Tavasz Köszöntése dacosan hallgatott, a hercegnő azzal folytatta, hogy büszkeségére hivatkozott:

— Édesanyád, Csou másodfeleség, igazán olyan kitűnő asszony, tízszerre is többet ér unokanővéred, Tavasz Virulása édesanyjánál, Csao másodfeleségnél. Azon kellene igyekezned, hogy anyádat utánozd, s ugyanúgy felülmúljad te is unokanővéredet. Sajnos, egyelőre félig se éred fel őt. Nekem személy szerint ez végtére is közömbös. Nekem se fiam, se lányom nincs, és így szerencsére az a veszély sem fenyeget, hogy gyermekeim pellengérré állítanak. Csakhogy...

Beszédét egy szobalány szakította félbe, aki jelentette, hogy az öreg taj-taj befejezte déli pihenőjét. A hercegnő gyorsan félbeszakította látogatását, és elköszönt, hogy az anyahercegnő társaságához csatlakozzék.

— Mi is van azzal a te elveszett ékszereddel, az aranyfonatos, gyöngyberakásos főnix-hajtűvel? — kérdezte Narancs szobalány, amikor a hercegnő elment. — Annak idején, amikor a hiányt felfedeztem, mindjárt elmondtam azt a gyanúmat, hogy az értékes darabot a dajkád tulajdoníthatta el és tehette zálogba, hogy játékadósságokat fizessen ki belőle. Te azt hitted, hogy az ékszert Sakkjáték szobalány tette el. Sakkjáték pedig kérdésemre kijelentette: hajtűdet legutoljára a könyvespolcon álló ékszerdobozkába rakta, hogy a nyolcadik hónap tizenötödik napján, ősz közepe ünnepén a kezed ügyében legyen. A dobozkból azonban eltűnt. Igazán el kellene küldened a dajkádhoz, s érdeklődnöd kellene az ékszer felől.

— Ugyan minek! — felelte Tavasz Köszöntése közömbösen. — Természetesen ő volt, aki az ékszert elvette. Magam engedtem meg neki, minthogy akkor pénzzavarban volt. Meg kellett ígérnie nekem, hogy rövidesen visszahozza, és észrevétlenül beteszi a dobozkába. Azóta valószínűleg nem jutott eszébe. Most, hogy amúgy is nagy kellemetlenségei vannak, nem szívesen zavarnám még ezzel is.

— Egészen bizonyosan eszébe jutott. Csakhogy jóindulatodra épít, s azzal számol, hogy neked már nem jut eszébe. Nem kellene Főnix asszonyt értesítenünk, s tulajdonodat rajta keresztül visszakövetelnünk? Vagy pedig ha nem akarsz hívhót csapni a dolog körül, nem lehetne talán néhány

garas-zsinórral arra késztetni dajkádát, hogy az ékszer visszaadja? Mit gondolsz?

— Hagyd csak! Minek annyi cécó? Az az ékszer nem hiányzik nekem.

— Hogyan viheted ennyire túlzásba a jólelkűségedet? Hiszen ezzel valósággal felhívod rá az embereket, hogy becsapjanak! — vélekedett Narancs, s közben fejcsóválva gondolta magában, hogy úrnője nemhiába viseli a „Fafejú“ nevet. „Legjobb lesz, ha magam veszem kézbe a dolgot“. Azzal az ajtó felé indult.

Odakünn időközben beállított az elbocsátott dajka egyik menyé, Jü-kuj szolgáló felesége, hogy Tavasz Köszöntésénél anyósa érdekében szót emeljen. Kinn állván, véletlenül tanúja volt a beszélgetésnek, melyet Tavasz Köszöntése folytatott Narancssal az elveszett ékszerről. Amikor meghallotta Narancs elhatározását, hogy Főnix asszonyhoz megy, és jelenti neki a dolgot, úgy érezte, be kell avatkoznia, s mosolyogva a szobába lépett. Előbb Narancshoz fordult, s arra kérte, ne menjen Főnix asszonyhoz, kerülje el az újabb botrányt. Családja számára természetesen becsületbeli dolog, hogy a kisasszony ékszerét, melyet anyósa egy átmeneti pénzzavarában kölcsönkért és zálogba tett, idejében kiváltásák és visszaadják. Aztán Tavasz Köszöntésétől még azt is kérte, vegye öreg dajkáját pártfogásába, és járjon közbe az érdekében az anyahercegnőnél.

— Teljesen hiábavaló! Magam és unokanővéreim már kértük is, könyörögve, hogy kegyelmezzon meg neki, de eredménytelenül — tájékoztatta őt Tavasz Köszöntése röviden.

— Sógorasszony, talán csak nem akarja az ékszer kiváltását és visszaadását kisasszonyom közbenjárásától tenni függővé? Ennek a kettőnek semmi köze egymáshoz — tette hozzá Narancs élesen. — Lesznek olyan szívesek előbb az ékszer visszahozni, aztán még beszélhetünk a dologról!

— Kérem, kisasszony, ne legyen olyan nagyon rátartil! — válaszolta a másik, akit elkésérített a kettős visszautasítás. — Másutt persze van még az emberekben egy kis részvét öreg dajkájuk iránt. Itt meg fukarkodnak, s ha a számtásban csak egy cseppnyi eltérés van, mindjárt jajveszékelnék és árulkodnak. Persze, hiszen még tulajdon rokonuknak, Hszü-jen kisasszonynak sem volt itt jobb sora. A szegény kisasszonynak, amíg csak itt lakott, szűkös zseb-

pénzéből havonta egy taelt kellett lecsípnie és anyjának adnia. Vajon nemes és nagyvonalú dolog volt ez? Nem csoda, hogy a szegény kisasszony mindig és mindenben hiányt szenvedett. És ki volt, aki őt mindig kisegítette? Az anyósom. Ilyen módon, keveset számolva is, mintegy harminc taelt adott ki a mai napig. Hát ezt ki fizeti ki neki?

Narancs felfortyant, és válaszolni akart, de Tavasz Köszöntése, akit a nagyon is jogos szemrehányás igen kellemetlenül érintett, hallgatást parancsolt neki.

— Elég a civakodásból! Lemondok az ékszerről — hátrázott. — Ha anyám keresni fogja, egyszerűen azt mondom neki, hogy elvesztettem. Ezzel a dolog el van intézve. Most pedig eredj! Te meg hozzál nekem teát! — fordult Narancshoz.

Morogva és száját biggyesztve vonult Narancs a konyhába. Tavasz Köszöntése pedig végigfeküdt kerevetén, és nyugodt lélekkel egy könyvet vett a kezébe.

Ez a nap bosszúságot bosszúságra halmozott a megkínzott Főnix asszony számára. Délelőtt adódott az a kellemetlenség a parkban történetek miatt, amit persze legnagyobb részében az ő rovására írtak. Délután pedig újabb oka támadt a bosszankodásra. Ősz közepének küszöbönálló ünnepéhez pénzre volt szüksége. A pénztárak azonban ki voltak merülve, s az újabb haszonbérék még nem folytak be. Így hát Főnix az anyahercegnő egyik lomtárából Mandarin-kacsával titkon előhoztaott egy beporosodott kincsesládát régi ékszerekkel, s a tartalmát elzalogosította, ami tízezer taelni bevételt eredményezett. Ma aztán azt hallotta Csia Lientől, hogy Bambácska révén ez a dolog nagynénje fülébe jutott. Bosszantó! Akkor meg fogja tudni az anyahercegnő is, azt pedig nem ússza meg szidás nélkül.

Ping-er szobalánnyal éppen erről a legújabb kellemetlenségről tárgyalt, amikor váratlanul nagynénjét, Cseng asszonyt jelentették. Szótlanul, arcán a legnagyobb fokú izgatottság jeleivel suhogott be a szobába a taj-taj, s nyögve a díványra roskadt. Egy intés, és Ping-ernek a többi szobalánnyal együtt el kellett hagynia a szobát. Most aztán ujjzsebéből a taj-taj egy tarka hímzésű illatszeres zacskót húzott elő, s némán, könnyekkel a szemében tartotta elébe.

— Hogy kerül ez hozzád? — kérdezte Főnix, miután ijedten vette észre a zacskón a ledér tárgyú képet.

— Hogy kerül hozzám? — válaszolta a taj-taj fojtott hangon. — Ilyesmi hever fényes nappal a parkban a sziklakövek között! Bambácska találta meg, s éppen az anyahercegnőhöz indult vele. Szerencsére Ső hercegnő útközben elvette tőle. Különben az anyahercegnő szeme elé került volna, és akkor... ó, jaj, erre gondolni se jó! Azt se tudom, hova legyek! Azt hiszi az ember, megbízhat benned, s most ilyesmit tesz el velem! Hogyan is lehettél olyan könnyelmű, hogy ezt a holmit szabad prédára otthelyezted a parkban?

— De hát honnan veszed, hogy ez a zacskó az enyém? — kérdezte Főnix elsápadva.

— Ugyan kié lehetne rajtad kívül? Mi, többiek, érett asszonyok vagyunk már, s rég túl vagyunk az ilyen haszontalanságokon. Talán parkbéli lányainké? Az lehetetlen! Nem, nem, bizonyára a férjedé lesz. Az ilyesmi rá is vallana erre a javíthatatlan, könnyelmű emberre! Mindketten fiatalok vagytok még, és a fiatalok örömeiket lelik az ilyen ledér vackokban. Ezt mindenki tudja, nem is kell tagadnod. Még szerencse, hogy nem a park személyzete találta meg. Abból lett volna csak a pletyka! Szép kis hírbe kerültek volna unokanővéreid! Vagy ha az ártatlan teremtések maguk látták volna meg! Ó, erre gondolni se merek!

Főnix asszony felváltva hol elpirult, hol elsápadt, amíg a taj-tajt hallgatta. Most aztán a lábához vetette magát.

— Teljesen igazad van, néni, de biztosíthatlak, ilyen zacskóm sose volt, és fogalmam sincs, hogyan kerülhetett a parkba — bizonygatta könnyek között. — Nézd csak meg jól ezt a holmit, azokkal a bojtokkal! Olcsó piaci áru ez, palotabeli minták rossz utánczata. Sose becsültem az ilyen ócskaságokat. De ha valami ilyesmi mégis a birtokomban lett volna, gondosan elrejtettem volna, s nem hordoztam volna magammal mindenfelé, még a parkba is, hogy ott esetleg unokanővéreim is megláthassák. Hogy is tételezhetsz fel rólam ilyen meggondolatlanságot! Hiszen nem én vagyok az egyetlen fiatalabb asszony a házban. Ott van a keleti palotában Csen sógornő, akit szintén nem lehet még az idősebbek közé számítani, ott van a menyé, Zsung asszony, itt vannak a különféle fiatal szolgálóleányok, előttük a park éppúgy nyitva áll, mint előttem. Vagy talán a tulajdonos

éppen a park személyzetéhez tartozik? Ilyen nagy létszám mellett lehetetlen valamennyiük viselkedését szemmel tartani. Honnan tudnánk, melyikük hetyeg titokban valamelyik barátjával a férfiszemélyzet közül? Miért éppen engem gyanúsítottok?

A taj-taj nem zárkózott el szavainak logikája elől.

— Állj fel! — mondta megenyhülten. — Hiszen tudom én, hogy a ház valamennyi lánya közül te vagy a legjobb, s illetlenségre te vagy a legkevésbé képes. Igazságtalan voltam hozzád. De hát akkor mit tegyünk? Csaknem halálra rémültem az imént, amikor anyósod ezt a visszataszító holmit megküldte.

— Légy nyugodt! Tudom én, mit tegyünk! Mindenekelőtt kerüljünk el minden feltűnést, hogy ne okozzunk újabb izgalmakat az öreg taj-tajnak. A mai elbocsátások következtében odaát amúgy is hézagok támadtak az idősebb felvigyázó személyzet soraiban. Ideiglenesen áthelyezhetnénk oda néhány itteni, hozzánk különösen közelálló felvigyázónőt, akikre feltétlenül számíthatunk, mint például Csou Zsuj udvarmestert, valamint Laj-vang intéző feleségét, s feltűnés nélkül nyomoztathatunk, azzal az ürüggyel, hogy a tiltott szerencsejáték miatt kutatunk. Ennek során majd különféle vétségek fognak napvilágra kerülni, s lehetőséget nyújtanak ahhoz, hogy a régibb személyzetből egyik vagy másik nemszeretem szobalányt kigyomláljunk és elbocsássuk. Túlságosan is sok odaát az eladó sorban levő teremtés. No, jól van, hát házasodjanak! A személyzet csökkentése már csak takarékosági okokból is felettebb kívánatos. Mi a véleményed erről?

— Teljesen igazad van, egyetérték veled — engedett neki sóhajtván a taj-taj. — De nem szívesen lennék igazságtalan a mi lányainkkal szemben. Hiszen mindegyiküknek csak három-három használható szobalánya van. A többi kis ördög alig számítható hozzá, teljesen pedig nem szívesen fosztanám meg őket a nagyobbak szolgálatától és társaságától. Ez sem az én szándékaimnak, sem az öreg taj-tajénak nem felelne meg. Legjobb lesz, ha magam veszem kézbe a dolgot, mihelyt időm engedi. Közben persze már elfoglalhatnák helyeiket azok a felvigyázónők, akiket javasolsz, s feltűnés nélkül nyomozni kezdenének.

Főnix magához hívatta azt az öt idősebb hölgyet, bizalmi embereit, akikre gondolt, s kiadta nekik a megfelelő utasításokat. Cseng taj-taj hatodikként Vang San-pao intéző feleségét is beosztotta hozzájuk, aki véletlenül jött oda, és hallotta a megbeszélést is. Vang felesége Ső hercegnőnél állott szolgálatban mint szobaasszony, a hercegnő különleges bizalmát élvezte, s ő vitte át neki az említett illatszeres zacskót is.

— Kérd meg úrnődet, küldjön át téged egy időre a parkba, az én kívánságomra; ezt nagyon fontosnak tartom — szólott hozzá Cseng asszony. Fontosnak ítélte, hogy elébe vágjon az esetleges későbbi szemrehányásoknak, melyek pártosságot vethettek volna a szemére. A hatodik titkos elégtétellel vette tudomásul a kapott megbízatást. Kedvező alkalom volt ez neki arra, hogy odasózzon a parkbeli szobalányok közé. Sohasem volt valami jó viszonyban ezzel a gőgös, hiú társasággal, amely olyan kevés tiszteletet mutatott iránta, ha olykor-olykor a parkba ment.

— Kár lenne itt minden szóért, egy ilyen szigorú vizsgálat régen esedékes odaát — morogta. — Te persze nem nagyon jársz át a parkba, s így nem is tudhatod, mi megy ott végbe. Hiszen ezek a fiatal teremtések, ezek a szobalányok, olyan gőgösek, mintha csupa méltóságos és kitüntető császári címekkel felruházott ezer-darab-arany kisasszonyok volnának. A magunkfajtanak még csak a száját se szabad kinyitnia, különben mindjárt ki tudja, milyen szörnyen megsértődnek, s szitkozódznak az állítólagos ármánykodás miatt. Szép kis állapotok!

— No, hiszen valóban ők a legjobbak. Nem csoda, ha tartják magukat valamire— vélte Cseng asszony mosolyogva.

— A többiek még csak megjárnák, de egyikük, Tarka Felhő szobalány, aki ifjú urunknál, Pao-jünél szolgál, az egészen lehetetlen teremtés — folytatta buzgón a hatodik. — Bizonyos, hogy csinos lány, de hát ez csak nem lehet elég ok, hogy az a hiú személy nap mint nap úgy felcicomázza magát, mintha maga Hszi-si volna! S hogy milyen szemtelenül és kotnyelesen letorkolja az embert, és felcsattan, ha valaki csak a legkisebb megjegyzést is megengedi magának, az el sem mondható!

Cseng asszony meghökkent.

— Nem ő volt, aki olyan kellemetlen módon hívta fel magára a figyelmemet, amikor legutóbb az öreg taj-tajjal sétáltunk a parkban, mert hangoskodó, veszekedő módon támadt rá a Begónia Udvarban egy szolgálóra? — fordult Főnixhez. — Azt az angolnaderekút gondolom, akinek olyan keskeny, legörbülő vállalai vannak, meg olyan összenőtt Hszi-si szemöldöke, mely egy kissé Kék Drágakő szemöldökére emlékeztet. Tulajdonképpen felelősségre is akartam vonni illetlen viselkedése miatt, de nem jutottam hozzá, mert az öreg taj-taj oldalához voltam láncolva, később pedig elfelejtettem.

— A leírásból ítélve elképzelhető. De már nem emlékszem pontosan — vélte Főnix. — Ez a Tarka Felhő kétség-telenül igen csinos, egyébként azonban hetyke és könnyű erkölcsű teremtés.

— Hívasd ide, taj-taj! Akkor majd kiderül, helyes-e a feltevésed — javasolta a hatodik. Cseng asszony megfogadta tanácsát, és megparancsolta, hogy Tarka Felhő jöjjön oda. Tarka Felhő aznap éppen nem jól érezte magát, s kedvetlenül kelt fel fekhelyéről, amikor hívták. Most tehát félig öltözötten és fésületlenül jelent meg a taj-taj előtt; arcán még ott virított az álom pirossága.

Egyetlen röpke, rosszalló tekintet, s a taj-taj felismerte benne a minapi szobalányt.

— Ez volna hát a mi szép beteg Hszi-sink — jegyezte meg gúnyosan. — Kinek szól tulajdonképpen ez a te hiú viselkedésed? Azt hiszed, nem látok keresztül rajtad? Na megállj csak, legközelebb majd lenyúzom én a bőrödöt! Hogyan érzi magát a fiam, Pao-jü? — folytatta barátságatlanul.

Tarka Felhő okos lány volt, gyorsan összeszedte magát első meglepetéséből, s felfogta helyzetének veszélyét, amely a legnagyobb óvatosságot kívánta tőle a feleletekben.

— Igazán nem tudom megmondani, olyan ritkán kerülök az ifjú úr közelébe — füllentette. — Talán érdeklődjék a taj-taj az ifjú úr kedvenc szobalányainál, Gyöngyszemnél és Pézsmánál.

— Megérdemelnél egyet a szájadra! Egyszerűen halott-nak tettei magát! Mik a szolgálati kötelességeid? — kérdezte szigorúan a taj-taj.

— Régebben az öreg taj-tajnál szolgáltam. Minthogy Pao-jü úr a terjedelmes parkban olykor fél, és magányosnak érzi magát, később a Begónia Udvarba osztottak be, azzal a feladattal, hogy ott a külső részeken éjjel őrködjem. Tulajdonképpen nem is akartam átmenni, s arra kértem az öreg taj-tajt, tartson meg magánál, minthogy túlságosan ügyetlennek tartottam magamat ahhoz, hogy az ifjú úrnál szolgáljak. De az öreg taj-taj leszidott, és úgy vélekedett, hogy ottani szolgálatom egyáltalán nem fog különösebb szellemi képességeket követelni, és hogy az ifjú úr tulajdonképpeni ügyeivel egyáltalán nem is kell majd törődjek. Így hát engedelmeskedtem. Alig találkozom az ifjú úrral, egy hónapon belül egyszer ha előfordul, hogy magához parancsol, és hogy olyankor egy-két szót váltok vele. A személyes szolgálatot egészen a szobaasszonyok, valamint Gyöngyszem, Pézsma és Őszi Hullám, a három szobalány látja el. Szabad óráimat ezenkívül gyakran töltöm az öreg taj-tajnál kézimunkával. Így alig jutok hozzá, hogy az ifjú úrral törődjem. De ha óhajtod, mostantól kezdve azt is megteszem.

— Buddhára, igazán örülök, hogy olyan kevés dolgod van vele! — kiáltott fel Cseng asszony. Igaznak vette, amit a lány összehordott. — Eszembe se jut azt követelni tőled, hogy a jövőben többet törődjél vele. Ellenkezőleg, beszélni fogok az öreg taj-tajjal, hogy vegyen vissza téged. Addig pedig jól vigyázzatok rá! — fordult a hat felvigyázónőhöz.

— Ne túrjáték, hogy a közelében éjszakázzék! — S azután újra Tarka Felhőhöz: — Ki veled! Mit álldogálsz itt? Idegesít a látásod!

Tarka Felhő sietve surrant ki onnét. A taj-taj haragosan morgott utána valami olyat, hogy „boszorkány“ és „csábító“, s még aznap estére szigorú házkutatást rendelt el a parkban.

Kora este aztán, miután az anyahercegnő visszavonult. Főnix a hat felvigyázónővel nekivágott ellenőrző körútjának. Mögöttük minden parkkaput le kellett zárni. A házkutatás az éjjeli őrszemélyzet lakóhelyiségeiben kezdődött. Csekély mennyiségű, de előíráseellenes fölösleget állapítottak meg lámpákban, viaszgyertyákban és olajban.

— Ez lopott tulajdonnak számít. Hozzá ne nyúljatok, amíg holnap a taj-tajnak be nem számolok róla! — jelentette ki szigorúan Vang San-pao intéző felesége. Aztán a Begónia Udvarba mentek.

— Egy elveszett értékes tárgy után kutatunk. Az a gyanú merült fel, hogy az egyik szobalány a tolvaj — indokolta Főnix a késői látogatást a meglepett Pao-jü előtt. Aztán, amíg ő leült és teát ivott, a felvigyázónők kereséshez láttak. Az egész személyzetnek sorban egymás után saját kezüleg fel kellett nyitnia szekrényeit és ládáit, s ki kellett rakosgatnia a tartalmukat. Vang felügyelő és a felbőszült Tarka Felhő között dühös vitára is sor került, miközben az előbbi a taj-taj megbízása mögé bújt, az utóbbi viszont az öreg taj-tajnál élvezett bizalmi helyzetével tromfolta le őt. Mindenesetre tény, hogy tiltott, férfiaktól származó holmikat a házkutatás nem hozott napvilágra.

Másodiknak a Bambusz Remetelak került sorra. Az Őserdő Udvarot kihagyták a dologból, tekintettel arra, hogy lakói nem tartoznak a szorosabban vett családhoz, hanem csak vendégként laknak itt. Kék Drágakő már lefeküdt, amikor a vizsgáló bizottság odaérkezett. Gyorsan fel akart öltözni, de Főnix olyan tapintatos volt, hogy megkímélte ettől a fáradságtól, visszanyomta fekhelyére, és barátságosan beszélgetett vele, amíg a bizottság dolgozott. A kutatás itt is eredménytelen maradt. Csupán Kakukk szobalány holmija között fedeztek fel néhány gyanús tárgyat: feliratos legyezőket, tárcákat és övcsatokat, de ezekről Főnix azonnal fel is ismerte, hogy ártatlan születésnap ajándékok, melyek Pao-jütől származnak.

A bizottság továbbment Pao-jü féltestvérének, Tavasz Virulásának lakópavilonjához. Őt már értesítették, s a bizottságot szobalányai élén, gyertyával a kezében az ajtó előtt várta. Egyébként láthatóan igen bosszantotta a dolog.

— Ha szobalányaimnak ragadás a kezük, akkor a rablóbandának természetesen én vagyok a feje. Nem kívánod a kutatást mindjárt rajtam kezdeni? Kérlek, szekrényeim és ládáim nyitva állnak előtted, majd csak előkerül belőlük a lopott holmi — válaszolta sértődötten a bocsánatkérésnek azokra a szóvirágaira, amelyeket Főnix mondott el bevezetőül. A szobalányokkal egész ruhatárát, összes fehérneműjét, ékszereit és piperetárgyait kirakatta a magas bizottság elé. Főnix megparancsolta, hogy mindent rakjanak megvizsgálatlanul vissza.

— Magasabb megbízatás alapján cselekszem. Emiatt nem kellene haragudnod reám — igyekezett csillapítani a mérgelődő Tavasz Virulását.

— De kérek, csak ne zavartasd magad! — felelte sértődöttén Tavasz Virulása. — Amit szobalányaim elviselnek, az ellen magam sem tiltakozom. Egyébként mindenről tudok, ami a birtokunkban van, az utolsó tüig, s bizonyos lehetsz benne, hogy nincs a holmijuk között semmi lopott dolog. Lopott holmit legfeljebb nálam találász...

Így beszélvén, egyre nagyobb tűzbe jött, egészen a sírva-fakadásig. Főnix, aki Tavasz Virulásáról tudta, hogy nehezen kezelhető egyéniség, szeretett volna mielőbb véget vetni ennek a jelenetnek, s ezért felkelt, hogy elmenjen.

— Ó, kérek, kutass csak alaposan! Ilyen alkalom nem kínálkozik egyhamar újra, mert másodsor már nem leszek ilyémire kapható — heveskedett Tavasz Virulása.

— Jól van, no, elhiszem neked, hogy szobalányaid nem tolvajok — szabadkozott Főnix.

— Kellő alaposággal kutattatok-e? — fordult Tavasz Virulása a bizottság többi tagjához.

— Persze, egészen alaposan — válaszolták a felvigyázónők, s követték Főnixet az ajtóhoz. De egyikük, Vang San-pao, nem akarta olyan könnyen beadni a derekát. Mint Sö hercegnő szobaasszonya és Cseng taj-taj különleges megbízottja, igen hatalmasnak érezte magát. Önteltsége nem tűrhette, hogy megfélemlítsék ezek a fiatal kisasszonyok, akiket amúgy sem vett egészen komolyan. Odalépett Tavasz Virulásához, szemtelenül megragadta szoknyáját, felemelte, s kezdte annak minden egyes ráncát szimatolgatva átkutatni.

— Egy kis motozás — jegyezte meg kajánul vigyorogva.

— Gyere már, öreg! Hagyd ezeket az ostobaságokat! — szólt rá Főnix dühösen. De ekkor már el is hatolt a füléig egy erőteljes arculcsapás csattanása. Tavasz Virulása ütötte meg az öregasszonyt.

— Hogyan merészelsz hozzám nyúlni! — kiáltott rá Tavasz Virulása magából kikelve. — Ha a taj-taj motozást kíván, jól van, engedelmeskedem. De az ilyen magadfajtnak nem engedem meg, hogy hozzám nyúljanak. Azt hiszed, amiért öreg vagy, és a néném a hátad mögött áll, pimaszkodhatsz velünk, és mindent megengedhetsz magadnak? Túlásagosan messze merészledsz a szemtelenségben!

Miközben baljával szoknyája gombjait gombolta ki, jobbával Főnixet húzta vissza.

— Kérlek, motozz meg te engem! Nincs ellene semmi kifogásom. De kémélj meg attól a szégyentől, hogy egy rab-szolganó motozzon meg! — kiabálta dühöngve.

Főnix Gyöngyszemmel együtt rendbe hozta Tavasz Virulásának öltözetét.

— Az öregasszony két korty borral többet ivott a kelle-ténél, ez menti eszeveszettségét. Előzőleg már a taj-tajjal is összerúgta a port. Ne haragudj! — csillapította Tavasz Virulását. Aztán az öreg Vangra támadt:

— Kotródj innét gyorsan!

— Holnap panaszt teszek az öreg taj-tajnál! — jelen-tette ki dacosan Tavasz Virulása.

— Én pedig úrnőmnél és a te anyádnál teszek panaszt — hangzott be az ablak alól a kimenekült öregasszony zsem-belő hangja. — Mióta csak az eszemet tudom, ilyesmi még nem fordult elő! Az embernek öreg napjaira el kell túrnie, hogy megpofozzák! Elégtételt követelek!

— Halljátok, hogy csahol? Úgy látszik, még nem ka-pott eleget — fordult a szobalányaihoz gúnyosan Ta-vasz Virulása. Az egyik szobalány kirohant az ablak elé.

— Legyen már eszed, és hallgass el végre! — beszélt az öregasszony lelkére. — Mi ugyan nem bánjuk, ha mész és panaszt teszel, akkor legalább megszabadulunk tőled, öreg bajkeverőtől. De igyekezz! Túlságosan sokáig tart, amíg elindulsz!

Főnix és Gyöngyszem együttes fáradozásának végül is sikerült a mindkét oldalon felkavart kedélyeket lecsillapí-tani, s a bizottság folytatta útját.

Legközelebbi céljuk a Rizstermelő Paraszt Udvara volt. Rosszullétére való tekintettel Csu özvegyét nem keltették fel álmából, s csupán embereit kutatták át, röviden és ered-ménytelenül.

Ezután útjuk a közeli Meleg Illatok Kastélyocskájához, Tavasz Búcsúzásának székhelyéhez vezetett. Tavasz Bú-csúzása, aki az unokatestvérek között a legfiatalabb volt, félig gyermek még, érthető módon alaposan megrémült az éjszakai, számára érthetetlen házkutatástól, s Főnixnek nem csekély fáradtságába került, amíg megnyugtatta. Ki gondolta

volna, hogy éppen ennél az ártatlan legfiatalabbnál, ennél a félig még gyermeknél bukkan elő az a bizonyos lóláb? Festő szobalány egyikládájának mélyén nehéz csomagra bukkantak, melyben harminc-negyven tízunciás mezüst-rúd volt. Ejha, ez aztán meglepő lelet! A keresett megbotránkoztató tárgyak helyett tolvajlott javakat hoztak napvilágra! De a megbotránkoztató tárgyak se vártak magukra sokáig. A továbbiak során ugyanis előkerült egy övön hordott jádetáblácska, s egy egész rakás férfiharisnya és férfi papucs.

— Hogy kerülnek ezek hozzád? — kérdezte az ijedtségtől sárgára vált arcú Festő szobalányt Főnix.

— Csen herceg ajándékozta ezeket fivéremnek — valotta térdre esve és könnyek között Festő szobalány. — Fivérem nekem adta ezt a holmit megőrzésre. Szüleim ugyanis a déli tartományokba utaztak, fivérem pedig ez idő szerint nagybátyámnál és nagynénémnél lakik. Minthogy nagybátyám és nagynéném sokat játszik és iszik, fivérem attól tartott, hogy holmiját elvehetnék tőle, eljátszhatnák és elihathnák.

— De hiszen ez hallatlan! És nekem a legcsekélyebb sejtelmem se volt minderről. Feltétlenül meg kell őt büntetned, és el kell innen vinned, Főnix sógornő. Nem akarok túrni ilyesmit magam körül — hangzott Tavasz Búcsúzásának felháborodott ítélezése.

— Személyesen hozta ide fivéred ezeket a dolgokat? — kérdezte Főnix szigorú hangon.

— Nem, egy szobaasszony. A nevét nem tudom.

— Na, akkor jól van — lélegzett fel Főnix. — Most még meg kell állapítanunk, hogy közléseid megfelelnek-e a valóságnak. Ha az igazat mondtad, akkor meg lehet bocsátani neked. Hiszen, végtére is, nincsen abban semmi helytelen, ha mások dolgait megőrzöd. Legfeljebb az a személy érdemel szidást, aki ezeket a dolgokat becsempészte. Persze ha fivéred maga hozta volna be ezeket a dolgokat, vagy ha valami lopott holmiról lenne szó, akkor nagyon rosszul járnál.

— Érdeklődj, úrnőm, a szobaasszonynál és Csen hercegnél! Bizonyos, hogy igazat beszéltem — nyöszörgött Festő szobalány. — Veress halálra fivéremmel együtt, ha hazudtam!

— Na, jól van. Nem lesz semmi bajod, ha a herceg megerősíti állításaidat. De a jövőben idegen holmit nem szabad többé megőrzésre elfogadnod.

— Miért vagy olyan elnéző, Főnix sógornő? Én ki nem állhatom őt többé. Majd még a többit is rosszra csábítja nekem — jelentette ki Tavasz Búcsúzása.

— Hagyd csak! Hiszen egyébként derék és használható lány, s végtére is egyszer az életben mindegyik követ el valami vétséget — csillapította mosolyogva Főnix. — Csak azt tudnám, ki csempészte be ezeket a holmikát.

— Valószínűleg az öreg Csang anyó a hátsó kaputól — vélte Tavasz Búcsúzása. — Az mindig együtt sustorog a mi szobalányainkkal, és ők feltűnően kedvelik.

— Jegyezzétek meg magatoknak ezt a nevet! Csang anyót ki fogom kérdezni — fordult kíséretéhez Főnix, és továbbindult. Csou Zsuj intéző feleségének jutott a feladat, hogy a talált gyanús tárgyakat összecsomagolja, és magával vigye.

A véletlen úgy hozta, hogy az említett Csang anyó Vang szobaasszonnyal rokonságban állott, egy ideje azonban haragban volt vele.

Amióta az öreg Vang szobaasszony Ső hercegnő különleges bizalmát élvezte, rokonságától elidegenedett, s amikor Csang anyó emiatt neki szemrehányásokat tett, teljes szakításra került sor közöttük. Azóta nem beszélnek egymással. Amikor most ellenségének neve elhangzott, Vang szobaasszony elérkezettnek látta az alkalmat, hogy kiöntse minden felgyülemlett haragját, melyet csak még fokozott az, hogy Tavasz Virulása őt az imént úgy megszegényítette.

— Azt a botrányos erszényt is valószínűleg Csang csempészte a parkba — igyekezett Főnixet meggyőzni. — Felétlenül ki kell hallgatnod.

— Ezt fölösleges mondanod, magam is tudom — utasította el Főnix kurtán.

Tavasz Köszöntésének területére érkeztek. Tavasz Köszöntése már aludt, szobalányai is éppen le akartak feküdni, s jó ideig tartott, mire a késői jövevényeket kopogásukra beengedték.

— A kisasszony ne zavartassa magát, aludjon tovább — mondta Főnix, és azonnal a szobalányok szobáiba ment.

Miután a többieknél eredmény nélkül turkáltak és kutattak, végül is Sakkjáték szobalány került sorra.

Az egyébként annyira alapos öreg Vang asszony ezúttal feltűnően engedékeny és felületes volt a kutatásban. Sakkjáték szobalány ugyanis unokája volt. Futólag beleturkált egy kicsit unokája kinyitottládájába, aztán csak annyit morgott, hogy „nincs itt semmi“, s le akarta csapni a láda fedelét. Csou Zsuj intező felesége azonban megakadályozta ebben.

— Nana! Ezt nem mondhatnám valami alapos kutatásnak! Csak szépen, részrehajlás nélkül! — mondta, s maga kezdett a ládában kutatni. És íme, egyszerre csak egy pár vattázott férfiharisnyát és egy pár férfi szaténpapucsot húzott elő. S még ez sem volt minden, mert egy kék kendőből, amelybe be volt csavarva, egy zsu-ji szerencsetőr került elő, amilyeneket szerelmesek szoktak egymásnak ajándékozni, s egy írásjegyekkel teleírt piros üdvözlőlapon. Csou felesége mindkettőt odanyújtotta Főnixnek. Minthogy pedig Főnix a Jung-kuo palota háztartásának vezetője volt, és nap mint nap számlák és írások mentek át a kezén, az idők folyamán elsajátította valamennyire az írás tudományát. Ki tudta tehát betűzni az írást, amely ezen a piros üdvözlőlapon állt. Nagy meglepetésére a következőket olvasta:

... hiszen most már, a múlt hónapban tett látogatásod óta szüleid is tudják, hogyan vagyunk mi egymással, és ők is egyetértenek a dologgal. Persze amíg kisaszszonyod férjhez nem megy, mi sem gondolhatunk házasságra. Ha a parkban találkozhatunk, üzenj nekem újra Csang anyóval. A parkban sokkal zavartalanabban beszélhetünk, mint otthon. A jóillatú fagolyókból álló rózsafüzért, amelyet küldtél, ma rendben megkaptam. Itt küldök egy illatszerez zacskót, amelynek díszítése jelezze neked azt, hogyan érzek teirántad. De vigyázz rá jól! Békességet kíván neked, és fejét meghajtja unoka-fivéred

Fan

Főnix nagyon örült ennek a leletnek. Most már a kezében volt a döntő bizonyíték, amely őt nagynénje előtt fé-

nyesen igazolja, és minden gyanú alól mentesíti. Nem tudott leküzdeni egy elégedett mosolyt.

— Nyilván hiba csúszott a számlába, az készletti nevetésre a naj-najt, nem? — kérdezte az írástudatlan Vang anyó bambán és bizonytalanul.

— Nem, dehogy, a számla hibátlan, csak én nem számoltam vele — felelte Főnix kajánul. — Egyébként hogy lehet az, hogy unokád unokafivére nem a te családnevedet, a Vang nevet viseli, hanem a Fan nevet?

— Nyilván Fan Ju-anra gondolsz, aki nemrégiben megszökött. Igen, ő unokafivére az unokámnak, az anyja egy bizonyos Fanhoz ment férjhez.

— Aha. Akkor felolvasom neked a „számlát“.

Megdöbbenésében és szégyenében Vang anyó legszívesebben a föld alá süllyedt volna, amikor meghallotta, mi van abban a számlában, mely nem is számla, hanem unokájához írt szerelmeslevél, s észrevette a körülállók nagy fejcsoválását. Másokat akart bűneiken rajtakapni, de ő és családja került gyalázatos pellengérré.

— No, mit szólni ehhez a bizonyítékhoz, Vang mama? Ezt aztán nem lehet magyarázgatni — jegyezte meg társnője, Csou Zsuj felesége.

— Jóindulatúak voltak, meg akarták kímélni nagyanyjukat a közvetítés fáradsalmaitól. Éjszaka, amikor minden kismadár hallgat, maguk jöttek össze — tette hozzá kárörvendőn Főnix asszony, Csou Zsujhoz intézve szavait. Nem tudott betelni a gyönyörűséggel, amit Vang anyó zavara okozott neki.

A pellengérré állított öregasszony pedig megpofozta önmagát, s azt kiáltotta, hogy valamely korábbi életében bizonyára vén szajhának kellett lennie, azért bűnhődik most így. Ezenközben a tetten ért bűnös, Sakkjáték szobalány némán, lehajtott fejjel ült ott. Meglepte Főnixet, hogy a lány magatartása se félelmet, se szégyent nem árult el. Közönyösen és zárkózottan nézte, mi történik, mintha már leszámolt volna az élettel, s mintha csak kárt akarna tenni magában. Ezért a két szobaasszonyt Főnix azzal bizta meg, vigyázzanak a lányra gondosan, és le ne vegyék a szemüket róla. A további vizsgálatot pedig elhalasztották, minthogy az idő már későre járt.

HARMINCHETEDIK FEJEZET

Egy éjjeli lakoma során baljós jelenségek balsejtelmeket ébresztenek. Ősz közepe ünnepén egy új költemény szép reményekkel kecsegtet

A parkszemélyzettel kapcsolatos tisztogatási eljárást több napra félbeszakították Főnix asszony újabb rosszulletei, valamint ősz közepének ünnepe miatt. Minthogy még tartott a gyász a megboldogult hercegi remete felett, az ünnepségek a szokottnál szerényebb keretek között zajlottak le. Csen herceg sosem vette túlságosan komolyan az elhunyt édesapa feletti gyászt. Mivel a gyász hónapok tartamára a rítus megtiltotta neki, hogy a házon kívül szórakozzék, azzal kárpótolta magát, hogy nyilazás ürügyén, minden este előkelő aranyifjak nagy csapatát gyűjtötte össze, velük feslett tivornyákat rendezett mértéktelen zabálással és ivászatokkal, s a nyilazás nemes művészete helyett éjszakákon át hódolt a kocka- és kártyajátéknak s egyéb léha időtöltéseknek.

Ősz közepe ünnepének előestéjén, a nyolcadik hónap tizennegyedik napján Csen herceg valamennyi feleségével és ágyasával családi lakomára gyűlt össze a Zöld Vadon Csarnokában, az Ősszegyűjtött Illatok Kertjében. A nap tiszteletére egy hatalmas vadkant és egy kost öltök le. Étkezés után vidám iszogatásra és kockajátékra tértek át, s közben a telihold fényes korongjának látványában gyönyörködtek. Majd az énekhez értő másodfeleségnek, Ven-huának kellett egy dalt előadnia, miközben Pej-feng másodfeleség a bíbor bambuszfurulyán kísérte. Elérkezett a harmadik dobszó éjfél órája. Mindenki igen jó hangulatban volt, a herceg pedig nyolctized részben ittas. S ekkor hirtelen odakintről, a kertfal felől valami hátborzongató, hosszan elnyújtott nyögés hallatszott. A szórakozók lármája hirtelen elnémult. Égnek álló hajjal fülelt ki a kertbe az egész társaság.

— Ki van itt? — kiáltott a herceg átható hangon ki a sötétbe. De néma csend volt a felelet.

— A hangnak odaátról, a fal mögül kellett jönnie. Bizonyára a szolgák közül mászkál ott valaki — suttozta a hercegnő.

— Ostobaság! A személyzeti lakások nagyon messze vannak innét. Ugyan kinek volna ebben az órában keresni- valója ezen az elhagyatott helyen, az Ősök Csarnokánál? — vélekedett a herceg. Még be sem fejezte mondókáját, amikor a falkorona felől üvöltve söpört rajtuk végig egy rövid szélroham. S ugyanakkor tisztán lehetett hallani, hogy az Ősök Temploma előtti Szellemelek Kapujának szárnyai egyetlenegyszer feltáruznak, majd újra becsapódnak. A jelenlevők hátán még rémültebb borzongás futott végig. Érezték valamennyien, hogy égnek mered minden egyes hajukszála. S úgy rémlett, mintha a hold is betakarózott volna, és bágyadtabban világítana, mind addig. Iszonyattól dermedten ült mindenki a helyén jó ideig, anélkül hogy mocanni mertek volna. Elsőnek a herceg tért újra magához rémületéből. Mámora félig, a továbbmulatáshoz való kedve pedig egészen elszállt. Némán asztalt bontott.

Másnap, a szokásos hónapközi szertartás alkalmával, amely az Ősök Csarnokában zajlott le, gondosan körülnézett, nem láthatók-e a tegnap éjjeli rejtélyes jelenség nyomai. De a legkisebb változást sem tudta felfedezni. Miután az Ősök Csarnokát elhagyták, még személyesen meggyőződött arról is, hogy a bejáratot utána jó erősen bezárták, elrekeszelték, egyébként pedig megparancsolta embereinek, hogy hallgassanak az esetről.

Este aztán feleségével együtt átment az anyahercegnőhöz, hogy részt vegyen a közös családi lakomán. A család idősebb férfitagjai közül Sö herceg és Cseng úr akkorra már meg is érkezett, s igyekezett az anyahercegnő jókedvét tréfákkal táplálni. Kimért távolságban a díszlobogó alatt ott álltak a család fiatalabb férfitagjai: Csia Lien, Pao-jü, Csia Huan és Csia Lan, s hallgathatták az idősebbek beszélgetését.

— Hogy halad mostanában Pao-jü a nyíllövésben? — kérdezte az anyahercegnő az érkezőtől, aki szerényen szorongva telepedett le egy karszék szélére, az ajtóhoz közel.

— Kitűnően — felelte Csen herceg, illedelmesen felpatantanva helyéről. — Nemcsak hogy jobban céloz már, hanem nagyobb méretű íjához is hozzá szokik lassan.

— Jól van, Csak aztán túzásba ne vigye, és meg ne erőltesse magát. Egyébként nagyon ízlik a holdsütemény, amelyt küldtél. De a dinnyék inkább csak szemre szépek.

— A holdpogácsákat egy süteménykészítő mester csinálta, akit nemrégiben nyertem meg a konyhám számára. A dinnyéket én sem találok olyan ízletesnek, mint a korábbi években. Nem tudom, mi ennek az oka.

— Bizonyára az, hogy a nyár túlságosan nedves volt — vélte Cseng úr.

— Most azonban gyerünk a parkba! A szép fényes telihold már régóta feljött — javasolta az anyahercegnő, s Pao-ju vállára támaszkodva, elindult a társaság élén a kosszarv-lámpásokkal teleaggatott parkkapu felé. Az Összes Jó Szellemek Csarnoka előtti holdteraszon, szabad ég alatt terítettek asztalt a lakomához. A helyet kandeláberek ünnepi fénye világította meg, a levegőt füstölőszeres illatfelhői fűszerezték, a földet szőnyegekkel és párnákkal terítették le. Az anyahercegnő vezetésével mindenekelőtt letérdepeltek az imaszőnyegekre, leöblítették a kezüket, meghajoltak a ház védőszellemei előtt, s tiszteletükre tömjén-rudacskákat égettek. Azután kezdődött volna a lakoma.

Az anyahercegnő azonban úgy találta, szebb lenne, ha a telihold látványát valami levegős magaslatról élvezhetnék, s a Virágok Termét, a közeli Smaragdtobozon álló kilátópavilont választotta ki. A pavilont sietve elő is készítették a lakoma céljaira. Rövid pihenő után az anyahercegnő felkelt, hogy a dombot megmássza. Cseng asszony és a többi hölgy aggodalmának adott kifejezést, hogy a köves, mohafedte meredek ösvényen az anyahercegnő könnyen megcsúszhat, s igyekeztek rávenni őt, hogy hordszéken vitesse fel magát. De a jó erőben levő öregasszony, aki nemrégiben ünnepelte nyolcvanadik születésnapját, ragaszkodott ahhoz, hogy gyalog menjen fel. Hiszen az utak gondozottak, és jó állapotban vannak, s egy kis mozgás, öreg csontjainak fellazítása nem árthat meg neki, jelentette ki nevetve.

Ső herceg és Cseng úr vezetésével a társaság nekiindult. Az anyahercegnő előtt két szobaasszony haladt, kosszarv-lámpásokkal világítva neki, az anyahercegnőt Csen hercegnő és két szobalány, Mandarinkacsa és Ámbra támogatta. A kanyargós ösvényen szerencsésen fel is érkeztek.

A társaság a Virágok Terme előtti nyitott teraszon telepedett le, kerek karszékekre, két nagy kerek asztal köré, melyeket ellenőzfal választott el egymástól. A kerek formát a telihold kerek korongjának tiszteletére választották. Az egyik asztalnál az anyahercegnő foglalt helyet a férfi családtagokkal, a második asztal köré a hölgyek gyülekeztek.

Az anyahercegnőt zavarta, hogy asztalának alsó felén jókora üres hely maradt. Áthívatta tehát a hölgyasztaltól, az ellenőzfal mögül a három Tavasz lányt, hogy kitöltsék az üres helyeket, s így az asztalt valóban kerekké tegyék.

A hangulat emelése érdekében az anyahercegnő vidám, büntetőívásos játékot rendelt el. Egy virágzó fahéjág vándorolt kézzől kézre az asztal körül, miközben az ellenőzfal mögött egy szobalány dobolt. Mihelyt a dob elakadt, meg kellett állnia az ág vándorlásának is. Aki az ágot éppen akkor a kezében tartotta, azt arra ítélték, hogy igyék egy csésze bort, s adjon elő egy anekdotát.

A véletlen úgy hozta, hogy az első, akinél az ág megállt, a szigorú Cseng úr volt. Az asztalnál rejtett kuncogás, titkos egymást ráncigálás és bökdösés futott körül. Ugyan miféle humort várhattak ettől a komoly úrtól? Ma azonban Cseng úr az anyahercegnő kedvéért nem akart játékrontó lenni, s kijelentette, hogy kész előadni az egyetlen anekdotát, amelyet raktáron tart.

— De ha nem fog bennünket megnevettetni, külön büntetés jár érte — jelentette ki az anyahercegnő.

— Rendben van.

És Cseng úr nekilátott:

— Volt egyszer egy férfi, aki gyógyíthatatlanul respektálta a feleségét...

Mikor idáig eljutott, az egész társaság hangos nevetésben tört ki, ami arra kényszerítette Cseng urat, hogy egy kis hatásos szünetet iktasson közbe.

— Nos? — fordult diadalmasan az anyahercegnőhöz.

— Meg kell adnom, hogy a történet bizonyára nagyon mulatságos, hogy mindenki már jó előre nevet rajta — mondta az anyahercegnő, akit ugyancsak rázott a nevetés.

— Akkor hát most rajtad a sor, hogy előbb egy büntetőcsészét kiürítsél! — tréfált Cseng úr.

— Rendben van.

S kiűrtette a büntetőcsészét, amelyet Sö herceg és Cseng úr közösen és ünnepélyesen állva szolgált fel neki. Miután pedig ittak, és a két idősebb úr a helyét újra elfoglalta, Cseng úr így folytatta:

— Az említett férfi sohasem merészkedett el hosszú időre hazulról, de egyszer, ősz közepe ünnepén, amikor kiment bevásárolni, néhány kedves ismerőse karjai közé futott, s elcsábult egy vidám ivászatra, melyet az egyik barátja házában rendeztek. Ott aztán annyira leitta magát, hogy a hazatérésről teljesen megfeledkezett, és barátjánál töltötte az éjszakát. Másnap, amikor kijózanodott, büntudatosan és bűnbánó lélekkel állított felesége elé. Az éppen lábfürdőt készült venni. Miután férje gyónását meghallgatta, kijelentette: „Kivételesen elengedem neked a verést, amelyet megérdemelnél. Büntetésből azonban nyald le a lábamat!” A férfi megtette, de rögtön utána hánynia kellett. Az asszony szörnyen megharagudott, és el akarta verni az urát. Erre az letérdelt, és így kiáltott: „Asszony, ne haragudj rám! Igazán nem a te koszos lábad, hanem az én elrontott gyomrom volt az oka, hogy okádnom kellett!”

Elbeszélését általános nevetés jutalmazta, s az anyahercegnő újabb önkéntes büntetőívásra szánta el magát.

— Férjek, ami elhangzott, tekintsetek figyelmeztetésnek, és csak melegített bort igyatok! Jobb a szervezetnek, mint a hideg — jelentette ki, a vidámság újabb kitörését előidézve, és a hideg bor helyett puncsot hordatott fel.

A vándorló fahéjvirágos ág a legközelebbi alkalommal Pao-jünél állt meg. Apja jelenlétére való tekintettel Pao-jü nagy zavarba került. Viccet és anekdotát tudott ő eleget, de mit szól majd ezekhez az apja? Valami ócska vicc apjából gúnyolódást váltana ki; a jó vicc viszont rosszallást, és az ismert szemrehányást, hogy csak a tréfához és haszontalanságokhoz ért, komoly dolgokhoz nem. Jobb lesz tehát, ha semmiféle viccet nem mond. Felállt helyéről, és így szólt:

— Viccet és anekdotát nem tudok. Más feladatot kérek.

— Jól van, hát írdal verset az ősről! — parancsolta Cseng úr. — Ha a vers jó lesz, akkor jutalmat kapsz. Ha rossz lesz, jaj neked! Akkor holnap megvizsgáztatlak.

— De hiszen csak egy kis tréfával akarjuk időnket elütni. Ne kínozd most ilyen nehéz feladatokkal! — vetette ellene az anyahercegnő.

— Hagyd csak! Megcsinálja ő azt — válaszolta Cseng úr mosolyogva. Az anyahercegnő tehát papírt, ecsetet és tust hozatott.

— De ne gyere nekem olyan elkoptatott szólamokkal, mint „folyékony kristály“, „megfagyott jáspis“, „ezüstös pompa“ és ehhez hasonlók! — kötötte sarjának lelkére Cseng úr. — Csinosan, eredetien! Ezt kikötöm. A magad tudásának valami bizonyítékát szeretném látni.

Nos, Pao-jünek nem volt szüksége hosszú töprenkedésre, már össze is hozta a maga négy sorát, és papírra vetette. Cseng úr elolvasta, és csak bólintott némán, amit az anyahercegnő kedvező jelként értelmezett. Mohón kérdezte fiától, mit szól a vershez.

— Megerőltette magát. Csak a történelmet tanulná szorgalmasabban! Verseket írni, az még nem minden — hangzott az apai ítélet.

— Akkor hát jól van! — kiáltott fel megkönnyebbülten az anyahercegnő. — Most azonban kell valamit ajándékoznod neki, jutalomként és buzdításul!

— Ajándékozok is.

Cseng úr hátrafordította a fejét, s megparancsolta az egyik szobaasszonynak, hogy fusson és kérjen el szolgálótól kettőt azok közül a legyezők közül, amelyeket szolgálati újáról hozott magával Hajnanból. S az összegyűlt család előtt sarjának ajándékozta azokat, elismerésképpen teljesítményéért. Pao-jü homlokát a földhöz ütve köszönte meg az ajándékot, majd emelkedett hangulatban tért vissza helyére.

Még nagyobb tetszésre talált egypár vers, amelyet Csia Lan rögtönzött, Cseng úr korán elhalt elsőszülöttjének, Csunak sarja. Az anyahercegnő és Cseng úr elégedetten látta, hogy a Csia ház hagyományos művelt levegője sokat ígérően él tovább a fiatalabb nemzedékben.

A virágzó fahéjág ezután Ső herceg kezében állt meg, aki újabb anekdotával szolgált:

— Volt egyszer egy ember, annak volt egy nagyon derék fia. Egy napon az anya megbetegedett. Minthogy orvost sehol sem tudtak felhajtani, így hát egy kuruzslással foglalkozó öregasszonyt hívtak. Az öregasszony csak a punkciós tűhöz értett, meg egy kicsit a sebégetéshez, a magasabb orvostudományról azonban fogalma sem volt. Megállapított-

ta, hogy a betegnek „tűz van a szívében“, és punkciós kezelést javasolt. „De hiszen anyámnak meg kell halnia, ha szívét ez a hegyes tű megszúrja!“ — vetette ellene aggódva a fiú. „Ne félj semmit, csak két bordája között szúrom meg egy kicsit“ — nyugtatta az öregasszony. „Na igen, de akkor a szívének nincs semmi haszna belőle. Hiszen a szív, ki tudja milyen messze fekszik a bordáktól“ — mondott újra ellent a fiú. „Csak semmi aggodalom. Egy igazi anyaszív olyan jószág, hogy egészen a bordáig ér“ — nyugtatta meg végérvényesen a kuruzsló öregasszony.

Vidám nevetés csattant fel. Miután még Csia Huan, a fattyú is izelítőt adott tudásából, mely azonban Cseng úr megítélése szerint sikerületlen volt, az anyahercegnő véget vetett a játéknak. Az urak talán elköszönnének most, és odaát tartózkodó barátaiknak szentelnék magukat. A második éjjeli őrég felé járnak már, és szeretne még egy kicsit a fiatal lányokkal egyedül lenni — jelentette ki.

Miután az urak távoztak, az anyahercegnő elvitette az ellenzöfalat, és összetolatta a két asztalt. A hölgyek „ruhát váltottak“, megmosták a kezüket, kiöblítették a szájukat teával, aztán maguk között folytatták a mulatságot. Az anyahercegnő körüljártatta szemét, és sajnálkozással állapította meg, hogy asztaltársnői körében idén érzékeny hiányok mutatkoznak. Főnix és Csu özvegye betegsége miatt hiányzott, Pao-csaj és Pao-csin az ugyancsak megbetegedett Hszie nénit mulattatta odahaza. Különösen hiányolta azt a vidámságot, amelyet ilyen családi összejöveteleken Főnix szokott sugározni magából.

— A múlt évben vidámabban voltunk, az urak ugyan hiányoztak, mi, nők, azonban teljes számban itt voltunk, Főnix pedig tíz helyett is szórakoztatott bennünket. Most az urak itt vannak, mi azonban nem mindannyian. Ebből is kitűnik, milyen nehezen érhető el ezen a világon, hogy semmi se hiányozzék! — sóhajtotta. És hogy a hangulaton segítsen, a kis csészéket nagy serlegekre cseréltette fel, aminek az lett az eredménye, hogy rajta kívül az egész társaság elbágyadt a bortól, mert a jelenlevő hölgyek közül ivásban egy sem bírta a versenyt az anyahercegnővel. Azután szőnyegetek terítettett a Virágok Termének teraszlépcsőire, hogy ott telepedjenek le a szobaasszonyok és szolgálók, s foggyasszák el kedvükre a közöttük kiosztott gyümölcsöket és

nyalánkságokat. Azt akarta, hogy a szolgálzatnak is része legyen az ünnepből. A hold most éppen a fejük felett állott, s ha lehet, még szebben világított, mint eddig.

— Ehhez a csodálatos holdvilághoz hozzátartozik a fuvolászó is — vetette fel az anyahercegnő. Erre egy csapat fiatal lányt akartak odahozatni, mindazokkal a hangszerekkel, amelyek egy teljes zenekarhoz tartoznak.

— Sok lesz a jóból — vetette el a gondolatot az anyahercegnő. — A túlságosan sok zaj is hangulatrontó. Egyetlen, egyszerű kis fuvolát szeretnék csak hallani, egészen halkán, távolból.

Miközben elküldtek a fuvoláslányért, megjelent Ső hercegnő egyik szobaasszonya, és valamit úrnője fülébe súgott. A herceg az imént megbotlott egy kőben, és megrántotta a lábát — felelték az anyahercegnő kérdésére. Az anyahercegnő erre elengedte a hercegnőt.

— Csen unokahúgunk mindjárt csatlakozhatna is hozzád. Neki is ideje már hazatérnie — tette hozzá.

— Nem, ma egész éjszaka a mi öreg anyahercegnőnk társaságában szeretnék lenni — mondta Csen hercegnő.

— Szép kis feleség vagy te! — tréfált az anyahercegnő. — Ezen az éjszakán fiatal házásoknak ágyban a helyük! El ne mulasd háziasszonyi kötelességeidet!

— Kedvességed nagyon is megtisztelő! Én azonban túl vagyok már a negyvenen, s több mint húsz esztendeje vagyunk házások — szabadkozott pirulva a hercegnő. — Azonkívül még tart a gyász.

— Valóban, erre nem gondoltam. Hiszen csak két esztendeje, hogy apósod meghalt. Hogyan is lehettem ennyire feledékeny! Ezért megérdemlem, hogy egy nagy büntetőcsészét ürítsek. Te pedig maradj akkor itt velem! Talán Zsung unokahúgom kísérné el menyemet.

Erre aztán Ső hercegnő és Csia Zsung fiatal felesége elköszönt. A visszamaradt hölgyek folytatták a csészék ürítgetését és a csevegést; s közbe-közbe tettek egy-egy sétát is a holdfényben, magukba szíva a Virágok Terme körül ültetett fahéjbokrok virágoktól roskadozó ágainak illatát. Egyszerre csak az éjszaka csendjében a fahéjligeten túlról egy fuvola finom, gyöngéd hangja szállt lebegve feléjük. A fuvolászónak olyan szelíd, olyan mindent feloldó, felszaba-

dító zengése volt, hogy mindenki elnémult elragadtatásában, és megbabonázva fülelt a hangra.

— Nos, ugye szép volt? — kérdezte az anyahercegnő mosolyogva, amikor a fuvola elhallgatott.

— Valóban, sokkal szebb volt, mintsem képzeltük! — hangzott minden oldalról.

— Az öreg anyahercegnő igazán taníthat bennünket, fiatalabbakat, hogyan kell helyesen élvezni a művészetet.

— Ó, ez még semmi különös. A mi dalgyűjteményeinkben még sokkal szebb dallamok is vannak. És mindeneke-lőtt: a hangnak még nyugodtabban, szélesebb hullámmással kell szólnia.

Az anyahercegnő töltött serleget küldetett a fuvoláslány-nak, s néhány kívánságot közöltetett vele a műsorra vonat-kozóan. Közben Mandarinakcsa jelent meg meleg kámzsával és vízálló esőköpennyel, hogy gondosan bebugyolálja vele az anyahercegnőt.

— Késő éjszaka van. Hamarosan leszáll a harmat, s hű-vös szellő indul. Az öreg taj-taj térjen idejében nyugovóra — intette kedvenc szobalánya.

— Nyűgös szellem! — morgott az öregasszony. — Ma olyan jó hangulatom van! Csak nem gondolod, hogy egy kis éjszakai iszogatás két vállra fog fektetni? Kitartok reggelig.

Újra töltetett, s a mulatság folytatódott. Most megint fölhangzott a fahéjliget sötétjéből valahonnét a gyöngéd fuvolászó magányos, vékony fonala. Ezúttal a dallam olyan bensőségesen és panaszosan szólt, hogy az anyahercegnő-nek egészen ellágyult és megfájdult a szíve.

— Most egy szórakoztató történetet adnék elő — java-solta utána Csen hercegnő, hogy felvidítsa.

— Kitűnő. Halljuk tehát! — szólította fel az anyaher-cegnő, vidámságot kényszerítve arcára.

— Volt egyszer egy ember, annak volt négy fia — kezdte a hercegnő. — Az egyiknek csak fél szeme volt, a másik-nak csak fél füle, a harmadiknak egyetlen orrlyuka, a ne-gyediknek pedig megvolt ugyan minden szerve, de süket volt...

Megállt az elbeszélésben, mert észrevette, hogy az anya-hercegnő elbóbiskolt.

— Le kellene őt fektetni — súgta oda Cseng asszony-nak.

— Nem, nem, meséld csak tovább! — mondta az anyahercegnő vidáman, felvetve a fejét. — Csak azért hunytam le a szememet, hogy jobban tudjak figyelni.

— Holnap is van még nap, és akkor is süt a hold. Ideje már lefeküdni — beszéltek rá szeliden.

— Miért, mennyi az idő?

— A negyedik éjjeli őrés időszakában járunk. Közeledik a reggel. A lányok már olyan fáradtak voltak, hogy nem bírták tovább és elszállingóztak.

Az anyahercegnő körültekintett az asztalon. Valóban, a fiatal lányok helyei üresek voltak.

Csak Tavasz Virulása tartott még ki.

— Gyenge társaság, nem bírnak kitartani! — morogta az öregasszony. — Bezzeg Tavasz Virulása, ő tetszik nekem, bátor kislány! De hát igazatok van, ideje mennünk.

Ivott még egy korty tiszta teát, aztán beszállt a bambusból font hordszékbe, melyet két markos szolgálólány cipelt.

A lányok egyáltalán nem voltak olyan gyenge társaság, amilyennek az anyahercegnő nézte őket. Kék Drágakő és Felhőske a holdat nem fentről a magaslatról, hanem inkább alulról, a Kristályhasadékból, a Smaragdtoboz lábánál a hegy falába beépített tóparti kilátóról akarták élvezni, s ráadásként még a hullámokon nedvesen csillogó tükörképében is gyönyörködni szerettek volna. Amikor lementek, élénk és tudós vita keletkezett arról a kérdésről, hogy ez a két kifejezés, amelyet a park megteremtésekor a szakértők választottak a magaslat és a tóparti kilátó nevéül, s amelyet a tu, „toboz“ írásjeggyel, és a va, „hasadék“ írásjeggyel adtak vissza, irodalmilag is megengedhető-e, vagy pedig elvetendő, mint visszatetsző.

Aztán letelepedtek két bambusból font zsámolyra a kilátó nyitott teraszának mellvédjénél, s az égen fent és a vízen odalenn ragyogó hold ikerképének látványától ihletve, egyesült erővel csodaszép, hosszú, öt lábú sorokból álló verset szerkesztettek az aznapi holdfényes éjszakáról. Az volt a szándékuk, hogy másnap meglepik és megszágyenyítik éjjel írt művükkel a sajnos már olyan hosszú ideje tétlen Begónia Klub többi tagját, s ilyen módon tüzelik őket közös munkára.

Később a két lányhoz még a szép remetenő, Miao-jü is csatlakozott, akinek ezen a csodálatos teliholdas éjszakán ugyancsak nem jött álom a szemére, s a parkban kószált. Ő is segített nekik a versírásban, s aztán Jégmadárkalitkájában meg is vendégelte őket egy csészével abból a híres csodateából. A Rizstermelő Paraszt Udvaráról már az első kakasszó hangzott át hozzájuk, amikor a két éjszakai kődorgó végre közös pihenőre tért a Bambusz Remetelakban, közös fekhelyre heveredve.

Miután ősz közepének ünnepe elmúlt, Főnix asszony egészsége pedig, hála a legjobbfajta ginszeng gyökér bőséges használatának, helyreállott, folytatódott a Szemek Gyönyörűségének Parkjában a tisztogatás, amelyet néhány napra félbeszakítottak.

Cseng asszony jelentést tétetett magának a legutóbbi házkutatás eredményéről, és röviden végzett a dologgal. Tavasz Búcsúzásának sürgetésére Festő szobalányt Csen hercegnő még előbb elvitte a parkból, és áttette a keleti palotába; most pedig Tavasz Köszöntése kergette el a háztól Sakkjáték szobalányt. Megtiltották neki, hogy elbúcsúzzék társnőitől és a park többi lakójától, akikkel több boldog évet töltött el együtt. Amikor elvitték, véletlenül találkozott Pao-jüvel, és könnyek között kérte, hogy emeljen szót az érdekében.

Pao-jü azonban hiába igyekezett halasztást kieszközölni számára, a rendet őrző ádáz vénasszonyoknál alaposan pórul járt.

— Kotródj, uram, a könyveidhez! Ebbe csak ne avatkozz bele! — támadtak rá, és kiméretlenül félretolták. Pao-jü nem állhatta meg, hogy néhány csípős szót ne kiáltson az öregasszonyok elvonuló csoportja után:

— Csodálatos, hogy ti, nők, mihelyt férjhez mentek, azonnal elvesztitek nőiességeteket, és ronda férfimagatartást vesztek fel. Sőt, rosszabbak vagytok még a férfiaknál is!

— Úgy látszik, a te szemedben a fiatal lányok valami magasabb rendű lények, a férfiak pedig hitvány csöcselék-népség, nem? — kiabáltak vissza neki gúnyosan.

— Feltétlenül — bólintott Pao-jü buzgón.

— Hihi! Szedd inkább az irhád, és készülj fel anyád látogatására! Mert mindjárt sorra jön a te Tarka Felhőd is,

Ma végre tiszta vizet öntünk a pohárba, s leszámolunk ezekkel a boszorkányokkal! Buddhának hála! Hihi!

Rögtön ezután valóban be is állított Cseng asszony személyesen a Begónia Udvarba, s kitette onnét az előtte gyűlöletes Tarka Felhő szűrét. Bár éppen betegeskedett, Tarka Felhőnek össze kellett néhány darab holmit csomagolnia, s aztán átvették őt odahívott hozzátartozói. Ugyanez a sors érte a csinos kis Négyeskét is, aki meggondolatlan módon azzal dicsekedett, hogy ugyanaz a születésnapja, mint az ifjú úré. Rosszul járt a szucsoubeli táncsoport három táncosnője is, akik a csoport előző évi felosztatásakor saját kérésükre a parkban maradhattak. A taj-taj semmi esetre sem akart többé fia közelében ilyen veszedelmes „rókatündéreket” és hivatásos csábítókat megtúrni. A tisztogatási műveletet Pao-jü szekrényeinek és ládájának szigorú átvizsgálása zárta le, melynek során kíméletlenül elkoboztak minden olyan emléktárgyat, amely csak valamennyire is aggályos, megbotránkoztató vagy gyanús eredetű volt.

Említsük még meg, hogy a rend legfőbb öre, az öreg Vang szobaasszony, mint az elbocsátott Sakkjáték szobalány nagyanyja, maga is kénytelen volt zsebre vágni néhány pofont úrnőjétől, Sö hercegnőtől, ami után néhány napig nem is mutatkozott, állítólag valami betegsége miatt.

HARMINCNYOLCADIK FEJEZET

A bájos szolgáló nem tudja elviselni az elszenvedett igazságtalanságot, s meghal élete virágában. A boldogtalan hercegi unoka halotti himnuszt szentel az elhunyt szolgáló szellemének

Hogy házkutatás lesz nála, arra Pao-jü mindenesetre elkészült. De hogy Tarka Felhőt, legkedvesebb és legbájosabb szobalányát elvették tőle, az úgy érte, mint valami mennykőcsapás. Miután anyja haragosan távozott, végigterült az ágyon, s átengedte magát határtalan fájdalomnak.

— Légy türelemmel néhány napig, amíg a taj-taj haragja elpárolog! Akkor aztán fordulj az öreg taj-tajhoz, és kérd

meg, hogy fogadja vissza Tarka Felhőt! Majd csak jóra fordul minden — vigasztalgatta Gyöngyszem.

— Csak azt szeretném tudni, miféle bűne volt egyáltalán — fortyant fel Pao-jü.

— Túlságosan csinos, ez minden bűne — felelte Gyöngyszem vállat vonva. — A taj-taj úgy gondolja, ilyen sok báj veszélyezteti a házi békességet. Az ő szemének csak az olyan rút és buta teremtetések kedvesek, mint én.

— Nevetséges. A történelemben bőven akad rá ellenpélda. De mást mondok. Honnan tudott anyám szó szerint néhány olyan bizalmas beszélgetésről és tréfáról, amely köztem és Tarka Felhő között hangzott el? Talán kémkednek itt nálunk?

— Erre aligha van szükségük. Hiszen te magad is nagyon elővigyázatlan vagy, ha emberek között beszélhetnének támad. Pillantásokkal és egyéb jelekkel gyakran figyelmeztettek, de hát nem használt az semmit.

— Hiszen bizalmaskodtam én veled, Pézsmával és Őszi Hullámmal is. Miért éppen Tarka Felhőre járna rá a rút? Gyöngyszem adós maradt a felelettel.

— Annyira sajnálom őt! — folytatta Pao-jü zokogva. — Olyan jó bánásmóddhoz volt eddig szokva, most pedig durva módon egy disznóólba vetik ezt a bájos, törekeny, bimbózó orchideát! S emellett beteg is és árva. Egyetlen családi támasza unokabátyja, aki már megnősült, s aki ronda iszákos fickó. Amikor ez év tavaszán aranybegóniánk virágai a fa félfoldalán megmagyarázhatatlan módon elhaltak, mindjárt gondoltam, hogy ez semmi jót nem jelent. Most már világos előttem, hogy a rossz előjel a mi szegény Tarka Felhőnkre vonatkozott.

Gyöngyszem összecsapta kezét meglepetésében.

— Hogyan hihet ilyen vénasszonynak való babonában az olyan felvilágosult és tanult ember, mint te! — kiáltott fel mulatva.

— Ehhez te nem értesz — utasította rendre Pao-jü. — Nemcsak az embernek van lelke, hanem az egész természetnek is, és a természet olykor csodálatos jelenségekben juttatja kifejezésre az emberekkel való kapcsolatát. Hogy néhány példát említsek: a borókafenyő Konfuciusz csüfui tempoma előtt, a ciprusok Csu Ko-liang, a három birodalom korában élt bölcs tanácsadó sírja előtt, a mandulafenyő Jo Fej,

a Szung-dinasztia idejébeli nagy hadvezér sírja előtt, ezek az ősrégi, elpusztíthatatlan szent fák az évszázadok folyamán a politikai bomlás korszakaiban több ízben elhaltak, majd a politikai virágzás és rend korszakaiban újra friss zöldben pompáztak. Éppen így lesz ez a mi aranybegóniánkkal is.

Mire Gyöngyszem félig hitetlenkedve, félig riadtan:

— Ott a történelem nagy embereiről van szó, akikre talán érvényes a te elméleted. De hát Tarka Felhő? Egy jelentéktelen kis emberke. Ugyanilyen vagy talán még nagyobb joggal vonatkozhatna az előjel, amellyel nézeted szerint aranybegóniánk intett bennünket, mondjuk énám is. Hátha az én közeli halálomat jelezte a begónia?

Pao-jü ijedten tette a kezét Gyöngyszem szájára.

— Csitt! Ne kezd nekem még te is! Inkább hagyjuk ezt a témát. Valami mást szeretnék veled megbeszélni. Szívesen fekszik, hogy titkon utánaküldjük Tarka Felhőnek mindazt a holmit, amelyet itt kellett hagynia. És megtakarított pénzünkéből is szeretnék neki juttatni valamennyit, orvosra és ápolásra. Megtennéd-e ezt a testvéri szívességet?

— Nagyon keveset tétélezel fel rólam, ha azt hiszed, hogy neked kell engem erre felszólítanod. Magam is gondoltam már rá, és holmiját biztos helyen előkészítettem. Csak be akartam várni az estét. Ilyenkor nappal sok gyanakvó szempárral találkozni az úton. Az öreg Szung anyót küldöm majd, és a magam megtakarított ezergaras-zsinórajait is odaadom. Egy ilyen kis áldozat magától értetődő valami. Hiszen én mindig önzetlen lélek voltam, vagy talán nem? — jegyezte meg Gyöngyszem kissé keserűen.

— De igen, igen, derék lány vagy — mondta Pao-jü mosolyogva. Megsimogatta Gyöngyszem arcát, s igyekezett néhány meleg szóval elűzni szívéből a fagyot, mely oda befészkelte magát.

Este tehát elküldték Szung szobaasszonyt a holmival és a pénzzel.

Előzőleg Pao-jü maga is meglátogatta titokban Tarka Felhőt. Emberei közül senki sem mehetett vele, s a Begónia Udvarát sem hagyhatta el senki ezen az estén. A hátsó parkkapunál hosszabb alkudozás után sikerült rávennie az ott őrködő kapusasszonyt, hogy mutassa meg neki a Tarka Felhő lakásához vezető utat. A kapusasszony eleinte aggó-

dott, hogy elveszti állását, s nem akart a dologba belemenni, de amikor Pao-jü pénzt ígért neki, mégiscsak ráállott.

Az apátlan-anyátlan Tarka Felhőt Laj-ta intező annak idején mint kisgyermeket vásárolta. Laj-ta felesége később az anyahercegnőnek ajándékozta, mert az kedvét lelte a csinos tízesztendős kislányban. Unokabátyját, Kuj-ert, Laj-ta egy kacér, ravasz nőszeméllyel házásította össze, aki félkegyelmű férjét annak rendje-módja szerint csalta. Pártfogója, Laj-ta szolgálai úgy dongtak körülötte, mint a dongók a búz körül. Amióta Tarka Felhő Pao-jünél szolgált, sógor-nője állandóan nyúzta őt azzal a kéréssel, járjon érte közben Főnixnél, és szerezzen neki a Jung-kuo palotában szoba-asszonyi állást. Annyit mindenestre elért, hogy férjével együtt a hátsó parkkaputól nem messze lakhatott, és hogy Főnix asszony állandóan igénybe vette különféle hasznos hajtó beszerzések és egyéb megbízatások elintézésére. A beteg Tarka Felhő nem okozott nekik sok fejtörést. Egy félreeső szobában helyezték el, s a nap legnagyobb részében magára hagyták.

Céljához érve, Pao-jü a ház kapuja előtt hagyta kísérelését, hogy ott őrködjék, s egyedül ment be Tarka Felhő szobájába. Szegényes kákagyékény fekhelyen heverve, félálomban találta a lányt. Szerencsére korábbi tulajdonából volt még néhány párnája és egy takarója. Pao-jü gyöngéden megcibálta, s halkán a nevéen szólította. Félig ijedten, félig boldogan hunyorgott rá a lány bágyadt szeme.

— Hát te vagy! Már azt hittem, sohasem látalak többé — szólalt meg, fáradtan küszködve a beszéddel. Kezével görcsösen megmarkolta és magához húzta Pao-jü kezét. Köhögési roham fogta el; amikor aztán túl volt rajta, így folytatta:

— Buddhára, igazán jókor jössz. Órák óta szomjazom már egy teára. De hát nem volt ember a közelemben. Légy olyan kedves, tölts nekem egy fél csészével!

— Hol van a teáskanna? — kérdezte Pao-jü, szemét törölgetve.

— Ott a kályha párkányán.

Pao-jü odapillantott. Ez a szennyes, rozsdás fazék azzal a szénfekete csőrrel, teáskanna lenne? Aztán az asztalon álló egyetlen, mocskos csésze után nyúlt. Avas birka-faggyú rossz szaga szállt fel a csésze aljáról. Fejét rázva és

könnyekkel szemében öblítette tisztára a csészét, és saját selyem zsebkendőjével törölte szárazra. Aztán félig megtöltötte a fekete vasedényből. Ez a zavaros, sötétvörös kotyvalék tea volna? Megkóstolta a keserű lét, és undor szorongatta a torkát. Metsző fájdalom hasított a szívébe, amikor látta, hogy a beteg a csésze tartalmát egyetlen hajtásra önti le a torkán, mintha csak édes, égi harmat lenne.

— Akarsz még valamit mondani nekem? — unszolta a lányt. — Akkor használd ki egyedüllétünknek ezt a pillanatot!

— Mi mondanivalóm lenne még? — sóhajtott a lány. — Már csak óráról órára tengetem magamat. Három-négy nap múlva túl leszek már mindenem. Az egyetlen, ami még nyomaszt, hogy szemrehányással a fejemen kell meghalnom. Talán csinosabb voltam, mint mások, de azt mondják, kacérkodó teremtés voltam, veszedelmes „rókatündér“, ezt pedig, nem, ezt nem érdemeltem meg. Nem akarok a múlttal perbe szállni, de talán jobb lett volna, ha nem is...

Lélegzete elakadt, nem tudott tovább beszélni. Pao-jü ijedten vette észre, milyen hideg tapintású a keze. Úgy érezte, mintha egyszerre ezer nyíl fúrná át szívét. Aggódva dörzsölgette a lány kezét, és gyengéden paskolgatta a testét. Mennyire lefogyott! Pao-jüt megrendítette a látvány: hogyan lötyög a lány keskeny csuklóján négy, lecsúszott, ezüst karperece.

— Tedd le ezeket! Akkor viseld őket, ha meggyógyulsz, és újra teltebb leszel! — kérte megindult hangon.

Tarka Felhő begörbített balját egyszerre csak ajkához emelte, és heves erőlködés árán a fogával kitepte két körmét. Letette Pao-jü kezébe, Pao-jü pedig övzsebébe rejtette azokat. Majd jobbjaival a takaró alá nyúlt, lehúzta magáról a piros selyem alsóruhát, amely még jobb napjaiból származott; s további emlékként azt is Pao-jünek nyújtotta át. Aztán a kettős megerőltetéstől kimerülve, nyögve hanyatlott vissza. Pao-jü kitalálta gondolatát, maga is gyorsan levetette alsóruháját, a leány meztelen testére terítette, maga pedig a lány ingét húzta magára. A legnagyobb sietéssel öltözött fel azután újra, anélkül hogy minden gombot begombolt volna, s ezzel vesztegette volna az időt.

— Ültess fel! — szakította félbe öltözködését Tarka Felhő bágyadt hangja.

Ó, Pao-jünek nem került nagy fáradságába a lesóványodott könnyű testet felülteni. Amikor felült, kivette a takaró alól Pao-jü alsóruháját, s nagy nehezen magára húzta, miközben Pao-jünek jócskán segítenie kellett. Aztán szép szelíden visszafektette.

— Most aztán menj! — mondta Tarka Felhő. — Kényelmetlen neked ebben a ronda helyiségben. Boldog vagyok, hogy még egyszer eljöttél. Most már nyugodtan meghalhatok.

Még akart mondani valamit, de ekkor félretolták az ajtó posztófüggönyét, és Kuj-er sógornő lépett be vihogva.

— Ej, ej, de kedves beszélgetést folytattok itt! Mindent láttam és hallottam — mondta. — Mi vezeti az előkelő ifjú urat alacsony kis házacskánkba? Nyilván meg akar egy kicsit nézegetni engem, s fiatal bájaimon akarja próbára tenni képességeit, he?

Mire Pao-jü zavartan:

— Pszt! Ne olyan hangosan, kedves néném! Senkinek se szabad tudnia arról, hogy itt vagyok. Csak éppen meg akartam nézni Tarka Felhőt. Sokáig szolgált nekem hűséggel.

A háziasszony mosolyogva kézen fogta, s magával húzta a hálószobájába.

— Hiszen mindenki tudja, milyen gáláns fiatal lovag vagy. No, jól van, ha azt akarod, hogy ne csapjak lármát, akkor egy kicsit kegyesnek kell lenned hozzám.

Így szólván, az ágy szélére ereszkedett, a fiút szorosan magához vonta, s szétterpesztett combjai közé szorította. Pao-jüvel sohasem történt még ilyesmi. Forró pirosság öntötte el.

— Jaj, ne! — nyögte zavartan.

Mire az asszony ferde pillantással:

— Eh, ne tettesd magad! Hiszen annyira szereted az asszonyokat és a lányokat! Miért vagy most olyan félnék?

— Eressz el! Mi lesz, ha meglát bennünket az öregasszony, aki ide kísért? Nem kell ennek most mindjárt megtörténnie. Majd megbeszéljük.

— Ó, mit se félj! Az öregét én már elküldtem. A parkkapunál vár téged. Szóval, még egyszer mondom: ha nem teszed meg, nagy lármát csapok és elárullok, s akkor majd megtudja a taj-taj, miféle veszekedett legény vagy te. Az imént leselkedtem a szoba ablaka alatt, s jól láttam, miféle

titkaitok vannak Tarka Felhővel, milyen bizalmas lábon álltok ti egymással. Nem estem én a fejemre.

Kezdte Pao-jü nadráγκötőjét kioldani, s a maga ruháját is kigombolni. Pao-jü minden erejével ellenállt, s igyekezett az asszony öleléséből kiszabadulni. E heves birkózás közben odakintről egy hang hallatszott be:

— Itt lakik Tarka Felhő nővér?

Kuj-er felesége ijedten emelkedett fel a helyéről, szabadon engedve foglyát. — Itt lakik! — kiáltott, és gyorsan kiszaladt az ablak elé. Kinn az udvaron ott állt Liu szolgál felesége a kislányával. Szung szobaasszony küldte, hogy elhozza Tarka Felhő hátrahagyott holmiját és Gyöngyszem ezergaras-zsinórjait. Miközben megbízatását elintézte, s Kuj-er felesége Tarka Felhő szobájába vezette őt, futólag betekintett a szomszéd szoba ablakán, s egy férfi alakjának árnyékszerű körvonalait pillantotta meg. Minthogy Kuj-er feleségének ezt a gyengéjét jól ismerte, úgy gondolta, bizonyára szeretőinek egyike van nála, s észleletének nem tulajdonított fontosságot. De éles szemű kislánya az árnyékban felismerte Pao-jüt.

— Nem a kis parancsolót keresi Gyöngyszem kisaszszony? Hát itt van! — súgta oda anyjának, mikor elmenőben voltak. Liu asszony megállt, és kérdőn tekintett Kuj-er feleségére.

— Szó sincs róla! Mit keresne nálam a kis parancsoló? — hazudta Kuj-er felesége. Égett a vágytól, hogy a megzavart szerelmi harcot Pao-jüvel újra felvegye, és eredményre juttassa. Pao-jü azonban megghiúsította szándékát. Rejték helyéről kiüzte őt az aggodalom, hogy elkésik, és a parkkaput zárva találja, de a félelem is, hogy a kéjsóvár asszony újra megtámadja.

— Hé, Liu sógornő, várj csak! Megyek én is — kiáltotta az éppen kifelé induló Liu asszony után, hirtelen felbukkanva az ajtófüggöny mögül.

— Na nézd csak, a mi kis parancsolónk? Te, uram, hogyan kerülsz ide? — csodálkozott Liu asszony.

Pao-jü nem vesztegette idejét hosszadalmas magyarázatokra, hanem sebtében kiosont mellette a ház ajtaján. Liu asszony és kislánya nyakra-főre rohantak utána, Kuj-er felesége pedig megnyúlt arccal állt ott, s szertefoszlott álmát gyászolta.

Lélekszakadva és szívdobogva érkezett Pao-jü vissza a parkba még idejében, közvetlenül kapuzárás előtt, s elérte a Begónia Udvarát is anélkül, hogy a parkőrök asszonyok esti őrváratai észrevették volna. Hszie nénitől jön — mondta Gyöngyszemnek, s nyomban végigfeküdt az ágyon.

— Már ilyen korán lefekszel? — kérdezte Gyöngyszem.

— Az én dolgom! — morogta kurtán Pao-jü.

Gyöngyszem magatartása az utóbbi években kissé tartózkodóbbá lett Pao-jüvel szemben, mert áthatotta a lányt annak a felelősségnek méltóságteljes érzete, amely az anyahercegnővel és Cseng asszonnyal szemben nehezedett rá, s ezért belsőleg is kissé eltávolodott tőle. Azt a helyet, amelyet Pao-jü szívében foglalt el, az idők folyamán a fiatalabb Tarka Felhőnek engedte át. Tarka Felhőé volt az a kiváltság is, hogy éjjel a hálószobájában aludjék. Mert Pao-jü félt éjszaka az egyedüllétől, kellett valakinek a közelében lennie, akivel válthatott néhány szót, ha nem jött álom a szemére. Újabban, amióta Tarka Felhő elment, újra Gyöngyszem vette át ezt az éjszakai bizalmi helyet.

Ma éjszaka sokáig hallotta még nyugtalanul forgolódni fekhelyén Pao-jüt, és hallotta, hogy sok rövid és hosszú sóhajjal sóhajtozik, míg csak el nem alszik. Éjfél felé, amikor már éppen maga is elbőbiskolt egy kicsit, arra riadt fel, hogy Pao-jü hangosan kiáltja Tarka Felhő nevét.

— Mi az? — kérdezte tőle.

Pao-jü teát kért.

— Ó, hiszen ez te vagy, Gyöngyszem — mentegetőzött zavartan mosolyogva, amikor a lány a teát hozta neki. — Szórakozottságból és megszokásból a másik nevét kiáltottam.

— Annak idején, amikor ő itt szolgálatba lépett, álmodban még utánam kiáltottál. Így változnak az idők! — jegyezte meg Gyöngyszem lemondóan.

Pao-jü csak két óra nyugtalan ide-oda forgolódás után tudott újra elaludni. Reggel öt óra felé járt már, amikor Tarka Felhő jelent meg neki álmában.

— Búcsúzni szeretnék. Ég veled! — szólt, és újra eltűnt. Pao-jü ijedten ült fel az ágyon, és felköltötte Gyöngyszemet.

— Tarka Felhő az imént halt meg — közölte vele tompa hangon. A hitetlenkedő Gyöngyszem megpróbálta ki-

verni fejéből ezt a képzelődést. Pao-jü azonban szilárdan kitarzott véleménye mellett, és alig várta a reggelt, hogy értesülést szerezhessen Tarka Felhőről. De várnia kellett délutánig, amíg biztosat tudhatott meg. Mert az egész napot ő is, meg a fattyú Csia Huan, és unokaöccse, Csia Lan is szigorú apjának és különböző méltóságteljes idősebb uraknak társaságában kellett hogy eltöltse. Közösen krizantémokat szemlélgettek, s ebből az alkalomból a fiatalabbaknak újból tanúságot kellett tenniük irodalmi képességeikről. A vizsga Cseng úr meglegedésére zajlott le, s utána Pao-jü büszkén mutathatott fel az anyahercegnő és anyja előtt három ajándék legyezőt, három rózsafüzért szantálfa golyókból, három nefritgyűrűt és egy kicsiny, amulettként nyakban hordható, szantálfából faragott Buddhát, mint diadalmi jelvényeket, melyeket a méltóságteljes urak ajándékoztak neki. A Begónia Udvarba két szobalánya, Pézsma és Ószi Hullám, valamint két fiatalabb segédszobalány kísérte vissza. Pao-jü előbb eltávolította a két idősebb hölgyet, mert a Tarka Felhő utáni kérdezősködéssel nem akarta féltékenyvé tenni őket; azt az ürügyet hozta fel, hogy előre kell vinniük írószereit és sapkáját, valamint ünneplő felsőruháját, melyet levetett magáról, mint mondta, a hőség miatt. Sétálni akar még egyet a parkban — mondta, aztán egy szikla mögött egy félreeső zugban kérdőre fogta a két fiatalabbat:

— Elküldött Gyöngyszem valakit ma reggel Tarka Felhőhöz?

— Igen, elküldte az öreg Szung anyót — felelt az egyik.

— Mi hírt hozott?

— Tarka Felhő egész éjszaka kiáltozott, ma reggel felé aztán behunyta a szemét, és elvesztette eszméjét.

— Ki után kiáltozott?

— Anyja után.

— Másvalaki után nem?

— Nem tudok róla.

— Ó, te együgyű teremtés; bizonyára nem figyeltél jól oda.

— Úgy van, csak a felét hallotta — avatkozott bele buzgón a másik. Ennek kicsit élénkebb volt a felfogása, s kitalálta, mi az oka Pao-jü aprólékos kérdezősködésének.

— Én sokkal többet tudok, és pedig első forrásból.

— Hogyhogy?

— Ma délben titkon ott voltam nála. Ő mindig olyan jó volt hozzánk, fiatalabbakhoz, s annyira fájt nekem, hogy igazságtalanság történt vele. Barátságból még egyszer meg akartam látogatni. A verést, amely biztosan kijár nekem, ha elfognak, nyugodtan vállaltam. Amint megérkeztem, felvetette a szemét, megfogta a kezemet, és rögtön felöled kérdezősködött, ifjú úr. Hol vagy, ez volt az első kérdése. Mondtam neki, hogy atyádnál krizantémszemlén. Erre sóhajtott egyet, s azt mondta: „Kár, hogy akkor már nem látom többé.“ Mondtam neki, legyen kis türelemmel, bizonyára meglátogatod még egyszer. Mosolyogva rázta a fejét és azt felelte, hogy neki ma délután, pontosan kétnegyedórával a juh kétórás időszakának első fele után a Nefrit-császár parancsára el kell foglalnia egy virágszellem üreseedésben levő állását. Te azonban csak később fogsz hazamenni, azért már nem láthat téged. Hiszen ő nem azok közé a kárhozottak közé tartozik, akiknek lelkét a pokol fejedelme, Jen-vang viteti el a maga kis ördögeivel, s akik rendszerint meg szokták kísérelni, hogy a pokol megvásárolható küldötteitől hozzászerezzenek még egy-két órácskát nyomorult életükhöz, áldozati ételek és papírpénz útján. Nem, őt jó szellemek hívták meg ünnepélyesen az Égi Császár trónusa elé, s így semmi esetre se szeretne pontatlan lenni. Nem akarom elhinni, amit mondott. Amikor azonban kevéssel ezután elszállt utolsó lehelete is, szavait megerősítette a szomszéd szobában álló óra, amely azt mutatta, hogy kétnegyedórával múlt el a juh kétórás időszakának első fele, tehát éppen azt az időpontot mutatta, amelyet ő halála percéül megjósolt.

Pao-jü buzgón helyeselve bólintott.

— Ha jártas lennél az irodalomban, tudnád, hogy van ilyesmi. Minden egyes virágnak megvan a maga szelleme, és minden virágfajta élén egy-egy főszellem áll. Csak azt szeretném tudni, melyik virágfajtaéhoz tartozik ő, s hogy vajon mint közönséges szellem tartozik-e oda, vagy mint főszellem.

A kérdezett nem sokáig habozott a válasszal. Eszébe jutott, hogy most, a nyolcadik hónapban éppen a tavirózsák virágoznak.

— Ezt is megkérdeztem tőle — füllentette fürgén. — Azért szeretnék ezt tudni, mondtam neki, hogy virágfaj-

táját a jövőben különösen szerető gondozásban részesítsük. Erre megmondta, hogy parkunk tavirózsáinak főszellemévé nevezték ki. De kérte, ne mondjam el senki másnak, csak neked, ifjú úr.

Pao-jü tekintete a közeli tavacskán teljes pompájukban virágzó vízirózsákra tévedt, és szomorú arca felderült.

— Méltó és szép hivatal jutott neki. Ilyen továbbélést szívesen vállal az ember a Keserűség Tengeréből való szabadulás után — morogta elégedetten.

Hajtotta a vágy, hogy kegyeletének adóját a ravatalnál rója le. Kíséret nélkül indult megszokott rejtett útján, a hátsó parkkapun át a gyászoló ház felé. A házat üresen és zárva találta.

Kuj-er felesége arra számított, hogy egy kis temetkezési segítyt szerezhet magának, s ezért rögtön Tarka Felhő halála után felkerekedett, és megvitte a halálhírt Cseng asszonynak. Cseng asszony valóban adott is neki tíz unciát, azzal a feltétellel, hogy a halott, a szokástól eltérően, ne maradjon a gyászoló háznál felravatalozva, hanem azonnal szállítsák a városfal elé, és földeljék el. Mert Tarka Felhő tüdőorvadásban halt meg, és Cseng asszonyt aggasztotta, hogy a holttest károsan befolyásolhatja a Jung-kuo palotát, ha hosszabb ideig marad a közelben. Kuj-er és felesége tehát útban voltak már a koporsóval a városfal felé, amikor Pao-jü beállított. Pao-jünek így dolgavégezetlenül kellett hazatérnie.

Igen levert hangulatban volt, és arra vágyott, hogy Kék Drágakő társaságában más irányba terelhesse gondolatait. Amikor azonban beállított a Bambusz Remetelakba, az a hír fogadta, hogy Kék Drágakő Pao-csajhoz ment. Átment tehát az Őserdő Udvarba. Magánosan és elhagyatottan találta azt, Pao-csaj lakását pedig üresen: kihordtak belőle mindent. Eszébe jutott, hogy legutóbb olyasfélért hallott, mintha Pao-csajki akarna költözni a parkból, édesanyjához. A legutóbbi parkbeli események kellemetlenül érintették, s nem akarta magát egy házkutatás lehetőségének is kitenni. Főnix asszony és Cseng asszony hiába igyekezett őt maradásra bírni. Megmaradt elhatározása mellett, s azzal az ürüggyel, hogy beteges édesanyjánál nélkülözhetetlen, időközben meg is valósította szándékát.

Pao-jün szomorú magárahagyatottság érzése vett erőt.

Úgy látta, bizalmas barát nőinek száma egyre csökken. Mi lenne, ha még Gyöngyszemet vagy Kék Drágakőt is elveszítené? Szorongva settenkedett vissza a Bambusz Remetelakhoz. Kék Drágakő még mindig nem tért haza. Magányosságának érzetében szinte örömmel üdvözölte, hogy újra apjához és az idős urakhoz szólították. Az ebédszünet által félbeszakított, krizantémszemlével kapcsolatos társas versírásnak folytatódnia kellett. Amikor aztán a sárga alkonyat órájában visszatért a parkba, s elhaladt a viruló vízirózsákkal borított tó mellett, újra a halott Tarka Felhőre gondolt. Megállt a tó partján, és sóhajtva nézte a vízirózsákat. Hogy ravatalánál áldozatot mutasson be, és megsírasa, amint illett volna, az nem adatott meg neki. Ne tegye-e jóvá mulasztását a vízirózsákkal szemben? — villant át a fején.

S minthogy szelleme a nap kiadós irodalmi tevékenységétől amúgy is lendületben volt, elkérte írószereit a kis szolgálótól, aki őt kísérte, s „az íróasztal négy kincsét“ hordta utána, és egy darab finom, hullám alakúan bordázott selyemre, melyet Tarka Felhő annyira szeretett, ott helyben hosszú himnuszt írt. Ezt a címet adta neki: *Halotti himnusz a Vízirózsa-kisasszonyhoz*. Időközben a kis szolgálónak étkezéscsészéket kellett odahoznia Tarka Felhő négy kedvenc ételével, s azokat halotti áldozatként a kis tó partján kellett elhelyeznie. Miután a himnusz szövegét könnyek között hangosan felolvasta, és tömjént égetett hozzá, a telesírt selyemdarabot az elérhető legközelebbi vízirózsa szirmai közé helyezte. Esteledett már, mire a kis szolgáló sürgetésére végre el tudott szakadni e furcsa halott-tisztelet színhelyétől.

HARMINCKILENCEDIK FEJEZET

A flastromos pap gúnyt úz Pao-jüből, és féltékenységgel elleni gyógyszerekről regél. Négy szép lány horgászvesző segítségével a sors rendelését tudakolja

Pao-jü Tarka Felhőért ontott könnyei még fel sem száradtak, máris újabb érzékeny veszteség érte. Unokanővérét, Tavasz Köszöntését elvitték a parkból; újra mostohaanyjá-

hoz, Sö hercegnőhöz kellett költöznie. A gazdag fiatal Szun-
nal jegyezték el, s a lakodalmat nagyon hamar, még ebben
az évben meg akarták tartani; addig, a menyasszonynak
szigorúan elkülönítve, anyai felügyelet alatt kellett élnie.
Így kívánta az etikett.

A Szun család, ez a régi katonacsalád, vidékről származott, Tatungfuból, s a nagyapák nemzedékének idején baráti kapcsolatok fűzték a Csia házhoz. A fő ok azonban, amiért Sö herceg Tavasz Köszöntésének a fiatal Szunt választotta, aki a fővárosban élt, és arra várt, hogy kinevezzék a hadügyminisztérium egyik kisebb állásába — a fiatalember pénze volt. Cseng úr ellenezte a házasságot, mert a harminc-
szendős nagy darab, erős fickót, aki nyilván kitűnt a nyíllövésben, lovaglásban és ivásban, de aki semmiféle irodalmi műveltséggel és finomabb csiszoltsággal nem rendelkezett, nem tartotta megfelelő élettársnak olyan lány oldalán, aki a művelt Csia családból származott. A fiatal Szun azonban megengedhette magának, hogy erre a házasságra sokat áldozzon, s ez a pénzéhes Sö herceg számára döntő érv volt. Az ötezer ezüstuncia, amelyet Tavasz Köszöntéséért besepernt magának, nem volt megvetendő.

Pao-jü nehezen tudta túltenni magát azon, hogy ilyen gyorsan elvesztette négy játszótársnőjét: Pao-csajt, Tavasz Köszöntését, Tarka Felhőt és Sakkjáték szobalányt. Tetejébe még azt is hallotta, hogy a közeljövőben Tavasz Búcsúzása is távozni fog, és férjhez megy. Dúlt lélekkel kószált a parkban, s fájdalmas szemlélődésnek engedte át magát. Újra meg újra visszakergette valami az elhagyott Őserdő Udvarhoz és az üres Damaszkioszkhoz, ahol azelőtt vidám leányhangok csendültek, most pedig kietlen némaság uralkodott. A hulló őszi lomb jól illett komor hangulatához, s a földi örömök mulandóságára intette. Nyomott lelkiállapotához még egy hűlés is járult, külső szenvedésként. Megbetegedett, és orvosi rendeletre száz napon át kellett a szobát őriznie.

Ezt az orvosi rendeletet nyilván nevelői szempontok sugallták elsősorban. Azt akarták, hogy a három téli hónapban át, egészen újévig maradjon otthon, és dolgozzék. Pao-jü azonban ezután is, akárcsak azelőtt, került a könyveket, s inkább azon igyekezett, hogy idejét, amennyire csak lehet, szobalányaival való szórakozással és enyelgéssel rövidítse

meg. Ötven nap múlva már valósággal szikrázott az életkedvtől; minden idegszálával vágyott ki a szabadba. Legnagyobb szomorúságára azonban anyja és az anyahercegnő szilárdak maradtak, még Hszie Pan fivérének vidám lakodalmán sem vehetett részt. Mert a bolond Rabló Lovag hosszú keresés és válogatás után elszánta magát a házasodásra. Úgy gondolta, végre megtalálta az igazit: korábbi játszótársnőjében, a gazdag fahéjültetvényesnek és a császári palota udvari szállítójának, a csangani Hszianak egyetlen lányában és örökösében, abban a büszke, elkényeztetett szépségben, akivel nemrégiben tett üzleti utazásakor újra találkozott.

Amikor száznapos remetesége letelt, az anyahercegnő kívánságára Pao-jünek először a nyugati városkapu előtt fekvő Égi Összhang Templomába kellett kimennie, hogy a Nefritcsászárnak leróhassa a köteles hálát, mellyel gyógyulásáért tartozott neki. Hosszú elzártsága után mi lehetett volna kedvesebb neki, mint ez a kirándulás a szabadba? Már előre annyira örült, hogy előtte való éjjel alig tudta szemét lehunyni. Kora hajnalban hagyta el kocsiján a várost, két kedvenc szolgája, Ming-jen és Li Kuj, valamint három szobalány kíséretében.

Pao-jü néhány leborulással és valamelyes égő áldozattal tőle telhetően hamar elintézte a templomlátogatás szertartási részét. Mindig valami szorongó és kényelmetlen érzés vett rajta erőt az istenszobrok közelében, melyek olyan fenséges szigorúsággal néznek az emberre.

Örült, hogy az istenség csarnokának nyomasztó alkonyati homályából újra kiléphetett a nappal fényébe, s kíséretével körüljárta a kolostor terjedelmes területét, megreggelizett, majd lehevert a vendégcellában, mert a korai felkelés és hosszú út kifárasztotta. Emberei attól tartottak, hogy elszunyókálhat, s elalhatja a hazatérés időpontját, ezért odakérették a főpapot, hogy az egy kis cseveggel tartsa ébren.

Vang főpap mellékesen mint csodadoktor is működött, s az egész környéken lendületes kereskedelmi tevékenységet bonyolított le híres flastromaival, kenőcseivel és ráolvasói formuláival. Ennek köszönhette a „gyorsflastrompap“ nevet. Mellesleg arról is ismerték, hogy mókás, tréfacsináló ember.

Különféle kis tréfákkal sikerült is elűznie a fáradtságot, amely vendégét a déli órákban elővette.

— Annyit dicsérték nekem mindig kenőcseidet és gyógyszeridet — jegyezte meg Pao-jü a beszélgetés során. — Milyen bajok ellen használnak a receptjeid?

— Ó, néhány szóval nem is lehet felsorolni. Több mint száz receptem van magasak és alacsonyak, öregek és fiatalok számára, testi és lelki, külső és belső fogyatékoságok ellen, mellkasi fájdalomok, gyomorpanaszok és emésztési zavarok ellen éppen úgy, mint láz, hűlés, vérmérgezés és nyilallás ellen, amit csak akarsz. Az én szereim lenyűgözik a halált, megfiatalítanak, egyszóval csodákat művelnek.

— Nana, ebben nyilván van egy kis túlzás. Tudnék például egy olyan bajt mondani, amely ellen tudományod aligha tehet valamit.

— Megpofozhatsz, megtépheted a szakállamat, lerombolhatod a templomomat, ha szereim csak egyetlen esetben is csődöt mondanak. Nevezd meg nekem azt a bajt!

Pao-jü közelebb intette magához a flastrompapot.

— Előbb próbáld meg kitalálni! — súgta a fülébe.

— Aha, már értem — mondta a pap, ravaszul mosolyogva. — A kis parancsoló bizonyára valami erősítőszert kíván a belső termekben való használatra, nemde?

— Kellene talán egypár arcucsapás, nem? — vágott a szavába Ming-jen.

— Mire gondol? — kérdezte Pao-jü ártatlanul.

— Eh, ne vedd komolyan a fecsegését!

— Tudnál-e valami szert, amivel fiatal lányokat ki lehetne gyógyítani a féltékenységből? — fordult Pao-jü a paphoz.

A pap meglepetésében összecsapta a kezét.

— Miket ki nem találnak az emberek! Ez volna az első ilyen eset gyakorlatomban. Mindazonáltal tudnék egy szert. Persze nem hat gyorsan, egy kis türelemmel kellene lenned.

— Rajta! Beszélj! Miféle szer az? — unszolta Pao-jü kíváncsian. A pap-doktor magára öltötte a mesterségének gyakorlásakor alkalmazott komoly ábrázatot.

— Feloldasz két lat jegeccukrot egy csésze vízben, belekeversz egy lat szárított narancshéjat hozzávalóként, beleteszel egy szép érett körtét hámozva, s hagyod, hogy a cukros víz jól átitassa. Mindennap reggelire el kell fogyasztania egy ilyen adagot, amíg csak a kérdéses baj el nem múlik.

— Ez minden? Nem hiszem, hogy sokat segítene — mondta Pao-jü csalódottan.

— Ó, csak kitartóan kell használni, még ha évek múlnak is el közben! Egyszer bizonyosan hatni fog, legrosszabb esetben a páciens halálakor. Amellett hát izletes, finom eledel is, jót tesz a tüdőnek, és különösen jótékonyan hat az emésztesre.

Pao-jü hangosan felnevetett. Csak most értette meg, hogy a vén kópé gúnyt űzött belőle, s meg akarta értetni vele, hogy az ellen az ecetmennyiség ellen, amely egy féltékeny asszony testében halmozódott fel, a világnak semmiféle édessége nem lehet elég hatásos.

Amikor hazatért, Pao-jü a nemrég férjhez ment Tavasz Köszöntését találta anyjánál látogatóban. Tavasz Köszöntése arról panaszkodott, hogy házassága boldogtalan, s amikor estefelé eljöttek érte, hogy hazavigyék férje házába, semmiképp sem akart elmenni.

Könnyek között kérlelte Cseng asszonyt, tartsa ott néhány napra vendégségbe, mert férje kiállhatatlan korhely, iszákos férfi és durva házigazda.

— Amikor egyszer hűtlen, kíméletlen viselkedése miatt szerényen kérdőre vontam, azzal támadott rám, hogy bizonyára tömény ecettel szoptattak — panaszkodott. — Azt mondta, ötezer nehéz unciáért vásárolt meg magának, ezért hát legyen szíves engedelmeskedni, s még akkor se mukkanjak, ha elverne és egy szolgálka kamrájába zárna. Ó, ez a szörnyeteg!

Valamennyi jelenlevő unokanővérét s Cseng asszonyt is elfogta a részvét; mindnyájan zokogtak, s versengve vigasztalták sajnálatra méltó unokanővérüket.

— Cseng nagybátyád eleve ellenezte ezt a szerencsétlen kapcsolatot — jajveszékelt Cseng asszony. — Sajnos, jó szándékú aggályaival szemben apád süket maradt. De hát mit lehet most már csinálni? Bele kell törődnöd sorsodba, szegény gyermekem.

— Nem is igen tudom még felfogni, hogy olyan hirtelen el kellett szakadnom tőletek és mindazoktól a kedves helyektől, amelyeken oly boldog éveket töltöttem. Mintha fejbe kőlintottatok volna, mintha álmodnék, úgy érzem magamat

azóta. Ó, csak még egyszer eltölthessenek három napot a parkban, kedves régi szobáimban, utána már örömmel halok meg! — siránkozott Tavasz Köszöntése.

— Hogy beszélhetsz mindjárt a halálról! Apró nézeteltérések fiatal házások között, ezek mindennapi dolgok. Jól van, legyen meg a kívánságod, maradj három napig nálunk, s lakjál megint kedves parkodban — csillapította részvevő szívvel Cseng asszony.

S kiadta a parancsot, hogy azonnal rendezzék be lakályosan a Damaszkioszkot, Tavasz Köszöntésének egykori lakóhelyét.

— De aztán el ne szöld magad, s nehogy beszélj erről az öreg taj-taj előtt! Neki semmit sem szabad megtudnia! — kötötte lelkére Pao-jü.

Így hát Tavasz Köszöntése ezen az estén beköltözött parkbeli régi lakásába, s unokafivére, unokanővérei és a szobalányok három napon át hűségösen együtt voltak vele, azon versengve, hogy újra odavarázsolják neki a régi szép időket. De a három napnak nagyon is hamar vége szakadt; Tavasz Köszöntésének nehéz szívvel búcsút kellett vennie, s rá kellett szánnia magát, hogy visszatérjen férjéhez, akit nem szeretett.

A búcsú, amelyen sok könny hullott, az érzékeny lelkű Pao-jüt még közelebből érintette, mint Cseng asszonyt.

— Egész éjszaka nem tudtam unokanővérem miatt aludni — mondta másnap reggel anyjának. — Annyira sajnálom; olyan jólelkű és békés, s éppen ő kapott ilyen gonosz, durva férjet!

— Ilyen szerencsétlen a sors! Mit tehet ellene a magunkfajta? — sóhajtott Cseng asszony. — Ha egyszer egy lány házon kívül megy férjhez, hozzátartozói számára elveszett, akárcsak egy vödör kiöntött víz. Így van ez

— Nem kellene rábeszelnünk az öreg taj-tajt, hogy Tavasz Köszöntését örökre hozassa vissza? Lakjon újra a Damaszkioszkban, s legyen a mi jó pajtásunk, akárcsak régen. Egyszerűen nem adjuk többet ki, még ha az az undorító Szun százszor küldene is utána.

— Együgyűségben ostobaságot beszélsz — intette le Cseng asszony félig mulatva, félig bosszankodva. — Felnőtt lányoknak férjhez kell menniük, el kell hagyniuk a házat, ez a rendeltetésük. Hogyan sikerül kapcsolatuk férjükkel,

az elrendeltetésük kérdése, s a család utólag nem avatkozhat bele. Nem mindenkinek sikerülhet olyan jól, mint testvérnénédnek, Tavasz Érkezésének. Az egyik kakast csíp el, a másik meg kutyát. Nem tehetünk mást, mint hogy beletörődjünk, és ő alkalmazkodjék. Az évek folyamán megszokják egymást, a természet és a vérmérséklet különbsége kiegyenlítődik, s ha a gyermek is megjön, minden jól lesz. Hagyd tehát ezt az esztelenséget, és nehogy eszedbe jusson az öreg taj-taj előtt akár csak egy fél szót is szólni erről!

Pao-jü meghökkenve ballagott vissza a parkba. Felkereste Kék Drágakőt, aki éppen reggeli öltözködését végezte, s neki is elpanaszolta a baját.

— Legjobb volna meghalni; minél előbb, annál jobb. Az élet már nem szerez nekem örömet — mondta komoran.

— Úgy látszik, szellemed elborul! — mondta Kék Drágakő ijedten.

— Egyáltalán nem, egészen normálisnak érzem magam. De hát nem fáj-e neked is a lelked, ha meggondolod, milyen szomorú sorsra jutott Tavasz Köszöntése? Milyen szép, boldog idők voltak azok, amikor Begónia Klubunkat alapítottuk! Milyen derűsek és jókedvűek voltunk, amikor összejöveteleinket tartottuk, egymást megvendégeltük, és költői versenyeket rendeztünk! S mindez elmúlt, valamenynyien szétszóródtunk. Pao-csaj elment, Lótusznak sem szabad már átjönnie, Tavasz Köszöntését házassága szakította el tőlünk. Miért kell a szegény lányokat, ha egyszer felnőnek, mindenáron kiszolgáltatni valami idegen fickónak, s miért kell fiatalságuk boldog szabadságát a házasság szomorú szolgaságával felcserélni? Ez nem fér a fejembe. Meg akartam kérni az anyahercegnőt, hozza vissza Tavasz Köszöntését, hadd éljen megint itt velünk. De anyám kiverte a fejemből ezt a gondolatot. Azt mondta, bolond volnék, ha ezt tenném. De én nem tudok belenyugodni, hogy minden olyan más lett, mint azelőtt. Milyen lesz akkor néhány év múlva?

Amíg beszélt, Kék Drágakő egyre mélyebbre és mélyebbre hajtotta a fejét. Válasza csak egy sóhajtás volt. Aztán az ágy széle mellett lassan a földre roskadt, s arcát némán szorította párnáihoz. Gyöngéden érző lelke teljesen átvette Pao-jü levertségét. Amikor később Kakukk szobalány lépett

a szobába a teával, Kék Drágakő felemelkedett, s látszott, hogy szemhéjai vörösek a könnyektől. Pao-jü azon fáradozott, hogy megnyugtassa, s csökkentse iménti szavainak súlyát, mondván, hogy azok túlzottak voltak; ekkor azonban megjelent Gyöngyszem, s az anyahercegnőhöz szólította.

Pao-jü ezen a délutánon rosszkedvűen és szomorú gondolatokon töprenkedve, magányosan kószált a parkban. Valami megint odahajtotta az Őserdő Udvar és a Damaszkioszk elhagyott helyeire. Miután egy ideig szomorúan bámulta a csukott ablakokat és az elnémult kapukat, továbbindult, s lépteit a tóparti Lótuszgyökér Kioszk felé vette. Már távolról észrevette, hogy négy lány hajol át a part mellvédje felett, s állhatatosan bámulja a víz felületét. Furdalta a kíváncsiság; hogy meglepje a négy lányt, a sziklák leple mögött, hátulról halkán odalopakodott hozzájuk.

— Vajon odasétál-e? — hallotta az egyiket.

— Nesze neked! Elhúzott alatta! Gondoltam is mindjárt, hogy nem hozzá igyekeznek — mondta egy másik, hangjáról ítélve Tavasz Virulása.

— Csend! Megint közeledik — kiáltotta a harmadik.

— Már pedzi is! — ujjongott a negyedik, Hsziu-jen unokanővér.

Pao-jü nem állhatta meg, hogy fel ne emeljen egy követ, s bele ne csobbantsa a vízbe a négy lányhoz közel.

— Ki volt az? Szentelenség! Pfüj, milyen durva dolog! Így megijeszteni bennünket! — csiviteltek izgatottan öszevissza. Sziklája rejteke mögül nevetve ugrott elő Pao-jü, s a négy lány csoportjához csatlakozott. Tavasz Virulása volt ott, Hsziu-jen, valamint Csu özvegyének két unokatestvére.

— Nézzetek oda! Itt szórakoznak, engem pedig kihagynak! — kiáltotta oda nekik.

— Mindjárt gondoltam, hogy te vagy az, te gonosz. Galádul elriasztottad a szép halacskákat. Már éppen rá akart harapni — duzzogott Tavasz Virulása.

— Hát persze, a büntetés nem maradhat el! Miért nem hívtatok engem is, ha itt szórakoztok? — felelte nevetve Pao-jü. — Most horgásszunk ötösben tovább, s a játékkal kössük egybe a sors megkérdezését is! — javasolta. — Aki nek horgára hal kerül, annak még ebben az esztendőben

szerencséje lesz. Aki üres kézzel megy el innét, azzal valami kellemetlen fog történni. Hát rajta! Tavasz Virulása kezd!

— Rendben van. De jaj neked, ha újra e lirasztod a halamat! Akkor nem érvényes a játék.

Tavasz Virulása elsőnek merítette a zsinórt a vízbe, s alig múlt el annyi idő, amennyi tíz mondat kimondásához szükséges, máris ráharapott horgára egy kövér aranyhal, s víz alá rántotta a zsinórra kötött úszót.

A lány ügyes lendülettel emelte ki vergődő foglyát a szárazra, s szobalányával az odakészített, friss vízzel teli porcelán csészébe tétette. A másik három lánynak is sikerült fognia valamit. Utoljára került a sor Pao-jüre.

— Úgy csinálom, mint az öreg Csiang Ce-ja — mondta fontoskodón, átlépett a kőmellvéden, s leguggolt közvetlenül a tóparton. Az öreg Csiangról, a Csou-dinasztiabeli Veng-vang híres bölcs tanácsadójáról tartja a monda, hogy még az állatokat és szellemeket is meg tudta szelídíteni, és hogy a halak önként tolakodtak oda hozzá, hacsak egy egyszerű vascsíptetővel nyúlt is utána. Nos, Pao-jü alaposan túlbecsülte természetfeletti képességeit. Árnyéka elriasztotta a halakat, egy sem akart ráharapni, s amikor egyszer egy felszálló hólyagocska a vízen hal közeledtét jelezte, horgásbotját olyan sietséggel lendítette a szóban forgó helyre, hogy a hal sietve menekült onnét.

— Kedves halam, siess. Nem szeretem a hosszú várakozást. Gyere, gyere, tégy boldoggá! — rimánkodott mulatságos türelmetlenséggel, úgyhogy mind a négy lány hangosan felkacagott. Végre aztán megrántotta valami a horgot. Túlradó örömeben Pao-jü a horgásbotot olyan gyorsan és ügyetlenül kapta ki a vízből, félfordulatot téve, hogy a végét egy sziklába ütötte, s a bot kettétört. Felső fele a zsinéggel és rajta a horoggal beleesett a vízbe, és elúszott. Társnői mindezt végignézték, és kárörvendően nevettek.

— Ki látott még ilyen ügyetlent! — tört ki Tavasz Virulásából. Hozzá akart még tenni valamit, de ekkor Pézsma szobalány futott oda, és Pao-jüt az anyahercegnőhöz hívta. Az anyahercegnő éppen most fejezte be délutáni alvását, s valami fontos ügyben akarja őt kihallgatni; elküldtek Főnix után is — közölte Pézsma. Pao-jü szörnyen megijedt.

— Talán megint el akarnak tőlem venni egy szobalányt, állítólagos fertőzési veszély miatt? — fakadt ki. De hamarosan megnyugodott, amikor aztán látta, hogy az anyahercegnő egészen békésen dominózik anyjával, Cseng asszonyal.

— Néhány évvel ezelőtt volt egyszer egy őrülségi rohamod, amelyből aztán később az a két furcsa fickó, az ótváros szerzetes és a sánta taoista pap gyógyított ki. Emlékszel-e még akkori állapotodra? — kérdezte az anyahercegnő.

Pao-jü gondolkodott egy ideig.

— Úgy éreztem, mintha hirtelen bunkóval heves ütést mértek volna a fejem búbjára. A fájdalomtól előbb lakkfekete lett előttem minden. Aztán úgy tűnt, mintha a szobában mindenütt fogsattogtató, kékesfekete pofájú ördögök merednének rám. Késekkel és botokkal hadonásztak, s felém rugdaltak a lábukkal, úgyhogy az ágyra estem. Úgy éreztem, vaspántokba szorítják agyamat. Fájdalmakat később nem éreztem már. Ami felgyógyulásom idejét illeti, arra emlékszem, hogy hirtelen arany fénysugár ragyogott be a szobámba, melynek vakító fényétől a fekete ördögök ijedten menekültek el. Ettől a pillanattól kezdve eszemet megint tisztának, s magamat egészségesnek éreztem.

— Tehát pontosan ugyanazok a jelek, mint abban az esetben, amelyről beszéltünk — fordult az anyahercegnő Cseng asszonyhoz. Közben belépett Főnix asszony.

— Az anyahercegnő hívatott. Mit kívánna tudni? — kérdezte.

— Emlékszel-e még akkori állapotodra, amikor néhány évvel ezelőtt az az őrülségi rohamod volt? — tette fel neki is a kérdést az anyahercegnő.

— Nem egészen pontosan. Körülbelül azonban emlékszem annyira, hogy nem tudtam, mit cselekszem. Úgy éreztem, mintha ördögök megragadtak és ráncigáltak volna. Valami belülről arra kényszerített, hogy kapjam fel az első kezem ügyébe eső gyilkoló szerszámot, s öljek meg minden élőlényt, mely a közelembé téved. S bármilyen nagy bágyadság fogott el aztán, egyre tovább kellett hadonásznom a kezemben levő fegyverrel.

— S mit éreztél, amikor felgyógyultál?

— Mintha valami hangot hallottam volna a magasból. De hogy mit mondott, arra már nem emlékszem.

— Közlésed fedi a Pao-jüét, s megerősíti az újabb esetben észlelteket — jegyezte meg az anyahercegnő. — Semmi kétség, ez az átkozott bestia, az öreg Ma, ez varázslott el akkor téged és Pao-jüt. Mi pedig olyan együgyűek voltunk, hogy ezt a boszorkányt Pao-jü anyahelyettesévé és komaasszonyunkká fogadtuk! A két idegen szerzetes segítségével nélkül végetek lett volna. S megmentőiteknek még csak köszönetet sem mondhattunk!

— Hogy jut eszedbe éppen most ez a régi történet? — tudakolta Főnix.

— Ezt majd elmeséli a nagynénéd! Én túlságosan lusta vagyok hozzá.

— Amint a férjem az előbb közölte velem, az öreg Mát nemrégiben varázslás vádjával letartóztatták, és börtönbe zárták. Igen veszedelmes boszorkány, és valószínűleg ki fogják végezni — mesélte Cseng asszony. — Néhány nappal ezelőtt véletlenül napvilágra kerültek bűnös üzelmek. Egy Fan nevű háztulajdonos el akarta adni a házát egy vele majdnem szemben lakó zálogháztulajdonosnak. Az eladónak már a telekérték többszörösét kínálták vételár gyanánt. De még egyre többet kért. Erre a zálogháztulajdonos félbeszakította a tárgyalásokat. Az üzlet elszalasztása feletti dühében Fan felbérelte az öreg Mát, s tárgyaló felének nyakára uszította. Ez nem tűnt fel különösebben, mert az öreg Ma járatos volt a zálogháztulajdonos feleségeinek háztartásában, s ott jól ismerték. Most tehát alkalmazta varázslatát, s megőrjítette a zálogháztulajdonos feleségeit. Aztán újra eljött, és felajánlkozott, hogy az örülteket meggyógyítja. Ráolvasásokkal és papírból készült varázsholmival, amelyeket elégetett, valóban ki is űzte a betegekből a megszálottságot. Ezért néhányszor tíz unciát követelt fizetség fejében. De az öreg Buddha, aki mindent lát, ezúttal napfényre hozta üzelmét.

Amikor elment, sietségében otffejeltette kezításkáját. Közelebből szemügyre vették azt, s mindenféle, ember alakú papírfigurákat, valamint négy, igen erős szagú labdacot találtak benne. Erre már gyanút fogtak, és amikor az öregasszony visszatért, hogy elvigye otffejeltett táskáját, megragadták és megmotozták. Ekkor ruhája alól egy doboz került elő, amelyben két elefántcsontból faragott démonfigura volt, egy férfi meg egy női démon, és hét cinóberpiros kötőtű. Erre az öregasszonyt a rendőrségre hurcolták.

Kihallgatták, és kiderült, hogy benne volt a keze gazdag és tekintélyes polgárok feleségeinek és lányainak számos titkos szerelmi ügyében, és tekintélyes hasznot húzott abból, hogy tudott ezekről a dolgokról.

Egy házkutatás egész sereg agyagból gyúrt ördögfigurát hozott napvilágra, valamint néhány dobozt, tele örültséget előidézõ porral. Ágya mögött még egy rejtett helyiségre is bukkantak, amelyben égõ olajlámpás függött, hét lánggal. A lámpa alatt nagy mennyiségû ember alakú bábú volt. Egyeseknek vaspánt volt a fején, másoknak a melle volt átszegezve, ismét másoknak vaslánc volt a nyakán. Egy szekrényben rakáson álltak a kéregpapírból formált emberi alakok, valamint halmokban a számlák, amelyek arról tájékoztattak, hogy kiknek a számára úzótt varázslatot az öregasszony, s milyen fizetséget követelt érte. Azután idegenek számlájára elhasznált olajról és elégetett tömjénról is voltak ott bizonylatok nagy csomóban.

— Most már minden világos előttem! — kiáltotta Fõnix meglepetten. — Mindjárt gyanút fogtam, amikor annak idején kevéssel felgyógyulásom után az öregasszonyt ismétellen láttam Csaó másodfeleségnél megfordulni. Amint megtudtam, a boszorkány valami pénzadósságot akart Csaótól behajtani. Amikor azután egy ilyen alkalommal utamba tévedt, arckifejezése látható zavart árult el, s szembogarait olyan riadtan és nyugtalanul forgatta ide-oda, mint valami tyúk, amikor ijedten kotkodácsol. Persze azt a helyzetet tekintve, amelyet ebben a házban elfoglalok, nem különösebben meglepõ, ha gyûlölet és rosszakarát vesz körül. De hát mi volt az ártatlan Pao-jü vétke, hogy az alattomos méregkeverõ keze utána is kinyúlt?

— Ki tudja, talán azért haragszik Csaó, hogy Pao-jüt elõnyben részesítem az õ sarjával, Huan fattyúval szemben — mondta az anyahercegnõ.

— Biztosan! A merénylet kétségtelenül Csaótól indult ki! — vágta rá sietve Pao-jü anyja. — De hogyan lehetne a dolgot rábizonyítani? Az egyetlen terhelõ tanút, az öreg Mát már elítélték, és talán ki is végezték. Ha ez a tanú elesik, Csaó mindent le fog tagadni. Ártana házunk hírnevének, ha elegendõ bizonyíték nélkül nyilvános botrányt csinálnánk az ügybõl. Legjobb lesz, ha egyelõre megfigyeljük Csaót, és várjuk, amíg maga árulja el magát.

— Teljesen osztom a véleményedet — helyeselt neki az anyahercegnő. — Bizonyítékok nélkül nem járhatunk el. Semmi esetre sem nyithatjuk ki a szánkat idő előtt! Bizzuk a továbbiakat a mi mindent látó Buddhánkra! S tekintsük az ügyet egyelőre elintézettnek!

Ezzel a tanácskozás befejeződött, s a jelenlevők étkezési és egyéb köznapi kérdésekre tértek át. Pao-jü anyját Cseng úrhoz hívták, aki valami fontosat kívánt vele megbeszélni. Ennek a szülői megbeszélésnek eredménye lett a döntés, hogy Pao-jü több évi megszakítás után járjon ismét a családi iskolába.

— Az öreg Taj-zsu mester tudósnaK ugyan nagyon közepes, de ért hozzá, hogy tekintélyt tartson, és Pao-jünek, akit elkényeztetett a túlságosan is nagy szabadság, nem árt egy kis fejelem — vélte Cseng úr.

Másnap reggel személyesen vitte el Pao-jüt az iskolába, s lelkére kötötte az öreg Taj-zsunak, hogy faragjon sarjából rendes és az életben használható embert. A játékos vers- és rimfaragásnak véget kell vetni, mostantól kezdve mindenkéltt az legyen a feladat, hogy történelemmel foglalkozzék, és megtanulja a nyolclábú prózavers jeles művészetének kezelését. Gondolható, hogy Pao-jü kevéssé volt elragadtatva ettől a szülői határozattól. A horgászból jósolta baj hamarabb beteljesedett nála, mintsem gondolta volna.

NEGYVENEDIK FEJEZET

A Bambusz Remetelakban gonosz álmom riasztja a szomorú szerelmeSt. A Császári Palotában Tavasz Érkezése megbetegszik, és fogadja a rokonság látogatását

A Begónia Udvarba, amely egyébként olyan hangos és vidám volt, most komolyság és csend költözött. Pao-jü a nap legnagyobb részében a családi iskolában tartózkodott, ha pedig otthon volt, akkor a Taj-zsu mester által gondosan kijelölt házfeladatok tették lehetetlenné számára, hogy a szobalányokkal és a szolgálókkal a megszokott módon bolondozzék, s így fecsérélje el idejét. Korán kelni, idejében feküdni — ez volt most a jelszó. Azonfelül Cseng asszony értésére adta

a szobalányoknak, hogy ne merészeljék Pao-jüt a munkától visszatartani, különben úgy járhatnak, ahogyan Tarka Felhő járt. Akarva, nem akarva, a derék kézimunka újra elfoglalta méltó helyét. Egy napon Gyöngyszem új bételes zacskóját horgolta, s közben szabadjára eresztette gondolatait. Mi lesz belőle később? Ha majd Pao-jü megházasodik, bizonyára magához veszi őt másodfeleségnek, és Pao-jüvel meg is értenék ők egymást, de hogyan fog megfézni a főfeleséggel? Talán a második Ju szomorú sorsa vár rá, akit vetélytársnője, Főnix, halálra kínozta, vagy úgy fog járni, mint a szegény Lótusz, akit Hszie Pan uralkodni vágyó és civakodó természetű felesége röviddel a házasság után kiűzt a közös háztartásból, s aki most Pao-csajnál szolgál? Csak azt tudná, kit választottak Pao-jü jövendőbelijének! Mindazok alapján, amit hallott, Kék Drágakőnek van a legtöbb esélye. Elhatározta, hogy átsétál a Bambusz Remetelakba, s fűrkésző elemzés alá veszi egy kicsit jövendőbeli úrnője „lélegzetét“.

Kék Drágakő félretette könyvét, barátságosan leültette látogatóját, s Kakukk szobalánnyal teát tétetett eléje. Néhány bevezető fordulat után Gyöngyszem mosolyogva fordult Kakukk szobalányhoz:

— Őszi Hullámtól hallom, hogy legutóbb mondottál valamit a parkbeli viszonyok megváltozásáról.

— Hát igen, unalmas már itt, kibírhatatlanul unalmas! Ezt mondtam — erősítette meg buzgón Kakukk. — Pao-jü iskolában, Pao-csaj elment, Tavasz Köszöntése elment, Lótusznak sem szabad átjönnie. Hát nincs igazam?

— De igen. Egyébként, minthogy éppen Lótuszt említet, szegény alaposan rosszul járt ura főfeleségével, aki, úgy látszik, még kíméletlenebb és nehezebben kezelhető, mint egy bizonyos másik...

Gyöngyszem félbeszakította magát, s jelentőségteljesen emelte magasba két ujját, amivel Főnixet jelezte. A nevét kimondani nem merészelte. Kék Drágakőnek feltűnt, hogy a máskor annyira tartózkodó Gyöngyszemet most távollevőkről elítélően nyilatkozni hallja. De igazat kellett adnia.

— Egy nagy háztartással, amelyben több feleség van, az ilyesmi már együtt jár. Mindig lesz versengés a keleti és a nyugati szél között — jegyezte meg bölcselkedve, s köz-

ben titokban a maga versengésére gondolt Pao-csajjal. Mintha csak az eszmetársítás szőlította volna oda, ebben a pillanatban megjelent egy szobaasszony, akit Pao-csaj küldött egy tál mézzel készült licsi-szilvabefőttel. Kék Drágakő betessékelte a küldöncöt, s felszólította, hogy fújja ki magát egy kicsit.

Az öregasszony egy ideig merően bámulta Kék Drágakőt, aztán vigyorogva és szókimondó nyíltsággal jegyezte meg Gyöngyszemnek:

— Most már persze nem csodálom, hogy a mi Hszie taj-tajunk mindig azt mondja, a ti kisasszonyotok való az ifjú Pao-jünek. Hiszen ez a kisasszony valóságos angyal.

Ez a leplezetlen bizalmas kijelentés Gyöngyszemet is, de még inkább Kék Drágakőt érthetően zavarba hozta. Gyöngyszem más témára akart áttérni az öregasszonnyal, s egy csésze teát kínált neki. Az öregasszony azonban talán kellemetlenül érezhette magát, mert hamarosan újra elköszönt, serénykedve és fontoskodón. Most nincs ideje, mondta, odaát ég a kezük alatt a munka. Pao-csin kisasszony lakodalmára készülnek.

— Add át Pao-csaj kisasszonynak üdvözlétemet és köszönetemet! — mondta Kék Drágakő a távozásban levő asszonynak, s hallotta még, amint az valami olyat mormogott maga elé, hogy: „Szép fajta az ilyen fajta! Az ilyenekkel nem bírja ki férfi, legfeljebb Pao-jü!“ Kék Drágakő úgy tett, mintha nem hallotta volna.

— Ilyen szemtelen fecsegőt még nem látott a világ! Az ember nem tudja, haragudjék-e rá, vagy nevéssen rajta — tört ki Gyöngyszem, amikor az öregasszony elment, majd kis idő múlva maga is elköszönt. Amit a véletlen a nyíltszívű asszony szája által elárult, az neki most elég volt, s fölöslegessé tette, hogy Kék Drágakőnél hosszabban időzzék.

Kék Drágakő lelkében azonban tovább zengtek az öregasszony szavai, s valami kifogyhatatlan orsóról a töprenkedő gondolatok végtelen fonalát gombolyították le. Vajon tényleg elintézett dolog-e Pao-jüvel való házassága? Bár Pao-jüben magában nem kételkedett, de anyjának és nagyanyjának is volt beleszólása. Miért is nem jegyezték el őt, Kék Drágakőt a szülei addig, amíg éltek? Akkor most mentes lehetne minden kínzó bizonytalanságtól. Másrészt, ha szülei választottak volna, vajon lehetne-e számára a kiválasztott

olyan kívánatos, és lenne-e vele olyan rokon lélek, mint Pao-jü? Kék Drágakőt kimerítette a sok gondolkodás és töprengés, s amikor az alkonyat leszállt, ruhástul esett fekhelyére.

Amint ott feküdt, s az alkonyatba révedt, egyszerre csak úgy tűnt neki, mintha a kis Hókacsa állna előtte, s azt jelentené, hogy Jü-cun úr van odakint, és beszélni kíván vele. Meghagyta a szobalánynak, köszönje meg nevében az úr látogatását, de mentse ki őt, mondván, hogy rosszulléte miatt nem fogadhatja, mert igaz ugyan — magyarázta Hókacsának —, hogy az úr tanára volt, mégsem illendő azonban, hogy ő, mint fiatal lány, férfilátogatót fogadjon.

— Azt hiszem, csak azért jött, hogy szerencsekívánatait kifejezze — válaszolta Hókacsa. — Egyébként más urak is jöttek látogatóba.

Mindjárt utána Főnix, Ső hercegnő. Cseng asszony és Pao-csaj lépett mosolyogva a szobába.

— Egyrészt azért jövünk, hogy szerencsét kívánjunk neked, másrészt azért, hogy búcsúikiséretet szolgáltatassunk — mondták.

— Mit jelentsen ez? Nem értelek benneteket — felelte Kék Drágakő zavartan.

— Csak ne tedd magadat olyan nehéz felfogásúnak! Tudod te azt — mondta Főnix. — Hiszen apádat Hupej tartomány állami gabonatárosává léptették elő, s igen szerencsés új házasságot is kötött. Nem szívesen hagyna téged továbbra is itt a távolban. Ezért hát ideküldte közvetítőként Jü-cun urat, s eljegyeztetett téged általa mostohaanyád egyik unokaöccsével. Most tehát haza kell térned, és lakodalmat ülnöd. Gyámolítódul és útítársadul Csia Lient jelölték ki.

Amíg beszélt, Kék Drágakő érezte, hogy egész testét kiveri a hideg verejték.

— De hiszen ez mind ostobaság, és valami rossz tréfa, amit Főnix talált ki! — kiáltotta izgatottan.

Ső hercegnő jelentőségteljes pillantást vetett a többire, s így szólt:

— Nem hisz nekünk. Gyertek, menjünk!

Kék Drágakő sirva akarta rábírní, hogy maradjon. De négy látogatója fagyos mosollyal, némán és mereven ment

ki az ajtón. Kék Drágakőt magára hagyták kínjával. Aztán egyszerre úgy tűnt neki, mintha az anyahercegnővel állana szemközt. Letérdelt előtte, átölelte a derekát, és sírva könnyörgött neki, ne hagyja elmenni, mert az halálát jelenti. Mostohaanyja idegen neki, s ő szeretne az öreg taj-tajnál maradni. De az anyahercegnő idegenül nézett rá, s azt válaszolta, hogy ez az úgy nem tartozik rá.

— Hogyan értsem ezt? — kérdezte Kék Drágakő megdöbbenve.

— Hiszen házasodni is szép dolog. Ott aztán van kelengye és ékszer garmadával — hangzott a felelet.

— De ez egy cseppet se vonz engem! Én itt szeretnék maradni! Segíts, öreg taj-taj, ne engedj el magadtól! — könnyörgött Kék Drágakő.

— Buta gyermek, hiszen nem maradhatsz itt egész életedben. Fiatal lányoknak csak el kell egyszer szakadniuk a háztól, hiszen férjhez kell menniük.

— Nem, nem, inkább mint cselédlány, mint utolsó szolgáló élek itt tovább, s magam keresem meg a kenyeremet! Légy könyörületes irántam anyámnak, a te édesgyermekednek emlékezetéért, légy könyörülettel, öreg taj-taj, és ne taszíts el magadtól! — kiáltotta Kék Drágakő szenvedélyesen.

Az anyahercegnő azonban kérlelhetetlen maradt.

— Vidd ki innét! — parancsolta Mandarinakcsa szobalánynak. — Belefáradtam, torkig vagyok vele.

Kék Drágakő kétségbeesetten rohant ki. Hát mindaz szeretet, amit eddig nagyanyja, nagynénjei és unokanővérei mutattak iránta, csak hitvány színlelés volt? Kétkedni kezdett a világban, és már öngyilkosságra gondolt. De akkor eszébe jutott Pao-jü. Talán nála segítségre talál még. És már ott is állt Pao-jüvel szemközt.

— Minden jót kívánok neked a nagy szerencséhez, mej-mej — mondta neki Pao-jü egészen vidáman.

Kék Drágakő szörnyű haragra gerjedt, hogy ezt ilyen hangnemben hallja szájából, megfeledkezett minden szokásos félenkségről és tartózkodásról, szorosan magához vonta, és haragosan így kiáltott hozzá:

— Édesem, most leleplezted magadat! Hát ezt nevezed szerelemnek és hűségnek?

— Mit beszélsz még szerelemről és hűségről? Hiszen neked másvalakid van. A mi útjaink elválnak — felelte nyugodtan Pao-jü.

— Nem, az még nincs eldöntve, hogy én kihez menjek! Ez rajtad áll, a te szavadra várok! — tört ki belőle hevesen.

— Én pedig mindig a te szavadra vártam. Hiszen nekünk egymáséi kellett volna lennünk. Ha te akarod, maradj!

Ezek a szavak bánatát ujjongásra fordították.

— Életemben és halálomban kitartok melletted! — mondta ünnepélyesen. — Te azonban jelentsd ki még egyszer: menjek vagy maradjak?

— Maradj! — szólt a fiú ugyanolyan ünnepélyesen. — De ha még kételkedsz benne, hogy őszintén akarom-e, akkor nézd meg a szívemet!

E szavakkal megragadott egy hegyes tört, s a melle közepébe döfte. Kék Drágakő elémült a feltörő bíborforrás látványától, kezét a nyílt sebre szorította, és jajgatva így kiáltott:

— Miért tetted ezt magaddal? Ölj meg előbb engem!

Pao-jü nyugodtan így szólt:

— Ne félj semmit! Csak ki akarom emelni a szívemet, hogy megmutassam neked.

Tátongó sebébe nyúlt, és vajakált benne, mintha keresne valamit. Egyszerre csak szomorúan kiáltott fel:

— Jaj nekem! Elvesztettem a szívemet! Most meg kell halnom!

Kifordult a szeme, s tompa zuhanással vágódott el a földön. Kék Drágakőnek pedig elfojtott kiáltás szakadt fel görcsösen összeszorított torkából. S ekkor egyszerre csak Kakukk szóbalány hangját hallotta:

— Kisasszony! Kisasszony! Milyen gonosz lidércnyomás ül rajtad? Térj magadhoz! Vetközz és fekdj le aludni!

Ekkor aztán világos lett előtte, hogy egy álom bolondította. Torkát még mindig szorongatta valami, szíve még vad ugrásokban táncolt, alsóruháját hideg verejték itatta át. Kimerülten hagyta, hogy Kakukk levetkőztesse, és ágyba fektesse.

De álom egész éjszaka nem jött a szemére. Nyugtalanul forgolódott egyik oldaláról a másikra, s félve leste az éjszaka zörejeit, melyek kívülről a füléhez hatoltak. Hol a közeli patak csobogását figyelte, hol a szél panaszos nyögését, hol

az őszi eső egyhangú csepergését, hol pedig valami elmosódott emberi hangot, mely valahonnan a távolból hangzott fel.

Szinte irigységgel hallgatta az egészséges álomra valló, egyenletes horkolást Kakukk fekhelye felől. Elfáradva a fekvésben, a változatosság kedvéért ülő helyzetbe tápázkodott föl, amíg csak a hideg légáramlás, mely érezhetően hatolt át az ablak hasadékain, arra nem kényszerítette, hogy újra végigfeküdjék, s bebugyolálja magát védő takaróiba. Amikor végre egy kis szendergés szállott a szemére, a kert bambuszfáinak ágai közül madarak sokhangú csiripelése hangzott, s az ablakon fakó fény kúszott felfelé.

Kék Drágakőt heves köhögési roham rázta meg, s ez felébresztette Kakukkot. A szobalány odaugrott fekhelyéhez.

— Már ilyen korán fenn vagy? — kérdezte, aggódó pillantást vetve úrnőjének bágyadt, szenvedő arcára.

— Nem tudtam aludni. Eredj, vidd ki a köpöcsészémet, és hozz tisztát!

Kakukk tiszta csészét tett az ágy elé, s a használtat kivitte az udvarra. Amikor ki akarta önteni, észrevette, hogy tele van vérrel.

— Juj, de szörnyű! — szaladt ki akaratlanul is a száján. Kék Drágakő odabenn tisztán hallotta felkiáltását.

— Mi ijesztett meg az előbb? — kérdezte aztán a szobalánytól.

— Ó, semmi különös. A köpöcsésze csaknem kicsúszott a kezemből — hazudta Kakukk. De szomorú arca, bizonytalan hangja, könnytől csillogó szeme elárulta. Az előbb, amikor köhögött, Kék Drágakő maga is tisztán érezte ínyén a vér édeskés ízét. Állapota felől régóta semmi kétsége nem volt.

— Tudom, a köpetem ijesztett meg — mondta elszántan.

— Jobban kellene vigyáznod az egészségedre, s rá kellene bíznod magadat az öreg taj-tajra meg a többi hölgyre! Hiszen ők mind a javadat akarják, édes kisasszony — intette Kakukk szelíden.

Ez azonban Kék Drágakőnek eszébe idézte tegnap esti gonosz álmát, amely a szobalány szavait meghazudtolta. Érezte, hogy gyomra összerándul, szeme előtt elsötétült a világ, szédülés fogta el, s a Kakukk által még idejében oda-

tartott köpöcsészébe hányt. Míg Hókacsa a hátát veregette, belepillantott a csészébe. Valóban, ott gyűrűzött a bíborvörös alvadt vér finom csíkja.

Kakukk elküldte Hókacsát, hogy hívjon valakit segítségül a családból. Hókacsa kis idő múlva három unokanővérrel, Tavasz Virulásával, Tavasz Búcsúzásával és Felhőcskével tért vissza. Ők hárman éppen összetalálkoztak Tavasz Búcsúzásánál, hogy megtekintsék ennek nagy festményét a parkról, és éppen akkor akartak Kék Drágakő után küldeni. Érkezésük semmiképp sem hangolta jókedvre Kék Drágakőt. Még mindig rémítő álmának hatása alatt állt, s amilyen gyanakodó természetű volt, azt mondta magának, ha már az anyahercegnőre sem lehet hagyatkozni, akkor unokanővéreiben még kevésbé bízhat.

Meglehetősen szűkszavúan kínálta helytel a három lányt, s amolyan igazi beszélgetés sehogy sem akart kialakulni. Látván, milyen rossz állapotban van, a látogatók nem is akartak sokáig időzni, s hamarosan felálltak, hogy távozzanak. Már éppen indulni akartak, amikor odakint egy hangosan veszekedő női hang csattant fel:

— Mi jut eszedbe, nyomorult marhacsánk! Semmi keresnivalód itt a parkban! Takarodj innét!

A kiáltás, amint ez nyomban utána ki is tűnt, egy öreg kertésznőtől származott, és unokájának szólt, egy mocskos kis kölyöknek, aki kíváncsiságból nagyanyja háta mögött belopakodott a parkba, pedig oda neki nem volt szabad belépnie. Kék Drágakő azonban betegesen felizgatott állapotában saját személyére vonatkoztatta a kiáltást, és úgy értelmezte, mint gonosz álmának igazolását.

— Halljátok? Nem maradhatok többé itt! S el kell tűrnöm, hogy ezt egy vén cseléd mondja nekem! — kiáltotta oda unokanővéreinek éles hangon, reszkető kézzel mutatva az ablak felé. Megnyugtatták, amennyire tudták, aztán fejcsóválva távoztak. — Láza van — mondták. Hiszen semmit sem tudtak álmáról.

Kevéssel ezután beállított Gyöngyszem. Az aggódó Pao-jü küldte. Mielőtt a beteg fekhelyéhez lépett volna, az ajtó előtt még részletesen kikérdezte Kakukkot.

— Nálunk, a Begónia Udvarban is szép kis izgalom adódott az elmúlt éjjel — súgta oda szobalánytársának. — Éjfél felé Pao-jü hirtelen fojtott kiáltással ugrott fel fektéből, s

valami tőről fantáziált, hogy azt a mellébe dőfte. Csak reggel felé aludt el újra, és ma nem is mehetett iskolába.

Kék Drágakő újabb köhögési rohama suttogó beszélgetésüknek véget vetett, és Kakukkot úrnője ágyához szólította.

— Kivel beszéltél az imént? — tudakolta Kék Drágakő.

— Gyöngyszemmel.

— Hadd jöjjön be.

Gyöngyszemnek az ágy szélére kellett telepednie.

— Kiről említetted az imént, hogy ma éjjel nyugtalan álma volt?

— Pao-jüről. Nyilván egy kis lidércnyomása volt.

— Tudod-e még, hogy mit beszélt álmában?

— Nem — hazudta Gyöngyszem.

„Gyöngédségből elhallgatja előlem“ — gondolta magában Kék Drágakő. Jól értette az imént suttogó hangon elmondott szavakat a mellbe dőftt tőről. Milyen különös találkozás volt ez Pao-jü és az ő álma között!

Amíg a Begónia Udvarban és a Bambusz Remetelakban az öreg taj-taj által odahívatott házi orvos, Vang receptjei szerint gyógyíttatták a két beteget, híre érkezett, hogy Tavasz Érkezése, a császári feleség megbetegedett.

A Jung-kuo palotában egy napon egy főeunuch jelent meg, s egy császári rendeletet nyújtott át Sö hercegnek és Cseng úrnak. A niang-niang, a nagyasszony egy ideje némi híjával van a betegségnek. Családjukból négy hölgynek megengedik, hogy belépjenek a Palota belsejébe, és meglátogassák a nagyasszonyt. Kíséretképpen minden hölgy magával vihet egy szolgát. Férfirokonok is csatlakozhatnak, de csak a belső palota bejáratáig mehetnek, ott kell leadniuk névjegyüket, átadniuk üdvözetüket, és megvárniuk a választ. A látogatás napjaul a holnapot tűzik ki, éspedig a sárkány kétórás időszaka és a kakas kétórás időszaka közötti, azaz a reggeli nyolc óra és este hat óra közötti időt.

A Csia család két feje állva hallgatta végig a császári üzenetet. Megvendégelték a főeunuchot egy csésze teával, aztán személyesen kísérték ki a belső kapu előtt álló gyaloghintó ajtajáig. Távozása után családi tanácskozást tartottak. Az anyahercegnő úgy döntött, hogy a négy női rokon, aki a látogatáson részt vehet, csak ő, Sö hercegnő, Cseng asszony

és Fönix lehet. A család férfitagjainak képviselőjéül Sö herceget és Cseng urat jelölték ki.

Másnap délelőtt azután a sárkány órájában a Jung-kuo palotából négy zöld damaszttal bevont női gyaloghintó és tíz díszhintó haladt a Tiltott Város felé. A menet élén a két kedvenc szolgál, Li Kuj és Ming-jen lovagolt, s a hátvéd népes szolgálathadból állott. A belső palota nyugati kapujánál mindenkinek ki kellett szállnia. A hölgyeket fiatal eunuchok kísérték Tavasz Érkezésének rezidenciájához. Az uraknak a kísérettel együtt a kapu előtt kellett várakozniuk.

Két palotahölgy kitanította a hölgyeket, hogy a betegnek csak gyors javulást kívánhatnak, és tartózkodniuk kell magának a betegségnek mindennemű megtárgyalásától. Tavasz Érkezése látogatóit díszágyban fekvé várta, fogadta csing-an köszöntésüket, s barátságosan helyet kínálta őket.

— Hogy szolgál egészséged? — kérdezte az anyahercegnőt.

— Hála a niang-niang túlradó kegyének, egyelőre még tűrhetően tartom magamat — válaszolta az anyahercegnő állva, és előírászerűen minden tagjában reszketve a tiszteltől. Tavasz Érkezése még néhány barátságos kérdést intézett a másik három hölgyhöz is, akik neki mindannyiszor állva feleltek, aztán átfutotta a férfi rokonság és a többi rokon részéről leadott névjegyeket, melyeket egy palotahölgy tett elébe, az odakünn várakozó két idősebb férfi családtag megbízásából. Eközben erőt vett rajta a meghatottság, s egy másik palotahölgynek selyem zsebkendővel kellett megtörölnie kivörösödött szemét.

— Milyen jó dolguk is van a közönséges halandóknak, a magunkfajtaéhoz képest! Ők szívük vágya szerint ápolhatják rokoni kapcsolataikat, s annyszor láthatják egymást, ahányszor akarják! — sóhajtotta Tavasz Érkezése. — Hogy érzi magát Pao-jü? — folytatta aztán.

— Újabban apjának komoly kívánságára szorgalommal a tanulmányoknak szenteli magát. Szép előrehaladást is tett már — jelentette ki az anyahercegnő.

— Örülök, hogy ezt hallom.

Tavasz Érkezése intett kíséretének, hogy vezessék vendégeit az asztalhoz, amely egy másik pavilonban van számukra felállítva. Étkezés után még beszélgettek egy kicsit a nagyasszonnyal, aztán búcsút vettek. Néhány nap múlva

megérkezett a megnyugtató hír, hogy a császári feleség újra teljesen egészséges. Ugyanakkor megbízásból eunuchok gazdag ajándékokat hoztak a rokonság valamennyi tagjának.

— Pao-jün még mindig nagy szeretettel csüng — jegyezte meg az anyahercegnő ajándékosztás közben Cseng úrnak. — A minap is egészen különleges kegyvel kérdezősködött felőle.

— Ezt egyáltalán nem érdemli meg az a hálátlan tekergő — vetette oda Cseng úr.

— Ellenkezőleg, újabb előrehaladása miatt nagyon megdicsértem.

— Nono, olyan nagy tudósnak nem mondanám.

— Nem? Azt hittem. Hiszen már elég régóta járatod iskolába, s gyakran kérdőre is fogod. Valami kis bölcsességnek mégiscsak ragadnia kell így reá.

— Természetesen. Ebben az öreg taj-tajnak igaza van.

— Egyébként, ha már Pao-jüről beszélünk, eszembe jut valami, amiről már régóta akartam veled beszélni. A fiú most már csaknem felnőtt, ideje volna megfelelő feleséget keresnünk neki. Ez egész életére nézve nagyon fontos. Véleményem szerint ebben az esetben itt nem azt kell néznünk, hogy az illető gazdag-e vagy szegény, hogy a mi családunkból származik-e, vagy valami idegen családból, hanem egyes-egyedül azt, hogy jó természetű és vonzó külsejű legyen.

— Helyes. Csak azt a feltételt fűzném még hozzá, hogy jellem és teljesítmény dolgában neki magának is fel kellene mutatni valamit. Nem szeretném, ha olyan burjánnak bizonyulna, amelytől az idegen ház nemes palántája is megromlanék.

Cseng úr ellenvetése az anyahercegnőt kissé bosszúsá tette.

— Lehet, hogy Pao-jüt gyermekkorától kezdve kissé elkényeztettem, és jellemének fejlődését gátoltam. De mégis jólelkű, tisztességes kölyök lett belőle. El nem tudnám képzelni, hogy fiatal feleségével rosszul bánják. Mindenesetre még mindig többet ér, mint másik sarjad, Csia Huan.

— Az öreg taj-tajnak megvan a kellő emberismerete, s bizonyára meg tudja ítélni, Pao-jü pedig mindenesetre örülhet, hogy nagyanyjának ilyen kitűnő véleménye van róla — adta be a derekát Cseng úr. — Én csak kissé türelmetlen vagyok, hogy érett, kész jellemnek láthassam őt. Erről van szó.

— Hiszen félig még gyermek. Nincs élettapasztalata, sem sok esztendő's hivatali gyakorlata, mint neked. Túlságosan magas követelményeket nem szabad eléje állítani — morogta az anyahercegnő, aztán Cseng asszonyhoz és Sö hercegnőhöz fordulva, s ujjával Cseng úrra mutatva, tréfás hangon így folytatta: — Fiatal korában ez itt még sokkal furcsább fickó és nehezebb eset volt, mint Pao-jü. Csak amikor megházasodott, akkor lett kissé eszesebb.

— Kitűnő! A mi öreg taj-tajunk még mindig érti a módját, hogy tréfával kerekedjék felül — nevetett teli torokból a két hölgy.

A beszélgetést félbeszakították: egy szobalány jelentette, hogy a vacsora tálalva van. Jókedvűen ültek asztalhoz. Most történt először, hogy Pao-jü házasságát a családi tanácsban komolyan tárgyalták.

Cseng úr még aznap este elővette sarját. Megmutattatta vele magának azt a három dolgozatot, amelyet Taj-zsu mester számára írt az utóbbi két hónap alatt, amióta iskolába járt. A dolgozatokat alaposan megbeszélte vele, egyet-mást változtatott és javított rajtuk, aztán kegyesen elengedte az anyahercegnőhöz.

Pao-jü Hszie nénit találta ott, aki azért jött, hogy szívet egyszer kiönthesse sikerületlen menyé miatt, aki aznap is heves jelenetet rendezett neki és Pao-csajnak. Mindenki sajnálta őt, dicsérték Pao-csaj szelíd, megértő természetét. Pao-csajt persze más fából faragták, mint azt a kiállhatatlan Hsziat — mondták —, s bizonyára el volna ragadtatva tőle minden anyós.

Pao-jü, aki nem nagyon szerette az ilyen családi tereferét, tulajdonképpen már azon volt, hogy valamiféle ürüggyel eloldalogjon, Pao-csaj nevének említése azonban visszatartotta.

— Hát igen, derék, jó kislány — sóhajtotta Hszie néni. — De mit használ az nekem? Ő mégiscsak lány, s fiammal annál több a gond. Örökös rettegésben élek, hogy a házon kívüli tivornyák során egyszer még valami baj történik vele.

Pao-jü úgy érezte, védelmébe kell venni Hszie Pant, s biztosította a nénit, hogy fia csupa kifogástalan, megbecsült nagykereskedővel érintkezik. Aztán, mivel csalódást okozott neki, hogy a beszélgetés ilyen számára közönyös

fordulatot vett, elhagyta a társaságot, s visszatért könyveihez.

Közben Cseng úr a vendégfogadó csarnokba ment, ott összegyűlt barátai és társai előtt kijelentette, hogy az éppen imént lezajlott vizsga alapján sarját, Pao-jüt, most már méltónak tartja arra, hogy fiatal feleséget vezessen otthonába, s értésükre adta azt is, hogy fülét ilyen értelmű javaslatok előtt nyitva tartja.

Erre aztán egy az ott összegyűltek közül a gazdag tao-taj, a nansaobeli Csang egyetlen gyermekét javasolta, és közvetítőül is ajánlkozott. Egyébként — mondotta — az illető család Sö hercegnővel rokonságban áll. Cseng úr, aki a Csang családot személyesen nem ismerte, elhatározta, hogy tanácskozik feleségével, mielőtt a közvetítésre megbi-zást adna.

Cseng asszony azután másnap reggel, miközben reggeliztek, előhozta az anyahercegnőnek ezt a legújabb házassági tervet. Amikor Sö hercegnő megemlítette, hogy tudomása szerint az öreg Csang önző és fősvény, s egyetlen gyermekét semmi esetre sem akarja elengedni házából, sem kitenni annak, hogy egy anyós parancsuralma alá kerüljön, hanem ellenkezőleg, azt kívánja, hogy veje az ő házába házasodjék be, a tervet az anyahercegnő azonnal tárgytalannak minősítette. Eszébe se jutott, hogy Pao-jüt más családba engedje.

— Egyáltalán, minek a távolba kalandozni? — jegyezte meg Főnix mosolyogva. — Hiszen az Ég, amely gondoskodik rólunk, olyan szép kényelmessé tette nekünk az egészséget.

— Hogyhogy? — kérdezte az anyahercegnő.

— Elfelejtette az öreg taj-taj, milyen egybehangzó feliratok vannak a kőtalizmánon és az aranytalizmánon? Nefrit és arany, Pao-jü és Pao-csaj a Gondviselés akarata szerint összetartoznak.

— Természetesen! Az én látásomat valóban elhomályosítják az évek! — kiáltott fel az anyahercegnő, beleegyezően bólintva. Sö hercegnő és Cseng asszony buzgón vele bólintottak, s ettől az órától fogva a Jung-kuo-beli hölgyek legszűkebbkörű tanácsában elintézett dolog volt, hogy Pao-jünek és Pao-csajnak egy párrá kell lennie.

NEGYVENEGYEDIK FEJEZET

Az elrövülés vánkosán a szép szent bűnös vágyakra gyullad, s démonok ragadják őt magukkal. Kék Drágakő megijed a serleg kígyójának árnyékától, s fennkölt elhatározással lemond a táplálékról

Miközben a Jung-kuo palota hölgyei éppen nagyban tárgyalták a legújabb házassági tervet, megjelent Pao-jü. Az Északi Csend Császári Hercegeinek palotájából jött, akinek ma volt a születésnapja. A három családfő, Sö herceg, Cseng herceg és a ház két fiatalabb fia, Csia Lien és Pao-jü, közösen adták át neki szerencsekívánataikat. A császári herceg szinte kizárólag Pao-jüvel társalgott, először vele közölte, hogy küszöbön áll apjának államtanácsossá való kinevezése a munkaügyi minisztériumban, s búcsúzáskor kegyesen egy szép ékkövet ajándékozott neki. Pao-jü büszkén mutatta az anyahercegnőnek és a többi hölgynek a császári herceg ajándékát. Az anyahercegnő helyesnek látta, hogy az értékes emléket a kincseskamrában helyezték el, s így megóvják attól, hogy elkallódjék.

— Viseled szépen a magad követ is? Vigyázz rá jól! — jegyezte meg.

Pao-jü előhúzta kabátja alól az ötszínű zsinórra erősített követ.

— Vigyázok rá. Hiszen ez nem valami közönséges kő — nyugtatta meg a nagyanyját. — Egyébként eszembe jut erről valami különleges. Legutóbb este lefekvéskor az ágy függönyére, a párnám mellé akasztottam fel, s egyszerre csak olyan erősen világított, hogy alatta a függöny egy darabja vörösen izzott.

— Ne beszélj ostobaságokat. A lámpa visszfénye lehetett az, vagy a paraszas üstben izzó tűzé. Hiszen a függöny anyaga piros.

— Nem, a paraszas üstben a tűz már leégett, a lámpát pedig eloltottam. A szobában lakkfekete sötétség volt.

A hölgyek jelentőségteljesen mosolyogtak egymásra.

— A jelenség feltehetően valami közeli szerencsés eseményt jelez — vetette oda Főnix.

— Nem tudom, mi lehetne az — mondta Pao-jü ostobán.

— Nem is kell tudnod. Most pedig ne fecsegi többet! Egész nap oda voltál. Eredj a parkba, és pihend ki magad! — vágta el az anyahercegnő a további beszélgetés fonálát.

— Értesítette-e közületek valaki azóta Hszie nénit a tervünkről? — kérdezte, amikor unokája kiment.

— Igen, én — felelte Cseng asszony —, tiztized részig egyetért vele ő is. De beszélni akar előbb fiával, Hszie Pannal is, mielőtt véglegesen beleegyezését adná. Türelemmel kell lennünk, míg Hszie Pan visszaérkezik üzleti útjáról.

— Jól van. Maradjon tehát ez a dolog egyelőre magunk között — döntött az anyahercegnő.

Ezenközben odaát a Begónia Udvarban Pao-jü elmesélte Gyöngyszem szobalánynak az iménti beszélgetést, s megkérdezte tőle, hogyan érti Főnix homályos kijelentését. Gyöngyszem azt állította, hogy ő sem lesz tőle okosabb.

— Kék Drágakő is jelen volt odaát? — tudakolta Gyöngyszem.

— Nem, hiszen a napokban rosszul volt, és még nem jár ki.

Kisebb házi civakodás támadt Pézsma és Őszi Hullám között, s ez más irányba terelte a beszélgetést. Gyöngyszem azonban mégis okosabbá lett attól, amit hallott. Szilárdan meg volt győződve róla, hogy Pao-jü küszöbönálló házasságáról volt szó, amelyet még titokban akarnak tartani előtte. Az a tény, hogy Kék Drágakő nem volt jelen, megerősítette abban a hitében, hogy Kék Drágakő az, akit Pao-jünek kiemeltek.

A házasság ügyét egyelőre újra háttérbe szorította két esemény, egy szerencsés és egy szerencsétlen. Cseng urat államtanácsossá nevezték ki a munkaügyi minisztériumban, s ez azt hozta magával, hogy a szerencsekívánók seregei csődültek a házba, melyet napok hosszú során át teljesen betöltött a hagyományos ünnepi forgatag zsvivaja. Az ünnepi hangulatot hamarosan lelohasztotta Hszie Pan fivér kellemtelen ügye. A botrány, amelytől anyja régóta félt már, bekövetkezett. Hogy végre egyszer nyugta legyen házsártos feleségétől, aki született Hszia lány volt, Hszie Pan újabb üzleti utazásra indult a déli tartományokba. Útközben betért egy kocsmába, s egy pincért, aki véleménye szerint nem kellő tisztelettel szolgálta ki, hirtelen fellobbanó haragjában

olyan szerencsétlenül dobott tarkón serlegével, hogy a szegény ördög belehalt. Hszie Pant börtönbe hurcolták, és gyilkosság vádja alá helyezték. Erre aztán izgatott vita indult egyrészt a főváros, másrészt a Hszie Pant fogva tartó körzeti város között. Unokafivéréért, Hszie Kuót sietve oda-küldték, hogy segítségére legyen, követek jöttek és mentek, Hszie néninek bele kellett nyúlania pénzesládikójába, s ezeket kellett megvesztegetési célokra mozgósítania, Cseng úrnak pedig állása és közbenjárása súlyát kellett az illetékes körzeti mandarinnál latba vetnie, hogy szerencsétlen unokaöccsét kiszabadítsa a kutyaszorítóból, amelybe került. Ilyen rendkívüli fontosságú dolgok természetesen egyelőre háttérbe szorították a házasság ügyét.

Egy iskolai szabadnapon Pao-jü délután a parkban kószált. Előbb a Bambusz Remetelakba húzta a szíve. Minthogy azonban Kék Drágakő éppen délutáni álmát aludta, nem akarta zavarni, és elhatározta, hogy átmegy Tavasz Búcsúzásához. A lány lakását, a Meleg Illatok Kis Kastélyát mély csendbe merülve találta. Egyetlen hang se moccan, s emberfélének még csak árnyéka sem látszott. „Valószínűleg alszik” — mondta magában, s már éppen megfordult, hogy elmenjen, amikor egy belülről hangzó halk csattanásra megtorpant. Feszülten figyelt. Újabb halk csattanás, s aztán egy hang:

— Ide kell lépned! Miért nem lépsz már?

„Ez úgy hangzik, mintha sakkjáték lenne” — találgatta Pao-jü. Csak tudná, kivel játszik Tavasz Búcsúzás. A hang, amelyet az imént hallott, idegennek tűnt fel előtte. Most aztán megkülönböztette Tavasz Búcsúzásának hangját, s olyan egyes szavakat, mint: — Hát rajta! Lépésről lépésre! Előbb te, aztán én. Lassan, lassan! Már emelkedik! — Egy idő múlva a másik hang, nyögve: — Mindjárt kész vagyok!

S aztán megint Tavasz Búcsúzás, rekedt és fojtott hangon:

— Én még nem! Tovább! Most, most jön a belső lázadás! Megadom magamat!

Pao-jünek még a lélegzete is elakadt a kíváncsiságtól. Óvatosan átbújt a függöny alatt, s bekukkantott a szobába. S ekkor, legnagyobb meglepetésére, Tavasz Búcsúzásának játszótársában a Jégmadárkalitka fiatal szép szentjét, a szép remetelányt, Miao-jüt ismerte fel.

Mindketten annyira elmerültek játékukban, s az annyira lekötötte őket, hogy észre sem vették, amikor Pao-jü felbukkant a hátuk mögött.

„Ez aztán a különös kézügyességi játék, amit itt játszanak“ — gondolta mulatva a leselkedő, s mozdulatlanul ott maradt a helyén, hogy tovább leshesse őket.

— Csak nem akar még valamit a szarvacskád? — súgta Miao-jü lehajtott fejjel Tavasz Búcsúzásának.

— De mennyire, hogy akar! Ha te már nem tudsz, én tudok még! — mondta Tavasz Búcsúzásája nagy buzgalommal.

— Pszt! Hát próba szerencse — mondta Miao-jü mosolyogva, s újra visszatérve a táblához, sikerült neki néhány ügyes húzással Tavasz Búcsúzásának „szarvacskáját“, játékmezejének kiugró csücskét megbénítania és eltüntetnie.

— Ezt nevezik a „csizmalehúzás sakkhúzásának“ — jelentette ki mosolyogva.

Most már a leselkedő nem tudta türtőztetni magát.

— Micsoda izgalmas harc a szarvacska körül! — tört ki belőle a nevetés.

A két játékos ijedten ugrott fel helyéről.

— Mit jelent ez? Szó nélkül behatolni, és egyszerűen ránk rontani! Régóta itt vagy már? — kérdezte Tavasz Búcsúzásája ijedten és bosszúsan.

— Nem, dehogyan, csak most léptem be. — S aztán gúnyos mosollyal fordult a szép remetelányhoz: — Tisztelendőséged nem egykönnyen hagyja el jámbor remetelakját. Mi vezet ma profán világunk köreibe?

Miao-jü elpirult, s fejét szótlanul hajtotta még mélyebbre a sakktábla fölé. Egyetlen futó pillantással mérte végig Pao-jüt.

— Te jössz. Lépj hát! — mondta tőle telhető közönnyel Tavasz Búcsúzásának, felállott, lesimította félrecsúszott ruháját, s aztán visszaült. Majd így szólt Pao-jühöz:

— Honnan jössz?

Az az egyetlen futó pillantás, melyet a lány reá vetett, Pao-jüt annyira megzavarta, hogy maga is elpirult, s nem hallotta meg kérdését, melyet a lány zavarában tett fel neki. Úgy érezte, mintha ez a pillantás tetten érte és egyben bátorította volna.

— No, beszélj hát! Hiszen a kérdés nem olyan nehéz, hogy el kellene pirulnod miatta — szólt rá Tavasz Búcsúzásája.

— Ideje, hogy menjek. Már túlságosan sokat időztem itt — vágott elébe Miao-jü, azzal felállt, és az ajtó felé indult.

— Remélhetőleg nem tévedek el! Nem ismerem ki magamat az egymásba fonódó utak zűrzavarában — jegyezte meg az ajtó előtt mosolyogva, s egy oldalpillantást vetve Pao-jüre. A fiú néma kihívást olvasott ki pillantásából.

— Hazavezetlek — ajánkozott gyorsan.

— Ó, igazán nagyon kedves vagy. Akkor kérlek, ereddj előre!

S a szép szent örömmel vette, hogy a hercegi sarj, a világ vörös porának gyermeke, kacsARINGÓS ösvényeken visszavezeti őt remetelakához.

A remetelánynak ezen az éjszakán nehéz harcot kellett megvívnia a kísértés démonával. Miután elköltötte egyszerű vacsoráját, meghajolt a Buddha-szobor előtt, tömjént égett, elimádkozta aznapi penzumát a jámbor szutra mondasból, s maga alá húzott lábakkal letelepedett a vánkosra, melyen ájtatos elmélkedéseit szokta végezni, órákig hiába igyekezett erőinek megfeszítésével magába szállni, elúzni minden léha világi gondolatot, és elérni az előírászerű, istennek tetsző belső nyugalmat. Egy dörömbölve lezuhanó tetőzsindely késő éjjel felriasztotta ájtatos elmélkedései párnájáról, s kikergette a verandára. Milyen langyos volt az éjszaka! Milyen szépen sütött a hold! Sugarai vizes és gyánánt szitáltak át egy elébe húzódó vékony felhőrétegen. Az iménti dörömbölés szerelmes macskáktól származott, amelyek a tetőn zajongtak, és szerelmes dalocskákat nyávoztak egymásnak. Mennyire irigyelte a remetelány a természetet! Mennyire magányosnak érezte magát! Újra meg újra eszébe jutottak azok a mézédes szavak, amelyeket Pao-jü, a vörös por gyermeke vesztegetett rá. Hosszú ideig állott még ott a mellvédnek támaszkodva és álmodozva a holdas éjszakában, míg sóhajtvá vissza nem tért elrévülési vánkosára. Nyugalma odavolt. Az éjszaka második felében lelke kiszabadult szent fogságából, és világi történések tiltott régióiba lendült át. A kísértés démonai testébe bújtak, s feslett álmképeket varázsoltak elébe. Előbb előkelő és elbizakodott ifjak udvaroltak neki, de ő büszkén elutasította őket; aztán házasságközvetítőnk vetélkedtek körülötte, s megkísérelték a menyasszonyi hintóhoz hurcolni; végül rablók kezébe került, akik elhurcolták, és meg akarták

erőszakolni. Verítékben fürödve, habzó szájjal, görcsösen szétterpesztett ujjakkal és meredt szemmel ébredt önkívületéből. Napokon át feküdt aztán félig eszméletlenül, míg végre meggyógyult, hála bőségesen fogyasztott orvosságoknak, melyeket az orvos „a vérben levő tűz lelohasztása céljából” rendelt neki.

Esetéről odakünn a városban sokáig beszéltek a gálás aranyifjak köreiben, s általában sóhajtvá állapították meg, hogy egy olyan szép fiatal lány, mint amilyen ő, házasságra, s nem önsanyargatásra és a világról való lemondásra termett. Ki tudja, milyen szentségtelen kezekbe kerül még a szép szent egyszer később! „Még nem tudott egészen felülemelkedni e világ vörös porán — gondolta magában Tavasz Búcsúzása, amikor hírül hozták neki sakkpartnerének összeomlását. — Sajnos, nem adatott meg nekem, hogy akár csak ő, én is Buddha szolgálatának szentelhessem életemet, és vele lakozhassam. Imám erejével majd csak elűzném én a kísértés gonosz démonait, ha megint eszükbe jutna, hogy kínozzák őt, és terhére legyenek“.

S buzgalommal merült el újra *A sakkjáték tankönyvének tanulmányozásában*, hogy felvértezze magát a legközelebbi játszámára, amelyet szeretett játékpárnerével fog játszani.

Az iskola és a tanulás erősen igénybe vette Pao-jüt, s ez volt az oka annak, hogy az utóbbi időben egyre gyéribben látogatta meg Kék Drágakőt. De Kék Drágakő úgy találta, hogy Pao-jü lényében is megváltozott, annyira higgadtnak, tartózkodónak és szükségzavúnak mutatkozott újabban vele szemben. Fájdalommal gondolt a régi időkre, együttélésük első boldog éveire. Ami annak idején olyan gyakran szolgáltattott neki jelentéktelen okot arra, hogy szidja Pao-jüt, s ami oly gyakran volt ártatlan forrása bosszúságnak és civódásnak: Pao-jü fiús féktelensége, túlbuggyanó, meggondolatlan beszédessége — éppen azt hiányolta benne most leginkább. Nemrégiben meleg téli holmik közül, amelyeket Kakukk szobalány tett elébe, egy kis csomagba csomagolva három emléktárgyat kotort elő azokból az időkből: a félig kész illatszeres zacskót, a bojtot Pao-jü talizmánjáról, amelyet egyszer dachból ollóval összevagdossott, s azt a két tőle származó zsebkendőt, amelyre ő, Kék Drágakő verseket írt,

s melyeknek elmosódott írásjegyei még ma is viselik az akkor hullatott könnyek nyomait. Egyszerre csak heves meghatottság fogta el. Hosszú ideig nem tudott elszakadni a kedves emlékek nézegetésétől, s a régi könnyek nyomaihoz új könnyek társultak. Az a komor bánat, amelyet az őszi lombhullás e szürke napjaiban lehel magából a park, nagyon megfelelt komor lelkiállapotának. Az egyetlen, ami még a lelket tartotta benne, az a tévhit volt, melynek most ő is áldozatául esett, akárcsak szobalányai: hogy őt szemelték ki Pao-jü jövődöbelijéül.

Egy napon, szerelmének egyik látogatása után, mely most is lagymatag, rövid és szokványos volt, Kék Drágakő végigfeküdt az ágyán, s kiküldte Kakukk szobalányt, hogy egyedül lehessen gondolataival. Kakukk a szobalányok szobájába ment, s belépve a kis Hókacsát találta ott, láthatóan dült lelkiállapotban kuporogva egy széken, s magában töprengve.

— Valami bánt? — kérdezte tőle.

A kicsi búsan bólintott, s ujját jelentőségteljesen a szájára téve, magával húzta az idősebbet ki az ajtó elé, az előkertbe nyíló teraszra.

— Szomorú hír! Pao-jüt mással jegyezték el! — mondta halkán.

— Ez nem lehet igaz! — kiáltotta Kakukk ijedten.

— Pszt! Ne olyan hangosan! A hír igaz. Mindenki tudta már, csak mi nem.

— Hogy tudta meg?

Hókacsa még két lépcsőfokkal lejjebb húzta magával Kakukkot. Bentről köhögés és az ágy nyikorgása hallatszott ki. A szobalány hátrafordította fejét, úgy fülelt, amíg csend nem lett Kék Drágakő szobájában. Aztán lehalkított hangon folytatta:

— Tegnap tudtam meg a Derült Őszidő Remetelakában. Tavasz Virulása kisasszony nem volt otthon. Mi, szobalányok, a legfrissebb házi hírekről beszélgettünk, s a szó Pao-jüre terelődött. „Annyira éretlen még és gyerekes, annyi benne még a nevelés, és annyira nem olyan, amilyennek egy úrnak lennie kell — vetette oda Író szobalány —, és szinte hihetetlen, hogy már jegyben jár, és a közeljövőben megházasodik“. Csodálkozva kérdeztem, hogy kivel jegyezték el, mire elmondták, hogy egy Csang nevű gazdag pre-

fektus egyetlen lányával, Ső hercegnő távoli rokonával. Tekintve ezt a rokoni kapcsolatot, hosszabb tudakozódásra nem is volt szükség. Cseng úr a közvetítőnek, egy Vang nevű fiatalabb hivatali kollégájának javaslatát azonnal elfogadta, s az eljegyzés befejezett tény! Engem persze úgy ért ez a hír, mintha fejbe kólintottak volna. Szegény kis úrnőnk!

— De miért nem mondták meg nekünk? — kérdezte Kakukk egy kis gondolkodás után.

— Az öreg taj-taj kifejezett kívánságára az eljegyzést Pao-jüre való tekintettel egyelőre titokban kell tartani. Az öreg taj-taj attól tart, hogy amennyiben Pao-jü a hírt idő előtt megtudja, ez teljesen kiforgatja őt önmagából, használhatatlanná válnék a tanulásban. Író szobalány nekem is csak hétpescsés titokként mondta el a dolgot. Kisasszonyunknak semmi esetre sem szabad hallani róla!

Mögöttük rikácsoló hang szólalt meg:

Ide a kisasszonyhoz!
Ide a teával!

A két szobalány ijedten fordult hátra. Csak a papagáj volt az; betanult mondókáját ismételte. Szidalmakkal halmozták el a tarka csendháborítót, de aztán szaladtak vissza úrnőjükhöz.

— Hol bujkáltatok? Az ember kikiabálhatja a torkát, amíg meghalljátok — mondta Kék Drágakő elhaló hangon. Néhány jelentéktelen dolgot kívánt tőlük, aztán rögtön újra kiküldte őket. Amikor Kakukk este a vacsorát behozta, úrnője közönyösen, lecsúszott takarók között hevert az ágyán. Óvatosan betakarta, s mivel fölöslegesnek érezte magát, újra kiosont a szobából. Amikor később visszajött, hogy az edényeket elvigye, az ételt érintetlenül találta. A takarók újra visszagyűrődtek, egészen a lába alá, mintha csak meleg nyár lenne, nem pedig hűvös ősz. Kakukk megint gondosan betakarta úrnőjét, leeresztette a függönyöket, s kivitte az érintetlen vacsorát.

— Vajon nem lesett-e meg bennünket az imént? Olyan feltűnően megváltozott — jegyezte meg kint Hókacsának.

Valójában Kék Drágakő a sugdolózást a terasz lépcsőjén csak hét- vagy nyolctized részben értette, de amit hallott,

az úgy csapott össze a feje felett, mint a vigasztalanság bukóhulláma.

Milyen félelmetesen beteljesedett ijesztő álma! Az életet most már céltalannak találta. Hát most nézze végig, hogyan vezet szerelmese valaki mást az otthonába? A gondolat elviselhetetlen volt a számára. Elhatározta, hogy szép csendesen kioltja élete lángját. Egyetlen falás étel, egyetlen korty orvosság nem megy le többé a torkán, s mesterségesen alá fogja ásni amúgy is törekeny egészségét, hogy így is közelebb hozza életének végét. Lelkére nagy, durva béke terült. Nem volt-e szép és méltó feladat, lassacskán elszakadni a földi vágy vörös porától, s megtisztultan emelkedni a nagy világosság és üresség szellemi régióiba? S kegyetlen elhatározását olyan elszántsággal vitte keresztül, hogy egy fél hónap múlva, még ha az akarat meg is lett volna, már a testi ereje sem volt meg hozzá, hogy akár csak egyetlen rizszemet is magához vegyen. Két szobalányán kívül senki sem sejtette a házban, mi az oka hervadásának. A szobalányok azonban féltek, hogy az anyahercegnő megszidja őket, s nem merték kinyitni a szájukat. Úgy látszott, hogy Kék Drágakő életének kilobbanása közvetlenül előttük áll.

— Át kell sietnem, és jelentenem kell a högyeknek, hogy kis úrnőnk a végét járja. Örkdj egy kicsit az ágya mellett! — szólt Kakukk Hókacsához, s egyedül hagyta a beteggel. Gyermeteg lelkének tudatlanságában mozdulatlanul fekvő úrnőjét a kis Hókacsa máris halottnak tekintette. Amint tehát ott örkdött egyedül, félve, odakünn megjelent a Derült Őszidő Remetelakából Író szobalány. Tavasz Virulása küldte, hogy érdeklődjék Kék Drágakő hogyléte felől. Hókacsa valóságos megváltásnak érezte, hogy látogatója érkezik, s bevitte magával Író szobalányt a betegszobába.

— Hol van Kakukk? — kérdezte Író szobalány.

Hókacsa Kék Drágakőre mutatott.

— Átszaladt, hogy kis úrnőnk elhalálózását jelentse.

Aztán abban a hiszemben, hogy nyelvét fékeznie szükségtelen, mivel úrnője úgy sincs már öntudatnál, így folytatta:

— Igaz volt-e tulajdonképpen, amit nekem Pao-jü állítólagos eljegyzéséről beszéltél, valami Csang nevű volt prefektus lányával?

— Persze hogy igaz volt, Hsziab-hung szobalánytól hallottam, az pedig úrnőjétől, Főnix asszonytól. Közben azonban másként fordult a dolog. Egy nappal később Tavasz Virulása kisasszony Főnix asszonyhoz küldött, hogy közelebről érdeklődjek a dolog felől, s akkor Főnix asszony azt mondta, hogy az öreg taj-taj nem hagyta jóvá ezt az eljegyzést. Cseng urunk valami fiatalabb hivatali kollégájának és vendégbarátjának elhamarkodott terve volt az egész. Javaslatával az illető csak be akarta hízelegni magát Cseng úrnál, s pályafutása érdekében akart magának előnyöket biztosítani. Közelebbi vizsgálódásra kiderült, hogy a terv nem megfelelő. Az anyahercegnő kijelentette, hogy Pao-ju számára már valaki mást választott ki, aki nálunk, a parkban lakik. Továbbá kijelentette, azt akarja, hogy Pao-ju a családból házasodjék.

Mindez persze váratlan volt Hókacsa számára.

— Hogyan? Akkor az én kis úrnőm teljesen hiába vetette el életét, s én vagyok felelős érte! — kiáltotta meglepetten és elkeseredetten.

— Hogyhogy?

— Annak idején, amikor Kakukknak elmeséltem a Csang prefektus lányával kötött állítólagos eljegyzés hírét, meglesett bennünket. S amit hallott, azt annyira szívére vette, hogy tönkrement belé.

— Vigyázz! Halkan! Meghallhatja.

— Ó, sajnos, fölösleges már vigyázni. Régóta nincs már eszméleténél. Csak néhány órája...

Hókacsa hirtelen elhallgatott, mert a betegágy felől torokköszörülés hallatszott. Kakukk, aki éppen akkor érkezett vissza, odaugrott és lehajolt a beteghez.

— Vízet! — vette ki a suttogást, mely gyenge volt, mint a lehelet, de félreérthetetlenül a halottnak hitt lány szájából jött. Hókacsa kirohant a konyhába, s egy fél csésze forralt vizet hozott.

A beteg alig észrevehető fejmozdulattal értésére adta, hogy fel akar ülni. Kakukk fél kezével tarkója alá nyúlt, és szép lassan felemelte a beteg fejét, másik fél kezével pedig a vizescsészét vitte óvatosan az ajkához. A három szobalány feszült várakozással kísért minden mozdulatot. És valóban a beteg vértelen ajkai felszívták az éltető nedvesseget. Egy, kettő, három korty, aztán egy fejrázás. Kakukk

letette a csészét. Mélyen fellélegezve ejtette vissza a fejét Kék Drágakő a párnára. Aztán hosszabb idő múltán felvette a szemét.

— Nem Tavasz Virulásának Író szobalánya van itt? Úgy rémlett, mintha az ő hangját hallottam volna — mondta halkán.

— Igen, itt vagyok — felelte Író szobalány, közvetlenül eléje lépve.

— Add át kisasszonyodnak üdvözetemet! — hangzott újabb szünet múlva gyengén, de érthetően. Író szobalány bólintott, és halkán távozott. Alig lépett ki az ajtón, rohanást érezte oda a Jung-kuo palotabeli hölgyek egész csapata, az anyahercegnő, Cseng asszony, Csü özvegye és Főnix asszony, valamint kíséretük, lélekszakadva az izgalomtól és a gyors futástól. Kakukk riasztó jelentése alapján arra voltak elkészülve, hogy holtan találják, akit keresnek, most pedig nem kis csodálkozással állapították meg, hogy a beteg testileg nagyon legyengült ugyan, de arcának vidámságából következtethetően már a gyógyulás útján van, sőt a neki feltett kérdésekre mosolyogva válaszol is. Főnix meghökkenve vonta félre Kakukk szobalányt:

— Miket meséltél te nekünk az imént, és mit ijesztgettél bennünket, hiába? Hiszen nem is olyan rossz az állapota!

— Igazán nem is értem, az imént valóban nagyon rosszul volt még, s most egyszerre ez a javulás... — dadogta zavarosan Kakukk.

— Ej, ne bánts! Ne szidd meg túlbuzgalmáért! Jobb a kelleténél többször, mint a kelleténél később jönni ide — fordult az anyahercegnő mosolyogva Főnixhez, és megnyugodva vonult el az egész csapat élén.

Az imént, amikor Író szobalány a szobába jött, Kék Drágakő testileg ugyan szinte élettelenül feküdt, de még mindig volt benne annyi világos öntudat, hogy a szobalányok hangos beszélgetését megértse. Az az örömhír, hogy az első házassági tervet időközben feladták, s hogy az anyahercegnő akaratának megfelelően Pao-jü számára olyan lányt jelöltek ki, aki a parkban lakik, és a saját családjából származik, ami csak óréa illett, állapotára úgy hatott, mint valami csodaszer. A lét öröme egyetlen szempillantás alatt egész testét áthatotta. Felejtve volt a fennkölt szándék, szellem-

ként tért meg a Nagy Üresség mezőire. Most már érdemes volt élni, s ő élni akart.

Kék Drágakő gyorsan felépült. Két szobalánya fellélegzett, s forró hálaimákat menesztett Buddhához. Mindketten visszaemlékeztek arra a hasonló esetre, amikor Kakukk csak egy szót ejtett el Kék Drágakő küszöbönálló hazatéréséről s Pao-jü azonnal halálosan megbetegedett. Azt következtették ebből, hogy a Gondviselés nyilván egymásnak rendelte őket. Hókacsa súlyos lelkifurdalástól szabadult meg. Soha többé nem fog fecsegni — esküdözött magában —, még akkor sem, ha saját szemével kellene végignéznie, hogyan vezet otthonába Pao-jü valaki mást. Kék Drágakő hirtelen megbetegedéséről és hirtelen felgyógyulásáról az igazság persze nem maradhatott sokáig titokban, hanem a személyzet között szájról szájra járt, s alaposan megtárgyalták. Így aztán végre eljutott Főnix asszony és a Jung-kuo palotabeli többi hölgy fülébe is. A hölgyeknek amúgy is megvolt a véleményük erről a dologról, s most megerősítve látták feltételezésüket.

— Amíg mindketten gyermekek voltak, hagytam, hogy együtt legyenek, s nem avatkoztam bele — vélekedett az anyahercegnő. — Most azonban, hogy már felnőttek, illőbbnek látnám, meg tanácsosnak is, ha elválasztanánk őket egymástól. Mi a véleményetek? — kérdezte a többi hölgyet.

— Pao-jü ugyan eléggé buta kisfiú még, Kék Drágakő azonban már érett, kész fiatal hölgy — szólalt meg zavart szünet után Cseng asszony. — Hamisan értelmezhetnék a dolgot, ha most elválasztanánk őket. Inkább adjuk össze őket halogatás nélkül.

Az anyahercegnő összeráncolta a szemöldökét.

— Kék Drágakőnek nyilván megvannak a maga jó oldalai, de sok furcsasága és bogara is van. Azonkívül egészségileg is nagyon rossz az állapota. Nyilván nem él sokáig. Nem kívánom őt Pao-jünek feleségül. Pao-csaj az ő számára az igazi — döntötte el a dolgot.

Ezt Cseng asszony is egészen így gondolta. Csak éppen nem akarta elsőnek kimondani, szerénységből, minthogy Pao-csaj neki közelebbi rokona volt, mint Kék Drágakő.

— Az öreg taj-tajnak teljesen igaza van — hagyta rá most buzgón. — Ugyanakkor azonban Kék Drágakő számára is megoldást kell találnunk. Egy olyan nagylánynak,

mint amilyen ő, szüksége van már arra, ami szívének kedves. Ha valóban vonzódik Pao-jükhöz, nehezen fogja túltenni magát azon, hogy Pao-jüt másvalaki kapja meg.

— Pao-jü közelebb áll hozzánk, mint Kék Drágakő, aki azonkívül fiatalabb is nála. Előbb tehát Pao-jü dolgát kell tető alá juttatnunk, így van ez rendjén, nem megfordítva. De hogy Kék Drágakőnek ne okozzunk fájdalmat, Pao-jü eljegyzését tartsuk titokban előtte — jelentette ki az anyahercegnő.

— Megértettétek? — fordult Főnix éles hangon a jelenlevő szobalányokhoz és szobaasszonyokhoz. — Egyetlen szót se Pao-jü eljegyzéséről! Aki fecseg, jó előre biztosítsa a bőrét!

Ha minden a hölgyek kívánsága szerint történik, akkor most, hogy már Hszie néni is megadta a maga alapvető beleegyezését, az elhatározott eljegyzést minden további halasztás nélkül végbe is viszik. Cseng úr azonban úgy találta, hogy míg ez a kellemetlen ügy a még mindig börtönben ülő unokaöccsével, Hszie Pannal, elintézést nem nyer, és a családot nyugtalanítja, hiányzik a házassághoz szükséges igazi ünnepi hangulat. Amellett újév ünnepe is közeleg a maga forgatagával. Javaslatára tehát úgy határoztak, hogy a jegyajándékok hagyományos kicserélését újév utánra halasztják, a lakodalmat magát pedig tavasszal, az anyahercegnő születésnapja után tartják meg.

Mindezt Pao-jü háta mögött határozták el. S ugyanakkor Kék Drágakő boldog ábrándok rabságába esve, újra a földi vágyak vörös porába lépett.

NEGYVENKETTEDIK FEJEZET

A begónia téli virágzásának gonosz előjelét az anyahercegnő jóra értelmezi, s a szorongó kételyeket vidám lakomázás zajába akarja fojtani. Pao-jü elveszti a szellemkövet, s ennek folyományaként kárt vall értelmében

Pao-jü továbbra sem tudott arról, amit a háta mögött elhatároztak. Feltűnt ugyan neki, hogy unokanővérét, Pao-csajt, régóta nem látta már, s hogy a lány az utóbbi időben

nem szokott családi összejöveteleken megjelenni, de mikor Hszie nénit emiatt kérdőre vonta, az mindig olyan magától értetődő körülményeket hozott fel lánya elmaradásának kiementésére — így rosszullétet vagy házi elfoglaltságokat — hogy Pao-jü aggályai csakhamar újra eloszlottak.

Ugyanilyen tájékozatlanság vette körül a Bambusz Remetelakot is, és ennek oltalmazó leple alatt Kék Drágakő szemmel láthatóan napról napra jobban feléledt. Egy ízben ugyan csaknem kegyetlenül széttépték ezt a leplet. A tizenegyedik hónapban egy reggelen Kakukk felkereste Mandarinkacsa szobalányt, s ez terjengősen mesélte neki, hogy az anyahercegnőt az utóbbi időben valósággal megrohanták a házasságközvetítőnők, akik hol ezt, hol azt a különösen előnyös házasságkötést akarják rátukmálni, és hogy az anyahercegnő már egészen bosszús a céltalan tolakodások miatt. Kakukk szerette volna megtudni, hogy az anyahercegnő miért utasítja el olyan makacsul a csábító ajánlatokat. Mandarinkacsa már éppen kinyitotta a száját, hogy kibökje az igazságot, de abban a pillanatban elhívták az anyahercegnőhöz, aki éppen akkor ébredt fel. Kakukk nem lett okosabb, mint volt, de titkos kételyek töltötték el, s így tért vissza a Bambusz Remetelakba. Kék Drágakő már ágyban feküdt, s azzal foglalkozott, hogy versei kéziratait rendezte.

— Nos, honnét? — kérdezte Kakukktól.

— Egy szobalánytársamat látogattam meg.

— Fogadnék, hogy Gyöngyszemet — találgatta vidáman Kék Drágakő.

— Nem tudom, mi dolgom lenne annál.

Kék Drágakő, akinek gondolatai egyre csak Pao-jünél és a Begónia Udvarban jártak, egy pillanat alatt rosszkedvű lett. Azt remélte, hogy hírt kap szerelméről.

— Nekem ugyan mindegy, kiket látogatsz meg. Hozd a reggelimet! — morogta bosszúsan. Éppen az első csésze teánál tartott, amikor izgatott beszéd morajára lett figyelmes, mely kívülről, a parknak az előkert közelében húzódó útja felől hallatszott be.

Több kertészasszony állott ott, s ahelyett hogy söpörtek volna, buzgón fecsegték egymással. Kék Drágakő kiküldött hozzájuk, s megkérdeztette, miféle fontos megbeszélningük van.

— A parkban természeti csoda történt — hangzott a válasz. — A begónia udvarbeli aranybegónia elszáradt oldala most, télvíz idején hirtelen bimbókat hajtott, és mától kezdve teljes virágzásban áll. A mi kis parancsolónk már tegnap arról beszélt, hogy bimbókat látott különböző helyeken. Senki sem vette komolyan a szavait. De ma a bimbók kinyíltak, s mindenki a Begónia Udvarba rohan, hogy a csodát megbámulja. Minden pillanatban várjuk az anyahercegnőt és a hölgyeket. Bennünket Főnix asszony küldött, hogy tisztítsuk meg előttük a park útjait a lehullott levelektől és ágaktól.

— Ejnye, akkor nekem is oda kell mennem, s fel kell készülnöm az öreg taj-taj fogadására — kiáltott fel Kék Drágakő. Azzal kiugrott ágyából, és gyorsan ruháiba bújt. Alig volt már ideje arra, hogy éppen egy futó pillantást vessen a tükörbe, s hogy haját rendbe hozza, és Hókacsa már jelentette is az öreg taj-taj megérkezését, valamint, hogy várják Kék Drágakőt a Begónia Udvarban. Kakukk kíséretében tehát felkerekedett, és köszöntötte az anyahercegnőt és társaságát, Ső hercegnőt, Cseng asszonyt, Csu özvegyét és unokanővéreit: Tavasz Virulását, Tavasz Búcsúzását, valamint Hsziu-jent. Főnix nem volt ott, mert rosszul érezte magát. Vidáman csevegve álltak körül az anyahercegnőt, aki Pao-jü kedvenc padján, az aranybegóniával szemközt foglalt helyet, megbámulta a ritka természeti csodát, és izgatott fejtegetésekbe s különféle magyarázatokba bocsátkozott.

— A begónia virágzásnak rendes ideje tulajdonképpen a harmadik hónap — mondta az anyahercegnő. — Jól benne vagyunk a tizenegyedik hónapban, de a kivételesen enyhe időjárást tekintve, éppúgy lehetne ez a tizedik vagy a harmadik hónap is. Én nem találok semmi furcsát ebben a késői virágzásban.

— Az öreg taj-tajnak több tapasztalata van, jobban meg tudja ítélni a dolgot, mint mi, és kétségtelenül helyesen látja ezt is. A jelenség bizonyosan nem jelent semmi rosszat — helyeselt neki buzgón Cseng asszony.

— Csakhogy a növénynek éppen az a része, amely most virágzik, egy évvel ezelőtt elszáradt. Miért van az, hogy éppen most, ilyen szokatlan időben hajt virágokat? Ennek

mégiscsak kell hogy valami jelentősége legyen! — vetette ellen Sö hercegnő.

— Kétségtelenül van valami jelentése, éspedig valami jó. Az én együgyű nézetem szerint ez a virágzás valami közelgő örömteljes eseményt jelez Pao-jü életében — vélte Csu özvegye nevetve.

„Minden ami természetellenes, rossz dolog. Ez a nem idejében való virágzás természetellenes, és bizonyos, hogy rosszát jelent“ — gondolta magában Tavasz Virulása. De hangosan nem merte nézetét kifejezésre juttatni, nehogy elkedvetlenítse az anyahercegnőt.

Kék Drágakő viszont mohón kapott Csu özvegyének a közelgő örömteli eseményre vonatkozó kijelentésén, amelyen ő természetesen Pao-jüvel való házasságát értette.

— A fák és bokrok lelkes lények, s amint ezt sok példa bizonyítja, részt vesznek emberi környezetük örömeiben és fájdalomában — jelentette ki. — Ezzel a virágzással a begónia feltehetően afeletti örömét akarja nyilvánítani, hogy Pao-jü fivér újabban komolyan veszi tanulmányait, és apjának örömet szerez.

Magyarázata élénk helyeslésre talált az anyahercegnőnél. Időközben beállított a két idősebb családfő, Sö herceg és Cseng úr is a ház két fiatalabb fiával, Csia Huannal és Csia Lannal, a természeti csoda megtekintésére.

— Jót nem jelent ez semmiképpen. Egyszerűen ki kellene vágni ezt a baljós fát — követelte Sö herceg, aki babonás volt.

— Minek mindjárt kivágni? Aki nem fél a kísértetektől, annak számára nincsenek kísértetek — vélte szárazon Cseng úr, Konfuciusz józan lelkű híve.

— Kicsoda károg itt a szerencsétlenségről és kísértetektől? Nem akarom, hogy ezek az ünneprontók elrontsák a kedvünket! Minden esetleges szerencsétlenséget magam veszek a nyakamba egyedül — mormogta bosszúsán az anyahercegnő.

A két idősebb családfő némán zsebre vágta az anyai szidást, s valamiféle ürüggyel rögtön el is tűnt. A derűlátó anyahercegnő pedig a konyhába küldetett, és a téli virágcsodát, amely nézete szerint szerencsés esemény volt, az egész családdal együtt nagy és ünnepi lakomával ünnepelte. A

ház három fiatalabb fiának, Pao-jünek, Csia Huannak és Csia Lannak az anyahercegnő kívánságára a virágzó begónia tiszteletére írott költői négy sorokkal kellett segítenie az ünnepe szebbé tételében.

— Neked köszönhetjük az egész felfordulást — mondta tréfásan Csü özvegye Tavasz Virulásának.

— Hogyhogy?

— Hiszen te voltál, aki annak idején a mi Begónia Klubunkat alapítottad. Most aztán a begónia maga is felhívja magára a figyelmet, feltételezhetően ő is be akar lépni klubunkba mint tiszteletbeli tag.

Mindenki nevetett a tréfán, s azon igyekezett, hogy az anyahercegnőt továbbra is megtartsa jókedvében. De Pao-jüt titokban vegyes érzelmek kerítették hatalmukba. Egyrészt a halott Tarka Felhőre kellett gondolnia, és sajnálta, hogy a lánynak nem adatott meg új életre virulnia, amint az megadatott a begónia elszáradt felének. Ez a gondolat szomorúvá tette. Másrészt átvillant a fején, amit nemrégiben hallott, hogy tudniillik Tarka Felhő helyett Főnix egy új csinos szobalányt szándékozik rendelkezésére bocsátani. Lehet, hogy a hirtelen begóniavirágzás erre a kellemes változásra utal — és ez megint jókedvre derítette. Később azután még beállított Ping-er szobalány is, és úrnőjének, Főnix asszonynak megbízásából, aki rosszullétével mentette ki magát, Gyöngyszemnek két csík atlaszszövetet adott át piros szerencseszínben, hogy Pao-jü terítse azokat a virágok fölé díszítésképpen, de ugyanakkor az éjszakai fagy elleni védekezésül is, mint azt a társaság előtt indokolta.

— Nahát, Főnix igazán mindenre gondol! Ilyen körülményt, betegsége ellenére! — dicsérte az anyahercegnő elégedetten.

Amikor azonban a társaság távozott, Ping-er félrevonta szobalánytársát, Gyöngyszemet, és aggályoskodó arccal mondta:

— Ennek a természeti jelenségnek úrnőm gonosz jelentést tulajdonít. Pao-jü úr vágja a piros szövetet keskeny csíkokba, s aggassa azokat a szerencsétlenséget jelző virágokra, hogy a szerencse piros színével ártalmatlanná tegye őket.

Gyöngyszem megfogadta tanácsát, úgy látszik azonban, hogy az ellenvarázs nem volt elég erős, amint az rögtön meg is mutatkozott.

Az anyahercegnő látogatásának alkalmából Pao-jü átöltözött, és ünnepi ruhát vett fel. Minthogy a látogatás teljességgel meglepetésszerűen jött, az átöltözés is sebtében történt. Röviden szólva, sietségében megfélekedezett arról, hogy újra felvegye a nyakában függő zsinórt a szellemkövel, amelyet előzőleg letett. Most, miután a látogatók távoztak, az újbóli átöltözés során Gyöngyszem egyszerre csak észrevette, hogy a talizmán hiányzik Pao-jü nyakából.

— Hol van a kő? — kérdezte ijedten.

— A kő? Igaz is, azt hiszem, az előbb sietségemben oda, a dívány melletti asztalkára tettem.

Gyöngyszem odaugrott az asztalkához, ott azonban nem volt semmiféle kő. Megnézte a takarók és párnák alatt, feltúrta a szekrényeket és fiókokat, felforgatta a szoba minden zugát, sehol semmi nyoma a kőnek. Izgatottságában izzadni kezdett.

— Ne izgasd magadat! — nyugtatta Pao-jü. — Majd csak előkerül. Biztosan megtalálta valaki a személyzetből.

De a személyzet megkérdezése eredménytelen maradt. Senki nem tudott a kő hollétéről.

— Az imént olyan sok ember volt a házban. Talán valamelyik unokanővéred vette magához a multság kedvéért, hogy megtréfáljon. Tréfának elég rossz tréfa lenne. Neked azonban jó képet kell vágnod a rossz tréfához. És még ha térden állva kellene is kérned az illetőt, hogy adja vissza, vagy még ha árat, jutalmat kellene is fizetned, a földolog az, hogy a követ visszakapjad. A kő énednek, életednek egy darabja! — vélte Gyöngyszem reszketve.

Pézszmát és Őszi Hullámot tehát elküldték a szomszédos parkbeli pavilonokba, de hamarosan dolguk végezetlenül tértek vissza. A Begónia Udvarban általános tanácstalanság és zavar uralkodott, az emberek merev, lélektelen tekintettel bámultak egymásra, mint faszobrok és agyagbálványok. Aztán egyre-másra állítottak be Pao-jü unokanővérei. Tavasz Virulásának kezdeményezésére a park kapuit bezárták, s megbízható szobaasszonyokat és bizalmi helyzetű szobalányokat küldtek ki, hogy a parkban mindenütt gon-

dos házkutatást tartsanak, ugyanakkor a megtalálónak magas jutalmat tűztek ki. De jöllehet átkutattak minden helyiséget, egészen a legmegnevezhetlenebb helyiségekig, a kő nem került elő.

Csu özvegye azt javasolta, motozzák meg a park egész személyzetét. A kisasszonyok motozzák meg kedvenc szobalányaikat, a kedvenc szobalányok pedig az egyéb személyzetet. Ez a rendelkezés — mondotta —, amely általános levetkezést tesz szükségessé, nem felel meg ugyan egészen az illendőség szigorú szabályainak, az elveszett tárgy fontossága azonban elkerülhetetlenné teszi. Ilyenkor kénytelen az ember bizonyos megszokott szempontokat mellőzni. A javaslatot mindenki jóváhagyta, Tavasz Virulása kivételével, aki tartózkodott a szavazástól. Így aztán megindult az általános vetkőzés, mosdás és tisztálkodás.

Ez a lemeztelenítő eljárás azonban nem tartott még hosszú ideje, amikor Tavasz Virulása ellenvetésére máris beszüntették. Tavasz Virulása emlékezetében még ott élt az a nemrégiben lezajlott kellemetlen házkutatás és motozás, amelyet Vang udvarmesternétől kellett eltűrnie, s így összeszedta Csu özvegyét, mert az ellenszenves nőszemély izetlen módszereit teszi magáévá.

— A motozás teljesen fölösleges — folytatta. — Ki olyan együgyű, hogy lopott holmit sokáig hurcolásson magával, s hogy így magamagát árulja el? Azonfelül kétlem, hogy a követ egyáltalán nyereszkedési szándékkal lopták volna el. Hiszen csak személyes értéke nagy a mi családunk számára, piaci értéke azonban idegenek számára igen kicsi. Ugyan miféle összeget fizetnének érte? Azt gyanítom, hogy valaki durva tréfát akart úzni Pao-jüvel, amikor a követ magához vette.

Igazat adtak neki, és a gyanú azonnal a fattyúra, Csia Huanra terelődött, akiről köztudomású volt, mennyire gyűlöli kedveltebb féltestvérét. Hiszen Csia Huan tegnap részt vett a begóniavirágzás megtekintésében. Ping-er szobalányt tehát elküldték, hogy valamilyen ártatlan ürüggyel hozza oda a fattyút. Megkínálták egy csésze teával, s aztán egy ideig magára hagyták Ping-errel. Ping-ernek volt feladata, hogy vallomást csikarjon ki belőle.

— Nem láttad véletlenül Pao-jü követ? — kérdezte Ping-er a beszélgetés során. — Tegnap óta nem találja.

A fattyú a szobalány mosolygó arckifejezése ellenére is érezte a kérdés ellene irányuló élet. Elvörösödött, és harag-pillantással mérte végig Ping-ert.

— Mi közöm van nekem mások elveszett limlomjához? A végén még tolvajlással is meggyanúsítottok, he? — morgott mérgesen.

— Ne vedd rossz néven! Arra gondoltunk csak, hogy talán egy kis tréfát engedték meg magadnak. Csak azért tettem fel a kérdést — hátrált meg Ping-er riadtan.

— Kérdezzétek meg őt magát! Ha ajándékok kiosztásáról van szó, akkor én persze nem is vagyok a világon, de ha hiányzik valami, akkor rohannak hozzám, emlékeznek reám — dörmögte, és faképnél hagyta Ping-ert. Senki sem tartotta vissza. Pao-jü örült, hogy megszabadulhatott ettől a terhes, utálatos fickótól.

— Ide se kellett volna hívnotok! — szidta őket. — Most aztán odaát veszekedést rendez, hogy lehetőleg mindenki értesüljön a dologról. Annyira nem is fontos nekem az a kő. Bánom is én, ha elveszett! Minden további keresés teljesen céltalan. Ugyanannyi ez, mintha egy gombostűt keresnének a szénakazalban.

— Kis családfő, te a veszteséget nagyon is könnyen veszed! — jajgatott Gyöngyszem. — Az öreg taj-taj nem fog bírni a haragjával, ha kerülő úton kiderül a dolog, s nekünk, szobalányoknak, egyenként fogja összetördeltetni csontjainkat. Inkább mondjuk meg neki az igazságot azonnal és egészen nyíltan.

— Ostobaság! Mondjátok neki, hogy széttörtem a követ!

— Az lehetetlen! Azt fogja kérdezni, hogyan és miért, s megbüntet miatta bennünket. S mi lesz, ha látni akarja a szilánkjait?

— Jól van, akkor mondd neki, hogy a követ legutóbbi városi sétámon vesztettem el.

— De hiszen két napja se iskolába nem mentél, se a városba!

— De három nappal ezelőtt színielőadáson voltam a Déli Béke Császári Hercegnél. Elveszthettem akkor is.

— Az se megy—vetette ellen Tavasz Virulása. — Nagyanánk azt fogja kérdezni, miért nem jelentetted neki a kő eltűnését mindjárt akkor, három nappal ezelőtt.

Amíg így tanakodtak, és valami mentő hazugság után kutattak, egyszerre csak felhangzott a távolból Csao másodfeleségnek, a fattyú anyjának izgatott hangja:

— Miféle dolog az, hogy a hátam mögött tolvajlással vadoljátok meg a fiamat? Mit tehet az én fiam arról, ha mások gondatlanok, és elvesztik, ami a tulajdonuk? De ezt a bizalmatlan bánásmódot én nem tűröm! Itt hozom a tolvajt, most vallassátok ki nyíltan, az én jelenlétemben, és ha valóban bűnös, ám vágjátok le a nyakát, vagy tegyetek vele, amit akartok!

És maga előtt taszigálva a bömbölő és nyakaskodó fattyút, lélekszakadva és lihegve érkezett a Begónia Udvarba. Mialatt Csü özvegye azon fáradozott, hogy megnyugtassa, mindennek a tetejébe még Pao-jü anyját is jelentették. Gyöngyszem ijedtében legszívesebben a föld alá bújt volna. Cseng asszony jöttek azonban legalább az az előnye volt, hogy Csao másodfeleségnek és sarjának rikácsolása abban a szempillantásban elnémult. A jelenlevők megdöbben arc kifejezése azt bizonyította Cseng asszony előtt, hogy a füléhez jutott mendemondának nyilván igaznak kell lennie.

— Valóban elveszett a kő? — kérdezte.

Senkinek nem volt bátorsága kinyitni a száját. Gyöngyszem büntudatosan a lábához vetette magát, s vallomást akart tenni, Cseng asszony azonban ráripakodott, hogy inkább lásson gyorsan a kereséshez, semmint hogy haszontalan magyarázgatásokra vesztegeti az időt.

— Gyöngyszem egyáltalán nem tehet róla — vette szobalányát védelmébe Pao-jü. — A követ három napja vesztettem el a Déli Béke Császári Hercegeinek palotájából hazatérve.

— Miért nem kerestetted már akkor azonnal? Azonkívül Gyöngyszemnek az legalábbis kötelessége lett volna, hogy engem azonnal értesítsen. Az ő feladata, hogy neked öltözködésnél és vetkőzésnél segítsen. A kő eltűnését tehát már három napja észre kellett volna vennie — vetette ellen Cseng asszony szigorúan és bizalmatlanul.

A másodfeleség, Csao, zsémbelve kezdte rá:

— Hát ez így még szebb! Útközben vesztette el a követ, és hamisan vádaskodik az én ártatlan fiam ellen...

— Leszel szíves mellőzni ezeket az érdektelen közbevetéseket, melyeknek semmi közük a dologhoz! — vágott közbe

nyersen Cseng asszony. Erre aztán Csu özvegye és Tavas Virulása közös erővel kirukkoltak az igazsággal. Cseng asszony nagyon meg volt döbbenve. Arról, hogy elhallgassák a dolgot, szó sem lehetett, vállalnia kellett a legnehezebbet: hogy odamenjen az anyahercegnőhöz, és közölje vele a szerencsétlen hírt. Már éppen indulni akart, amikor Főnix is odajött.

— Hallottad már? — fordult unokahúgához nyögve Cseng asszony. — Pao-jü köve elveszett, és sehol nem lehető. Szörnyű! Találj valami megoldást! A kőnek meg kell lennie! Pao-jü életéről van szó!

Főnix így válaszolt:

— Ha a követ ellopták, nehéz lesz a bűnös személyét megállapítani. Szolgaszemélyzetünk sok főből áll, az arcukat persze ismerjük, de hogyan láthatna az ember mindegyiknek a szívébe? Véleményem szerint mindenekelőtt kerülnünk kell kifelé minden lármát, minden feltűnést. Ezzel ugyanis figyelmeztetnénk a bűnöst, s minthogy a lopás rábizonyítása esetén temetés nélküli halál várna rá, kétszeresen is vigyázni fog. Nem, a dolgot inkább érdektelennek kell beállítanunk, s azt kell terjesztenünk, hogy Pao-jü a követ már régóta semmibe vette, és szándékosan dobta el, mert elege volt belőle. Továbbá meg kell értetnünk egymással és a szolgaszemélyzettel, hogy sem az öreg taj-tajnak, sem Pao-jü apjának nem szabad a veszteségről tudomást szereznie, s így el kell kerülnünk minden fölösleges nyugtalanságot. Ugyanakkor azonban feltűnés nélkül, észrevétlenül tovább kell kutatnunk a kő után, s ravaszsággal kell rejtke helyéről előcsalogatnunk. Mi a véleménye a taj-tajnak erről a javaslatról?

— Szép, szép, de hogyan leplezzem el a veszteséget férjem előtt? — mondta Cseng asszony rövid gondolkodás után. Aztán odahívatta a fattyút.

— Az imént, amikor kissé kérdőre vontak Pao-jü kövének eltűnésével kapcsolatban, hepciáskodtál — szólt rá éles hangon. — Eszedbe ne jusson tovább kakaskodni, és ezzel a kutatásokat veszélyeztetni! Különbén jaj a fejednek! Megértetted?

Anyja és fia megígérte, hogy tartani fogja a száját, s mindketten ijedten távoztak. Aztán Cseng asszony össze-

hívta a legfontosabb szobalányokat és szobaasszonyokat, s így szólt hozzájuk:

— A kő nem repülhetett el, itt kell lennie valahol a házban. Keressétek tehát, de közben kerüljétek minden pletykálkodást, minden feltűnést! Három napot adok nektek. Férjem előtt a kő eltűnését hosszabb ideig nem titkolhatom. Ha három napon belül nem kerül elő, lesz nektek nemulass!

Miután Főnix asszony elment, a Begónia Udvarban buzgón tovább tárgyalták a teendőket. Odahívták Lin udvarmester feleségét is, beavatták a dologba, és megbeszélték vele, hogy három napig senkit nem engednek ki a park személyzetéből. Ha az intézkedés okát kérdezné valaki, csak általánosságban szabad valami elveszett tárgyról beszélni, melyet most keresnek. Hogy Pao-jü kövéről van szó, azt semmiképpen sem szabad elárulni.

Lin udvarmester felesége megemléttette ebből az alkalomból, hogy férje egy elveszett tárgyat nemrégiben egy Liu nevű utcai jóvendőmondó segítségével kapott vissza, akit egyébként „Vaspofá”-nak neveznek. Gyöngyszem, kérve kérte Lin feleségét, küldje férjét nyomban ehhez a jóvendőmondóhoz, s kérdeztesse meg tőle, mit tud Pao-jü kövéről. Lin felesége megígérte, hogy teljesíti kívánságát, s elsietett, hogy megkeresse a férjét. Amikor elment, Hszü-jen megjegyezte:

— Miért kell nekünk az utcára küldenünk valakit, és egy jöttment jóst fárasztanunk? Megkaphatjuk azt sokkal jobban itt a közelben is. Amennyire tudom, a Jégmadárkalitka lakója, parkunk szentje maga is ért a jóvendőmondáshoz.

A többiek erről nem tudtak, de Pao-jü szobalányainak könyörgésére Hszü-jen ráállott, hogy felkeresse a Jégmadárkalitkában Miao-jüt, a remetelányt. Kis idő múlva újra beállított Lin felesége, és közölte, hogy férje már meg is kérdezte Liu jóvendőmondót. A Vaspofa kedvező jóslatot adott, és a kő hosszabb-rövidebb idő múlva, de mindenesetre egész biztosan elő fog kerülni. Jelenleg egy zálogházban van. A hír általános meglepedést és megnyugvást keltett, hiszen már nem lesz nehéz a követ előkeríteni, csupán végig kell kutatni a város összes zálogházát. Ha a kő már meglesz, akkor az üzleti könyvek segítségével még a tolvaj nevét is megállapíthatják. Lin feleségének megint fel kellett ugrania, hogy Cseng asszonyt és Főnixet ennek megfelelően

tájékoztassa, közben pedig feszülten várták, milyen választ hoz Hsziu-jen a Jégmadárkalitkából.

A szép remetelány eleinte vonakodott a kérés teljesítésétől, amikor Hsziu-jen azt elébe tárta. A kisasszonyokkal való kapcsolata — mondta — tisztán szellemi, önzetlen természetű, s nem áll prózai hasznossági célok szolgálatában, azonfelül jóstudományát nem is tartja kiválónak. Csak amikor Hsziu-jen megindító szavakkal és alázatos meghajlások kíséretében ecsetelte neki, hogy Pao-jü életéről van szó, akkor állt rá a dologra.

— Nem azért mondtam le a világ hiúságairól, hogy állandóan napi eseményekkel zavarjanak — sóhajtotta. — Ez csak azóta fordul elő, mióta közöttetek élek. Ha most megteszem, amire kérsz, a jövőben nyilván mások is jönnek, és szelíd nyugalmamban megzavarnak.

Házi oltárán a Buddha-szobor előtt egy lapos, homokkal megtöltött jóscsészét helyezett el, füstölőszert gyújtott, s leírt egy varázsigét. Aztán Hsziu-jennel együtt leborult a Buddha-szobor előtt, hangosan elmondta a varázsigét, miközben el is égette azt, majd Hsziu-jennel együtt bekötött szemmel megragadta a szellemíróvesszőt s mágikus vonásokat íratlak vele a homokba. Az íróvessző pedig a következőket írta:

Honnan jövök
s hová megyek,
nincsen nyoma.
A zöld szirtfok alatt,
az ős fenyőfánál
van otthonom.
Kerestek engem?
Hiába. Száz magasság
választ el minket.
Próbáld meg s jöjj!
Csak egy kacaj lesz
üdvözleted.

Ez meglehetősen homályosan hangzott, sem Hsziu-jen, sem Miao-jü nem tudta megfejteni. — De hát a parkban olyan okos emberek vannak, majd csak kiokoskodják azértelmét — vélte gúnyosan a remetelány, útjára engedve látogatóját.

— Nos? — szegezték feszült várakozással Hsziu-jennek a kérdést, amikor a Begónia Udvarba visszatért. Hsziu-jen

némán elébük tette a jósige leiratát. Valamennyien összedugták a fejüket a cédula felett, magyarázatokkal kísérletezve, de hiába. Hol lehetne megtalálni az öreg fenyőt a zöld szirt alatt? Szó szerint kell-e érteni, vagy pedig a szellemek használta nyelv körülírásaként? Gyöngyszem szó szerint értette, s lázasan kutatni kezdett a parkban mindenütt, ahol szirtek és fenyőfák álltak. Természetesen eredmény nélkül. Pao-jü egész idő alatt meglepően részvétlenül ült, mint akinek másutt járnak gondolatai, s hagyta, hogy a többiek beszéljenek. Még csak kutatásának eredményéről sem kérdezte meg Gyöngyszemet, amikor az kimelegedve és kimerülten visszaérkezett. Későre járt már, éjfél felé, mire félbeszakították a hosszú tanácskozást, és pihenni tértek.

Miközben az egész társaság nyomott hangulatban szétoszlott, akadt valaki, aki csak fáradsággal leplezte titkos elégtételérzését, melyet neki a kő eltűnése okozott s ez Kék Drágakő volt. Most már aztán vége lesz a mendemondának a nefrit és az arany sors akarta kapcsolatáról, amely úgy keletkezett, hogy Pao-jü kövén és Pao-csaj aranyamulettjén a feliratok megegyeztek egymással, s amelyet Kék Drágakő bosszúságára kettejük eljövendő hásasságára vonatkoztattak. Az a sötét alak, a szerzetes, akitől annak idején Pao-csaj a jelmondatot kapta, most hazugságban marad, és nem áll többé Kék Drágakőnek és vágyainak útjában. Most már szabadnak látszott az út Pao-jüvel való házasságához. E vigasztaló gondolat hatására elfelejtette minden előző bánatát, minden fáradságát, s amikor a késő órákban a Bambusz Remetelakba visszatért, még az olvasáshoz is kedvet érzett.

Ezúttal nem a bánat, hanem az örömteli izgalom volt az, ami őt virradatig ébren tartotta.

A buzgó kutatások, amelyeket másnap reggeltől kezdve Cseng asszony és Főnix részben a városi zálogházakban, részben pedig a személyzet körében végeztek, nem vezettek eredményre: a kő nem került elő. A háromnapos határidő régóta eltelt már, Cseng asszony azonban még mindig nem merte férjét vagy az anyahercegnőt tájékoztatni, s jobbnak látta továbbra is leplezni a dolgot.

Szinte szerencsének lehetett tekinteni, hogy egy külső esemény az anyahercegnő és Cseng úr figyelmét éppen ezekben a napokban más irányba terelte, s megakadályozta őket abban, hogy a fiukkal és unokájukkal a szokott módon

törődjenek. Tavasz Érkezése, a császári feleség hirtelen tüdőgyulladásban betegedett meg, és s tizenkettedik hónap tizennyolcadik napján, tizenkilenc éves korában meghalt. Az udvari gyászszertartás most hetekig igénybe vette a Jungkuo palota idősebb uraságait, s Pao-jü, akit a gyászeset miatt ráadásul még az iskolában is szabadságotlaltak, így többnyire magára maradt. Azt lehetett volna várni, arra használja fel szabadságát, hogy a parkban a szokott módon enyeleg és bolondozik unokanővéreivel és a szobalányokkal. De távolról sem! Amióta a követ elvesztette, sajjátságos változás ment végbe benne. Valami napról napra növekvő tompult kedvetlenség és közömbösség vett rajta erőt, s ez fokozatosan szinte elhülyüléssé fajult. Már csak felszólításra cselekedett, beszélt, evett és ivott. Ha nem mondták meg neki kifejezetten, mit kell csinálnia, nem csinált semmit. Még az anyjánál és nagyanyjánál teendő megszokott köteles látogatásokra is csak kifejezett felszólítással lehetett rávenni.

Gyöngyszem, aki Pao-jü személyéért és a kő elvesztéséért felelősnek érezte magát, teljesen kétségbeesett, és tanácsalanságában Kakukk révén ismét Kék Drágakőhöz fordult; megpróbálta rávenni, hogy tegyen látogatást a Begónia Udvarban. Azt remélte, hogy a lány közelsége felélénkítő hatással lesz Pao-jü szellemére. Kék Drágakő titokban már Pao-jü menyasszonyának tekintette magát, és illetlennek tartotta, hogy jegyeséhez menjen. Mindenesetre fogadta volna Pao-jüt, ha a fiú felkeresi őt, Pao-jü azonban nem tudta erre a lépésre rászánni magát.

Hasonlóképpen állott a dolog Pao-csajjal. Amióta anyja értesítette őt titkos eljegyzéséről, különösen távol tartotta magát Pao-jütől, még nevét se merte a szájára venni, mert így illett egy jól nevelt menyasszonyhoz. Tavasz Virulását sem lehetett látni többé, a Begónia Udvar félelmetessé vált számára. Hiszen bizonytalan feltevést, hogy a begónia téli virágzása rosszat jelez, kétszeresen igazolta a kőnek közvetlenül aztán bekövetkezett eltűnése és Tavasz Érkezésének halála. Így Pao-jü egyre elhagyatottabbá vált, és Gyöngyszemen egyre nagyobb szorongás vett erőt.

Az elhunyt Tavasz Érkezése feletti gyászünnepek lezárása után az anyahercegnőnek egy napon eszébe jutott elhanyagolt unokája, s a fiú anyjának kíséretében átsétált a Begónia Udvarba. Csodálkozással vette észre a változást,

amely Pao-jün végbement. Azt hitte, unokája testi betegségben szenved, most azonban azt kellett tapasztalnia, hogy unokája csak nagy nehezen dadogja el azt a csing-an köszöntést, amelyet Gyöngyszem előre mondott neki. A fiú szemének fátyolos pillantása, és az, hogy kérdéseire csak bambán fintorog, nagy ijedtségére nyilvánvalóvá tette, hogy a fiú gyengeelméjű, elmezavarban szenved.

— Mit jelentsen ez? Hiszen ez egészen másfajta betegség, mint amit nekem mondatok! — fordult szigorúan a fiú anyjához. Cseng asszony érezte, hogy eddigi leplezetési taktikáját nem folytathatja tovább, az igazságot be kell vallania. Így hát halk hangon beszámolt az anyahercegnőnek arról, hogyan vesztette el Pao-jü nemrégiben egy színielőadásról hazajövet, melyet a Déli Béke Császári Hercegénél tekintett meg, a követ — hiszen így mondta el neki annak idején Gyöngyszem —, hogyan hülyült el azóta szemük láttára, és hogyan kutattak hiába a kő után a parkban és a városi zálogházakban. Az anyahercegnő megdöbbenve ugrott fel a helyéről.

— De hiszen ez borzasztó! — kiáltotta. — A kő lényeges része személyének, eleven énjének! Nem csoda, hogy szelleme cserbenhagyta, amióta a kő eltűnt! Hogyan történhetett ez? Ti vagytok érte a felelősek! Apja nem bír majd haragjával, ha megtudja! Azonnal érte kell küldetnünk, és ide kéretnünk.

Gyöngyszem és a többi szobalány ijedten esett térdre, Cseng asszony büntudatosan hajtotta le a fejét.

— Csak ezt ne! — kérte. — Férjem fel fogja izgatni magát, és haragját szegény beteg fiún tölti ki. A helyzetet ez mit sem javíthat, csak ronthat.

— Ne félj semmit! Ebben az esetben még mindig itt vagyok én — ragaszkodott tervéhez az anyahercegnő, s elküldte Pézsmát, hogy hívja oda Cseng urat. Pézsma azonban Cseng úr nélkül tért vissza. — Kiment a városba, valami látogatásra — jelentette.

— Jól van, akkor megleszünk nélküle is — döntött az anyahercegnő. — Attól a kérdéstől, hogy ki a hibás, egyelőre eltekintek. Csia Lien szerkesszen azonnal egy plakátot, amely a kő eltűnését közhírré teszi. Aki a követ visszahozza, tízezer uncia jutalmat kap készpénzben. Aki először ad megbízható tájékoztatást a kő hollétéről, az ennek az

összegnek a felét kapja. A plakátot több példányban függeszték ki azokon az utcákon, amelyeken Pao-jü legutóbb, a császári herceg palotájából hazafelé jövet végighaladt. Nincs más hátra. Ha én csak rátok és embereimre bíznam magam, akkor várhatnék, míg a kő előkerül.

Csia Liennek a plakátot még abban az órában meg kellett szerkesztenie, és ki kellett függesztenie a város utcáin. Az anyahercegnő kivette beteg unokáját a parkból, s a maga közelében, a nyugati palotában helyezte el. Személyzetéből Gyöngyszemet és Őszi Hullámot vitte magával.

— Most már a téli begóniavirágzást én is kissé félelmesnek találom — mondta magyarázólag Cseng asszonynak. — Egyébként, amíg a kő megvolt, nem kellett volna nyugtalanokdunk. Most azonban Pao-jü odaát esetleg gonosz démonok befolyásának lenne kiszolgáltatva. Ezt nem szeretném, ezért hoztam át magamhoz.

— Ó, a taj-taj szerencsét hozó közelében bizonyára védve van minden gonosszal szemben — hízelgett Cseng asszony.

— Eh, dehogya szerencsét hozó közelség! A földolog az, hogy nálam rend és tisztaság uralkodik, aztán meg szorgalmasan fogom olvastatni vele a szutrákat, az majd rendbe hozza a szellemét. Eredj, és kérdezd meg tőle, örül-e a változásnak!

Pao-jü csak hülye vigyorral tudott válaszolni anyja kérdésére. Gyöngyszemnek megint csak előre kellett elmondania, míg végre nagy nehezen kinyögte a maga haoját, ami azt jelenti: „jó!” Cseng asszonyt könnyekig megrázta a dolog, s olyan dúlt állapotban tért vissza az anyahercegnőhöz, hogy az rögtön el is bocsátotta őt.

— További segítségedre most nincs szükségem — mondotta. — Majd csak boldogulok valahogy Pao-jüvel. Mandarinkacsa készítsen neki lélekerősítő gyógyitalt, te pedig mondd el férjednek lelkiismeretesen az igazságot, amikor ma este hazatér! Ma már ne keressen fel, lefekvés előtt nem akarok vitákba bocsátkozni.

Cseng úr ezen az estén hazafelé jövet egy útkereszteződésnél csődület mellett haladt el, mely egy plakát előtt verődött össze. Minthogy kocsijának a keletkezett forgalmi akadály miatt egy ideig álldogálni kellett, sikerült néhány foszlányt elkapnia az emberek beszélgetéséből. Így az egyik ezt mondta: „Hiszen itt valaki egy szempillantás alatt gaz-

dag emberré válhat!" A másik pedig így beszélt: „Nézzétek csak meg azt a plakátot! Ott áll, az írott betű mondja: a Jung-kuo palotában a ház egyik fia elvesztett valami követ. Felül a plakát pontosan leírja a követ, alul pedig közlik a jutalmat: tízezer uncia jár a megtalálónak, ötezer pedig annak, aki először ad hírt a kő hollétéről.“

Cseng úr nem akart hinni a fülének, s kocsisát szokatlan sebességre ösztönözte. Alig várta, hogy bizonyosat tudjon meg, s behajtván a nyugati palotába, már a kapuőr-től meg kellett kérdeznie, mi igaz az egész történetből. A kapuőr megerősítette, hogy ma délben Csia Lien úr rendeletére egy palakátot akasztottak ki az utcán, közelebbit azonban ő sem tudott. Cseng úr olyasmit mormogott, hogy „átok gyermeke“ és „család szerencsétlensége“, és feleségéhez rohant, akitől aztán a többit is megtudta. Helytelenítette az esztelenül magas jutalom nyilvános kiírását, az öreg taj-tajra való tekintettel azonban nem mert hangos ellenvetést tenni, hanem arra szorítkozott, hogy mérgét a feleségén töltsse ki egy ki veszekedés formájában. Később embe-reinek az anyahercegnő háta mögött azt az utasítást adta, hogy a plakátokat azonnal távolítsák el. Helytelenítette, hogy nevét ilyen módon a nyilvánosság prédájává, s házá-nak magánügyeit az egész városban szóbeszéd tárgyává teszik.

Mikor emberei hozzáláttak, hogy utasítását végrehajtsák, kiderült, hogy egyik-másik plakátot ismeretlen kezek már kéretlenül is letépték. Eltelt néhány nap, s akkor a Jung-kuo palota főkapujánál megjelent egy idegen, egyszerű ember, aki azt állította, hogy az elveszett követ hozta vissza.

— Ide vele! — rontottak rá minden formaságot félretolva és egyben nagyon boldogan a kapusok.

Az ismeretlen mosolyogva húzott elő egy papírtekercset a köntöse alól.

— Nyugalom! Ismeritek ezt a plakátot? A ti uraságotoktól származik. Itt pedig az írás mondja: tízezer uncia a megtalálónak. Nézzetek hát hát rám! Ha szegény ördög gyanánt lépek is be kaputokba, kis idővel később gazdag emberként jövök ki rajta. Egyszóval megkövetelem, hogy több tiszteletet tanúsítsatok irányomban!

— De hát mutasd meg legalább! Akkor megteesszük éretted az utat és bejelentünk — kérték a kapusok, már sokkal udvariasabban.

Némi vonakodás után az ismeretlen egy ékkövet húzott elő s a kapusok szeme láttára tenyerére tette.

— Nos, ez-e az igazi? — kérdezte magabiztos arckifejezéssel. A kapusok egy ideig nézegették a követ, aztán gyorsan elrohantak, hogy a belső szobákban jelentést tegyenek. Bár csak a külső szolgálat alkalmazottai voltak, s mint ilyeneknek, Pao-jü kövéről csak hozzávetőleges elképzeléseik lehettek, nem kételkedtek benne, hogy valóban az igazi követ látták.

— És valóban az igazi? — tudakolta Csia Lien, aki a két távollevő idősebb családfőt helyettesítette.

— Saját szemünkkel győződünk meg róla — biztosították buzgón a kapuőrök. — De emberünk a követ csak amúgy adsza-nesze módjára, a jutalom megfizetése ellenében akarja kiadni kezéből.

Csia Lien azonnal Cseng asszonyhoz sietett az örömhírel, Cseng asszony pedig az anyahercegnőt értesítette. A hír az egész házat örvendező forrongásba hozta. Gyöngyszem boldogan tapsolt örömeiben, s hálaimát menesztett Buddhához. Az anyahercegnő az idegent mint becses vendéget a könyvtárba vezettette, és az ígért összeget is előkészítette. Azt azonban sikerült keresztülvinnie, hogy az összeg kifizetése előtt a követ még magához vegye, és nyugodtan megnézze.

Lázás türelmetlenséggel várták az anyahercegnőnél összegyűlt hölgyek, hogy megtekinthessék a követ. Végre megjelent Csia Lien, kezében egy piros szövetbe burkolt kis csomaggal. De mielőtt még hozzájutott volna, hogy kibontsa, Főnix már utánakapott, s kibontatlanul tette le az anyahercegnő kezébe.

— Mindig meg kell engem előznie! — tréfált Csia Lien. — Nem engedi, hogy akár a legkisebb szolgálatot személyesen helyezzem az öreg taj-taj lába elé!

Az anyahercegnő Mandarinakcsával orrára tétette a pápaszemét, körülményesen kitergette a piros szövetcsomagolást, megdörzsölte és megtapogatta a szövet közepén csillogó holmit, s végül minden oldalról figyelmesen szemügyre vette. Nagyságra és alakra nézve minden tekin-

tetben hasonlított Pao-jü szellemkövéhez. Az első és hátsó oldalon olvasható, jól ismert felirat sem hiányzott róla. Az anyahercegnőnek azonban úgy rémlett, mintha a színárnyalata valamivel sötétebb és a fénye valamivel tompább lenne, semmint korábról emlékezett rá. Nem tudott dönteni, s felszólította Cseng asszonyt, hogy ő is nézze meg a követ. De Cseng asszony sem mert határozott ítéletet mondani, s Főnix véleményét kérte.

— A hasonlóság megtévesztő, de a kő fényében és színében kétségtelenül mutatkozik különbség — vélte Főnix. — Legjobb lesz, ha Pao-jüvel magával vizsgálztatjuk meg — javasolta.

Az anyahercegnő egyetértett ezzel, s rábízta a követ Főnixre, hogy mutassa meg Pao-jünek. Pao-jü éppen félálomban hevert, amikor Főnix Gyöngyszemmel és Cseng asszonnal belépett hozzá.

— A követet megtaláltuk! — szólt hozzá Főnix, s a követ a kezébe nyomta. De Pao-jü közömbösen a földre ejtette anélkül, hogy csak egy pillantást is vetett volna rá.

— Hagyjatok békén! Hiszen csak bolonddá akartok tenni! — gagyogta énekelve. Főnix lehajolt, s felvette a követ.

— Legalább nézd meg hát, és mondd meg, hogy a tiéd-e? — unszolta. De Pao-jü válasza csak bárgyú mekegés volt. Cseng asszony tehát a következőképpen vélekedett:

— A kő a legkisebb hatást sem gyakorolja Pao-jü lelkiállapotára. Ez azt bizonyítja, hogy a kő nem az igazi. Nyilvánvalóan ügyes hamisításról van szó, melyet a plakát adatai alapján készítettek.

Mindenki kénytelen volt igazat adni neki, s az általános öröm helyébe felháborodott csalódottság lépett.

— A szemtelen hamisító megérdemelné, hogy alaposan ellássák a baját! Hallatlan dolog, ilyen szemfényvesztést üzni idegen emberek rovására! — pattogott Csia Lien.

— Itt van, tessék! Add vissza neki a követ, s add ki az útját! — parancsolta az anyahercegnő. — Alighanem valami szegény ördög, akit csak a magas jutalom vonzott. Ismerjük már ezt a fajtát. No, ezúttal embereire talált, s hiába fecsérelt pénzt és fáradságot. Nagyon keményen azonban ne bánjunk vele, mert még elriasztjuk a valódi becsüle-

tes megtalálót. Adj neki néhány ezüstgarast, és hadd menjen, amerre a szeme lát!

Csia Lien dühöngve rohant vissza a könyvtárba, ahol az idegen nagy lelki nyugalommal üldögélt, s az égből hulló, vágyva vágyott pénzáldásra várakozott. Csia Lien szolgálival megkötöztette, s legszívesebben alaposan meg is botoztatta volna. De az anyahercegnő kedvéért uralkodni kellett magán, s így megelégedett azzal, hogy haragos szavakkal támadt emberére, törvényszékkel fenyegette meg, alaposan megijesztette, majd vallomásra készítette. Az anyahercegnő feltételezése helyesnek bizonyult. A szegény ördög bocsánatkérő leborulások közepette beismerte, hogy a követ kölcsönzött pénzen, a plakát mintája szerint készítette el, és pedig azzal a céllal, hogy a fényes jutalmat megkapja és így végre kimásszék nyomorúságából. Később elment, a Jung-kuo palota főkapuján át, de nem úgy, ahogyan az előbb a kapusoknak hencegve jósolta, nem emelt fővel és gazdagon, hanem riadtan és siralmas sietséggel, mint egy menekülő patkány, s ráadásul éppolyan szegényen, mint érkezésekor.

A városban pedig utcáról utcára, térről térre járt Pao-jü hamisított kövének története, s még sokáig volt vidám pletykáknak és nevetségnek tárgya.

NEGYVENHARMADIK FEJEZET

Kék Drágakő a lángoknak veti oda költői hagyatékát, s végleg lemond boldogtalan szerelméről. Pao-csaj átlép a leányszoba küszöbén, s végrehajtja élete nagy szertartását

A Jung-kuo palota megszokott békéjét újév táján újra megbolygatta két külső esemény: egy örvendetes és egy szomorú. Cseng urat az Ég Fia kegyelmesen kihallgatáson fogadta, s annak elismeréséül, hogy hivatalát tisztán és önzetlenül látta el — a belügyminiszter javaslatára —, a gazdag Csianghszi tartomány gabonatárosává nevezte ki. Javában zajlottak a szerencsekívánó lakomák, és folytak Cseng úr úti előkészületei, amikor megérkezett a gyász hír, hogy a nemrégiben főtitkárrá előléptetett tábornagy, Vang Ce-

tung, Cseng asszony édestestvére, a tartományból a főváros felé tartva, útközben megbetegedett, s megfelelő orvosi kezelés híján meghalt. Így keveredett gyászuk és örömük egyenlő arányban.

A köszönő- és búcsúkihallgatást követő egyik napon Cseng urat az anyahercegnőhöz hívták. Szeretne még elutazása előtt egy igen sürgős ügyet elintézni vele — jelentette ki az anyahercegnő.

— Öregasszony vagyok már, nyolcvanegy éves — kezdte. — Te éppen arra készülsz, hogy elhagyj bennünket, s elfoglald új állásodat a tartományban. Sógorod, Vang Cengtung sajnos meghalt, így egyetlen tanácsadóm és támaszom világtól idegen testvéred, Ső marad. Nekem most mindenekelőtt unokámnak, Pao-jünek jóléte és jövője fekszik a szívemen. Állapota súlyos gondot okoz nekem, így tegnap udvarmesterünk, Laj-seng feleségét a városba küldtem, s egy hozzáértő jóvendőmondóval felállítottam a horoszkópját. A jóvendőmondó úgy véli, hogy Pao-jüt csak egy olyan örömteli, erős élmény gyógyíthatja meg, mint amilyen a házasság, s máskülönben a legrosszabbtól kell tartanunk nála. Majd kijelentette, hogy az arany eleme döntő fontosságú Pao-jü boldogsága szempontjából, s ezzel megerősítette, hogy a sors Pao-csajt rendelte feleségéül. Tudom, hogy az ilyen jóvendőmondásra nem sokat adsz, ezért tehát hívatlak, s idekérettem feleségedet is, hogy közös tanácskozáson jussunk valami elhatározásra. Cselekedjünk-e, vagy maradjunk tétlenek, s engedjünk szabad folyást a dolognak? Ez a kérdés.

— Az öreg taj-taj mindig anyaián gondoskodott fiának javáról, magától értetődő kötelessége tehát a fiúnak is, hogy anyjához méltó legyen, és saját gyermekének javáról atyailag gondoskodjék — válaszolta Cseng úr. — Ha gyakorta haragudtam is Pao-jüre, ez nem az atyai szeretet hiánya volt nálam, hanem csupán afeletti fájdalom, hogy olyan kevés előmenetelt látok nála, s nem veszem észre, hogy a vas acéllá változnék. Az én szívemet is nyomja fiam egészségi állapota, szeretném boldognak látni, s bizonyos, hogy házassága ellen semmi kifogásom sincs, ha ez őt egészségessé és boldoggá teszi. Szeretnék azonban előbb a saját szememmel meggyőződni Pao-jü jelenlegi állapotáról, ha az öreg taj-taj

ezzel egyetért. Ígérem az öreg taj-tajnak, hogy Pao-jü jelenlétében minden rosszálló kijelentéstől tartózkodni fogok.

Cseng asszony már férje hangszínéből és szemhéjának vörösségéből is megállapíthatta, hogy Cseng úr őszintén beszél. Intésére tehát Gyöngyszem eltűnt, s rögtön utána Pao-jüvel tért vissza. Gyöngyszem úgy vezette urát apja elé mint kisgyermeket, majd a fülébe súgott valamit, mire Pao-jü engedelmesen kibökött egy csing-an köszöntést. Cseng úr ijedten látta; mennyire eltorzultak arcvonásai, és milyen tompa, fénytelen szeme pillantása. Miután fiát egy ideig némán szemlélte, intett Gyöngyszemnek, hogy vezesse el. Sarjának siralmas állapota mélyen megrendítette; s feleségét nem kevésbé, amint azt az asszony szemének nedves csillogása is elárulta. Cseng úr felállt helyéről, s az anyahercegnőhöz fordulva így szólt:

— Amit a szem észlel, az az öreg taj-tajnak ad igazat. Feltétlenül cselekednünk kell. De van még egy aggályom: beleegyezett-e Hszie néni?

— Egyetért a dologgal, a formák szerint azonban addig nem szeretné kinyilvánítani elhatározását, amíg a fia, Hszie Pan ellen irányuló eljárás be nem fejeződött — válaszolta felesége.

— Hm; amíg Hszie Pan börtönben ül, nővére persze nemigen ülhet lakodalmat, ez tapintatlanság lenne. Ehhez jön még egy másik aggályom is: Pao-jüt is gátolja a házasság megkötésében a gyász nővére, Tavasz Érkezése felett. Helyes lenne, ha bevárná, amíg az előírt kilenchnapos csendes idő letelik, s csak azután gondolna házasságra. Ezt megkívánja a kegyelet is. Van aztán még egy harmadik is: rövidesen el kell foglalnom új hivatalomat, s nem lenne helyes, ha családi ügy miatt kötelességmulasztást követnék el. Ha tehát a másik két aggály elesnék is, hogyan tudnánk egy lakodalmat a rendelkezésünkre álló néhány nap alatt megrendezni?

— Aggályaid teljesen jogosak, Pao-jü állapota azonban sajnos nem tűr halasztást — avatkozott bele az anyahercegnő. — Én tudok megoldást. Hogy Hszie néni beleegyezését megszerezzük, az majd az én gondom lesz. Feleségeddel odamegyek hozzá, és személyesen elébe tárom a tényállást. Még egyszer oda kell küldenie Hszie Kuót unokafivéréhez, Hszie Panhoz a börtönbe, hogy meg hozza fivéri bele-

egyezését. Ha Hszie Pan meghallja, hogy Pao-jü életéről van szó, feltétlenül igent mond, és akkor már Hszie néni sem tartja vissza hivatalos beleegyezését. Ami a második aggályt illeti, e kényszerhelyzetben kénytelenek leszünk túltenni magunkat az etikett előírásain. A lakodalmat persze a legnagyobb csendben tartjuk majd meg, elég lesz egy nyolchordáros menyasszonyi gyaloghintó tizenkét pár lámpahordozóval. Elmarad minden olyan lármás pompa, mint az ünnepi muzsika és az esküvői lakoma. Ezt a kilenc gyász hónap letelte után még pótolhatjuk. Megmarad a szerencsés nap kiválasztása, a menyasszony hazahozatala, fogadjuk majd a menyasszony leborulását előttünk és őseink előtt, elhelyezzük nászágyán, és szétnyitjuk számára az ágy függönyét, ennyi szertartás elég lesz. Pao-csaj értelmes lány, és a lerövidített eljárást nem fogja rossz néven venni, Gyöngyszemben pedig kellemes és megbízható tanácsadóra és támaszra találhat. Hátra volna még a fiatal pár részére megfelelő lakás előkészítése, ez a te feladatod, és megoldása nyilván nem okoz különösebb nehézségeket, s így a harmadik aggályt is elhárítottuk volna. Te pedig kettőzött megnyugvással és elégedettséggel vághatsz utadnak, ha tudod, hogy ezt a családi ügyet rendbe teted, és hogy a két fiatal boldog párrá egyesült.

Nos, Cseng úr nem volt éppen teljesen meggyőzve, de az anyahercegnő kedvéért nem tett ellenvetést.

— A taj-taj javaslata kitűnő — dicsérte anyjának tervét, kissé erőltetett mosollyal. — Egyetértek vele. A szolgáltnak azonban lelkükre kell kötnünk a szigorú hallgatást, hogy haszontalan pletykáknak és korholásnak ki ne tegyünk magunkat. Ezt csak úgy kerülhetjük el, ha az esküvő valóban teljes csendben zajlik le.

— Rendben van, akkor hát nem kívánlak tovább feltartani — bocsátotta el fiát megkönnyebbülten az anyahercegnő.

Cseng úr az ifjú pár eljövendő lakhelyeül egy ház helyiségből álló zárt épülettömböt választott, felesége lakostályának szomszédságában. A helyiségek berendezését és az összes többi lakodalmi előkészületeket a hölgyek gondjaira bízta.

Habár az a lakóhely, amelyet Pao-jü az anyahercegnőnél foglalt el, tőszomszédságban volt azzal a helyiséggel, a-

melyben ez a döntő családi tanácskozás végbement, s attól csak egy fal választotta el, öntudatának homályában a fiú mégsem értett egyetlen szót sem a tanácskozók hangos beszédéből. Annál figyelmesebben fülelt azonban Gyöngyszem, hiszen elhangzott saját neve is. Az anyahercegnő dicsérően említette őt, s úgy beszélt róla, mint Pao-jü jövődöbéli feleségének megbízható támaszáról. Ez titkos ujjongással töltötte el. Jövőjét biztosítottak, simának és kényelmes mederbe ágyazottnak látta, mint amilyen a Császári Csatornába nyílegyenesen folyó vizeké. Annak, hogy olyan úrnőt kap, mint amilyen az értelmes Pao-csaj, csak örülhetett; Pao-csaj legalább felerészben leveszi válláról a terhet, melyet a Pao-jüért való felelősség jelent. Másrészt azonban elszomorodott, ahogy szegény Kék Drágakőre gondolt. Szerencsére Kék Drágakő semmiről nem tudott, mi lesz azonban, ha felébred egyetlen tévedéséből? Ezt figyelembe véve, fel kell készülniük a legrosszabbra. És lemond-e majd róla Pao-jü? Hiszen ők ketten sírig tartó szerelmet esküdtek egymásnak. Gyöngyszem visszaemlékezett arra a vasárnapra, amelyen Pao-jü, a pillanat mámorától elrélvülten, Kék Drágakőnek szánt szerelmi vallomását véletlenül hozzá, Gyöngyszemhez intézte. És gondolt arra is, milyen halálos szomorúság fogta el Pao-jüt, amikor Kakukk úgy tette próbára, hogy célzott az elválás veszedelmére.

Ha most Pao-jü megtudja, hogy neki Pao-csajt kell elvennie, és Kék Drágakőt feláldoznia, akkor az összeomlás elkerülhetetlenné válik, feltéve, hogy Pao-jüben még legalább egy szikrányi világos öntudat van. Nem volna-e kötelessége neki, Gyöngyszemnek, hogy ezt az összeomlást megakadályozza? Vállalhatja-e a felelősséget saját lelkiismerete előtt azért, hogy továbbra is hallgat, s szerencsétlenné tesz egyszerre három embert?

S már határozott is. Pao-jüt Őszi Hullám szobalányra bízta, s átment a szomszéd szobába, amelyben a hölgyek még együtt ültek. Odahajolt Cseng asszony füléhez, s arra kérte, jöjjön ki vele megbeszélni valamit. Cseng asszony felállt, s egy félreeső szobába ment Gyöngyszemmel. Távozására az anyahercegnő nem figyelt fel különösebben. Azt hitte, Pao-jü akar anyjával beszélni, s folytatta Főnixszel a házassági szertartás különböző részleteinek megbeszélését.

Amikor Gyöngyszem Cseng asszonnyal kettesben maradt, zokogva a lábához vetette magát; Cseng asszony azonban felemelte.

— Valami igazságtalanság ért? Beszélj nyugodtan! — szólt hozzá barátságosan.

— Nem rólam van szó, s nekem tulajdonképpen nem is szabadna erről beszélnem. De nem tehetek másként — kezdte Gyöngyszem. — Az öreg taj-taj úgy határozott, hogy Pao-csaj legyen Pao-jü menyasszonya. A választás kétségtelenül kiváló. De ha a taj-taj utánagondol, vajon nem áll-e Pao-jü szívéhez Kék Drágakő kisasszony még közelebb, mint Pao-csaj kisasszony?

— Lehet. Hiszen Kék Drágakő is gyerekkorától fogva nap mint nap együtt volt vele, és pajtása volt.

— Nemcsak pajtása.

És Gyöngyszem megindultan ecsetelte azt a bensőséges kapcsolatot, amely az évek folyamán kettőjük között kialakult, megemlítette, amit eddig elhallgatott, a nyílt szerelmi vallomást, melyet Pao-jü azon a vasárnapon érzelmeinek túlradásában Kék Drágakő helyett hozzá intézett. Elmondta azt is, hogy később egyetlen kis célzás, mely Kakukk szájából származott, s állítólag fenyegető elválásukra vonatkozott, Pao-jüt egyetlen szempillantás alatt halálos beteggétette. Cseng asszony megértően szorította meg Gyöngyszem kezét.

— Amit elmondtál, az saját titkos sejtelmemet erősítette meg — hangsúlyozta. — És hogyan fogadta Pao-jü az apai döntést? Hiszen neki is hallania kellett iménti beszélgetésünket.

— Nem hinném, hogy hallotta. Öntudata mostani homályában nem mindent vesz észre abból, ami körülötte történik.

— Mit tegyünk tehát?

— Nem marad más hátra, értesíteni kell az öreg taj-tajt, s valami okosat kell kigondolni, hogy a szerencsétlenséget megakadályozzuk.

— Jól van. Beszélek az öreg taj-tajjal — határozott Cseng asszony, és visszatért társaságához.

— Milyen fontos sugdosnivalója volt Gyöngyszemnek? — kérdezte az anyahercegnő, amikor visszatért. Cseng asszony mindent elmesélt neki, amit az imént Gyöngyszem-

től hallott. Amikor mondanivalóját befejezte, a hölgyek hosszú ideig töprenkedően hallgattak. Végre az anyahercegnő felsóhajtott, s így szólt:

— A kislány miatt végtére is nemigen kell fejtörést okozni magunknak. De ha a fiú is fejébe vette a kislányt, akkor a dolog persze nehezebbé válik.

— Tudnék egy megoldást — szólt közbe Főnix.

— Éspedig?

— Egy kis megtévesztést kellene alkalmaznunk.

— Mire gondolsz?

— Előbb Pao-jüvel szemben úgy tennénk, mintha Kék Drágakő lenne kijelölve számára, s így meglátnánk, hogyan fogadja a hírt. Ha közömbösen hagyja, akkor a megtévesztés fölöslegessé válik. Ha örül neki, akkor alkalmaznunk kell a megtévesztést.

— Hogyan gondolod a dolgot? — tudakolta Cseng asszony. Főnix odahajolt a füléhez, és súgott neki valamit, mire Cseng asszony buzgón helyeselt neki.

— Közöljétek titkokat velem is! — nógatta őket az anyahercegnő. Főnix megtette, amit kívánt, s kifejtette előtte a tervét, a személyzetre való tekintettel megint csak fülbe súgva. Ezúttal kissé körülményesebben kellett magyaráznia, mert az anyahercegnő nem értette meg mindjárt. Végre arcvonásain elömlött az a ravasz, mosoly, amely általában jelzi, hogy valaki megértett valamit.

— Kitűnő! — kiáltotta. — Persze Pao-csaj számára egy kissé keserű lesz. És Kék Drágakő?

— Őt egészen kihagyjuk a játékból. Az egész komédiát kizárólag Pao-jü számára játsszuk, s a dolog egyébként közöttünk marad.

Egyik nap Kék Drágakő reggeli után az anyahercegnő üdvözlésére indult. Útközben észrevette, hogy zsebkezdőjét otthon felejtette. Kísérőjét, Kakukkot visszaküldte, hogy hozza el neki, s közben szép lassan lépegetve egyedül folytatta útját. Amint így mendegélt magában, s közeledett ahhoz a szikla mögött rejtőző helyhez, ahol egykor Pao-jüvel virágokat temetett, az út menti bozótból egyszerre csak panaszos pityergés ütötte meg a fülét. Elindult arra, ameről a hang jött, s csakhamar egy fiatal teremtéssel találta magát szemközt, akinek durva végtagjai, nagy szeme és vastag szemöldöke volt, és aki itt üldögélt a mohalepte

sziklán, fájdalmát a magányba zokogva bele. Kék Drágakő úgy gondolta, hogy az ismeretlen lány talán a palotában szolgál mint durva munkákat ellátó cseléd, s mulatva kérdezte magában, mi lehet az a nagy és heves érzelem, ami egy ilyen lomha, esetlen teremtetést arra indít, hogy olyan szívzaggató hangon böggjön. Amikor Kék Drágakő megjelent, az ismeretlen lány hirtelen elhallgatott, illedelmesen felállt, és most már nagy buzgón törölgette a könnyeit.

— Nos, mivel bántottak? — kérdezte tőle Kék Drágakő barátságosan.

— Mondd meg te magad, kisasszony: igazságos dolog volt-e engem mindjárt megütni, mert nem tudtam, hogy valamiről tilos beszélni, s a kelleténél egy szóval többet mondtam?

— Ki vagy te, és miről nem lett volna szabad beszélned?

— Bambácska vagyok, és odaát szolgállok az öreg tajtnál mint cselédje. Amiről nem lett volna szabad beszélnem, én pedig nem is tudtam, hogy nem szabad, az Pao-jü úrnak és Pao-csaj kisasszonynak küszöbönálló házassága.

Kék Drágakő úgy érezte, mintha villám csapott volna le mellette. Úgy tűnt, a föld meginog a lába alatt, s jó időbe telt, amíg összeszedte magát:

— Gyere csak velem! — nyögte ki nagy nehezen, s előrement ahhoz az eldugott kis helyhez, ahol a virágsír állott, Bambácska pedig jött mögötte. Itt senki sem fogja zavarni vagy kihallgatni őket.

— Szóval Pao-jü úr elveszi Pao-csaj kisasszonyt! És miért ütöttek meg téged?

— Cseng úr a közeli napokban útra kel szolgálati helyére, Csianghszi tartományba. Elutazása előtt Pao-jü úr és Pao-csaj kisasszony lakodalmát sürgősen meg akarják tartani. Evégett nagy tanácskozás folyt Cseng asszony és az öreg taj-taj és Főnix asszony között. Arról esett szó, hogy Pao-jü fiatalúrnak erős örömteli élményre vagy ilyesvalamire van szüksége, és hogy Pao-csaj kisasszony anyjának beleegyezését olyan gyorsan meg kell szerezni, amilyen gyorsan csak lehet. Később...

Bambácska itt szünetet tartott, s vigyorogva rábámult Kék Drágakőre. Kék Drágakő pedig alig-alig hallgatott oda, amikor Bambácska így folytatta elbeszélését:

— Később, ha majd ők ketten egymáséi lesznek, neked is keresnek vőlegényt. Minderről azonban ilyen meg olyan okból nem szabad hangosan beszélni. Én mit se tudtam arról, hogy nem szabad. Egyszóval, amikor az imént Gyöngyszemmel beszéltem erről, s megmondtam neki, mennyire örülök a lakodalomnak, s hogy akkor majd bizonyára nagy mulatozás lesz a házban, akkor odajött a testvérném, aki ugyancsak az öreg taj-tajnál szolgál, s pofon ütött. Megszegtem az öreg taj-taj parancsát — mondta —, s büntetésből majd elkergetnek a háztól. Hát mondd meg, kis-asszony: megérdemeltem-e én, hogy mindjárt megüssenek, amikor egyáltalán nem is tudtam, hogy erről nem szabad beszélni?

— Mindennek az a buta fecsegésed az oka. Most pedig eredj! — szólalt meg Kék Drágakő szórakozottan, másfele járó gondolatokkal, s lassan elfordult.

Nagyon rosszul érezte magát, gyomra úgy összeszorult, mintha csak ecetből, olajból, cukorból, borsból és sóból álló keverék lenne benne.

Gondolatokba merülve, fáradtan lépegetett, s minden lépésnél úgy érezte, mintha lábát nem csontok tartanák, hanem kőccal tömték volna ki, s mázsányi súlyt kellene hordaniuk, olyan bágyadtan és ernyedten teljesítették szolgálataikat. Nem ügyelt arra, hova és merre megy, csak vonszolta magát tova. Itt céltalanul bekanyarodott, ott értelem nélkül letért az útról, s körbejárva, újra meg újra visszatért a patak melletti ösvényre, a virágsír közelébe. Végre aztán Kakukk szobalányba botlott, aki hosszú, hiábavaló keresés után az otthon felejtett zsebkendőt hozta el neki. Kakukk rémülten vette észre, milyen ingadozó úrnője járása, milyen meredt a szeme pillantása, milyen halálosan sápadt az arca. Azt is meglátta még, amint a távolban az útkanyarulat mögött egy tovasiető cselédlány háta tűnik el.

— Hova? — fordult óvatosan feldúlt lelkű úrnőjéhez. — Erre a Bambusz Remetelakba vezet vissza az út.

— Pao-jühöz akarok menni, kérdezniem kell tőle valamit — mondta Kék Drágakő mintegy felálomban. Feleletét Kakukk ugyan nem tudta pontosan megmagyarázni, de szelíden megfogta könyökénél, és a parkból az anyahercegnő lakóterületére vezette. Az anyahercegnő lakosztályának

bejáratánál Kék Drágakő megtorpant. Úgy látszott, mintha csak most ébredne rá, hogy Kakukk is vele van.

— Mit akarsz te itt? — kérdezte csodálkozva.

— Utánad kellett hoznom a zsebkendőt, s a patak ösvényétől idáig kísértelek.

— Aha. Te is Pao-jühöz igyekszel? — Kakukk könnyedén bölintott a fejével. Világos volt előtte, hogy úrnőjén pillanatnyi elmezavar vett erőt, s gyanította, hogy úrnőjének állapota valamiképpen a cselédlánnyal való találkozással vezethető vissza. „Szép kis multság lesz — gondolta magában —, ha most ez a két beszámíthatatlan találkozik egymással, s a megzavarodott lány az elhülyült fiúval fog beszélgetni.“ De nem merte úrnőjét visszatartani.

Sajátságos módon úgy látszott, mintha Kék Drágakő iménti gyengeségét hirtelen leküzdötte volna. Anélkül hogy továbbra is szüksége lett volna a szobalány támogató karjára, szilárd és biztos léptekkel haladt az anyahercegnő lakosztályának bejárata felé, és saját kezüleg húzta félre az ajtófüggönyt. Odabenn mély csend fogadta. Az anyahercegnő éppen délutani pihenőjét tartotta, szobalányai csaknem mind visszavonultak, részben hogy maguk is szundítsanak egy kicsit, részben pedig egy dominójátszmára. Gyöngyszemet felriasztotta a gyöngyfüggöny csörömpölése, s a szomszéd szobából kidugta fejét az ajtón.

— Itthon van Pao-jü? — kérdezte Kék Drágakő látszólag teljesen értelmesen, s anélkül hogy a választ bevárta volna, átment a szomszéd szobába, miközben a háta mögött Kakukk pillantásokkal és integetéssel igyekezett a mit sem sejtő Gyöngyszemmel megértetni, hogy a látogatónak nincsen egészen helyén az esze. Pao-jü tompán és közönyösen kuporgott a díványon, s amikor Kék Drágakő belépett, nem mozdult helyéről, köszönés sem jött ki a torkán, csak vigyorgott magában. Kék Drágakő egy számolyra ereszkedett le tőle nem messze. Pao-jü odafordította a fejét, s egy ideig bamba mosollyal bámultak egymásra.

— Fáj valami? Kellene valami? — kérdezte végre Kék Drágakő.

— Kék Drágakő fáj, Kék Drágakő kellene — hangzott a felelet.

Aztán újabb hosszú szünet következett, amelyet csak az töltött ki, hogy kölcsönösen bámultak egymásra. Gyöngy-

szem most már rájött, hogy a látogató feje sem kevésbé zavart, mint a Pao-jüé. Nem tudta tovább elviselni ezt a félelmes párbeszédet a zavarodott lány és a hülye fiú között, s intett Kakukknak és Őszi Hullámnak, hogy vigyék el a beteget. Ketten jobbról és balról megfogták Kék Drágakőt, és szelíden felemelték. Kék Drágakő hagyta, hogy vigyék, de aztán megállott, s merőn bámult Pao-jü felé, mosolyogva és bólintva.

— Kisasszony, ideje lesz visszatérni — figyelmeztette Kakukk szelíden.

— Igazad van, ideje lesz visszatérni — felelte gépiesen Kék Drágakő, s mosolyogva fordult el, hogy távozzék. Odakünn kiszabadította magát az őt támogató szobalányok kezéből, és olyan fürge léptekkel sietett vissza a parkba és a Bambusz Remetelakba, hogy Kakukk és Őszi Hullám alig tudták követni.

— Amida Buddha! Megérkeztünk hát szerencsésen! — kiáltott fel Kakukk megkönnyebbülten, közvetlenül a Bambusz Remetelak bejárata előtt. Ugyanabban a pillanatban Kék Drágakő előretántorgott, s szájából sugárban ömlött a vér. A két szobalánynak még idejében sikerült odakapnia, s megóvnia úrnőjüket attól, hogy elessék. Óvatosan vitték be a félig önkívületben levő lányt a szobába, s lefektették az ágyra. Hókacsa felváltotta Őszi Hullámot, akinek vissza kellett mennie, és Kakukkkal együtt sírva őrködött az ágnál.

— Miért sírtok? — kérdezte Kék Drágakő teljes nyugalommal, mikor egy idő múlva felnyitotta a szemét.

— Az imént, amikor hazafelé jöttünk, útközben egy kicsit rosszul lettél, s eléggé megijedtünk.

— Ó, olyan nagyon azért nem sietek a meghalással — válaszolta derűsen Kék Drágakő.

A vérömlés után úgy érezte, megszabadult a hirtelen támadt izgalom belső nyomásától, mely értelmét elhomályosította, s megint teljesen öntudatnál volt.

Ami viszont Bambácskával való találkozására és vérömlése között történt, arra csak homályosan emlékezett. Még egyszer higgadt nyugalommal végig gondolta a szörnyű valóságot, melyet a cselédlány tárt fel előtte a maga együgyűségében. Hogy most, miután a szép ábránd szertefoszlott, az ő számára csak a gyors halál jöhet számításba, abban nem

kételkedett. Kakukk és Hókacsa tulajdonképpen arra gondolt, hogy az anyahercegnőhöz futnak, s jelentést tesznek neki az esetről. De aztán mégsem találták ezt jónak, mert egyszer már kaptak szemrehányást azért, hogy vaklármát csaptak, s nem akarták magukat újra ilyen szemrehányásnak kitenni. Odaát közben az anyahercegnő is tudomást szerzett a dologról Őszi Hullám révén, aki visszaérkezésekor annyira feldúlt volt, hogy mindenkinek feltűnt, mire aztán az anyahercegnő gyorsan tanácskozáásra hívta össze Cseng asszonyt és Főnixet. Gyanították, hogy Kék Drágakő valamilyen értesült a családi tanács határozatáról.

— Szeretném tudni, ki fecsegett itt, hiszen kifejezetten megparancsoltam a legszigorúbb titoktartást. Ez természetesen megnehezíti tervünk keresztülvitelét — vélte bosszúsan Főnix.

— Erre majd találunk megoldást később, most mindekelőtt azt nézzük meg, hogy van Kék Drágakő — javasolta az anyahercegnő, s mindhárman átmentek a Bambusz Remetelakba. Kék Drágakőt ágyban találták, s elémültek falféhr arcától. Úgy látszott, arcán egyetlen cseppnyi vér sincs már, lélegzeni is csak egészen gyengén lélegzett. Mielőtt egy szót is szólhatott volna, gonosz köhögési rohamot kellett kiállania, s köpete — melyet a Hókacsa által elébe tartott köpöcsészébe ürített — jócskán keveredett vérel.

— Az öreg taj-taj hiába pazarolja rám jóságát — nyögte végre lihegve. Az anyahercegnő mélyen meg volt rendülve.

— Édes gyermekem, ne aggódj egy cseppet sem! Ápold csak szépen magad, aztán majd minden jóra fordul — szólt hozzá vigasztalóan. Az orvos megjelenése arra kényszerítette a hölgyeket, hogy látogatásuknak véget vessenek.

— Igazán nem akarnék neki semmi rosszat, attól tartok azonban, hogy többé már nem fog felépülni — jelentette ki távozás közben az anyahercegnő Főnixnek. — Készítsetek elő mindent, ami szükséges, arra az esetre, ha történnék vele valami.

Aztán elővette Kakukkot, meg akarta tudni tőle, ki fecsegett Kék Drágakőnek. Kakukk azonban semmiféle tájékoztatást nem adhatott neki.

— Persze igaz, mint gyermekek együtt nőttek fel, s így közel kerültek egymáshoz — folytatta a hölgyekhez fordulva, kissé lehagoltan. — Most már azonban megnőttek, s

elég értelmesek ahhoz, hogy belássák, ennek a kapcsolatnak megvannak a határai. Különösen egy fiatal lánytól elvárhat az ember bizonyos tartózkodást. Ha Kék Drágakő esetleg olyat képzelt volna magában, ami őt nem illeti meg, akkor egész szeretetemet és jószágomat nem érdemelte meg. Máskülönben nem nagy szerepet játszanék nálam a pénz abban az esetben, ha az ő egészségéről van szó, de ha állapotát ilyen hozzá nem illő gondolatokra kellene visszavezetnünk, akkor igazán nem lenne kedvem arra, hogy érette nagy költségekbe verjük magunkat.

— Az öreg taj-tajnak nem kellene túlságosan nyugtalanodnia a lány miatt! Ebben a pillanatban fontosabb, hogy Pao-jü jól legyen — igyekezett őt meggyőzni Főnix. — Mindenekelőtt a lehető leggyorsabban szükségünk van Hszie néni végleges beleegyezésére. Az öreg taj-taj talán ma estére kérhetné őt magához, hogy tanácskozhassunk vele. Itt nyugodtabban beszélhetünk, mint odaát, ahol Pao-csaj is jelen van.

Javaslatát elfogadták, és estére Hszie nénival családi tanácskozást tűztek ki. Főnix előzőleg meglátogatta a beteg Pao-jüt. Próbára akarta őt tenni.

— Fogadd szerencsekívánataimat, Pao-jü fivér! — köszöntötte őt. — Házasságod örömapja ki van tűzve. Örülsz-e neki?

Pao-jü nagy szemekkel nézett rá, és némán bólintott.

— Kék Drágakő lesz a feleséged, meg vagy elégedve?

Ragyogó öröm ömlött el Pao-jü egész arcán.

— Előbb azonban teljesen egészségessé és okossá kell lenned! Amíg hülyén viselkedsz, addig nincs házasság, azt mondta apád — folytatta Főnix. Még mindig nem volt egészen tisztában Pao-jü lelkiállapotával. Pao-jü arckifejezése hirtelen egészen komollyá, értelmessé változott.

— Én nem vagyok hülye! Ti vagytok hülyék! — mondta, felállt, és kifelé indult.

— Kék Drágakőhöz megyek, meg akarom őt nyugtatni — jelentette ki. Főnix gyorsan odaugrott, és visszahúzta.

— Kék Drágakőt már értesítettük. Mint illemtudó menyasszony, téged persze nem fogadhat.

— Hát akkor később, a házasságnál láthatom?

— Természetesen. De csak akkor, ha egészen okosan viselkedsz.

— Odaadtam neki a szívemet. Csak ő tudja nekem újra visszaadni — jelentette ki Pao-jü ünnepélyesen.

Ez már megint nagyon zavarosan hangzott. Főnix, aki az imént már gyógyultnak hitte, újra megingott hitében. Felkereste az anyahercegnőt, s közölte vele megfigyeléseit és kétségeit. Az anyahercegnő se nagyon tudta, örüljön-e Főnix jelentésének, vagy szomorkodjék. Szokása volt azonban mindig a dolgok jobbik oldalát venni figyelembe, s ezért most is arra az eredményre jutott, hogy Pao-jüért egyelőre nem kell nyugtalanodniuk, hiszen Gyöngyszemnél a legjobb kezekben van.

Este aztán lezajlott a nagy tanácskozás Hszie nénivel. A felhozott érvek elől nem tudott elzárkózni, s kijelentette, hogy egyetért a gyorsított és lerövidített eljárással. Úgy határoztak, hogy a közvetítő szerepét Főnix és férje, Csia Lien veszi át, Hszie Kuót pedig haladéktalanul elküldik a még letartóztatásban levő Hszie Pan unokafivérhez, hogy meghozza a Hszie család férifijének beleegyezését. Megbeszéltek mindent, hozzá bőségesen iszogatták a teát, a tanácskozás késő éjszaka minden résztvevő megalégedésére zárult le.

Négy nap múlva Hszie Kuo visszaérkezett a börtönben levő Hszie Pantól s meghozta beleegyezését. Azt is jelenthette, hogy unokatestvérét hamarosan szabadon bocsátják, a gyilkosság vádját ugyanis elejtették, tettét a bíró menthető tévedésnek minősítette, s mindössze pénzbüntetést szabott ki rá. Hszie néni fellélegzett. Most már lelkiismeret-furdalás nélkül ülhatték meg a lakodalmat.

Azonnal hozzá is láttak, hogy az előírt formaságoknak eleget tegyenek. Hszie Kuónak ki kellett töltenie egy szép, arannyal pettyezetett kártyát. Négy kettős ciklus-írásjeggyel vezette rá Pao-csaj születésének évét, hónapját, napját és óráját. Azt ünnepélyesen át kellett vinnie Csia Lien fivérnek, Csia Lien viszont elhozta Pao-jü nyolc írásjegyes kártyáját. Két nap múlva következtek a jegyajándékok Pao-csaj számára. Elküldésük előtt az anyahercegnő hölgyei jelenlétében még szemlét tartott felettük, amelybe Pao-jüt is bevonta. Pao-jü annak az ábrándnak rabságában élt, hogy az ajándékok Kék Drágakőnek szólnak, s ezért elgondolkozva jegyezte meg:

— Mire való ez a körülményesség? Előbb sok fáradsággal elcipelik mindezt a parkba, aztán visszacipelik a parkból, és idehozzák. Ez a kétszeres hurcolkodás fölösleges.

Mindenki nevetett, és pillantásokat váltottak.

— Nem hülyeség, amit mond, ellenkezőleg, átkozottul okos dolog — mondta Pao-jü anyjának elégedetten az anyahercegnő, majd listával a kezében darabról darabra végigvizsgálta és megszámlolta az ajándékokat. Komoly munka volt ez, mert a lista csak aranyból és gyöngyből készült nyak- és fejéket, valamint karperecet és gyűrűt is nem kevesebb, mint nyolcvan darabot tüntetett fel, továbbá negyven pipe-retárgyat, százhusz bála durva és finom selyemanyagot mindenféle színben, és mind a négy évszakra való kész ruhát, ugyancsak százhusz darabot. A szokásos esküvői vendégségek elmaradásával megtakarított pénzt készpénzben küldték el az ajándékokkal együtt.

Csia Lien és két udvarmester felügyelete alatt hosszú oszlopban indultak útnak a menyasszony ajándékait vivő hordárok a keleti palotába, Hszie néni lakóterületére. Hogy lehetőleg elkerüljenek minden feltűnést, a menet nem a főkapun ment ki, hanem a parkon és egy hátsó parkkapun át vonult el. Főnix arra is utasítást adott, hogy a parkon való áthaladás közben a lehető legnagyobb ívben kerüljék meg a Bambusz Remetelakot, a park személyzetének pedig minderről egy szót sem szabadott a Bambusz Remetelakban ejtenie. Így történt aztán, hogy a menyasszonyi ajándékok átszállítása a legnagyobb csendben ment végbe, anélkül hogy a külvilág tudomást szerezhetett és Kék Drágakő vagy szobalányai értesülhettek volna róla.

A legutóbbi napok óta Kék Drágakő feltartóztathatatlanul közeledett halálához. Életével leszámolt, s nyugodtan nézett utolsó órája elé. Szobalányai hiába próbáltak lelket önteni belé, s hiába próbálták meggyőzni arról, hogy bánata alaptalan, hiszen maga is meggyőződhetett legutóbb Pao-jü szomorú lelkiállapotáról, s ebben az állapotban lehetetlen számára a nősülés. Kék Drágakő ezeket a vigasztalási kísérleteket csak valami halvány, világtól elfordult mosollyal fogadta.

Aggodalmában Kakukk naponta háromszor-négyszer is elszaladt az anyahercegnő lakosztályába, s jelentést tett a

dolgok nyugtalanító állapotáról. De Mandarinkacsa, aki világosan látta, hogy az anyahercegnő újabban korántsem szíveli annyira Kék Drágakőt, mint azelőtt, Kakukk jelentéseit többnyire elsikkasztotta. S ha mégis átszívárgott valami, s eljutott az anyahercegnő fülébe, az nem fordított rá különösebb figyelmet. Az anyahercegnő feje más dolgokkal volt tele, minden gondolata az ifjú mátkaparé és a küszöbönálló menyegző volt. Elküldött az orvos után, de Kék Drágakő számára már csak ennyi gondoskodás tellett tőle. Megszűnt a sok látogatás is, mellyel Kék Drágakőt máskor, ha beteg volt, mindig elhalmozták, senki sem törődött már vele, a Bambusz Remetelak körül csend és elhagyatottság honolt. Kék Drágakő úgy gondolta, itt az ideje, hogy elbúcsúzzék.

— Kakukk, mindig te értettél meg a legjobban — szólt egy napon első szobalányához, amikor egyedül maradt vele. — Az eltelt évek során több voltál nekem, mint egy kiszolgáló, édestestvérem voltál...

Lélegzete kifogyott, szünetet kellett tartania, Kakukk pedig zokogásban tört ki.

— Kakukk nővér, tedd meg nekem, ültess fel! Úgy jobban tudok beszélni — folytatta nyögve. Hókacsa segítségével Kakukk óvatosan felemelte a beteget, és kétoldalt gondosan párnákat tett háta mögé, hogy kényelmesen megtámaszkodhassék.

— Hozd ide a versesfüzetemet! — fordult Kék Drágakő Hókacsához. Hókacsa nyomban ugrott is, és hozta, amit kívánt. Kék Drágakő bólintott, s pillantásával egy fal melletti láda felé intett, újabb kívánságát azonban nem tudta értésükre adni, minthogy hangja köhögési rohamba fulladt. A szobalányok ott sürgölődtek körülötte, az egyik friss vizet töltött neki, a másik zsebkendővel törölte meg a száját. Kék Drágakő a zsebkendő után nyúlt, és újból a láda felé mutatott.

— A teleírt... — nyögte nagy nehezen.

Most már kitalálták gondolatát a szobalányok. Feltehetően azt a két — tussal teleírt és könnynyomokkal jelzett — fehér selyemzsebkendőt akarta, amelyet mint Pao-jütől származó emlékeket őrzött aládájában. Hókacsa kinyitotta a ládát, s előszedte a két kis kendőt; Kék Drágakő bólintott, és kezébe vette őket.

— Most nem kellene írásjegyekkel kínoznod magad, kedves kisasszony! Várj azzal, amíg újra egészséges leszel! — mondta neki szelíden Kakukk. Kék Drágakő azonban egyetlen pillantást sem vetett a könnytől elmosódott írásjegyekre, hanem görcsösen igyekezett a két kis kendőt szét tépni. Am ereje nem volt már hozzá, reszkető keze felmondta a szolgálatot. Kakukk úgy vélte, hogy tettének a szerelmi csalódás lehet az oka.

— Nem éri meg a fáradságot — jegyezte meg csillapítóan. Kék Drágakő bólintott, és köntösének ujjába rejtette a két kis kendőt.

— A lámpát meggyújtani! — parancsolta aztán, majd lélegzetvételenyi szünet után, miközben Hókacsa a lámpagyújtással foglalatoskodott, hozzátette: — Tüzet a parázsüstbe!

Kakukk azt hitte, Kék Drágakő fázik, és melegedni akar a parázsüstnél.

— Inkább nyújtózz ki, kisasszony! Teríték rád még egy takarót. A széngáz árthat neked — mondta, de Kék Drágakő haragosan megrázta a fejét, Hókacsa tehát engedelmeskedett, a konyhában izzó faparazsat öntött a bronz parázsüstbe, s az üstöt az ágytól kissé messzebb, oldalt álló, hozzávaló állványra helyezte.

Kék Drágakő feje egy intésével értésükre adta, hogy a parázsüstöt magához közelebb akarná tenni. Hókacsa tehát közvetlenül az ágy mellé állította, aztán kiszaladt, hogy behozza az asztalkaszerű parázsüst-állványt, melyet ágyban szoktak használni. Alig fordított hátat, Kék Drágakő előhúzta köntösének ujjából a két teleírt selyemkendőt, lehajolt oldalt, egészen a parázsüstbe, egy ideig elgondolkozva a vörösen izzó parázsba meredt, majd az üstbe ejtette a zsebkendőket, s a könnyű anyag egyetlen pillantás alatt hamuvá változott. Kakukk nem tudta megakadályozni, minthogy úrnőjét hátulról kellett támasztania, és nem volt szabad a keze.

— Mit jelent ez, kisasszony? — kiáltott fel ijedten. Kék Drágakő nem hallgatott rá, verses vázlatfüzete után nyúlt, gondolatokba merülve belepillantott, aztán visszatette az ágytakaróra. Kakukk attól tartott, hogy azt is a tűzre veti, s ezért vállával megtámasztotta Kék Drágakő vállát, felszabaduló kezével pedig a füzet után nyúlt. De Kék Drá-

gakő egy hirtelen mozdulattal megelőzte, s a fűzetet az izzó tűzbe ejtette. Éppen ebben a pillanatban tért vissza Hókacsa, az ágyra tehető faállvánnyal. Amint meglátta a már lángra lobbant fűzetet a parázsüstben, terhét gyorsan letette, s nem törődve esetleges égési sebekkel, kikapta a fűzetet az üstből, a földre dobta, s addig taposott rajta, amíg a láng ki nem aludt. Sajnos, Kék Drágakő költeményeiből csak egy szomorú, üszkös csonk maradt. Kék Drágakő elégedetten lehunyta szemét, és kimerülten visszahanyatlott párnáira.

Másnap reggel, mikor felébredt, mintha valamivel jobban érezte volna magát, de mindjárt reggeli után újra aggasztó köhögési roham és fulladásos állapot fogta el. Kakukk a legrosszabbtól tartott, Hókacsa őrizetére bízta úrnőjét, s az anyahercegnőhöz rohant. Odaát furcsán csendesnek és üresnek tűnt minden. Se az anyahercegnő, se kísérete nem volt jelen, csak három szobaasszony és néhány cseléd lány őrizte az elhagyott termeket. Kérdezte, hol az anyahercegnő, de csak határozatlan, kitérő válaszokat kapott. Pao-jü, Gyöngyszem és Őszi Hullám se volt található sehhol. Kakukknak nyolc- vagy kilenczted részben megvolt a maga véleménye a dolgokról, s keserű érzéssel hagyta el a házat. Pao-jüt akarta felkeresni, s szórakozottságában a Begónia Udvarba ment. Az ajtót félig kitámasztva s a benti termeket ugyancsak kihalt állapotban találta. Egyszerre csak eszébe jutott, hogy Pao-jü már hosszabb ideje nem lakik a Begónia Udvarban, s hogy fiatal feleségével nyilvánvalóan nem ide fog költözni, ahol a természetellenes módon viruló begónia veszedelmes befolyásainak lehetne kitéve, hanem valamilyen más lakásba. Csak tudná, hova? Miközben így töprenkedett, s határozatlanul járkált fel és alá a bejárat előtt, egy szolgálot látott arra futni, aki az anyahercegnő háztartásához tartozott. Megállította, s a fiatal pár új lakása felől érdeklődött tőle.

— Tulajdonképpen nem szabadna elárulnom — mondta a lány fojtott hangon. — De ha megígéred, hogy Hókacsának nem mondom tovább...

— Természetesen.

— Szóval az új lakás, amelyet az öreg parancsoló az ifjú pár számára jelölt ki, Cseng asszony lakóterülete mellett, a Dicsőség és Áldás Csarnoka mögött van, és ma költöznek oda. Mert ma este üli Pao-jü a lakodalmát.

Igy szólt, és tovaszökkent, akár a nyíl. Kakukk egy ideig még álldogált, s átengedte magát fájó gondolatainak. Ott fekszik a szegény, elhagyatott Kék Drágakő a betegágyán, a halállal vívódva, s közben a háta mögött Pao-ju vidám lakodalmat ül! Nem sírni való ez? Milyen arccal fog majd eléje lépni Pao-ju, ha holnap megviszi neki a hírt, hogy Kék Drágakő meghalt? Nem gyűlöletre méltó-e az ilyen? Elkeseredetten és leverten, a harag könnyeivel szemében és fogcsikorgatva tért vissza a Bambusz Remetelakba.

A bejáratnál két fiatal szolgáló ácsorgott, akik míg reá vártak, nyakukat nyújtogatva lesték az utakat. Dült, aggódó arckifejezésük semmi jót sem sejtetett. Egyetlen kézmozdulattal csendet parancsolt nekik, s futva elsietett előttük, be a házba. Odabent Kék Drágakőt magas lázban, tüzelő arccal találta. Tanácstalanságában Kék Drágakő dajkája, az öreg Vang anyó után küldött. Az öregasszony azonban semmi jó tanáccsal nem szolgált, hanem csak siránkozott, haszontalanul. Ekkor eszébe jutott Csu özvegye. Az özvegynek megvolt a kellő tapasztalata és körültekintése, s tudta, hogy értékes támasza lesz. Sejtette, hogy mint özvegy, az esküvői ünnepektől is távol maradt, és sejtése helyesnek is bizonyult. Csu özvegye hamarosan ott termett két szobalány kíséretében, segítőkészséggel telve. Kakukk az ajtó előtt állva fogadta, sírva és zokogva kísérte be. Egy szót sem tudott kinyögni, csak némán mutatott Kék Drágakő fekhelyére. A látvány fölöslegessé tett minden szót. Csu özvegye mélyen megindult. Csendesen nevéen szólította Kék Drágakőt. Kék Drágakő felnyitotta ugyan egy kissé a szemhéját, tekintete is értelmet fejezett ki, vértelen ajka azonban néma maradt. Lélegzete már csak erőtlen pihegésnek tűnt.

Csu özvegye Kakukkot keresve megfordult, Kakukk azonban közben eltűnt. Hókacsa a szomszéd szoba felé mutatott. Ott találta Kakukkot egy díványon fekvő, és hangosan zokogva. Feje alatt a tarka selyempárnán tányér nagyságú könnyáztatta folt mutatkozott.

— Együgyű teremtés, most nincs idő bőgésre! — rázta meg a lányt Csu özvegye. — Gyorsan szedd elő úrnőd halotti ruháit! Vagy talán meztelenül menjen a szegény lány a nagy útra?

Kakukk még fájdalmasabban zokogott, s nem lehetett rá-bírni, hogy feltápászkodjék. A sírás Csú özvegyére is átragadt.

— Kedves gyermek, kelj fel, láss munkához! Szedd össze magad! Sírásod engem is egészen megzavar! — folytatta könnyeit törölgetve és a lány vállát veregetve az özvegy.

Odakünn gyors léptek hallatszottak, s rögtön utána Pinger szobalány rontott be. Meghökkenve állt meg a küszöbön.

— Mit akarsz? Miért nem vagy odaát a többiekkel? — kérdezte Csú özvegye.

— Úrnóm, Főnix küldött. Kék Drágakő kisasszony hogyléte felől kell érdeklődnöm. Minthogy te itt vagy, úrnómnek nemigen kell aggódnia. Csak egy pillantásra néznék be.

Eltűnt a haldokló szomszédos szobájában, s ekkor Lin Cse-hsziao udvarmester felesége jelent meg.

— Éppen jókor jössz. Szaladj azonnal férjedhez, s mondd meg, hogy sürgősen ide kell hozatnia a kóporsót a kisasszony számára — mondta neki Csú özvegye. Az udvarmester felesége bólintott, de látszott, még nem akar indulni.

— Mit álldogálsz itt? Kell még valami? — folytatta Csú özvegye türelmetlenül.

— Az öreg taj-taj és Főnix asszony az imént tartottak megbeszélést. El kell vinnem Kakukkot, odaát sürgős szükség van rá.

Csú özvegye nem ért rá válaszolni, Kakukk már felemelkedett, és megbántott lélekkel vágott közbe:

— Kérlek, menj! Legyenek szívesek, odaát várjanak, amíg kisasszonyom meghalt! Akkor megyek én magamtól is...

Félbeszakította önmagát, mert rájött, hogy ilyen sértődött beszédet talán rossz néven vesznek tőle. Uralkodva önmagán, fegyelmesebb hangon tette hozzá:

— Egyébként káros hatásokat vihetnék át, ha így közvetlenül a hálálos ágy mellől szólítanak el.

— Hagyd őt! Úgy látszik, már elválaszthatatlan társa úrnőjének, nyilvánvalóan a sors magasabb rendeléséből. Fordulj inkább Hókacsához! Ő ugyan még Kék Drágakő házából való, s úrnője onnan, déli hazájából hozta őt magával, mégis sokkal kisebb benne a ragaszkodás, mint Kakukkban — sietett segítségére Csú özvegye. Az udvarmesterné haragosan éppen félbeszakította volna Kakukkot, most azonban kissé megenyhült.

— Jól van, nem veszem tudomásul, amit Kakukk kisaszony mondott. De mit jelentsek az öreg taj-tajnak és Főnix asszonynak?

— Ugyan, vidd magaddal Hókacsát! Hiszen az egyre megy! — avatkozott bele Ping-er, aki éppen szemét törölgetve jött ki a haldokló szobájából.

— De alkalmas lesz-e ő is arra a célra? — vetette közbe Csu özvegye kételkedve. Ping-er valamit a fülébe súgott, és Csu özvegye elégedetten bólintott.

— Jól van, akkor hát menjen Hókacsa — döntött.

— De a te felelősségedre! — jelentette ki az udvarmesterné.

— Legyen, ha félsz. Bár tulajdonképpen elég idős vólnál már ahhoz, hogy egy kis felelősséget te is magadra vállalj — mondta Csu özvegye gúnyosan.

— Nem félelem ez, csak szeretnék helyesen cselekedni, s nem kontárkodni bele önhatalmúlag abba a tervbe, amelyet felsőbb helyen határoztak el, s amelyet én magam nem ismerek egész pontosan — védekezett zavartan az udvarmesterné. Hókacsa ellentmondás nélkül engedelmeskedett, Ping-er felszólítására gyorsan felvette legjobb ruháját, s aztán követte Ping-ert az ifjú pár otthonába, a násznéphez, amely ott gyűlt össze. Fogalma sem volt, mire akarják használni, s miért kellett legjobb ruhájába öltöznie. Az öreg Lin udvarmesterné megbízást kapott arra is, hogy időközben értesítse férjét: Kék Drágakő halála minden pillanatban várható, s haladéktalanul meg kell tennie a szükséges intézkedéseket.

Amióta Főnix asszony szájából azt az örömhírt hallotta, hogy Kék Drágakőt veszi feleségül, Pao-jü láthatóan újjáéledt. Annyi szellemi ereje ugyan még nem volt, hogy átlásson rajta, milyen csalárd játékot űznek vele, de az utóbbi napokban testileg és lelkileg is olyan volt, mintha kicserélték volna, s boldog türelmetlenségében alig várta már, hogy szerelmét mint menyasszonyát viszontláthassa. Ott ült most esküvői öltözetben a két palota összegyűlt hölgyei között, s lázas izgalommal lesté Kék Drágakő érkezését.

— Miért nem jön még? — fordult nyugtalanul Gyöngyszemhez. — Hiszen az út a Bambusz Remetelaktól idáig nem olyan hosszú!

— Türelem! A megállapított szerencsés órában pontosan itt lesz — nyugtatgatta Gyöngyszem.

Aztán Pao-jü hallotta, hogy Gyöngyszem így szól Cseng asszonyhoz:

— Ha az udvari gyászra való tekintettel mellőzni is kellett vonulás közben minden lármás lakodalmi zenét és dobzót, az öreg taj-taj azért úgy vélte, hogy minden zene nélkül az ilyen ünnep mégiscsak túlságosan bágyadt és egyhangú lenne. Kívánságára tehát intézkedtem, hogy házi zenésznőink csoportja a menyasszony megérkezésekor és a szertartás alatt fuvolajátékkal kísérőzenét szolgáltatson.

Végre eljött a kalendáriumból kikeresett szerencsés óra, s tizenkét pár palotai lámpahordozó mögött megérkezett a piros nászi gyaloghintó.

A zenésznők csoportja, amely a Dicsőség és Áldás Csarnokának bejárata előtt helyezkedett el, fuvoláin most finom dallamot szólaltatott meg. A menet megállt, a gyaloghintót letették, a szertartásmester a gyaloghintó ajtajához lépett, s felszólította az új asszonyt, hogy szálljon ki. Feszült figyelemmel nézte benti rejtekhelyéről Pao-jü, hogyan segítik ki a sűrűn elfátyolozott újasszonyt a gyaloghintóból, s hogyan halad fel lassan a lépcsőn egészen a csarnok bejáratáig, egy piros ruhába öltözött nászleány karjára támaszkodva. És mit gondoltok, nagyrabecsült olvasóim, vajon ki volt a piros ruhás nászleány? Hókacsa!

„Miért Hókacsa kíséri, és miért nem Kakukk? — gondolta magában Pao-jü csodálkozva. — Hát igen, Hókacsát annak idején déli hazájából hozta magával, tehát Hókacsa közelebb áll hozzá, mint Kakukk, aki csak itt lépett szolgálatába“ — következtette további fontolgatás után, s újra megnyugodott.

Odabenn a csarnokban a menyasszony most a szertartásmester utasításai szerint egymás után hajtotta végre az előírt leborulásokat az Ég és a Föld előtt, az anyahercegnő, az após és az anyós előtt. Aztán a menyasszonyi szobába vezették, ahol a nyoszolyára lépés és a függőnyítás szertartását az ősi Csinling-hagyomány stílusában végezték el.

Cseng úr tulajdonképpen nem hitt a jövendőmondó állításának, hogy Pao-jünek gyógyulásához erős örömteli élményre lenne szüksége. Csak az anyahercegnő iránti tisztelet jartotta vissza attól, hogy kétségeit hangosan is kifejezésre tartsa. Annál nagyobb elégtételt érzett most, amikor ész-

revette, hogy Pao-jü a házasság hatására nyilvánvalóan újra egészen ép eszű emberré változott.

Az újasszony tehát előírászerűen helyet foglalt az ágy szélén. Most következett a fátyolfellebbentés szertartása, melyet előírászerűen a vőlegénynek kell elvégeznie. Ez volt a nagy pillanat, melynek az anyahercegnő és hölgyei feszült várakozással és titkos reszketéssel néztek elébe. Pao-jü odalépett asszonya elé, de valami véletlenszerű és hirtelen támadt gyengeelméjű elfogódottság az első pillanatban megbénította kezét, s keze helyett száját mozdította meg:

— Mej-mej, jól vagy megint? Olyan régóta nem láttalak. De hát mit hurcolod ezt a terhes vacakot itt a fejedben?

Már a fátyol után nyúlt, és keze mozdulatára az anyahercegnő testét a félelem hideg verejtéke verte ki. Aztán keze újra bizonytalanul hanyatlott alá; átvillant a fején, hogy Kék Drágakő igen érzékeny, és nem szereti a hirtelenkedést. Óvatosan kellett bánnia vele. Hosszabb szünetet tartott tehát, amíg végre odanyúlt, és a fátyolt szép lassan lehúzta újasszonya fejről. Hókacsa elvette tőle a fátyolt, és kivitte.

A hézagot pedig, amely eltűnésével keletkezett, nyomban ki is töltötte Kakadu, Pao-csaj szobalánya.

Pao-jü erőlködve hunyorgott a szemével. Nem Pao-csaj ez, aki itt előtte ül az ágy szélén? Arcába világított a lámpával, megdörzsölte a szemét — semmi kétség, Pao-csaj az! És most az oldalán is egyszerre csak Kakadu szobalány áll; hova lett Hókacsa? Pao-jü nem tudta, ébren van-e, vagy álmodik. Ellenszegülés nélkül tűrte, hogy a lámpát elvegyék tőle, s egy karosszékbe nyomják. Ott ült most, meredten bámulva, s egyetlen szót sem volt képes kiejteni.

Az anyahercegnőn szorongás lett úrrá, mert attól tartott, hogy Pao-jü visszaesik korábbi állapotába. Mialatt Főnix és Cseng hercegnő Pao-csajt a mellettük levő szobába vezették, ő Pao-jüvel kezdett foglalkozni, személyesen vezette az ágyhoz, és szólította fel, hogy tegye magát kényelembe.

— Hol vagyok? Ez ugye csak álom? — fordult Pao-jü hosszabb gondolkodás után Gyöngyszemhez.

— Dehogy álom! Minden valóság itt! Ma van házasságod szerencsenapja! Hogy is fecseghetsz itt állomról? Meg ne

hallja az öreg parancsoló! Az öreg parancsoló itt van! — felelt neki Gyöngyszem.

Pao-jü a szomszéd szobába pillantott át. Ott ült Pao-csaj.

— Ki az a szép lány ott? — kérdezte Gyöngyszemtől halkan, ujjával odamutatva.

— A te újasszonyod, természetesen — felelte Gyöngyszem, csak nehezen türtőztetve magát, s mindenki, aki csak jelen volt, elfordította fejét, hogy elrejtse nevetését.

— És ki az én újasszonyom? — kérdezte Pao-jü.

— Pao-csaj kisasszony.

— És mi történt Kék Drágakővel?

— Az öreg parancsoló Pao-csaj kisasszonyt rendelte feleségedül. Miért emlegeted folyton Kék Drágakő nevét? — szólt rá Gyöngyszem türelmetlenül.

— De hiszen az imént itt volt! Hókacsáját a saját szemmemmel láttam! Úgy látszik, valamennyien összeesküdtek ellenem, s gúnyt űztök belőlem.

Főnix odalépett mellé, s szelíden intő szavakkal így szólt hozzá:

— Légy tekintettel Pao-csajra! Ott ül a túlsó szobában, és mindent hall. Nem szabad megbántanod, mert az öreg taj-taj megharagszik.

Intésének azonban semmi hatása nem volt. Pao-jü elvesztette maradék önuralmát is.

— Kék Drágakőhöz akarok menni! — kiáltott hirtelen heves kitöréssel. Aggódva vették körül a hölgyek, s próbálták megnyugtatni, de hiába. Odaát pedig ott ült Pao-csaj, s kénytelen volt végignézni és végighallgatni ezt a számára annyira kínos jelenetet. „Nyilván visszaesett korábbi állapotába“ — mondta magában, s megőrizte illő menyasszonyi tartózkodását. Végre sikerült Pao-jüt valami szellembódító füstölőszer dús illatfelhőivel elaltatni, és hallgatásra bírni. Valamivel később Pao-csaj engedelmesen és könnyesen tűrte, hogy Főnix a nászágy helyett egy különálló fekhelyhez vezesse, s ruhástul ágyba fektesse. Ezután a hölgyek megkönnyebbülten tértek vissza a szomszéd szobába. Ott ültek és virrasztottak az anyahercegnő kivételével másnap reggelig, mint ahogy azt a szokás előírja.

Úgy adódott, hogy a következő nap éppen az a kalendáriumból kikeresett szerencsenap volt, amelyen Cseng úrnak el kellett utaznia déli tartományába. Cseng úr nem tudott arról, ami előző este a nászszobában lejátszódott. Úgy gondolta, minden a legteljesebb rendben van, s igen jókedvű volt. A hölgyek szándékosan meghagyták tájékozatlanságában, mert az út előtt nem akarták elrontani hangulatát. A nagy búcsúzásnál az anyahercegnő úgy intézte, hogy Cseng úr csak egészen rövid ideig lássa fiát, Pao-jüt, csak éppen addig, ameddig búcsúleborulását fogadta.

— Szigorúan véve a dolgot, tíz mérföldön át kellene kísérnie téged búcsúképpen — mondta az anyahercegnő. — De éppen csak most jött rendbe valamelyest. A tegnapi nap izgalmi és megerőltetési annyira elcsigázták, megviselték, hogy ezen az éjszakán még nászágyát sem oszthatta meg újasszonyával. Veszedelmes volna, ha gyenge lábon álló egészségét ma megint nagy testi megerőltetéssel tennék próbára. Ha azonban ragaszkodsz hozzá, meghagyom neki, hogy azonnal készüljön fel az útra. De talán az is elég lesz neked, ha csak röviden mutatkozik, és végrehajtja előtted búcsúleborulását.

— Nem fontos nekem, hogy búcsúképpen elkísérjen — válaszolta Cseng úr. — A fődolog az, hogy mostantól komolyan és szorgalommal szentelje magát tanulmányainak. Ez sokkal fontosabb, mint az, hogy eleget tegyen egy üres formaságnak.

Az anyahercegnő elégedetten intette oda Mandarinkacsát, és halkán utasítást adott neki. Mandarinkacsa elszaladt, és egy idő múlva Gyöngyszem kíséretében megjelent Pao-jü. Apja néhány intő szóval fordult hozzá. Pao-jü engedelmes sivel felelt, elvégezte búcsúleborulását, s elmehetett. A végén Cseng úr még egyszer nagyon lelkére kötötte feleségének: éber szemmel őrködjék Pao-jü felett, s gondoskodjék arról, hogy a jövő évi államvizsgán jól felkészülve lépjen a porondra. Majd megjelent még Pao-csaj, s Cseng urat kötelességtudón a főcsarnok bejáratának lépcsőjéig kísérte. Többet egy frissiben férjhez ment és a házban lakó újasszonytól nem kíván a szokás. A többi női családtag még elkísérte a második kapuig. A férfirokonok pedig, már akik

fiatalabbak voltak Cseng úrnál, a búcsúcsésze kiürítése után előírászerűen elkísérték a tíz mérföld távolságra levő első pihenőhelyig.

NEGYVENNEGYEDIK FEJEZET

A biborgyöngyvirág visszatér a Számkivetett Szenvedés Körébe. A szellemkő könnyekkel öntözi a drága emlékezés helyét

Attól a perctől kezdve, hogy apjától elbúcsúzott és szobájába visszatért, Pao-jü egyre jobban visszasüllyedt öntudatának korábbi derengő félhomályába. A csalóka remény, hogy egyesülhet Kék Drágakövel, csak rövid időre tudta őt abból kiragadni. Most aztán megint gyógyígtatták mindenféle orvossággal, de az eredmény elmaradt. Fátyol fátyol után borult szellemére, elhomályosította értelmét, teste visszautasította az ételt, s egyre jobban felmondta a szolgálatot. Inkább álmódva, semmint ébren élte napjait.

Elérkezett a nászéjszakától számított kilencedik nap. A szokás úgy kívánja, hogy a vő látogassa meg ezen a napon apósát, anyósát. Mutatkozhatott-e Pao-jü ilyen állapotban Hszie néni előtt? Vagy ha nem látogatja meg, nem sértődik-e meg Hszie néni? A nyugati palota hölgyei hevesen vitatták ezeket a kérdéseket.

— Értelme kissé kilazult ugyan eresztékeiből, testileg azonban mindenesetre képes lesz még egy rövid látogatásra. Szeretném, ha ragaszkodnánk a formákhoz, és nem bántanánk meg Hszie néni — vélekedett az anyahercegnő. Igazat adtak neki, s Pao-jüt Gyöngyszem kíséretében Hszie nénihez küldték, gyaloghintón, a parkon keresztül.

Hszie néni nem volt elkészülve rá, hogy vejét ilyen siralmas állapotban látja viszont. Most már, utólagosan, súlyos szemrehányásokat tett magának, hogy elhamarkodottan beleegyezett ebbe a házasságba. Sürgetésére minden néven nevezendő orvost igénybe vettek, de hasztalanul. Végre beállított valami kétes kuruzsló, aki a városon kívül, egy rozoga öreg templomban lakott. Ő volt az első, aki helyesen felismerte, hogy a baj nem testi, hanem lelki eredetű. Az

általára felírt gyógyszer aztán valóban néhány óra leforgása alatt hatott, s Pao-jü kezdett napok óta tartó közönyéből magához térni, enni és inni kért. Ez a második éjjeli őrég időszakában történt. A késői óra ellenére az anyahercegnő sürgősen odahívatta Hszie nénit, hogy tanúja legyen az örvendetes fordultnak. Az összes hölgy jelenlétében nézték aztán végig, milyen jóízűen eszik a beteg.

A hölgyek később eltávoztak, és Pao-jü újra egyedül maradt Gyöngyszemmel. Ekkor megfogta Gyöngyszem kezét, s mintha csak valami álomból ébredt volna, úgy kérdezte tőle, mi a legutóbb történtek értelme.

— Hogy kerül ide Pao-csaj? Hiszen világosan emlékszem rá, azt mondták, Kék Drágakő lesz a feleségem. Most Pao-csaj a helyébe tolakszik? Pao-csajt nem akarom megkérdezni, mivel megbántanám. De tudnom kell az igazságot! Szegény Kék Drágakő, vajon mit érezhet most! Bizonyára halálra búsulja magát.

Gyöngyszem nem merte bevallani neki a teljes igazságot. Röviden csak annyit mondott, hogy Kék Drágakő nagyon beteg.

— Akkor feltétlenül látnom kell, mégpedig nyomban! — jelentette ki szenvedélyesen, s azonnal felkelt volna ágyából, de jaj, nem tudott. Mivel napokon át semmit sem evett, teste egészen elgyengült, s felmondta a szolgálatot. Nyomorult állapotának csak most ébredt igazán tudatára.

— Jól van, akkor legalább vele együtt akarok meghalni! — kiáltotta elkeseredetten. — Ez az egyetlen kívánságom. Te meg kérd meg helyettem az anyahercegnőt: vitessen azonnal Kék Drágakőhöz! Nélküle sem élni, sem halni nem akarok! Elég nekünk valami egyszerű, üres kamra, csak együtt lehessünk. Ha úgy akarja a sors, hogy életben maradjunk, az ő oldalán! ápoljanak, míg fel nem gyógyulok. Ha a sors másképpen rendelné, legalább vele halhassak meg, s az ő oldalán ravatalozzanak fel. Hosszú, sokéves barátságunkra kérek, tedd ezt meg nekem.

Gyöngyszem hiába igyekezett megindultságát leküzdeni, egyetlen hang se jött ki a torkán. Ekkor egészen váratlanul Pao-csaj lépett be Kakadu szobalánnyal. A szomszéd szobából Pao-jü minden szavát hallotta.

— Hagyd a haszontalan és boldogtalan fecsegést! — fordult hozzá nyugodtan és határozottan. — Mihelyt egy

kicsikét megnyugodott miattad az öreg taj-taj, máris újabb izgalmakat akarsz neki okozni? Légy egy kis tekintettel legalább korára! Nem volt-e egész életében meghatóan jó hozzád? Vagy nincs benned semmi hála? Mutasd meg neki, hogy Pao-jü nemcsak fenséges ősök sarja, hanem legény is a talpán! Akkor örül majd, és látni fogja, nemhiába pazarolta reád szeretetét. Gondolj anyádra, aki szívének vérét áldozta érted! Fájdalmat akarsz neki okozni? Félúton gyáván eldobnád az életet, melyet neki köszönhetsz? Végy példát rólam! Igazán lenne okom rá, hogy sorsommal perlekedjem, mégsem esem kétségbe! Szedd hát össze magad, s ne lázadj az Ég magasabb akarata ellen! Az Ég azt követeli tőled, hogy élj! Tarts ki! Négy vagy öt nap múlva szellemed bizonyára megszabadul majd a zűrzavar sötét démonjaitól, visszanyeri tiszta fényét és belső összhangját.

Az okos szavak Pao-jüből egyetlen visszhangként értelmetlen, ostoba vigyort váltottak ki.

— Nekünk már, ki tudja mióta, szavunk se volt egymáshoz. Mi jogosít fel most arra, hogy engem erkölcsre oktass? — jegyezte meg végül. Erre aztán Pao-csaj elvesztette türelmét.

— Jól van, akkor hát tudd meg a teljes igazságot! Kék Drágakő, aki szívednek olyan kedves, napokkal ezelőtt meghalt, amikor szellemedet még az éj sötétje borította.

Pao-jü nagyot kiáltva ugrott fel helyéről.

— Igazat beszélsz?

— Természetesen igazat. Hogyan is tehetném, hogy vakmerőn halottnak mondjak valakit, aki él? Anyád és nagyanyád csak kímélni akart, azért hallgatták el eddig az igazságot előled.

Pao-jü megtörtén roskadt vissza párnáira. Szeme előtt elsötétült és lakkfeketévé vált a világ, szelleme pedig valami távoli álomország alkonyati homályába veszett. Egy jelenés keresztelte az útját.

— Hol vagyok? — kérdezte azt a jelenést.

— Az ösvényen, mely az Árnyékbirodalom forrásaihoz visz. De rendeltetésedet még nem töltötted be. Mi keresnivalód itt? — felelte az.

— Keresek valakit, aki drága nekem. Nemrégiben halt meg. Útközben eltévedtem.

— Ki az?

— Egy kislány. A neve Kék Drágakő. A Lin családból, Jangcsou városából származik.

A jelenés szárazon felnevetett.

— Hát ő az? Különleges eset. Az életben más, mint a többi ember, a halálban más, mint a többi szellem. Ugyan keresheted! Még közönséges szellemekre is nehezen bukanni rá, hát még az olyanra, mint Kék Drágakő. Fordulj hát meg gyorsan, és kotródj innét!

Pao-jü megállt, határozatlanul.

— Hol van Kék Drágakő? — kérdezte még egyszer.

— Visszatért a Nagy Üresség Árnyékbirodalmába. Visszontláthatod, de csak ha időd betellett. Vigyázz azonban, meg ne terheld lelked a bűnnel, hogy önként válsz meg az élettől, s úgy indulsz keresésére. Ha ezt teszed, az Árnyékbirodalom bírása büntetésből nem fog többé hozzáengedni, s ezért a gonosztettedért az alvilág börtöneiben bűnhődhetsz, határtalan szenvedéssel.

Így szólt, s köntösének ujjából a jelenés egy követ húzott elő, szivgödrön dobta vele Pao-jüt, majd eltűnt. Pao-jü világosan érezte szíve táján az erős ütést. Ijedten sarkon fordult, hogy elmenjen, s akkor egyszerre azt hallotta, hogy nevének szólítják. Több női hangot különböztetett meg. Felriadt, s megismerte az anyahercegnőt, anyját, Pao-csajt és Gyöngyszemet, akik sírva vették körül ágyát. Az asztal felől a lámpa piros fénye esett rá, s az ablakon át a bozót mögül a fényes holdkorong kandikált be. Semmi kétség, ez volt a valósága világa, melyben otthon érezhette magát. Az imént csak álmodott. Megnyugodva, mély sóhajjal hanyatlott vissza párnáira.

Egész testét hideg verejték borította. De sajátságos dolog: úgy érezte, hogy feje teljesen kipihent s kitisztult közben. Újra értelmének birtokába jutott. Amit orvosok és orvosságok nem értek el, azt Pao-csaj elérte kíméletlen nyíltságával. A hirtelen megrázkódtatás, melyet közlése okozott, újra rendbe hozta eresztékiből kilazult szellemét. Gyöngyszem tulajdonképpen feltette magában, hogy Pao-csajnak szemrehányást tesz majd kíméletlen közlése miatt, amikor azonban a bámulatós eredményt látta, óvakodott tőle, hogy egyetlen szót is szóljon. Mert most már Pao-jü testi állapota is gyorsan javult. Néhány nap leforgása alatt — mindenkinek öröme — egészsége teljesen helyreállott.

Később egy nyugodt órában aztán újra elmeséltette Gyöngyszemmel, hogyan is zajlott le a házasság. Gyöngyszem megmagyarázta neki, miért esett a választás Kék-Drágakő helyett Pao-csajra, miért csempészték a nászleány helyére Pao-csaj szobalánya helyett Kék Drágakő Hóka-csáját, s miért hagyták meg tájékozatlanságában őt, egészen a fátyolfellebbentés szertartásáig. Pao-jünek el kellett ismernie, hogy a vele űzött hamis játéknak nemes és méltányos okai voltak. Szemébe ugyan még mindig könnyet csalt a fájdalom, ha Kék Drágakőre gondolt; belátta azonban, hogy helyes volt a régi jóslat az arany és nefrit sors akarta egyesüléséről. Megbékélt végzetével, s legutóbbi álma hatására a halálgondolatok végső maradékát is agyfüggelékének leghátulsó zugába száműzte. Pao-csaj pedig egyre inkább megnyerte bizalmát a békés, szelíd természetével. És így történt, hogy a vonzalom, amely valaha Kék Drágakőnek szólt, Pao-jüt most egyre inkább Pao-csajhoz kötötte. Erről azonban később.

Beszámoltunk már arról, hogy Pao-jü házasságának napján Kék Drágakőben már alig pislákol az élet. Aznap este azonban még egy rövid időre fellobbant. Kevéssel azután, hogy Hókacsát elvitték, felvetette szemét, és bágyadt hangon vizet kért. Valóban sikerült is Kakukknak három kanál édes, hideg gyümölcslet beletöltenie. „A búcsúzó esti nap utolsó sugara” — gondolta magában Csu özvegye, s kis időre távozott, hogy dolga után lásson otthonában, a Rizstermelő Paraszt Údvarában. Úgy számította, Kék Drágakő még egy fél napig fog élni.

Alighogy elment, a haldokló újra felvetette a szemét, belekapaszkodott Kakukk jobbába, összeszedte minden erejét, és sikerült még néhány töredezett búcsúszót mondania:

— Az életre nem voltam jó. Köszönöm hí szolgálataidat. Voltaképpen azt reméltem, hogy még sokáig együtt maradunk. Nem gondoltam...

Szünetet tartott, kimerülten hunyta le szemét, de kézszorítása nem enyhült. Kakukk sem merte kiszabadítani kezét, s türelemmel várta, mit fog még mondani.

— Nővérem, én itt idegen vagyok — folytatta hosszú szünet után Kék Drágakő nyögve. — Légy szíves, a testemet, szűzi testemet déli hazám földjébe temettesd...

Kénytelen volt újra szünetet tartani, s behunyni szemét. Kakukk érezte, hogy kezét egyre keményebben, görcsösebben fogja. Szorongva leste lélegzetének szabálytalan zihálását. Úgy érezte, mintha a haldokló inkább kilélegzenék, semmint be. Aggódva hívatta vissza Csu özvegyét. De még kevéssel az özvegy előtt beállított Tavasz Virulása is. Csön-desen sírva hajolt a haldokló fölé, s utolsó kézszorítással búcsúzott tőle. Keze tapintása már jéghideg volt.

Hármasban nekiláttak, hogy Kék Drágakő testét nedves ruhákkal ledörzsöljék. S ekkor Kék Drágakő hangosan felkiáltott: — Pao-jü! Pao-jü! Te...

Ezek voltak utolsó szavai. Tagjait kiverte a hideg verejték, majd egész teste megmerevedett. Ugyanabban az órában halt meg, amelyben Pao-jü és Pao-csaj házasságkötésének szertartása lezajlott.

A jelenlevő nők halottsirató jajgatása közben egyszerre csak valahonnan nagyon távolról valami légies, finom muzsika zendült fel. Mindenki elhallgatott és fűlelt. A nyugati palotában játszott lakodalmi zene nem lehetett, ahhoz a Bambusz Remetelak és az ifjú pár lakása közötti távolság túlságosan nagy volt. Tavasz Virulása és Csu özvegye kisietett a parkba, hogy tisztábban hallja a zenét. Akkorra azonban már semmiféle zenét nem lehetett kivenni. Csak az éjszakai szél mozgatta bambuszágak halk susogása hallatszott, s a lengő ágak suhanó árnyai látszottak a kert hold-sütötte falán. Mindkettőjüket egy kis szorongás fogta el, hátat fordítottak a helynek, ahová a halál költözött, és siető léptekkel keresték fel saját otthonukat.

Másnap délelőtt, amikor már elcsendesedett a Cseng úr elutazása körüli sürgés-forgás, a nyugati palota hölgyeit értesítették Kék Drágakő haláláról.

— Halála az én lelkiismeretemet terheli! — jajgatott az anyahercegnő, utólag önmagát vádolva. — De ő maga is hibás. Túlságosan furcsa, nehéz teremtés volt!

— Az öreg taj-tajnak nincs oka rá, hogy szemrehányást tegyen magának. Szeretetével és jóságával nem fukarkodott. A sors rendelése volt, hogy a kislánynak ilyen korán meg kellett hálnia — vigasztalta Cseng asszony. — De tehetünk érte valamit, ha igazán szép és méltó temetéssel tiszteljük meg.

Elhatározták, hogy Pao-jü előtt titokban tartják a gyász-hírt, amíg állapota nem javul. Az anyahercegnő személyesen kereste fel Pao-csajt, s mondta el neki, mi történt.

— Szíve fájdalmában halt meg. Pao-jü állapota is ugyanezzel magyarázható. Hosszú ideig éltél a parkban, meg fogsz érteni. Tehát egy szót se Pao-jünek! — kötötte lelkére az anyahercegnő.

De az egyébként annyira engedelmes Pao-csaj ez alkalommal a maga útján járt. „Ha Pao-jü baja lelki eredetű, akkor meggyógyítani is csak lelki úton lehet“ — mondta magában. Elhatározta tehát, hogy az anyahercegnő tilalma ellenére az első adandó alkalommal szemébe mondja neki az igazságot. S mint már említettük, az eredmény Pao-csajt igazolta. Engedetlenségét később úgy emlegették, mint különlegesen okos cselekedetet, s illőképpen dicsérték és csodálták érte.

Amikor Pao-jü valamennyire felgyógyult, anyja, nagyanyja és Főnix társaságában felkereshette a Bambusz Remetelakot, hogy szerelme koporsójánál hangos halottsiratásban engedje szabadjára fájdalmát. Miután alaposan kisírta magát, félrevonta Kakukkot, s pontosan elmeséltette magának, hogy történt Kék Drágakő halála. Kakukk eredetileg mélységesen haragudott reá, s csak a hölgyek jelenléte tartotta vissza attól, hogy alaposan meg ne mondja véleményét, a vélt szószegés és hűtlenség miatt. Most azonban, hogy Pao-jü őszinte gyászát és részvétét látta, megenyhült kissé. Pontosán elmondta minden részletében, hogyan következett be Kék Drágakő halála, hogyan vetette oda a lángoknak utolsó órájában érzelmei írásos hagyatékát, a két, tussal teleírt és könnyáztatta selyemkendőt, valamint versesfüzetét, és hogy mik voltak utolsó szavai.

Pao-jü újra heves jajgatásra fakadt, s jajgatott, míg csak be nem rekedt torka, s szeme a könnyekből ki nem fogyott. Aztán Főnix kézen fogta őt, s bár vonakodott még, elvezette a drága emlékezés helyéről.

Az ifjú menyegzői szertartásából hiányzott még az a fontos befejezés, ami az egyes ünnepi aktusokat tulajdon-

képpen kerek egészé teszi: a nászágy közössége. Az anyahercegnő egyik nap újra családi tanácskozásra kérette magához Hszie nénit, s így szolt hozzá:

— Szerencsére ott tartunk már, hogy Pao-jü egészsége miatt többé nem kell aggódnunk. Azóta, hogy állapota válságosra fordult, száz nap is eltelt. Elmúlt a Tavasz Érkezése feletti udvari gyász ideje is. Úgy hiszem tehát, itt az ideje, hogy jóvátegyük a Pao-csajon esett igazságtalanságot, pótlólag végre kell hajtanunk a szertartást, mely a nászi szobát tulajdonképpen „kerekké“ és nászi szobává teszi. Neked engedem át a jogot, hogy a megfelelő szerencsenapot kiválaszd.

— Jaj, igazságtalanságról igazán nem lehet szó! — tiltakozott szerényen Hszie néni. — Meglehet ugyan, hogy lányom testileg kissé lomha és nehézkes, de esze elég van ahhoz, hogy belássa, másként nem cselekedhettünk. Természetesen mindenkinek megnyugvására szolgálna, ha a fiatalok nemcsak szellemi, hanem más módon is megvalósíthatnák törekvésüket, hogy egymást harmonikusan kiegészíthessek. De a megfelelő szerencsenap kiválasztásának tisztessége nem engem, hanem az öreg taj-tajt illeti meg. Nyilván amúgy is csak valami egészen egyszerű és egészen szűkkörű ünnepről lehet szó.

— Éppen ellenkezőleg! — mondott ellent határozottan az anyahercegnő. — Először is, ami a gyerekeket illeti, életük legfontosabb lépéséről van szó. Másodszor pedig, ami bennünket illet, az utóbbi időben elegendő gondban és izgalomban volt részünk. Megérdemljük, hogy végre egyszer vidámak legyünk, és szívünk szerint ünnepeljünk. Az egész család jelen legyen az ünnepen, a lakomán pedig annak rendje-módja szerint uralkodjék a széles jókedv, s ne legyen hiány semmiben! Öreg, megkínzott szívem végre megint örömet áhít!

Hszie néni örömmel hallotta mindezt. S így száz nappal a forma szerinti esküvő után nagy családi lakomán pótolták, méghozzá alaposan, amit ünneplésben elmulasztottak. Ugyanakkor a nászi szobát is valóban „kerek egészé“ tették.

NEGYPENÖTÖDIK FEJEZET

Tavaszi Virulása távolba megy férjhez, és Pao-jü keserű könnyeket sír utána. Az elárvult parkban éjjel szellemek kísértének

Pao-jü meggyógyult ugyan, de szellemileg már nem volt a régi. Ez olyankor mutatkozott meg, amikor Pao-csajnak kedve támadt könyveket bújni, és irodalmi kérdéseket megvitatni vele. Pao-csaj ilyenkor úgy találta, hogy férje túlságosan tapad a frissen olvasott szavakhoz. Hiányolta benne a korábbi elevenséget és mozgékonytágot, gondolatainak régi lendületét. Pao-jü maga egyáltalán nem tudta ennek a változásnak magyarázatát adni. Pao-csaj viszont azt mondta magában, hogy férje az utóbbi időben túlságosan sokat veszített „átható szellemi erőben“. Ez a változás Gyöngyszem figyelmét sem kerülte el.

— Régi éleseszűségét elvesztette, de régi szeszélyeit és nevetlenségeit megtartotta. Jobb lett volna fordítva — csóválta a fejét. Gyöngyszem egyébként meg volt elégedve sorsával. Nagyon örült neki, hogy okos asszonya, Pao-csaj, levette válláról a nehéz feladatot: örködni Pao-jü felett, és időről időre észhez téríteni. Egyébként új úrnőjét békés, szelíd, higgadt természete miatt az egész háznép kedvelte. Pao-jü persze gyűlölte az unalmat, szerette a változatosságot, s ezért az ő ízlésének Pao-csaj kissé túlságosan is higgadt, nyugodt volt. Gyakran megszőkött közeléből, s a parkban kószálva, élményekre vadászott, mint régen. Az anyahercegnő azonban nem szerette ezeket a parkba tett kirándulásokat. Félt, hogy a régi helyeken hatalmába ejti unokáját az emlékezés, s újra erőt vesz rajta a búskomorság. A Kék Drágakő holttestét rejtő koporsót ugyan elszállították már, s a város közelében, a családi templomban helyezték el, a Bambusz Remetelak azonban ott állott még.

A park különben is nagyon elcsendesedett és kiürült. Pao-csin Hszie nénihez költözött át a keleti palotába, Pao-csaj pótlására. Felhőske apja visszatért a fővárosba, s így a lány átköltözött apja házába. Az ő házassága is küszöbön állott, s ezért már csak egészen ritkán jött át látogatóba. Olyankor pedig az anyahercegnőnél tartózkodott, s Pao-jüt rendsze-

rint csak éppen röviden köszöntötte. Amióta Pao-jü megházasodott, és Felhőske is menyasszony lett, a lány vele szemben is nagyon megváltozott, bugyborékoló jókedvének, féktelen csipkelődéseinek vége szakadt. Hszü-jen, Sö hercegnő unokahúga, nagynénjéhez költözött, hogy elfoglalja Tavasz Köszöntésének helyét. Csu özvegyének két unokanővére sem lakott már a Rizstermelő Paraszt Udvarában. Csak hébe-hóba jelentek meg futó látogatásra. Az egykor oly vidám parkbeli társaságból ilyenformán csak hárman maradtak meg. Csu özvegye, Tavasz Búcsúzása és Tavasz Virulása.

És most Pao-jünek még féltestvérét, Tavasz Virulását is el kellett vesztenie! Csianghszi tartománybeli hivatali székhelyéről Cseng úr családi levelet írt, s közölte, hogy egy régi iskolatársa, Csou Csiung, aki jelenleg a tengerpartok főbiztosa, a napokban megkérte fia számára Tavasz Virulásának kezét. A két apa régen megegyezett már a házasság dolgában, s az rangjuknak is teljesen megfelelt. A kívánt beleegyezést az anyahercegnő sem tagadhatta meg. Csak azt sajnálta, hogy unokájának olyan messzire kell utaznia, s hogy feltehetően soha többé nem láthatja viszont. Az a körülmény mindenestre vigasztaló volt, hogy az örömapák hivatali székhelye nem esett egymástól túlságosan messze, s így Tavasz Virulása legalább apjának közelében lehetett. Újra kézbe vették s forgatták a kalendáriumot, hogy kiválasszák a szerencsenapot, amelyen a menyasszony útnak indulhat a messzi dél felé.

Tavasz Virulása maga se tudta, nevéssen-e vagy sírjon. Szükségét érezte, hogy kiöntse szívét Pao-jünek, aki ifjúsága elmúlt szép napjaiban bizalmas pajtása volt. Pao-jü azonban semmit sem tudott még féltestvére eljegyzéséről. Tavasz Virulását szóhoz sem engedte jutni, s csak Kék Drágakőről beszélt.

— Te ott voltál, amikor Kék Drágakő meghalt. Te is hallottál akkor valami titokzatos, távoli muzsikát? — kérdezte.

— Igen, az éjszaka csendjében tisztán lehetett hallani. Egészen különösen hangzott, másként, mint valami közönséges földi zene.

Pao-jü arra az álmára gondolt, amelyben az ismeretlen jelenés azt mondta, hogy Kék Drágakő különleges eset,

életében más, mint a többi ember, halálában más, mint a többi szellem. Talán boldog szellemeiktől származtak azok a hangok, akik azért közeledtek a profán világhoz, hogy Kék Drágakő lelkét birodalmukba vezessék? Teljesen elmerült gondolataiban, s Tavasz Virulása búcsút vett tőle anélkül, hogy saját ügyét megemlítette volna.

Csak amikor Tavasz Virulása már távozott, akkor csípte el véletlenül Pao-csaj és Gyöngyszem beszélgetésének egy foszlányát, melyből féltestvérének eljegyzéséről és küszöbönálló utazásáról értesült. Hangosan felkiáltott, s az ágyra vetette magát. Pao-csaj és Gyöngyszem megdöbbenve ugrottak oda, s kérdezték, mi baja.

— Egyik a másik után hagy el! — jajgatott. — Előbb Tavasz Érkezése halt meg. De hát ez még elviselhető, hiszen ő nem volt mindennap körülöttem, mint a többiek. De Kék Drágakő! Ő is megtért az üdvözült szellemek közé. Aztán Tavasz Köszöntése. Ő meg egy kiállhatatlan fickó karmai közé került, s gyűlölt házasság bilincseiben senyved. Felhőcske és Pao-csin is eltávoztak, nemsokára férjhez mennek. Most pedig Tavasz Virulása! Mindenki elmegy! Mit keresek én itt egyedül?

Gyöngyszem meg akarta nyugtatni, de Pao-csaj leintette.

— Majd én! — mondta. Aztán Pao-jühöz fordult, s így szólt: — Azt kívánnád tehát, hogy nővéreid és unokanővéreid mind itt maradjanak, s életed végéig körülötted legyenek? Szerinted tehát ők csak teérted léteznek, senki másért? Ebből az következnek, hogy nekem se lett volna szabad férjhez mennem. S még azt mondod, hogy tanult ember vagy, mikor ilyen esztelen ötleteid támadnak! De hát jól van, ha többi unokanővéred ennyire nélkülözhetetlen számodra, akkor én Gyöngyszemmel együtt lemondok az ő javukra!

— Nem, nem! Ne még! Várjatok legalább, amíg elporladok! — kiáltott szenvedélyesen, s mindkét kezével utánuk kapott, mintha nem akarná őket elengedni. Gyöngyszem eltakarta száját a kezével.

— Csitt! — mondta. — Ilyesmiről nem beszél az ember. Uralkodj kissé magadon, különben bennünket is elveszítesz!

— Értem, s igyekszem uralkodni magamon. De még egyáltalán nem fér a fejembe, hogy Tavasz Virulása elmegy.

Pao-csaj ügyet se vetett már arra, amit mond. Teljes lelki nyugalommal készített számára egy szíverősítő gyógyitalt, melynek hatására lassanként aztán meg is nyugodott. Gyöngyszem azt javasolta, értesítsék Tavasz Virulását, hogy elutazása előtt már ne búcsúzzék el Pao-jütől, ne tépje fel újból a sebet.

— Eh, miért ne? Addig bizonyosan újra megjön az esze — mondott ellent Pao-csaj. — Csak mondják el egymásnak nyugodtan, ami a szívüket nyomja. Hiszen Tavasz Virulása értelmes kislány, nem úgy, mint egy bizonyos másik, a megjártzott tragikumával.

Aznap késő este Főnix átsétált a parkba, a Derült Őszidő Remetelakába. Kelengyekérdéseket akart Tavasz Virulásával megbeszélni. Minthogy már sötétedett, két szobalányán kívül még egy szolgálót is magával vitt, hogy botra tűzött lámpással világítsa előttük az utat. Amikor azonban kilépett a szabadba, az őszi hold éppen felkelt, olyan fényes ragyogással, hogy a lámpást fölöslegesnek és zavarónak érezte, s a szolgálót visszaküldte.

Amikor a teáskantin előtt elhaladt, odabenn asszonyok élénk beszélgetését hallotta. Olyan volt, mintha civakodás és sírás, aztán meg mintha vidám csevegés és nevetés hangja lenne. Gyanakvása felébredt, újabb szabálytalanságot szimatolt a személyzet között.

Beküldte tehát Hsziao-hung szobalányt, hogy valami ártatlan ürüggyel kémkedjék egy kicsit. Most már csak Feng-er szobalány volt vele, így lépett be a félig betett parkkapun.

A parkban a hold, ha lehet, még világosabban és pompásabban sütött, mint odakünn. A fák árnyéka élesen rajzolódott ki a földön. De valami szorongató csend uralkodott, nem úgy, mint régen, amikor a parkot még lakták. Emberi hangot nem lehetett hallani, csak hébe-hóba suhogott át a fák koronája közt egy-egy éjszakai szellő. Visszhang rá mindenütt a hulló őszi lomb percegése, a lengő ágak csikorgása és meg-megroppanása, s az álmából felriasztott madárnép szárnyának csattogása volt. Főnix asszony egy kissé kimelegedett a bortól, melyet rövid idővel ezelőtt vacsorához ivott. Ráadásul nem vett magára meleg felső holmit, s most érezte, hogy a park éjszakai levegője hűvös, és kissé megborzongott.

— Szaladj vissza gyorsan, és hozd el hermelingalléromat! — parancsolta Feng-ernek. — Közben előremegyek a Derült Őszidő Remetelakába. Gyere oda értem!

Feng-er eltűnt, és Főnix egyedül folytatta útját. Nem jutott még messzire, mikor egyszerre csak közvetlenül a háta mögött valami fújtatást és szaglászást hallott. Ijedtében még a haja is égnek állt. Akaratlanul hátrafordította a fejét: nagy, fekete, bozontos állat cammogott mögötte, előretolt pofával szimatolva a földet: szeme lámpaként izzott a sötétben. Rémületében Főnix rekedten felkiáltott, mire az állat, amely hatalmas kutyanak látszott, meghátrált, s behúzott farokkal egy darabon félreugrott, fel a domboldalon. De aztán rögtön visszafordult, s ismét fenyegetően közeledett.

Főnixet megkergette a rémület. Amilyen gyorsan csak lába bírta, rohant a Derült Őszidő Remetelaka felé. Már közel járt céljához, s éppen be akart fordulni egy kiugró szikla mögé, mikor egyszerre csak megint megtorpant a lába. A kiugró szikla mögül, az úton keresztbe, egy emberi alak élesen kirajzolódó árnyéka esett az útra. Nem mert továbbmenni, s kétszer is félve kiáltotta: — Ki van ott?

De senki sem bukkant elő, s az árnyék továbbra is elzárta az utat. Főnixet bénító félelem fogta el. Féláljultan támaszkodott a sziklafalnak, hogy össze ne essék. S ekkor mintha valaki hátulról megszólította volna:

— Néném, nem ismered meg?

Arra fordította a fejét, s bájos női alak állt előtte. Kedves arcvonásai ismerőseknek tűntek fel, de a neve nem jutott eszébe.

— Néném, miért gondolsz csak a perc gyönyörére? Miért vetted el régebbi jó szándékú, széles távlatú tanácsaimat, miért süllyesztetted őket a keleti tenger fenekére? — folytatta a látomás.

Főnix lesütötte a fejét, erőlködve töprengett. Visszaemlékezni azonban még mindig nem tudott.

— Ejnye, ejnye, annak idején olyan igen nagy kedveséget és gyöngédséget mutattál irántam, ma pedig, úgy látszik, emlékem a kilencedik mennyországba röppent fel — kezdte újra az idegen, gúnyos nevetéssel. Most végre felderített valami Főnixben. Ko-csing állott előtte, Csia Zsung fiatalon elhunyt felesége.

— Ó, hát te vagy, Ko-csing szelleme? Hogy kerülsz ide? — kiáltott rémülten, és sebesen rohant tovább, hogy mielőbb elkerüljön erről a félelmetes helyről. De az utat keresztező árnyék felett lába megbotlott, és elvágódott. Kiverte a hideg verejték, és felriadt a rettentő látomás álmából. Ott feküdt a földön, s már látta is szobalányait, Feng-ert és Hsziao-hungot, amint futva közelednek feléje. Gyorsan fel-tápáskodott. Nem akart alárendeltjei előtt nevetségessé válni.

— Hol maradtok olyan sokáig? — kérdezte tettetett nyugalommal. — Gyorsan térítsétek rám prémköpenyemet! Egyébként azonnal vissza is térhetünk. A Derült Őszidő Remetelakában mindenki alszik már — hazudta. És amilyen gyorsan csak tudott, két szobalányával együtt a park kijárata felé igyekezett. Kísérői úgy látták, arcát valami furcsa, idegenszerű kifejezés torzítja el. Ennyire elváltozott-nak még sohasem látták, tekintélytiszteletből azonban óvakodtak kérdéseket feltenni.

Miután Tavasz Virulása elindult menyasszonyi útjára a déli tengerpart felé, az utolsó lakók, Tavasz Búcsúzása és Csu özvegye sem maradtak meg tovább az elhagyatott őszi parkban. Csak néhány idősebb és fiatalabb nő maradt még ott őrnök. A parkban tett éjszakai látogatása után Főnix másnapra megbetegedett. Szokása ellenére egy templomban a városon kívül sorsvető pálcákkal is jósoltatott magának. Az éjszakai élmény erősen megrendítette magabiztos, gyakorlatias természetét, holott eddig mit sem akart tudni természetfeletti dolgokról. Élményéről mélyen hallgatott ugyan, mégis kiszivárgott belőle, hogy általános véleményként kialakuljon: a parkban járni nem bátorságos. Valami félelmes fekete állatról beszéltek, melynek fénylő bozontos bundája és lámpa nagyságú izzó szeme van. Azt rebesgették, hogy éjszakánként a park dombja körül ólálkodik, s állítólag a hangja emberi. Beszélték, hogy azon az estén megkergette Főnixet, s annyira megijesztette, hogy attól betegedett meg.

Néhány nappal később aztán Csen hercegnő is megbetegedett, és pedig közvetlenül aztán, hogy este áthaladt a parkon. Lázálmában Zöld Lányról és Piros Lányról fantáziált, akik üldözik, meg arról, hogy feltétlenül a parkba

kell mennie. A Zöld Lányon és a Piros Lányon csak két szerencsétlen halott nővérét, a második és a harmadik Ju lányt érthette, akik közül az egyik zöldben, a másik pirosban járt, amíg élt. Csen herceg és fia, Csia Zsung, biztosra vették, hogy a parkban kísértetek járnak.

— Pao-jü szolgájától, Ming-jentől tudom, hogy Tarka Felhő szelleme is ott kísért még a parkban, a vízirózsás tavacska körül — mondta Csia Zsung. — Aztán meg a különös muzsika a magasban, Kék Drágakő halálakor. Semmi kétség, a parkban kísértetek járnak.

Most már hamarosan szájról szájra adták: a parkban kísértetek járnak. A félelem, mint mindenkin, a visszamaradt női parkőrökön és kertésznőkön is úrrá lett. Ettől kezdve mihelyt leszállt a sárga alkony, cserbenhagyták seprűiket, gereblyéiket, öntözőkannáikat és kertészollóikat, s menekültek a park rácsa mögül. Reggel pedig csak teljes nappali fényben, együttesen és felfegyverzetten merészkedtek a parkba belépni.

Később még Csen herceg, sőt a fia és menyé is könnyebb betegséget kapott. Tarka Felhő sógornője pedig, Vu Kuj, aki — mint fentebb említettük — férjével egy kis házban, közvetlenül a hátsó parkbejárat mögött lakott, egy este hirtelen meghalt, mert bevett valami hibásan elkészített orvosságot. Ezek után mindenki szemében bizonyos volt már, hogy az elvarázsolt park megrontó hatásokat lehel magából, s hogy a park az oka a környéken minden bajnak.

Mínthogy Kuj-er felesége hűtlen házastárs hírében állott, azt mondták róla, hogy viszonya volt a park szellemeivel, s abba ment tönkre. Ha valaki megbetegedett, Csen herceg már nem orvoshoz fordult tanácsért, hanem a parkban égett füstölőszeret és aranyfüstöt, vagy pedig barátságos érzületű csillagképek védelméhez folyamodott. Ennyire meg volt győződve arról, hogy minden bajon csak a haragvó parkszellemek kiengesztelésével lehet segíteni.

Odáig jutott a dolog, hogy ha csak a fák koronája susogott is az éjszakai szélben, vagy csak egy parkbeli daru kiáltott a távolból, a két palota lakói már reszkettek a félelemtől, s szellemhangokat hallottak a magasban. A parkszellemlyezet nappal sem merészkedett be, s különféle ürügyekkel egyik a másik után hagyta el ezt a félelmetes szolgálati helyet. Legvégén aztán a parkkapukat is jól eltorlaszolták, s többet

ki se nyitották. A szép kioszkokat és bájos pavilonokat mind pusztulásnak és enyészetnek adták át, hogy patkányok, denevérek és egyéb fénytől rettegő állatok lakóhelyévé váljanak.

Az anyahercegnő mindenekelőtt azt tartotta fontosnak, hogy szeretett Pao-jüjét megvédje a parkbeli démonok esetleges éjszakai támadásaitól. Unokája lakóterületét tehát éjszakánként nagy létszámú őrszemélyzettel őriztette. Az őrszemélyzet viszont azzal fontoskodott, hogy reggelenként borzongató történeteket mesélt az éjszaka látott kísértetekről: vörös képű szörnyekről vagy csábos szépségű bájos lánykákról. Így tőlük telhetően ők is hozzájárultak az általános pánik erősödéséhez.

Mindez csak egyvalakit hagyott közönyösen, s nem rendített meg nyugalmában: a hidegvérű Ső herceget. Végképp nem fért a fejébe, hogy éppen abban a szép parkban garázdálkodjanak kísértetek. Be akarta bizonyítani rettenthetetlenségét, s egy szép derült napon elhatározta, hogy néhány ember kíséretében sétát tesz a parkban. Minden eshetőséggel számolva, felfegyverezte magát és embereit.

Tagadhatatlan, hogy az elhagyott park felett valami félelmes és szorongó hangulat lebegett. Ennek hatása alól Ső herceg sem vonhatta ki magát. De nem akart gyengének mutatkozni. Nagy bátran haladt az élen, emberei pedig némi távolságból követték, félénken nézegetve jobbra-balra. Különösen a legfiatalabban, a kis Csüanon hatalmasodott el a félelem. Hirtelen gyanús zörgést hallott a közvetlen közelben, s látta, hogy a bozót között tarkán csillogva suhan tova valami. Erre aztán maradék bátorsága is elpárolgott. Félelmében felkiáltott, s puffanva vágódott a földre.

A herceg megállt. — Mi történt? — kérdezte.

— Egy kísértet! — zihálta az ijedt legény, miközben nagy nehezen feltápáskodott. — Saját szememmel láttam. Sárga pofája volt, piros szakála és kékeszöld kabátja. Abba a sziklaodúba bújt, ott a fák mögött!

Erre már Ső hercegnek is inába szállt a bátorsága.

— Ti is láttátok? — fordult a többihez.

A kíséretben pedig többen is voltak, akik mielőbb ott akarták hagyni ezt a rossz hírű helyet, s most tanácsosnak látták kihasználni a kedvező alkalmat,

— Persze hogy láttuk! — vágta rá. — Nagyon messze jártál már, öreg parancsoló, csak azért nem láttad. Nem akartunk nyugtalanítani, azért nem szóltunk semmit. De térdünk még most is reszket az ijedségtől.

Ilyen módon Sö herceg elhatározta, hogy sürgősen visszafordul. Embereinek azonban utasítást adott, hogy az esetet egy szóval se említsék. Ellenkezőleg, mondják azt, hogy bejárták az egész parkot, és sehol semmi gyanúsat nem találtak. Nem is gondolta volna, hogy saját gyengesége csak még inkább felbátorítja őket a fecsegésre. Márpedig ezek fecsegték, még hozzá igen alaposan, és közben akkorákat mondtak, hogy hallgatóik a félelemtől még nyelvüket is kilógatták.

Sö hercegnek most már nem volt más kiútja: el kellett hívnia a mágia valamelyik kipróbált nagymesterét, hogy nagy varázsa segítségével űzze ki a parkból a kísértő démonokat. A kalendáriumból kikeresték a megfelelő napot a nagy varázslat végrehajtására. A díszcsarnok bejárata előtt, mely valaha a császári feleség fogadására szolgált, oltárt emeltek. Odafenn a teraszon a három legfőbb taoista szent képe állott, a mennyei Nefritcsászáré, aztán Pan Ku, az első teremtmény képe, és Lao-ceé, a bölcsé. Kétoldalt állították fel a csillagos ég huszonnyolc legfőbb konstellációinak képét. A teraszlépcsőt a négy égi hadvezér: Ma, Csao, Ven és Csou szobrai szegélyezték. A terasz alatt a harminchat mennyei tábornok képe sorakozott.

A nagy varázslat kezdetét vette. Töméntelen füstölőszert vetettek a tűzre. Fáklyák és gyertyák lobogtak, dobok dübörögtek, harangok zúgtak. A nagy mágus negyvenkilenc társával jelent meg, s az oltár elé kitűzött öt lobogó körül álltak fel, melyek az öt égtájat jelképezték. A mágusok magas, hétszillagos csúcsos süvegeket viseltek, s varázsköpenyükre a nyolc diagrammát hímezték, valamint a kilenc mennyországot ábrázoló képeket. Magas felhőkoturnusokon lépdeltek, kezükben elefántcsont írótablácskákat tartottak. Három mágusmester körüljárta az oltárt, és szenteltvízzel hintette meg. Aztán varázslótrombiták harsogása közben előlépett a nagymester, meghajolt a három szent előtt, s elmondta mondókáját, támogatásukat kérve a gonosz parkbeli démonok ellen. Az oltárra felíratos táblát tettek, melynek szövege ünnepélyesen felszólította a környék öz-

szes jó szellemeit, siessenek oda, és szerezzenek maguknak érdemeket az ördögűzés művében való részvétellel.

A Csia család férfiai, akiknek öregje-fiatalja megjelent, áhítatos várakozással követték az események menetét.

— Ha ilyen sok hatalmas szellem fekszik neki a dolognak, ezek a nyomorult kísértő ördögök szépen kereket fognak oldani — jelentették ki elégedetten.

Közben három mágus kivált negyvenkilenc társa közül, s az oltár elé állott. Az egyik drágakövekkel kirakott varázskardot tartott a jobbában, szenteltvizes korsót a baljában. Egy másik hétcsillagos fekete varázslobogót vitt. A harmadik varázskorbácsot tartott a markában, melynek nyelét őszibarackfa törzséből faragták. A zene hirtelen elhallgatott. A teraszon elhelyezett emelvényről a nagymester három meghajlást vezényelt a Szent Világosság Három Szelleme előtt, s újabb varázsigét mormogott a szélbe. Aztán lejött a teraszról, s ünnepélyes menetté rendeződött csapata élére állott.

A Csia család jelenlevő tagjainak részvételével sorra járták a park összes épületeit és lakóhelyeit, pavilonjait és kioszkjait, dombjait és szakadékait, tavait és vizeit. Minden egyes helyet meghintettek szenteltvízzel, s a nagy varázs alkalmazásával megszabadították az átok alól. A varázskard mágikus köröket írt le a levegőben, a lobogókat a mesterség kívánalmai szerint lengették, a varázskorbács háromszor suhintott a semmibe, messze űzve a láthatatlan kísértetdémonokat, trombiták harsogtak, és mágusajkak varázsigéket mormoltak.

A Csia család egyes fiatal tagjai a varázslat minden külső pompája és zaja ellenére bizonyos csalódást éreztek. Ők azzal a bizsergető várakozással jöttek ide, hogy látni fogják, hogyan csípi nyakon ezt vagy azt a kísértő démont, s hogyan vergődik majd üldözőinek karmai között. S íme, semmi ilyesmi nem történt. Még csak félelmes jelenségeket vagy gyanús zörejeket sem észleltek. A titokzatos handabandázás az üres üvegekkel és cserépkorsókkal, melyekbe a főmágus állítólag elfogott démonokat zárt be, szemükben csak sóvány kárpoztás volt az elmaradt szenzációért. A főmágus gondosan eldugaszoltatta és lepecsételtette az üvegeket és korsókat, s a lezáró pecsétek szalagjaira saját kezűleg írta rá piros tussal a felnyitásukat tiltó rendelkezé-

seket. A lepecsételt üvegeket és korsókat aztán örök időkre befalaztatta a kilátópagoda pincéjében.

A nagy varázslatot ünnepélyes ima zárta le, melyet a nagymester az oltár előtt mondott el a gonosz parkdémonok üldözésénél és kiirtásánál erőteljes támogatást nyújtó égi seregekhez. Aztán újra lebontották az oltárt minden hozzávalóval együtt. Ső herceg leborulással köszönte meg a főmágus szolgálatait. A fiatalok viszont nem állhatták meg, hogy háta mögött megvető tréfálkozással és gúnyolódással kifejezésre ne juttassák csalódottságukat.

— Mire jó ez a handabandázás? — sugdosták. — Az ember örül, hogy néhány ilyen kísértő démont szemtől szembe láthat, s ehelyett üres üvegeket és korsókat mutatnak neki. Annyi sok fáradságnak ez minden eredménye! Mi a biztosíték arra, hogy a kísértetjárásnak valóban vége lesz?

Csen herceg úgy érezte, hogy mint rangban második családfőnek, kötelessége rendreutasítani a léha fiatalabakat.

— Mit fecsegték, ostoba kölykök! — szidta őket. — A kísértetek tetszésük szerint válnak láthatókká és láthatatlanokká. Ilyen sok hatalmas szellem jelenlétében persze óvakodtak attól, hogy feltűnő módon mutatkozzanak. A mágus azonban varázslatának segítségével mégis láthatatlan alakjukban is elfogta, s az üvegekbe és korsókba zárta őket. Most már fogva vannak, s nem kísérhetnek többé.

Az ifjabbak hallgattak. Azt mondták magukban, bevárják, lesz-e ezentúl is kísértetjárás és zajongás a parkban. Ha lesz, majd kitátják a szájukat annak rendje-módja szerint. A szolgaszemélyzet azonban hitt a nagy varázslatban. Arra a gondolatra, hogy a kísértetek egész társaságát szerencsésen bezárták az üvegekbe és korsókba, nagyon megkönnyebbültek és megnyugodtak. Hitükben még az is megerősítette őket, hogy a két hercegi család különböző betegségeken szenvedő tagjai ezután feltűnően gyorsan meggyógyultak, amit természetesen csak a mágusok hatalmas varázslatának lehetett tulajdonítani.

Akadtt azonban egy a szolgák között, aki nem adott hitelt a közhiedelemnek. Ő is ott volt annak idején Ső herceg balul végződött hírszerző portyáján a parkban.

— Én is láttam azt a gyanús jelenséget, mely a kis Csüant akkor annyira megijesztette — mesélte nevetve a személy-

zeti szobákban. — És tudjátok, mi volt az? Egy ártatlan tarka fácán! Becsaptuk egy kicsit az öreg parancsolót, amikor azt kérdezte tőlünk, hogy láttuk-e mi is a kísértetet. S most az ártatlan fácán miatt rendeztette ezt az egész felfordulást! Haha! Hát nem nevetnivaló?

De a tény józan feltárásával nem talált rokonszenvre. Hiszen annyival szebb volt úgy tudni, hogy az összefogdosott kísértő szellemek biztos zár alatt vannak a kilátópagoda pincéjében! Semmiképp sem akarta senki sem, hogy megfosszák ettől a szép elképzeléstől.

NEGYVENHATODIK FEJEZET

Jü-cun a rejtezkedő remetében régi barátját és jótevőjét ismeri fel. Ni uzsorás, akit Iszákos Gyémántnak is hívnak, csuka lesz a pontyok tavában

Gyors egymásutánban négy félelmetes intő jel is ijesztgette a keleti és nyugati paloták lakóit: az éjszakai nyögés az Ősök Csarnokában, ős közepé ünnepének előestéjén, Sö herceg lábrándítása ős közepé ünnepén, Pao-jü kövének hirtelen felragyogása a sötétben, s a téli begóniavirágzás. Azóta egymást érték a Csia családot sújtó, aggasztó sorcsapások. Az első Pao-jü kövének elvesztése és Pao-jü súlyos megbetegedése volt. Utána Tavasz Érkezésének halála következett. Aztán Kék Drágakő halála. Ezek után pedig Hszie néni házába sújtott a villám. Az igazságügyminiszterium elvetette a Hszie Pan perében hozott enyhe ítéletet, s a gyilkossági ügyet felülvizsgálás céljából magasabb fórum elé utalta. Hszie néni számára ez újabb izgalmat és újabb óriási pénzáldozatokat jelentett. Ráadásul a letartóztatott Hszie Pan nevét törölték a császári palota bevásárlóinak névsorából, s ezzel megszűntek hivatali jövedelmei. Továbbá megvonták három fővárosi zálogházának működési engedélyét, s lefoglalták két zálogházának pénztárát. A harmadik zálogház üzletvezetője még ezt megelőzően megszökött, s magával vitt néhány ezer elsikkasztott taelt is, ami Hszie Pan részére újabb kínos pert jelentett a pénzügyi hatóságokkal. Hogy magukat kártalanítsák, a

pénzügyi hatóságok megvonták Hszie Pan negyedik zálogházának működési engedélyét is, melyet déli szülővárosában, Jingtienfuban tartott fenn, s lefoglalták e zálogház pénztárát, valamint a Hszie család jingtienfui földbirtokát is. A Hszie család egy csapásra elszegényedett. Hszie nénin szörnyű kétségbeesés lett úrrá. Nem tudta, mitévő legyen.

Cseng úr is mélyen megdöbbsent, amikor vidéki hivatali székhelyén egy nap a fővárosi újságot átolvasta, s abból részletesen értesült a Hszie Pan-perben bekövetkezett kedvezőtlen fordulatról. Hszie néni kedvéért Cseng úr megvesztegette az elsőfokú bírót, a Hszie Pant fogva tartó tajpinghszieni körzet mandarinját. Most attól kellett tartania, hogy ténykedését a felsőbb hatóság kideríti, és nyilvánosság elé viszi. Attól kezdve nem volt többé egyetlen nyugodt órája sem. Reszketett, hogy elveszti hivatalát és rangját. S a villám valóban lecsapott reá is hamarosan, de egészen más irányból, mint gondolta.

Korábbi hivatali tevékenysége során Cseng úr nemigen került érintkezésbe a köznapi gyakorlati élettel. A közmunkaügyi minisztériumban kizárólag irodai feladatok hártak reá. Császári vizsgabiztosi működése csak a nemes szellemiség magasabb fennsíkjaira vezette el. Gyakorlati közigazgatási feladatokkal először mint Csianghszi tartomány gabonatórosa került szembe. Tartományának prefektúrai és körzeti fővárosaiban kellett a számos ottani állami gabonatárra felügyelnie: ellenőriznie kellett ezekben a gabonaforgalmat, s a palota és a főváros számára küldött adógabonát. Mit tudott ő az állami gabona behajtásánál alkalmazott üzleti praktikákról, s azokról a százalékokról és províziókról, amelyeket az egyes hatóságok szoktak maguknak felszámítani, s a magasabb hatóságok az alsóbbakra, a legalsóbbak pedig a szegény buta parasztokra szoktak áthárítani?

Hallani persze hallott ezekről, s barátok és hivatali kollégák útján elméletileg tájékozódott a kérdésben. Mivel pedig kötelességét komolyan vette, szeretett volna szigorúan becsületes hivatalnoknak, s így dicső őseihez minden tekintetben méltónak bizonyulni. Mindjárt hivatalba lépésekor szigorú rendelkezéseket bocsátott ki a prefektusokhoz, körzeti mandarinokhoz és gabonaispánokhoz. Elrendelte

az eddigi lazaságok megszüntetését, s bejelentette, hogy ezentúl szabálytalanságokat, százalékokat és províziókat nem fog eltérni. És hogy bebizonyítsa, milyen komolyan veszi ezt, ellenőreit és felügyelőit kikergette a kerületekbe és járásokba, s ugyancsak körmére nézetett a gabonahivatalnokoknak, ispánoknak és ispánhelyetteseknek. Eljárása teljesen újszerű és szokatlan volt, s általános megdöbbenést keltett. Továbbá a hivatali körökben szokásos pénzajándékok hagyományával is szakított. Hivatalba lépésekor büszkén visszautasította a kegyeit hajhászó alárendeltek nagyszámú ajándékát. Hasonlóképpen azonban tartományi kormányzójának sem küldte el születésnapjára a hódolat csengő-bongó adóját.

Különös mértékben szenvedett az új gabonakincstáros feddhetetlen és takarékos uralmától saját hivatali és házi személyzete.

Összebeszéltek tehát, megjelentek az öreg parancsolónál, s valamennyien elbocsátásukat kérték, abban a reményben, hogy ezzel a lépésükkel hathatnak rá. Cseng úr azonban nem ijedt meg, s kinek-kinek döntésére bírta, hogy amennyiben nem tetszik, távozzék hivatalából. Magatartása a frontok megoszlására vezetett. A helybeli hivatalnokok, akiket Cseng úr hivatali elődjétől vett át, morogva és szitkozódva ugyan, de otthagyták szolgálati helyüket. Valamennyien jobb időket látott emberek voltak, s minthogy családjuk velük volt, megengedhették maguknak, hogy egy ideig ünnepelgessenek, szép nyugodtan új állás után nézzenek.

Másként állt a dolog Cseng úr saját embereivel, akiket a fővárosból hozott magával. Ezek nem teheték, hogy dacosan odahagyják helyüket, mert itt idegenek voltak, s így az utcára kerültek volna. Azonfelül az adósságokban is nyakig úsztak. Előzőleg ugyanis azt remélték, hogy a zsíros tartományi állásban gyorsan vagyonna tesznek szert, s ezért elutazásuk előtt különféle költségekbe verték magukat, és kölcsönpénzeket szerelkeztek fel. Hiszen fővárosiak voltak, s a tartományban rangjukhoz méltó módon akartak megjelenni. Azonkívül a visszahagyott asszonyoknak és hozzátartozóknak pénzt és ékszereket is ígértek. Milyen szemmel néznének ezek most rájuk, ha hirtelen koldus-szegényen térnének vissza? Maradtak tehát.

Egy ideig azzal segítettek magukon, hogy a fővárosban drága pénzen beszerezett felszerelésüket darabról darabra elzalogosították. Amikor már nem volt mit zálogba tenniük, új taktikát alkalmaztak az öreg parancsolóval szemben. Reprezentatív alkalmakról, ünnepekről, kivonulásokról és fogadásokról, ahol külső pompát kellett volna kifejtetniük, egyszerűen távol maradtak. Ha Cseng úr felelősségre vonta őket, azzal mentették ki magukat, hogy nem volt mibe öltözniük, mivel mindent elzalogosítottak. A szakács rossz ételeket főzött, s azzal mentegetőzött, hogy a szűkös háztartási pénzből nem futja jobbra. Egyszerűen passzív rezisztenciát fejtettek ki. Figyelmeztették Cseng urat, hogy nézzen csak körül ismerősei közt: azok a mandarinok, akiket mindig dicsért becsületességükért és feddhetetlenségükért, pályájukon nem jutottak előbbre, míg a többiek, akiket megszólt, gyorsan emelkedtek magasabb posztokra. Ajándékok és a ragaszkodás jeléül szolgáló adományok nélkül nem megy a dolog. Túlságosan makacs becsületességgel nem szabad a kollégáikat elkedvetlenítenie, ez árthatna pályájának. Cseng úr belátta, hogy valaminek történnie kell. De makacsul továbbra is vonakodott attól, hogy a megszokott kényelmes utat válassza, és megengedje hivatalnokainak a meggazdagodást; inkább arra szánta el magát, hogy bizonyos kiegészítéseket magánpénztárából fedezzen. Évégett a fővárosba akart küldetni, hogy ott egy bizonyos összeget folyósítsanak neki ilyen célokra. Ezt azonban emberei túlságosan hosszadalmas eljárásnak tartották. Amellett voltak közöttük olyanok, akik Cseng úrnál magánál is jobban tudták, hogy a nyugati palota bevételei már régóta nem állnak a legszilárdabb lábakon, s ezért kételkedtek abban, hogy ez a forrás elég bőségesnek bizonyul.

Cseng úr kénytelen-kelletlen ráállott, hogy embereinek szabad kezet adjon. Ő maga azonban ki akart maradni a dologból, s kifelé továbbra is a feddhetetlen és önzetlen hivatalnok szerepét akarta játszani. Most aztán a házi személyzet összebeszél a hivatali titkárokkal; okiratokat és aláírásokat hamisítottak, s az öreg parancsoló háta mögött, saját számlájukra igyekeztek nagy szorgalommal pótolni a mulasztottakat. E szorgalom eredményéről tanúskodott hamarosan az a szép új „ékszer“, mely a nyugati palotában visszamaradt hölgyeket kellett volna díszítse.

Ez néhány nappal az emlékezetes parkbeli ördögűzés után történt. Sö herceg a könyvtárában foglalatoskodott. Azok névsorát állította össze, akik a gonosztól immár megszabadított és megtisztított parkban fogják újból ellátni az őrszolgálatot. Aggasztotta, hogy az a sok lakóhely csőcselékneplség és gonosztevők búvóhelyévé válhat, ha huzamosabb ideig felügyelet nélkül marad. Egészen elmerült a névsor kérdéseiben. Akkor rontott be hozzá fia, Csia Lien.

— Hihetetlen hírt hallottam az imént odaát Csen hercegnél — jelentette izgatottan. — Cseng nagybácsit kormányzója állítólag feljelentette a trónnál. Vétke a hírek szerint az, hogy hanyag volt alárendeltjei ellenőrzésében. Embelei a háta mögött túlzott gabonabeszolgáltatásokat préseltek ki a lakosságból. A kormányzó javasolta hivatalából való elmozdítását.

— Ez csak valami alaptalan nendemonda lesz — vélte a herceg megdöbbenve. — El nem gondolhatom, miért vált volna a kormányzó most egyszerre ellenséges indulatúvá vele szemben. Hiszen legutóbbi levelében, melyben Tavasz Virulásának szerencsés megérkezését jelentette, kifejezetten azt írta, kiderült, hogy a kormányzó és Tavasz Virulásának apósa rokonok. A kormányzó a legmelegebb szerencsekívánatait fejezte ki neki ehhez a házassághoz, nagy lakomát adott a tiszteletére, egyébként is igen kedveli őt. Csak nem fogja a kormányzó a saját rokonát feljelenteni! Eredj be azonnal a belügyminisztériumba, s érdeklődjél.

Csia Lien szaladt. A belügyminisztériumban megtudta, hogy valóban intéztek beadványt a trónhoz, s abban Csianghszi tartomány kormányzója Cseng úr leváltását javasolta. Az Ég Fia azonban kegyes volt, és figyelembe vette, hogy Cseng úr tapasztalatlan volt a tartományi szolgálatban, s hogy világtól idegen mivoltában alárendeltjei mesterkedéseinek esett áldozatul. Ezért csak lefokozta három rangfokozattal, egyébként pedig kegyesen visszaszólította régi posztjára a munkaügyi minisztériumba.

— A minisztériumban találkoztam a csianghszibeli prefektussal, aki szolgálati ügyben tartózkodik itt — jelentette visszatérése után Csia Lien Sö hercegnek. — Biztosított afelől, hogy Cseng nagybácsiról valamennyi kollégája és maga a kormányzó is csak dicsérőleg nyilatkozik. Őt személy szerint a legkisebb gáncs sem érheti. Egyetlen bűne,

hogy embereit nem ellenőrizte kellőképpen. A kormányzó csak a javát akarta, amikor leváltását javasolta. Nagyobb bajokat akar még idejében megelőzni.

Nos, ez bizonyos mértékig megnyugtatóan hangzott, s a Jung-kuo palota hölgyei a kormányzó lépését helyeselve üdvözölték. Hiszen ilyen módon a vezető nélkül maradt Csia család visszakapta természetes fejét.

— Ha tovább marad a tartományban, embereinek meszterkedése még fejébe is kerülhetett volna — jegyezte meg Cseng asszony unokaöccsének, Csia Liennek, amikor ez a hivatalcsere híret megvitte neki.

— Ugyan, honnan tudsz ezekről az üzemekről, taj-taj? — kérdezte Csia Lien.

— Van az embernek szeme, hogy lásson. Azok az emberek csak adósságokkal utaztak el innét. Aztán alig tartózkodtak egy ideig a tartományban, itthon hagyott feleségeik arany és ezüst ékszerekkel aggatják tele magukat, és gyönyörű új ruhákban sétálnak. Ugyan honnan egyszerre az a nagy gazdagság? Ha ez így ment volna tovább, nemcsak férjem vesztette volna el állását, de dicső őseinktől is valószínűleg megvontak volna utólag minden címet és rangot. Gondolni se jó arra, mekkora szégyen ért volna bennünket.

— Az igaz. Szerencsénknek tarthatjuk, hogy a kormányzó idejében beleavatkozott.

Alig ült el az izgalom, melyet Cseng úr leváltása idézett elő, máris újabb rémségekről érkezett hír: Arany Fahéj, Hszie Pan fiatal felesége arzénmérgezésben hirtelen meghalt. Hszie néninél viharos családi jelenet volt emiatt. A halott édesanyja, aki a halál hírére odasietett, felváltva hol Hszie nénit, hol Pao-csajt, hol Lótuszt vádolja mérgezéssel, s toruknak akart esni. Esetlen fajnő fogadott fia, aki vele volt, önhatalmúan behatolt a ház női szobáiba, széttört egy széket, és ripityára akart verni mindent. Csia Lien azonban idejében segítségükre sietett, s a dühöngő fiút embereivel ártalmatlanná tette. Az okos Pao-csajnak pedig sikerült megfontolt eljárásával rendet teremtenie a zűrzavarban. A halott szobalányát, Varangyot, ügyes kérdésekkel annyira sarokba szorította, hogy az kénytelen volt mindent bevallani.

Kiderült, hogy Arany Fahéj, aki házasságában kielégítetlen maradt, és szerelemre szomjazott, Hszie Pan unokafivére, Hszie Kuo után bomlott. Hszie Kuo azonban hideg maradt vele szemben, mert nem akart hűtlen lenni jegyeséhez, Hsziu-jenhez. De kéjsóvár lakótársnője üldözése elől alig tudott menekülni. Egy ízben Arany Fahéj már nagyon közel jutott céljához. Sikerült ajtaja előtt elcsípnie Hszie Kuót, s éppen azon volt, hogy a fiatalembert, aki már alig tanúsított ellenállást, kézen fogva húzza be magához hálószobájába, mikor nagy bosszúságára megjelent Lótusz, és megghiúsította szándékát. Emiatt halálos gyűlöletre lobbant, és bosszút esküdött Lótusz ellen.

A barátság álnok ürügyén társalkodónőnek kérte, és újra házába vette Lótuszt, akit Hszie Pan eltaszított magától, s ki azóta Pao-csajnál élt. Barátságosan bánt vele, és elaltatott benne minden gyanút. Aztán szó került a patkányok kellemetlen elszaporodásáról a konyhában és az éléskamrában, s arról, hogy elpusztításukhoz feltétlenül arzénra lesz szükség. Az arzént fajankó fogadott testvére szerezte be neki, akit újabban, a számára elérhetetlen Hszie Kuo pótlására, szeretőjéül szemelt ki magának. Ez a fiú volt a mozgatója azoknak a feltűnően gyakori látogatásoknak is, melyeket Arany Fahéj az utóbbi időben a városba kiköltözött anyjánál tett. E találkozások alkalmával megállapodtak abban is, hogyan fog Arany Fahéj megszökni anyósa házából, ahol csak fájdalomban és csalódásban van része. Előbb azonban a gyűlölt Lótuszt arzénal el akarta tenni láb alól.

Kétszer is merényletet kísérelt meg ellene, de a Gondviselés mindkét ízben megmentette Lótuszt a haláltól. Az első ízben saját kezűleg készítette el Lótusz orvosságát, abba tette a mérget, s aztán maga vitte társalkodónője betegágyához. Lótusz azonban egy ügyetlen kézmozdulattal kiborította az orvosságos csészét. Feltűnő volt, hogy a büszke, elkényeztetett Arany Fahéj saját kezűleg távolította el az eltört orvosságos csésze cserepeit és a kiömlött folyadék nyomait, ahelyett hogy ezt az alacsonyabb rendű munkát valamelyik cselédlányra bízta volna.

Másodszorra mérgezett levessel akarta véghezvinni azt, ami első ízben nem sikerült. Arany Fahéj megparancsolta Varangynak, készítsen neki és Lótusznak valami finom levest.

Varangyot bosszantotta, hogy az idegen, akit ő ki nem állhatott, éppúgy élvezhesse szakácművészetét, akárcsak úrnője. Elhatározta tehát, hogy levesét legalább jól elsózza. Odakünn a konyhában a Lótusznak szánt levescsészébe egy marék sóval többet tett a kelletténél, s hogy tálalásnál a két csészét össze ne cserélje, a Lótuszén egy kis karcólást ejtett, titkos figyelmeztetőül. A két csészét már éppen tálcára tette, hogy feltálalja, amikor Arany Fahéj kijött a konyhába, s elküldte, hogy fogadjon bérkocsit, mert anyjához akar menni.

Mire Varangy visszatért, Arany Fahéj már be is vitte a két csészét a hálósobába, ahol Lótusz betegen feküdt. Varangy ijedten vette észre, hogy úrnője, aki a sózási merényletről mit sem tudott, éppen a megjelölt csészét tette maga elé. Félt, hogy szidást kap az elsózott levesért. Úrnője mérgezési szándékáról viszont sejtelve sem volt. Felhasználta tehát az alkalmat, hogy Arany Fahéj egy pillanatra kiment a szobából, és gyorsan kicserélte a két csészét. Lótusz, aki olyan bágyadtan feküdt ott, hogy a leveshez még hozzá sem nyúlt, szemét lehunyva tartotta, s a cseréből semmit sem vett észre.

Arany Fahéj aztán újra bejött, vette csészéjét, melyet Varangy titkon kicserélt, leült Lótusz ágya szélére, majd mindkettőn kikanalazták levesüket. Kevéssel ezután Arany Fahéj kegyetlen hasfájások kínjait szenvedve meghalt. A körülmények sajátos összjátéka következtében, saját mérgező kezének esett áldozatául.

Okos vallatással Pao-csaj mindezeket a részleteket napfényre hozta. A gyilkosság gyanúja miatt előzőleg már megkötözött Lótuszt minden gyanú alól felmentették, s visszaadták szabadságát. A halott édesanyja viszont, aki addig tombolt, és gyilkosság miatti feljelentéssel fenyegette Hszie nénit, Pao-csajt és Lótuszt, most nagyon megszeppent. Egyszeribe megszűnt minden érdeklődése az ügy törvény előtti tisztázása iránt. Kölcsönösen megállapodtak abban, hogy az esetet elsimítják, s a hatóságok előtt öngyilkoságnak állítják be. Pao-csaj megfontoltágának volt tehát köszönhető, hogy a családi botrány nem vált nyilvános botrányá.

Csia Jü-cun úr, az egykori éhező diák, a maga kiválóságával és támogatói segítségével, fényes pályát futott be, és fővárosi prefektusságig vitte. Egy napon szolgálati útra

indult a városkapukon túlra. Fennhatósága alá tartozó új településeket akart megtekinteni. Útja Cssecsihszien körzeten vezetett keresztül, s itt egy sebes folyású vízen kellett átkelnie. Minthogy nagy kísérettel utazott, a révnél hosszabb ideig várakoznia kellett. Jü-cun úr felhasználta az alkalmat, tett egy kis sétát, és körülnézett a környéken. A legközelebbi falu mellett régi, elhagyott templomot fedezett fel. A vörösre meszelt falak festőien kandikáltak ki egy ősrégi mandulafenyő liget fái közül. Jü-cun úr kiszállt a gyaloghintóból, s lépéseit a templomkapu felé irányította. Odabenn omladozó csarnokokat látott megrepedezett oszlopokkal, ferde falakkal, félrecsúszott tetőzettel, színeit vesztett istenszobrokkal, melyeknek arany bevonata legnagyobbbrészt lehámolt már. Egy helyen kettétört emlékoszlop csonkja meredezett, elmosódott, alig olvasható felirattal. A templomterület hátsó részében Jü-cun úr nádból és kákából font gyékénykunyhóra bukkant, mely egy kékeszöld ciprus törzséhez támaszkodott. A kunyhó nyitva állott. Benne egy öreg remetét látott, maga alá húzott lábakkal és lehunytt szemekkel kuporogva ájtatossági gyékényén, a szent elrívülés állapotában. Jü-cun úrnak úgy rémlett, mintha az öreg arcát valahol és valamikor már látta volna.

— Hé, szent öreg! — kiáltott, közelebb lépve hozzá.

— Mi az, uram? — kérdezte az öreg, szemét kissé felnyitva, merev arcát bágyadt mosolyra kényszerítve.

— Szolgálati úton vagyok és véletlenül jöttem erre. Látom rajtad, igen mélyen behatoltál a magasabb rendű élet titkaiba, s szívesen húznék egy kis hasznot bölcs oktatásodból.

— Jövetelünk és menetelünk, minden a maga helyén és idejében történik — hangzott a remete homályos felelete.

Jü-cun úr udvariasan meghajolt, s kérdésekkel folytatta: hogyan jutott ahhoz, hogy ezen a névtelen, elhagyott helyen üsse feltanyáját, miért nem választott szent elmélyülésének inkább valami híres hegyi templomot — ilyen és ehhez hasonló kérdéseket tett fel.

— Meg lehet élni uborkaindából font egyszerű kunyhóban is. Minek ahhoz a híres hegy? Mire jó az esztelen törekvés a magasabb után? Nem tartozom azok közé, akik alig várják már, hogy „a rejtett drágakő értéke elragadtassa a világot“, és „a dobozkában heverő hajtú szárnyakra kelve röppenjen a menyasszony fejére“.

Jü-cun egyszeriben tudta, hányadán áll. Szavait, melyeket egykor mint szegény diák, az Uborkatemplom magános cellájában formált rimes versekké, ki más idézhette volna, mint Si-jin? Semmi kétség, Si-jinnel áll szemben, ifjúkori jótevőjével. Még egyszer figyelmesen szemügyre vette. Csodálatos, milyen kevéssé változtak meg arcvonásai azóta!

— Nem te vagy Si-jin mester? — kérdezte, miután kísérőit ótvatosan kissé odább küldte. Nem akarta ugyanis, hogy értesüljenek alacsony sorban eltelt múltjáról.

— Látszat a lét, és lét a látszat — hangzott az öreg mosolygó válasza.

Jü-cun még mélyebben meghajolt, mint az imént. A csia szó, amely „látszat“-ot jelent, ugyanúgy hangzott, mint családi neve, a Csia. Nyilván azt akarta értésére adni az öreg, hogy ő is felismerte. Most tehát Jü-cunnak végre alkalma nyílt leróni jótevője iránti háláját, ezt a régóta kiegyenlítettlen adósságot.

— Annak idején a te jóságod tette lehetővé számomra, hogy továbbutazzam a főváros felé. A te segítségével kaptam helyet az államkocsiban, jutottam hivatalhoz és méltósághoz. Csak később értesültem lelked ébredéséről, hallottam, hogy a köznapok poros lapályairól fényes szellemi magasságokba emelkedtél. Hosszan és eredménytelenül kutattam utánad. Boldog vagyok, hogy végre ma megint találkozom veled. Remélheti-e az együgyű tanítvány, hogy az érdemdús szent ember kitünteti őt szíves társaságának kegyével? Nem messze innét, a fővárosban lakom, és boldog lennék, ha életem végéig vendégemként tisztelhetnék, s éjjel-nappal leshetném fennkölt tanításodat.

A remete felállott, s udvarias meghajlással fejezte ki köszönetét.

— Törekvéseim nem terjednek túl ennek az egyszerű kis kerek ajtatossági gyékénynek határán — mondta. — Semmi egyébről, ami még az ég és a föld között van, nem tudok. Ezért beszéded értelme rejtte marad előttem.

Azzal leült, hogy újra szent elmelkedésbe merüljön.

Jü-cun határozatlan volt. Si-jin-e valóban, vagy mégsem ő? Arcából és az idézett szavakból ítélve, ő az. Az akkori idők s a mai nap közt tizenkilenc hosszú év terül el. Milyen csodálatosan változatlanok maradtak arcvonásai! Ezt min-

den bizonyos a szentség gyakorlásának életet meghosszabbító hatása teszi. De mennyire elfordult a világtól! A jó és gondtalan élet kilátása láthatólag semmi benyomást nem tesz rá. Volna-e még értelme személyes családi viszonyokat hozni szóba, elmesélni neki, mi lett feleségéből és lányából, Lótusból? Még egyszer mindenestre meg akarta próbálni a dolgot.

— A szent mester bizonyára nem akarja bolygatni a múltat. De csekély tanítványának annyi minden nyomja még a szívére, amit szeretne szóba hozni...

Folytatni akarta, de kísérői odajöttek hozzá, s figyelmeztették, hogy ideje lesz átkelni a réven, különben még a pihe-nőhely elérése előtt utoléri őket az éjszaka.

— Ne tétovázz, uram! — figyelmeztette a remete is. — Bizonyos, hogy még találkozunk. Egy napon várlak majd a révnél.

Így szólt, s lehunyta szemét, hogy újból elrívüljön. Jü-cun elbúcsúzott tőle, s visszatért kíséretéhez a folyópartra.

Már éppen át akart kelni, amikor sebesen futva érkezett egyik kísérője, aki vele volt a templomban, de elkésett, mert fájt a hasa. Most azt jelentette, hogy a templom, amelyet Jü-cun az imént megtekintett, lángokban áll. Jü-cun megfordította a fejét, s valóban, a templom irányában tűznyelvek vörös fényét látta, meg egy hatalmas füstfelhőt, mely elsötétítette a hanyatló napot. Csodálkozott, hogyan is támadhatott tűzvész olyan rövid idő alatt, míg a templomot elhagyta, s aggódva merült fel benne a kérdés, hogy vajon öreg barátja, Si-jin, a tűzben lelte-e halálát, vagy pedig még életben van. Már éppen vissza akart fordulni, hogy maga kutasson az öreg után; csak hogy akkor aznap már nem kelhetett volna át a réven, és az éjszaka leszálta előtt nem érhetne volna el a várost.

— Láttál-e a templomból előjönni egy öreg remetét? — fordult a hírhozóhoz. Az nemet intett.

— Akkor maradj itt, s ha a tűz kialudt, kutasd át a leégett részt, nyomát találod-e az öregnek. Töltsd az éjszakát a legközelebbi falusi fogadóban, s gyere holnap utánam!

Amikor Jü-cun másnap a városkapun át bevonult, gyaloghintójából hangos civakodásra lett figyelmes, mely a menet éléről hallatszott el egészen a hintójáig. Előfutárai ugyanis útközben összeakaszkoztak valakivel. Kérdésére jelen-

tették neki, hogy egy kötekedő részeg került a menet útjába, s nem akart kitérni, sőt merő izgágaságból keresztbe feküdt az úton. Ugyanakkor a tiszteletlen gonosztevőt odahurcolták a gyaloghintó ajtajához.

— Te nem tudod, hogy városi prefektusodnak köteles vagy utat engedni, ha az közeledik? Hogy merészelted elzárni az utat? — ripakodott rá Jü-cun a férjira.

— Na és! Talán csak szabad a pénzemért egy kicsit leinnom magamat, s részegségemben az útra feküdnöm? Azonkívül az út nem is a tiéd, hanem a császáré, úgyhogy te, nagy jó uram, nem szólhatsz ebbe bele — hangzott a szemtelen válasz.

— Pimasz fajankó! Kérdezzétek meg, mi a neve! — fortyant fel Jü-cun.

— Ni vagyok, akit Iszákos Gyémántnak is neveznek, mert szeretek jókat inni, s mert olyan kemény tudok lenni, mint a gyémánt, ha adósságok behajtásáról van szó — szolt a korhely éneklő, részeg hangon.

— Úgy? Hát akkor mindjárt meglátjuk, milyen is az ő gyémántkeménysége. Üssétek! — parancsolt rá embereire a felbőszült Jü-cun. Erre azok földre teperték a részeget, s néhány erős ostorcsapást mértek rá. Hála a fájdalmas gyógyeljárásnak, ki is józanodott gyorsan, és megszépelve könyörgött kegyelemért.

— S még az ilyen nevezi magát gyémántnak! Egypár szelíd ostorcsapásra már meglágyul! — gúnyolódott gyaloghintójából Jü-cun. — Hiszen még nem is kaptál igazi verést. Azt majd csak a jamenben, a kihallgatás során kapod meg! Kötözzétek meg! — parancsolta szolgálainak, s a városzerte ismert uzsorásnak, akárhogy kapálózott és kiabált is, bizony el kellett túrnie, hogy megkötözzék, s a tömeg kárörvendő pillantásai és megjegyzései kíséretében azon nyomban a menettel a prefektúrára cipeljék.

Letartóztatásának hírét az utca továbbvitte házába, feleségének és lányának a fülébe. Amikor este valóban nem jött haza, felesége elküldte lányát, hogy járja sorra az összes játékbarlangokat és lebujszókat, amelyekben meg szokott fordulni, s keresse meg. De a lány hiába kereste, s mindennütt megerősítették letartóztatásának hírét. Lánya a végén sírni kezdett tanácstalanságában; erre vigasztalni kezdték s így szoltak hozzá:

— Nem kell kétségbeesned. Hiszen a prefektus a Csia családdhoz tartozik, s egy fiatal Csia szomszédja és jó barátja apádnak. Sürgősen keresd fel anyáddal együtt, s kérd meg, szójjon egy jó szót rokonságánál apád érdekében, és eszközölje ki szabadon bocsátását.

A Ni lány valóban emlékezett rá, hogy tőszomszédjukban valami Csia Jün nevű fiatalember lakik, aki apjával barátságban volt. Hazasietett, s anyjával kettesben még aznap este felkeresték szomszédjukat. Otthon találták. Csia Jün udvariasan hellyel kínálta őket, édesanyjával teát szolgáltatott fel nekik, és meghallgatta történetüket. Amikor bevégezték, fontoskodva és nagyszájúan jelentette ki, hogy kész örömmel teljesíti kérésüket, s hogy a nyugati palotában csak egy szót kell szólnia, és a letartóztatottat máris szabadon bocsátják, a prefektus ugyanis még régebről lekötelezettje a nyugati palota egyik idősebb családfőjének, Cseng úrnak.

Anya és lánya nagy örömmel ment el másnap a prefektúrára, s megvitték a vigasztaló hirt a letartóztatott családfőnek: nem kell aggódnia, mert barátja és szomszédja, a fiatal Csia Jün úr megígérte, hogy eljár szabadonbocsátása érdekében. Ni uzsorás örömmel hallotta ezt, s bizakodva várta, hogy hamarosan szabadon bocsátják.

Meg kell jegyeznünk, hogy Csia Jün ismételten hiába igyekezett a hatalmas Főnix asszony kezét ajándékokkal megvásárolni, mert Főnix asszony ezeket semmibe vette. Ettől kezdve tehát csak igen ritkán és nem szívesen ment a Jung-kuo palotába. Az a kellemetlen érzése volt, hogy a gazdag család mint szegény rokont nem veszi emberszámba, és éppen csak megtűri.

Nos, a Jung-kuo palota portásainak szokásuk volt az érkezőkkel aszerint bánni, hogy a palota urasága mennyire becsüli őket. Ha tisztelt és szívesen látott vendégről volt szó, akkor siettek a bejelentésével és bebocsátásával. Ha azonban kevésbé fontos emberek voltak, akkor sok időbe tellett, amíg csak egy lépést is tettek értük, akár a családhoz tartoztak, akár nem.

Amikor tehát ma védenca, Ni ügyében Csia Jün jelentkezett a Jung-kuo palota főkapujánál, s bebocsáttatását kérte, mondván, hogy bácsiját, Csia Lient köszönteni akarja, morgó hangon azt válaszolták neki, hogy a fiatalúr, Csia

Lien nincs odahaza, de ha van ideje és kedve, megvárhatja. Csia Jün tudta, hogyan kell ezt a kifogást értenie; várhatott volna, amíg el nem unja.

Még sokkal kilátástalanabbnak érezte, hogy Főnix asszony vagy Pao-jü után érdeklődjék, hiszen ezek még sokkal kevésbé kedvelték őt, mint Csia Lien. Dolgavégezetlenül ment tehát haza. Ni mama és lánya azonban addig kérlelték, amíg elszánta magát egy második próbálkozásra is. Ezúttal hátulról igyekezett bejutni, a parkon keresztül, de a hátsó parkkaput várakozása ellenére zárva és bereteszelve találta.

Kedveszegetten és lehajtott fejjel indult haza. Eszébe jutott, milyen nemeslelkűen segített rajta Ni szomszéd annak idején, amikor fűszerekre kért tőle pénzt, s hogy az ő segítsége révén szerencsésen el is nyerte a kertészeti megbízatást Főnix asszonytól. Milyen szívesen tett volna most neki viszontszolgáltatást! Hogyan kerüljön most Ni asszonynak és lányának szeme elé, akik számítottak rá? De hát megmondhatta-e nekik az igazságot? Megmondhatta-e nekik, hogy a kemény szívű Főnix asszony kerüli őt, a szegény unokaöccsöt, s bezárta előle a nyugati palota kapuit, hogy a közös őstől reájuk maradt családi vagyont inkább kiadta uzorakamatra vadidegeneknek, semmint hogy szegény családtagokat segíelyezze vele? Erről nem beszélhetett, különben nemcsak ő veszített volna el a szomszédság előtt becsületét s hitelét, hanem az egész Csia család tekintélyét veszélyeztette volna.

— Fáradozásom hiábavaló volt. Sürgetésemre tettek ugyan lépéseket a nyugati palotából a prefektusnál, az azonban kérlelhetetlen maradt — füllentette, amikor visszaérkezett. — De próbáljatok talán szerencsét Lung Ce-hszing régiségkereskedőnél. Ő rokonságban van a nyugati palota udvarmesterével, Csou Zsujjal, s még regebről jól ismeri a prefektust.

— Ha az uraság sem tudott érdekünkben semmit sem tenni, a szolgaszemélyzet még kevésbé tud — vélte csalódottan Ni mama és lánya.

— Rosszul tudjátok. Manapság a szolgaszemélyzet bizonyos esetekben többet ér a család rokonságánál is — szaladt ki Csia Jün száján, s rosszkedvűen fordult el tőlük. A két nőnek még várnia kellett egy-két napot, míg családfenn-

tartóját visszakapta. Az öreg Ni egyébként elég szerencsésen megúszta egy kis botozással. Felesége és lánya beszámoltak neki hazatérésekor Csia Jün hiábavaló próbálkozásairól, de úgy forgatták a dolgot, mintha Csia Jün rosszakaratból nem is tett volna elegendő erőfeszítést az érdekében.

— Micsoda! Na megálljatok, azzal a hálátlan csirkefogóval még számolok! — fortyant fel Ni uzsorás, aki szabadon bocsáttatása örömeire mindjárt be is rúgott. — Hát amikor a betevő falatja is hiányzott, nem segitettem-e hozzá pénzzemmel egy zsíros megbízatáshoz a nyugati palotában? Most pedig, amikor én magam voltam pácban, cserbenhagyott! Na megálljatok, ha majd Ni, az Iszákos Gyémánt kitérja a száját, és lármát csap, lesz a keleti és nyugati palota urainak nemulass!

— Csitt! Nem volt még elég a verésből, amit kaptál? Már megint romlásba akarod dönteni magadat a részeg nyelvvel? — csillapította a felesége.

— Eh! Én ugyan nem félek! Amíg a dutyiban ültem, összebarátkoztam néhány talpraesett bajtárssal, a fülembe jutott egy és más erről a finom kis Csia családról, hogy ezek micsoda embernyúzó, mennyire kiszípolozzák vidéken a szegény földművesnépet, hogyan fosztják meg embertársaikat csalással vagy onoktól és asszonyaiktól, és hogyan kergetik őket a halálba! Családjuk egyik-másik tagját már lefűlelték. Szégyenletes tetteik miatt itt a fővárosban fognak nemsokára ítéletet mondani felettük. De ezek a finom uraságok maguk is odaválók a bíró széke elé! No, majd megismernek ők még engem, Nit, az Iszákos Gyémántot!

— Ugyan hallgass már, és fekjüdj le aludni! — szakította félbe a felesége. — Nem tudod, mit beszélsz, olyan részeg vagy. Más embereket csalással megfosztani asszonyuktól? Ostoba beszéd!

— Ti, asszonyok, nem láttok tovább az ajtófélfánál! Mit tudtok ti arról, mi történik odakünn a világban? Két évvel ezelőtt a játékasztalnál megismerkedtem egy Csang nevű fiatalemberrel. Ő mesélte nekem ezeket. Ő volt az, akit a keleti és nyugati palota nemes urai menyasszonyától, egy bizonyos Ju lánytól csalással megfosztottak. Csak tudnám, hol bujkál most a fiatal Csang! Majd megtanítom én őt, hogyan kell a díszes társaság ellen fellépnie. Térden fog csúszni

előttem az egész banda! De ez nem a ti dolgotok, asszonyok. Majd én elintézem!

Végigfeküdt az ágyán, egy ideig mormogott még magában valamit, aztán elaludt.

Visszatérve szolgálati útjáról, Jü-cun beszámolt feleségének arról, milyen csodálatos módon találkozott a városon kívül egy omladozó templomban korábbi jótevőjével, Si-jinnel, kinek már hosszú évek óta nyoma veszett. Nagyrabecsült olvasóim talán emlékeznek még rá, hogy felesége, Barackvirág, valaha Si-jin szolgálója volt. Barackvirágot mélyen megindította Jü-cun elbeszélése, s szemrehányásokat tett férjének, hogy nem tért vissza az égő templomhoz, és nem győződött meg személyesen róla, vajon életben maradt-e Si-jin.

— Ó, emiatt ne aggódj! Ő természetfeletti erővel rendelkezik, a tűz nem árthat neki — vigasztalta az asszonyt. — Egyébként [velünk, e profán világ gyermekeivel nem akar együtt élni...

Folytatni akarta, ekkor azonban jelentették, hogy megérkezett kísérelője, akit útközben az égő templomnál hátrahagyott. Jü-cun kiment, és meghallgatta emberének jelentését.

— Amint nekem parancsoltad, uram, visszatértem az égő templomhoz, s a lángokkal dacolva, mindenütt kutattam az öreg remete után, de nyomát se találtam — jelentette a hírnök. — A hely, ahol kunyhója állott, legnagyobbbrészt a lángok martalékává lett, de ájtatossági gyékénye és alamizsnás csészéje megvolt még, láthatóan sértetlenül. Az omladékot és hamut az egész környéken feltúrtam, csontjait keresve, de egyetlen csontot sem tudtam felfedezni. Számolva azzal, hogy szavaimnak esetleg nem adsz hitelt, el akartam hozni ájtatossági gyékényét és alamizsnás csészéjét. Amikor azonban hozzájuk nyúltam, ujjaim között szétporladtak, és hamuvá váltak.

Jü-cun most már teljesen meg volt győződve róla: Si-jin természetfeletti erővel rendelkezik, és mint szellem, bizonyára sértetlenül menekült a lángokból. Visszatért feleségéhez, s azzal nyugtatta meg, hogy nem lehetett Si-jinnek nyomára bukkanni, tehát a templomot nyilván még a tűz kitörése előtt elhagyta.

NEGYVENHETEDIK FEJEZET

A boldogtalan szerelemben régi érzelmek kavarnak fel. A pénzügyi hatóságok poroszlói birtokukba veszik a nyugati palotát

Izzadtan és lihegve jött ki Cseng úr a kihallgatási csarnokból.

Közvetlenül hintójából szólították oda. Meg kellett hallgatnia a „Legfelsőbb“ szidását, s végre kellett hajtania bűnbánó leborulását.

— Ördög és pokol! — tört fel belőle, amikor odalépett méltóságviselő barátainak és hivatali kollégáinak csoportjához. Ezek az előcsarnokban várakozással telve tódultak köréje, s a kihallgatás lefolyására vonatkozó kérdésekkel halmozták el. Nos, ami saját személyét illeti, a rettegett engesztelő kihallgatás szerencsére még tűrhetően zajlott le. De a „Legfelsőbb“ igen különös kérdéseket tett fel arra vonatkozólag is, hogy milyen rokoni kapcsolatban állnak ők a Csia név más tulajdonosaival, akik valahol távoli tartományokban viselnek hivatalt, s újabban ugyancsak mindenféle pácokba keveredtek. Cseng úrnak az a kényelmetlen érzése támadt, hogy az egész Csia család felett fenyegető zivatar van kitörőben.

Barátai és kollégái igyekeztek aggodalmait eloszlatni, s szerencsekívánataikat fejezték ki a munkaügyi minisztériumban betöltendő kellemes, nyugodt posztjához, ahol nem lesz olyan bajoknak kitéve, mint eddig, tartományi gabonakincstárosi állásában. Bátyját, Sö herceget is becsületes és minden kifogás felett álló embernek ismerik. Ugyanakkor azonban óvatosan azt is értésére adták, hogy tanácsos lenne talán kissé vigyázni különböző unokaöccseire, különösen a keleti palotabeli Csen hercegre. Erről az unokaöccséről mindenféle kedvezőtlen mendemonda járja, s úgy látszik, bizonyos magas miniszteriális és eunuchkörökben valami kis bosszúság tapasztalható irányában. Nem a legtisztább öröm érzései töltötték be tehát Cseng urat, amikor a kihallgatás után a nyugati palotába bevonult, és a család tagjainak ünnepélyes köszöntését fogadta.

Mindazonáltal a viszontlátás öröme néhány órára feledtette vele titkos aggodalmait, különösen fiának, Pao-jünek külsőleges jóléte, Pao-jü fiatal feleségének, Pao-csajnak viruló szépsége és egészsége — Cseng úr úgy találta, hogy Pao-csaj megjelenése még daliásabbá és teltebbé lett, mint azelőtt volt —, valamint dédunokájának, Csia Lannak szerencsés fejlődése.

— Valaki még hiányzik — jutott egyszerre eszébe, amikor a női rokonság üdvözlésén túljutott. Felesége megértette, hogy Kék Drágakőre gondol. A lány szomorú haláláról levélben még nem értesítették.

— Lin nővérünk beteg — füllentette Cseng asszony. A viszontlátás első örömét nem akarta gyász hírral megrontani. E kijelentés elhangzásakor Pao-jü is jelen volt, s úgy érezte, hogy szívét török hasogatják. A tiszteletérzés azonban azt parancsolta, hogy fájdalmát rejtse el, Cseng asszony csak később merte Kék Drágakő halálát megemlíteni, amikor már túl voltak a megérkezés örömeire rendezett közös étkezésen, s férjével magára maradván, az időközben történt különböző családi ügyeket beszélték meg. Cseng urat nagyon megdöbbenetette a dolog, s mély és szomorú gondolkodásba merült. Cseng asszony is ellágyult, s csak egy szobalány figyelmeztetésére nyerte vissza önuralmát. Ekkor aztán a beszélgetést más témára terelte, mely alkalmas volt arra, hogy férjét újra jókedvre hangolja.

Másnap reggel Cseng úr, amint a szokás megkívánja, a férfi családtagokkal együtt felkereste az ősök templomát, hogy jelentse az ősök szellemeinek szerencsés hazatértét, s ünnepélyes áldozattal köszönje meg nekik az oltalmat, melyben részesítették. A szertartás lezajlása után félrevonta két unokaöccsét, Csen herceget és Csia Lient, s komoly, nyomatékos szavakkal beszélt a lelkükre. Kinn a városban kedvezőtlen módon beszélnek róluk — mondotta —, a jövőben vigyázzanak jobban magukra; hiszen nem gyerekek már. Zavaruk és az a megszeppent si, amellyel javulást fogadtak, arról tanúskodott, hogy lelkiismeretük nem éppen a legjobb. A viszontlátási ünnepségeket a nyugati palota egész férfi és női személyzetének elvonulása és üdvözlő leborulása zárta le.

Pao-jü lelkét egyre csak az foglalkoztatta, hogy amikor Cseng úr Kék Drágakő után érdeklődött, anyja csupán be-

tegnak, nem pedig halottnak mondta a lányt. Fájdalmas emlék támadt benne, s egész nap nem hagyott neki nyugtot többé. Kényszerítő belső vágyat érzett, hogy zavartalanul beszélgethessen Kakukk-kal, Kék Drágakő bizalmas társnőjével. Kakukkot időközben Pao-csaj vette szolgálatába, aki nagyra becsülte; de Pao-jü csak ritkán láthatta: Kakukk valószínűleg szándékosan kerülte őt. Amikor ezen az estén lakásába visszatért, nem Pao-csajt kereste fel, mint szokta, hanem szomorú hangulatban egyedül üldögélt tanulószobájában. Pao-csaj Gyöngyszemmel teát küldetett át, s bátorító szavakat is üzent neki. Azt hitte, a közelgő atyai vizsga kilátása nyomasztja. — Egyébként ideje már aludni menni — üzenté. Pao-jü úgy is tett, mintha feleségének feltételezése igaz volna.

— Persze, eredjetek csak aludni! Én még fenn maradnék egy ideig, hogy összeszedjem gondolataimat — szólt Gyöngyszemnek. — Emlékezőtehetségem már nem olyan jó, mint régen, nem szeretném magamat lejáratni apám előtt. Gyöngyszem maradjon egy kicsit még velem! A többiek csak feküdjenek le!

Pao-csaj úgy tett, ahogy Pao-jü kívánta, s nélküle és Gyöngyszem nélkül kereste fel hálószobáját.

— Ugyan küldd már át nekem Kakukkot! — kérte Pao-jü Gyöngyszemet halkán. — Feltétlenül szeretnék vele beszélni.

— Ó, hát mi azt hittük, a közeli vizsga miatt akarod összeszedni gondolataidat! Tehát csak beszélgetni akarsz! Nappal nem tudnád ezt elintézni?

— Ki tudja, mikor jutok hozzá, tekintve, hogy apám visszajött. Ma este épp jó volna. Tedd meg nekem, hozd át gyorsan!

— Ó csak a feleségednek engedelmeskedik.

— Lehetetlen, hogy Pao-csajon keresztül hívassam ide.

— Miért?

— Pao-csaj megkérdezné, mit akarok tőle. Pedig éppen a másik miatt, Kék Drágakő miatt akarok Kakukk-kal beszélni. Tudom, Kakukk azt hiszi rólam, hogy hűtlen vagyok, s ezért fordul el tőlem. Meg kell végre győznöm igazi érzületemről.

Pao-csaj hálószobája felé mutatott.

— Kakukknak meg kell végre tudnia, hogy azt ott tulajdonképpen egyáltalán nem akartam. Nem én, az öreg tajtaj és a többiek hibásak abban, hogy Kék Drágakőnek halálra kellett emésztenie magát. Mindezt szeretném Kakukknak megmagyarázni, mert nem akarom, hogy ő is, akárcsak Kék Drágakő, szívében irántam igazságtalan haragot táplálva menjen át a másvilágra. Hogy Kék Drágakő így halt meg, azt tudom Tavasz Virulásától. Te szeretetlennek és hűtlennek tartasz? Eddig talán nem tudtad, de hát ma megmondhatom neked: amikor Tarka Felhő meghalt, a vízirózsás tónál ünnepélyes áldozatot mutattam be az emlékére, s halotti himnuszt intéztém hozzá. Pedig hát Tarka Felhő csak szolgálta volt! Vajon Kék Drágakő nem érdemli-e meg annál inkább, hogy méltó halott-tiszteletben részesítsük?

— Ez a te dolgod. Mi közünk nekünk ehhez? — felelte Gyöngyszem hidegen.

— Régóta tervezem már, hogy halotti himnuszt írok hozzá. Amióta azonban utolsó betegségemből felépültem, szellemem sajátságosan tompa. Valaki máshoz persze jólrosszul összeírhattam volna valamit. De ha Kék Drágakő tiszteletére írunk himnuszt, minden szót gondosan meg kell fontolnunk. Arra akartam kérni Kakukkot, segítsen ebben egy kicsit. Ő pontosabban emlékszik, mi történt az utolsó időkben Kék Drágakő körül. Miért halt meg olyan hirtelen? Hiszen azelőtt már hosszabb ideig jól érezte magát, és vidám volt. Miért nem találkozhattunk mi egymással azokban a napokban? S ha még az utolsó pillanatban is reám gondolt, miért égette el mégis versvázlatait a halála előtt, és miért nem hagyott nekem semmi emléket? Megannyi rejtvény, melyet nem tudok megoldani. És miért tűnteti el előlem Paocsaj azokat az emléktárgyakat, amelyeket régebben Kék Drágakőtől csaltam ki?

— Nem akarja, hogy látásuk régi sebet tépjen föl benned. Akarsz még tudni valamit?

— Mit jelenthetett az a titokzatos muzsika, amikor meghalt? Talán nem is emberként halt meg, hanem mint szellem, csak tovaszállt? Koporsóját láttam ugyan, de le volt zárva. Talán üres volt?

— Milyen bolondos ötleteid vannak. Komolyan hiszed, hogy csak odatesznek egy üres koporsót, s halottnak mondanak valakit, aki nem halt meg? Ostobaság.

— Nem tudom, miért volna ostobaság. A szellemek láthatatlanokká válhatnak. Légy szíves, hozd ide Kakukkot!

— Ma már késő van. Előbb még fel kell őt készítenem rá. Ki tudja, hajlandó-e minden további nélkül szóba állni veled. Legjobb lesz, ha bevárjuk, amíg egyszer feleséged az öreg taj-tajnál lesz odaát, mondjuk holnap vagy holnapután.

— Jól van, de ne felejtsd el! Nem is sejtöd, milyen fontos nekem egy ilyen beszélgetés Kakukk-kal.

Ekkor megjelent Pézsma, Pao-csaj megbízásából, s arra emlékeztette Pao-jüt, hogy már jóval elmúlt éjfél. Jó lenne, ha lefeküdnék.

— Szörnyen izgalmas lehetett ez a beszélgetés, ha teljesen megfeledkeztek miatta az időről! — jegyezte meg célzatosan, Gyöngyszemhez intézve szavait.

— Az is volt. De hát holnap is van még nap — felelte Gyöngyszem hidegen.

— Holnap tehát ne felejtsd el! — súgta Pao-jü még egyszer Gyöngyszem fülébe.

— Ejnye, miféle titkaitok vannak! Ne javasoljam a naj-najnak, hogy hagyjon téged Gyöngyszemnél aludni? Akkor alaposan megbeszélhettek egymással mindent.

— Ne próbálj fecsegni! — mondta Gyöngyszem, majd szemrehányóan fordult Pao-jühöz: — Így hozod hírbe az embert! — aztán betuszkolta Pao-jüt Pao-csaj hálószobájába.

Cseng úrnak nem nagyon volt kedve ünnepelgetéshez. De engedett barátai és ismerősei unszolásának, s rászánta magát, hogy a hazatérése utáni második napon nagy lakomát rendezzen. Az ünnepi zenét azonban, valamint a színelőadást, amellyel üdvözölni akarták, köszönettel elhárította magától. Míg a vidám lakomázás folyt, a Jung-kuo palotába különös és kéretlen látogatók állítottak be.

— Csao pénzügyminiszter van itt egy csomó hivatalnokával, és tiszteletét akarja tenni — jelentette Laj-vang udvarmester izgatottan. — Minden formaságot félretéve, név-

jegy leadása nélkül jött be a főkapun, s már útban is van az ünnepi csarnok felé.

Cseng úr megdöbbsent, s azon gondolkozott, mi lehet a személyileg tőle nagyon távol álló pénzügyminiszter ilyen hirtelen látogatásának indoka, és hogy vajon kötelessége-e őt meghívni az ünnepi lakomához. Közben azonban újabb jelentés is érkezett, közölve, hogy a miniszter már áthaladt a második kapun, és azonnal itt lesz.

Cseng úr kötelességtudóan rohant üdvözlésére. S már látta is, hogy hat ember kíséretében, mellözve minden formaságot és köszöntést, gúnyos mosollyal arcán, egyenesen a főcsarnok felé tart. Ez nem magánlátogatásnak, inkább szolgálati eljárásnak látszott! Megjelenése azonnal elnémította a vidám lakoma zaját. Mindenki felállt, mereven és tisztelettudóan meghajolt, s a vendégek fele sorra-rendre kiosont a csarnokból. Cseng úr felszólította a még mindig hallgatag és gúnyosan mosolygó Csao urat, hogy foglaljon helyet, s éppen valami jelentéktelen bevezető beszélgetésbe kezdett az időjárásról, amikor újabb meglepő jelentés érkezett:

— A Keleti Kiegyezés Császári Hercege közeleg!

Cseng úr kirohant az újabb magas látogató elé, s tisztelettudóan térdelt le előtte. A herceg barátságosan felsegítette.

— Természetesen nem rontottam volna be, ennyire félretolva minden formaságot, ha nem lenne rá különleges okom — mondta komolyan, de nyájasan. — Az a feladatom, hogy közöljek egy császári rendeletet Ső herceggel. A tiszteletreméltó barátok és vendégek legyenek szívesek előzőleg távozni. A rendelet csak a nyugati palota lakóinak szól.

— Fenséged kétségkívül jót akar. Hogy azonban meg ne nehezítsem a császári herceg feladatát, aki a keleti palotában hajtja végre a császár akaratát, én már valamennyi kijáratot lezárattam embereimmel — vetette ellene Csao úr.

— Rendben van. Küldj az urakkal néhányat embereid közül, hadd távozzanak akadálytalanul! — döntött mosolygva a császári herceg.

Mint valami füstfelhő, úgy tódultak ki onnét az ijedt barátok és vendégek. Csak Ső herceg, Cseng úr és a férfikíséret maradt vissza a csarnokban, reszketve és falfehér arccal. Közben számtalan egyenruhás finánc nyomult be a palo-

tába. Megszállták az összes épületeket, lezárták az összes kapukat. A bennlakók közül senkinek sem szabadott a helyéről mozdulni. Amikor Csao úr bejelentette, hogy a megszállás és lezárás befejeződött, a Keleti Kiegyezés Császári Hercege hozzákezdett a császári rendelet ünnepélyes kihirdetéséhez. Az udvaron, a csarnok bejáratához vezető lépcsők alatt, hason fekve, alázatosan hallgatta végig Sö herceg és a család valamennyi tagja azt, amit fentről, a lépcső tetejéről, a császári herceg a „Legfelsőbb“ nevében felolvasott. Sö herceg törvénytelen üzemeket folytatott tartományi hivatalnokokkal, s az államhatalommal visszaélve, erőszakot alkalmazott gyengébbek ellen. Ezzel eljátszotta a császári kegyet, melyben dicső ősei miatt részesült, s büntetésből elveszti hercegi címét és a vele kapcsolatos előjogokat. A császári herceg azt a megbízást kapja, hogy a pénzügyminiszterrel együttműködve, személyét őrizetbe vegye, és vagyonát lefoglalja.

— Tartóztassatok le Csia Söt! — mennydörgött oda embereinek a felolvasás befejezése után ügybuzgón a pénzügyi hatalmasság.

Ezután megindulhatott a házkutatás és foglalás. A poroszlókat és fogdmegeket, akik csak úgy égtek a vadászszenvédelemtől, s a kövér zsákmánynak előre örülve, kezüket dörzsölték, csoportokra osztva szabadították az egyes lakóhelyekre. Némi nézeteltérés adódott a császári herceg — aki a rendszabályokat enyhíteni igyekezett, s azokat csak Sö herceg lakóterületére akarta korlátozni — és a miniszter között, aki kíméletlenül ki akarta azokat terjeszteni az egész palotára. Főleg Főnix asszony lakóterületével voltak szándékai, mivel tudta, hogy onnan lehet majd a legtöbbet elvinni.

— De vigyázz, hogy embereid ne járjanak el túlságosan durván és féktelenül, s legalább arra hagyjatok időt a hölgyeknek, hogy visszavonuljanak! — figyelmeztette a minisztert a császári herceg. Egy idő múlva jelentették neki, hogy egy csomó ruhát és tárgyat találtak, melyek a császári palotából származnak, s melyek használata közönséges halandók számára tilos. Később pedig közölték, hogy Főnix asszony lakóterületén két ládát foglaltak le, teli adósságlevelekkel, melyekből kiderült, hogy Főnix asszony törvénytelen uzorakamatra adott pénzkölcsönöket.

— Tehát uzsoráztak is! Ez a banda nem érdemel kíméletet! Csak keményen, foglaljatok le mindent! — uszította embereit a pénzügyi hatalmasság, s a császári hercegtől felhatalmazást kért magának még élesebb és kíméletlenebb eljárásra. Úgy érezte, diadalmaskodott, amikor titkos ellenfelét rögtön ezután elszólították, hogy fogadja odakint az Északi Csend Császári Herceget, aki újabb császári rendelettel a zsebében jött át a keleti palotából. Megszabadulva az oldalára rendelt császári herceg terhes felügyeletétől, csak most fog annak rendje-módja szerint akadálytalanul intézkedni, megmutatva hatalmát, gondolta magában a tettekre szomjazó Csao úr. Diadalma azonban rövid ideig tartott. Az újabb rendelet, melyet az Északi Csend Császári Hercege a fogadócsarnokban rögtön ezután kihirdetett, határozottan kimondotta, hogy a pénzügyminiszter illetékessége csupán a Sö herceg elleni eljárásra terjed ki, a nyugati palota egyéb lakóival szemben teendő intézkedések kérdésében pedig csupán a Keleti Kiegyezés Császári Hercege dönthet. A császári herceg, aki ezt a rendelkezést a legnagyobb sietséggel és titokban eszközölte ki, elégtétellel vette azt tudomásul, s örült, hogy a dühöngő Csao urat most már kizárhatja a további intézkedésekből. Kijelentette neki, hogy megbízatását teljesítette, s útjára bocsátotta azzal az utasítással, hogy a letartóztatott Sö herceget adassa át a rendőrprefektúrának. A rendőri legénységből a két császári herceg csupán egy tucatnyi higgadt, idősebb őrmestert tartott vissza, a többieknek el kellett hagyniuk a terepet.

— Éppen időben jöttél — mondta a Keleti Kiegyezés Császári Hercege mosolyogva az Északi Csend Császári Hercegének. — Ki tudja, mekkora bajt nem okoz még ez a vitéz pénzügyi úr, ha az újabb rendelet szerencsésen ártalmatlanná nem teszi.

Az Északi Csend Császári Hercege mindenekelőtt Cseng úrért és Pao-jüért aggódott. Kívánságára Cseng urat kihozták abból a személyzeti szobából, melybe a túlbuzgó Csao úr záratta. Cseng úr földre vetette magát a császári herceg előtt, és könnyek között könyörgött kegyelemért. A császári herceg barátságosan felemelte őt, és közölte vele az újabb császári rendelet vigasztaló tartalmát, mire Cseng úr nagy örömmel hála-leborulást hajtott végre, észak felé fordulva.

— Az a história persze a császári palota tulajdonából származó tárgyakkal és az uzsorázással kényes egy kicsit — adta értésére a császári herceg. — Mindazonáltal fel lehet hozni, hogy a szóban forgó tárgyak legidősebb lányodnak, Tavasz Érkezésének, a néhai császári feleségnek ajándékai voltak, s ez mentség lehetne a birtoklásukra. Milyen mentséget találunk azonban ezekre a pénzügyletekre? Kicsit nehéz lesz. Ami a lefoglalást illeti, azt kell kérnem, szíveskedjél elkészíteni Ső fivéred ingó vagyonának teljes és a valóságnak megfelelő kimutatását.

Míg ezen a szerencsétlen délutánon a férfi családtagok a barátokkal és ismerősökkel a főcsarnokban mulattak, a női családtagok az anyahercegnőnél gyűltek össze, hogy Cseng úr visszatérését ugyancsak díszbéddelel ünnepeljék. Vidáman folyt a lakoma, de egyszerre futva odaérkezett Ső herceg egyik szobaasszonya, és bekiáltott:

— Szerencsétlenség! Szerencsétlenség! Tolvajok, rablók törik fel a szekrényeket és ládákat, fenekestül felforgatnak mindent, s elhurcolják holmijainkat!

A hölgyek még magukhoz sem tértek ijedtségükből, amikor megjelent Ping-er, Főnix kislányát vonszolva magával, sápítózva, kibomlott, lobogó hajjal.

— Éppen etettem a kisasszonykát — közölte lélekszakadva. — Egyszerre egy csapat egyenruhás behozza megköttözve Laj-vangot. Az öreg csak annyit mondott, értesítem a hölgyeket, hogy vonuljanak sürgősen vissza. Rendőrkülönítmény vonul ide, hogy házkutatást és foglalásokat hajtsön végre. Gyorsan össze akartam még szedni néhány értékes tárgyat, az idegenek azonban megakadályozták benne, és kituszkoltak az ajtón. A hölgyek sürgősen vegyék magukhoz a legszükségesebbeket, és rejtőzzenek el!

Nagy zűrzavar keletkezett, mindenki rohanvást otthagytá helyét, nagy sebesen ide-oda kapkodott, és összevissza kiabált, de egyetlen értelmes szót nem lehetett hallani. Főnix, aki nehéz helyzetekben egyébként mindig tudta, mitévő legyen, most — amíg szobalánya az elmondottakat jelentette — feltűnően nagy, félelemtől kitágult szemekkel ült, aztán hirtelen eszméletlenül összeesett. Teljes volt a zűrzavar: egyesek az ájult Főnix körül fáradoztak, mások haszontalan limlommal rakodtak meg, s aztán nem tudták, hova menjenek. Ekkor érkezett oda lihegve Csia Lien,

— Jó hírt hozok! Hála a császári herceg beavatkozásának, a legfőbb veszély elhárult! — kiáltotta a riadtan rajzó nőknek.

Csia Lien minden oldalról kérdésekkel ostromolták. Várt, amíg a zűrzavar szüntével a rend egy kissé helyreállt, amíg Ping-er szobalány lábra segítette az ájult Főnix asszonyt, és Mandarinkacsa a levegő után kapkodó anyahercegnőt egy fekvőhelyre lefektette. Aztán részletesen elmesélte, hogyan avatkozott ügyükbe jóindulatúan a két császári herceg, s hogyan parancsolt megálljt, szerencsére még idejében, a vitéz pénzügyminiszter tombolásának. Hogy azonban a hölgyeket újra meg ne riassza, Ső herceg letartóztatásának hírére egyelőre elhallgatta. S miután küldetésének eleget téve, a hölgyeket megnyugtatta, egyedül hagyta őket, és a saját lakóterületére sietett, hogy ott teendői után nézzen.

Lakását kietlenül, feldúlt állapotban találta. A szekrényeket és ládákat feltörték, s félig kifosztották. Ijedtségtől és haragtól dermedten nézte a nyakába szakadt meglepetést. Egyszerre csak az előudvarból behatoló hangokra lett figyelmes. Kiment, és Cseng urat látta, aki a két császári herceg és több pénzügyi hivatalnok jelenlétében, valamint udvarmesterei segítségével a Ső herceg tulajdonához tartozó és lefoglalásra kerülő tárgyakat vette listára. Aztán hangosan felolvasták a listát, s Csia Lien hallgatta:

— Százhusz darab arany fejék, tizenkét nyakba való gyöngyfűzér, két lapos aranycsésze, négy aranyibrik, negyven aranykanál, nyolcvan ezüst evőcsésze, húsz ezüstpálca, három készlet aranyozott elefántcsont evőpálca, négy aranyozott kanna, hat aranyozott serleg, hetven ezüstpányér, harminchat ezüst borospohár, ötven uncia rúdarany, ötezerkét száz uncia rúdezüst, hétezer réz ezergarasos zsinór, harminchat cobolyprém, ennyi és ennyi prém, ilyen meg olyan fajta, százával a bundák és a díszruhák, százával a különböző szövetanyagok bálái, százával a bronz és jáde műtárgyak... és így tovább, végtelen sorban. — A Főnix asszony pénzügyleteiből származó adósságleveleket is felvették a listára.

— Tulajdonképpen ki adta ki uzsorára ezeket a pénzeket? — hallotta Csia Lien a két császári herceg szigorú kér-

dését. Cseng úr térdre vetette magát, és alázatos leborulással így válaszolt:

— Én, a kötelességéről megfélemedkezett hivatalnok, a háztartás ügyeivel nem törődtem. Semmiről se tudok. De talán unokaöcsém, Csia Lien felvilágosítást adhat.

Amikor Csia Lien nevének említését hallotta, gyorsan közelebb lépett, a császári hercegek lába elé vetette magát, és így vallott:

— Minthogy a lefoglalt zálogleveleket és adósságleveleket az én lakásomban találták, a felelősséget természetesen magamra veszem. Kérem, kegyeskedjenek nagybátyámat minden felelősségtől feloldozni. Ő ezekről a pénzügyletekről semmit sem tudott.

— Jól van, vallomásod becsületedre válik. Minthogy apádat amúgy is bűnösnek találták, bűnhődjék ezért a bűnért is mindjárt ő maga. Te egyelőre rendőri felügyelet alatt maradsz. A család többi tagjai szabadok, és visszatérhetnek lakásaikba — határozta a császári hercegek.

— Te pedig, öreg Cseng, a jövőben egy kicsit jobban vigyázz embereidre! Egyébiránt várd be a további utasítást! Most vissza kell mennünk a palotába, és jelentést kell tennünk a trón előtt.

Nemes lelkű felbuzdulásával Csia Lien megóvta Főnix asszonyt a gyaláztatótól, és sok minden vele szemben elkövetett korábbi méltánytalanságot jóvátett.

A császári hercegek gyaloghintóikba szálltak, és elvitették magukat. A férfi családtagok élén Cseng úr, ameddig csak tehetette, elkísérte őket. A belső kapunál az Északi Cseng Császári Hercege még egyszer megállította gyaloghintóját. Cseng úr és a többi kísérő nyomban térdre vetette magát a gyaloghintó előtt. A császári herceg kinyújtotta kezét Cseng úr felé.

— Ne aggódj! Minden jóra fordul — mondta barátságosan. Arcán világosan látszott a jóakarató együttérzés. Cseng úr nagyon megnyugodva tért vissza. Odahaza egyenesen a belső szobákba ment. Izgatottan prézsmitaló szobaasszonyok és szolgálók csoportjai előtt haladt el, és bement az anyahercegnőhöz. Az anyahercegnő csöndesen sírdogált az ágyán. Ott voltak körülötte összes hölgyei, továbbá Mandarinkacsa, Pao-jü és Pao-csaj. Ső hercegnő oldalt ült, és hangosan zokogott. Ő volt az egyetlen, aki még nem nyerte

vissza önuralmát. Cseng úr érkezése újabb bizalmat öntött a riadt asszonyok lelkébe.

— Azt hittem, nem látlak többé — mondta az anyahercegnő, felvetve szemét, s hangos zokogásba kezdett, melyhez azonnal csatlakozott az egész társaság. Cseng úr néhány megnyugtató szót szólt a császári hercegek által nyújtott védelemről, mely a legrosszabbakat elhárította fejük felől, s melyre tovább is építeni lehet. Az általános zokogás erre a jó hírre szünetelt kissé, ismét új erőre kapott azonban Sö herceg letartóztatásának hírére. Sö hercegnő nyomasztónak találta a többiek társaságát, s kiosont a teremből, hogy fájdalmát odahaza magányosan sírja el. De zárt ajtókra talált, és személyzetéből sem látott senkit; a személyzet tagjait ugyanis bezárták, s most eltorlaszolt ajtók mögött ültek.

Hangosan kiáltozva szaladt Főnix asszony lakóterületére, hogy nála keressen vigasztalást. Az egyik melléképületet, amelyben Főnix asszony számviteli könyveit és kincsesládáit szokta tartani, ugyancsak zárva találta. A fináncok ezt az épületet hivatalos piros szalagokkal ragasztották le. Amikor a lakószobába lépett, halk sírás csapott feléje. A sírás Ping-ertől származott, aki riadt buzgalommal fáradozott úrnője körül. Főnix asszony mozdulatlanul feküdt a díványon, mint egy halott. Arca fakó volt, mint a hamu, szemét lehunyta. Sö hercegnő azt hitte, már meg is halt, és hangos halottsíratásba akart kezdeni. Ping-er azonban figyelmeztette, hogy maradjon csendben, s ne zavarja szegény úrnőjét, mert most tért magához ájulásából, és feltétlenül nyugalomra van szüksége. „Ugyanaz a nyomorúság mindennütt” — gondolta magában Sö hercegnő, és szomorúan viszsztatért az anyahercegnőhöz. Útközben tudatára ébredt helyzete egész nyomorúságának, s a mélységnek, amelybe ragyogó magaslatokról zuhant. Férje letartóztatásban, fia rendőri felügyelet alatt, lánya szerencsétlen házasság jármában, ő maga kirekesztve saját otthonából, fedél, kiszolgáltatás és anyagi javak nélkül, mint koldusbotra jutott egykori hercegnő! Szánalommal telt el saját maga iránt.

Nos, sorsa azért szerencsére nem volt annyira szomorú, ahogyan azt ő, az elkényeztetett hölgy képzelte. Rokonsága szeretettel karolta fel. Csu özvegye készségesen juttatott neki lakóhelyet, Cseng asszony pedig saját személyzetéből

bocsátott rendelkezésére egy szobalányt. Így hát volt hol lehajtania fejét, s megvult mindene.

Reszketve a nyugtalanságtól, kalapáló szívvel, fel és alá szaladgálva, s kezeit idegesen dörzsölgetve várta közben Cseng úr az újabb értesítést, amellyel az Északi Csend Császári Hercege biztatta. Miközben dolgozószobájában így türelmetlenül fel-alá futkározott, egyszerre csak hallja, hogy a bejárat előtt örökös őrszemek valakire ráförmednek.

— Hé te, hát te hova tartozol? Mit kódorogsz itt?

Cseng úr kilépett az ajtón, s ott látta az udvaron az öreg morgósmedvét, Csiao-tát, a keleti palota legöregebb lakóját, a Ning-kuo-ág családalapító ősenek egykori fegyvertársát.

— Hát téged mi hozott ide? — kérdezte tőle.

— Talán bizony nem figyelmeztettem és óvtam nap mint nap az én könnyelmű, javíthatatlan uraságomat? — kezdte a pörlekedést az öreg. — Rossz néven vették jó szándékú tanácsaimat. Nem barátoknak, hanem ellenségnek tekintettek. Teljesen megfélemeztek arról, mi mindent tettem, és mennyit szenvedtem én a család öreg alapítójáért! Most aztán itt a jutalma! Csen herceget és fiát, Csia Zsungot, egy ilyen meg ilyen császári herceg parancsára letartóztatják és elhurcolják! A hercegnőt és asszonyaikat porkolábok üres szobákba zárják! Haha! Az egész finom népséget bezárták, mint a kutyákat és a disznókat! A palotát kifosztották, és ami a berendezésből megmaradt, izzé-porrá törték! Haha! Az öreg Csiao-tát is le akarták tartóztatni. De bennem emberükre találtak! Az öreg Csiao-ta nem azért harcolt családalapító ősrünk oldalán, nem azért verekedte át magát száz veszélyen, hogy öreg napjaira még be is zárassa magát! Azt hazudtam, hogy a nyugati palotához tartozom, s megszöktem. Útközben feltartóztatnak és idehoztak. Ki gondolta volna, hogy itt is olyan rosszul állnak a dolgok, mint a keleti palotában? De hogy bezárassam magam? Nem, inkább meghalok, de szabadon.

S az öreg harcos haragosan, előrszegezett fejjel neki akart rontani őrzőinek, ahogyan azt valaha tanulta. Az ősrök tekintettel voltak fehér hajára, s szem előtt tartották a császári herceg parancsát is, hogy feladatukat a lehető legnagyobb kíméllettel lássák el; ezért elkerülték a tettelegességet, s csillapították a forrófejű öreget. Ők felsőbb utasítás-

ra állnak ott — mondták neki —, s csak a kötelességüket teljesítik. Ha már egyszer itt van, semmi kifogásuk ellene, maradjon, senki nem fogja bántani. Tegye magát kényelembe, várjon türelemmel, amíg újabb utasítás érkezik. Erre aztán az öreg megnyugodott.

Ilyen módon értesült nagy vonalakban Cseng úr a hűséges, de érdes nyelvű öreg szájából a keleti palota gyalázatóról, s szégyenkezve kellett bevallania, hogy a nem szeretett és megvetően kezelt elégedetlenkedőt és évek hosszú során át ismételt jó szándékú intéseit igazolta az idő.

— Mindennek vége! Mindennek vége! Ki gondolta volna, hogy büszke nemzetségünk így elsüllyed a szennyben, a mocsárban! — csikorgatta a fogát, és szomorúan tért vissza dolgozószobájába. Egy ideig mély töprengésbe merülve, kínzó várakozásban sétált megint szobájában fel és alá. Ekkor lihegve érkezett hozzá Hszie Kuo.

— Jó, hogy jössz! — üdvözölte Cseng úr örömmel a külvilág küldöttét. — Hogy tudtad elérni, hogy beeresszenek?

— Pénzzel és jó szóval.

— Tiszteletreméltó teljesítmény! Használható követ vagy. Van az embernek elég jó barátja és ismerőse, de amikor ég a háza, mindenki cserbenhagyja! — morgott Cseng úr. — Mi tulajdonképpen a vád a keleti palota lakói ellen?

— Ma délelőtt az igazságügyminisztériumban voltam, mert értesüléseket akartam szerezni Hszie Pan fivéremről — számolt be Hszie Kuo. — Ebből az alkalomból sikerült közelebbiekét megtudnom a Csen fivér elleni eljárás okairól. Az eljárás két cenzor feljelentő beadványára vezethető vissza. Terhére róják, hogy szerencsejáték-orgiákat rendez magánál, nemesi körökből származó ifjakat csábít arra, hogy ezeken részt vegyenek. Ez azonban a kisebb fontosságú vád. Súlyosabban esik latba, hogy jó házból való fiatal lányokat erőszakkal kényszerített ágyasságra, s rossz bánásmóddal halálba kergette őket. Itt unokanővéreinkre, a második és a harmadik Ju lányra gondolnak. A cenzorok egyrészt Csang Hua tanúságára támaszkodnak, a csavargó szerencsejátékoséra, aki a második Ju lány első jegyese volt, másrészt régebbi szolgátokra, Pao-erre, aki később feleségével együtt a második Ju lány házvezetője lett, amikor még ott hátul, a Virágos Ág utcában laktak. Továbbá...

Cseng úr nem hagyta végigmondani.

— Rettenetes, borzasztó! Most már aztán végünk! — csikorgatta a fogát, haragosan dobbantva lábával.

— Továbbá Li cenzor feljelentést nyújtott be a pingancsoui prefektus ellen — folytatta Hszie Kuo. — Azt állítja róla, hogy befolyásos fővárosi személyiségek klikkjével egyetértésben megvesztegetések ellenében erőszakot tett az igazságon, és ártatlan polgárokat...

— Megállj! — szakította félbe türelmetlenül Cseng úr. — Elég nekünk a magunk baja. Mi közünk mások gondjához-bajához?

— Elég sok! Az illető ugyanis, aki a prefektust megvesztegette, éppen bátyád, Sö herceg, a szóban forgó klikk pedig a ti jó barátaitok és ismerőseitek. Ezért nem lehet rólok semmit sem hallani, s ezért nem merészkedtek el a reggeli kihallgatásra az Udvarba. Elmenekültek a fővárosból, biztos távolságból akarják bevárni, amíg a vihar elvonul. Az ügy ma a városban általános szóbeszéd tárgya, természetesen, s az emberek azon törik a fejüket, vajon kire fog átszállni a Csia család őseitől becsülettel kivívott hercegi cím, miután azt eddigi hordozói, Csen fivér és Sö nagybácsi elvesztették.

Cseng úr nem tudta tovább hallgatni.

— Elég felelőtlenül járt el mind a kettő! — fakadt ki bosszúsan. — Most azonban nincs időnk hosszú elmélkedésekre. Sietnem kell az öreg taj-tajhoz, meg kell nézmem, egyáltalán életben van-e még. Te pedig szaladj, és lesd továbbra is a híreket! És ha van valami újabb jelentenivalód, el ne mulaszd benézni hozzám!

NEGYVENNYOLCADIK FEJEZET

Az anyahercegnő nagylelkűen magára vesz az Ég előtt minden felelősséget, s meleg szívvel és jóságos kezekkel osztja szét kincseit. Cseng urat a császár eláraszítja kegyével, s a visszaadott hercegi címet reá ruházza

Cseng úr aggasztó állapotban találta az anyahercegnőt. Kevéssel azelőtt súlyos fulladási rohamon esett át, s még mindig nagyon nehezen lélegzett. Cseng úr kérve kérte any-

ját, ne izgassa fel magát nagyon, s kimélje drága életét, hogy kötelességükről megfeledezett fiai ne kényszerüljenek még több szemrehányást tenni maguknak.

— Kell is nekem az élet! — zihálta. — Túl vagyok a nyolcvanon. Hála azoknak az áldásos hatásoknak, amelyek családuknak alapítóitól eredtek, boldog fiatalságom és boldog házasságom lehetett. És most öreg napjaimra ilyen szégyent érek meg! Jobb lett volna, ha idejében lehunyom a szememet!

Cseng úr azon igyekezett, hogy szelíd szavakkal lelket öntsön belé. S akkor végre megjött a várva várt jelentés, hogy üzenet érkezett a palotából, s szíveskedjék előrefáradni. Hevesen dobogó szívvel rohant Cseng úr a fogadócsarnokba. Ott várt már reá az Északi Csend Császári Hercegének ügyvivője. Arckifejezése jót sejtetett.

— Jó hírrel jövök! — kezdte mosolyogva. — Császári hercegi parancsolóm igen melegen pártodat fogta a trón előtt, s a Keleti Kiegyezés Császári Hercegeével együttműködve sikerült is meglágyítaniuk az Ég Fiának szívét. Nemrégiben elhunyt, erényekkel ékes feleségének, a te legidősebb lányodnak emlékezte is szelídségre hangolta császári urunkat, s arra készítette őt, hogy továbbra is meghagyjon állásodban, melyet a munkaügyi minisztériumban töltesz be. A javak elkobzásának fivéred személyes tulajdonára kell korlátozódnia. Amit a nyugati palotában ezenkívül még lefoglaltak, azt vissza kell adni. A Lien unokaöcsésdnél lefoglalt adósságleveleket császári hercegi parancsolómnak mindenestre még egyszer felül kell vizsgálnia. Ha az derül ki, hogy törvényellenes uzsoratevékenységet folytattak, akkor ezeket az okiratokat végleg elkobozzák. Unokafivéred, Lien, elveszíti hivatali rangját, de egyébként szabadlára kerül, és más büntetésben nem részesül.

Cseng úr örömtől eltelve hajtott végre két leborulást, egyet az Ég Fiához, egyet pedig a császári herceghez címezve. Nem fogja elmulasztani, hogy holnap a kora reggeli kihallgatáson jelentkezzék, utána pedig a császári hercegnél fogja tiszteletét tenni. Nem sokkal az ügyvivő távozása után meg is érkezett a bejelentett császári rendelet, s azt azonnal végre is hajtották. Csia Lien örömét azonban, melyet szabadlára helyezése okozott neki, erősen megzavarta az a körülmény, hogy a maga és felesége kincsesládáit a pénz-

ügyminiszter poroszlói és fogdmegei még a császári hercegek beavatkozása előtt kifosztották, leltári jegyzékek vagy nyugták pedig, amelyek alapján azokat vissza lehetett volna követelni, nem voltak. Ilyen módon mintegy hetvennyolcvanezer aranyuncia értékű kincs ment visszahozhatatlanul veszendőbe, melyet Főnix asszony az évek folyamán titokban harácsolts össze. Főnix asszony egyik percről a másikra elvesztette sok éven át folytatott önkényes, de hozzáértő üzleti tevékenységének minden gyümölcsét. Lelkileg teljesen megtört, s ezt a csapást többé nem is heverte ki.

Nem maradtak el persze a családon belüli kölcsönös szemrehányások és haragos viták sem. Cseng úr, aki eddig a nagy háztartás pénzügyeivel és gyakorlati kérdéseivel sohasem törődött, most megdöbbenve jött rá, hogy a nyugati palotában már évek óta lehetőségeik határai felett éltek, hogy mandzsúriai földbirtokaik hasznobéreit kiadásaik rendszerint már egy évvel előre fel szokták emésztetni. Önmagának is szemrehányásokat tett, amiért olyan ügyefogyott volt, hogy ezt a könnyelmű gazdálkodást ilyen hosszú időn keresztül eltűrte, s keservesen panaszkodott, amiért fiai és unokaöccsei közt egy sem volt, akire úgy támaszkodhatott volna, mint túlságosan is korán meghalt elsőszülöttjére, Csia Csura.

Időközben a legújabb kedvező fordulat hírére megint odatódultak a jó barátok és kollégák, hogy Cseng úrnak szerencsekívánataikat fejezzék ki, és hogy magukat Cseng úr szíves emlékezetébe idézzék. S most már aztán nem is volt híja a feltételezgetéseknek és az utólagos bölcsességeknek.

— Nekünk már régóta fenntartásaink voltak kissé laza Ső bátyáddal és könnyelmű unokaöccsével, Csennel szemben — hallatszott egyszerre mindenfelé.

— Más családban is adódnak botrányok, de anélkül hogy emiatt a cenzorok mindjárt a trón előtt csapnának lármát. Úgy látszik, a tiszteletreméltó urak nem törődnek elégé az előnyös kapcsolatok ápolásával — vélekedtek mások.

— A cenzorokat állítólag elégedetlen, elbocsátott szolgák és megbántott kispolgárok feljelentése indította e lépésre. Különösen egy városszerte ismert, Ni nevű részeges pénzkölcsönzőt szoktak ezzel kapcsolatban emlegetni — közölték ismét mások. — Talán ajánlatos lenne ilyen alá-

rendeltek és kismembereket kicsit kevésbé nyersen kezelni és fölöslegesen nem bosszantani.

— Ellenkezöleg, ajánlatos volna a jövőben embereiteket keményebben ellenőrizni, és vétségek esetén keményebben megbüntetni, mint eddig. Hiszen gabonakincstárosi állásodban tapasztalhattad, hová vezet a túlságosan jóindulatú és laza bánásmód. Semmi esetre sem engedheted, hogy becsületes nevedet embereid még egyszer hírbe hozzák. Második alkalommal már nem számíthatsz elnézésre a trónnál — ítékeztek ismét mások.

Miközben a vélemények ilyenformán keresztettk egymást, s jó tanács a jó tanácsot követte, megjelent a Hszia ház egy küldötte, az ifjú Hszianak s a szegény Tavasz Köszöntésének megbízásából. Mint jelentette, ura más irányú elfoglaltsága miatt nem jöhetett személyesen. Ura, akárcsak eddig, most is kész Tavasz Köszöntésével kötött házasságát felbontani, kénytelen azonban ragaszkodni hozzá, hogy előbb visszakapja azt az ötezer unciát, amelyet Tavasz Köszöntésének megszerzéséért áldozott. Most, hogy apósát, Sö herceget letartóztatták és vagyonát kisajátították, az öszszegyet Cseng úrtól követeli.

— Még csak ez hiányzott! — nyögte Cseng úr. Tekintve a pillanatnyi körülményeket, honnan vegyen ő most hamarjában ötezer unciát?

— Ilyen férget, mint ez a vő! Ahelyett hogy segítene apósán, amikor az bajba kerül, vagy legalábbis részvétet mutatna, ilyen minden jóérzést megcsúfoló, bántó ajánlatokkal hozakodik elő! — háborodtak fel Cseng úr barátai.

— Hiszen én jó előre óva intettem mindenkit ettől a házasságtól, de hát nem hallgattak rám. Szegény, sajnálatra méltó unokahúgom! — sóhajtotta Cseng úr. Bármennyire fájt is neki, kénytelen volt a küldöttet vállat vonva, üres kezekkel elbocsátani, és Tavasz Köszöntése továbbra is a méltatlan férj erőszakos uralma alatt kellett senyvedjen.

Másnap a kora reggeli kihallgatáson Cseng úr végrehajtotta köszönő leborulását, s tiszteletét tette a Keleti Kiegyezés Császári Hercegénél, valamint a kancellárnál, és jóindulatú közbenjárásukat kérte bátyja, Sö, és fivére, Csen érdekében.

Főnixet az események teljesen letörték. Szörnyű lelkiismeret-furdalások kínozták. Most már keservesen bánta, hogy nem hallgatott a halott Ko-csing tanácsára, s az adódó pénzfölösleget nem fordította államilag hozzáférhetetlen családi hitbizomány beszerzésére. Ehelyett azt az ostobaságot követte el, hogy ezüst- és aranyrudakat halmozott fel, és kincsesládákat töltött meg, melyeket bármikor ki lehetett fosztani. Milyen szörnyen beteljesedett, amit unokahúga, Ko-csing, évekkal ezelőtt halálos ágyán jósolt!

Ehhez járult még, hogy nagyon találva érezte magát attól a vádtól, amellyel a cenzorok Csen fivérét illették: hogy jó családból származó lányokat házasságra kényszerítették, és gyalázatos bánásmóddal halálba kergettek. Mint valami kísértet, úgy állott előtte a szerencsétlen második Ju, kinek halála az ő lelkiismeretét nyomta. A cenzorok vádiratában a fiatal Csangnak, a második Ju jegyesének, az ő titkos eszközének nevét kifejezetten emlegették is. Ha ennek az ügynek hatósági részről a mélyére kotornak, feltétlenül kiderül az ő felelőssége. Ennek következményeire gondolni sem volt jó. Gyorsan meghalni: ez volt egyetlen kívánsága. Eddig a Jung-kuo palota tekintélyes vezető személyisége volt. Most örökre elvesztette becsületét. Ezt már abból a bosszús, ridegen elutasító feleletből is láthatta, amelyet férje, Csia Lien adott Ping-er szobalánynak, amikor az értésére adta, hogy Főnix miatt orvosért kellene küldeni. Erre neki most nincsen pénze, most magára kell gondolnia, utasította el kurtán-furcsán Ping-ert.

— Hogy is gondolhatsz most orvosra! — mondta Főnix később szemrehányóan Ping-ernek. — Kell is nekem ez az elrontott élet! Alig várom a végét, s csak azt nem tudom, aranyat nyeljek-e inkább, vagy mérget igyam.

Attól kezdve aggódó szobalánya nem tágitott az oldala mellől.

Az anyahercegnőt nagyon megvigasztalta az a tény, hogy legalább második fia, Cseng, továbbra is kegyben áll a császár előtt, s hogy kedvenc unokái, Pao-jü és Pao-csaj állandóan körülötte vannak. Ennek következtében meglepően gyorsan rendbe jött, s az általános zűrzavar közepette csupa tetterő és anyai gondoskodás volt. Kinyitotta ládikáit és szekrényeit, s az elszegényedett hölgyeket, Főnixet, Ső hercegnőt és Csen hercegnőt ellátta pénzzel és ruhákkal. Ko-

csikat küldött a keleti palotába, s Csen hercegnőt, a hercegnő menyét és azt a két másodfeleséget, aki még ott maradt, átvitette a nyugati palotába. A többi másodfeleség elmenekült. A nagy létszámú személyzetből semmi sem maradt. Akárcsak Sö herceg személyzetét, a keleti palotáét is elko-bozták. A poroszlok valamennyit elhurcolták, s az állam elárvereztette őket. Az anyahercegnő a keleti palota hölgyei részére több szobát rendeztetett be magánál, két szobalányt és négy szobaasszonyt bocsátott rendelkezésükre, a nagy konyháról étkeztette őket, és zsebpénz gyanánt rendszeres havi járadékot rendelt nekik a Jung-kuo család tagjainál szokásos tételekben.

Meg kellett még oldani azt is, hogy a letartóztatott családtagok, Sö herceg és Csia Zsung helyzetének megkönnyítésére anyagi eszközöket helyezzenek készenlétbe. A pénztárak elapadására való tekintettel Csia Lien semmilyen más kiutat nem talált, minthogy titokban eladja a család falusi földbirtokának egy részét. Ezzel persze hozzájutott néhány ezer unciához, és szert tett az éppen szükséges készpénzre, de hogy mennyire veszélyes volt ez az intézkedés, amely a halott Ko-csing bölcs tanácsainak újólag ellene mondott, az később megmutatkozott. Az intézők jól látták, hogy uraságuk napja leáldozóban van, s aggódtak saját jövőjükért. Azon igyekeztek tehát, hogy még kapuzárás előtt mentsek, ami menthető, s titokban megegyezve a bérlőkkel, a mandzsúriai földbirtokok jövedelmeiből annyit tömtek a saját zsebükbé, amennyit csak tudtak.

Az anyahercegnőt nyomasztotta Főnix örökké gyászos arca, valamint Sö asszony és Csen asszony szakadatlan jajongása. Mint a Csia család feje, úgy érezte, hogy a szenvedésért, mely a családra szakadt, elsősorban ő a felelős. Egy este megparancsolta Ámbrának és Mandarinkacsának, hogy az udvarban, szabad ég alatt építsenek füstölőoltárt, s terítsenek elébe egy piros imaszőnyeget. Aztán szobalányai támogatásával és botjára támaszkodva kibotorkált az udvarra, a szőnyegen letérdelt, tömjénrudacskákat gyújtott meg, homlokát néhányszor a földre hajtotta, majd könnyekben ázva, ilyen bensőséges fohással fordult az Éghez:

— Magasztos Ég, ott fenn a magasban! Én, a született Si lány, méltatlan feje a Csia családnak, alázatosan heverek itt lábaidnál, s isteni felségedhez könyörgök, légy hozzám

irgalommal. Családom több nemzedéken át igyekezett a jó úton megmaradni, és rossz útra nem térni. Amennyire erőimtől tellett, azon voltam, hogy férjemnek gondoskodó, jó felesége, gyermekeimnek és unokáimnak gondoskodó, jó anyja és nagyanyja legyek. Ha különösen érdemes cselekedetekkel nem is dicsekedhetem, különösen rossz cselekedetekkel sem vádolhatom magamat. Családunk dicső őseinek egyes fiatalabb utódai olyan gögös, kicsapongó és bűnös életet folytattak, hogy ennek következtében a Csia családnak gyalázatos bukást kellett megélnie. Egy fiunk, egy unokánk és egy dédunokánk börtönben bűnhődik. Mindezekért én vagyok felelős, minthogy nem részesítettem őket kellő nevelésben. Most tehát, magasztos Ég, a Te kegyelmes védelmedért és pártfogásodért esdeklem. Könyörülj gyermekeimen és unokáimon! Büntess engem érettük, hadd haljak meg hamarosan! Büntess engem, és kíméld őket! Változtasd a szenvedést boldogsággá, a gyászt örömmé!...

Imája heves zokogásba fulladt. Mandarinkacsa és Ámbara vigasztaló szavakkal emelték fel, és vezették vissza szobájába.

Néhány nap múlva Cseng urat gyorsküldöncök hívták a főtitkárságra. Végre megjelent az új császári rendelet, mely megszabadította a letartóztatott családtagok további sorsa felőli bizonytalanságtól. A főtitkárság az Északi Csend Császári Hercegének személyén keresztül jóindulatúan emelt szót a trónnál, s hála ennek a közbenjárásnak, az újabb rendelet sokkal enyhébben ítélte meg a hercegi letartóztatottak bűneit, mint az előbbi. A Sö herceg és a pingancsoui prefektus közötti bizalmas kapcsolatot azzal mentette, hogy rokoni kötelekék fűzték őket egymáshoz. Elfogadta, hogy a különlegyezőgyűjtő nem Sö hercegtől kiinduló erkölcstelen nyomás hatására, hanem bolondságból ment a halálba. Elismerete, hogy Csen herceg csak jót akart, amikor sógornőjét, a második Ju lányt, jegyesének, Csang Huának teljes elszegényedésére való tekintettel inkább rendezett körülmények között, unokafivérének, Liennek másodfeleségeként igyekezett elhelyezni, különösen, mivel ezzel a lány anyja is egyetértett. A harmadik Ju lány esetében sem lehet kényszerrel beszélni, minthogy az végzetes tévedés következtében lett öngyilkossá. A letartóztatottakat mindenesetre jelentős törvényellenes vétségek terhelik, az egyiket egy bírósági

eljárás lefolytatásának megakadályozása, a másikat az udvari gyász tartama alatt létrehozott házasság és egy halott családtag titokban történt eltemetése. Arra a körülményre való tekintettel, hogy a trón szolgálatában nagy érdemeket szerzett férfiak utódai, enyhe büntetést szabtak ki rájuk: elvesztették hercegi címüket, s bűnükért a birodalom határai mentén, száműzetésben kell az állam áldozatos szolgálatával vezelelniük. Ső herceget a távoli nyugatra, a Nagy Fal egyik magános állomására, Csen herceget a Kelet-tenger egyik félreeső parti őrhelyére száműzték. Csia Zsungnak fiatalására való tekintettel elengedték minden büntetését.

Cseng úr örömkönnyekeket ontott, s az Északi Csend Császári Hercegének, aki vele a rendelet tartalmát közölte, leborulva és homlokát a földhöz ütve mondott köszönetet. Kiszökölte azt is, hogy a száműzetés megkezdése előtt fivére és unokaöccse egy napra hazatérhessen még, és a családtól elbúcsúzhasson.

A hír, melyet Cseng úr a főtitkárságról hozott, a családból egyes érzelmeket váltott ki, részben örömet, részben bánatot. Ső hercegnőt és Csen hercegnőt vigasztalhatatlanná tette a tudat, hogy férjeiket el kell veszíteniük, és siratták saját bizonytalan jövőjüket. Az anyahercegnőt nem érintette különösebben legidősebb fiának és sógora unokájának sorsa, mert mindkettő eléggé távol állott szívéből. Annyi együttérzés azonban volt benne, hogy szeretett volna pénzzel könnyíteni a két száműzött sorsán.

— Kincstárunkból néhány ezer unciát kellene velük adnunk az útra — vetette oda könnyedén Cseng úrnak.

Mélyen megdöbrent, amikor fia felvilágosította, hogy e pillanatban a kincseskamra üres, hogy a család évek óta lehetőségeik határain felül élt, s a mandzsúriai földbirtok hasznóbéreit mindig egy évvel előre felemésztették. Fia véleménye szerint nem maradt más hátra, mint hogy a családi ékszerekből adjanak el valamennyit.

— Ide jutottunk! Akkor hát éveken át talmi ragyogásban éltünk! S én azt hittem, ki tudja, milyen nagy tartalékokat gyűjtöttünk magunknak! — kiáltotta könnyekkel a szemében az anyahercegnő.

— Jelentős összegeket fordítottunk kölcsönök nyújtására. A lefoglalások következtében azonban ezeket nem tud-

juk behajtani. Igen, elszegényedtünk, s a jövőben alaposan össze kell húznunk magunkat, és a személyzetünket is csökkentenünk kell. Lien unokaöcsém rosszul gazdálkodott — jelentette ki Cseng úr leverten. Hogy tönkremenésüknek Főnix, az anyahercegnő kedvence volt az oka, azt tapintatból elhallgatta.

Miközben így másodszülöttével az anyahercegnő azt fontolgatta, hogyan lehetne sürgősen pénzt felhajtani, egyszerre csak megjelent a börtönből kiengedett három bűnös: Sö, Csen és Csia Zsung. Bűnbánóan vetették magukat az anyahercegnő lábaihoz, s megszegyenülten könyörögtek bocsánatért. Megindító családi jelenet következett. Az anyahercegnő könnyekig meghatódott, s gyorsan megfélekedezett minden haragjáról.

— Most eredjetelek asszonyaitokhoz, s használjátok ki az együttlét utolsó, szűkösen mért óráit! — Ezekkel a szavakkal bocsátotta el elsőszülött fiát és sógora unokáját. Aztán jó szívének hirtelen támadt sugallatára hallgatva, magához intette Sö és Cseng asszonyt s Mandarinkacsa szobalányt; megparancsolta nekik, nyissák fel kincsesládáit, és öntsék ki mindazt a kincset, amit férjhezmenetele óta évek hosszú során át gyűjtött és felhalmozott. S hozzálátott, hogy meleg szívvel és jóságos kezekkel végezze el kincseinek igazságos szétosztását.

Elsőszülötte, Csia Sö, háromezer ezüstunciát kapott. Ebből ezret meg kellett hagynia feleségének, a fennmaradó kétezret magával vihette a száműzetésbe. Sógorának unokája, Csen, ugyancsak háromezer unciát kapott. Ebből azonban csak ezret tarthatott meg a saját céljaira, a másik kétezret felesége rendelkezésére kellett bocsátania. További háromezret Főnix betagágyához küldött. De a pénzt ő maga kezelje, s ne hagyja, hogy azt könnyelmű férje elpocsékolja, tette hozzá gyanútlanul. Ötszáz unciát kapott Csia Lien, azzal a megbizatással, hogy a jövő évben személyesen szállítsa a koporsót, mely Kék Drágakő holttestét rejtí, a lány szülővárosába, Jangesouba, s gondoskodjék méltó eltemettetéséről. Kiszabott egy összeget Tavasz Búcsúzása részére is: a lány eljövendő férjhezmenetelekor ebből kell kiállítani a hozományát. Aztán kiosztott egy csomó ékszer és díszruhát a család különböző más férfi és női tagjai között is. Cseng úr nagy összeget kapott aranyrudakban. Eb-

ből a pénztár pillanatnyi hiányát kellett kiegyenlítenie, s a háztartási költségeket kellett a hátralevő időben fedeznie. Pao-jüt több ezer uncia értékű arany- és ezüstésszerrel ajándékozta meg. Megfelelő adományokkal gondolt Cseng aszszonyra, Csu özvegyére és Csia Lanra, dédunokájára is. Végül aztán különböző utasításokat adott Cseng úrnak a személyzet csökkentésére és minden fölösleges földbirtok leválasztására vonatkozóan. Kijelentette, hogy a mai körülmények között a Szemek Gyönyörűségének Parkja is fölösleges fényűzés. Az eddigi lazasággal, a látszatra és talmi ragyogásra alapozott életvitellel egyszer s mindenkorra szakítani kell. Egyébként most aztán mindenét odaadta, s az ő részéről további segítségre nem számíthatnak. Amit halálakor még hátrahagy majd, azt szobalányainak és szolgálóinak szánta. Szálljanak tehát magukba, és javuljanak meg.

Mindenki letérdelt, töredelemmel és meghatottan javulást ígért, s azt kívánták az anyahercegnőnek, éljen száz évig. Az anyahercegnő azonban kijelentette, hogy erre nem vágyik; örül, hogy hamarosan együtt lehet majd a család nagyszerű alapító őseinek eltávozott lelkeivel.

Az elvonuló családi vihar búcsúzása, az ég utolsó, halál morajlása aztán az anyahercegnő látogatása volt Főnix betegágyánál. Főnix lélegezni is alig mert, s szégyenkezve bújta takarói alá, amikor az anyahercegnő Cseng néni, Pao-jü és Pao-csaj kíséretében megjelent nála. Mivel legfőbb bűne az volt, hogy a családot anyagi romlásba döntötte, készült arra, hogy haragos családi zenebona következik. Úgy hitte, örökre eljátszotta az anyahercegnő kegyét, s azt szeretne volna, ha mielőbb meghal. A várt szemrehányások helyett most csak szeretetteljes, vigasztaló szavakat hallott, s még a tetejébe mindenféle hasznos ajándékkal és háromezer uncia készpénzzel is elhalmozták. Hiszen az anyahercegnő előtt elhallgatták Főnix titkos pénzügyleit. Minthogy Főnix egész lelkével csak a birtoklásra és a külső jóléten csüngött, ez a megváltozott helyzet azonnal új életerőt öntött belé. Meglepően vidáman és mozgékonyan hajtotta végre az ágyban köszönő leborulását, s megfogadta, hogy a jövőben a durva munkát végző cselédnők szorgalmával fog dolgozni az anyahercegnő és a ház érdekében.

Ső úrnak és Csen úrnak már másnap búcsút kellett vennie, hogy nekivágjanak a száműzetésbe vezető hosszú út-

nak. Cseng úr néhány emberének, bármennyire akaratum ellenére volt is ez, kíséretként velük kellett utaznia. Megtörtént a szokásos búcsúivás, és megadták a szokásos díszkíséretet is, a városfaltól tíz mérföldre levő pihenőhelyig. Cseng úr végül még néhány nyomatékos figyelmeztetést intézett a távozó családtagokhoz, mondván, hogy bűnüket a hazának teendő buzgó szolgálattal vezekeljék le és tegyék jóvá, aztán Pao-jüvel és a család többi fiatal férfitagjával hazalovagolt.

Amikor hazaérkezett, a nyugati palota főkapuját újságírók és újdonsághajhászok egész seregének ostroma alatt találta, akik a kapusokkal hevesen vitatkoztak, és viharosan követelték a jó hírért járó jutalmukat. Kevéssel azelőtt lóhalálában érkeztek, hogy elsőként hozzák meg az örömteljes hírt egy újabb császári rendeletről, amely a Jungkuo-ág gazdátlaná lett hercegi címét Cseng úrra ruházta át. A kapusok vonakodtak a követelt jutalmat megfizetni, és kijelentették, már régen tudták, hogy így fog történni, hisz ez teljesen magától értetődő.

— Egyáltalán nem magától értetődő! — válaszolták az újságírók. — Ilyen hercegi címet egyébként sem kapni akármikor. Hallatlan szerencse azonban, olyan, amilyen ezer évben csak egyszer fordul elő, hogy az Ég Fia a családotokban nemrég kirobbant botrány ellenére indítatva érezte magát, hogy kegyét családokra árassza, és második öreg parancsolókat hercegi címmel ruházza fel. Szép dolog volna, ha nem érdemelnénk meg a jó hírért járó jutalmat!

Nos, Cseng úr mosolyogva betapasztotta éhes szájukat, majd felkereste az anyahercegnőt, és jelentette neki a legutóbbi jó hírt. Büszke örömét persze megzavarta kissé az a szomorú eszmefuttatás, hogy szerencsését csak bátyja szerencsétlenségének köszönhetné. A legújabb szerencsés fordulat híre a városban gyorsan szájról szájra járt, s egy szempillantás alatt újra beállítottak azok a jó barátok és ismerősök, hízelgők és tányérnyalók, akik az égető szükség napjaiban oly meglepően ritkán mutatkoztak, vagy éppen láthatatlanokká lettek.

Szigorú kötelességtudása Cseng urat arra indította, hogy másnapi köszönetmondó kihallgatásán javaslatot terjesszen a trón elé, mely szerint méltatlannak érzi magát a nyugati palotának és a Szemek Gyönyörúsége Parkjának

további birtoklására, s ezért mindkettőt az állam rendelkezésére bocsátja. A főtitkárok javaslatára azonban lemondását az Ég Fia kegyesen visszautasította.

NEGYVENKILENCEDIK FEJEZET

Az anyahercegnő hagyatékát rablók fosztogatják, és a szép szentet is magukkal viszik. Pao-jü visszakapja a szellemkövet, és lelke felébred

E napok izgalmai az anyahercegnő öreg szívére olyan csapást mértek, amelyet kiheverni már nem tudott. Megkísérelte még egyszer, hogy családi ünnepség rendezésével szépítse meg a szomorú hétköznapot, s felidézze a jobb napok vidámságát. Nemrégiben férjhez ment unokája, Felhőske történetesen kevéssel Pao-csaj születésnapja előtt érkezett látogatóba. Javaslatára az anyahercegnő, hogy Pao-csajnak örömet szerezzen, összehívta az egész elérhető női rokonságot, s az ünnepelt tiszteletére gazdag lakomát rendezett. A külső keretek a régiiek voltak. Az a vidámság azonban, amely máskor ilyen családi összejöveteleken uralkodott, ezúttal távol maradt. Főnix tréfás szavai erőltetetten csengtek, nem ébresztettek visszhangot. Az elszegényedett hölgyek, Sö asszony, Csen asszony és Hszie néni szomorú arca, a Kék Drágakőt hiányoló Pao-jü szellemének másfelé kalandozása, a házasságának nyomorúságáról könnyek között beszámoló Tavasz Köszöntésének szenvedő ábrázata lehetetlenné tette, hogy vidám hangulat alakuljon ki.

— Lehet, hogy utoljára láttalak benneteket — mondta Tavasz Köszöntése a jövő sejtelmétől eltelve, amikor zsarnoki férje a még javában zajló születésnap ünnepségről elvitette.

Néhány nap múlva az anyahercegnő megbetegedett és meghalt. Tapintatosan elhallgatták előle, hogy a szegény Tavasz Köszöntését kevéssel a születésnap ünnepségről való visszatérte után, mint valami leszakított virágot, megszakadt szíve sírba vitte.

Az anyahercegnő nyolcvankét esztendő telt meg, s gyermekei és unokái körében szép és szelíd halállal halt meg.

Utolsó órájában még mindegyikhez volt egy-egy barátságos szava. Békés mosoly derítette fel arcvonásait, amikor szemét lezárta. Halálát széles körökben meggyászolták. Mint-hogy az anyahercegnő egy császári feleség nagyanyja volt, a „Legfelsőbb“ ezer unciával járult hozzá temetési költségeihez, s a vallásügyi miniszterhez intézett leirattal ünnepélyes állami áldozatot rendelt a tiszteletére.

A család képviselőjének terhét a megerőltető gyászhetek idején egészen a koporsó átszállításáig újra Főnix asszony vállaira rakták. Nehéz szívvel vetette alá magát a fáradságos megbízatásnak. Önmaga előtt sem titkolhatta, milyen különbség volt mostani megbízatása és ama régebbi között, amikor unokahúga, Ko-csing halálakor Csen hercegnő képviselőjében kellett vezetnie a gyászünnepségeket a keleti palotában. Akkor erejének teljében volt, több mint százfőnyi személyzettel rendelkezett, s telt pénztárakkal gazdálkodott. Most maga is beteg volt, mindössze huszonegy főnyi férfi és tizenkilenc főnyi női személyzet s igen szerény eszközök álltak rendelkezésére. Most beosztással kellett élnie, s lépten-nyomon takarékoskodnia és fősvénykednie kellett. Hozzá még becsülete sem nyerte vissza régi fényét. Kényszerű takarékosági intézkedéseit felsőbb körökben arra magyarázták, hogy hiányzik belőle a kegyeletes érzés az anyahercegnő iránt, aki több fényt és pompát érdemelt volna, alsóbb körökben pedig fősvénykedésnek és embernyúzó szándéknak vették.

Mielőtt a koporsót átszállították volna a családi templomba, a megelőző estén, amikor a ház különösen tele volt vendégekkel, és Főnix legszívesebben szétdarabolta volna magát, hogy mindenütt jelen lehessen, egy szobalánytól azt kellett hallania, hogy anyósa, Ső asszony, odaát a vendégek előtt megint megvetően nyilatkozott róla: azt vetette szemére, hogy kihúzza magát kötelességei teljesítése alól. Ez az izgalom testi kimerültségével együtt végleg összetörte. Vérömlést kapott, és önkívületi állapotban fektették ágyba. A főünnepségen, a koporsónak a Vasrácsos Templomba való átszállításán, amely másnap zajlott le, nem lehetett jelen. A keleti palota hölgyei bérkocsikkal vettek részt a gyászmenetben! Milyen részvevően mosolyogta meg valaha a büszke Csen hercegnő ezt vagy azt a szegény rokont, aki bérkocsiban jött látogatóba! Énnyire megváltoztak az idők!

A koporsóátszállítás előestéjén a derék Mandarinkacsa hűségének és ragaszkodásának fényes bizonyítékát adta: megölte magát, és az anyahercegnőt, aki oly sok esztendőn volt úrnője, önként elkísérte a Sárga Forráshoz vezető útjára. Tette mindenfelé bámulatot keltett. Cseng úr száz unciát ajándékozott családjának, s elrendelte, hogy a derék lányt az anyahercegnő édes unokáinak kijáró tiszteletadással temessék el. Elrendelték, hogy koporsóját másnap az anyahercegnő koporsója mögött szállítsák ki, és ugyancsak a családi templomban helyezték el.

Másnap kora hajnalban a több mint száz kocsiból és gyaloghintóból álló hosszú gyászmenet elindult a Vasrácsos Templom felé. Cseng úr a csaknem teljesen személyzet nélkül maradt nyugati palotát Tavasz Búcsúzására és Csia Jünre bízta. Tavasz Búcsúzásának a beteg Főnix helyett az asszonyok lakosztályaira, Csia Jünnek Lin udvarmesterrel együtt a lakóterület többi részére kellett felügyelnie.

Tavasz Búcsúzását ezen a délutánon meglátogatta kedves sakkpartnere, Miao-jü, a szép remetelány, aki még mindig a park leghátsó szögletében, a Jégmadárkalitkában lakott. Tavasz Búcsúzása örömmel fogadta őt, mint vigasztalóját a magányban, éjszakára is magánál tartotta, s buzgó sakkjátékkal töltötték az időt, míg csak fel nem derengett a reggel. Hajnali négy óra tájban a szép remetelány az éppen ebben az időben esedékesé vált szent „ülésre“ akart visszavonulni, amikor egyszerre csak odakünn hangos kiáltásokat lehetett hallani: „Segítség! Tolvajok! Rablók!“ Először az asszonyok lakosztályai körül cirkáló női örök kiáltottak, kiáltásaikat azonban csakhamar észrevették és továbbadták odaát, a bezárt belső kapun túl tartózkodó férfi őrszemélyzet tagjai is.

A félnék Tavasz Búcsúzása ijedtében lélegzeni is alig mert. Bátor társnője viszont kioltotta a lámpát, s az ablakpárkány fölött messze kihajolva, kikémlelt az udvarra, de aztán rögtön visszahőkölt, és gyorsan bezárta az ablakot.

— Az udvaron idegen emberek vannak — súgta Tavasz Búcsúzásának. Odakinn most megerősödött a tülekedés zaja, a belső kapu megcsikordult, számos hang és kiáltás közeledett. A lármát túlharsogta egyetlen döngő férfihang:

— Hol vannak? Fogd meg! Üsd!

Néhány bátor őrszem élén, vastag furkósbottal felfegyverkezve, a vitéz Pao Jung közeledett rohanva, az új parkőr, aki csak nemrég lépett szolgálatba, egy rettenthetetlen, erős fickó, akit durva mivolta miatt eddig nem nagyon szertettek, most azonban alkalma nyílott rá, hogy értékét bebizonyítsa. Csapatának közeledtével az idegen betolakodók a tetőkre menekültek, s üldözőik ellen felülről alázáporozó tetőzsindelyekkel igyekeztek védekezni. A bátor Pao Jung azonban a tetőkre is követte őket, s furkósbotjával olyan vadul csapott le a bandára, hogy az kereket oldott, s a falakon át sietve menekült.

Amikor aztán a harcmezőt fáklya- és lámpavilágnál felülvizsgálták, az anyahercegnő elhagyott lakószobáiban erőszakosan feltört ajtókra, kinyitott szekrényekre és kifosztott ládákra bukkantak. Az udvaron pedig egy ember holttestét találták, akire Pao Jung furkósbotja sújtott le.

Egy Ho-szan nevű korábbi szolgát ismertek fel benne, Csou Zsuj udvarmester fogadott fiát!

Ezt a Ho-szant egy évvel azelőtt ura, Csen herceg, valami jelentéktelen vétség miatt megkorbácsoltatta, és elkergette a háztól. Attól kezdve szerencsejátéokra adta a fejét, és kétes társaságba keveredett. Az anyahercegnő halálának hírére felkerekedett, és naphosszat ácsorgott a nyugati palota főkapuja előtt, abban a reményben, hogy a gyászidő alatt kiségitő erőként újra szolgálatba veszik. De nem törődtek vele. Bosszúsan tért vissza játékbarlangjába, egy lebuja, s ott törzsasztalánál szabad folyást engedett korábbi urasága ellen acsarkodó haragjának. Mellékesen megemlítette, hogy az anyahercegnő, mint azt nevelőanyjától hallotta, korántsem halt meg vagyontalanul. Annak idején, amikor meleg szívvel és jóságos kezekkel szétoztotta kincseit, csupán bölcs előrelátásból tett úgy, mintha most már mindenét szétoztotta volna. Valójában még egész ládákat és szekrényeket hagyott hátra arannyal és ezüsttel telve. Erre aztán nyúzni kezdték Ho-szant, hogy ne legyen bolond, és használja ki az alkalmat. Mivel megakadályozzák, hogy tisztességes, becsületes módon részesüljön az uraság asztalának morzsáiból, vegye el maga az őt megillető részt. Összeismertették Ho-szant néhány vakmerő fickóval, akik egy hatalmas kalózbandához tartoztak, s csak átmenetileg tartózkodtak a fővárosban. Ho-szannak az volt a feladata, hogy szolgálatukba állítsa helyi isme-

reteit, s vezesse őket falakon és tetőkön át az anyahercegnő lakoszobáihoz. A holttest eltemetésének napját választották ki, mint a rablás véghezvitelére alkalmas napot, hiszen akkor a nyugati palotát csaknem valamennyi férfilakosa elhagyja, azzal a néhány asszonnyal meg könnyen elbánnak majd. Úgy gondolták, tervük végrehajtása után távoznak a fővárosból, s biztonságba helyezik magukat a Keleti-tenger partján, a kalózbanda rejtekhelyén.

A támadást az éjszaka leple alatt hajtották végre. Az anyahercegnőtől rabolt arany- és ezüstkincseket már kijuttatták a falon át az utcára, s az ott készenlétkben tartott szekerekre rakták, amikor néhány bandita figyelmessé lett a közeli nyugati szárny egyik szobájában égő lámpa fényére. Ott ült társnőjével Tavasz Búcsúzása, és sakkozott. A két lány látása és különösen az egyiké, aki ugyan apácaruhát hordott, de fejének szép ékességét, haját, még csonkítatlanul viselte, felébresztette a rablók kéjvágyát. Odalopóztak a kivilágított szobához, s megfogant bennük a terv, hogy a két lányt mint nem remélt zsákmányt magukkal hurcolják. A derék Pao Jung azonban még idejében megghiúsította aljas tervüket, s a tetőkön át elkergette őket.

A rablók étvágya azonban most már felébredt. Az apácaruhát hordó szép lány csábító képétől különösen a bandavezér nem tudott többé szabadulni.

— Csak tudnám, melyik kolostorba tartozik! — mondta másnap társainak, amikor a zsákmányt szétoztották, s szökésük további tervét beszéltek meg.

— Az az apáca alighanem a park hátsó részében álló Jégmadárkalitka remetéje volt — vélte tudni az egyik. — Ez az, akiről most két éve annyit beszéltek, mikor az elrívülés párnáján megszállottsági rohamot kapott. Valami palotabeli fiatallal találkozott, Pao-jü vagy mi volt annak a fiúnak a neve, s ez volt az oka, hogy éjszaka a kísértés ördögei szüzi testébe hatoltak.

— Aha, szóval ő az! — mondta a bandavezér, s a húsos gyümölcs zamatára gondolva, már előre csettintett nyelvével. — No, azt ma éjszaka elhozom magamnak! Egy kocsi kell nekem meg két ember. Ti csak menjetek előre! Holnap reggel találkozunk a Húsz Mér föld Dombjánál, a városfalon túl.

A negyedik éjjeli őrég órájában történt. A parkra teljes sötétség borult. Csak a Jégmadárkalitka egyik ablakán át

pislákol egy oltári lámpa bágyadt rőt fénye. A szép Miao-jü maga alá húzott lábakkal ült ájtatossági párnáján, s azon igyekezett, hogy a tegnapi élmény hatása alatt álló s kissé még kuszált gondolatait elcsendesítse, és szent szemlélődésre összpontosítsa. Szokásához híven, amíg „ülése” tartott, emberei közül senkit sem tűrt a közelében. Három szolgálja régen lefeküdt már aludni.

Mintegy három órán át tarthatott szent elrívülése. A felderengő reggel hűvössége kissé megborzongatta. Már éppen ki akarta nyitni a száját, hogy egy csésze forró tea után kiáltson, de akkor az ablak alatt gyanús léptek zörejét hallotta.

Ijedten kiáltott szolgálói után, de a szomszéd szobából nem érkezett válasz. Egyszerre valami erős, kábító illatot érzett. Tagjaira mintha sajátságos, bénító súly nehezedett volna, melytől azok merevekké és hajlíthatatlanokká váltak, mintha csak fából és háncsból készült bábu tagjai lettek volna. Képtelen volt mozdulni, hang se jött ki több a torkán, szeme előtt fátylak hullámozottak. De a fátylakon át is ki tudta venni, hogy egy férfi bemászott az ablakon. Az oltárlámpa visszfényében azt is látta, hogy a férfi villogó tórt szorongat jobb kezében. Most a pengét öve mögé csúsztatta, s feléje közeledett. Félig öntudatlanul s minden védekezésre képtelenül hagyta, hogy történjék vele akármilyen. Érezte, hogy átemelik az ablakon, s az udvaron át a park falához viszik. Kötélhágcsón vitték fel, s a falon át így kijutottak az utcára. Aztán egy csukott kocsiba ültették.

Vadul rohanva száguldott ki a kocsi a keleti városkapun. A reggeli harangszó órája volt, s a kapukat éppen kinyitották. A kapuőrök eleinte csodálkoztak az elfüggönyözött ablakú kocsin, amely ebben a korai órában ilyen nagy sietséggel és nagy porfelhőt kavarva közeledik. Amikor azonban a kocsi bakja mellé tűzött jamenlámpákat s rajtuk nagy írásjegyekkel a feliratot látták: „Sorompókat fel! Istállót megnyitni!” — akkor újra megnyugodtak. Egy gyorsfutár — gondolták, s a kocsit akadálytalanul átengedték.

A három szolgáló ezen a reggelen a szokásosnál későbbben ébredt a Jégmadárkalitkában. Fejükét sajátságosan kábultnak érezték, szobáikban erős széngázillat érződött. A legfiatalabb, aki az imaszoba mellett aludt, melyben úrnője ájtatos elmélkedéseit szokta tartani, világosan emlékezett még, hogy hallotta, amint reggel öt óra körül úrnője néhányat

kiáltott, majd valami férfihangot is hallott. Emlékezett arra is, hogy ő maga felkelt, és át akart menni hozzá, de képtelen volt rá, s csakhamar újra kábult álomba merült. Most rosszat sejtve léptek az imaszobába. Üres volt. Az ablak tárva-nyitva. A többi szobában se találták a szép Miao-jüt sehol. Az udvar egyik szögletében a falon kötélhágcsót fedeztek fel, s alul, a létrától nem messze egy törhüvelyt és egy kiégett parázsüstöt. Halvány reményük volt még, hogy a keresettet barátnőjénél, Tavasz Búcsúzásánál találják meg. De odaát a nyugati palotában semmit sem tudtak hollétéről. Most már nem lehetett tovább kétségnek helye: a Jégmadárkalitka lakóját, a szép szentet, a reggeli szürkületben ártalmas gázokkal elkábították és elrabolták!

Szegény Miao-jü! A szüzi tisztaság életére készült, s ilyen gyalázatot kellett megélnie! Sőt, még rosszindulatú pletykák is lábra keltek róla: hogy összeszúrta a levelet a rablókcal, s hogy világi vágyaktól üzve, maga raboltatta el magát velük. Hogy azután mi lett vele, beletörődött-e sorsába, vagy szégyenében inkább önként ment a halálba, arról nem szólnak feljegyzések.

Pao-jü és Tavasz Búcsúzása forró könnyekkel siratták meg eltűnt barátnőjüket. Mennyire csodálták és irigyelték őt, aki a társadalmi élet korlátain és előírásain kívül helyezkedett, és a maga független életét élhette! Tavasz Búcsúzása vigasztalhatatlan volt, hogy elvesztette az egyetlen embert, aki szívéhez közel állott. A szép remetelányra mindig úgy tekintett mint valami példaképre, s titkon régóta feltette magában, hogy nyomdokaiba lép, maga is lemondván a világ hívságairól. Mert ha körülnézett rokonai között, vajon talált-e csak egyet is, kinek szerelme és házassága jól sikerült volna? Főnix, a Ju testvérek, Kék Drágakő, Tavasz Köszönése: valamennyien az előírások, a társadalmi kényszer áldozatai voltak. Felhősze férje ugyan csupa szív ember volt, de sápkóros, a halál kiszemelt áldozata. Állítólag Tavasz Virulása is jól járt, neki azonban messze idegenbe kellett szakadnia, családjától távol, ahol honvágy gyötörte. Ahova csak pillantott, Tavasz Búcsúzása mindenütt olyan példákat látott, amelyek kedvét szegték és elijesztették. Visszaborzadt a gondolatra, hogy ő is valami előírással házasság szerencsétlen áldozatává váljék. Nem, szabad akart maradni, mint barát-

nője, Miao-jü, aki a maga ura volt, s egészen úgy élt, ahogy kedve tartotta — akárcsak valami vadlúd a felhők között.

Aztán tegnapelőtt, a temetés napján, ez a családi kellemtelenség történt vele. Mindjárt az első alkalommal, hogy valami felelősségteljes tisztet bíztak rá, ilyen bosszantó balszerencse kellett hogy érje! Elvesztette becsületét, bebizonyította képtelenségét arra, hogy teljesítse háziasszonyi kötelességét. Ez a szomorú tapasztalat megerősítette világtól elforduló szándékait. Egy óvatlan pillantában gyors elhatározással ollót ragadott, s már le is vágta hajának felét, mire éppen benyitó szobalánya beavatkozott, s még idejében lefogta. A szobalány a Jégmadárkalitka egyik szolgálójának kíséretében jelent meg, aki a szép szent eltűnésének hírért hozta. Megdöbbenésében Tavasz Búcsúzása eltúrte, hogy kezéből az ollót kicsavarják, s hajának megmaradt felét valahogy újra világi hajviseletbe tűzzék fel. De csodált barátnőjének szomorú sorsa sem tántoríthatta el szándékától. Elszánta magát, hogy a legközelebbi alkalommal hajának maradék részét is feláldozza, és kolostorba vonul. De szobalánya rábeszélésére beleegyezett, hogy elhatározásának végrehajtásával vár még, amíg a legújabb izgalmak valamennyire lecsillapodnak.

Még el sem ült a bánat, melyet az anyahercegnő és Mandarinkacsa halála és temetése okozott, sem a nyugtalanság, melyet az éjszakai betörés és Miao-jü elrablása kavart fel, a házat máris újabb haláleset hozta izgalomba. Főnix, akit már hosszú ideje testi betegség emésztett, s kinek lelkét elnyűtte a sok lelkifurdalás, valamint az a nyomasztó érzés, hogy becsületének régi fényét visszahozhatatlanul elvesztette, néhány nappal az anyahercegnő koporsójának átszállítása után maga is meghalt. Fiatalon, harmincéves korában, megkeseredett lélekkel halt meg. Valaha ő volt a lelke, középontja, hatalmas úrnője ennek a nagy háztartásnak. Az általa előidézett összeomlás óta azonban egyre fojtogatóbb magány vette körül, s egyre inkább kerülték. Csak a derék Ping-er tartott ki mellette végig, hűségesen. Amikor a rokonság a Vastrácsos Templomból háromnapos ott-tartózkodás után hazatért, még azt sem tartották szükségesnek, hogy személyesen keressék fel betegágyánál, megelégedtek annyival, hogy szobalányok útján érdeklődtek hogyléte felől. Ez a szeretetlenség aztán megadta neki a végső döfést.

Utolsó óráiban gonosz álmok kinozták. Hol a második Ju lány szelleme ijesztette, hol Csin-kónak és jegyesének árnya bukkant fel előtte szemrehányó figyelmeztetéssel: annak a fiatal párnak az alakja, akiket annak idején a Vízihold Templom főnökasszonyának felbujtására, pénzvágynak engedve, megfosztott életük boldogságától, és öngyilkosságba kergetett. Kusza lázálmok közt lehelte ki lelkét. Férje, Csia Lien, a pénztár kellemetlen helyzetében csak igen siralmas külsőségek között tudta eltemettetni. S ha a hűséges Ping-er segítő kézzel be nem avatkozik, és a maga megtakarított pénzt rendelkezésre nem bocsátja, a gyászszertartás még siralmasabban alakult volna.

Tavas Búcsúzása titkát Pao-jüre bírta, s benne rokonlélekre talált. Az egyik a háziasszony, a másik a hivatalnok szerepére nem érezte magát alkalmasnak; mindkettő úgy érezte, alkalmatlan a gyakorlati életre. Meglátogatta Tavasz Búcsúzását két apáca is, a Földi Rejtekhely Kolostorból. Ez a két apáca részt vett az anyahercegnő felett tartott gyászistentiszteleteken, s a nyugati palota hölgyeinek körbelátogatása során eljutottak Tavasz Búcsúzásához is. Látogatásuk csak megerősítette szent elhatározásában a lányt. A jámbor lélekhalászoknak könnyű dolguk volt a negyedik kisasszonynál; nem kellett sok szót vesztegetniük. Tavasz Búcsúzása kibontotta haját, s mosolyogva mutatta nekik koponyája tar felét, mint elhatározásának látható bizonyítékát. Most aztán hozzáfogott a titkos böjtölésekhez és önsanyargatásokhoz is.

Amikor néhány nappal később kijelentették neki, hogy a fővárosba nemrég felköltözött és velük régi barátságban álló csiangnanbeli Csen család egyik fiához akarják feleségül adni, kereken kijelentette, hogy nem akar férjhez menni. Visszaborzad a gondolattól, hogy Tavasz Köszöntésének sorsában osztozzék, szilárdan elszánta magát, hogy hajadon marad, s hogy életét a szentség céljainak áldozza. Ez heves családi vitát váltott ki. Cseng úr toporzékolt dühében, mondván: csak ez hiányzott még! Egy elfajzott fiú elég teher egy családnak, semmi szükség még egy elfajzott lányra is! És ha Tavasz Búcsúzása továbbra is kitart dacos álláspontján, nem tekintheti őt többé a családhoz tartozónak. Minden oldalról nekiestek a lánynak, s megpróbálták e fonák nézeteket kiverni a fejéből. Tavasz Búcsúzása azonban szilárd maradt, s azzal fenyegetőzött, hogy öngyilkos lesz, ha nem engednek akara-

tának. Egyékbént szükségtelen mindjárt kolostorba vonulnia; az is megfelel neki, ha engedik, hogy békében éldegéljen a Jégmadárkalitkában, s kövesse példaképét, Miao-jü remetélanyt. Akor a világból sem szakadna ki egészen, néha-néha láthatnák is egymást, és tovább ápolhatnák a családi kapcsolatokat. Egyelőre legalább annyit engedjenek meg neki, hogy a Jégmadárkalitkában lakják, s bízzák a végleges döntést Csen sógorra, száműzetésből való hazatérte után, különben megcsorbítanák a család fejének jogait, s ez később azt a szemrehányást tehetné nekik, hogy öngyilkosságba kergették a hűgát. Ez nem is hangzott nagyon esztelenül.

Tavaszi Búcsúzásának kérdését azonban még meg sem oldották, s az általános figyelem máris egy másik valóságos családi kérdés felé fordult. Pao-jü újra visszaesett régi bajába. Még mindig emésztette lelkét Kék Drágakő emléke, a legutóbbi idők egymásra halmozódó sorcsapásai pedig egyre jobban felismertették vele e mulandó világ hívságos, semmi voltát. Könnyei elapadtak, fáradt volt, szíve nyugalomra vágyott, arra, hogy megváltsák ennek a százféle ellentmondó emberi érzésnek kinjától. Csak éreznie ne kelljen többet! Szeretett volna fából vagy kőből lenni. Egyre jobban elmerült Csuang-ce mindent tagadó, világtól elfordult gondolatvilágába.

Mindennek tetejébe apja nemrégiben kijelentette: hamarosan alkalmat ad neki annak bizonyítására, milyen előrehaladást tett a nyolclábú díszpróza kezelésében. Ha teljesítménye esetleg elmaradna féltestvére. Csia Huan, vagy unokaöccse, Csia Lan teljesítménye mögött, el lehet készülni rá, hogy példás büntetésben lesz része. A hátralevő időben tanuljon szorgalmasan és készüljön fel. Az anyahercegnő feletti gyász miatt Cseng úr hosszabb szabadságot kapott, s úgy gondolta, pihenőnapjai alatt újra komolyabban törődik azzal, amivel már régóta nem törődhetett: a család három fiatalabb fiának nevelésével.

Pao-jü borzadva látta feltűnni a közeli apai vizsga kísértét, nagyobb távolságban pedig a küszöbönálló államvizsga még fenyegetőbb rémképét. Most már hamarosan vége lesz ifjúsága álmainak. Hát valóban ez lesz az ő világa, ez a gyűlölt férfivilág a maga durva véleményharcaival, szikkadt törtetésével, megvetésre méltó tisztségelházházasával, a nyárs-polgári józan észnek és erkölcsnek ez az utálatos világa?

Természete hevesen tiltakozott ez ellen. Az utóbbi hetek sokféle lelki megrázkódtatása nagyon kimerítette, s így erejéből arra már nem futotta, hogy engedelmeskedjék apja parancsának. Akarata csődöt mondott. Összecsuklott, s érzéketlen lelki tompultságba esett. S a nyugati palota lakószobáin hamarosan végigfutott a riasztó hír: Pao-jü visszaesett régi bajába! Néhány napig semmi táplálékot nem vett magához. Akkor elhívták a háziorvost. Az orvos aggódva csóválta fejét. Orvosságokkal nem lehet itt segíteni, láthatóan közeledik a vég, s idejében készüljenek fel az utolsó órára.

Cseng úr megadóan sóhajtott, de kissé megkönnyebbülten is talán, és kiadta a megbízatást unokaöccsének, Csia Liennek, hozasson koporsót a szerencsétlennek. Csia Lien éppen azon volt, hogy kiválassza, kiket küld a koporsókészítőhöz, amikor lihegve futott hozzá az egyik kapuőr.

— Megint egy olyan éhenkórász van odakünn, aki drága pénzért szeretne túladni az ékkövén! — jelentette lélekszakadva.

— Mit akar a fickó?! — kérdezte Csia Lien mogorván.

— Egy követ akar eladni — ismételte a kapuőr. — Olyan a külseje, mint egy vándorszerzetesé. Ékkő van a kezében, és azt állítja, ez Pao-jü ifjú úr elveszett köve. Tízezer ezüstpénzt követel érte.

— Hagyjál békében ezzel az ostobasággal! — förmedt Csia Lien a kapuőrre. — Egyszer már lépre mentünk egy ilyen csirkefogónak, aki hamisított követ akart ránk tukmálni. Azonkívül el is késett, mert Pao-jü fivér már a halálán van.

— Ezt én is mondtam neki. De a fickó nem hagyja, hogy elküldjük. Azt mondja, csak ki kell fizetnünk a pénzt, és ifjú urunk nyomban egészséges lesz.

Amíg így beszélgettek, távolról gyorsan közeledő hangzavar és kiáltozás hangzott fel. Csia Lien olyasmit hallott, hogy „pimasz barát!” és „betolakodó!”, és „ne engedjétek át a fickót!”. Haragosan ki akarta adni a parancsot, hogy az idegent gyorsan kergessék ki, de ekkor már a szerzetes kiáltása közvetlen közelből hangzott fel, annak a dolgozószobának ablakai alatt, amelyben Cseng úr tartózkodott:

— Pénzt ide! Pénzt ide! Tízezer ezüstöt egy emberéletért!

A lármára és az idegen szerzetes kiáltására Cseng úr is felfigyelt. Eszébe jutott, hogy évekkal ezelőtt, amikor Pao-jü

súlyosan megbetegedett, két ilyen furcsa vándorszerzetes járt már itt, és meggyógyította a fiút. Lehetséges volna, hogy az idegen valóban az igazi követ hozza vissza? Csak tudná, honnan vegye hamarjában a szerzetes által követelt hatalmas összeget! Nos, próbára akarta tenni a dolgot. Kellő eredmény esetén majd csak adódik valami kiút is.

Cseng úr az idegent udvariasan dolgozószobájába hívta. De a furcsa fickó semmivel sem törődve, s a meghívásnak is fittyet hányva, egyenesen előre tartott a belső szobák felé, ahol a beteg Pao-jü feküdt. Csia Lien és a szolgák hiába igyekeztek elállni az útját.

— Hé, hova, te vadállat? Arra a női szobákba visz az út! — kiáltott rá Csia Lien.

— Ne tartsatok fel! Máskülönbén a segítségem későn érkezik! — válaszolta az idegen, s mintegy varázslat által nyitott magának utat a vele szembeszegülő embergomolyagban. Kiáltozva szaladt utána a sokaság. De az idegen már el is érte a betegszobát. A Pao-jü ágya körül sírva tolongó nőknek, Cseng asszonynak, Pao-csajnak, Gyöngyszemnek és a többieknek még arra sem volt idejük, hogy elbújjanak, olyan hirtelen lépett a szobába a bejelentetlen látogató. Csak riadtan félrehúzódtak egy lépéssel, s mintha megbabonázták volna őket, úgy meredtek a mocskos szerzetesi köntösbe bújt nagy, kopasz fejű fickó meghökkentő jelenségére.

Az minden formáságot mellőzve, köszönés nélkül lépett oda Pao-jü ágyához.

— Tiszteletreméltó uraságok, Buddhának hívői, itt hozom az elveszett követ!

Így szólt, s egy fényes jádekövet húzott elő. Feltartotta, hogy mindenki láthassa, s így folytatta:

— Most pedig hamar ide a pénzt, hogy a megmentés műve befejezéshez jusson!

— Lássuk előbb a megmentést, majd csak kerül pénz is — kiáltották oda neki.

— Nem, előbb a pénzt! — makacskodott. Talán hitüket és áldozatkészségüket akarta próbára tenni?

— Ne aggódj. Pénzedet minden körülmények között megkapod, még ha egész vagyonunkat kellene is eladnunk és elzálogosítanunk! — mondta Cseng asszony, tanúságot téve anyai szívéből.

A szerzetes hangosan felnevetett, és odahajolt a beteg füléhez:

— Pao-jü! Pao-jü! Itt a köved újra! — súgta oda neki.

Mindenki feszülten figyelte, mi lesz szavainak hatása. És valóban, Pao-jü lassan felnyitotta a szemét.

— Meggyógyult! — ujjongott fel Gyöngyszem.

— Hol a kő?! — hallatszott Pao-jü kérdése. A szerzetes a követ kezébe csúsztatta. Pao-jü egy ideig a markában szorongatta, mintha attól félné, hogy újra elillanhat tőle. Aztán lassan, óvatosan kinyitotta a markát, s a követ szeme magaságába emelte, hogy figyelmesen megszemlélhesse.

— Ó, milyen sokáig voltunk távol egymástól! — sóhajtott.

Körös-körül mindenütt boldog fohászok hallatszottak: — Buddhának legyen hála! — Mindenki, még Pao-csaj is megfeledkezett az idegen jelenlétéről, s közelebb nyomult Pao-jü ágyához. Semmi kétség. Pao-jü egészséges volt. Csia Lien gyorsan elfutott, hogy Cseng úrnak megvigye az örömhírt. A szerzetes csatlakozott hozzá. Cseng úr földre borulva fejezte ki neki köszönetét, udvariasan hellyel kínálta, és különböző előírást intézett hozzá: hol ütötte fel a mester becses gyékénykunyhóját, mi az igen tisztelt neve, és ehhez hasonlókat. Azt is tudni akarta, hol találta meg a követ, és hogyan van az, hogy csúf kis kölyke azonnal meggyógyult, mihelyt a követ megpillantotta.

— Azt én se tudom — válaszolta mosolyogva a különös vendég. — Szeretném megkapni a magam tízezer ezüstjét, ennyi az egész.

„Milyen durva, faragatlan viselkedés!“ — gondolta magában Cseng úr, de ismeretlen jótevőjét nem akarta rosszálló válasszal fejbekólintani.

— A pénz itt lesz — csak annyit felelt.

— Akkor gyorsan ide vele! Mennem kell tovább! — nógatta a fickó. Cseng úr kérte, legyen még egy kis türelemmel. Elmegy és utánanézi, miért nem hozzák a pénzt.

— De siess, és el ne felejts visszatérni! — kiáltotta utána gúnyolódva. Cseng úr átsietett a belső szobába, ahol a nők még mind ott voltak Pao-jü körül. Pao-jü örömtől sugárzó arccal nyújtotta neki a követ:

— Megvan! — mondta. Cseng úr nem engedett magának időt arra, hogy hosszan szemlélgesse.

— A fiú mindenesetre gyógyultnak látszik. De hogyan hajtjuk fel a pénzt? — fordult zavartan feleségéhez.

— Odaadom mindenemet. A bevételből ki lehet majd fizetni ezt az összeget — jelentette ki Pao-jü anyja még egyszer, áldozatkészen.

— Azt hiszem, pénzt egyáltalán nem akar — vélte Pao-jü.

— De hiszen hangosan és ismételten követelte. Különös, felettébb különös! — mondta Cseng úr fejét csóválva, s újra előrement, hogy most már nyíltan beszélje meg a pénzkérdést az idegennel.

Pao-jü közben enni és inni kért. Étvágya olyan jó volt, hogy anyja megálljt parancsolt neki, mert attól tartott, túlságosan sokat fog enni.

— Ne aggódj! Hiszen teljesen egészséges vagyok! — mondta Pao-jü vidáman, s újabb adag után nyúlt. Evés után elég erősnek érezte magát, hogy felkeljen. A felkelésnél Pézsma segített neki. Ura felgyógyulása feletti örömeiben véletlenül a következő megjegyzést tette:

— No, hiszel-e most már köved csodatevő erejében? Milyen jó, hogy annak idején, amikor megpróbáltad, nem sikerült széttörnöd és megsemmisítened!

Nem sokat gondolkodott rajta, csak úgy odavetette ezt a megjegyzést. Szavainak teljesen váratlan hatása volt. Pao-jü arcszíne hirtelen elváltozott. A kő kiesett kezéből, s ő maga, mintegy élettelenül, hanyatt esve összeeszküszött. Óriási volt a megdöbbenés. Pézsma keserű szemrehányásokat tett magának. Titokban megfogadta, hogyha Pao-jü ezúttal fel nem ébred, követni fogja Mandarinkacsa példáját, és végez önmagával. Minthogy Pao-jüt hiába rázták, s hiába is kiabáltak neki, Cseng asszony kétségbeesésében a szerzetes után küldött, akiről azt hitte, hogy még elől tartózkodik, férje társaságában. Cseng úr azonban nélküle jelent meg. Amikor az imént a vendégcsarnokba visszatért, a különös idegen már eltűnt.

Cseng úr félig holtan találta fiát. Szeme és szája keményen le volt zárva, nem lélegzett, pulzusa nem vert, teste azonban még meleg volt. Nagy sietséggel küldtek orvosért.

Pao-jü nem volt halott. Szelleme csak ideiglenesen vált el testétől, hosszú vándorlásra indulva. Először betért elől a vendégcsarnokba. Ott várt reá az idegen szerzetes. Kézen

fogta, s némán vezette magával. Pao-jü úgy érezte, megszűnt minden testi súlya. Mint valami levél, könnyedén lebegett és szállt a levegőben. Valahogyan, mindenesetre nem a szokásos úton, a főkapun át, kijutottak a palotából, messzi vidékekre. Vad, kietlen táj tárult fel előttük. A messzeségben boltozatos kőív emelkedett. Pao-jü úgy érezte, mintha egy hasonló kőív alatt egyszer már áthaladt volna. Erre vonatkozólag már éppen kérdést akart intézni kísérőjéhez, de ekkor figyelmét szép női alak vonta magára, ki a kaputól nem messze hirtelen felmerült előttük. Köszöntötték egymást Pao-jü kísérőjével, s azután eltűnt. Pao-jü mintha a harmadik Ju lányt ismerte volna fel benne. Vajon a szép és hős hajadont jelölték ki vezetőjüknek? Miközben ezen töprengett, megérkeztek a kőívhez. Felül négy írásjeggyel a következő felirat állott rajta: „Megtisztult Látszat Boldog Mezői“. Az oszlopokon pedig kétoldalt a következő mondatokat olvasták:

Létezés a látszat helyett látszathoz több,
Valami a semmi helyett semminél több.

A kőív után még mentek egy darabot, majd egy palotakapu tárult fel előttük. Odabenn távolról Pao-jü megint női alakot látott állni, aki odaintett neki. Mintha Mandarinacsát ismerte volna fel benne: „Ki tudja, mióta vagyunk úton, és még mindig nem jutottunk volna ki a parkunkból? De milyen furcsán megváltozott ez a park is!“ — gondolta magában Pao-jü megzavarodva. Oda akart sietni Mandarinacsához, hogy egy-két szót válthasson vele, Mandarinacska azonban egyszerre eltűnt. Amikor arra a helyre ért, ahol az imént állott, egy tekintélyes előudvari épülettel találkozta magát szemközt. Az ajtó félig nyitva volt. Pao-jü kérdőn fordult kísérője felé. Időközben azonban ez is eltűnt. Felvetette szemét, s az épület homlokzatán vízszintesen futó írással a következő szavakat olvasta: „Ébredés Szerelmi Ábrándból“. Kétoldalt pedig a következő feliratokat látta:

Vígság s bánat, kacaj s méreg,
látszat mind! Mire a lélek?
Törekedni, vágyani, kérni,
balgaság! Nincs, mi megéri.

Pao-jü sóhajtott egyet, és elgondolkozva, helyeslően bólintott. De hova lett Mandarinkacsa? Talán odabenn van. Összeszedte bátorságát, s a félig betett ajtót egészen felnyitotta. Odabenn lakkfekete sötétség vette körül. Félt egy kicsit, s már azon volt, hogy újra kimenekül, a kíváncsiság azonban visszatartotta. Szeme időközben hozzászokott a sötéthez, a szobák hosszú sorát különböztette meg, félig nyitott rácsos ajtókkal. Egyszerre csak eszébe jutott az álom, melyet évekkal ezelőtt unokahúga, Ko-csing hálószobájában álmodott. Álmában akkor is valami ehhez hasonló helyre jutott, de a Kiábrándult Ébredés Tündére nem hagyta, hogy sokáig időzzék ezeknél a szobáknál. Örült, hogy ezúttal egyedül van, és senki sem zavarja. Azt is elfelejtette, hogy tulajdonképpen Mandarinkacsát akarta keresni, és kíváncsian hatolt be az első szobába.

A szobában egy állvány állott aktakötegekkel tele. Találomra kivett egy köteget. Fedelén ezt a feliratot olvasta: *A Tizenkét Csinlingi Szépség főaktái*. A felirat mellett néhány elmosódott kép. Nem nézegette sokáig a képeket, hanem lapozni kezdett, s a tartalomban mélyedt el. „Ez csak Tavasz Virulásának története lehet“ — mondta magában, miután az első fejezetet elejétől végig elolvasta. Aztán buzgón látott a második fejezethez, s nem volt nyugta, amíg végig nem olvasta mind a tizenkét művészi prózában írt fejezetet. A tartalomból sok minden homályos maradt előtte, egy és más azonban olyan könnyen emlékezetébe vésődött, hogy utána már betéve tudta. Micsoda pompás felfedezés! Valóban összes nővéreinek és unokanővéreinek élettörténetét tartotta kezében. Csak nem a számára ismeretes nevükön szerepeltek, hanem rejtett, jelképszerű kifejezések jelölték őket, amelyeket azonban könnyűszerrel tudott az egyes személyekre vonatkoztatni. „Milyen izgalmas is ilyen módon, anélkül hogy bárki is tudna róla, behatolni a különböző leánytitkokba, amelyeknek megismerésén olyan sokáig hiába fáradoztam! Volna csak nálam tus, ecset és papír, hogy mindent leírhatnék, és hazavihetném magammal! Pletykálni persze nem pletykálnék, de mégiscsak szép volna a családban egy kicsit a látnokot és jövendőmondót játszani“ — valami ilyesmi villant át a fején. Sajna, a szobában írószer sehol nem volt látható.

Felütött egy pótkötetet *A Tizenkét Csinlingi Szépség történetéhez*. Egy különösen megragadó részlet könnyekig meghatotta.

Ekkor egy hang szólalt meg mögötte:

— Már megint rád jött a bolondóra? Lin kisasszony hívat!

Mintha Mandarinkacsa hangja lett volna. Valóban, amint megfordult, Mandarinkacsát látta a nyitott ajtó előtt integetni. Örült, hogy végre a közelében van, feléje sietett, Mandarinkacsa azonban visszasuhant előle, át a sötét folyosón a szabadba, egyre messzebb, mint valami megfoghatatlan, könnyű árnyék. Hiába kiáltott neki, hogy álljon meg kicsit, csak szállt tovább egyre, s Pao-jü képtelen volt utolérni őt.

Egyszerre csak hatalmas palotacsarnok állt előtte, magasba ívelő tetőzettel és művészi faragású gerendázattal. Elfogta a vágy, hogy az épület szépségeit közelről megtekintse, s lépteit a külső kapun át az épület felé irányította. Mandarinkacsát újra elfelejtette. Egy előkertben találta magát. Ritka és különös illatú virágágyások közt egy mágnayos zöld levélnövényt vett észre. Helyét díszes fehér márványpárkányzat vette körül. Feltűnt neki, hogy a növény levelei hegyén piros pettyek vannak. Enyhe szellő fúj, a levelek halkán susogva hajladoztak ide-oda. Mintha csak üdvözlésképpen bólogatnának és hajlonganának.

A növény egyszerű volt ugyan, s méghozzá virág nélküli, mégis valami ritka, nemes báj vette körül, mely minden néző szemét és szívét gyönyörűséggel és elragadtatással kellett hogy eltöltse. Pao-jü is elmerült az ájtatos szemlélődésben. E szemlélődésből szigorú, dorgáló hang riasztotta fel:

— Mi jut eszedbe, te jöttment, rút teremtmény, hogy szellemnövényünket így körülszaglászod?

Ijedten fordította oldalra a fejét. Egy tündér állt mellette.

— Mandarinkacsa nővért keresve tévedtem ide — daogta zavartan. — Bocsásd meg bűnös kíváncsiságomat! De szabadna megkérdenem, hol vagyok? És hogy kerül ide Mandarinkacsa nővér? Az imént megjelent előttem, és jelentette nekem, hogy Lin nővérkém hívatott.

— Mi közöm nekem a te nővérkéidhez! — hangzott a válasz. — Engem szellemnövényünk őrzőjévé rendelték ide,

s az a tisztém, hogy hozzád hasonló profán teremtésekét távol tartsam tőle.

— Akkor bizonyára valami különösen becses növény, hogy téged őrzésére rendelték, nem? — kérdezte. Alig tudott elszakadni a szellemnövénytől.

— Természetesen. Hiszen ez a bíborgyöngyvirág. Helye valaha a Szellem-folyam partján volt. Annak idején az Isteni Kövek Ragyogásának Őre, aki a Vörös Felhők Palotájában szolgált, titokban gyakran meglátogatta, édes harmattal öntözte, és gyöngye testét megóvta a túlságosan korai hervadástól. A szellemnövény később leszállhatott a profán világba, s könnyekkel róhatta le háláját a szerelmi szolgálatokért, melyeket az Isteni Kövek Ragyogásának Őre tett neki. Most aztán visszatért az üdvözültek mezejére. A Kiábrándult Ébredés Tündéré engem rendelt őréül. Még méheket és pillangókat sem engedhetek hozzá, nemhogy hozzád hasonlókat.

— Akkor bizonyára van itt a tavirózsáknak is védelmező tündére, nem? — kérdezte Pao-jü, Tarka Felhőre gondolva.

— Erről legfeljebb úrnőm tájékozthat.

— Ki az úrnőd, tündér nővérem?

— A Könnyező Bambusz Remetelak Hercegnője.

— Ó, hiszen az az én unokanővérem, Kék Drágakő!

— Ostobaság! Az üdvözültek mezei és a te profán világod között nincsenek rokoni kapcsolatok. S ha esztelen fecségeséssel tovább is terhünkre vagy, az örökkel foglak ki dobálni.

Pao-jü szégyenkezve fordult meg, hogy távozzék. Egyszerre csak egy második tündér érkezett oda futva.

— Hol marad az Isteni Kövek Ragyogásának Őre? Oda-benn már várják — mondta az első tündérnek.

— Tűvé tettem már érte az egész világot, de hiába — felelte az első.

— Nicsak, hiszen ott fut! — mondta a második nevetve, és sietve indult Pao-jü után.

— Isteni Kövek Ragyogásának Őre, gyere vissza! — kiáltott utána.

De a barátságatlan fogadtatás hatására, melyben az imént részesítették, Pao-jü nem merte ezt a felszólítást magára vonatkoztatni, sőt azt hitte, hogy üldözik, és egyre hevesebben futott a palota kijárata felé. Valaki hirtelen

elállta az útját. Szép fiatal lány volt, szigorú arcvonásokkal. Jobbjában kardot tartott.

— Megállj hova?! — kiáltott reá szigorúan.

Riadtan nézett fel rá. A harmadik Ju lány volt. Ez újra bátorságot öntött belé.

— Nővérem, miért bántok velem olyan csúnyán? Legalább te légy egy kicsit barátságosabb velem! — mondta szemrehányóan.

— Ezt nem tehetem, gyalázatos unokafivéreid miatt — hangzott a rideg válasz. — Galádul szétrombolták a magam s a nővérem boldogságát és becsületét. Neked is bűnhőd-nöd kell velük!

Rémülten kezdte volna bizonygatni ártatlanságát, de a tündér, aki üldözte, odakiáltott a harmadik Ju lánynak:

— Fogd meg! Ne engedd ki!

— Ne aggódj. Ismerem hercegnőnk utasítását. Régóta vártam már rá. Ma végre eljött az óra, amelyben ezzel a karddal éles vágást ejthetünk a világ vörös porához való kapcsolatán.

Pao-jü riadtan fordult el az ádáz kardhordozó lánytól, hogy az ellenkező irányban visszafelé próbáljon menekülni. Közben észrevette a tündért, aki utánaszaladt. Tarka Felhő volt.

— Tarka Felhő, te vagy az! Jó, hogy itt vagy! — kiáltott örömteli meglepetéssel. — Éltévedtem, s ennek a dühös, ellenséges lánynak útjába vetődtem. Segíts nekem, vigyél gyorsan haza!

— Ne nevezz Tarka Felhőnek! Az a feladatomban, hogy a hercegnőhöz vezesselek. Nos, ne tétovázz sokáig, hanem kövess! — válaszolta a tündér.

— Hát ki a te hercegnőd?

— Azt majd meglátod, ha előtte állsz. Gyére!

Előrement, Pao-jü pedig követte. Semmi kétség, járásából és tartásából, arcából és hangjából ítélve Tarka Felhő volt. De miért tagadta? Nos, Pao-jü úgy gondolta, hogy a hercegnőnél teendő látogatás után még egyszer kérdőre vonja. Elhatározta, hogyha valamivel megbántotta, s a lány emiatt haragszik rá, és emiatt tetteti magát idegennek, szép illedelmesen bocsánatot kér majd tőle. Hiszen, mint tudta, a lányok lágyszívűek, és könnyen hangolhatók szelidségre.

Csillogó palotacsarnok elé érkeztek. A csarnokot bambuszliget pompás, vidám zöldjébe ágyazták. A bejárat előtt néhány ciprusfa komorabb sötétzöldje köszöntötte az érkezőt. Több szolgáló fogadta őket, mind egyforma palotaszobalány-viseletbe öltöztek.

— Ez lenne tehát az Isteni Kövek Ragyogásának Őre? — kérdezték Pao-jü vezetőjétől. A tündér igenlően bólintott. Mosolyogva intettek neki, hogy lépjen be. Útjuk több előudvaron át az épület legfőbb helyiségébe vitt. Egy magas, csillogó gyöngyzsinór függöny előtt némán megálltak. Egy szobalány eltűnt a függöny mögött. Kis idő múlva visszajött.

— A hercegnő kéreti az Isteni Kövek Ragyogásának Őrét.

S a függöny már fel is tárult. Pao-jü egy lépéssel közelebb lépett. Méltóságteljesen trónoló női alakkal állott szemközt. Fején friss virágokból font koszorút viselt. Arca félreismerhetetlenül Kék Drágakő vonásait mutatta. Pao-jü nem tudta megállni, hogy fel ne kiáltson:

— Hát itt talállak meg újra, mej-mej! Annyira vágytam utánad!

— Micsoda faragatlan viselkedés! Vigyétek innét gyorsan! — hangzott a suttogás kint a szobalányok közt. S a függöny már le is ereszkedett az orra előtt. Pao-jü bambán bámult, s nem tudta, maradjon-e vagy menjen. Segítségkérően fordult környezetéhez. Nagyon szerette volna kikérni Tarka Felhő tanácsát, de már nem látta sehol. A többi szobalány idegen volt számára, azokhoz kérdésekkel nem mert fordulni. Barátságatlanul utasították ki, és ő szomorúan osont el onnét.

Ezúttal már nem kísérte senki. Kereste az utat, amelyen jött, de nem találta. Egyszerre csak látja, hogy egy ház esze alatt Főnix áll, és int neki.

„Ó, hát akkor megint itthon vagyok! Hogyan is tévedhettem így el“ — gondolta magában, és örömmel sietett integető unokanővére felé.

— Jó, hogy itt talállak! — kiáltotta neki már messziről. — A többiek elkergettek, Kék Drágakő sem akart fogadni. Fogalmam sincs, miért.

Közeledett ahhoz a helyhez, ahol az integető állt. Egyszerre csak nem is Főnix volt már, hanem barátnője, szép unokahúga, Ko-csing. Pao-jü meghökkenve állt meg.

— Hát Főnix hova lett? — kérdezte a másikat. De Ko-csing néma maradt, és eltűnt a ház belsejében.

— Vajon mi bünt követtem el, hogy ma mindenki körül? — sóhajtott zavartan, és könnyekben tört ki. Nem mert Ko-csing után menni, szomorúan távozott. Egyszerre csak megjelent egy őrcsapat, sárga köntösben, hosszú ostorral kezükben.

— Hé, ki vagy te, legény? Hogy merészelsz ezekre a szent helyekre betolakodni? Takarodj innét azonnal! — kiabáltak rá nyersen. Pao-jü riadtan gyorsította meg lépteit. Csak a kijáratot megtalálhatná! Amint szemét így körüljártatta, távolból egy csoport nőt látott feléje közeledni. Közöttük mintha felismerte volna Tavasz Köszöntését, Aranypántot és a második Ju lányt.

— Eltévedtem! Gyertek ide, és segítsetek nekem! — kiáltott oda nekik, és futni kezdett, ahogy csak bírt, mert az örök a sarkában voltak. Már-már elérte a nőket, s azt hitte, védve lesz náluk, de jaj, egyszerre rút ördögökké váltak, rémítő vörös pofájú és fehér hajú ördögökké, s vadul rátámadtak. Nagy bajában most egyszerre megpillantotta a szerzetest, aki őt idekísérte. Kezében villogó tükröt tartott.

— Isteni parancsolóm, a néhai császári feleség küldött megmentésedre.

Így szólt Pao-jühöz, aztán a tükör villogó felületét üldözőinek csapata felé irányította, s egy szempillantás alatt megszűnt az ördögi látomás. Eltűntek a pompás lakóházak és paloták is. Pao-jü ismét vad, sivár pusztaság közepén találta magát. Hálásan és bizalommal szorította meg a kezét, amely megmentette, s így szólt a szerzeteshez:

— Mester, hiszen úgy emlékszem, te voltál, aki engem idevezettél. Miért tűntél el olyan hirtelen? Családom különböző asszonyaival és lányaival találkoztam, de egyikük sem akart rólam tudni, sem külön, sem együttvéve. Sőt, néhányan még rút ördögökké is átváltoztak, s úgy fenyegettek. Mit jelent ez? Álom volt mindez, vagy valóság?

A szerzetes vizsgálódó pillantással nézett rá.

— Nem néztél bele valamibe titokban?

Pao-jü úgy gondolta, hogy az, aki ebbe a szellembirodalomba elvezethette, nyilván maga is szellem, s hogy egy szellemet nem csaphat be. Így aztán nyíltan beismerte:

— Egy szobában jártam, és titkon turkáltam az akták között.

— Úgy, és még kérned! A világi vágyaktól még nem szabadultál meg. Ezért nem állhattak az üdvözült lelkek, s ezért ijesztettek az ördögök. Hiszen az ördögök nem mások, mint maguk a világi vágyak, melyek profán teremtmények előtt elzárják az utat az üdvözültek mezője felé. Most pedig eredj! De jegyezd meg magadnak jól, amit láttál és átéltél. Később megint eljövök, és mindent megmagyarázok neked. Eredj!

Olyan erősen meglökte, hogy Pao-jü bukdácsolni kezdett és elvágódott. Torkából szorongó kiáltás szakadt fel. Szelleme hosszú vándorlás után visszatért testébe.

— Magához tért! — hallotta anyja hangját.

Felvetette szemét, s ott látta anyját, feleségét és szobalányait, amint kisírt szemekkel és félig még aggódó, félig már örömteli arccal álltak fekhelye körül. Gyorsan végiggondolta még egyszer az álmát. Legnagyobb része szerencsére megmaradt még emlékezetében.

— Hát igen! Így van ez! — nevetett fel vidáman és felszabadultan.

A körülállók pedig csodálkozva néztek egymásra, s nem tudták hogyan értelmezzék ezt a kiáltást.

ÖTVENEDIK FEJEZET

Pao-jü tisztességgel megállja helyét a vizsgán, s lemond a világ vörös poráról. Si-jin még egyszer találkozik Jü-cunnal, és lezárja a kő történetét

Hosszú önkívületéből Pao-jü gyorsan felépült, s mindenki örömeire hamarosan újra egészséges volt. A koporsókészítőt nem kellett tehát fárasztaniuk, Pézsma pedig egyelőre nyugodtan feladhatta fennkölt elhatározását, hogy követi Mandarinkacsa példáját. A kedvező fordulat miatt szeren-

csére senki sem gondolt arra, hogy utólagos szemrehányásokat tegyen neki.

Cseng úr most már úgy látta, hogy Pao-jüért nem kell aggódnia, a házba pedig lassacsckán újra visszatér a rend és nyugalom. Ezért elhatározta, a gyász miatt kapott szabadság hátralevő idejét arra használja fel, hogy az anyahercegnő koporsóját, amint azt az illendőség megkívánja, a Vastrácsos Templomból déli hazájába szállítja végre, s ott a Si család sírboltjában helyezi végső nyugalomra. Csia Lienel tehát elrendezte a ház mindenféle ügyes-bajos dolgát, Pao-jünek pedig még egyszer a lelkére beszélt a küszöbönálló államvizsgák miatt, aztán búcsút vett a családtól és ösöktől, s a szolgaszemélyzet egy részével, valamint az anyahercegnőnek és hű Mandarinkacsájának koporsójával hajón indult útnak dél felé. Ebből az alkalomból mindjárt Csia Zsung korán elhalt felesége, Ko-csing, valamint Kék Drágakő koporsóját is magukkal vitték, hogy azokat is déli hazájuk földjébe temessék. Kakukk abban a megtiszteltetésben részesült, hogy halott úrnőjét, Kék Drágakőt, szülővárosába, Jangcsouba kísérhette, Csia Zsungnak pedig első felesége koporsóját kellett gondjaiba vennie.

Felgyógyulása után Pao-jüben feltűnő változások mentek végbe. Feltűnően csendes és magába merült lett, beásta magát — többnyire taoista — olvasmányai közé, kerülte a beszélgetést és a társaságot, s ami különösen nagy fejcsoválást okozott, női környezetére ügyet sem vetett többé. Kakukk végképp nem tudta magát túltenni rajta, mennyire részvétlen és közönyös volt vele szemben Jangcsouból való visszatérése után, ahol Kék Drágakő földi maradványait helyezte el végső nyugalomra. Magányosan és elhagyatottan ült szobájában a lány, halott úrnőjét gyászolva, Pao-jü pedig nem tartotta szükségesnek, hogy felkeresse, egy vigasztaló szót szóljon hozzá, s hogy társaságában egykori szerelmének a csendes emlékezés könnyecseppjével áldozzon.

— Ebből is láthatjuk, milyen ostobák voltunk mi, lányok, hogy virághímes szavait egykor komolyan vettük, s érzelmeinket reá pazaroltuk. Ez a hála érte! Micsoda szívtelen ember! — panaszkodott Pézsmának.

Pézsma és Gyöngyszem pedig, de a többiek is mind, megerősítették észrevételét. Mit tudtak ők arról a változásról,

amely benne időközben végbement? Pao-jü várt, és titokzatos túlvilági barátja megígért látogatására készülődött.

Egy napon aztán a barát valóban eljött.

— Az a bolond fickó, aki nemrégiben a követ hozta, újra itt van! A tízezer ezüstöt követeli! — jelentették, és ez a jelentés az egész házat forrongásba hozta. Pao-jü örvendező sietséggel rohant a kapuhoz.

— Hol van az én kedves mesterem? — kiáltotta útközben, az emberek nagy csodálkozására. A szerzetes valóban ott állott a kapualjban, s Pao-jü felismerte benne minapi útitársát. A barátot Li Kuj szolgálja fogva tartotta, s nem engedte, hogy belépjen. Pao-jü intésére azonban kénytelen volt szabadon bocsátani. A fiú a fogadócsarnokba vezette látogatóját, mint az előkelő vendégeket szokás.

— Kérem, mellőzzük a ceremóniákat! Csak a pénzért jövök — jelentette ki a látogató röviden. Pao-jü nem ilyen szavakat várt, hanem a szent oktatást, amelyre áhított. De amint így elnézte a barát ótvaras, kopasz fejét, mocskos, szakadozott köntösét, egész ágrólszakadt külsejét, eszébe jutott a régi mondás, hogy a bölcs sohasem fitogtatja magát, s aki fitogtatja magát, az sohasem bölcs. És ezért óvakodott látogatóját a külseje miatt kevesebbre becsülni.

— Mester, a pénz miatt ne aggódj! Anyám éppen az összeg előteremtésén buzgólkodik. Foglalj közben helyet, kérlek, s maradj kissé velem! Csekély tanítványodnak néhány kérdés nyomja a szívét. Nem a Nagy Üresség Árnyékbirodalmából érkezel? — kérdezte udvariasan.

— Tudom is én, mi az, hogy árnyékbirodalom és nagy üresség! Valahonnét jövök, s valahová megyek. Ennyi az egész — hangzott a furcsa válasz. — Hát te tudod-e, honnét van a kő, melyet neked visszahoztam?

Pao-jü nem tudott nyomban felelni.

— Tehát azt sem tudod, hogy magad honnét jössz! S még azt kérdezed tőlem, honnét jövök én? — folytatta nevetve a barát.

Pao-jü lelkét ugyan legutóbbi álma felébresztette már, de még nem egészen. Most aztán a barát legutóbbi megjegyzése úgy hatott rá, mintha furkósbottal kólintották volna fejbe: olyan gyors volt az ébredése.

— Értem. Nem a pénzt, hanem a követ akarja a mester. Megyek és hozom.

— Szükséges, hogy megtedd! — bölintott mosolyogva a barát.

Pao-jü besietett hálószobájába, s elővette a követ rejték-helyéről, az ágy melletti kincsesládából, ahol azt a gondos Pao-csaj újabban őrizte. Történetesen sem Pao-csaj, sem a szobalányok nem voltak jelen, úgyhogy Pao-jüt senki sem akadályozta tettében. Kezében a kővel sietve indult vissza, s amint így sebbel-lobbal ment, olyan kevéssé ügyelt útjára, hogy egy falkiszögellés mögött véletlenül összeütközött Gyöngyszemmel. A lány ijedten hőkölt vissza.

— Te itt, uram? — kérdezte csodálkozva. — Anyád azt hitte, elől vagy az idegennel. Éppen a feleségeddel tanácskozik, hogyan teremtsd elő azonnal a pénzt, melyet a kőért követel.

— Szaladj, mondd meg neki, ne bajlódjék a pénz előteremtésével! Magam adom vissza a követ a barátnak — mondta Pao-jü Gyöngyszemnek, s tovább akart menni.

— Lehetetlen! — kiáltotta Gyöngyszem megdöbbenve, s igyekezett visszafogni. — A kő az életed! Nélküle elvesztél!

— Ne félj! A lelkeket visszakaptam. A kőre most már nincs szükségem.

Rövid birkózás után lerázta a lányt, s rohant tovább. De Gyöngyszem kiáltozva szaladt utána, s még egyszer utolérte. Kétségbeesetten kapaszkodott az övébe, s a földre roskadt, úgyhogy Pao-jü nem mehetett tovább.

— Segítség! Oda akarja adni a követ — kiáltozta kétségbeesetten. Erre a kiáltozásra más szobalányok és szolgálók, később pedig anyja és Pao-csaj is odajött. Kakukk segített Gyöngyszemnek, hogy minden erejüket összeszedve visszatarthassák Pao-jüt.

— Mit vagytok annyira oda egy kő miatt! Az is ennyire fájna nektek, ha legközelebb nekem is el kellene mennem? — tréfálkozott nevetve és lihegve. Kétszeres jajkiáltás volt a felelet. Közben odajött Cseng asszony és Pao-csaj is.

— Miféle rendetlenkedés ez már megint? — hangzott a szigorú anyai szó. Pao-jü belátta, hogy most már nem szabadulhat, s feladta a harcot.

— Semmiség az egész — nyugtatta anyját, s mosolyogva mutatott Gyöngyszemre és Kakukkra: — Túlságosan is aggodalmaskodnak. Az a nyakas szerzetes nem akart alkudni. Egy rézgarassal sem akart engedni követeléséből. Ez fel-

bosszantott, s faképnél hagytam. Színleg most a követ magát akarom felajánlani neki, mondván, hogy nem is az igazi, s nem tulajdonítunk neki nagy jelentőséget. Erre nyilván enged esztelen követeléséből, s örülni fog, ha egyáltalán kap valamit. Ennyi az egész.

Nos, amit ekképp ravasz számítással mondott, az igazán okos dolognak látszott egy takarékos háziasszony álláspontjából. Cseng asszony azonnal meg is nyugodott.

— Hát így másként fest a dolog — mondta. — Már azt hittem, valóban oda akarod adni neki a követ. De miért nem mondtad meg a két szobalánynak mindjárt, mit akarsz? Megtakaríthattad volna ezt a perpatvart.

Pao-csaj azonban mintha megsejtett volna valamit; más nézeten volt.

— Ebben a félelmetes fickóban, ebben a szerzetesben nem ajánlatos megbízni. Ki tudja, talán csak egy pillanatra engedjük át neki, s már el is tűnt követül. Biztos, ami biztos. Inkább az ékszereimet áldozom fel.

S mielőtt Pao-jü észbe kapott volna, már ki is vette a követ a kezéből.

— Kész. Vissza se kell menned hozzá — folytatta. — Én meg az anyád együttesen összeadjuk majd a pénzt.

— Hát nem bánom. De legalább az illendőség kedvéért el akarok búcsúzni tőle — vetette oda látszólag közönyösen. Ez is értelmetlen dolog volt. Gyöngyszem végre eleresztette Pao-jüt.

— Úgy látom, ti nők többre tartjátok a követ, mint engem magamat. Mi lenne, ha a szerzetessel most megszöknék, és csak hült helyemet találnátok? Mit kezdtek akkor a kövel? — tréfált a fiú. Így akarta előkészíteni őket az eljövendő komoly valóságra. Gyöngyszemben azonnal felébredt újra a gyanú. Megint utánanyúlt, de a ház két hölgyének jelenlétére való tekintettel, megszokott tartózkodásból azonnal visszahúzta a kezét. S Pao-jü útja most már szabad volt.

Mindazonáltal Gyöngyszem aggódott, s Pao-jü háta mögött üzenetet küldött Ming-jennek, ura kedvenc szolgájának a harmadik kapuhoz, lelkére kötve, hogy jól vigyázzon embereivel a kis parancsolóra, s ne tűrje, hogy az idegen szerzetes egyszerűen megszöktesse.

Cseng asszony és Pao-csaj visszamentek szobáikba. Ott aztán nyugodtabb körülmények között Gyöngyszemmel újra

pontosan elmondatták maguknak, hogyan is ment végbe az iménti lármás jelenet. Gyöngyszem szó szerint visszadta Pao-jü homályos kijelentéseit. Erre a hölgyek ismét nyugtalanok lettek, s utasítást adtak, hogy az elülső csarnokot, ahol félelmetes vendégével Pao-jü tartózkodott, örök vegyék körül, s az ablakon át észrevétlenül figyeljék meg, mi megy végbe odabent. Szobalányok cikáztak ide-oda, jelentve, mit csíppentettek fel titokban az örök a benn folyó beszélgetésből.

— A kis parancsolónak, úgy látszik, nincsen egészen helyén a feje — jelentette az egyik szobalány nagy titokzatosan. — Az emberek, akik az ablak alatt hallgatóznak, hallották, hogy azt mondotta az idegennek: a követ ugyan nem adhatja oda neki, mert azt elvette tőle élettársa, de helyette saját személyét ajánlja fel. Kész vele tartani.

— De hiszen ez örület! — fakadt ki az ijedt taj-taj. — S mit mondott erre a szerzetes?

— A követ akarja, nem őt.

— Az pedig egyre megy! — vágott közbe izgatottan Pao-csaj.

— A kő úgyszólván Pao-jü énje. Az a fickó még tréfákat is megenged magának! Pénzről semmit sem mondott?

— Nem tudok róla. Később a beszélgetés nagyon élénké, sőt vidámmá lett. Odakünn az ablak alatt azonban nem sokat értettek belőle.

— Buta jószágok! Annyit talán csak tanultak, hogy megértsenek egy egyszerű beszélgetést? Szép dolog volna, mondhatom! — háborgott Cseng asszony, s magához hívatta a hallgatózókat egyikét. A hölgyek előtt nem mutatkozhatott, s jelentését kívülről, a verandáról, az ablakon át kellett megtennie.

— A beszélgetést nem tudtuk teljes egészében követni, mert az számunkra túlságosan magas volt — jelentette. — Csak egyet-mást értettünk meg, mint például „hegyi rengeteg“, „zöld szirt“, „a nagy üresség mezői“, „vörös por“, „a földi rendeltetés elmetszése“, és ezekhez hasonlókat.

Cseng asszony se tudta, mihez kezdjen ezekkel a kifejezésekkel. Pao-csaj azonban megértette őket, s nagy nyugtalanság vett rajta erőt. Félelmében éppen parancsot akart adni, hogy hozzák oda azonnal Pao-jüt, de akkorra már jött is magától. Felettébb jókedvűnek látszott.

— Minden a legteljesebb rendben! — jelentette vidáman.

— Hagyd a hóbortokat, és szedd össze magad! — mondta anyja szigorúan.

— Hóbortokat? Ó, a fejemet teljesen tisztának érzem. A szerzetes régi jó ismerősöm. Legfőképpen azért jött, hogy üdvözljön engem. A pénzkövetelést egyáltalán nem gondolta komolyan. Szolgálatáért, melyet nekem tett, cserébe csak annyit kért, hogy változzam meg, s eszméljek eredeti magasabb rendeltetésemre. Ezt világította meg nekem. Aztán hirtelen lebegve tovaszállott. A kő tehát nálunk van még, és fizetnünk sem kell. Nos, hát nincs minden a legteljesebb rendben?

Hitetlenkedve néztek egymásra. Cseng asszony az ablakon át utasítást adott az odakünn várakozó szolgának, aki a hallgatózók közül való volt, hogy szaladjon előre, s tudakolja meg, igaz-e ez. Egy idő múlva az ember visszajött, és a következőket jelentette:

— Igaz minden. A kapuőrök látták az idegen szerzetest elmenni. Azt üzente a taj-tajnak, hogy ne aggódjék. Ellenszolgáltatásként nem követel pénzt. Csak azt kívánja, hogy a kis parancsoló hébe-hóba meglátogassa őt. Egyébként pedig bármi történjék is, magasabb elrendelés szerint következik be minden.

Cseng asszony fellelegzett. Megszabadult tehát nyomasztó pénzgondjától.

— Mégiscsak derék, eszes fickó lehet — mondta elégedetten. — De hol keresse őt fel a fiam? Azt is megkérdezték a kapuőrök?

— Lakása távol van, vagy közel, ahogy vesszük — szólt közbe Pao-jü. Milyen rejtélyesen hangzott ez is!

— Térj végre magadhoz, és hagyd ezeket a bölcselkedéseket! — szidta Pao-csaj türelmetlenül. — Nem érzed, mennyire szenvednek miattad a szüleid? Szedd össze magad, és jutalmazd szeretetüket valami dicséretre méltó teljesítménnyel!

— S vajon, amire én céloztam, talán nem dicséretre méltó teljesítmény? Hát nem ismered a mondást:

A fiú, ki kész, hogy Buddhát szolgálja,
hét őst juttatja a mennyországba.

Cseng asszony úgy érezte, megszakad a szíve, amikor ezt hallotta.

— Rettenetes! Micsoda átok telepedett családunkra? — kiáltotta, alig bírva magával. — Ezek a hóbortos, világtól elforduló gondolatok! Előbb Tavasz Búcsúzása, most pedig Pao-jü... Ezt nem élem túl!

Heves zokogásban tört ki.

— Csak tréfáltam — nyugtatgatta Pao-jü mosolyogva.

Pedig nem tréfált. Észre is vették, hogy barátaitól és a házban lakóktól egyre jobban elzárkózik, s tanulószobája csendjébe húzódik vissza, állítólag azért, hogy a közelgő államvizsgára készülődjék, valójában azonban azért, hogy kedves filozófiájába ássa bele magát. Az egyetlen a házban, akivel még olykor-olykor kicserélte gondolatait, Tavasz Búcsúzása volt, ki lélekben rokon volt vele. Sokat emlegették homályos kijelentését, melyet akkor tett, amikor Tavasz Búcsúzása átköltözött a Jégmadárkalitkába.

Tavasz Búcsúzásának nagy veszekedése volt nem szeretett sógornőjével, Csen asszonnyal. Ennek hatására gyors elhatározással hajának másik felét is levágta, s hozzátartozóit választás elé állította: vagy átköltözhet a Jégmadárkalitkába, vagy önként megy a halálba! Izzgatott családi tanácskozássra ültek össze, mely eltartott a késő éjszakáig. Végre aztán Tavasz Búcsúzása elérte, amit akart, átköltözhetett a Jégmadárkalitkába. Kakukk önként vele ment. Titokban szemrehányásokat tett magának, hogy úrnőjét, akinek oly sok éven át szolgált, nem követte a halálba. Most hát jóvá akarta tenni hibáját, s a Jégmadárkalitka magányában a vezeklésnek és a szüziességnek akarta szentelni életét.

Amikor Tavasz Búcsúzása a családtól elbúcsúzott, mindenki felkészült arra, hogy Pao-jü újra visszaesik régi bajába, és szenvedélyesen megsiratja nővérkéjének elvesztését. S mindenki meg volt lepve, hogy ezúttal nyugodt maradt.

— Amida Buddha! Elkészültél vele! Kár, hogy én még nem tartok ott! — ennyi volt a búcsúzása.

Most aztán egészen egyedül maradt, s teljességgel a filozofusaival folytatott szellemi érintkezésre volt ráutalva. Pao-csaj növekvő nyugtalansággal látta, hogy egyre jobban elzárkózik mindenkitől, s elhanyagolja őt és egész családját. Végül is nem nézhette tovább, amit férje művel.

Egy napon beható beszédben vetette szemére, hogy a haszontalan filozofálást még mindig nem hagyja abba, s követelte, hogy inkább Kung-ce gyakorlati bölcséletének tanításaival foglalkozzék, s olyan régi mintauralkodókkal, mint Jao, Sun, Jü és Cseng Tang; követelte, hogy eszméljen az emberi erkölcs legfőbb parancsára, a fiúi kötelességre, a gyermeki kegyeletérzésre, s feleljen meg apja jogos várakozásainak az államvizsgákon felmutatott jó eredménnyel. S addig-addig unszolta erre, míg Pao-jü magába szállt, s megtette, amit felesége kívánt tőle.

Kedvenc filozófusainak, Lao-cének, Csuang-cének és a tao más hirdetőinek összes műveit azonnal bevittette egy üres lomtárba, s attól kezdve csakis a négy klasszikus könyv tanulmányozásának szentelte magát, mégpedig nagy szorgalommal, olyanokénak, amelyeknek ismerete hasznos lehetett számára az államvizsgákon. Pao-csaj megkönnyebbült sóhajtással vette tudomásul ezt a változást. De aztán újabb aggodalmak kezdtek gyötörni. Titkát Gyöngyszemre bízta:

— A bolond szerzetessel való találkozásának mindenesetre megvolt az az egy jó oldala, hogy azóta abbahagyta az örökös enyelgést és szerelmeskedést a lányokkal; de ki tudja, nem vezet-e oda ez az újabb változás, hogy visszaesik régi rossz szokásába?

S Gyöngyszem javaslatára gondosan elrendelte, hogy a teafelszolgálás és hasonló személyes természetű szolgálatok tisztét ezentúl ne a bájos Vu-er lássa el, ki a szobalányok közt a legfiatalabb volt, s akit az elhunyt Tarka Felhő helyett adtak neki, hanem a veszélytelen és Pao-jü számára közömbös Kakadu, aki ezenfelül még Pao-csaj bizalmasa is volt. Így bizonyára nem jut ostoba gondolatokra, s könyveitől semmi sem téríti el.

Nos, aggálya alaptalan volt. Pao-jü saját elhatározásából történt, hogy lányra többé rá sem nézett. A vizsga napjáig önkéntes, szigorú klauzúrát szabott ki magára. Még a szokásos reggeli és esti tisztelgő látogatásra sem jelent meg az előkészület napjaiban anyja előtt, csak szobalányok útján juttatta el hozzá csing-an köszöntését. Végre aztán elérkezett a nyugati palota asszonyai által reszketve várt időpont, a nagy vizsga napja. A vizsga megnyitásának napján Pao-jü unokaöccsével, Csia Lannal együtt já-

rult reggel anyja elé, hogy elbúcsúzzék tőle. Pao-jünek most kellett először házon kívül töltenie az éjszakát, mert a három vizsganap alatt a jelölteket szigorú klauzúrában tartották, éjszaka sem hagyhatták el kopár vizsgacellájukat. Így jócskán kapott gyakorlati anyai tanácsokat, holott a tizenkilenc éves Pao-jü elég nagy volt már. Hullott néhány anyai búcsúkönny is. Pao-jü nagyon ünnepélyesen búcsúzott. Letérdelt anyja előtt, s homlokát háromszor verte a földhöz, úgy köszöntötte.

— Eddig nem volt alkalmam meghálálni mindazt a szeretetet, amelyet anyám tanúsított irántam, mióta csak a világon vagyok — mondta komolyan. — Igyekezni fogok helyemet a vizsgán erőmtől telhetően jól megállni, s így pótolni azt, amit elmulasztottam. Ha megadatik nékem, hogy szüleimnek jó eredménnyel örömet szerezsek, fiúi kötelességemet teljesítettnek tekintem, s hinni fogom, hogy jóvátettem mindazt, amit életemben szüleim ellen vétettem.

Milyen ünnepélyesen hangzott ez! Mintha örökre búcsúznék!

— Kedves, jó fiam! Hogy öreg nagyanyád ezt az órát nem érthette meg velünk! — zokogott a taj-taj mélyen meghatva, s fiát magához emelte.

— Ha testileg nincs is többé közöttünk, szelleme tudni fog róla, és velünk örül — jelentette ki Pao-jü egyszerűen.

— Ne sírj, taj-taj — nyugtatgatták Cseng asszonyt. — Minden okod megvan rá, hogy örülj, amikor végre azt láthatod, hogy eszes és kötelességtudó fiúvá és emberré érett.

S a két fiú, az egész család jövőjének reménysége, a hozzá tartozók sok gyöngéd jókívánsága közben vonult el a harc színhelyére. És amikor a vizsga három napja letelt, Csia Lan Pao-jü nélkül érkezett vissza. Késő este volt már.

— Hol van nagybátyád, Pao-jü? — kérdezték a hölgyek megdöbbenve.

— Elvesztettem — felelte Csia Lan szomorúan.

— Ostoba jószág! Hogyan lehet egy felnőtt embert egyszerűen elveszteni? Hiszen egész idő alatt együtt voltál vele! — szidta őt anyja, Csu özvegye.

— Közös volt a cellánk, egy asztalnál is ettünk, és a vizsgateremben is szemmel tartottam. Ma reggel együtt adtuk le vizsgadolgozatunkat, s aztán együtt hagytuk el a vizsgatermet. Hazafelé jövet a sárkánykapunál a nagy tolongásban

hirtelen elvesztettem szem elől. Li Kuj szolgálja, aki embereivel a sárkánykapunál várt ránk, kevéssel azelőtt még látta, hogy néhány lépéssel mögöttem halad. Aztán hirtelen eltűnt, Li Kujjal és a többiekkel egész nap kutattam utána. Sehoh nem találtuk.

Ez a hír az egész házat izgalomba hozta, és gyászba borította. A férfi személyzet, mely már jó előre örült a hagyományos ünnepi lakomának, most nem engedhette átmagát a lakoma örömeinek, hanem helyette ebben a késő esti órában újra ki kellett mennie a városba az eltűnt keresésére. Az egyetlen a házban, akit Pao-jü eltűnése láthatóan nem érintett különösebben, Tavasz Búcsúzása volt.

— Nála volt-e a kő, amikor elment? — csak ennyit kérdezett Pao-csajtól. Pao-csaj bólintott, mire ő nem tett további megjegyzést. Gyöngyszem azonban emlékezett arra az esküre, melyet Pao-jü évekkor azelőtt tett Kék Drágakőnek, s Pao-csaj is gondolt sóhajtván egyet-mást.

Jóval elmúlt már éjfél, mikor a Pao-jü keresésére küldött emberek visszatértek. Semmit nem végeztek. A kutatások a következő napok folyamán is hiábavalónak bizonyultak. S aztán egy reggelen, amikor a hölgyek még aludtak, megérkezett a nagy örömhír: az államvizsga eredményét aznap a kora reggeli kihallgatáson tették közzé, s Pao-jü a sikeresen vizsgázók sorában a hetedik helyet foglalta el! Unokaöccse, Csia Lan is letette a vizsgát, neve a százharmincadik szám alatt szerepelt a listán. Ezzel mindketten elnyerték a második doktori fokozatot, s a jövőben mindketten büszkén számíthatták magukat a csü-zsenek, a „felemeltek“ kiválasztott seregéhez. Újjongás töltötte be a nyugati palota csarnokait. De Pao-jü nem került elő. Némi vigasztalásul csak az szolgált, ha arra gondoltak, hogy egy új csü-zsen, kinek nevét a hír szárnyai a birodalom minden tartományában körülhordozzák, mégsem maradhat sokáig rejtve.

Cseng úr eltemette az anyahercegnő koporsóját a déli haza földjében, s útban volt hazafelé. Egy napon levelet kapott családjától, s benne értesítést a legutóbbi fontos otthoni eseményekről. Büszke örömmel töltötte el apai szívét, hogy annyi gondot okozó gyermeke, Pao-jü, becsülettel megállta helyét a vizsgán. Ezt az örömet sajnos megzavarta a bánat, melyet hirtelen, rejtélyes eltűnése okozott. Megtudta továbbá, hogy a Császári Úr külön is megemlítette

a rangsor hetedik helyezettjének nagyszerű teljesítményét, és a vizsgáló bizottságtól részletes jelentést kért a sokatígérő fiatal tehetség személyes viszonyairól. Amikor a vizsgáló bizottság elnökének, az Északi Csend Császári Hercegének jelentéséből megtudta, hogy a hetedik helyezett a néhai császári feleségnek, Tavasz Érkezésének édesöccse, és hogy a Csia család ezúttal egyszerre két csü-zsent szolgáltattott, indítatva érezte magát arra, hogy a Csia családot újra elárassza kegyével. Mivel pedig ugyanakkor elégtétellel töltötte el a kalózok ellen nemrégiben kezdeményezett vállalkozás sikere, és a tízezer család között szerencsésen újra helyreállott általános béke is, kegyelemmel telve, nagy birodalmi amnesztiát rendelt el. Hála az amnesztiának, a két száműzött családtag, Sö és Csen visszatérhet a száműzetésből. Lefoglalt tulajdonukat visszaadják nekik. Ezenkívül Csia Csent — mint a keleti palota urát — újra nemesi rangra emelték, bár csak a harmadik, a nagyúri nemesi osztályba. A hercegi cím egyedüli tulajdonosa továbbra is Cseng úr maradt, akit ezenkívül újra államtanácsossá neveztek ki a munkaügyi minisztériumba. Azt is elrendelte továbbá a Császári Úr, hogy a rangsor eltűnt hetedik helyezettje után hivatalból kutassanak.

Az öröm s egyszersmind a megszégyenülés könnyeivel fogadta Cseng úr az örvendetes hírt. Mennyire igazságtalan volt eddig elfajzottnak hitt sarjával szemben! Az elfajzott és megvetett sarjnak köszönheti a Csia család, hogy az ősök csarnokának tetejét most újabb ragyogás szegélyezi!

Sokféle ellentmondásos érzéstől indítatva, Cseng úr fokozott sietésre ösztökélte hajósait, s magának sem engedett pihenőt se éjjel, se nappal. Alig várta, hogy viszontlássa övéit, s buzgó hálával borulhasson le a trón lépcsői előtt.

Egy napon aztán megérkezett Kunling postaállomásra. Itt rövid időre megszállt, hogy a feleségének szóló, már megkezdett válaszlevelet gyorsan befejezze, és a postán leadja. Ezen a napon hirtelen beállt a hideg, s egy kis könnyű havazást hozott, mely fehér lepelbe burkolta a tájat. Cseng úr egy legény kivételével mindenkit a partra küldött. A vidék különböző előkelőségeinél és ismerőseinél kellett névjegyét leadniuk, átadván üzenetét, hogy sajnos nincs ráérő ideje útját

hosszasabban megszakítani, s így nem teheti személyesen tiszteletét.

Teljesen egyedül ült hajókabinjában, és levelét írta. Éppen Pao-jüre akart rátérni; letette az ecsetet, és felpillantott, hogy kicsit elgondolkozzék. Ebben a pillanatban úgy rémlett neki, mintha a parton, elől, a hajó orránál, emberi alak válnék ki a hóesésből. Fedetlen fővel és mezítláb állt ott valaki, hosszú kámzsába öltözve, mely durva, pirosasbarna majomszőrgyapjából készült. Most az alak térdet hajtott Cseng úr felé, s homlokát ünnepélyesen a földhöz ütötte. Négyszer is lehajtotta homlokát a hóba. Cseng úr felugrott, s a hajópallón át a partra sietett. Odalépett a különös idegenhez — aki még mindig ott állt —, hogy megkérdezze tőle, kicsoda és merre igyekezik. Karba font kezeit épp mellmagasságba emelte viszontköszöntésre, amikor jobban odanézve, felismerte az idegent. Pao-jü volt!

— Te vagy az, Pao-jü! — kiáltott fel megdöbbenve.

A másik néma maradt. Arcvonásai örömről s ugyanakkor sajnálkozásról tanúskodtak.

— Ha te vagy Pao-jü, hogyan kerülsz ide ebben az öltözékben? — folytatta Cseng úr.

A másik mintha válaszolni akart volna, de nem jutott hozzá. Kétoldalt egyszerre két másik kámzsás alak állott mellette. Az egyik Buddha szolgája volt, a másik a Tao tanítványa.

— Küldetésed a világban beteljesedett! Most már ne késlekedj, hanem kövess bennünket! — hallotta Pao-jühöz intézett szavaikat Cseng úr. S aztán látta, hogy hármában könnyedén tovaszállnak, a lejtős part mentén fölfelé. Mit sem törődve a csúszós földdel, Cseng úr utánuk sietett, de képtelen volt utolérni őket. Egyre gyorsabban távolodtak tőle, s egyre elmosódottabbakká lettek körvonalaik.

A távolból még hallotta, hogy valami „zöld szirtről”, „nagy ürességről”, „a messi bizonytalan felé való vándorlásról” énekelnek. Aztán egy magaslat fölött eltűntek. Cseng úr futott, amíg csak bírta szusszal. Aztán már nem bírta tovább, s meg kellett állnia, hogy kissé kifújja magát. Amint megfordult, látta, hogy legénye ott talpal mögötte a hóban.

— Láttad az imént azt a három szerzetesruhába öltözött fickót? — kiáltotta oda neki.

— Láttam — mondta a legény. — Utánatok futottam, s egyszerre már csak téged láttalak, uram.

Cseng úr futott még egy darabot a legénnyel. De hiába. Körös-körül csak a behavazott üres vidék volt látható. Fejcsóválva tért vissza. Időközben visszaérkeztek a hajóra a többiek is, és Cseng úr elmesélte nekik furcsa találkozását. Az emberek úgy vélték, meg kellene szakítania utazását, és az egész vidéket alaposan át kellene kutattatnia, fia, Pao-jü után.

Cseng úr sóhajtva rázta meg a fejét. Mély gondolkodásba merült.

— Különös! Felettből különös! — mormolta maga elé, mintegy magában beszélgetve. — Őt és kísérőit saját szememmel láttam, éneküket is tisztán hallottam. Biztos, hogy nem volt pusztá képzeldés, üres káprázat. Most már sok minden világossá lesz előttem. Egy kövel a szájában jött a világra. Ez már magában véve is elég kísérteties volt. Már eleve megvolt a magam véleménye a dolgról. Nos, nagyanyja kedvéért óvtuk, s nagyra nevelgettük a kísértetfiókat. Aztán megjelent ez a két csudálatos fickó. Háromszor avatkoztak az életébe. Először, amikor betegen feküdt, varázsigékkel visszaadták a kő csodatevő erejét s a fiú egészségét. Azután az egyik fickó, az a barátcsuhás, visszahozta az elveszett követ, és másodszor is megmentette a fiút a haláltól. Akkor volt, hogy az egyik pillanatban még saját szememmel láttam őt ülni a vendégcsarnokban, s a következő pillanatban már eltűnt. Ma pedig eljött a fiúért. Eddig csodálkoztam ezen a szerencsés fickón, kinek nemes túlvilági szellemek a barátai és segítői. Ki gondolta volna, hogy egy napon maga is a szellemek sorába lép? Tizenkilenc esztendőn át emberalakban bolondította nagyanyját. Most újra szellem lett, az ami volt. Nem, szellemek után hiábavaló lenne kutatni.

És Cseng úr sóhajtva nyúlt az ecset után, hogy befejezze a megkezdett családi levelet. Beszámolt Pao-jüvel való csodálatos találkozásáról, s azt a megjegyzést fűzte hozzá: ne gyászolják tovább az eltűntet. A hivatalnokoskodáshoz ügysem lett volna képessége. Ki tudja, miféle ostobaságokat követett volna el hivatalában, s miféle vészt hozott volna családjára. Elégé tisztos dolog az is, hogy egy boddhiszat-

va került ki a családból, és szégyennek semmi esetre sem szégyen.

Gyors egymásutánban érkeztek haza a távollevő családtagok: Cseng úr déli útjáról, Sö úr és Csen úr a száműzetésből, a kegyelemben részesült és pénzen kiváltott Hszie Pan a börtönből. Hszie Panban teljes volt a töredelem. Hazatértekor ünnepélyesen megesküdt, hogy megöli magát, ha újra visszaesnék régi bűneibe. Anyja rábeszélésére ágyasát, Lótuszt a méreghalált halt Hszia helyett főfeleségévé tette. Így az egykori rabszolgalány mégis kivívta magának azt a helyet, mely őt származása és műveltsége szerint megillette.

Cseng úr mindjárt a hazatérését követő napon ellátogatott a főtitkárságra, s a vele rokonszenvező főtitkárok révén kieszközölte, hogy köszönetének kifejezésére kihallgatáson jelenhessék meg a tízezer év uránál. A Császári Úr érdeklődéssel tudakozódott eltűnt fia, Pao-jü sorsa felől, s mélyen megrendült, hallván, milyen csodálatos találkozása volt Cseng úrnak fiával a havas vidéken. A Császári Úr szándéka eredetileg az volt, hogy palotai szolgálatra vonja át a maga személyes közelébe, s elárasztva őt császári kegyével, rendeleti úton a „Csodálatos szellemi teljesítmény géniusza“ megtisztelő címet ajándékozta neki. Ez a megtiszteltetés némi vigaszt nyújtott a családnak fiuk elvesztése miatt. S további vigaszt nyújtott az a tény, hogy Pao-csaj méhe áldott terhet hordott. Így hát Pao-jü bizonyos értelemben testileg is tovább élt a családban.

A nagy amnesztia által érintettek közé tartozott Jü-cun úr is. Szédítő magasságból vetették alá egy nap, amikor hivatali karszékéből láncra verve hurcolták a börtönbe. Megvesztegethetőség, hatásköri túllépés és részre hajló igazságszolgáltatás: ezek voltak azok a hivatali vétségek, amelyekkel a cenzorok a trónnál vádolták. Vétségeit tekintve bizonyos, hogy súlyos büntetésben részesült volna. Mert az Ég Fia, aki ez idő szerint uralkodott, emberségesen és igazságosan gondolkodó úr volt, aki már az olyan szavaknak pusztá halatára is, mint amilyen a „hatásköri túllépés“, „népelnyomás“ és „kiszipolyozás“, haragos indulatba jött. Hála a nagy amnesztiának, Jü-cun úr aránylag olcsón megúszta a dolgot. Csupán hivatalát és rangját veszítette el, a köznép rendjébe helyezték vissza, s egyszerű alattvalóként szülő-

városába, Hucsouba kellett visszatérnie. A becsvágyó törtető büszke pályafutása tehát ugyanott végződött, ahonnan sok évvel ezelőtt szürkén és jelentéktelenül elindult.

Jü-cun úr előreküldte családját, s málhás szekerekkel és egy legénnyel teljesen egyedül utazott utánuk. Így hát útközben bőven akadt ideje elgondolkodni a földi törekvések hiábavalóságáról, s a dicsőség és a fény mulandóságáról.

Útja történetesen azon a réven át vezetett, melynek közelében egy évvel ezelőtt sajátságos találkozása történt az omladozó templomban. Ezúttal a révtől nem messze pillantott meg egy nádból és kákából font kunyhót. Amikor odaérkezett, a kunyhóból remete lépett elő, s kezét köszöntésre emelte. Si-jin volt. Köszönésének viszonzásaképpen Jü-cun gyorsan meghajolt.

— Légy üdvözölve, tiszteletreméltó Csia úr! Hogy ment sorod azóta? — kezdte az öreg remete.

— Ugye te vagy Si-jin mester? — viszonzta a kérdést Jü-cun. — Miért tagadtad le magad a legutóbbi találkozásunk alkalmával? Templomod leégése után nagyon aggódtam érted. Boldog vagyok, hogy ma viszontlátlak. Csak most ismerem fel, milyen sokra vitted, hála mély és bölcs belátásodnak. Én, szerencsétlen bolond, azonban makacs és elvakult voltam. Most aztán megkaptam együgyűségem megérdemelt jutalmát.

— Legutóbb hivatali pompa és méltóság vett körül. Hogyan vehette volna magának a jelentéktelen remete a bártorságot, hogy ismerjen téged? — felelte Si-jin finoman mosolyogva. — Hogy a szájamat egyáltalán fel mertem nyitni, az is csak régi kapcsolatunk kedvéért történt. Ragaszkodásod nagyon megtisztel. Jó- és balszerencsénket, jólétünket és szegénységünket az elrendelés előre meghatározza. Mai találkozásunk sem a véletlen műve.

— Hogyan történt, hogy mesterem elszakadt a világ porától? — tudakolta Jü-cun.

— Egészen hirtelen, a gondolat gyorsaságával — tért ki az öreg mosolyogva, s a maga részéről is kérdést szegezett neki: — Nem találkozta-e a nagyvilágban, az elpuhult jólét, gazdagság és előkelőség köreiben egy bizonyos Pao-jü-vel?

— Dehogynem. Természetesen jól ismerem. Gyakran megfordultam házában. Úgy mondják, nemrégiben ő is

áthaladt a Nagy Üresség Kapuján. Erről a világias, elpuhult legénykéről sosem tétéleztem volna fel ilyen határozottságot.

— Én azonban igen. Történetét régóta előre tudtam. Emlékezel-e arra a sok évvel ezelőtti nyári estére, amikor az Uborkatemplom melletti régi lakásom ajtajában állva pillantottál meg? Kevéssel azelőtt találkoztam veled.

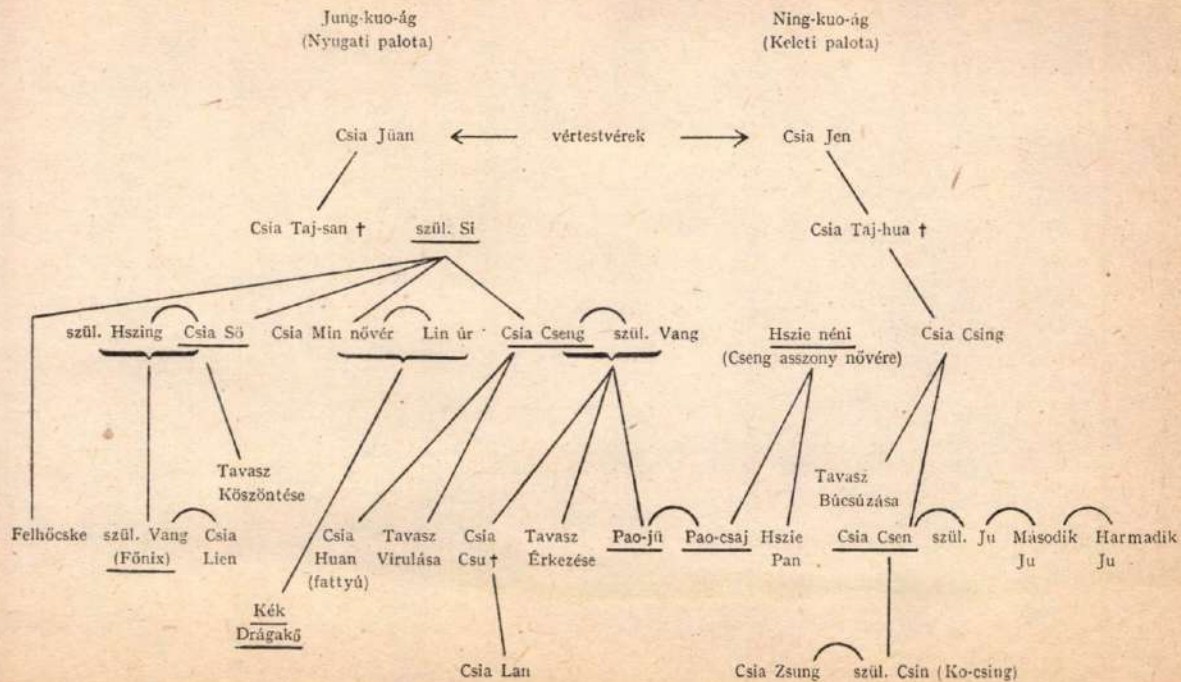
— Lehetetlen. A ti Szucsoutok sok mérföldnyi távolságra esik a fővárostól.

— Szellemek közötti érintkezésben ismeretlenek a tér és idő korlátai.

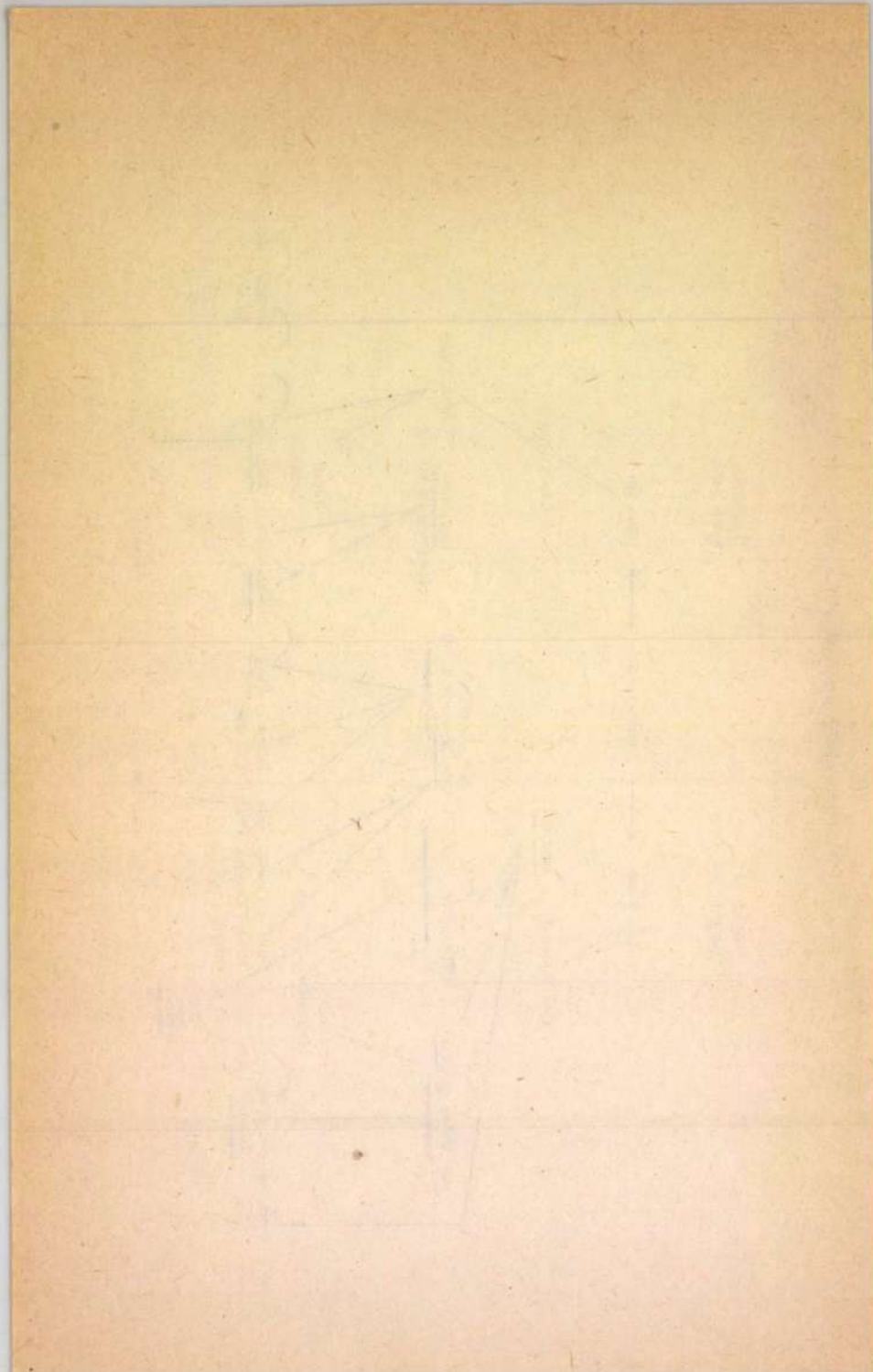
— Akkor talán ismered mostani tartózkodási helyét is?

— Akárcsak egykor, most is ott van ő a megtisztult látogatás boldog mezőin, a zöld szirt alatt, az öreg fenyőnél. Mert Pao-jü nemes kő. Hogyan? Nem értesz? Gyere velem közeli remetelakomba! Ott majd megmagyarázom neked a *kő történetét*.

A CSIA CSALÁD LESZÁRMAZÁSI TÁBLÁZATA

A KÍNAI PATRIARKÁLIS CSALÁD REGÉNYE

1

A kínai epika méltán leghíresebb regényének, *A Vörös Szoba álmanak* eredeti címe *A hō története (Si-tou-csi)* volt, és csak nyolcvan fejezetből állott. A Csien-lung uralkodási periódusban (1736—1795) tűntek fel első kézírásos példányai Pekingben, ezek napjainkra mind elvesztek. Az első nyomtatott kiadást Cseng Vej-jüan bocsátotta közre 1792-ben. Ez a szöveg már újabb negyven fejezetet is tartalmaz, összesen tehát százhusz fejezetes, címe pedig *A Vörös Szoba álma (Hung-lou-meng)*. Cseng Vej-jüan azt állítja előszavában, hogy különböző családoktól és utcai árusoktól kéziratokat gyűjtött össze, s ezek alapján az eredeti regény teljes szövegét állította helyre.

A regény szerzőjéről, Cao Hszüe-csinről igen keveset tudunk. Hu Si, a filozófus és irodalomtörténész 1921-ben publikált kutatásai szerint Cao Csan és Cao Csin-fu volt másik két neve, és ősei a mandzsu hadseregben szolgáltak. Nagyapja, Cao Jin a „Selyem Hivatalá”-ban töltött be magas tisztséget Kang-hsi császár (1662—1722) idejében, Nankingban. Apja, Cao Fu ugyanezt a tisztséget látta el. Cao Hszüe-csin egyes számítások szerint 1719-ben született Nankingban, s tízéves korában apjával Pekingbe költözött. Az egykor hatalmas család azonban tönkrement, s az író harmincéves korában Peking nyugati külvárosában él, igen szűkös körülmények között. Költészettel és borral vigasztalja magát, s ekkor írja nagy regényét a Csia család sorsáról. Fia korai halálát nem sokkal éli túl, és a regényből csak nyolcvan fejezet készül el. S noha Cseng Vej-jüan azt állítja, hogy ő kéziratokból vette mind a százhusz fejezetet, a befejező negyven fejezetet valójában Cao Hszüe-csin barátja, Kao O írta 1791—92-ben.

Amíg ezek az adatok nem voltak ismertek, a kínai irodalomtudósok különféle elméletekkel próbálták megfejteni a regény középponti történésének hátterét. Az egyik feltevés szerint a középponti hős, Pao-jü alakját az író egy Na-lan Hszing-tő nevű, mand-

zsu származású költőről (1655–1685) mintázta, a tizenkét szép lány alakját pedig a költő barátairól. Na-lan Hszing-tőről tudjuk, hogy már fiatal korában sikerrel tette le az államvizsgákat, s családjá vágyonát később elkobozták. E feltevés bírálói mindenekelőtt arra mutatnak rá, hogy a regénybeli Csia család még Pao-jü életében megy tönkre, a költő családja vágyonát azonban csak Na-lan halála után kobozzák el. Egy másik feltevés szerint a regény a Csing-dinasztia első császára, Sun-cse (1644–1661) és Tung nevű ágyasa történetét dolgozza fel. Van ugyanis egy hagyomány, amely szerint Tung Hsziao-vant, a híres nankingi kurtizánt a mandzsu csapatok magukkal cipelték Pekingbe, ahol is a császár kegyencnője lett, s akinek halála után a császár annyira nem bírta bánatával, hogy elvonult a Vutaj-hegységbe, és szerzetesnek állott. Állítólag az emlékeztetne erre a regényben, hogy végül Pao-jü is szerzetessé lesz. A hasonlóság távoliságán túl, ennek az elméletnek többek között az is gyengéje, hogy a Tung nevű ágyas bizonyítható módon egy mandzsu lány volt, a Tung Hsziao-van nevű híres kurtizán pedig kronológiai okokból sohasem lehetett Sun-cse császár ágyasa. Egy harmadik feltevés szerint a regény története mandzsuellenes, Ming-dinasztia párti politikai allegória. E felfogás képviselői arra szoktak hivatkozni, hogy a *Hung-lou-meng* címben a „hung” (vörös) szócska a „csu” (vörös) helyett áll, amely pedig a Ming-császárok családnéve volt; hogy a regény cselekményének színhelye, „Sitou” város: Nanking egyik régi neve; hogy a „Csia” családnév „hamis”-at jelent, és a mandzsu dinasztiaira vonatkozik; és hogy a tizenkét szép lány a mandzsuoknak kiszolgáltatott híres írástudókat allegorizálja. Mindezek a feltevések egyrészt túlságosan erőltetettek, másrészt a regény megértéséhez jottányit sem visznek közelebb, ezért semmi figyelmet nem érdemelnek.

A legkorábban kifejtett, de akkor még megalapozatlan nézet szerint, Pao-jü történetének önéletrajzi jellege van, Cao Hszüecsin a maga fiatalságának élményeit írta meg benne. Azok a szórványos adatok, amelyeket Hu Si kutatásai az író családjáról és életéről napvilágra hoztak, igazolni látszanak ezt a feltevést. Cao Hszüecsin apja és nagyapja magas rangú hivatalnokok voltak, a család gazdag volt, és egyszerre tönkrement, akárcsak a regénybeli Csia család. Igen valószínűnek látszik, hogy a deklasztált, nyomorgó írástudó saját családjának tündöklését és bukását írta meg, Pao-jü alakjában pedig a saját idegenségét az arisztokrata világban. A regény címében a „hung-lou”, a „vörös szoba” – buddhista szóhasználattal – a „világi pompát”, „földi jólétet” jelenti, a „meng” „álom” szó pedig azt, hogy mindez csak múló álom, amelyből egyszer fel kell ébredni. A cím másodlagos vonatkozása lehet a Pao-jü álmára való utalás, amelynek során először ismerke-

dik meg a szerelem gyönyöreivel a szép Ko-csing szobájában. A cselekmény színhelyéül megjelölt „Sitou“ várost a regényben fővárosként emlegetik; ez lehet ugyan Nanking is, de mivel a Csing-dinasztia idején Peking volt a birodalom fővárosa, továbbá mert tudjuk, hogy Cao Hszüe-csin családja Pekingben ment tönkre, mégis valószínűbbnek kell mondanunk, hogy költött név, s Pekinget jelöli. A regény néhány közvetett kronológiai adatának és az íróról tudottaknak egybevetése alapján, a cselekmény idejét 1729 és 1737 közé lehet tenni, márpedig Cao Hszüe-csin talán éppen 1729-től él Pekingben — újabb valószínűsítése annak, hogy a regény története Pekingben játszódik.

2

A regény bizonyos önéletrajzi jellegének megállapítása már egy lépéssel közelebb vihet bennünket a mű megértéséhez. Mindezekelőtt érthetővé teszi az egyes epizódokat átható és összefogó, továbbá az egyes alakok jellemzését is befolyásoló líraiságot, amelynek nem kis szerepe van a regény művészi zártságának megteremtésében. Minthogy azonban Cao Hszüe-csin életéről csak néhány általánosságot tudunk, az önéletrajzi mozzanatok kielemezése nem lehetséges; de nem is szükséges, mert a regény megértéséhez legfeljebb jelentéktelen adalékot nyújthatna. *A Vörös Szoba álma* ugyanis — minden líraisága ellenére vagy azzal együtt — vérbeli epikai alkotás, az ábrázolt család, a jellemek és sorsok olyan yira tipikusak, hogy a minden bizonnyal gyakori szubjektív mozzanatok jelentősége eltölpül a regény világának objektivitása mellett.

A mű egész kompozíciójának kulcskérdése a Csia család társadalmi szerepének megértése. Mindenekelőtt azt kell leszögeznünk, hogy a regénynek tulajdonított mandzsuelles tendencia ellenére: a Csia család nem mandzsu, hanem tipikus kínai mandarincsalád. A szereplők minden szellemi és erkölcsi vonása a régi kínai társadalomban gyökerezik, minden felvetett probléma a kínai patriarkális-bürokratikus berendezkedés sajátosságaiból fakad. Igaz ugyan, hogy a mandzsu a Csing-dinasztia megalapítása után igen hamar átvették a kínai kormányzási formákat, szertartásokat és erkölcsi normákat, a regényben ábrázolt család tehát éppenséggel mandzsu is lehet, de csak annyiban, amennyiben a mandzsu eredetű dinasztia tipikus kínai államrendet teremtett, sőt annak belső ellentmondásait még sokkal inkább kiélezte, mint a korábbi kínai dinasztiák.

A tárgy megválasztásával az író nem speciálisan a mandzsu, hanem a kínai arisztokrata család problémáit akarta ábrázolni saját korában, a Csing-dinasztia uralmának megszilárdulása után. S hogy a mandzsu dinasztia — más regényekkel együtt — *A Vörös Szoba álmát* is tilos könyvvé tette, annak oka nem a regény mandzsuellessége, hanem az, hogy a kínai típusú patriarkális-bürokratikus társadalom elrothadását ábrázolja realista módon, a régi Kína szükségszerű pusztulását jósolja meg a művészet eszközeivel.

A kínai társadalomnak ez az ókortól fogva jellemző, „történelmi“ családja eredetét tekintve patriarkális: még az ókorban jött létre az őstársadalom egy sajátos, felemás bomlása útján, amelynek során a régi nemzetségi-törzsi arisztokrácia bürokratikus hivatalnokréteggé, majd uralkodó osztállyá szerveződött. Ennek a sajátos osztálynak nem a földmagántulajdon, hanem az éppen ennek hiányán alapuló hivatali hatalom biztosítja gazdasági bázisát: a parasztok ősidőktől fogva járó partiarkális adóit. Kína fejlődése elszigetelt volt, nem segítették az európaihoz hasonló földrajzi és történelmi előfeltételek, az ókorban nekilendült kereskedelem nem tudta felbomlasztani az egyre bürokratikusabbá merevedő patriarkális rendet, a város felolvadt a falu tengerében, a földmagántulajdon csfrai beilleszkedtek a patriarkális tulajdon keretei közé. Az ókort követő népvándorlások időszakában a különféle barbár hódítások szétszaggatták a patriarkális állam kötelekeit, s a hatalmas pusztulással járó háborúk idején a hivatalnoki piramis alsóbb posztjain álló családfő-hivatalnokok bizonyos gazdasági és politikai önállóságra tettek szert. S amikor különféle barbár törzsek dinasztikiakat alapítanak, már számolniuk kell az arisztokrata családok fejének nagyobb önállóságával is. Ettől fogva Kína egész középkori történetében harc folyik a patriarkális adórendszer minduntalan újjászervező központi hatalom és feudális önállóságra törekvő hivatalnokai között. A minden dinasztiaiválság idején megerősödő harc eredménye rendszerint kiegyezés: az arisztokrata bizonyos földjei után nem fizet adót a császárnak, ezek a földek tehát lényegében a tulajdonába kerülnek, más földjeinek azonban továbbra is csak haszonélvezője marad, s a belőle származó jövedelem egy részét a császárnak juttatja. A feudális tulajdon ilyenformán ugyancsak kiegyezik a patriarkális vagy állami tulajdonnal, s a társadalom csak félig-meddig feudalizálódik. A dinasztiaiválságok, parasztfelkelések és barbár hódítások természetesen újra meg újra szétszaggatják az „eredeti“ patriarkális köteleket, ám minden új dinasztia ismét csak az adózásra alapítja központi hatalmát, ismét csak hivatalnoki államrendet teremt, s a patriarkális kötelek új meg új formáit vezeti be. A

barbár hódítók sorában az utolsó, a mandzsu dinasztia ugyanezt teszi, azzal a nem lényegtelen különbséggel, hogy míg egyfelől a parasztok adóztatásának minden eddiginél kegyetlenebb formáit hozza létre, másfelől a feudális törekvéseknek is sokkal több teret biztosít.

Mégis, a mandzsukori nagyobb méretű feudalizálódás ellenére is, a Csia család elsősorban nem feudális, hanem patriarkális-bürokratikus mandarincsalád, amelynek jövedelme kezdetben főképpen az állami hivatal betöltéséből származik. Így érthető meg a család összeomlása is: a császár csak azon az alapon rendelheti el a vagyon egy részének konfiskálását, hogy a család minden bűne tulajdonképpen a hivatali hatalommal való visszaélés. Ilyen visszaélésnek számít az uzsoráskodás is, hiszen a Ni nevű hivátásos uzsorásnak semmi baja nem esik, mert nem mandarin. A család sorsa ezért nem a feudális, hanem csak félf feudális bürokrata család sorsa, amely talán nem alakulna így, ha Fönix asszony megfogadná a szép Ko-csing tanácsát, és az összeharácsolt vagyont földtulajdonba fektetné, azaz a család önállóságának valóban feudális alapot biztosítana. Ez azonban az erős és hagyományos központi hatalommal való szembefordulás és a nagyobb kockázat útja, amelyre a kínai mandarin-osztály még a XVIII. században sem lépett következetesen, hiszen a hivatallal járó haszonélvezet lehetőségei a vagyonszerzés szempontjából szinte korlátlanok.

A család gazdasági alapjából sokkal fontosabb és jellemzőbb az uzsoráskodás. Ez sokkal nagyobb és kényelmesebb hasznot ígér, hiszen szerves kiegészítője a patriarkális-bürokratikus rendnek, s gyakorlatilag igen jól összeegyeztethető a hivatali funkciókkal. A kapitalizmus csírája ez az arisztokrata családban? Csak a kereskedelmi kapitalizmusé. Ám az uzsoratóke, a tőkének ez az „özönvíz előtti” formája inkább gátja a kapitalizmus fejlődésének, mert — a maximális haszonra törekedvén — sohasem a kölcsönre kényszerülök, hanem mindig az uzsorások gazdagodását eredményezi, a kölcsönt vevő parasztokat, városi kisembereket pedig tönkretesz. S a kínai feltételek között ugyanez jellemzi a kereskedelmi tőkét is. A Csia család udvari szállítással is foglalkozik, ez pedig olyan kereskedelem, amely éppen a patriarkális rendszerben, a naturális gazdaság pórusaiban virágozhatnak a legjobban. De nemcsak az udvari szállításra, hanem mindenfajta kereskedelemre az a jellemző még a XVIII. századi Kínában is, hogy a patriarkális gazdaság pórusaiban jól megtalálja a helyét, s mivel önálló ipari bázissal nem rendelkezik, csak a naturális gazdaság természetes kiegészítője, egészében élősdi jellegű. A kereskedelmi tőke csak Európában válhatott a kapitalista fejlődés bizonyos emeltyűjévé, ahol a spanyol, holland és angol kereskedelem versengése

egyre jobban megszüntette önállóságát, behatolásra kényszerítette az iparba, s végül alárendelte az ipari tőkének. Kína fejlődése, amelyet kétezer éves patriarkális múlt is terhelt, egymagában nem volt képes a kapitalizmust ezen az úton kibontakoztatni. Ezért kell a XVIII. századi társadalmat és a regénybeli Csia családot alapján patriarkális-bürokratikusnak mondanunk, amelyben a feudális vonások csak alárendeltek, a korakapitalista vonások pedig élősdiék, sőt egyenesen a patriarkális-bürokratikus jellegből következnek. Így az élősdi, minden fejlődési lehetőségét kiélt Csia család kiúttalan válságának története a kínai társadalom fejlődési problémáinak mélyenszántó feltárására alkalmas, és a regény a kínai társadalom elmaradásának, önerejéből leküzdhetetlen patriarkális béklyóinak, új társadalmi erői régibe fúlásának realista ábrázolásává emelkedhetik.

3

A Csia család és a kínai társadalom sajátos megrekedtsége teszi érthetővé számunkra a regény kompozícióját, mindenekelőtt a középponti cselekményt és Pao-jü alakját. *A Vörös Szoba álma* a kínai irodalom első olyan regénye, amelynek középponti cselekménye és átgondolt jellem-hierarchiája van. A korábbi regények többnyire lazán összefűzött epizódorozatok csupán, hatalmas elbeszélésfolyamok inkább, amelyekből még nem vált ki sem a novella, sem a regény, s közel állnak még a népmeséhez. Ennek megfelelően csak ritkán, mintegy véletlenül találkozzunk bennük jól egyénített típusokkal. *A Vörös Szoba álma* jellemei azonban kivétel nélkül élnek, s szigorú hierarchiába sorakozva, igazi regénykompozíciót teremtenek. A középpontban Pao-jü áll, a tehetséges, érzékeny idegrendszerű, különös ifjú (talán maga az író), aki születésének rendkívüli körülményei miatt a család büszkesége és nagy reménysége, aki azonban idegen ebben a világban, sehogyan sem tud „ránevelődni“ a valóságra. Elvont, misztikus alak-e Pao-jü? Isteni származása kétségtelenül ad valami elvontságot az alakjának, ez azonban csak annak aláhúzására való, hogy ő mindenkinél különb, hogy mindenkinél többre vágyik, de ábrázolt jellemét nem érinti. Pao-jü mint a Csia család sarja, élő, reális alak, akinek alapvető tulajdonságai végső fokon levezethetők osztályhelyzetéből, a család múltjából és jelenéből, a mandarin-arisztokrácia történelmi sorsából. Ugyanakkor kétségtelen, hogy nem átlagos alak, hanem az arisztokrácia legjobbjai közül való, vágyai messze túlmutatnak a kínai társadalom keretein. De alapjában nem is excentrikus,

hiszen útja, a világ prózája elől a remeteségbe vonulás, évszázadok óta a kínai hivatalnok-értelmiség legjobbainak, a kínai irodalom legnagyobb költőinek útja, s a haladás jellemzően kínai megtorpanásának, passzivitásba fúlásának kifejezője. Excentrikusnak látszó tulajdonságai, a különös vonások felfokozása mind csak a társadalmi típus elmélyítésére valók; ez a típus pedig kiválóan alkalmas a kínai társadalom sajátos bénaságának, tehetetlenségének ábrázolására. Ezért nem véletlen, hanem a realista regénykompozíció törvényei szerint való, hogy a történet középpontjában Pao-jü alakja áll.

A regény középponti történése: Pao-jü és az ugyancsak isteni eredetű Kék Drágakő tragikus végű szerelme. A két fiatal első találkozásától fogva érzi, hogy egymásnak való, ez később tudatosodik is bennük, leküzdhetetlen, mély és igaz szerelemre gyúlnak, de a patriarkális család embertelen béklyóiba ütköznek, és ebben a világban nem lehetnek egymáséi. Figyelemre méltó, hogy ez a szerelmi történet alig-alig rejt magában valami cselekvést, sem Pao-jü, sem Kék Drágakő nem küzd a szerelméért, mindketten csak túrni tudják a sorsukat, irányítani nem. Mély társadalmi törvényszerűség húzódik meg e történetjelleg mögött is: a kínai társadalom leküzdhetetlen múlthoz kötöttsége, a városok társadalmi erőit is bénaságra kárhóztató történelmi fejlődés. A szerelem csak a kezdődő polgárosodás talaján indulhat harcba a maga jogaiért, de álomnak, váagnak kell maradnia egy olyan társadalomban, amelynek városi erői nem bomlasztják a rendszert, hanem összenöttek vele.

A szerelem problémáját azonban nemcsak a középponti történet veti fel, hanem még számtalan epizód, amely néha Pao-jü és Kék Drágakő szerelméhez kapcsolódik, néha pedig látszólag független attól. Pao-jü szexuális kapcsolata szolgálólányaival: a patriarkális család természetes, erkölcsileg kifogástalan velejárója. Pao-jü egyéb kalandjai: a családban megszokott gyakorlat kiterjesztése, amellyel bőségesen él a család minden férfitagja. Pao-jü számára mindez nem szerelem, hanem természetes szükséglet csupán; igazi szerelmesét mindvégig meg sem csókolja. Misztikus, elvont ez a szerelem? A konkrét lélektani ábrázolásban egyáltalában nem: Kék Drágakő iránti szerelme a gazdag és sokoldalú érzelmi és szellemi kapcsolatok során sarjad. Eleinte még bizonytalan, Pao-jü maga sem tudja, kit szeret igazán. A Begónia Klub és a családi szertartások szellemi tornái során válik bizonyossá, hogy Kék Drágakő az egyetlen, aki hozzá méltó. Magasrendű szerelem ez, amelynek szükségképpen meseszerű, álomszerű magasságban kell lebegnie a család szerelmi élete fölött.

A szerelmi epizódok legtöbbszörének mondanivalója: a szerelem pusztulásra van ítélve a patriarkális társadalomban. A férfi családtagok kalandjainak zöme távol van minden szerelemtől, de a beteges nemiség annál gyakoribb bennük. Néha küzdelemnek is tanúi vagyunk: a kéjenc Csia Zsujt például a Főnix asszony szerelméért vívott küzdelme és szenvedélyébe való belepusztulása emberileg némiképpen a család átlaga fölé emeli. Csia Lien kalandjaiban nincsen semmi magasabb rendű; de Főnix asszony nagy szenvedélyeinek egyike: féltékenysége és gyűlölete a vetélytársnő iránt — ha természetes módon sarjad is a patriarkális család rendjéből — már valami újat is tartalmaz. Pao-jü és Kék Drágakő nem keveredik szerelmi cselszövényekbe, így őrzik meg szerelmük tisztaságát, így nem áldozzák fel, nem torzítják el az igazabb emberség eszményét.

A Csia család viszonyai között minden igaz emberség, a tehetőség kibontakoztatásának minden kísérlete, tehát minden jelentős cselekvés, kudarcra vagy eltorzulásra van kárthatva. A kompozíció szempontjából fontos alakok közül hármat kell kiemelnünk: az emberhez méltó élet megteremtésének három nagy kísérletét. Az egyik Pao-jü nagyanyja, az „öreg taj-taj” alakja. Az anyahercegnő, aki a patriarkális család rendje szerint kora és rangja alapján a család belső életének irányítója, a maga módján rendkívül következetes, mondhatni nagy egyéniség. Komolyan veszi a patriarkális morált, s ennek szellemében harmonikusnak látszó életet teremt maga körül. De egyszerre rá kell döbennie, hogy a palota idillje mögött a család pusztulása érlelődik, hogy minden, amiben hitt, hazugság; és ő mégsem áldoz fel semmit abból a morálból, amelyben egész életét élte, rendületlenül annak szellemében cselekszik egészen haláláig. A patriarkális kínai múlt jelképévé magasodik, amely még mindig olyan erős és szeretetre méltó, hogy nem fordul ellene a társadalom semmiféle reális ereje. Ellentmondásos alak: egyfelől a család védőszelleme, erkölcsi gerince, másfelől fiával együtt Pao-jü boldogtalan házasságának szervezője, a szerelmi tragédia okozója. S éppen ezzel az ellentmondással mélységesen igaz alak: a kínai hagyományos múlt ellentmondásos szerepének hordozója. Az út, amelyen az ő embersége jár, az illúzió összeroppanásakor elzáródik, s halálát maga is megkönnyebbedéssel fogadja. Mellette igen jelentős alak Cseng úr, Pao-jü apja: az „öreg taj-taj” eszményeinek korszerű megvalósítója. Szigorú konfuciánus, császári hivatalnok, a család oszlopa és a teljes bukástól megmentője. Első pillantásra méltóságteljes, nagy embernek látszik, aki szeretné, ha fia követné őt méltóságában, s ezért tanulásra és erkölcsre igyekszik szorítani a léhűtőt. Az ő szemében Pao-jü elkorcsosult, romlott jellem, s csak isteni származásának

felismerése teszi számára érthetővé, hogy miért nem tudta megnevelni. A méltóságos külső mögött a regény finom szatírával mutatja meg a valójában kicsinyes, hiú jellemet, s vele a mandarinizmus tehetségsorvasztó prózáját. Az apja kínálta utat Pao-jü nem járhatja, mert egyénisége börtönének érzi; de megmutatja, hogy nem a tehetsége hiányzik hozzá: kitüntetéssel teszi le az államvizsgákat, és csak utána mond búcsút a világnak.

A harmadik kiemelkedő alak, Főnix asszony, nagyon fontos szerepet játszik a regényben. Főnix a család legtehetségesebb asszonya, legnagyobb egyénisége, akinek alakját nem elszenvedett sorsa, hanem cselekedetei teszik kiemelkedővé. Ilyen nőalakot egyetlen más kínai regény sem formált meg. Asszonysorból, tehát a patriarkális családban másodrendű, többé vagy kevésbé elnyomott sorból, egyéni képességei révén emelkedik ki, s nemcsak a család belső életének ura lesz, hanem szinte „közéleti” szerepet játszik: pénze és ravaszsága révén idegen sorsokat is irányít. Hiúsága nem kicsinyes, mint Cseng uré, hanem kegyetlen és nagyravágyó. Gonoszsága a feltörekvőké: megaláztatásokért áll bosszút. Íme a perspektíva Pao-jü tehetsége számára: ha nagyanyja és apja világában idegen, járhatná majd Főnix útját, emberi sorsokon tiporhatna a maga hasznáért. De Főnix asszony uzsoraüzelmei lelepleződnek, s ő ismét az asszonyi sors jármába hajtja a fejét. Főnix tehetsége nem új világot épített, ellenkezőleg, ugyanabban a patriarkális világban segítette őt hatalomra, amelyet Pao-jü nem tud elviselni. Főnix uzsorája csak a patriarkális embertelenséget teszi még kegyetlenebbé, a hagyományos béklyókat a pénz rabságával súlyosbítva. Cseng úr és Főnix asszony, akik Pao-jüvel és Kék Drágakővel szemben „ránevelődnek” a valóságra: ugyanannak a társadalmi rendnek hasonlóelvezői, s erkölcsük egyazon erkölcs két oldala csupán.

A Csia család és a kínai mandarinizmus számára ebben a korban nem nyílik valóságos perspektíva: ezért van a család életének állóvíz jellege, azért áll a regény középpontjában Pao-jü és Kék Drágakő cselekvés nélküli szerelme.

4

Óhatatlanul felbukkanó kérdés, hogy csorbítja-e, és ha igen, mennyire csorbítja a regény világának teljességét a paraszti élet ábrázolásának csaknem teljes hiánya. Az a jelenet ugyanis, ami-

kor Pao-jü egy alkalommal parasztházba téved, és megcsodál egy rokkát, inkább csak a Csia család világának határát vonja meg a paraszti élet felé, s mint ilyen mozzanatnak fontos szerepe van a kompozícióban, de semmiképpen sem tekinthető a népélet ábrázolásának. Liu asszony operettízű szereplése ugyancsak halvány jelzése annak, hogy létezik ebben a társadalomban egy egészségszebb, kevésbé szertartásos, „szabadabb” élet is. A regény paraszt alakjainak nagy többsége, a különféle rangú szolgák és szolgálólányok azonban valamennyien részei a patriarkális családnak, a család legalsó rétegét képviselik. Rabszolgá sorú elnyomottjai a családnak, kényre-kedvre kiszolgáltattottjai a patriarkális rendnek. A regény igen finoman jellemzi magatartásuk különböző lehetséges formáit, jól egyénített alakok sorsában találkozunk a lázadó szellemű fellépéstől a rabszolgai önfeláldozásig sok-sok lehetséges magatartással, ám egészében azt látjuk, hogy a szolgatársadalom osztályhelyzetét elhomályosítja a patriarkális szervezet és morál, a szolgák sorsa összefonódik a családdal. Jól tudjuk, hogy a patriarkális család szolgálai vagy rabszolgái nem tudnak osztályra szerveződni, s ha az egész társadalom szerkezetének mintája a patriarkális család, akkor az elnyomottak osztályviszonyait egész sor patriarkális és bürokratikus fétis homályosítja el. Ám a XVIII. századig a kínai társadalom már a parasztfelkelések egész sorát élte meg, és éppen a Csing-dinasztia hatalomra kerülésében nagy szerepe volt annak, hogy az előző dinasztia ellen kitört hatalmas méretű parasztfelkelést a kínai mandarinok csak a mandzsuk segítségével tudták elnyomni. A történelmi tények tehát arról vallanak, hogy a parasztság nem lehetett a patriarkális családi mintára szervezett társadalomnak olyannyira öntudatlan és természetes része, mint a Csia család szolgálai és szolgálólányai. A paraszti élet ábrázolásának hiánya azonban mégsem futtatja zátonyra a regény realizmusát, hiszen a kínai történelem tanúsága szerint a parasztfelkelések is mindig ugyanazt a patriarkális rendet igyekeztek újjászervezni, amelyből a mandarin-bürokratizmus kisarjadt, csak éppen demokratikusabb, eszményibb formájában, de sohasem kínáltak új gazdasági bázist a társadalmi fejlődés számára. S ha a megrekedésből kiutat a parasztfelkelés sem jelentett, akkor a regénybeli Csia család és Pao-jü perspektívtalansága csak a valóságos társadalmi problematika művészi tükrözése.

A kiúttalanság kérdésével függ össze a regény íróinak és hőseinek taoista-buddhista ideológiája. Az ábrázolásból kétségtelen, hogy az írók a patriarkális-bürokratikus rend hivatalos ideológiájával, a konfucianizmussal határozottan szembefordulnak. Ellenzékeségük azonban — reális osztályálláspont híján — ideológiailag bizonytalan, néha misztikába tévedő. Pao-jüre, s minden bi-

zonnal a szerzőkre is, a taoizmus és a buddhizmus van nagy hatásal. A taoizmus még az ókorban jött létre, népmesei és misztikus elemek összefonódása révén, a mindenféle rendű ösztönös ellenzé-
kiség, de ugyanakkor az elnyomottak reménytelenségének tükrözése-
képpen. A buddhizmus eredeti formájában a taoizmushoz hason-
ló ideológia volt, az indiai kasztrendszer elleni harc fegyvere.
Kínában az ókor bukása után terjedt el, meghonosításában nagy
szerepet játszottak a Kínában dinasztiákat alapító barbár törzsek.
Mivel a családi kötelekeket nem tiszteli, Kínában — a taoizmussal
összefonódva — főképpen a feudális törekvések ideológiája lett.
De sem a taoizmus, sem a buddhizmus nem köthető szorosan egy
osztályhoz, különféle ellenzéki mozgalmak és törekvések ideoló-
giája lehet. A regény kerete és itt-ott az élet hiábavalóságát, min-
den emberi tett reménytelenségét hirdető ideológiája tehát nem
misztikus elem, mert az ábrázolásban nem a társadalmi valóság,
az objektív kiúttalanság elleplezését, hanem éppen ennek művészi
visszatükrözését szolgálja.

5

A Vörös Szoba álma realizmusának kérdéséről 1954-ben nagy vita indult Kínában. A dolog előzményeihez tartozik, hogy a mandzsu dinasztia bukásától, 1911-től kezdve nagyot emelkedett a regény népszerűsége, s a meginduló irodalomtörténeti és filológiai kutatásban érdemeket szerzett Hu Si, a pragmatista filozófus. Hu Si a regény egyszerű nyelvét és természetességét értékelte, de társadalombírálatot nem látott benne. Egy tanítványa, Jü Ping-po professzor 1923-ban tanulmányorozatot jelentetett meg *A Vörös Szoba álma*ról, amelyet 1950-ben, a regény új kiadásának alkalmából újra kinyomtattak. Jü Ping-po ekkor először írt a kötetéhez, amelyben hangsúlyozta, hogy ő a regényt „tisztán irodalmi” szempontok alapján méltatja. Elemzése valóban nem is mutatott rá semmiféle társadalombíró mozzanatra; ám azt állította, hogy a regény fő mondanivalója: a szerelem csak álom, s álom és valóság egybefolyik, az emberi élet csak a végtelenség árnyékában mozog; és a regény cselekménye egyedül ezt a tézist illusztrálja. Jü Ping-po könyve több kiadásban fogyott már el, amikor a santungi egyetem két fiatal diákja bírálattal jelentkezett, amelyben kimondották, hogy a professzor felfogását Hu Si idealizmusa sugallta, s hogy tendenciájában fatalista és nihilista. Kifejtették, hogy *A Vörös Szoba álma* — történelmi korlátai ellenére — realista alkotás, mely az

arisztokrácia bomlását ábrázolja, Pao-jü és Kék Drágakő szerelmének pedig egyenesen forradalmi mondanivalója van. A vita a polgári nézetek elleni nagy küzdelemmé szélesedett, amelynek során — miközben a két diák felfogásának néhány túlzását helyesbítették — a régi kínai irodalom és történelem számos kérdése igen termékeny módon vetődött fel. A regény kutatása természetesen távol van még attól, hogy minden részletre kiterjedő elemzést és bírálatot tudjon nyújtani, de a vita kétségtelenül a helyes irányba, a mű realizmusának irányába terelte a kutatók figyelmét.

A regény kutatói megállapították, hogy az eredeti nyolcvan fejezetet újabb negyven fejezettel folytató Kao O valószínűleg nem rendelkezett a munkához más forrással, mint az elkészült nyolcvan fejezettel. Cao Hszüe-csin és Kao O fejezeteinek egybevetése pedig azzal az eredménnyel jár, hogy Kao O nem mindenben értette meg Cao Hszüe-csin szándékait, s művészi képességei is korlátozottabbak voltak. A folytatás értékelésekor azonban nem a kisebb-nagyobb ellentmondásokat vagy elnagyoltságokat kell szem előtt tartani, hanem azt a tényt, hogy Kao O alapjában véve megértette az alakok belső mozgástörvényeit, s jellemüknek megfelelően hagyta fejlődni őket. Alapjában véve helyes és realista befejezést írt meg a Csia család történetének: csak a pusztulásra való megérettségét ábrázolta, de még nem a pusztulását. S ha meggondoljuk, hogy a befejezetlen történet sohasem tehetne volna olvasóira azt a hatást, amit a befejezett regény, akkor szívesen lemondunk a folytatás egyes hibáinak boncolgatásáról. E fogyatékokosságok vizsgálatába ez alkalommal azért sem mehetünk bele, mert a magyar olvasó most a hatalmas regény egy rövidített változatával ismerkedik meg. A rövidítés a kínai regény kiváló német kutatójának, Franz Kuhnnak a műve, mely a százhusz fejezet minden elsőrendűen fontos epizódját tartalmazza, de a másodrangúak elhagyásával vagy csak néhány szóban említésével erőteljesebben domborítja ki a középponti történést. A jobb olvashatóság érdekében a rövidített szöveg fejezetei néha összevontak, számozásuk pedig a német fordító számozása. Franz Kuhn változata viszonylag hűséges, de a rövidítés jellege értelmetlenné teszi, hogy az eredeti szöveghez való filológiai viszonyát feszegessük. Ezt majd megteheti az érdeklődő akkor, ha egyszer sor kerülhet egy eredetiből készülő teljes magyar fordítás megjelentetésére is.

TÖKEI FERENC

TARTALOM

ELSŐ FEJEZET

Si-jin túlvilági álmot lát, és isteni kinyilatkoztatásban részesül. Jü-cun a mindennap porában megleli a kislányt, aki szívének kedves..... 5

MÁSODIK FEJEZET

Jangcsouban jobblétre szenderül egy nemes hölgy. A csapszékben Jü-cun közelebbit tud meg nemes rokonságáról..... 16

HARMADIK FEJEZET

Nyugatról érkezett vendégbarátját Lin úr beajánlja a Jung-kuo palotába. Az öreg hercegnő részvétteljes szívvel vesz magához egy anyátlan, árva kislányt 25

NEGYEDIK FEJEZET

Egy szerencsétlen kislány a végzet akaratából szerencsétlen kőrre talál. Az Uborkatemplom egy kis szerzetese a bíró szerepében tetszeleg 40

ÖTÖDIK FEJEZET

Pao-jü szelleme a Nagy Űresség árnyékmezein kóborol. A Félelmes Ébredés Tündére hiába fejt meg neki dalaiban a Vörös Szoba álmát 51

HATODIK FEJEZET

Pao-jü megpróbálja és megízleli a felhő és eső játékát. A Ning-kuo palotában megismerkedik unokaöccsével, Csin Csunggal 61

HETEDIK FEJEZET

Az unokafivér megtekinti unokanővére aranytalizmánját. Az unokanővér megtekinti unokafivérének kőtalizmánját 68

NYOLCADIK FEJEZET

Csia Cseng úr leszidja félresikerült sarját. Komisz kölykök nagy felfordulást visznek végbe az iskolában..... 77

KILENCEDIK FEJEZET

A Ning-kuo palotában a hercegi remete születésnapját ünneplik. Csia Zsuj szívében Főnix asszony látása ledér kívánságokat ébreszt 89

TIZEDIK FEJEZET

Főnix asszony fondorlatos módon táplál egy viszonzatlan érzelmet. Csia Zsuj minden óva intő figyelmeztetés ellenére tiltott oldalról pillant a szél- és holdtükörbe..... 99

TIZENEGYEDIK FEJEZET

Ko-csing meghal; utólag ötödrendű mandarinfeleség rangjára emelik. A Ning-kuo palota háztartásának vezetését Főnix asszony veszi át 110

TIZENKETTEDIK FEJEZET

Útközben Pao-jüt bemutatják az Északi Csend Császári Hercegének. Csin Csung kellemesen szórakozik az apáca kolostorban..... 118

TIZENHARMADIK FEJEZET

Tavasz Érkezését császári kegy magasztosítja fel, s a Főnixpalota úrnőjévé teszi. Csin Csung idő előtt kél útra a Sárga Forráshoz 132

TIZENNEGYEDIK FEJEZET

A Szemek Gyönyörűségének Parkjában Pao-jü tehetsége tanújelét adja. Kék Drágaköt légyecsfpés keseríti el.... 143

TIZENÖTÖDIK FEJEZET

A lámpások ünnepének napján a császári feleség látogatást tesz családjánál 157

TIZENHATODIK FEJEZET

Gyöngyszem szobalány próbára teszi Pao-jü érzelmeit, s éjszakának idején feltételeket szab neki. Kék Drágakő kicsúfolja unokanővérét, Felhőcskét 168

TIZENHEVEDIK FEJEZET

Gyöngyszem szobalány duzzog, és Pao-jüt szelíden kérdőre vonja. Ping-er szobalány megtartja titkát, és megóvja Csia-Lient a leleplezéstől 180

TIZENNYOLCADIK FEJEZET

Pao-jü egyszerre két unokanővérével is összevész. Két szerelmes a *Nyugati szoba* című könyv idézetésével csipkedi egymást 192

TIZENKILENCEDIK FEJEZET

Ni uzsorásnak részegségében nagylelkűségi rohamai támadnak. Egy szerelmes szolgáló merész reményeket fűz az elveszett zsebkendőhöz 206

HUSZADIK FEJEZET

Egy javasasszony megrontja Pao-jüt és Főnix asszonyt.
A szellemkö varázsereje meggyógyítja őket..... 218

HUSZONEGYEDIK FEJEZET

Egy szerelmes cselédlány közömbös szavakkal érzelmeket
szólintat meg a Darázsderék Hídon. A Jégmadárkéek Csep-
pek Pavilonjában Pao-csaj felriaszt két pillangót 231

HUSZONKETTEDIK FEJEZET

Minél jobb valakinek az egészségi állapota, annál inkább
aggódnak érte. Minél inkább elkényeztetettek valakit sze-
relemmel, annál több szerelemre vágyik..... 247

HUSZONHARMADIK FEJEZET

Egy elveszett egyszarvú amulett miatt Felhőcske a tűző
napnak teszi ki csupasz fejét. Aranypánt nem tudja elvi-
selni gyalázatát, s a halálban keres menedéket..... 263

HUSZONNEGYEDIK FEJEZET

Az elfajzott sarj az atyai botbüntetés kínját szenvedti.. 274

HUSZONÖTÖDIK FEJEZET

A Derült Őszidő Remetelakájában megalakul a Begónia
Klub. A Szemek Gyönyörűségének Parkjában az öreg
hercegnő vendégül látja vidéki sógorasszonyát..... 283

HUSZONHATODIK FEJEZET

Egy kedves halott emlékezetére Pao-jü az országút porá-
ban akar tömjént füstölni. Ezer-ősz napján Főnix asszony
váratlanul egy eceteshordóba esik 303

HUSZONHETEDIK FEJEZET

Egy borús őszi este szeles és esős hangulata szél- és
esőelégiára ihleti Kék Drágakőt. Mandarinkacsa, a hajad-
on, visszautasítja azt a boldogságot, amit egy manda-
rinkacsa-párosodás jelent 317

HUSZONNYOLCADIK FEJEZET

A bolond rabló Lovagnak csintalankodni támad kedve,
de megkorbácsolják. A Rideg Lovag kerülni akarja a
bajt, s utazásra adja a fejét..... 340

HUSZONKILENCEDIK FEJEZET

A megszegényített korhely érzelmeinek zavarában üzleti
utazást tervez, hogy szórakozást leljen. Egy kitűnő szol-
gáló, kitűnő példaképekhez fordulva, szorgalmasan gya-
korolja a versírást 349

HARMINCADIK FEJEZET

Egy kuruzsló tigris- és farkasorvosságokkal gyógyítgatja Tarka Felhőt. A hősie lelkű Tarka Felhő betegsége ellenére feláldozza magát Pao-jü érdekében, és kijavítja pávatoll köpenyét..... 360

HARMINCEGYEDIK FEJEZET

Kakukk szobalány ravasz módon próbára teszi Pao-jü érzelmeit, s búcsúzásra célozva, lelkét felkavarja. A jószágos néni szelíd szavakkal nyugtat meg egy bolondos, szerelmes lányt 376

HARMINCKETEDIK FEJEZET

Csia Lien titokban feleségül veszi a második Ju kisasszonyt. A harmadik Ju kisasszony a Rideg Lovag kezére vágyik 394

HARMINCHARMADIK FEJEZET

Egy szenvedélyes lány szégyelli, hogy szenvedélye viszonzatlan, és öngyilkossá lesz. A Rideg Lovag rideg szívvel halad át a Nagy Üresség Kapuján..... 411

HARMINCNEGYEDIK FEJEZET

Főnix asszony kihallgat egy szolgát, és rájön ura meszterkedéseire. A sajnálatra méltó Ju lányt sikerül törbe csalni 422

HARMINCÖTÖDIK FEJEZET

Új vételytársát Főnix cselszövő és álnok módon kijátssza a régi ellen. A Nagy Határral szembesülvén, a második Ju lány aranyat nyel, és megöli magát..... 442

HARMINCHATODIK FEJEZET

A sikamlós tárgyú hímmzéssel ellátott erszény árulóvá lesz az együgyű cselédlány kezében. A Szemek Gyönyörűségének Parkjában lakó hajadonok hírbe kerülnek, s kénytelenek egy házkutatás kínját elviselni..... 455

HARMINCHETEDIK FEJEZET

Egy éjjeli lakoma során baljós jelenségek balsejtelmeket ébresztenek. Ősz közepe ünnepén egy új költemény szép reményekkel kecsegtet 476

HARMINCNYOLCADIK FEJEZET

A bájos szolgáló nem tudja elviselni az elszenvedett igazságtalanságot, s meghal élete virágában. A boldogtalan hercegi unoka halotti himnuszt szentel az elhunyt szolgáló szellemének 487

HARMINCKILENCEDIK FEJEZET

A flastromos pap gúnyt űz Pao-jüből, és féltékenység elleni gyógyszerekről regél. Négy szép lány horgászveszsző segítségével a sors rendelését tudakolja..... 498

NEGYVENEDIK FEJEZET

A Bambusz Remetelakban gonosz álom riasztja a szomorú szerelmezt. A Császári Palotában Tavasz Érkezése megbetegszik, és fogadja a rokonság látogatását.. 510

NEGYVENEGYEDIK FEJEZET

Az elrélvülés vánkosán a szép szent bűnös vágyakra gyullad, s démonok ragadják őt magukkal. Kék Drágakő megijed a serleg kígyójának árnyékától, s fennkölt elhatározással lemond a táplálékról 523

NEGYVENKETTEDIK FEJEZET

A begónia téli virágzásának gonosz előjelét az anyahercegnő jóra értelmezi, s a szorongó kételyeket vidám lakomázás zajába akarja fojtani. Pao-jü elveszti a szellemkövet, s ennek folyományaként kárt vall értelmében.... 535

NEGYVENHARMADIK FEJEZET

Kék Drágakő a lángoknak veti oda költői hagyatékát, s végleg lemond boldogtalan szerelméről. Pao-csaj átlép a leányszoba küszöbén, s végrehajtja élete nagy szertartását..... 554

NEGYVENNEGYEDIK FEJEZET

A bíborgyöngyvirág visszatér a Számkivetett Szenvedés Körébe. A szellemkö könnyekkel öntözi a drága emlékezés helyét 579

NEGYVENÖTÖDIK FEJEZET

Tavasz Virulása távolba megy férjhez, és Pao-jü keserű könnyeket sír utána. Az elárvult parkban éjjel szellemek kísértenek 587

NEGYVENHATODIK FEJEZET

Jü-cun a rejtezkedő remetében régi barátját és jótevőjét ismeri fel. Ni uzsorás, akit Iszákos Gyémántnak is hívnak, csuka lesz a pontyok tavában..... 598

NEGYVENHETEDIK FEJEZET

A boldogtalan szerelemben régi érzelmek kavarnak fel. A pénzügyi hatóságok poroszlói birtokukba veszik a nyugati palotát 614

NEGYVENNYOLCADIK FEJEZET

Az anyahercegnő nagylelkűen magára vesz az Ég előtt minden felelősséget, s meleg szívvel és jóságos kezekkel osztja szét kincseit. Cseng urat a császár elárasztja kegyével, s a visszaadott hercegi címet reá ruházza....

628

NEGYVENKILENCEDIK FEJEZET

Az anyahercegnő hagyatékát rablók fosztogatják, és a szép szentet is magukkal viszik. Pao-jü visszkapja a szellemkövet, és lelke felébred .....

639

ÖTVENEDIK FEJEZET

Pao-jü tisztességgel megállja helyét a vizsgán, s lemond a világ vörös poráról. Si-jin még egyszer találkozik Jü-cunnal, és lezárja a kő történetét.....

660

A Csia család leszármazási táblázata .....

677

A kínai patriarkális család regénye (Tőkei Ferenc) ...

679

A könyv szerkesztője: M. Szemlér Judit

Műszaki szerkesztő: Lepoiev Ștefan

A megjelenés éve: 1795. Alak: 54 × 84/16

Példányszám: 17600 + 90 kötve

Papír: 63 g-os félfamentes

Kiadói ívek száma: 37,88

Nyomdai ívek száma: 43,50

Tizedes osztályozás nagy könyvtárak számára:

882—31=894511, kis könyvtárak számára: 882

Tiparul executat sub comanda nr. 50470/1975

la Combinatul Poligrafic „Casa Scintei”

Pța Scintei nr. 1, București

Republica Socialistă România

21
70

84/6490

„A gondolatnak kell igazinak és eredetinek lennie, a forma és a kifejezés csak díszítő kiegészítés. A szónak nem szabad megölnie a szellemet...”

CAO H SZÜE-CSIN

CAO XUE-QIN
VISUL DIN PAVILIONUL ROSU
Editura Kriterion
București 1975

Lei 30